॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿ

ಗನ್ಥಾರಮ್ಭ

[ಕ]

ವಿಸುದ್ಧಸದ್ಧಮ್ಮಸಹಸ್ಸದೀಧಿತಿಂ ,
ಸುಬುದ್ಧಸಮ್ಬೋಧಿಯುಗನ್ಧರೋದಿತಂ।
ತಿಬುದ್ಧಖೇತ್ತೇಕದಿವಾಕರಂ ಜಿನಂ,
ಸಧಮ್ಮಸಙ್ಘಂ ಸಿರಸಾ’ಭಿವನ್ದಿಯ॥

[ಖ]

ಕಚ್ಚಾಯನಞ್ಚಾಚರಿಯಂ ನಮಿತ್ವಾ,
ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಚ್ಚಾಯನವಣ್ಣನಾದಿಂ।
ಬಾಲಪ್ಪಬೋಧತ್ಥಮುಜುಂ ಕರಿಸ್ಸಂ,
ಬ್ಯತ್ತಂ ಸುಕಣ್ಡಂ **ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಂ**॥

೧. ಸನ್ಧಿಕಣ್ಡ

ತತ್ಥ ಜಿನಸಾಸನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅಕ್ಖರಕೋಸಲ್ಲಮೂಲಕತ್ತಾ ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಪ್ಪಯೋಜನವಾಕ್ಯಮಿದಮುಚ್ಚತೇ।

೧. **ಅತ್ಥೋ ಅಕ್ಖರಸಞ್ಞಾತೋ।**

ಯೋ ಕೋಚಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾದಿಭೇದೋ ವಚನತ್ಥೋ, ಸೋ ಸಬ್ಬೋ ಅಕ್ಖರೇಹೇವ ಸಞ್ಞಾಯತೇ। ಸಿಥಿಲಧನಿತಾದಿಅಕ್ಖರವಿಪತ್ತಿಯಞ್ಹಿ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದುನ್ನಯತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಕ್ಖರಕೋಸಲ್ಲಂ ಬಹೂಪಕಾರಂ ಬುದ್ಧವಚನೇಸು, ಏತ್ಥ ಪದಾನಿಪಿ ಅಕ್ಖರಸನ್ನಿಪಾತರೂಪತ್ತಾ ಅಕ್ಖರೇಸ್ವೇವ ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ।

ತಸ್ಮಾ ಅಕ್ಖರಕೋಸಲ್ಲಂ, ಸಮ್ಪಾದೇಯ್ಯ ಹಿತತ್ಥಿಕೋ।
ಉಪಟ್ಠಹಂ ಗರುಂ ಸಮ್ಮಾ, ಉಟ್ಠಾನಾದೀಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ॥

ಸಞ್ಞಾವಿಧಾನ

ತತ್ಥಾದೋ ತಾವ ಸದ್ದಲಕ್ಖಣೇ ವೋಹಾರವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ ಸಞ್ಞಾವಿಧಾನಮಾರಭೀಯತೇ।

೨. **ಅಕ್ಖರಾಪಾದಯೋ ಏಕಚತ್ತಾಲೀಸಂ।**

ಅಕ್ಖರಾ ಅಪಿ ಆದಯೋ ಏಕಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ತೇ ಚ ಖೋ ಜಿನವಚನಾನುರೂಪಾ ಅಕಾರಾದಯೋ ನಿಗ್ಗಹೀತನ್ತಾ ಏಕಚತ್ತಾಲೀಸಮತ್ತಾ ವಣ್ಣಾ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಅಕ್ಖರಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಂ ಯಥಾ - ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಏ ಓ, ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ, ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ, ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ, ತ ಥ ದ ಧ ನ, ಪ ಫ ಬ ಭ ಮ, ಯ ರ ಲವ ಸ ಹ ಳ ಅಂ-ಇತಿ ಅಕ್ಖರಾ।

ನಕ್ಖರನ್ತೀತಿ **ಅಕ್ಖರಾ,** ಅ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಆದಯೋ।** ಅಕಾರಾದೀನಮನುಕ್ಕಮೋ ಪನೇಸ ಠಾನಾದಿಕ್ಕಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ, ತಥಾ ಹಿ ಠಾನಕರಣಪ್ಪಯತನೇಹಿ ವಣ್ಣಾ ಜಾಯನ್ತೇ, ತತ್ಥ **ಛ ಠಾನಾನಿ** ಕಣ್ಠತಾಲುಮುದ್ಧದನ್ತಓಟ್ಠನಾಸಿಕಾವಸೇನ।

ತತ್ಥ - **ಅವಣ್ಣ ಕವಗ್ಗ ಹಕಾರಾ ಕಣ್ಠಜಾ।**

ಇವಣ್ಣ ಚವಗ್ಗ ಯಕಾರಾ ತಾಲುಜಾ। ಟವಗ್ಗ ರಕಾರ ಳಕಾರಾ ಮುದ್ಧಜಾ। ತವಗ್ಗ ಲಕಾರ ಸಕಾರಾ ದನ್ತಜಾ। ಉವಣ್ಣ ಪವಗ್ಗಾ ಓಟ್ಠಜಾ। ಏಕಾರೋ **ಕಣ್ಠತಾಲುಜೋ।** ಓಕಾರೋ **ಕಣ್ಠೋಟ್ಠಜೋ।**

ವಕಾರೋ ದನ್ತೋಟ್ಠಜೋ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಂ **ನಾಸಿಕಟ್ಠಾನಜಂ।**

ಙ ಞ ಣ ನ ಮಾ **ಸಕಟ್ಠಾನಜಾ, ನಾಸಿಕಟ್ಠಾನಜಾ** ಚಾತಿ।

> **ಹ**ಕಾರಂ ಪಞ್ಚಮೇಹೇವ, ಅನ್ತಟ್ಠಾಹಿ ಚ ಸಂಯುತಂ।
> ಓರಸನ್ತಿ ವದನ್ತೇತ್ಥ, ಕಣ್ಠಜಂ ತದಸಂಯುತಂ॥

ಕರಣಂ ಜಿವ್ಹಾಮಜ್ಝಂ ತಾಲುಜಾನಂ, ಜಿವ್ಹೋಪಗ್ಗಂ ಮುದ್ಧಜಾನಂ, ಜಿವ್ಹಾಗ್ಗಂ ದನ್ತಜಾನಂ, ಸೇಸಾ ಸಕಟ್ಠಾನಕರಣಾ।

ಪಯತನಂ ಸಂವುತಾದಿಕರಣವಿಸೇಸೋ। ಸಂವುತತ್ತಮಕಾರಸ್ಸ, ವಿವಟತ್ತಂ ಸೇಸಸರಾನಂ **ಸಕಾರಹ**ಕಾರಾನಞ್ಚ, ಫುಟ್ಠಂ ವಗ್ಗಾನಂ, ಈಸಂಫುಟ್ಠಂ ಯರಲವಾನನ್ತಿ।

ಏವಂ ಠಾನಕರಣಪ್ಪಯತನಸುತಿಕಾಲಭಿನ್ನೇಸು ಅಕ್ಖರೇಸು ಸರಾ ನಿಸ್ಸಯಾ, ಇತರೇ ನಿಸ್ಸಿತಾ। ತತ್ಥ -

> ನಿಸ್ಸಯಾದೋ ಸರಾ ವುತ್ತಾ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾ ನಿಸ್ಸಿತಾ ತತೋ।
> ವಗ್ಗೇಕಜಾ ಬಹುತ್ತಾದೋ, ತತೋ ಠಾನಲಹುಕ್ಕಮಾ॥

ವುತ್ತಞ್ಚ -

> “ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪನ ಠಾನಾನಂ, ಪಟಿಪಾಟಿವಸಾಪಿ ಚ।
> ನಿಸ್ಸಯಾದಿಪ್ಪಭೇದೇಹಿ, ವುತ್ತೋ ತೇಸಮನುಕ್ಕಮೋ”ತಿ॥

ಏಕೇನಾಧಿಕಾ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ **ಏಕಚತ್ತಾಲೀಸಂ,** ಏತೇನ ಗಣನಪರಿಚ್ಛೇದೇನ -

> ಅಧಿಕಕ್ಖರವನ್ತಾನಿ, ಏಕತಾಲೀಸತೋ ಇತೋ।
> ನ ಬುದ್ಧವಚನಾನೀತಿ, ದೀಪೇತಾಚರಿಯಾಸಭೋ॥

ಅಪಿಗ್ಗಹಣಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾನಂ ಅಪೇಕ್ಖಾಕರಣತ್ಥಂ।

೩. ತತ್ಥೋದನ್ತಾ ಸರಾ ಅಟ್ಠ।

ತತ್ಥ ತೇಸು ಅಕ್ಖರೇಸು **ಅ**ಕಾರಾದೀಸು **ಓ**ಕಾರನ್ತಾ ಅಟ್ಠ ಅಕ್ಖರಾ ಸರಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಂ ಯಥಾ - ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಏ ಓ-ಇತಿ ಸರಾ।

ಓ ಅನ್ತೋ ಯೇಸಂ ತೇ **ಓದನ್ತಾ, ದ**ಕಾರೋ ಸನ್ಧಿಜೋ, ಸರನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ **ಸರಾ,** ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಸಾರೇನ್ತೀತಿಪಿ **ಸರಾ।**

“ತತ್ಥಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪. ಲಹುಮತ್ತಾ ತಯೋ ರಸ್ಸಾ।

ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಸು ಸರೇಸು ಲಹುಮತ್ತಾ ತಯೋ ಸರಾ ರಸ್ಸಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಂ ಯಥಾ - ಅ ಇ ಉ-ಇತಿ ರಸ್ಸಾ।

ಲಹುಕಾ ಮತ್ತಾ ಪಮಾಣಂ ಯೇಸಂ ತೇ **ಲಹುಮತ್ತಾ, ಮತ್ತಾ**ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಾತಅಕ್ಖಿನಿಮೀಲನಸಙ್ಘಾತಂ ಕಾಲಂ ವದತಿ, ತಾಯ ಮತ್ತಾಯ **ಏ**ಕಮತ್ತಾ **ರಸ್ಸಾ,** ದ್ವಿಮತ್ತಾ **ದೀಘಾ,** ಅಡ್ಢಮತ್ತಾ **ಬ್ಯಞ್ಜನಾ। ಲಹು**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಛನ್ದಸಿ ದಿಯಡ್ಢಮತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಗಹಣತ್ಥಂ। ರಸ್ಸಕಾಲಯೋಗತೋ **ರಸ್ಸಾ,** ರಸ್ಸಕಾಲವನ್ತೋ ವಾ **ರಸ್ಸಾ।**

ಸರರಸ್ಸಗ್ಗಹಣಾನಿ ಚ ವತ್ತನ್ತೇ।

೫. ಅಞ್ಞೇ ದೀಘಾ।

ತತ್ಥ ಅಟ್ಠಸು ಸರೇಸು ರಸ್ಸೇಹಿ ಅಞ್ಞೇ ದ್ವಿಮತ್ತಾ ಪಞ್ಚ ಸರಾ ದೀಘಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತಂ ಯಥಾ - ಆ ಈ ಊ ಏ ಓ-ಇತಿ ದೀಘಾ।

ಅಞ್ಞಗ್ಗಹಣಂ ದಿಯಡ್ಢಮತ್ತಿಕಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹಣತ್ಥಂ। ದೀಘಕಾಲೇ ನಿಯುತ್ತಾ, ತಬ್ಬನ್ತೋ ವಾ **ದೀಘಾ।** ಕ್ವಚಿ ಸಂಯೋಗಪುಬ್ಬಾ ಏಕಾರೋಕಾರಾ ರಸ್ಸಾ ಇವ ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ಯಥಾ - ಏತ್ಥ, ಸೇಯ್ಯೋ, ಓಟ್ಠೋ, ಸೋತ್ಥಿ। **ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಕಿಂ? ಮಂ ಚೇ ತ್ವಂ ನಿಖಣಂ ವನೇ। ಪುತ್ತೋ ತ್ಯಾಹಂ ಮಹಾರಾಜ।

೬. ದುಮ್ಹಿ ಗರು।

ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಮೂಹೋ **ದು,** ತಸ್ಮಿಂ ದುಮ್ಹಿ। ಸಂಯೋಗಭೂತೇ ಅಕ್ಖರೇ ಪರೇ ಯೋ ಪುಬ್ಬೋ ರಸ್ಸಕ್ಖರೋ, ಸೋ ಗರುಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ - ದತ್ವಾ, ಹಿತ್ವಾ, ಭುತ್ವಾ।

“ಗರೂ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೭. ದೀಘೋ ಚ।

ದೀಘೋ ಚ ಸರೋ ಗರುಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ - ನಾವಾ, ನದೀ, ವಧೂ, ದ್ವೇ, ತಯೋ। ಗರುಕತೋ ಅಞ್ಞೋ “ಲಹುಕೋ”ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೮. ಸೇಸಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಾ।

ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸರೇ ಸೇಸಾ ಅಡ್ಢಮತ್ತಾ ಅಕ್ಖರಾ **ಕಕಾರಾದಯೋ** ನಿಗ್ಗಹೀತನ್ತಾ ತೇತ್ತಿಂಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಾ ನಾಮ **ಹೋನ್ತಿ**। ವುತ್ತೇಹಿ ಅಞ್ಞೇ **ಸೇಸಾ**। ಬ್ಯಞ್ಜೀಯತಿ ಏತೇಹಿ ಅತ್ಥೋತಿ **ಬ್ಯಞ್ಜನಾ**। ತಂ ಯಥಾ - ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ, ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ, ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ, ತ ಥ ದ ಧ ನ, ಪ ಫ ಬ ಭ ಮ, ಯ ರ ಲ ವ ಸ ಹ ಳ ಅಂ-ಇತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾ। **ಕಕಾರಾದೀಸ್ವಕಾರೋ** ಉಚ್ಚಾರಣತ್ಥೋ।

"ಬ್ಯಞ್ಜನಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೯. ವಗ್ಗಾ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಸೋ ಮನ್ತಾ।

ತೇಸಂ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ **ಕಕಾರಾದಯೋ ಮಕಾರನ್ತಾ** ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚವಿಭಾಗೇನ ವಗ್ಗಾ ನಾಮ **ಹೋನ್ತಿ**। ತಂ ಯಥಾ - ಕ ಖ ಗ ಘ ಙ, ಚ ಛ ಜ ಝ ಞ, ಟ ಠ ಡ ಢ ಣ, ತ ಥ ದ ಧ ನ, ಪ ಫ ಬ ಭ ಮ-ಇತಿ ವಗ್ಗಾ।

ತೇ ಪನ ಪಠಮಕ್ಖರವಸೇನ **ಕವಗ್ಗಚವಗ್ಗಾದಿವೋಹಾರಂ ಗತಾ**, **ವಗ್ಗೋ**ತಿ ಸಮೂಹೋ, ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚವಿಭಾಗೇನಾತಿ ವಾ ಪಞ್ಚ ಪಞ್ಚ ಏತೇಸಮತ್ಥೀತಿ ವಾ **ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಸೋ,** ಮೋ ಅನ್ತೋ ಯೇಸಂ ತೇ **ಮನ್ತಾ**।

೧೦. ಅಂಇತಿ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ।

ಅಕಾರೋ ಉಚ್ಚಾರಣತ್ಥೋ, **ಇತಿಸದ್ದೋ** ಪನಾನನ್ತರವುತ್ತನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋ, ಅಂಇತಿ ಯಂ **ಅಕಾರತೋ** ಪರಂ ವುತ್ತಂ ಬಿನ್ದು, ತಂ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ರಸ್ಸಸ್ಸರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಗಯ್ಹತಿ, ಕರಣಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಗಯ್ಹತೀತಿ ವಾ **ನಿಗ್ಗಹೀತಂ**।

> ಕರಣಂ ನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾನ, ಮುಖೇನಾವಿವಟೇನ ಯಂ।
> ವುಚ್ಚತೇ ನಿಗ್ಗಹೀತನ್ತಿ, ವುತ್ತಂ ಬಿನ್ದು ಸರಾನುಗಂ॥

ಇಧ ಅವುತ್ತಾನಂ ಪರಸಮಞ್ಞಾನಮ್ಪಿ ಪಯೋಜನೇ ಸತಿ ಗಹಣತ್ಥಂ ಪರಿಭಾಸಮಾಹ।

೧೧. ಪರಸಮಞ್ಞಾ ಪಯೋಗೇ।

ಯಾ ಚ ಪನ ಪರಸ್ಮಿಂ ಸಕ್ಕತಗನ್ಥೇ, ಪರೇಸಂ ವಾ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನಂ ಸಮಞ್ಞಾ ಘೋಸಾಘೋಸಲೋಪಸವಣ್ಣಸಂಯೋಗಲಿಙ್ಗಾದಿಕಾ, ತಾ ಪಯೋಗೇ ಸತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಯುಜ್ಜನ್ತೇ।

ಪರಸ್ಮಿಂ, ಪರೇಸಂ ವಾ ಸಮಞ್ಞಾ **ಪರಸಮಞ್ಞಾ,** ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇ, ವೇಯ್ಯಾಕರಣಮಧೀತಾನಂ ವಾ ಸಮಞ್ಞಾತ್ಯತ್ಥೋ। ಪಯುಜ್ಜನಂ **ಪಯೋಗೋ,** ವಿನಿಯೋಗೋ।

ತತ್ಥ ವಗ್ಗಾನಂ ಪಠಮದುತಿಯಾ, **ಸಕಾರೋ** ಚ **ಅಘೋಸಾ**। ವಗ್ಗಾನಂ ತತಿಯಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಾ, ಯ ರ ಲ ವ ಹ ಳಾ ಚಾತಿ ಏಕವೀಸತಿ **ಘೋಸಾ** ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಚ ವಗ್ಗಾನಂ ದುತಿಯಚತುತ್ಥಾ **ಧನಿತಾ**ತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಇತರೇ **ಸಿಥಿಲಾ**ತಿ। ವಿನಾಸೋ **ಲೋಪೋ**। ರಸ್ಸಸ್ಸರಾ ಸಕದೀಘೇಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ **ಸವಣ್ಣಾ** ನಾಮ, ಯೇ **ಸರೂಪಾ**ತಿಪಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸರಾನನ್ತರಿತಾನಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ **ಸಂಯೋಗೋ**। ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯವಿಭತ್ತಿವಜ್ಜಿತಮತ್ಥವಂ **ಲಿಙ್ಗಂ**। ವಿಭತ್ಯನ್ತಂ **ಪದಂ**। ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿ।

ಇತಿ ಸಞ್ಞಾವಿಧಾನಂ।

ಸರಸನ್ಧಿವಿಧಾನ

ಅಥ ಸರಸನ್ಧಿ ವುಚ್ಚತೇ।

ಲೋಕ ಅಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ, ಪಞ್ಞಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ, ತೀಣಿ ಇಮಾನಿ, ನೋ ಹಿ ಏತಂ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಓವಾದೋ, ಮಾತು ಉಪಟ್ಠಾನಂ, ಸಮೇತು ಆಯಸ್ಮಾ, ಅಭಿಭೂ ಆಯತನಂ, ಧನಾ ಮೇ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇ ಏವ, ತಯೋ ಅಸ್ಸು ಧಮ್ಮಾ, ಅಸನ್ತೋ ಏತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತೀಧ ಸರಾದಿಸಞ್ಞಾಯಂ ಸಬ್ಬಸನ್ಧಿಕರಣಟ್ಠಾನೇ ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಯೋಜನತ್ಥಂ ಪರಿಭಾಸಮಾಹ।

೧೨. ಪುಬ್ಬಮಧೋಠಿತಮಸ್ಸರಂ ಸರೇನ ವಿಯೋಜಯೇ।

ಸರೇನಾತಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇ ಕರಣವಚನಂ, ಸಹಯೋಗೇ ವಾ, ಸನ್ಧಿತಬ್ಬೇ ಸರಸಹಿತಂ ಪುಬ್ಬಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಅಧೋಠಿತಮಸ್ಸರಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸರತೋ ವಿಯೋಜಯೇತಿ ಸರತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ವಿಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಸ್ಸರ**ಗ್ಗಹಣಸಾಮತ್ಥಿಯೇನ "ಬ್ಯಞ್ಜನ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಂ।

೧೩. ಸರಾ ಸರೇ ಲೋಪಂ।

ಸರಾ ಖೋ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸರೇ ಪರೇ ಠಿತೇ ಲೋಪಂ ಪಪ್ಪೋನ್ತಿ। **ಲೋಪೋ**ತಿ ಅದಸ್ಸನಂ ಅನುಚ್ಚಾರಣಂ। ಏತ್ಥ **ಸರಾ**ತಿ ಕಾರಿಯೀನಿದ್ದೇಸೋ। **ಬಹುವಚನಂ** ಪನೇತ್ಥ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸರೇ ಪರೇ ಬಹೂನಂ ಲೋಪಞಾಪನತ್ಥಂ। **ಸರೇ**ತಿ ನಿಮಿತ್ತನಿದ್ದೇಸೋ, ನಿಮಿತ್ತಸತ್ತಮೀ ಚಾಯಂ, ನಿಮಿತ್ತೋಪಾದಾನಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ ವಣ್ಣಕಾಲಬ್ಯವಧಾನೇ ಸನ್ಧಿಕಾರಿಯಂ ನ ಹೋತಿ। **ಲೋಪ**ನ್ತಿ ಕಾರಿಯನಿದ್ದೇಸೋ, ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಉಪರಿ ಪರಲೋಪವಿಧಾನತೋ ಪುಬ್ಬಲೋಪವಿಧಾನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸತ್ತಮೀನಿದ್ದೇಸೇ ಪುಬ್ಬಸ್ಸೇವ ವಿಧಿ, ನ ಪರಸ್ಸ ವಿಧಾನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

"ಅಸ್ಸರಂ, ಅಧೋಠಿತ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ, ಸಿಲಿಟ್ಠಕಥನೇ ಪರಿಭಾಸಮಾಹ।

೧೪. ನಯೇ ಪರಂ ಯುತ್ತೇ।

ಸರರಹಿತಂ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಧೋಠಿತಂ ಪರಕ್ಖರಂ ನಯೇ ಯುತ್ತೇ ಠಾನೇತಿ ಪರನಯನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ **ಯುತ್ತ**ಗ್ಗಹಣಂ ನಿಗ್ಗಹೀತನಿಸೇಧನತ್ಥಂ, ತೇನ "ಅಕ್ಕೋಚ್ಛಿ ಮಂ ಅವಧಿ ಮ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪರನಯನಸನ್ದೇಹೋ ನ ಹೋತಿ।

ಲೋಕಗ್ಗಪುಗ್ಗಲೋ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ತೀಣಿಮಾನಿ, ನೋಹೇತಂ, ಭಿಕ್ಖುನೋವಾದೋ, ಮಾತುಪಟ್ಠಾನಂ, ಸಮೇತಾಯಸ್ಮಾ, ಅಭಿಭಾಯತನಂ, ಧನಾ ಮತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇವ, ತಯಸ್ಸು ಧಮ್ಮಾ, ಅಸನ್ತೇತ್ಥ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಯಸ್ಸ ಇದಾನಿ, ಸಞ್ಞಾ ಇತಿ, ಛಾಯಾ ಇವ, ಕಥಾ ಏವ ಕಾ, ಇತಿ ಅಪಿ, ಅಸ್ಸಮಣೀ ಅಸಿ, ಚಕ್ಖು ಇನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅಕತಞ್ಞೂ ಅಸಿ, ಆಕಾಸೇ ಇವ, ತೇ ಅಪಿ, ವನ್ದೇ ಅಹಂ, ಸೋ ಅಹಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಇಮೇ, ವಸಲೋ ಇತಿ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಆಸಿ ಬೀಜಕೋ, ಪಾತೋ ಏವಾತೀಧ ಪುಬ್ಬಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ "ಸರೇ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, ಇಧ ಪನ "ಅತ್ಥವಸಾ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ "ಸರೋ, ಸರಮ್ಹಾ, ಲೋಪ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ –

೧೫. ವಾ ಪರೋ ಅಸರೂಪಾ।

ಅಸಮಾನರೂಪಮ್ಹಾ ಸರಮ್ಹಾ ಪರೋ ಸರೋ ಲೋಪಂ ಪಪ್ಪೋತಿ ವಾ। ಸಮಾನಂ ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸರೂಪೋ, ನ ಸರೂಪೋ **ಅಸರೂಪೋ,** ಅಸವಣ್ಣೋ । ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಮರಿಯಾದಾಯಂ, ಅಭಿವಿಧಿಮ್ಹಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೋ **ಆ**ಉಪಸಗ್ಗೋ ವಿಯ **ವಾ**ಸದ್ದೋ ದ್ವಿಧಾ ವತ್ತತೇ, ಕತ್ಥಚಿ ವಿಕಪ್ಪೇ, ಕತ್ಥಚಿ ಯಥಾವವತ್ಥಿತರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೇ, ಇಧ ಪನ ಪಚ್ಛಿಮೇ, ತತೋ ನಿಚ್ಚಮನಿಚ್ಚಮಸನ್ತಞ್ಚ ವಿಧಿಮೇತ್ಥ **ವಾ**ಸದ್ದೋ ದೀಪೇತಿ। "ನಯೇ ಪರಂ ಯುತ್ತೇ"ತಿ ಪರಂ ನೇತಬ್ಬಂ।

ಯಸ್ಸದಾನಿ ಯಸ್ಸ ಇದಾನಿ, ಸಞ್ಞಾತಿ ಸಞ್ಞಾ ಇತಿ, ಛಾಯಾವ ಛಾಯಾ ಇವ, ಕಥಾವ ಕಾ ಕಥಾ ಏವ ಕಾ, ಇತೀಪಿ ಇತಿ ಅಪಿ, ಅಸ್ಸಮಣೀಸಿ ಅಸ್ಸಮಣೀ ಅಸಿ। ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯ ಮಿತಿ ನಿಚ್ಚಂ। ಅಕತಞ್ಞೂಸಿ ಅಕತಞ್ಞೂ ಅಸಿ, ಆಕಾಸೇವ ಆಕಾಸೇ ಇವ, ತೇಪಿ ತೇ ಅಪಿ, ವನ್ದೇಹಂ ವನ್ದೇ ಅಹಂ, ಸೋಹಂ ಸೋ ಅಹಂ, ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇಮೇ, ವಸಲೋತಿ ವಸಲೋ ಇತಿ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋಸಿ ಬೀಜಕೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಆಸಿ ಬೀಜಕೋ, ಪಾತೋವ ಪಾತೋ ಏವ।

ಇಧ ನ ಭವತಿ - ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸತ್ತುತ್ತಮೋ, ಏಕೂನವೀಸತಿ, ಯಸ್ಸೇತೇ, ಸುಗತೋವಾದೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠೋಘೋ, ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭವತಿ ಚ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸಾಯ।

ಅವಣ್ಣತೋ ಸರೋದಾನೀ-ತೀವೇವಾದಿಂ ವಿನಾ ಪರೋ।
ನ ಲುಪ್ಪತಞ್ಞತೋ ದೀಘೋ, ಆಸೇವಾದಿವಿವಜ್ಜಿತೋ॥

ಬನ್ಧುಸ್ಸ ಇವ, ಉಪ ಇಕ್ಖತಿ, ಉಪ ಇತೋ, ಅವ ಇಚ್ಚ, ಜಿನ ಈರಿತಂ, ನ ಉಪೇತಿ, ಚನ್ದ ಉದಯೋ, ಯಥಾ ಉದಕೇ ಇತೀಧ ಪುಬ್ಬಾವಣ್ಣಸ್ಸರಾನಂ ಲೋಪೇ ಕತೇ "ಪರೋ, ಅಸರೂಪೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ, ತಥಾ "ಇವಣ್ಣೋ ಯಂ ನವಾ"ತಿ ಇತೋ **ಇವಣ್ಣ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ, "ವಮೋದುದನ್ತಾನ"ನ್ತಿ ಇತೋ **ಉ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಸೀಹಗತಿಯಾ ಇಧಾನುವತ್ತೇತಬ್ಬಂ।

೧೯. ಕ್ವಚಾಸವಣ್ಣಂ ಲುತ್ತೇ।

ಇವಣ್ಣಭೂತೋ, **ಉ**ಕಾರಭೂತೋ ಚ ಪರೋ ಸರೋ ಅಸರೂಪೇ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರೇ ಲುತ್ತೇ ಕ್ವಚಿ ಅಸವಣ್ಣಂ ಪಪ್ಪೋತಿ। ನತ್ಥಿ ಸವಣ್ಣಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಅಸವಣ್ಣಾ,** ಏಕಾರೋಕಾರಾ, ತತ್ಥ ಠಾನಾಸನ್ನವಸೇನ ಇವಣ್ಣುಕಾರಾನಮೇಕಾರೋಕಾರಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಬನ್ಧುಸ್ಸೇವ, ಉಪೇಕ್ಖತಿ, ಉಪೇತೋ, ಅವೇಚ್ಚ, ಜಿನೇರಿತಂ, ನೋಪೇತಿ, ಚನ್ದೋದಯೋ, ಯಥೋದಕೇ। **ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಕಿಂ? ತತ್ರಿಮೇ, ಯಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಮಹಿದ್ಧಿಕೋ, ಸಬ್ಬೀತಿಯೋ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ, ಲೋಕುತ್ತರೋ। **ಲುತ್ತೇ**ತಿ ಕಿಂ? ಛ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ, ಯಥಾ ಇದಂ, ಕುಸಲಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾ। **ಅಸರೂಪೇ**ತಿ ಕಿಂ? ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ, ಮಾತುಪಟ್ಠಾನಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸತಿಪಿ ಹೇಟ್ಠಾ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇ **ಕ್ವಚಿ**ಕರಣತೋ ಅವಣ್ಣೇ ಏವ ಲುತ್ತೇ ಇಧ ವುತ್ತವಿಧಿ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತೋ ಇಧ ನ ಭವತಿ - ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ, ಪಞ್ಚಹುಪಾಲಿ, ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಯೋ ಮಿಸ್ಸರೋತಿ।

ತತ್ರ ಅಯಂ, ಬುದ್ಧ ಅನುಸ್ಸತಿ, ಸ ಅತ್ಥಿಕಾ, ಪಞ್ಞವಾ ಅಸ್ಸ, ತದಾ ಅಹಂ, ಯಾನಿ ಇಧ ಭೂತಾನಿ, ಗಚ್ಛಾಮಿ ಇತಿ, ಅತಿ ಇತೋ, ಕಿಕೀ ಇವ, ಬಹು ಉಪಕಾರಂ, ಮಧು ಉದಕಂ, ಸು ಉಪಧಾರಿತಂ, ಯೋಪಿ ಅಯಂ , ಇದಾನಿ ಅಹಂ, ಸಚೇ ಅಯಂ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಅಯಂ, ಇತರ ಇತರೇನ, ಸದ್ಧಾ ಇಧ ವಿತ್ತಂ, ಕಮ್ಮ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ, ತಥಾ ಉಪಮಂ, ರತ್ತಿ ಉಪರತೋ, ವಿ ಉಪಸಮೋ ಇಚ್ಚತ್ರ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಾನಂ ಲೋಪೇ ಕತೇ -

“ಕ್ವಚೀ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, “ಪರೋ, ಲುತ್ತೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೭. **ದೀಘಂ।**

ಸರೋ ಖೋ ಪರೋ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರೇ ಲುತ್ತೇ ಕ್ವಚಿ ದೀಘಭಾವಂ ಪಪ್ಪೋತೀತಿ ಠಾನಾಸನ್ನವಸೇನ ರಸ್ಸಸ್ಸರಾನಂ ಸವಣ್ಣದೀಘೋ।

ತತ್ರಾಯಂ, ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿ, ಸಾತ್ಥಿಕಾ, ಪಞ್ಞವಾಸ್ಸ, ತದಾಹಂ, ಯಾನೀಧ ಭೂತಾನಿ, ಗಚ್ಛಾಮೀತಿ, ಅತೀತೋ, ಕಿಕೀವ, ಬಹೂಪಕಾರಂ, ಮಧೂದಕಂ, ಸೂಪಧಾರಿತಂ, ಯೋಪಾಯಂ, ಇದಾನಾಹಂ, ಸಚಾಯಂ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಾಯಂ, ಇತರೀತರೇನ, ಸದ್ಧೀಧ ವಿತ್ತಂ, ಕಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಯೋ, ತಥೂಪಮಂ, ರತ್ತೂಪರತೋ, ವೂಪಸಮೋ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಅಚಿರಂ ವತ'ಯಂ ಕಾಯೋ, ಕಿಮ್ಬಿಮಾಯ, ತೀಣಿಮಾನಿ, ಪಞ್ಚಸುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು, ತಸ್ಸತ್ಥೋ, ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ, ಮುನಿನ್ದೋ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಲಹುಟ್ಠಾನಂ, ಗಚ್ಛಾಮಹಂ, ತತ್ರಿದಂ, ಪಞ್ಚಹುಪಾಲಿ, ನತ್ಥಞ್ಞಂ। **ಲುತ್ತೇತಿ** ಕಿಂ? ಯಥಾ ಅಯಂ, ನಿಮಿ ಇವ ರಾಜಾ, ಕಿಕೀ ಇವ, ಸು ಉಪಧಾರಿತಂ।

ಲೋಕಸ್ಸ ಇತಿ, ದೇವ ಇತಿ, ವಿ ಅತಿ ಪತನ್ತಿ, ವಿ ಅತಿ ನಾಮೇನ್ತಿ, ಸಙ್ಘಾಟಿ ಅಪಿ, ಜೀವಿತಹೇತು ಅಪಿ, ವಿಜ್ಜು ಇವ, ಕಿಂಸು ಇಧ ವಿತ್ತಂ, ಸಾಧು ಇತಿ ಇತೀಧ ಪರಸ್ಸರಾನಂ ಲೋಪೇ ಕತೇ -

“ಲುತ್ತೇ, ದೀಘ”ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೮. **ಪುಬ್ಬೋ ಚ।**

ಪುಬ್ಬೋ ಸರೋ ಪರಸ್ಸರೇ ಲುತ್ತೇ ಕ್ವಚಿದೀಘಂ ಪಪ್ಪೋತಿ। **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ ಲುತ್ತದೀಘಗ್ಗಹಣಾನುಕಡ್ಢನತ್ಥಂ, ತಂ **“ಚಾನುಕಡ್ಢಿತಮುತ್ತರತ್ರ ನಾನುವತ್ತತೇ”**ತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ।

ಲೋಕಸ್ಸಾತಿ, ದೇವಾತಿ, ವೀತಿಪತನ್ತಿ, ವೀತಿನಾಮೇನ್ತಿ, ಸಙ್ಘಾಟೀಪಿ, ಜೀವಿತಹೇತೂಪಿ, ವಿಜ್ಜೂವ, ಕಿಂಸೂಧ ವಿತ್ತಂ, ಸಾಧೂತಿ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಯಸ್ಸದಾನಿ, ಇತಿಸ್ಸ, ಇದಾನಿಪಿ, ತೇಸುಪಿ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಕಿನ್ನುಮಾವ।

ಅಧಿಗತೋ ಖೋ ಮೇ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ಪುತ್ತೋ ತೇ ಅಹಂ, ತೇ ಅಸ್ಸ ಪಹೀನಾ, ಪಬ್ಬತೇ ಅಹಂ, ಯೇ ಅಸ್ಸ ಇತೀಧ ಪುಬ್ಬಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

೧೯. **ಯಮೇದನ್ತಸ್ಸಾದೇಸೋ।**

ಏಕಾರಸ್ಸ ಪದನ್ತಭೂತಸ್ಸ ಠಾನೇ ಸರೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ **ಯ**ಕಾರಾದೇಸೋ **ಹೋತಿ। ಅ**ಕಾರೇಮೇತೇಯೇಸದ್ದಾದಿಸ್ಸೇವಾಯಂ ವಿಧಿ, **ಯನ್ತಿ** ಯಂ ರೂಪಂ, ಏ ಏವ ಅನ್ತೋ **ಏದನ್ತೋ,** ಆದೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಆದಿಸ್ಸತೀತಿ **ಆದೇಸೋ।** “ಬ್ಯಞ್ಜನೇ”ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “ದೀಘ”ನ್ತಿ ದೀಘೋ।

ಅಧಿಗತೋ ಖೋ ಮ್ಯಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ, ಪುತ್ತೋ ತ್ಯಾಹಂ, ತ್ಯಾಸ್ಸ ಪಹೀನಾ, ಪಬ್ಬತ್ಯಾಹಂ, ಯ್ಯಾಸ್ಸ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ತೇ ನಾಗತಾ, ಪುತ್ತಾ ಮತ್ಥಿ। **ಅನ್ತಗ್ಗಹಣಂ** ಕಿಂ? ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ, ದಮೇನ್ತೋ ಚಿತ್ತಂ।

ಯಾವತಕೋ ಅಸ್ಸ ಕಾಯೋ, ತಾವತಕೋ ಅಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮೋ, ಕೋ ಅತ್ಥೋ, ಅಥ ಖೋ ಅಸ್ಸ, ಅಹಂ ಖೋ ಅಜ್ಜ, ಯೋ ಅಯಂ, ಸೋ ಅಸ್ಸ, ಸೋ ಏವ, ಯತೋ ಅಧಿಕರಣಂ, ಅನು ಅದ್ಧಮಾಸಂ, ಅನು ಏತಿ, ಸು ಆಗತಂ, ಸು ಆಕಾರೋ, ದು ಆಕಾರೋ, ಚಕ್ಖು ಆಪಾಥಂ, ಬಹು ಆಬಾಧೋ, ಪಾತು ಅಕಾಸಿ, ನ ತು ಏವಾತೀಧ -

೧೦. **ವಮೋದುದನ್ತಾನಂ।**

ಓಕಾರುಕಾರಾನಂ ಅನ್ತಭೂತಾನಂ ಸರೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ **ವಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಕ ಖ ಯ ತ**ಸದ್ದಾದಿಓಕಾರಸ್ಸೇದಂ ಗಹಣಂ।

ಯಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಕಾಯೋ, ತಾವತಕ್ವಸ್ಸ ಬ್ಯಾಮೋ, ಕ್ವತ್ಥೋ, ಅಥ ಖ್ವಸ್ಸ, ಅಹಂ ಖ್ವಜ್ಜ, ಯ್ವಾಯಂ, ಸ್ವಸ್ಸ, ಸ್ವೇವ, ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಂ, ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ, ಅನ್ವೇಭಿ, ಸ್ವಾಗತಂ, ಸ್ವಾಕಾರೋ, ದ್ವಾಕಾರೋ, ಚಕ್ಖ್ವಾಪಾಥಂ, ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ, ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ, ನ ತ್ವೇವ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಕೋ ಅತ್ಥೋ, ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞತರಾ, ಯೋಹಂ, ಸೋಹಂ, ಚತ್ತಾರೋಮೇ, ಸಾಗತಂ, ಸಾಧಾವುಸೋ, ಹೋತೂತಿ। **ಅನ್ತ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕಿಂ? ಸವನೀಯಂ, ವಿರವನ್ತಿ।

ಪಟಿಸನ್ಥಾರವುತ್ತಿ ಅಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಾ ವಿತ್ತಿ ಅನುಭುಯ್ಯತೇ, ವಿ ಅಞ್ಜನಂ, ವಿ ಆಕತೋ, ನದೀ ಆಸನ್ನೋ ಇತೀಧ ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ "ಅಸರೂಪೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೧. **ಇವಣ್ಣೋ ಯಂ ನವಾ।**

ಪುಬ್ಬೋ ಇವಣ್ಣೋ ಅಸರೂಪೇ ಸರೇ ಪರೇ **ಯಕಾರಂ** ಪಪ್ಪೋತಿ ನವಾ। ಇ ಏವ ವಣ್ಣೋ **ಇವಣ್ಣೋ, ನವಾ**ಸದ್ದೋ **ಕ್ವಚಿ**ಸದ್ದಪರಿಯಾಯೋ।

ಪಟಿಸನ್ಥಾರವುತ್ಯಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಾ ವಿತ್ಯಾನುಭುಯ್ಯತೇ, ಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಬ್ಯಾಕತೋ, ನದ್ಯಾಸನ್ನೋ।

ನವಾತಿ ಕಿಂ? ಪಞ್ಚಹಙ್ಗೇಹಿ, ತಾನಿ ಅತ್ತನಿ, ಗಚ್ಛಾಮಹಂ, ಮುತ್ತಚಾಗೀ ಅನುದ್ಧತೋ। **ಅಸರೂಪೇ**ತಿ ಕಿಂ? ಇತಿಹಿದಂ, ಅಗ್ಗೀವ, ಅತ್ಥೀತಿ।

ಅತಿ ಅನ್ತಂ, ಅತಿ ಓದಾತಾ, ಪತಿ ಅಯೋ, ಪತಿ ಆಹರತಿ, ಪತಿ ಏತಿ, ಇತಿ ಅಸ್ಸ, ಇತಿ ಏತಂ, ಇತಿಆದಿ ಇತೀಧ "ಇವಣ್ಣೋ ಯಂ ನವಾ"ತಿ **ಯಕಾರಾದೇಸೇ** ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

೧೨. **ಸಬ್ಬೋ ಚನ್ತಿ।**

ಅತಿಪತಿಇತೀನಂ **ತಿ**ಸದ್ದಸ್ಸೇದಂ ಗಹಣಂ।

ಸಬ್ಬೋ **ತಿ**ಇಚ್ಚೇಸೋ ಸದ್ದೋ ಸರೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ **ಚಕಾರಂ** ಪಪ್ಪೋತಿ। **ತೀ**ತಿ ನಿದ್ದೇಸತೋ ಅಕತ**ಯಕಾರ**ಸ್ಸೇವಾಯಂ ವಿಧಿ, ಇತರಥಾ **ಕ್ವಚಿ**ಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಚ "ಅತಿಸ್ಸ ಚನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿಸುತ್ತಸ್ಸ ಚ ನಿರತ್ಥಕತಾ ಸಿಯಾ। "ಪರದ್ವೇಭಾವೋ ಠಾನೇ"ತಿ ದ್ವಿತ್ತಂ।

ಅಚ್ಚನ್ತಂ , ಅಚ್ಚೋದಾತಾ, ಪಚ್ಚಯೋ, ಪಚ್ಚಾಹರತಿ, ಪಚ್ಚೇತಿ, ಇಚ್ಚಸ್ಸ, ಇಚ್ಚೇತಂ, ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಇತಿಸ್ಸ, ಇತಿ ಆಕಙ್ಖಮಾನೇನ।

“ತೇ ನ ವಾಇವಣ್ಣೇ”ತಿ ಇತೋ “ನ ಇವಣ್ಣೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೩. **ಅತಿಸ್ಸ ಚನ್ತಸ್ಸ।**

ಅತಿಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಅನ್ತಭೂತಸ್ಸ **ತಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಇವಣ್ಣೇ ಪರೇ “ಸಬ್ಭೋ ಚಂ ತೀ”ತಿ ವುತ್ತರೂಪಂ ನ ಹೋತಿ। **ಅತಿಸ್ಸಾ**ತಿ **ಅತಿ**ಉಪಸಗ್ಗಾನುಕರಣಮೇತಂ। ತೇನೇವೇತ್ಥ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಾಭಾವೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅನ್ತ**ಸದ್ದೋ ಸದ್ದವಿಧಿನಿಸೇಧಪ್ಪಕರಣತೋ **ಅತಿ**ಸದ್ದನ್ತಭೂತಂ **ತಿ**ಸದ್ದಮೇವ ವದತಿ, ನ ಇವಣ್ಣನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಇತರಥಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಮೇವ ನಿರತ್ಥಕಂ ಸಿಯಾ।

“**ಇವಣ್ಣೋ ಯಂ ನವಾ**”ತೀಧ, ಅಸರೂಪಾಧಿಕಾರತೋ।
ಇವಣ್ಣಸ್ಸ ಸರೂಪಸ್ಮಿಂ, **ಯಾ**ದೇಸೋ ಚ ನ ಸಮ್ಭವೇ॥

ಚಕಾರೋ ಅನುತ್ತಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ, ತೇನ **ಇತಿಪತೀ**ನಮನ್ತಸ್ಸ ಚ ನ ಹೋತಿ। ಅತಿ ಇಸಿಗಣೋ ಅತೀಸಿಗಣೋ, ಏವಂ ಅತೀತೋ, ಅತೀರಿತಂ, ಇತೀತಿ, ಇತೀದಂ, ಪತೀತೋ।

ಅಭಿ ಅಕ್ಖಾನಂ, ಅಭಿ ಉಗ್ಗತೋ, ಅಭಿ ಓಕಾಸೋ ಇತೀಧ **ಯ**ಕಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

“ಸರೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪. **ಅಬ್ಭೋ ಅಭಿ।**

ಅಭಿಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸರೇ ಪರೇ **ಅಬ್ಭಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ।

“ಅಭೀ”ತಿ ಪಠಮನ್ತಸ್ಸ, ವುತ್ತಿಯಂ ಛಟ್ಠಿಯೋಜನಂ।
ಆದೇಸಾಪೇಕ್ಖತೋ ವುತ್ತಂ, “ಅಂಮೋ”ತಿಆದಿಕೇ ವಿಯ॥

ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಲೋಪೋ , ಅಬ್ಭಕ್ಖಾನಂ, ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ।

ಅಧಿ ಅಗಮಾ, ಅಧಿ ಉಪಗತೋ, ಅಧಿ ಓಗಾಹೇತ್ವಾ ಇತೀಧ

೧೫. **ಅಜ್ಝೋ ಅಧಿ।**

ಅಧಿಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸರೇ ಪರೇ **ಅಜ್ಝಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಅಜ್ಝಗಮಾ, ಅಜ್ಝುಪಗತೋ, ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ।

ಅಭಿ ಇಚ್ಛಿತಂ, ಅಧಿ ಈರಿತಂ ಇತೀಧ

“ಅಬ್ಭೋ ಅಭಿ, ಅಜ್ಝೋ ಅಧೀ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೬. **ತೇ ನ ವಾ ಇವಣ್ಣೇ।**

ತೇ ಚ ಖೋ **ಅಭಿಅಧಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಉಪಸಗ್ಗಾ **ಇವಣ್ಣೇ** ಪರೇ ಅಬ್ಭೋ ಅಜ್ಝೋಇತಿ ವುತ್ತರೂಪಾ ನ ಹೋನ್ತಿ ವಾ। ಸರಲೋಪಪರನಯನಾನಿ। ಅಭಿಚ್ಛಿತಂ, ಅಧೀರಿತಂ। **ವಾತಿ** ಕಿಂ? ಅಬ್ಭೀರಿತಂ, ಅಜ್ಝಿಣಮುತ್ತೋ, ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ।

ಏಕಮಿಧ ಅಹನ್ತೀಧ

೧೭. ದೋ ಧಸ್ಸ ಚ।

ಧಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸರೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ **ದಕಾರೋ ಹೋತಿ। ಏಕಸದ್ದತೋ** ಪರಸ್ಸ **ಇಧಸ್ಸ ಧಕಾರಸ್ಸೇ**ವಾಯಂ, ಸರಲೋಪದೀಘಾ। ಏಕಮಿದಾಹಂ। **ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಕಿಂ? ಇಧೇವ।

ಚಸದ್ದೇನ ಕ್ವಚಿ **ಸಾಧುಸ್ಸ ಧಸ್ಸ ಹಕಾರೋ**, ಯಥಾ - ಸಾಹು ದಸ್ಸನಂ।

ಯಥಾ ಏವ ತಥಾ ಏವಾತೀಧ

"ನವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ, "ಸರಮ್ಹಾ"ತಿ ಚ।

೧೮. ಏವಾದಿಸ್ಸ ರಿ ಪುಬ್ಬೋ ಚ ರಸ್ಸೋ।

ಯಥಾತಥಾದ್ವಯಪರಸ್ಸೇದಂ ಗಹಣಂ। ದೀಘಸರಮ್ಹಾ ಪರಸ್ಸ **ಏವ**ಸದ್ದಾದಿಭೂತಸ್ಸ ಏಕಾರಸ್ಸ **ರಿ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ, ಪುಬ್ಬೋ ಚ ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ಹೋತಿ ನವಾ। ಯಥರಿವ, ತಥರಿವ। **ನವಾ**ತಿ ಕಿಂ? ಯಥೇವ, ತಥೇವ।

ತಿ ಅನ್ತಂ,ತಿ ಅದ್ಧಂ, ಅಗ್ಗಿ ಅಗಾರೇ, ಸತ್ತಮೀ ಅತ್ಥೇ, ಪಞ್ಚಮೀ ಅನ್ತಂ, ದು ಅಙ್ಗಿಕಂ, ಭಿಕ್ಖು ಆಸನೇ, ಪುಥು ಆಸನೇ, ಸಯಮ್ಭೂ ಆಸನೇ ಇತೀಧ **ಯವಾದೇ**ಸೇಸು ಸಮ್ಪತ್ತೇಸು -

"ಸಞ್ಞಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯. ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾ ಝಲಾ।

ಇವಣ್ಣಉವಣ್ಣಇಚ್ಚೇತೇ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಝಲ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವಣ್ಣ**ಗ್ಗಹಣಂ ಸವಣ್ಣಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ।

> ಝಲಸಞ್ಞಾ ಪಸಞ್ಞಾವ, ನ ಲಿಙ್ಗನ್ತಂವ ನಿಸ್ಸಿತಾ।
> ಆಖ್ಯಾತೇ ಲಿಙ್ಗಮಜ್ಝೇ ಚ, ದ್ವಿಲಿಙ್ಗನ್ತೇ ಚ ದಸ್ಸನಾ॥

೨೦. ಝಲಾನಮಿಯುವಾ ಸರೇ ವಾ।

ಝಲಇಚ್ಚೇತೇಸಂ **ಇಯಉವ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ ಸರೇ ಪರೇ, ಸರಲೋಪೋ।

ತಿಯನ್ತಂ, ತಿಯದ್ಧಂ, ಅಗ್ಗಿಯಾಗಾರೇ, ಸತ್ತಮಿಯತ್ಥೇ, ಪಞ್ಚಮಿಯನ್ತಂ, ದುವಙ್ಗಿಕಂ, ಭಿಕ್ಖುವಾಸನೇ, ಪುಥುವಾಸನೇ, ಸಯಮ್ಭುವಾಸನೇ। **ವಾ**ತಿ ಕಿಂ? ಅಗ್ಯಾಗಾರೇ, ಸತ್ತಮೀಅತ್ಥೇ, ಭಿಕ್ಖುಆಸನೇ ನಿಸೀದತಿ।

ಗೋ ಅಜಿನಂ, ಗೋ ಏಳಕಂ ಇತೀಧ

"ಗೋ, ಅವೋ, ಸಮಾಸೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೨೧. ಓ ಸರೇ ಚ।

ಗೋಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ **ಓ**ಕಾರಸ್ಸ ಸರೇ ಪರೇ **ಅವಾ**ದೇಸೋ **ಹೋತಿ** ಸಮಾಸೇ। ಗವಾಜಿನಂ, ಗವೇಳಕಂ। **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ಉವಣ್ಣಸ್ಸ **ಉವಅವಾ**ದೇಸಾ। ಯಥಾ - ಭುವಿ, ಪಸವೋ।

ಪುಥ ಏವಾತೀಧ

೩೧. ಗೋ ಸರೇ ಪುಥಸ್ಸಾಗಮೋ ಕ್ವಚಿ।

ಪುಥಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ನಿಪಾತಸ್ಸ ಅನ್ತೇ ಕ್ವಚಿ ಗಕಾರಾಗಮೋ **ಹೋತಿ** ಸರೇ ಪರೇ। ಆಗಚ್ಛತೀತಿ **ಆಗಮೋ,** ಅಸನ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ ಆಗಮೋ। ಏತ್ಥ ಚ "ಸರೇ"ತಿ ನಿಮಿತ್ತಾಸನ್ನವಸೇನ ಪುಥಸ್ಸ ಅನ್ತೇತಿ ಲಬ್ಭತಿ। ಪುಥಗೇವ, ಪುಥ ಏವ।

ಪಾ ಏವಾತೀಧ

"ಸರೇ, ಗೋ, ಆಗಮೋ, ಕ್ವಚೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೨. ಪಾಸ್ಸ ಚನ್ತೋ ರಸ್ಸೋ।

ಪಾಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಅನ್ತೇ ಸರೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ ಗಕಾರಾಗಮೋ **ಹೋತಿ, ಪಾಸ್ಸ** ಅನ್ತೋ ಚ ಸರೋ ರಸ್ಸೋ **ಹೋತಿ**। ಪಗೇವ ವುತ್ಯಸ್ಸ, ಪಾ ಏವ।

"ವಾ, ಸರೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೪. ಯವ ಮ ದ ನ ತ ರ ಲಾ ಚಾಗಮಾ।

ಸರೇ ಪರೇ **ಯ**ಕಾರಾದಯೋ ಅಟ್ಠ ಆಗಮಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಗಕಾರಾಗಮೋ ಚ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ।

ತತ್ಥ **ಯಕಾರಾಗಮೋ ಯಥಾ**ದಿಭೋ ಇಕಾರೇಕಾರಾದೀಸು। ಯಥಾ ಇದಂ ಯಥಯಿದಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ "ರಸ್ಸ"ನ್ತಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಯಥಾ ಇದಂ ವಾ, ಯಥಾ ಏವ, ಯಥಾಯೇವ, ಯಥೇವ, ಏವಂ ಮಾಯಿದಂ, ಮಾಯೇವಂ, ತಂಯಿದಂ, ತಂಯೇವ, ನಯಿದಂ, ನಯಿಮಸ್ಸ, ನಯಿಮಾನಿ, ನವಯಿಮೇ ಧಮ್ಮಾ, ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ, ಸನ್ತಿಯೇವ, ಬೋಧಿಯಾಯೇವ, ಸತಿಯೇವ, ಪಥವೀಯೇವ, ಧಾತುಯೇವ, ತೇಸುಯೇವ, ಸೋಯೇವ, ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ।

ತಥಾ ಸರೇ **ವಿಪರಿ**ಯಾದಿತೋ ಚ। ವಿ ಅಞ್ಜನಾ ವಿಯಞ್ಜನಾ, ಬ್ಯಞ್ಜನಾ ವಾ, ಏವಂ ವಿಯಾಕಾಸಿ, ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಪರಿಅನ್ತಂ ಪರಿಯನ್ತಂ, ಏವಂ ಪರಿಯಾದಾನಂ, ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ, ಪರಿಯೇಸತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮಿತಿ ನಿಚ್ಚಂ। ನಿ ಆಯೋಗೋ ನಿಯಾಯೋಗೋ। ಇಧ ನ ಭವತಿ, ಪರಿಕ್ಖತೋ, ಉಪಪರಿಕ್ಖತಿ।

ವಕಾರೋ ತಿಸದ್ದಾದಿತೋ ಅವಣ್ಣುಕಾರೇಸು। ತಿ ಅಙ್ಗುಲಂ ತಿವಙ್ಗುಲಂ, ಏವಂ ತಿವಙ್ಗಿಕಂ, ಭೂವಾದಯೋ, ಮಿಗೀ ಭನ್ತಾ ವುದಿಕ್ಖತಿ, ಪವುಚ್ಚತಿ, ಪಾಗುಞ್ಞವುಜುತಾ।

ಮಕಾರೋ ಲಹುಪ್ಪಭುತಿತೋ ಸರೇ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣಾದಿಮ್ಹಿ। ಲಹು ಏಸ್ಸತಿ ಲಹುಮೇಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ಗರುಮೇಸ್ಸತಿ, ಇಧಮಾಹು, ಕೇನ ತೇ ಇಧ ಮಿಜ್ಝತಿ, ಭದ್ರೋ ಕಸಾಮಿವ, ಆಕಾಸೇ ಮಭಿಪೂಜಯಿ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ, ಯೇನ ಮಿಧೇಕಚ್ಚೇ, ಆಸತಿಮೇವ।

ದಕಾರೋ ಉಉಪಸಗ್ಗ ಸಕಿ ಕೇನಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಕೋಚಿ ಸಮ್ಮಾ ಯಾವ ತಾವ ಪುನ ಯ ತೇ'ತತ್ತಸಾದೀಹಿ। **ಉ**ಉಪಸಗ್ಗತೋ ನಿಚ್ಚಂ, ಉ ಅಗ್ಗೋ ಉದಗ್ಗೋ, ಏವಂ ಉದಯೋ, ಉದಪಾದಿ, ಉದಾಹಟಂ, ಉದಿತೋ, ಉದೀರಿತಂ, ಉದೇತಿ।

ನಿಪಾತತೋ ಚ, ಸಕಿ ಏವ ಸಕಿದೇವ, ಏವಂ ಸಕದಾಗಾಮಿ, ಮಹಾವುತ್ತಿಸುತ್ತೇನ **ಇ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ। ತಥಾ ಕೇನಚಿದೇವ, ಕಿಞ್ಚಿದೇವ, ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ, ಕೋಚಿದೇವ, ಸಮ್ಮಾ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಮದತ್ಥೋ, ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಏವಂ ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ, ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ಸಮ್ಮದೇವ, ಯಾವದತ್ಥಂ, ಯಾವದೇವ, ತಾವದೇವ, ಪುನದೇವ।

ನಾಮತೋ, ಯದತ್ಥಂ, ತದತ್ಥಂ, ಯದನ್ತರಾ, ತದನ್ತರಾ, ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿ, ಏತದತ್ಥಂ, ಅತ್ತದತ್ಥಂ, ಸದತ್ಥಪಸುತೋ ಸಿಯಾ। ಯತೇತತ್ತಸೇಹಿ ಸಮಾಸೇಯೇವ।

ಆದಿಸದ್ದೇನ ಅಞ್ಞದತ್ಥಂ, ಮನಸಾದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿಂ, ಅಹುದೇವ ಭಯಂ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಕೇನಚಿ ಅತ್ಥಕಾಮೇನ, ಸಮ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾಯ, ಯಾವಾಹಂ, ತಾವಾಹಂ, ಪುನಾಪರಂ, ಅತ್ತತ್ಥಂ।

ನಕಾರೋ ಆಯತಾದಿಮ್ಹಿ। ಇತೋ ಆಯತಿ ಇತೋ ನಾಯತಿ, ಚಿರಂ ನಾಯತಿ।

ತಕಾರೋ ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ಅಜ್ಜಾದಿತೋ ಇಹಗ್ಗಾದಿಮ್ಹಿ। ಯಸ್ಮಾತಿಹ, ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಅಜ್ಜತಗ್ಗೇ।

ರಕಾರೋ ನಿ ದುಪಾತು ಪುನ ಧೀ ಪಾತ ಚತುರಾದಿತೋ। ನಿ ಅನ್ತರಂ ನಿರನ್ತರಂ, ಏವಂ ನಿರಾಲಯೋ, ನಿರಿನ್ಧನೋ, ನಿರೀಹಕಂ, ನಿರುತ್ತರೋ, ನಿರೋಜಂ। ದು ಅತಿಕ್ಕಮೋ ದುರತಿಕ್ಕಮೋ, ದುರಾಗತಂ, ದುರುತ್ತಂ। ಪಾತುರಹೋಸಿ, ಪಾತುರಹೇಸುಂ। ಪುನರಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪುನರುತ್ತಂ, ಪುನರೇವ, ಪುನರೇತಿ। ಧಿರತ್ಥು। ಪಾತರಾಸೋ।

ಚತುಸದ್ದಾದಿತೋ, ಚತುರಙ್ಗಿಕಂ, ಚತುರಾರಕ್ಖಾ, ಚತುರಿದ್ಧಿಪಾದಪಟಿಲಾಭೋ, ಚತುರೋಘನಿತ್ಥರಣತ್ಥಂ। ಭತ್ತುರತ್ಥೇ, ವುತ್ತಿರೇಸಾ, ಪಥವೀಧಾತುರೇವೇಸಾ।

ತಥಾ ಸರತೋ ಇವೇವೇಸು ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ। ನಕ್ಖತ್ತರಾಜಾರಿವ ತಾರಕಾನಂ, ವಿಜ್ಜುರಿವಬ್ಭಕೂಟೇ, ಆರಗ್ಗೇರಿವ ಸಾಸಪೋ, ಸಾಸಪೋರಿವ ಆರಗ್ಗೇ, ಉಸಭೋರಿವ, ಸಬ್ಭಿರೇವ ಸಮಾಸೇಥ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ದ್ವಾಧಿಟ್ಠಿತಂ, ಪಾತ್ವಾಕಾಸಿ, ಪುನಪಿ।

ಲಕಾರೋ ಛಸಙ್ಖ್ಯಾಹಿ। ಲಳಾನಮವಿಸೇಸೋ। ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಛಳಭಿಞ್ಞಾ, ಛಳಙ್ಗಂ, ಛಳಾಸೀತಿ, ಛಳಂಸಾ, ಸಳಾಯತನಂ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ।

ಇತಿ ಸರಸನ್ಧಿವಿಧಾನಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗ

ಅಥ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ಅಕಾರನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಸದ್ದೋ ಅಪ್ಪಸಿದ್ಧೋ।

ಆಕಾರನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ ಕಞ್ಞಾಸದ್ದೋ। "ಕಞ್ಞ"ಇತಿ ಠಿತೇ -

೧೭೬. ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನಾ ಅಕಾರನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಪರೋ ಆಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಪಕತ್ಯತ್ಥಜೋತಕಾ ಇತ್ಥಿ-ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸ್ಯಾದಯೋ ವಿಯ।
ಣಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯತ್ಥಸ್ಸ, ಸಕತ್ಥಸ್ಸಾಪಿ ವಾಚಕಾ॥

"ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರೇ ಲುತ್ತೇ, ಪರನಯನೇ ಚ ಕತೇ "ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯವಿಭತ್ತಿವಜ್ಜಿತಮತ್ಥವಂ ಲಿಙ್ಗ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾವ ಪಚ್ಚಯನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯಮಸಮ್ಪತ್ತಾಯಂ "ತದ್ಧಿತಸಮಾಸಕಿತಕಾ ನಾಮಂ ವಾ'ತವೇತುನಾದೀಸು ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ವಗ್ಗಹಣೇನ ಇತ್ಥಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೋ। ಪುರೇ ವಿಯ ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, "ಸೇಸತೋ ಲೋಪಂ ಗಸಿಪೀ"ತಿ ಸಿಲೋಪೋ। ಸಾ ಕಞ್ಞಾ।

ಬಹುವಚನೇ "ಆಲಪನೇ ಸಿ ಗಸಞ್ಞೋ"ತಿ ಇತೋ "ಸಞ್ಞೋ", "ತೇ ಇತ್ಥಿಖ್ಯಾ ಪೋ"ತಿ ಇತೋ "ಇತ್ಥಿಖ್ಯಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೭೭. ಆ ಘೋ।

ಲಿಙ್ಗಸ್ಸನ್ತೋ ಆಕಾರೋ ಯದಾ ಇತ್ಥಿಖ್ಯೋ, ತದಾ ಘಸಞ್ಞೋ ಹೋತೀತಿ ಘಸಞ್ಞಾಯಂ "ಘಪತೋ ಚ ಯೋನಂ ಲೋಪೋ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇನ ಯೋಲೋಪೋ। ತಾ ಕಞ್ಞಾ ಕಞ್ಞಾಯೋ।

ಆಲಪನೇ "ಸಖತೋ ಗಸ್ಸೇ ವಾ"ತಿ ಇತೋ "ಗಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೭೮. ಘತೇ ಚ।

ಘತೋ ಪರಸ್ಸ ಗಸ್ಸ ಏಕಾರೋ ಹೋತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಭೋತಿ ಕಞ್ಞೇ, ಭೋತಿಯೋ ಕಞ್ಞಾ ಕಞ್ಞಾಯೋ।

ಅಂಮ್ಹಿ ಸರಲೋಪಪಕತಿಭಾವಾ ಕಞ್ಞಂ, ಕಞ್ಞಾ ಕಞ್ಞಾಯೋ।

ತತಿಯಾದೀಸು "ಆಯ ಚತುತ್ಥೇಕವಚನಸ್ಸ ತೂ"ತಿ ಇತೋ "ಆಯೋ, ಏಕವಚನಾನ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೭೯. ಘತೋ ನಾದೀನಂ।

ಘಸಞ್ಞತೋ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸಾಕಾರಾ ಪರೇಸಂ ನಾದೀನಂ ಸ್ಮಿಂಪರಿಯನ್ತಾನಂ ಏಕವಚನಾನಂ ವಿಭತ್ತಿಗಣಾನಂ ಆಯಾದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಸರಲೋಪಪರನಯನಾನಿ। ಕಞ್ಞಾಯ, ಕಞ್ಞಾಹಿ ಕಞ್ಞಾಭಿ, ಕಞ್ಞಾಯ, ಕಞ್ಞಾನಂ, ಕಞ್ಞಾಯ, ಕಞ್ಞಾಹಿ ಕಞ್ಞಾಭಿ, ಕಞ್ಞಾಯ, ಕಞ್ಞಾನಂ।

ಸ್ಮಿಂಮ್ಹಿ -

೧೮೦. **ಘಪತೋ ಸ್ಮಿಂ ಯಂ ವಾ।**

ಘಪತೋ ಪರಸ್ಸ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಯಂ** ಹೋತಿ **ವಾ**, ಅಞ್ಞತ್ಥಾಯಾದೇಸೋ। ಕಞ್ಞಾಯಂ ಕಞ್ಞಾಯ, ಕಞ್ಞಾಸು।

ಏವಮಞ್ಞೇಪಿ -

ಸದ್ಧಾ ಮೇಧಾ ಪಞ್ಞಾ ವಿಜ್ಜಾ, ಚಿನ್ತಾ ಮನ್ತಾ ವೀಣಾ ತಣ್ಹಾ।
ಇಚ್ಛಾ ಮುಚ್ಛಾ ಏಜಾ ಮಾಯಾ, ಮೇತ್ತಾ ಮತ್ತಾ ಸಿಕ್ಖಾ ಭಿಕ್ಖಾ॥

ಜಙ್ಘಾ ಗೀವಾ ಜಿವ್ಹಾ ವಾಚಾ,
ಛಾಯಾ ಆಸಾ ಗಙ್ಗಾ ನಾವಾ।
ಗಾಥಾ ಸೇನಾ ಲೇಖಾ ಸಾಲಾ,
ಮಾಲಾ ವೇಲಾ ಪೂಜಾ ಖಿಡ್ಡಾ॥

ಪಿಪಾಸಾ ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ, ಚೇತನಾ ತಸಿಣಾ ಪಜಾ।
ದೇವತಾ ವಟ್ಟಕಾ ಗೋಧಾ, ಬಲಾಕಾ ಪರಿಸಾ ಸಭಾ॥

ಊಕಾಸೇಫಾಲಿಕಾ ಲಙ್ಕಾ, ಸಲಾಕಾ ವಾಲಿಕಾ ಸಿಖಾ।
ವಿಸಾಖಾ ವಿಸಿಖಾ ಸಾಖಾ, ವಚಾ ವಞ್ಝಾ ಜಟಾ ಘಟಾ॥

ಜೇಟ್ಠಾ ಸೋಣ್ಡಾ ವಿತಣ್ಡಾ ಚ, ಕರುಣಾ ವನಿತಾ ಲತಾ।
ಕಥಾ ನಿದ್ದಾ ಸುಧಾ ರಾಧಾ, ವಾಸನಾ ಸಿಂಸಪಾ ಪಪಾ॥

ಪಭಾ ಸೀಮಾ ಖಮಾ ಜಾಯಾ,
ಖತ್ತಿಯಾ ಸಕ್ಖರಾ ಸುರಾ।
ದೋಲಾ ತುಲಾ ಸಿಲಾ ಲೀಲಾ,
ಲಾಲೇ'ಲಾ ಮೇಖಲಾ ಕಲಾ॥

ವಳವಾ'ಲಮ್ಬುಸಾ ಮೂಸಾ, ಮಞ್ಜೂಸಾ ಸುಲಸಾ ದಿಸಾ।
ನಾಸಾ ಜುಣ್ಹಾ ಗುಹಾ ಈಹಾ, ಲಸಿಕಾ ವಸುಧಾದಯೋ॥

ಅಮ್ಮಾದೀನಂ ಆಲಪನೇವ ರೂಪಭೇದೋ। ಅಮ್ಮ, ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾಯೋ।

ಗಸ್ಸ "ಘತೇ ಚಾ"ತಿ ಏಕಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

೧೮೧. **ನ ಅಮ್ಮಾದಿತೋ।**

ಅಮ್ಮ ಅನ್ನಾ ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಪರಸ್ಸ ಗಸ್ಸ ಆಲಪನೇಕವಚನಸ್ಸ **ನ** ಏಕಾರತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಆಕಾರೋ ವಾ"ತಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ।

ಭೋತಿ ಅಮ್ಮ ಭೋತಿ ಅಮ್ಮಾ, ಭೋತಿಯೋ ಅಮ್ಮಾ ಅಮ್ಮಾಯೋ। ಏವಂ ಅನ್ನಾ, ಅನ್ನಾ ಅನ್ನಾಯೋ, ಭೋತಿ ಅನ್ನ ಭೋತಿ ಅನ್ನಾ, ಭೋತಿಯೋ ಅನ್ನಾ ಅನ್ನಾಯೋ। ಅಮ್ಬಾ , ಅಮ್ಬಾ ಅಮ್ಬಾಯೋ, ಭೋತಿ ಅಮ್ಬ ಭೋತಿ ಅಮ್ಬಾ, ಭೋತಿಯೋ ಅಮ್ಬಾ ಅಮ್ಬಾಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಆಕಾರನ್ತಂ।

ಇಕಾರನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ **ರತ್ತಿ**ಸದ್ದೋ।
ತಥೇವ ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಿಲೋಪೋ, ರತ್ತಿ॥

ಬಹುವಚನೇ "ಸಞ್ಞಾ, ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೮೨. ತೇ ಇತ್ಥಿಖ್ಯಾ ಪೋ।

ಇತ್ಥಿಯಾ ಆಖ್ಯಾ ಸಞ್ಞಾ **ಇತ್ಥಿಖ್ಯಾ**, ಲಿಙ್ಗಸ್ಸನ್ತಾ ತೇ ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾ ಯದಾ ಇತ್ಥಿಖ್ಯಾ, ತದಾ **ಪ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪಸಞ್ಞಾಯಂ "ಘಪತೋ ಚಾ"ತಿಆದಿನಾ **ಯೋ**ಲೋಪೋ, "ಯೋಸು ಕತ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ದೀಘೋ। ರತ್ತೀ ರತ್ತಿಯೋ ರತ್ಯೋ ವಾ, ಹೇ ರತ್ತಿ, ಹೇ ರತ್ತೀ ಹೇ ರತ್ತಿಯೋ।

"ಅಂಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ, ರತ್ತಿಂ, ರತ್ತೀ ರತ್ತಿಯೋ।
ತತಿಯಾದೀಸು "ಏಕವಚನಾನಂ, ನಾದೀನ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ॥

೧೮೩. ಪತೋ ಯಾ।

ಪಸಞ್ಞತೋ ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣೇಹಿ ಪರೇಸಂ **ನಾ**ದೀನಮೇಕವಚನಾನಂ ವಿಭತ್ತಿಗಣಾನಂ **ಯಾ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ। ರತ್ತಿಯಾ, ರತ್ತೀಹಿ ರತ್ತೀಭಿ ರತ್ತಿಹಿ ರತ್ತಿಭಿ, ರತ್ತಿಯಾ, ರತ್ತೀನಂ ರತ್ತಿನಂ।

ಪಞ್ಚಮಿಯಂ -

೧೮೪. ಅಮಾ ಪತೋ ಸ್ಮಿಂಸ್ಮಾನಂ ವಾ।

ಪಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂ **ಸ್ಮಿಂ ಸ್ಮಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಅಂ ಆ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ , ತೇನ **ಉ**ವಣ್ಣನ್ತತೋ ನ ಹೋನ್ತಿ, **ಇ**ವಣ್ಣನ್ತತೋಪಿ ಯಥಾಪಯೋಗಂ।

"ಸರೇ, ಯಕಾರೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ, ಸೀಹಮಣ್ಡೂಕಗತೀಹಿ **ಯೋವಚನೇಕವಚನ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೧೮೫. ಪಸಞ್ಞಸ್ಸ ಚ।

ಪಸಞ್ಞಸ್ಸ ಇವಣ್ಣಸ್ಸ **ಯೋ**ವಚನೇಕವಚನವಿಭತ್ತೀನಮಾದೇಸೇ ಸರೇ ಪರೇ **ಯಕಾರೋ** ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಯ**ಕಾರಸ್ಸೇವಾಧಿಕಾರತೋ **ಪಸಞ್ಞ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಇ**ವಣ್ಣೋವ ಗಯ್ಹತಿ, **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ "ರತ್ಯೋ"ತಿಆದೀಸು ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ। ರತ್ಯಾ ರತ್ತಿಯಾ, ರತ್ತೀಹಿ ರತ್ತೀಭಿ ರತ್ತಿಹಿ ರತ್ತಿಭಿ, ರತ್ತಿಯಾ, ರತ್ತೀನಂ ರತ್ತಿನಂ। **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನೇ **ಅಮಾ**ದೇಸ**ಯಕಾರಾ**ದೇಸಾ, ರತ್ಯಂ। "ಘಪತೋ ಸ್ಮಿಂ ಯಂ ವಾ"ತಿ **ಯಂ**ಆದೇಸೋ, ರತ್ತಿಯಂ।

ಅಞ್ಞತ್ಥ "ಅಂ, ಸ್ಮಿಂ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೮೬. ಆದಿತೋ ಓ ಚ।

ಆದಿಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಅಂ** ಓಆದೇಸಾ **ಹೋನ್ತಿ** ವಾ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಾಪಿ **ಆ ಅಂ** ಓಆದೇಸಾ। ರತ್ಯಾ ರತ್ತಿಂ ರತ್ತೋ ರತ್ತಿಯಾ, ರತ್ತೀಸು ರತ್ತಿಸು।

ಏವಮಞ್ಞಾನಿಪಿ -

ಪತ್ತಿ ಯುತ್ತಿ ವುತ್ತಿ ಕಿತ್ತಿ, ಮುತ್ತಿ ತಿತ್ತಿ ಖನ್ತಿ ಕನ್ತಿ।
ಸನ್ತಿ ತನ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿ ಸುದ್ಧಿ, ಇದ್ಧಿ ವುದ್ಧಿ ಬುದ್ಧಿ ಬೋಧಿ॥

ಭೂಮಿ ಜಾತಿ ಪೀತಿ ಸೂತಿ, ನನ್ದಿ ಸನ್ಧಿ ಸಾಣಿ ಕೋಟಿ।
ದಿಟ್ಠಿ ವುಡ್ಢಿ ತುಟ್ಠಿ ಯಟ್ಠಿ, ಪಾಳಿ ಆಳಿ ನಾಳಿ ಕೇಳಿ।
ಸತಿ ಮತಿ ಗತಿ ಚುತಿ, ಧಿತಿ ಯುವತಿ ವಿಕತಿ॥

ರತಿ ರುಚಿ ರಸ್ಮಿ ಅಸನಿ ವಸನಿ ಓಸಧಿ ಅಙ್ಗುಲಿ ಧೂಲಿ ದುನ್ದುಭಿ ದೋಣಿ ಅಟವಿ ಛವಿ ಆದೀನಿ **ಇಕಾರನ್ತನಾಮಾನಿ**।

ಇಕಾರನ್ತಂ।

ಈಕಾರನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ **ಇತ್ಥೀ**ಸದ್ದೋ।
"ಇತ್ಥ"ಇತೀಧ "ಇತ್ಥಿಯಂ, ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ॥

೧೮೭. ನದಾದಿತೋ ವಾ ಈ।

ನದಾದಿತೋ ವಾ **ಅನದಾ**ದಿತೋ ವಾ ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನಾ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಈಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ**। **ವಾ**ಗ್ಗಹಣಮ**ನದಾ**ದಿಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥಂ, ತೇನ **ಪುಥುಗವಾ**ದಿತೋ ಚ ಈ।

ಸರಲೋಪೇ "ಕ್ವಚಾಸವಣ್ಣಂ ಲುತ್ತೇ"ತಿ ಅಸವಣ್ಣೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಕತಿಭಾವೋ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೋ, **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**। ಇತ್ಥೀ, ಇತ್ಥೀ "ಅಘೋ ರಸ್ಸ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಇತ್ಥಿಯೋ। ಸಮ್ಬೋಧನೇ "ಝಲಪಾ ರಸ್ಸ"ನ್ತಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಭೋತಿ ಇತ್ಥಿ, ಭೋತಿಯೋ ಇತ್ಥೀ ಇತ್ಥಿಯೋ।

ದುತಿಯೇಕವಚನೇ "ಘಪತೋ ಸ್ಮಿಂ ಯಂ ವಾ"ತಿ ಇತೋ "ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೮೮. ಅಂ ಯಮೀತೋ ಪಸಞ್ಞತೋ।

ಪಸಞ್ಞತೋ ಈಕಾರತೋ ಪರಸ್ಸ **ಅಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಯಂ ಹೋ**ತಿ ವಾ। ಇತ್ಥಿಯಂ ಇತ್ಥಿಂ, ಇತ್ಥೀ ಇತ್ಥಿಯೋ, ಇತ್ಥಿಯಾ, ಇತ್ಥೀಹಿ ಇತ್ಥೀಭಿ, ಇತ್ಥಿಯಾ, ಇತ್ಥೀನಂ, ಇತ್ಥಿಯಾ, ಇತ್ಥೀಹಿ ಇತ್ಥೀಭಿ, ಇತ್ಥಿಯಾ, ಇತ್ಥೀನಂ, ಇತ್ಥಿಯಂ ಇತ್ಥಿಯಾ, ಇತ್ಥೀಸು।

ಏವಂ ನದೀ, ನದೀ। **ಯೋ**ಲೋಪಾಭಾವೇ "ತತೋ ಯೋನಮೋ ತೂ"ತಿ ಏತ್ಥ **ತು**ಸದ್ದೇನ ಯೋನಮೋಕಾರೋ ಚ, "ಪಸಞ್ಞಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಈಕಾರಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರೋ, "ಯವತಂ ತಲನ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ದ್ಯಸ್ಸ **ಜ**ಕಾರೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ನಜ್ಜೋ ಸನ್ದನ್ತಿ, ನದಿಯೋ।

ಏತ್ಥ ಚೇವಂ ಸಿಜ್ಝನ್ತಾನಂ **ನಜ್ಜೋ**ಆದೀನಂ ವುತ್ತಿಯಂ ಆನತ್ತಗ್ಗಹಣಾದಿನಾ ನಿಪ್ಫಾದನಂ **ಅತ್ರಜ ಸುಗತಾ**ದೀನಂ ವಿಯ ನಿಪ್ಫಾದನೂಪಾಯನ್ತರದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಹೇ ನದಿ, ಹೇ ನದೀ ಹೇ ನಜ್ಜೋ ಹೇ ನದಿಯೋ, ನದಿಯಂ ನದಿಂ, ನದೀ ನಜ್ಜೋ ನದಿಯೋ।

ಅಮಾದಿಸುತ್ತೇ **ಆ ಪತೋ**ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಕ್ವಚಿ ನಾಸಾನಞ್ಞಾತ್ತಂ, ತೇನ ನ ಜಚ್ಚಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ, ಪಥಬ್ಯಾ ಏಕರಜ್ಜೇನಾತಿ ಆದಿ ಚ ಸಿಜ್ಝತಿ, ಪುರೇ ವಿಯ **ಯಕಾರಜಕಾರಾ**ದೇಸದ್ವಿತ್ತಾನಿ।

ನಜ್ಜಾ ಕತಂ ನದಿಯಾ, ನದೀಹಿ ನದೀಭಿ, ನಜ್ಜಾ ನದಿಯಾ, ನದೀನಂ, ನಜ್ಜಾ ನದಿಯಾ, ನದೀಹಿ ನದೀಭಿ, ನಜ್ಜಾ ನದಿಯಾ, ನದೀನಂ, ನಜ್ಜಂ ನದಿಯಂ ನದಿಯಾ, ನದೀಸು।

ಅಞ್ಞೇಪಿ -

ಮಹೀ ವೇತರಣೀ ವಾಪೀ, ಪಾಟಲೀ ಕದಲೀ ಘಟೀ।
ನಾರೀ ಕುಮಾರೀ ತರುಣೀ, ವಾರುಣೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಸಖೀ॥

ಗನ್ಧಬ್ಬೀ ಕಿನ್ನರೀ ನಾಗೀ, ದೇವೀ ಯಕ್ಖೀ ಅಜೀ ಮಿಗೀ।
ವಾನರೀ ಸೂಕರೀ ಸೀಹೀ, ಹಂಸೀ ಕಾಕೀ ಚ ಕುಕ್ಕುಟೀ -

ಇಚ್ಚಾದಯೋ **ಇತ್ಥೀ**ಸದ್ದಸಮಾ।

ತಥೇವ **ಮಾತುಲ**ಸದ್ದತೋ ಈಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ -

೧೮೯. ಮಾತುಲಾದೀನಮಾನತ್ತಮೀಕಾರೇ।

ಮಾತುಲ ಅಯ್ಯಕವರುಣಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಮನ್ತೋ **ಆನತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ ಈಕಾರೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ, ಅನ್ತಾಪೇಕ್ಖಾಯಂ ಛಟ್ಠೀ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಮಾತುಲಾನೀ, ಏವಂ ಅಯ್ಯಕಾನೀ, ವರುಣಾನೀ, ಸೇಸಂ **ಇತ್ಥೀ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಅನ**ದಾದೀ**ಸು **ಪುಥು**ಸದ್ದತೋ ಈಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। "ಓ ಸರೇ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅವಾ**ದೇಸೋ। ಪುಥವೀ, ಪುಥವಿಯೋ। **ಸಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂ**ಸು ಪುಥಬ್ಯಾ ಪುಥವಿಯಾ, ಪುಥಬ್ಯಾ ಪುಥವಿಯಾ, ಪುಥಬ್ಯಂ ಪುಥವಿಯಂ ಪುಥವಿಯಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಗೋಸದ್ದತೋ "ನದಾದಿತೋ ವಾ ಈ"ತಿ ಈಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। ಮಹಾವುತ್ತಿನಾ ವಾ "ಗಾವ ಸೇ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಗಾವ**ಇತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ವಾ **ಓ**ಕಾರಸ್ಸ **ಆವಾ**ದೇಸೋ। ಗಾವೀ, ಗಾವೀ ಗಾವಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಇತ್ಥೀ**ಸದ್ದಸಮಂ।

"ಮಾನವ"ಇತೀಧ "ಇತ್ಥಿಯಂ, ವಾ, ಈ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೯೦. ಣವ ಣಿಕ ಣೇಯ್ಯ ಣನ್ತುಹಿ।

ಣವ ಣಿಕ ಣೇಯ್ಯ ಣನ್ತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತೇಹಿ ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನೇಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಈಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ವಾ**ಧಿಕಾರೋ ಕತ್ಥಚಿ ನಿವತ್ತನತ್ಥೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಮಾನವೀ, ಏವಂ ನಾವಿಕೀ, ವೇನತೇಯ್ಯೀ, ಗೋತಮೀ।

“ಗುಣವನ್ತು ಈ”ಇತೀಧ “ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯೧. ನ್ತುಸ್ಸ ತಮೀಕಾರೇ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ತ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ **ವಾ ಈ**ಕಾರಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಸರಲೋಪಾದಿ। ಗುಣವತೀ, ಗುಣವತೀ ಗುಣವತಿಯೋ, ಗುಣವನ್ತೀ, ಗುಣವನ್ತೀ ಗುಣವನ್ತಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಇತ್ಥೀ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಏವಂ ಕುಲವತೀ, ಸೀಲವತೀ, ಯಸವತೀ, ರೂಪವತೀ, ಸತಿಮತೀ, ಗೋತ್ತಮತೀ।

ಮಹನ್ತಸದ್ದತೋ “ನದಾದಿತೋ ವಾ ಈ”ತಿ **ಈ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ನ್ತು**ಬ್ಯಪದೇಸೋ ವಿಕಪ್ಪೇನ **ತ**ಕಾರಾದೇಸೋ। ಮಹತೀ ಮಹನ್ತೀ।

“ಭವನ್ತ ಈ”ಇತೀಧ “ಈಕಾರೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯೨. ಭವತೋ ಭೋತೋ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಭವನ್ತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಭೋತಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ಈಕಾರೇ ಇತ್ಥಿಗತೇ ಪರೇ। ಸಾ ಭೋತೀ, ಭೋತೀ ಭೋತಿಯೋ, ಹೇ ಭೋತಿ, ಹೇ ಭೋತೀ ಭೋತಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಭಿಕ್ಖು” ಇತೀಧ “ಇತ್ಥಿಯ”ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ “ವಾ”ತಿ ಚ।

೧೯೩. ಪತಿಭಿಕ್ಖುರಾಜೀಕಾರನ್ತೇಹಿ ಇನೀ।

ಪತಿ ಭಿಕ್ಖು ರಾಜ ಇಚ್ಚೇತೇಹಿ **ಈ**ಕಾರನ್ತೇಹಿ ಚ ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನೇಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹಿ **ಇನೀ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

“ಸರಲೋಪೋ'ಮಾದೇಸ”ಇಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತೇ **ತು**ಗ್ಗಹಣೇನ ಕ್ವಚಿ ಪುಬ್ಬಲೋಪಸ್ಸ ನಿಸೇಧನತೋ “ವಾ ಪರೋ ಅಸರೂಪಾ”ತಿ ಸರಲೋಪೋ। ಭಿಕ್ಖುನೀ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಗಹಪತಿಸದ್ದತೋ ಇನೀ, “ಅತ್ತ”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯೪. ಪತಿಸ್ಸಿನೀಮ್ಹಿ।

ಪತಿಸದ್ದಸ್ಸ ಅನ್ತೋ **ಅತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಇನೀ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ತಥೇವ ಪರಸರೇ ಲುತ್ತೇ “ಪುಬ್ಬೋ ಚಾ”ತಿ ದೀಘೋ, ಗಹಪತಾನೀ।

ತಥೇವ **ರಾಜ**ಸದ್ದತೋ **ಇನೀ,** ಸರಲೋಪಪಕತಿಭಾವಾ, ರಾಜಿನೀ। **ಈ**ಕಾರನ್ತೇಸು **ದಣ್ಡೀ**ಸದ್ದತೋ ಇನೀ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ದಣ್ಡಿನೀ, ದಣ್ಡಿನೀ ದಣ್ಡಿನಿಯೋ, ಏವಂ ಹತ್ಥಿನೀ, ಮೇಧಾವಿನೀ, ತಪಸ್ಸಿನೀ, ಪಿಯಭಾಣಿನೀ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಪೋಕ್ಖರಿನೀ” ಇತೀಧ “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ **ಇ**ಕಾರ**ನ**ಕಾರಾನಂ **ಅ**ಕಾರ**ಣ**ಕಾರಾದೇಸಾ, ಪೋಕ್ಖರಣೀ, ಪೋಕ್ಖರಣೀ। “ತತೋ ಯೋನಮೋ ತೂ”ತಿ ಸುತ್ತೇ **ತು**ಗ್ಗಹಣೇನ ಯೋನಮೋಕಾರೋ ಚ, **ಈ**ಕಾರಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರೋ, “ಯವತ”ಮಿಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತೇ **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಣ್ಯ**ಸ್ಸ **ಞ**ಕಾರೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಪೋಕ್ಖರಞ್ಞೋ ಪೋಕ್ಖರಣಿಯೋ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಾಧಿಕಾರೋ ಅನುತ್ತಸಮುಚ್ಚಯತ್ಥೋ, ತೇನ **ವಿದೂ ಯಕ್ಖಾ**ದಿತೋಪಿ **ಇನೀ,** ಪರಚಿತ್ತವಿದುನೀ, ಸರಲೋಪರಸ್ಸತ್ತಾನಿ, ಪರಚಿತ್ತವಿದುನೀ ಪರಚಿತ್ತವಿದುನಿಯೋ, ಯಕ್ಖಿನೀ ಯಕ್ಖಿನಿಯೋ, ಸೀಹಿನೀ ಸೀಹಿನಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಈಕಾರನ್ತಂ।

ಉಕಾರನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ **ಯಾಗು**ಸದ್ದೋ।

ತಸ್ಸ **ರತ್ತಿ**ಸದ್ದಸ್ಸೇವ ರೂಪನಯೋ। ಅಮಾದೇಸಾದಿಅಭಾವೋವ ವಿಸೇಸೋ।

ಯಾಗು, ಯಾಗೂ ಯಾಗುಯೋ, ಹೇ ಯಾಗು, ಹೇ ಯಾಗೂ ಯಾಗುಯೋ, ಯಾಗುಂ, ಯಾಗೂ ಯಾಗುಯೋ, ಯಾಗುಯಾ, ಯಾಗೂಹಿ ಯಾಗೂಭಿ ಯಾಗುಹಿ ಯಾಗುಭಿ, ಯಾಗುಯಾ, ಯಾಗೂನಂ ಯಾಗುನಂ, ಯಾಗುಯಾ, ಯಾಗೂಹಿ ಯಾಗೂಭಿ ಯಾಗುಹಿ ಯಾಗುಭಿ, ಯಾಗುಯಾ, ಯಾಗೂನಂ ಯಾಗುನಂ, ಯಾಗುಯಂ ಯಾಗುಯಾ, ಯಾಗೂಸು ಯಾಗುಸು।

ಏವಂ ಧಾತು ಧೇನು ಕಾಸು ದದ್ದು ಕಚ್ಛು ಕಣ್ಡು ರಜ್ಜು ಕರೇಣು ಪಿಯಙ್ಗು ಸಸ್ಸುಆದೀನಿ।

ಮಾತುಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। ತಸ್ಸ **ಪಿತು**ಸದ್ದಸ್ಸೇವ ರೂಪನಯೋ। "ಆರತ್ತ"ಮಿತಿ ಭಾವನಿದ್ದೇಸೇನ **ಆರಾ**ದೇಸಾಭಾವೇ "ಪತೋ ಯಾ"ತಿ **ಯಾ**ದೇಸೋವ ವಿಸೇಸೋ।

ಮಾತಾ, ಮಾತರೋ, ಭೋತಿ ಮಾತ, ಭೋತಿ ಮಾತಾ ಭೋತಿಯೋ ಮಾತರೋ, ಮಾತರಂ, ಮಾತರೇ ಮಾತರೋ, ಮಾತರಾ ಮಾತುಯಾ ಮತ್ಯಾ, "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಉ**ಕಾರಲೋಪೋ , ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ। ಮಾತರೇಹಿ ಮಾತರೇಭಿ ಮಾತೂಹಿ ಮಾತೂಭಿ ಮಾತುಹಿ ಮಾತುಭಿ, ಮಾತು ಮಾತುಸ್ಸ ಮಾತುಯಾ, ಮಾತರಾನಂ ಮಾತಾನಂ ಮಾತೂನಂ ಮಾತುನಂ, ಮಾತರಾ ಮಾತುಯಾ, ಮಾತರೇಹಿ ಮಾತರೇಭಿ ಮಾತೂಹಿ ಮಾತೂಭಿ, ಮಾತು ಮಾತುಸ್ಸ ಮಾತುಯಾ, ಮಾತರಾನಂ ಮಾತಾನಂ ಮಾತೂನಂ ಮಾತುನಂ, ಮಾತರಿ, ಮಾತರೇಸು ಮಾತೂಸು ಮಾತುಸು।

ಏವಂ ಧೀತಾ, ಧೀತರೋ, ದುಹಿತಾ, ದುಹಿತರೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಉಕಾರನ್ತಂ।

ಊಕಾರನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ **ಜಮ್ಬೂ**ಸದ್ದೋ।

ಜಮ್ಬೂ, ಜಮ್ಬೂ ಜಮ್ಬುಯೋ, ಹೇ ಜಮ್ಬು, ಹೇ ಜಮ್ಬೂ ಜಮ್ಬುಯೋ, ಜಮ್ಬುಂ, ಜಮ್ಬೂ ಜಮ್ಬುಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಇತ್ಥೀ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಏವಂ ವಧೂ ಚ ಸರಭೂ, ಸರಬೂ ಸುತನೂ ಚಮೂ।
ವಾಮೂರೂ ನಾಗನಾಸೂರೂ, ಸಮಾನಿ ಖಲು ಜಮ್ಬುಯಾ॥

ಊಕಾರನ್ತಂ।

ಓಕಾರನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗೋ **ಗೋ**ಸದ್ದೋ।

ತಸ್ಸ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗ**ಗೋ**ಸದ್ದಸ್ಸೇವ ರೂಪನಯೋ।

ಕಞ್ಞಾ ರತ್ತಿ ನದೀ ಇತ್ಥೀ, ಮಾತುಲಾನೀ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೀ।
ದಣ್ಡಿನೀ ಯಾಗು ಮಾತಾ ಚ, ಜಮ್ಬೂ ಗೋತಿತ್ಥಿಸಙ್ಗಹೋ॥

ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗ

ಅಥ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ಅಕಾರನ್ತೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ **ಚಿತ್ತ**ಸದ್ದೋ।

ಪುರೇ ವಿಯ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, "ಚಿತ್ತ ಸಿ" ಇತೀಧ -

"ನಪುಂಸಕೇಹಿ, ಅತೋ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೯೫. ಸಿಂ।

ಸಿ, ಅಂಇತಿ ದ್ವಿಪದಮಿದಂ। **ಅ**ಕಾರನ್ತೇಹಿ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಸ್ಸ **ಸಿ**ವಚನಸ್ಸ **ಅಂ** ಹೋತಿ ನಿಚ್ಚಂ। ಸರಲೋಪಪಕತಿಭಾವಾದಿ, ಚಿತ್ತಂ।

ಬಹುವಚನೇ "ಯೋನಂ ನಿ ನಪುಂಸಕೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯೬. ಅತೋ ನಿಚ್ಚಂ।

ಅಕಾರನ್ತೇಹಿ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೇಹಿ **ಯೋ**ನಂ ನಿಚ್ಚಂ **ನಿ** ಹೋತಿ। "ಸಬ್ಬಯೋನೀನಮಾಏ"ತಿ **ನಿ**ಸ್ಸ ವಾ **ಆ**ಕಾರೋ। ಅಞ್ಞತ್ಥ "ಯೋಸು ಕತ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ದೀಘೋ। ಚಿತ್ತಾ ಚಿತ್ತಾನಿ।

ಯೋನಂ ನಿಭಾವೇ ಚಾಏತ್ತೇ, ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಅವಿಸೇಸತೋ।
"ಅತೋ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಆರಮ್ಭಾ, ಆಏತ್ತಂ ಕ್ವಚಿದೇವಿಧ॥

ಆಲಪನೇ ಗಲೋಪೋ। ಹೇ ಚಿತ್ತ, ಹೇ ಚಿತ್ತಾ ಚಿತ್ತಾನಿ, ದುತಿಯಾಯಂ **ನಿ**ಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪೇನೇಕಾರೋ। ಚಿತ್ತಂ, ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನಿ। ಸೇಸಂ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದೇನ ಸಮಂ।

ಏವಮಞ್ಞಾನಿಪಿ -

ಪುಞ್ಞ ಪಾಪ ಫಲ ರೂಪ ಸಾಧನಂ,
ಸೋತ ಘಾನ ಸುಖ ದುಕ್ಖ ಕಾರಣಂ।
ದಾನ ಸೀಲ ಧನ ಝಾನ ಲೋಚನಂ,
ಮೂಲ ಕೂಲ ಬಲ ಜಾಲಮಙ್ಗಲಂ॥

ನಳಿನ ಲಿಙ್ಗ ಮುಖ'ಙ್ಗ ಜಲ'ಮ್ಬುಜಂ,
ಪುಲಿನ ಧಞ್ಞ ಹಿರಞ್ಞ ಪದಾ'ಮತಂ।
ಪದುಮ ವಣ್ಣ ಸುಸಾನ ವನಾ'ಯುಧಂ,
ಹದಯ ಚೀವರ ವತ್ಥ ಕುಲಿ'ನ್ದ್ರಿಯಂ॥

ನಯನ ವದನ ಯಾನೋ'ದಾನ ಸೋಪಾನ ಪಾನಂ,
ಭವನ ಭುವನ ಲೋಹಾ'ಲಾತ ತುಣ್ಡ'ಣ್ಡ ಪೀಠಂ।
ಕರಣ ಮರಣ ಞಾಣಾ'ರಮ್ಮಣಾ'ರಞ್ಞ ತಾಣಂ,
ಚರಣ ನಗರ ತೀರಚ್ಛತ್ತ ಛಿದ್ದೋ'ದಕಾನಿ -

ಇಚ್ಚಾದೀನಿ।

ಕಮ್ಮಸದ್ದಸ್ಸ ತತಿಯೇಕವಚನಾದೀಸು ರೂಪಭೇದೋ।

ಕಮ್ಮಂ, ಕಮ್ಮಾ ಕಮ್ಮಾನಿ, ಹೇ ಕಮ್ಮ, ಹೇ ಕಮ್ಮಾ ಕಮ್ಮಾನಿ, ಕಮ್ಮಂ, ಕಮ್ಮೇ ಕಮ್ಮಾನಿ।

"ವಾ, ಉ, ನಾಮ್ಹಿ, ಚಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೯೭. **ಅ ಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಚ।**

ಕಮ್ಮಸದ್ದನ್ತಸ್ಸ **ಉ**ಕಾರ **ಅ**ಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ **ನಾ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। **ಅನ್ತ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಥಾಮದ್ಧಾ**ದೀನಮನ್ತಸ್ಸಪಿ **ಉ**ತ್ತಂ। **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ **ಯುವ ಮಘವಾ**ನಮನ್ತಸ್ಸ **ಆ** ಹೋತಿ ಕ್ವಚಿ **ನಾ ಸು**ಇಚ್ಚೇತೇಸು। ಕಮ್ಮುನಾ ಕಮ್ಮನಾ ಕಮ್ಮೇನ ವಾ, ಕಮ್ಮೇಹಿ ಕಮ್ಮೇಭಿ।

ಸಸ್ಮಾಸು "ಉ ನಾಮ್ಹಿ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಪುಮ ಕಮ್ಮಥಾಮ**ನ್ತಸ್ಸ ಚುಕಾರೋ ವಾ **ಸಸ್ಮಾ**ಸೂತಿ **ಉ**ತ್ತಂ। ಕಮ್ಮುನೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸ, ಕಮ್ಮಾನಂ, ಕಮ್ಮುನಾ ಕಮ್ಮಾ ಕಮ್ಮಮ್ಹಾ ಕಮ್ಮಸ್ಮಾ, ಕಮ್ಮೇಹಿ ಕಮ್ಮೇಭಿ, ಕಮ್ಮುನೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸ, ಕಮ್ಮಾನಂ।

ಸ್ಮಿಂವಚನೇ "ಬ್ರಹ್ಮತೋ ತು ಸ್ಮಿಂನೀ"ತಿ ಏತ್ಥ **ತು**ಸದ್ದೇನ ಕ್ವಚಿ **ನಿ** ಹೋತಿ। ಕಮ್ಮನಿ ಕಮ್ಮೇ ಕಮ್ಮಮ್ಹಿ ಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ, ಕಮ್ಮೇಸು।

ಏವಂ ಥಾಮುನಾ ಥಾಮೇನ ಥಾಮಸಾ ವಾ, ಥಾಮುನೋ ಥಾಮಸ್ಸ, ಥಾಮುನಾ ಥಾಮಾ। ಅದ್ಧುನಾ, ಅದ್ಧುನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುರಿಮಸಮಂ।

ಗುಣವನ್ತು ಸಿ, "ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ, ನ್ತುಸ್ಸ, ಸಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೯೮. **ಅಂ ನಪುಂಸಕೇ।**

ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧಿನೋ **ನ್ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಅಂ** ಹೋತಿ **ಸಿ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಗುಣವಂ ಚಿತ್ತಂ।

ಯೋಮ್ಹಿ "ನ್ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಯೋಸು ಚಾ"ತಿ **ಅ**ತ್ತಂ, **ಇ**ಕಾರೋ ಚ। ಗುಣವನ್ತಿ, ಗುಣವನ್ತಾನಿ, ಸೇಸಂ ಞೇಯ್ಯಂ।

ಗಚ್ಛನ್ತ ಸಿ, "ಸಿಮ್ಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾದೀನಂ ನ್ತಸದ್ದೋ ಅ"ಮಿತಿ **ಅಂ**। ಗಚ್ಛಂ ಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಗಚ್ಛನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಿ।

ಅಕಾರನ್ತಂ।

ಆಕಾರನ್ತೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ **ಅಸ್ಸದ್ಧಾ**ಸದ್ದೋ।

“ಅಸ್ಸದ್ಧಾ”ಇತಿ ಠಿತೇ -

“ಸಮಾಸಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ನಪುಂಸಕೇ”ತಿ ಸಮಾಸನ್ತಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಸಮಾಸತ್ತಾ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೋ, **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**। ಸೇಸಂ **ಚಿತ್ತ**ಸಮಂ।

ಅಸ್ಸದ್ಧಂ ಕುಲಂ, ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ **ಮುಖನಾಸಿಕಾ**ಸದ್ದೋ। ತಸ್ಸ ದ್ವನ್ದೇಕತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥೇಕವಚನಮೇವ। ಮುಖನಾಸಿಕಂ, ಹೇ ಮುಖನಾಸಿಕ, ಮುಖನಾಸಿಕಂ, ಮುಖನಾಸಿಕೇನ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಆಕಾರನ್ತಂ।

ಇಕಾರನ್ತೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ **ಅಟ್ಠಿ**ಸದ್ದೋ।

ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, **ಸಿಲೋಪೋ**, ಅಟ್ಠಿ।

“ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯೯. ಯೋನಂ ನಿ ನಪುಂಸಕೇಹಿ।

ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ **ಯೋನಂ ನಿ** ಹೋತಿ ವಾ।

ಅಟ್ಠೀನಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ನಿಚ್ಚಂ **ಯೋಲೋಪೋ**, ದೀಘೋ ಚ, ಅಟ್ಠೀ, ತಥಾ ಹೇ ಅಟ್ಠಿ, ಹೇ ಅಟ್ಠೀ ಅಟ್ಠೀನಿ, ಅಟ್ಠಿಂ, ಅಟ್ಠೀ ಅಟ್ಠೀನಿ, ಅಟ್ಠಿನಾ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಅಗ್ಗಿ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಏವಂ ಸತ್ಥಿ ದಧಿ ವಾರಿ ಅಕ್ಖಿ ಅಚ್ಛಿ ಅಚ್ಚಿ ಇಚ್ಚಾದೀನಿ।

ಇಕಾರನ್ತಂ।

ಈಕಾರನ್ತೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ **ಸುಖಕಾರೀ**ಸದ್ದೋ।

“ಸುಖಭಾರೀ ಸಿ” ಇತೀಧ ಅನಪುಂಸಕತ್ತಾಭಾವಾ **ಸಿಸ್ಮಿಮ್ಪಿ** “ಅಘೋ ರಸ್ಸ”ಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ, **ಸಿಲೋಪೋ**। ಸುಖಕಾರಿ ದಾನಂ, ಸುಖಕಾರೀ ಸುಖಕಾರೀನಿ, ಹೇ ಸುಖಕಾರಿ, ಹೇ ಸುಖಕಾರೀ ಹೇ ಸುಖಕಾರೀನಿ, ಸುಖಕಾರಿನಂ ಸುಖಕಾರಿಂ, ಸುಖಕಾರೀ ಸುಖಕಾರೀನಿ।

ಸೇಸಂ **ದಣ್ಡೀ**ಸದ್ದಸಮಂ। ಏವಂ **ಸೀಘಯಾಯೀ**ಆದೀನಿ।

ಈಕಾರನ್ತಂ।

ಉಕಾರನ್ತೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ **ಆಯು**ಸದ್ದೋ। ತಸ್ಸ **ಅಟ್ಠಿ**ಸದ್ದಸ್ಸೇವ ರೂಪನಯೋ।

ಆಯು, ಆಯೂ ಆಯೂನಿ, ಹೇ ಆಯು, ಹೇ ಆಯೂ ಹೇ ಆಯೂನಿ, ಆಯುಂ, ಆಯೂ ಆಯೂನಿ, ಆಯುನಾ ಆಯುಸಾತಿ ಮನೋಗಣಾದಿತ್ತಾ ಸಿದ್ಧಂ। ಆಯೂಹಿ ಆಯೂಭಿ, ಆಯುನೋ ಆಯುಸ್ಸ, ಆಯೂನಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ಏವಂ ಚಕ್ಖು ವಸು ಧನು ದಾರು ತಿಪು ಮಧು ಹಿಙ್ಗು ಸಿಗ್ಗು ವತ್ಥು ಮತ್ಥು ಜತು ಅಮ್ಬು ಅಸ್ಸುಆದೀನಿ।

ಉಕಾರನ್ತಂ।

ಊಕಾರನ್ತೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ **ಗೋತ್ರಭೂ**ಸದ್ದೋ।

ಗೋತ್ರಭೂ ಸಿ, ನಪುಂಸಕತ್ತಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ, **ಸಿ**ಲೋಪೋ। ಗೋತ್ರಭು ಚಿತ್ತಂ, ಗೋತ್ರಭೂ ಗೋತ್ರಭೂನಿ, ಹೇ ಗೋತ್ರಭು, ಹೇ ಗೋತ್ರಭೂ ಹೇ ಗೋತ್ರಭೂನಿ, ಗೋತ್ರಭುಂ, ಗೋತ್ರಭೂ ಗೋತ್ರಭೂನಿ, ಗೋತ್ರಭುನಾ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ **ಅಭಿಭೂ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಏವಂ ಅಭಿಭೂ ಸಯಮ್ಭೂ ಧಮ್ಮಞ್ಞೂಆದೀನಿ।

ಊಕಾರನ್ತಂ।

ಓಕಾರನ್ತೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ **ಚಿತ್ತಗೋ**ಸದ್ದೋ।

“ಚಿತ್ತಾ ಗಾವೋ ಅಸ್ಸ ಕುಲಸ್ಸಾ”ತಿ ಅತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೇ ಕತೇ “ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ನಪುಂಸಕೇ”ತಿ ಓಕಾರಸ್ಸ ಠಾನಪ್ಪಯತನಾಸನ್ನತ್ತಾ ರಸ್ಸತ್ತಮುಕಾರೋ, **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಿ**ಲೋಪೋ। ಚಿತ್ತಗು ಕುಲಂ, ಚಿತ್ತಗೂ ಚಿತ್ತಗೂನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಆಯು**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಓಕಾರನ್ತಂ।

ಚಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮಞ್ಚ ಅಸ್ಸದ್ಧ-ಮಥಟ್ಠಿ ಸುಖಕಾರಿ ಚ।
ಆಯು ಗೋತ್ರಭೂ ಧಮ್ಮಞ್ಞೂ, ಚಿತ್ತಗೂತಿ ನಪುಂಸಕೇ॥

ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಸಬ್ಬನಾಮ

ಅಥ ಸಬ್ಬನಾಮಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ಸಬ್ಬ, ಕತರ, ಕತಮ, ಉಭಯ, ಇತರ, ಅಞ್ಞ, ಅಞ್ಞತರ, ಅಞ್ಞತಮ, ಪುಬ್ಬ, ಪರ, ಅಪರ, ದಕ್ಖಿಣ, ಉತ್ತರ, ಅಧರ, ಯ, ತ, ಏತ, ಇಮ, ಅಮು, ಕಿಂ, ಏಕ, ಉಭ, ದ್ವಿ, ತಿ, ಚತು, ತುಮ್ಹ, ಅಮ್ಹ ಇತಿ ಸತ್ತವೀಸತಿ ಸಬ್ಬನಾಮಾನಿ, ತಾನಿ ಸಬ್ಬನಾಮತ್ತಾ ತಿಲಿಙ್ಗಾನಿ।

ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬ**ಸದ್ದೋ ನಿರವಸೇಸತ್ಥೋ, ಸೋ ಯದಾ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗವಿಸಿಟ್ಠತ್ಥಾಭಿಧಾಯೀ, ತದಾ ರೂಪನಯೋ। ಪುರೇ ವಿಯ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ,** “ಸೋ”ತಿ **ಸಿ**ಸ್ಸ **ಓ**ಕಾರೋ, ಸರಲೋಪಪಕರನಯನಾನಿ। ಸಬ್ಬೋ ಜನೋ।

ಬಹುವಚನೇ “ಸಬ್ಬ ಯೋ” ಇತೀಧ “ಪರಸಮಞ್ಞಾ ಪಯೋಗೇ”ತಿ ಸಬ್ಬಾದೀನಂ ಸಬ್ಬನಾಮಸಞ್ಞಾ।

“ಯೋ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೦. ಸಬ್ಬನಾಮಕಾರತೇ ಪಠಮೋ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕಾನಂ ನಾಮಾನಿ **ಸಬ್ಬನಾಮಾನಿ,** ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಬ್ಬನಾಮಸಞ್ಞಾನಂ ಲಿಙ್ಗಾನಂ **ಅಕಾರತೋ** ಪರೋ ಪಠಮೋ **ಯೋ ಏತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ। ಸಬ್ಬೇ ಪುರಿಸಾ।

ಅಕಾರತೋತಿ ಕಿಂ? ಸಬ್ಬಾ ಅಮೂ।

ಹೇ ಸಬ್ಬ ಸಬ್ಬಾ, ಹೇ ಸಬ್ಬೇ, ಸಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬೇ, ಸಬ್ಬೇನ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಭಿ।

ಚತುತ್ಥೇಕವಚನೇ **ಆಯಾ**ದೇಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

“ಅತೋ, ಆ ಏ, ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂನಂ, ಆಯ ಚತುತ್ಥೇಕವಚನಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೧. ತಯೋ ನೇವ ಚ ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ।

ಅಕಾರನ್ತೇಹಿ ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ ಪರೇಸಂ **ಸ್ಮಾ ಸ್ಮಿಂ** ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ, ಚತುತ್ಥೇಕವಚನಸ್ಸ ಚ **ಆ ಏ ಆಯ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ನೇವ **ಹೋನ್ತೀ**ತಿ **ಆಯಾ**ದೇಸಾಭಾವೋ। **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತ್ಥಚಿ ಪಟಿಸೇಧನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ತೇನ ಪುಬ್ಬಾದೀಹಿ **ಸ್ಮಾ ಸ್ಮಿಂನಂ ಆ ಏ** ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಸಬ್ಬಸ್ಸ।

“ಅಕಾರೋ, ಏ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೨. ಸಬ್ಬನಾಮಾನಂ ನಂಮ್ಹಿ ಚ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಬ್ಬನಾಮಾನಂ **ಅಕಾರೋ ಏತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ **ನಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ।

“ಸಬ್ಬನಾಮತೋ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೩. ಸಬ್ಬತೋ ನಂ ಸಂಸಾನಂ।

ಸಬ್ಬತೋ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ ಪರಸ್ಸ **ನಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಸಂ ಸಾನಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಾನಂ, ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬಮ್ಹಾ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸಬ್ಬೇಭಿ, ಸಬ್ಬಸ್ಸ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಾನಂ, ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಸಬ್ಬಮ್ಹಿ, ಸಬ್ಬೇಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ “ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆಪ್ಪಚ್ಚಯೋ”ತಿ **ಆಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**। ಅಞ್ಞಂ **ಕಞ್ಞಾ**ಸದ್ದಸಮಂ ಅಞ್ಞತ್ರ **ಸ ನಂ ಸ್ಮಿಂ**ವಚನೇಹಿ। ಸಬ್ಬಾ ಪಜಾ, ಸಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬಾಯೋ, ಹೇ ಸಬ್ಬೇ, ಹೇ ಸಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬಾಯೋ, ಸಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬಾ ಸಬ್ಬಾಯೋ, ಸಬ್ಬಾಯ, ಸಬ್ಬಾಹಿ ಸಬ್ಬಾಭಿ।

ಚತುತ್ಥೇಕವಚನೇ “ಸಬ್ಬನಾಮತೋ ವಾ”, **ಸಬ್ಬತೋ ಕೋ**ತಿ ಇತೋ “ಸಬ್ಬತೋ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೪. ಘಪತೋ ಸ್ಮಿಂಸಾನಂ ಸಂಸಾ।

ಸಬ್ಬತೋ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ **ಘಪಸಞ್ಞತೋ ಸ್ಮಿಂ** ಸಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಸಂಸಾ**ಆದೇಸಾ **ಹೋನ್ತಿ** ವಾ।

“ಸಂಸಾಸ್ವೇಕವಚನೇಸು ಚಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೫. ಘೋ ರಸ್ಸಂ।

ಘಸಞ್ಞೋ **ಆ**ಕಾರೋ ರಸ್ಸಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಸಂಸಾ**ಸ್ವೇಕವಚನೇಸು ವಿಭತ್ತಾದೇಸೇಸು ಪರೇಸು।

“ಸಾಗಮೋ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೬. ಸಂಸಾಸ್ವೇಕವಚನೇಸು ಚ।

ಸಂ ಸಾಇಚ್ಚೇತೇಸು ಏಕವಚನಟ್ಠಾನಸಮ್ಭೂತೇಸು ವಿಭತ್ತಾದೇಸೇಸು ಪರೇಸು ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ **ಸ**ಕಾರಾಗಮೋ **ಹೋ**ತಿ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸಾ ಸಬ್ಬಾಯ, ಸಬ್ಬಾಸಂ ಸಬ್ಬಾಸಾನಂ, ಸಬ್ಬಾಯ, ಸಬ್ಬಾಹಿ ಸಬ್ಬಾಭಿ, ಸಬ್ಬಸ್ಸಾ ಸಬ್ಬಾಯ, ಸಬ್ಬಾಸಂ ಸಬ್ಬಾಸಾನಂ।

ಸ್ಮಿಂಮ್ಹಿ “ಸಬ್ಬನಾಮತೋ, ಘಪತೋ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೭. ನೇತಾಹಿ ಸ್ಮಿಮಾಯಯಾ।

ಏತೇಹಿ ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ **ಘಪಸಞ್ಞೇ**ಹಿ ಪರಸ್ಸ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ ನೇವ **ಆಯ ಯಾ**ದೇಸಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಆಯಾ**ಭಾವೋ। **ವಾ**ಧಿಕಾರತೋ ಕ್ವಚಿ ಹೋತಿ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಉತ್ತರಾಯಾತಿ ಆದಿ।

ಸಂಯಮಾದೇಸಾ, ಸಬ್ಬಸ್ಸಂ ಸಬ್ಬಾಯಂ, ಸಬ್ಬಾಸು।

ನಪುಂಸಕೇ ಸಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಂ, ಸಬ್ಬಾನಿ, ಹೇ ಸಬ್ಬ, ಹೇ ಸಬ್ಬಾನಿ, ಸಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬಾನಿ। ಸೇಸಂ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ವಿಯ ಞೇಯ್ಯಂ।

ಏವಂ **ಕತರಾ**ದೀನಂ **ಅಞ್ಞತಮ**ಸದ್ದಪರಿಯನ್ತಾನಂ ತೀಸುಪಿ ಲಿಙ್ಗೇಸು ರೂಪನಯೋ।

ತತ್ಥ **ಕತರಕತಮ**ಸದ್ದಾ ಪುಚ್ಛನತ್ಥಾ।

ಉಭಯಸದ್ದೋ ದ್ವಿಅವಯವಸಮುದಾಯವಚನೋ।

ಇತರಸದ್ದೋ ವುತ್ತಪ್ಪಟಿಯೋಗವಚನೋ।

ಅಞ್ಞಸದ್ದೋ ಅಧಿಕತಾಪರವಚನೋ।

ಅಞ್ಞತರ ಅಞ್ಞತಮಸದ್ದಾ ಅನಿಯಮತ್ಥಾ।

“ಯೋ, ಸಬ್ಬನಾಮಕಾರತೇ ಪಠಮೋ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೮. ದ್ವನ್ದಟ್ಠಾ ವಾ।

ದ್ವನ್ದಸಮಾಸಟ್ಠಾ ಸಬ್ಬನಾಮಕಾರತೋ ಪರೋ ಪಠಮೋ **ಯೋ** ಏತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾ। ಕತರೋ ಚ ಕತಮೋ ಚಾತಿ ಕತರಕತಮೇ, ಕತರಕತಮಾ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪುಬ್ಬಾದಯೋ ದಿಸಾದಿವವತ್ಥಾನವಚನಾ।

ಪುಬ್ಬೋ ಕಾಲೋ। ಬಹುವಚನೇ "ಧಾತುಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಾ ಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಪರಾ**ತಿ ನಿದ್ದೇಸತೋ ಪುಬ್ಬಾದೀಹಿ **ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ ವಿಕಪ್ಪೇನೇಕಾರೋ।

> ಪುಬ್ಬೇ ಪುಬ್ಬಾ, ಹೇ ಪುಬ್ಬ, ಹೇ ಪುಬ್ಬೇ ಹೇ ಪುಬ್ಬಾ, ಪುಬ್ಬಂ, ಪುಬ್ಬೇ, ಪುಬ್ಬೇನ, ಪುಬ್ಬೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇಭಿ, ಪುಬ್ಬಸ್ಸ, ಪುಬ್ಬೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇಸಾನಂ। "ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂನಂ ವಾ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇನಾಕಾರೇಕಾರಾ। ಪುಬ್ಬಾ ಪುಬ್ಬಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬಮ್ಹಾ, ಪುಬ್ಬೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇಭಿ, ಪುಬ್ಬಸ್ಸ, ಪುಬ್ಬೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇಸಾನಂ, ಪುಬ್ಬೇ ಪುಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಪುಬ್ಬಮ್ಹಿ, ಪುಬ್ಬೇಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ ಪುಬ್ಬಾ ದಿಸಾ, ಪುಬ್ಬಾ ಪುಬ್ಬಾಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಸಬ್ಬಾ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ನಪುಂಸಕೇ ಪುಬ್ಬಂ ಠಾನಂ, ಪುಬ್ಬಾನಿ, ಹೇ ಪುಬ್ಬ, ಹೇ ಪುಬ್ಬಾನಿ, ಪುಬ್ಬಂ, ಪುಬ್ಬಾನಿ, ಸೇಸಂ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಮಂ। ಏವಂ **ಪರಾಪರದಕ್ಖಿಣುತ್ತರಾಧರ**ಸದ್ದಾ।

"ಸಬ್ಬನಾಮತೋ, ದ್ವನ್ದಟ್ಠಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೯. ನಾಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬನಾಮಿಕಂ।

ದ್ವನ್ದಟ್ಠಾ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ ಪರಸ್ಸ **ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ ಠಪೇತ್ವಾ **ಏತ್ತಂ** ಅಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬನಾಮಿಕಂ ಕಾರಿಯಂ ನ ಹೋತೀತಿ **ಸಂಸಾನ**ಮಾದೇಸಾಭಾವೋ। ಪುಬ್ಬಾಪರಾನಂ, ಪುಬ್ಬುತ್ತರಾನಂ ಅಧರುತ್ತರಾನಂ, "ನಾಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬನಾಮಿಕ"ನ್ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರೇನ ಯೋಗೇನ ತತಿಯಾಸಮಾಸೇಪಿ। ಮಾಸಪುಬ್ಬಾಯ, ಮಾಸಪುಬ್ಬಾನಂ।

"ನಾಞ್ಞಂ ಸಬ್ಬನಾಮಿಕ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೦. ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಮ್ಹಿ ಚ।

ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಮ್ಹಿ ಚ ಸಮಾಸೇ ಸಬ್ಬನಾಮಿಕವಿಧಾನಂ ನಾಞ್ಞಂ ಹೋತಿ। ಪಿಯಪುಬ್ಬಾಯ, ಪಿಯಪುಬ್ಬಾನಂ, ಪಿಯಪುಬ್ಬೇ।

ಚಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ದಿಸತ್ಥಸಬ್ಬನಾಮಾನಂ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಮ್ಹಿ ಸಬ್ಬನಾಮಿಕವಿಧಾನಂವ ಹೋತಿ।

ದಕ್ಖಿಣಸ್ಸಾ ಚ ಪುಬ್ಬಸ್ಸಾ ಚ ಯದನ್ತರಾಳನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ, ದಕ್ಖಿಣಪುಬ್ಬಸ್ಸಂ, ದಕ್ಖಿಣಪುಬ್ಬಸ್ಸಾ, ಏವಂ ಉತ್ತರಪುಬ್ಬಸ್ಸಂ, ಉತ್ತರಪುಬ್ಬಸ್ಸಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಯತೇತಸದ್ದಾದೀನಮಾಲಪನೇ ರೂಪಂ ನ ಸಮ್ಭವತಿ। **ಯ**ಸದ್ದೋ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ।

ಯೋ ಪುರಿಸೋ, ಯೇ ಪುರಿಸಾ, ಯಂ, ಯೇ। ಯಾ ಕಞ್ಞಾ, ಯಾ ಯಾಯೋ, ಯಂ, ಯಾ ಯಾಯೋ। ಯಂ ಚಿತ್ತಂ, ಯಾನಿ, ಯಂ, ಯಾನಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಸಬ್ಬ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ತ ಏತ ಇಮ ಅಮು ಕಿಂಇಚ್ಚೇತೇ ಪರಮ್ಮುಖ ಸಮೀಪ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮೀಪದೂರ ಪುಚ್ಛನತ್ಥವಚನಾ।

ತಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। "ತ ಸಿ" ಇತೀಧ -

"ಅನಪುಂಸಕಸ್ಸಾಯಂ ಸಿಮ್ಹೀತಿ, ಸ"ಮಿತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೧. ಏತತೇಸಂ ತೋ।

ಏತ ತಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಅನಪುಂಸಕಾನಂ **ತ**ಕಾರೋ **ಸ**ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಸಿ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಸೋ ಪುರಿಸೋ।

ಸಬ್ಬನಾಮಗ್ಗಹಣಞ್ಚ, ಇತೋ **ತ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೨. ತಸ್ಸ ವಾ ನತ್ತಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ತಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸಬ್ಬನಾಮಸ್ಸ **ತ**ಕಾರಸ್ಸ **ನತ್ತಂ** ಹೋತಿ **ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ** ಲಿಙ್ಗೇಸು। ನೇ ತೇ, ನಂ ತಂ, ನೇ ತೇ, ನೇನ ತೇನ, ನೇಹಿ ನೇಭಿ ತೇಹಿ ತೇಭಿ।

"ಸಬ್ಬಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೩. ಸಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂಸಂಸಾಸ್ವತ್ತಂ।

ತಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸಬ್ಬನಾಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಅತ್ತಂ** ಹೋತಿ ವಾ **ಸ ಸ್ಮಾ ಸ್ಮಿಂ ಸಂ ಸಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ವಚನೇಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲಿಙ್ಗೇಸು। ಅಸ್ಸ ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ, ನೇಸಂ ತೇಸಂ ನೇಸಾನಂ ತೇಸಾನಂ।

"ಸ್ಮಾಹಿಸ್ಮಿಂನಂ ಮ್ಹಾಭಿಮ್ಹಿ ವಾ"ತಿ ಇತೋ "ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂನಂ, ಮ್ಹಾಮ್ಹೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೪. ನ ತಿಮೇಹಿ ಕತಾಕಾರೇಹಿ।

ತ ಇಮಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಕತಾಕಾರೇಹಿ ಪರೇಸಂ **ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂನಂ ಮ್ಹಾ ಮ್ಹಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ನ ಹೋನ್ತಿ।

ಪಕತಿಸನ್ಧಿವಿಧಾನ

ಅಥ ಸರಾನಮೇವ ಸನ್ಧಿಕಾರಿಯೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಕತಿಭಾವೋ ವುಚ್ಚತೇ।

"ಸರಾ, ಪಕತೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೭. ಸರೇ ಕ್ವಚಿ।

ಸರಾ ಖೋ ಸರೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ ಛನ್ದಭೇದಾಸುಖುಚ್ಚಾರಣಟ್ಠಾನೇ, ಸನ್ಧಿಚ್ಛಾರಹಿತಟ್ಠಾನೇ ಚ ಪಕತಿರೂಪಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಲೋಪಾದೇಸವಿಕಾರಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥ **ಪಕತಿಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ ಆಲಪನನ್ತಾ ಅನಿತಿಸ್ಮಿಂ ಅಚ್ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ ಅಸಮಾಸೇ ಪದನ್ತದೀಘಾ ಚ ಇಕಾರುಕಾರಾ ಚ ನಾಮಪದನ್ತಾತೀತಕ್ರಿಯಾದಿಮ್ಹೀತಿ ಏವಮಾದಿ।

ಆಲಪನನ್ತೇಸು ತಾವ - ಕತಮಾ ಚಾನನ್ದ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಕತಮಾ ಚಾನನ್ದ ಆದೀನವಸಞ್ಞಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ, ಏಹಿ ಸಿವಿಕ ಉಟ್ಠೇಹಿ, ಉಪಾಸಕಾ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ, ಭೋತಿ ಅಯ್ಯೇ, ಭಿಕ್ಖು ಅರೋಗಂ ತವ ಸೀಲಂ, ಸಿಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ನಾವಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ ಏವಂ ವದಾಮಿ, ಪಞ್ಚಿಮೇ ಗಹಪತಯೋ ಆನಿಸಂಸಾ ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಸು ಪಕತಿಭಾವೋ, ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಲೋಪಯವಾದೇಸಾದಯೋ ನ ಹೋನ್ತಿ।

ಕ್ವಚಿಗ್ಗಹಣೇನ ಇತಿಸ್ಮಿಂ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ ಸನ್ಧಿ ಹೋತಿ, ಯಥಾ - ಸಕ್ಕಾ ದೇವೀತಿ, ನಮೋ ತೇ ಬುದ್ಧ ವೀರತ್ಥು।

ಸರೇತಿ ಕಿಂ? ಸಾಧು ಮಹಾರಾಜಾತಿ, ಏವಂ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂತಿ।

ಅಸಮಾಸೇ ಪದನ್ತದೀಘೇಸು - ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಗಾಥಾ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ, ದೇವಾ ಆಭಸ್ಸರಾ ಯಥಾ, ತೇವಿಜ್ಜಾ ಇದ್ಧಿಪ್ಪತ್ತಾ ಚ, ಭಗವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ, ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ, ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಗನ್ತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ, ಭೂತವಾದೀ ಅತ್ಥವಾದೀ, ಯಂ ಇತ್ಥೀ ಅರಹಾ ಅಸ್ಸ, ಸಾಮಾವತೀ ಆಹ, ಪಾಪಕಾರೀ ಉಭಯತ್ಥ ತಪ್ಪತಿ, ನದೀ ಓತ್ಥರತಿ, ಯೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾ, ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ, ಭಿಕ್ಖೂಉಜ್ಝಾಯಿಂಸು, ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹಂಸು, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಗಾಮೇ ಆರಕ್ಖಕಾ, ಸಬ್ಬೇ ಇಮೇ, ಕತಮೇ ಏಕಾದಸ, ಗಮ್ಭೀರೇ ಓದಕನ್ತಿಕೇ, ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಅಮತಪದಂ, ಸಙ್ಘೋ ಆಗಚ್ಛತು, ಕೋ ಇಮಂ ಪಥವಿಂ ವಿಚ್ಚೇಸ್ಸತಿ, ಆಲೋಕೋ ಉದಪಾದಿ, ಏಕೋ ಏಕಾಯ, ಚತ್ತಾರೋ ಓಘಾ।

ನಿಪಾತೇಸುಪಿ - ಅರೇ ಅಹಮ್ಪಿ, ಸಚೇ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ, ನೋ ಅಭಿಕ್ಕಮೋ, ಅಹೋ ಅಚ್ಛರಿಯೋ, ಅಥೋ ಅನ್ತೋ ಚ, ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ, ಅಥೋ ಓಟ್ಠವಚಿತ್ತಕಾ, ತತೋ ಆಮನ್ತಯೀ ಸತ್ಥಾ।

ಕ್ವಚಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅಕಾರ ಇತೀವೇವೇತ್ಥಾದೀಸು ಸನ್ಧಿಪಿ। ಯಥಾ - ಆಗತತ್ಥ, ಆಗತಮ್ಹಾ, ಕತಮಾಸ್ಸು ಚತ್ತಾರೋ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಾಯಂ ಪುರಿಸೋ, ಇತ್ಥೀತಿ, ಚ ಮರೀವ, ಸಬ್ಬೇವ, ಸ್ವೇವ, ಏಸೇವ ನಯೋ, ಪರಿಸುದ್ಧೇತ್ಥಾಯಸ್ಮನ್ತೋ, ನೇತ್ಥ, ತಂ ಕುತೇತ್ಥ ಲಬ್ಭಾ, ಸಚೇಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಥೂಪಮಂ, ಯಥಾಹ।

ಅಸಮಾಸೇತಿ ಕಿಂ? ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ, ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ, ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅಭಿಭಾಯತನಂ, ಭಯತುಪಟ್ಠಾನಂ। **ಅಚ್ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇತಿ** ಕಿಂ? ಸದ್ಧೀಧ ವಿತ್ತಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಂ, ಯೋ ಮಿಸ್ಸರೋ।

ನಾಮಪದನ್ತಇಕಾರುಕಾರೇಸು - ಗಾಥಾಹಿ ಅಜ್ಝಭಾಸಿ, ಪುಪ್ಫಾನಿ ಆಹರಿಂಸು, ಸತ್ಥು ಅದಾಸಿ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಮನಸಾಕಾಸಿ।

೩೯. ಸರಾ ಪಕತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ।

ಸರಾ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ ಪಕತಿರೂಪಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದೀಘರಸ್ಸಲೋಪೇಹಿ ವಿಕಾರಾಭಾವೋ। ಯಥಾ - ಅಚ್ಚಯೋ, ಪಚ್ಚಯೋ, ಭಾಸತಿ ವಾ ಕರೋತಿ ವಾ, ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಭಾಗ್ಯವಾ, ಭದ್ರೋ ಕಸಾಮಿವ, ದೀಯತಿ, ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ,

ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ।

ಇತಿ ಪಕತಿಸನ್ಧಿವಿಧಾನಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿವಿಧಾನ

ಅಥ ಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿ ವುಚ್ಚತೇ।

"ಬ್ಯಞ್ಜನೇ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, "ಸರಾ, ಕ್ವಚೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೭. ದೀಘಂ।

ಸರಾ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ ದೀಘಂ ಪಪ್ಪೋನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಸುಖುಚ್ಚಾರಣಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣಟ್ಠಾನೇಸು ದೀಘೋ।

ತ್ಯಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ತ್ಯಾಸ್ಸ ಪಹೀನಾ, ಸ್ವಸ್ಸ ಸ್ವಾಸ್ಸ, ಮಧುವ ಮಞ್ಞತಿ ಬಾಲೋ ಮಧುವಾ ಮಞ್ಞತೀ ಬಾಲೋ, ತಥಾ ಏವಂ ಗಾಮೇ ಮುನೀ ಚರೇ, ಖನ್ತೀ ಪರಮಂ ತಪೋ ತಿತಿಕ್ಖಾ, ನ ಮಜ್ಝೊ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ, ಯ್ವಾಹಂ, ಕಾಮತೋ ಜಾಯತೀ ಸೋಕೋ, ಕಾಮತೋ ಜಾಯತೀ ಭಯಂ, ಸಕ್ಕೋ ಉಜೂ ಚ ಸುಹುಜೂ ಚ, ಅನೂಪಘಾತೋ, ದೂರಕ್ಖಂ, ದೂರಮಂ, ಸೂರಕ್ಖಂ, ದೂಹರತಾ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ತ್ಯಜ್ಜ, ಸ್ವಸ್ಸ, ಪತಿಲಿಯ್ಯತಿ।

ಯಿಟ್ಠಂ ವಾ ಹುತಂ ವಾ ಲೋಕೇ, ಯದಿ ವಾ ಸಾವಕೇ, ಪುಗ್ಗಲಾ ಧಮ್ಮದಸಾ ತೇ, ಭೋವಾದೀ ನಾಮ ಸೋ ಹೋತಿ, ಯಥಾಭಾವೀ ಗುಣೇನ ಸೋ ಇತೀಧ -

ಪುಬ್ಬಸ್ಮಿಂಯೇವಾಧಿಕಾರೇ -

೩೮. ರಸ್ಸಂ।

ಸರಾ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ ರಸ್ಸಂ ಪಪ್ಪೋನ್ತೀತಿ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ, ಆಗಮೇ, ಸಂಯೋಗೇ ಚ ರಸ್ಸತ್ತಂ।

ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ ತಾವ ಯಿಟ್ಠಂವ ಹುತಂವ ಲೋಕೇ, ಯದಿವ ಸಾವಕೇ, ಪುಗ್ಗಲ ಧಮ್ಮದಸಾ ತೇ, ಭೋವಾದಿ ನಾಮ ಸೋ ಹೋತಿ, ಯಥಾಭಾವಿ ಗುಣೇನ ಸೋ।

ಆಗಮೇ ಯಥಯಿದಂ, ಸಮ್ಮದಕ್ಖಾತೋ।

ಸಂಯೋಗೇ ಪರಾಕಮೋ ಪರಕ್ಕಮೋ, ಆಸಾದೋ ಅಸ್ಸಾದೋ, ಏವಂ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ, ಝಾನಸ್ಸ ಲಾಭಿಮ್ಹಿ, ವಸಿಮ್ಹಿ, ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯೋ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಮಾಯಿದಂ, ಮನಸಾ ದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತಾನಂ, ಯಥಾಕ್ಕಮಂ, ಆಖ್ಯಾತಿಕಂ, ದೀಯ್ಯತಿ, ಸೂಯ್ಯತಿ।

ಏಸೋ ಖೋ ಬ್ಯನ್ತಿಂ ಕಾಹಿತಿ, ಸೋ ಗಚ್ಛಂ ನ ನಿವತ್ತತಿ ಇಚ್ಚತ್ರ -

ತಸ್ಮಿಂಯೇವಾಧಿಕಾರೇ -

೩೯. ಲೋಪಞ್ಚ ತತ್ರಾಕಾರೋ।

ಸರಾ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ ಲೋಪಂ ಪಪ್ಪೋನ್ತಿ, ತತ್ರ ಲುತ್ತೇ ಠಾನೇ **ಅಕಾರಾಗಮೋ** ಚ ಹೋತಿ। **ಏತತ**ಸದ್ದನ್ತೋಕಾರಸ್ಸೇವಾಯಂ ಲೋಪೋ।

ಏಸ ಖೋ ಬ್ಯನ್ತಿಂ ಕಾಹಿತಿ, ಸ ಗಚ್ಛಂ ನ ನಿವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ, ಏಸ ಪತ್ತೋಸಿ, ಸ ಮುನಿ, ಸ ಸೀಲವಾ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಏಸೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಮುನಿ, ಸೋ ಸೀಲವಾ।

ಚಸದ್ದೇನ **ಏತ**ಸದ್ದನ್ತಸ್ಸ ಸರೇಪಿ ಕ್ವಚಿ ಲೋಪೋ। ಯಥಾ - ಏಸ ಅತ್ಥೋ, ಏಸ ಆಭೋಗೋ, ಏಸ ಇದಾನಿ।

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಸರಮ್ಹಾ, ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೦. ಪರದ್ವೇಭಾವೋ ಠಾನೇ।

ಸರಮ್ಹಾ ಪರಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ದ್ವೇಭಾವೋ ಹೋತಿ ಠಾನೇ। ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಾವೋ ದ್ವಿಭಾವೋ, ಸೋ ಏವ ದ್ವೇಭಾವೋ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಠಾನಂ** ನಾಮ ರಸ್ಸಾಕಾರತೋ ಪರಂ ಪ ಪತಿ ಪಟಿಕಮುಕುಸ ಕುಧ ಕೀ ಗಹ ಜುತ ಞಾಸಿ ಸು ಸಮ್ಭೂ ಸರ ಸಸಾದೀನಮಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ದ್ವೇಭಾವಂ, ತಿಕ ತಯ ತಿಂಸ ವತಾದೀನಮಾದಿ ಚ, ವತು ವಟುದಿಸಾದೀನಮನ್ತಞ್ಚ, ಉ ದು ನಿ-ಉಪಸಗ್ಗ ತ ಚತು ಛ ಸನ್ತಸದ್ದಾದೇಸಾದಿಪರಞ್ಚ, ಅಪದನ್ತಾ ನಾಕಾರದೀಘತೋ **ಯ**ಕಾರಾದಿ ಚ,

> ಯವತಂ ತಲನಾದೀನ-ಮಾದೇಸೋ ಚ ಸಯಾದಿನಂ।
> ಸಹ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸಾದೇಸೋ, ಸೀಸಕಾರೋ ತಪಾದಿತೋ॥

ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ ಚ - ಘರ ಝೀ ಧಂಸು ಭಮಾದೀನಮಾದಿ ಚ, ರಸ್ಸಾಕಾರತೋ ವಗ್ಗಾನಂ ಚತುತ್ಥದುತಿಯಾ ಚ ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿ।

ತತ್ಥ **ಪ ಪತಿ ಪಟೀಸು** ತಾವ - ಇಧ ಪಮಾದೋ ಇಧಪ್ಪಮಾದೋ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಮಾದೋ, ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ, ಸುಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಸಮ್ಮಾ ಪಧಾನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಂ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಅಪ್ಪತಿವತ್ತಿಯೋ, ಅಧಿಪತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ, ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿ।

ಕಮಾದಿಧಾತೂಸು - ಪಕ್ಕಮೋ, ಪಟಿಕ್ಕಮೋ, ಹೇತುಕ್ಕಮೋ, ಆಕಮತಿ ಅಕ್ಕಮತಿ, ಏವಂ ಪರಕ್ಕಮತಿ, ಯಥಾಕ್ಕಮಂ।

ಪಕ್ಕೋಸತಿ, ಪಟಿಕ್ಕೋಸತಿ, ಅನುಕ್ಕೋಸತಿ, ಆಕೋಸತಿ, ಅಕ್ಕೋಸತಿ।

ಅಕ್ಕುದ್ಧೋ, ಅತಿಕ್ಕೋಧೋ।

ಧನಕ್ಕೀತೋ, ವಿಕ್ಕಯೋ, ಅನುಕ್ಕಯೋ।

ಪಗ್ಗಹೋ, ವಿಗ್ಗಹೋ, ಅನುಗ್ಗಹೋ, ನಿಗ್ಗಹೋ, ಚನ್ದಗ್ಗಹೋ, ದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ।

ಪಜ್ಜೋತೋ, ವಿಜ್ಜೋತತಿ, ಉಜ್ಜೋತೋ।

ಕತಞ್ಞೂ, ವಿಞ್ಞೂ, ಪಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಅನುಞ್ಞಾ, ಮನುಞ್ಞಾ, ಸಮಞ್ಞಾ।

ಅವಸ್ಸಯೋ, ನಿಸ್ಸಯೋ, ಸಮುಸ್ಸಯೋ।

ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ, ವಿಸ್ಸುತೋ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ, ಆಸವಾ ಅಸ್ಸವಾ।

ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೋ, ವಿಸ್ಸಮ್ಭತಿ।

ಅಟ್ಟಸ್ಸರೋ, ವಿಸ್ಸರತಿ, ಅನುಸ್ಸರತಿ।

ಪಸ್ಸಸನ್ತೋ, ವಿಸ್ಸಸನ್ತೋ, ಮಹುಸ್ಸಸನ್ತೋ, ಆಸಾಸೋ ಅಸ್ಸಾಸೋ।

ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ, ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತೋ, ಉಪದ್ದವೋ, ಉಪಕ್ಕಿಲಿಟ್ಠೋ, ಮಿತ್ತದ್ದು, ಆಯಬ್ಬಯೋ, ಉದಬ್ಬಹಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸರಮ್ಹಾತಿ ಕಿಂ? ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ, ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ, ಸಙ್ಕಮನ್ತೋ, ಸಙ್ಗಹೋ।

ಠಾನೇತಿ ಕಿಂ? ಮಾ ಚ ಪಮಾದೋ, ಪತಿಗಯ್ಹತಿ, ವಚೀಪಕೋಪಂ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಯೇ ಪಮತ್ತಾ ಯಥಾ ಮತಾ, ಮನೋಪಕೋಪಂ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಇಧ ಮೋದತಿ, ಪೇಚ್ಚ ಮೋದತಿ।

ತಿಕಾದೀಸು - ಕುಸಲತ್ತಿಕಂ, ಪೀತಿತ್ತಿಕಂ, ಹೇತುತ್ತಿಕಂ, ವೇದನಾತ್ತಿಕಂ, ಲೋಕತ್ತಯಂ, ಬೋಧಿತ್ತಯಂ, ವತ್ಥುತ್ತಯಂ। ಏಕತ್ತಿಂಸ, ದ್ವತ್ತಿಂಸ, ಚತುತ್ತಿಂಸ। ಸೀಲಬ್ಬತಂ, ಸುಬ್ಬತೋ, ಸಪ್ಪೀತಿಕೋ, ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವತು ವಟು ದಿಸಾದೀನಮನ್ತೇ ಯಥಾ - ವತ್ತತಿ, ವಟ್ಟತಿ, ದಸ್ಸನಂ, ಫಸ್ಸೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಉ ದು ನಿ ಉಪಸಗ್ಗಾದಿಪರೇಸು - ಉಕಂಸೋ ಉಕ್ಕಂಸೋ। ದುಕರಂ ದುಕ್ಕರಂ, ನಿಕಜ್ಜೋ ನಿಕ್ಕಜ್ಜೋ।

ಏವಂ ಉಗ್ಗತಂ, ದುಚ್ಚರಿತಂ, ನಿಜ್ಜಟಂ, ಉಞ್ಞಾತಂ, ಉನ್ನತಿ, ಉತ್ತರೋ, ದುಕ್ಕರೋ, ನಿದ್ದರೋ, ಉನ್ನತೋ, ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ, ದುಬ್ಬಲೋ, ನಿಮ್ಮಲೋ, ಉಯ್ಯುತ್ತೋ, ದುಲ್ಲಭೋ, ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಉಸ್ಸಾಹೋ, ದುಸ್ಸಹೋ, ನಿಸ್ಸಾರೋ।

ತಥಾ ತಕ್ಕರೋ, ತಜ್ಜೋ, ತನ್ನಿನ್ನೋ, ತಪ್ಪಭವೋ, ತಮ್ಮಯೋ।

ಚತುಕ್ಕಂ, ಚತುದ್ದಿಸಂ, ಚತುಪ್ಪಾದೋ, ಚತುಬ್ಬಿಧಂ, ಚತುಸ್ಸಾಲಂ।

ಛಕ್ಕಂ, ಛನ್ನವುತಿ, ಛಪ್ಪದಿಕಾ, ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ।

ಸಕ್ಕಾರೋ, ಸಕ್ಕತೋ, ಸದ್ದಿಟ್ಠಿ, ಸಪ್ಪುರಿಸೋ, ಮಹಬ್ಬಲೋ।

ಠಾನೇತಿ ಕಿಂ? ನಿಕಾಯೋ, ನಿದಾನಂ, ನಿವಾಸೋ, ನಿವಾತೋ, ತತೋ, ಚತುವೀಸತಿ, ಛಸಟ್ಠಿ।

ಯಕಾರಾದಿಮ್ಹಿ - ನೀಯ್ಯತಿ, ಸೂಯ್ಯತಿ, ಅಭಿಭೂಯ್ಯ, ವಿಚೇಯ್ಯ, ವಿನೇಯ್ಯ, ಧೇಯ್ಯಂ, ನೇಯ್ಯಂ, ಸೇಯ್ಯೋ, ಜೇಯ್ಯೋ, ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ।

ಆದಿಸದ್ದೇನ ಏತ್ತೋ, ಏತ್ತಾವತಾ।

ಅನಾಕಾರಗ್ಗಹಣಂ ಕಿಂ? ಮಾಲಾಯ, ದೋಲಾಯ, ಸಮಾದಾಯ।

ಠಾನೇತಿ ಕಿಂ? ಉಪನೀಯತಿ, ಸೂಯತಿ, ತೋಯಂ।

ಯವತಮಾದೇಸೇ - ಜಾತಿ ಅನ್ಧೋ, ವಿಪಲಿ ಆಸೋ, ಅನಿ ಆಯೋ, ಯದಿ ಏವಂ, ಅಪಿ ಏಕಚ್ಚೇ, ಅಪಿ ಏಕದಾ ಇಚ್ಚತ್ರ, **ಇ**ಕಾರಸ್ಸ "ಇವಣ್ಣೋ ಯಂ ನವಾ"ತಿ **ಯ**ಕಾರೇ ಕತೇ -

"ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸೋ ದಾಮ್ಹಿ ವಾ"ತಿ ಇತೋ ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ **ವಾ**ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೧. ಯವತಂ ತಲನದಕಾರಾನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಚಲಞಜಕಾರತ್ತಂ।

ಯಕಾರವನ್ತಾನಂ **ತಲನದ**ಕಾರಾನಂ ಸಂಯೋಗಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಚಲಞಜ**ಕಾರತ್ತಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇ ವಾ।

ಕಾರಗ್ಗಹಣಂ **ಯ**ವತಂ ಸಕಾರ **ಕ ಚ ಟ ಪ**ವಗ್ಗಾನಂ ಸಕಾರ**ಕಚಟಪ**ವಗ್ಗಾದೇಸತ್ಥಂ, ತಥಾ **ಯ**ವತಂ **ತ ಧ ಣ**ಕಾರಾನಂ **ಛ ಝ ಞ**ಕಾರಾದೇಸತ್ಥಞ್ಚ, ತತೋ ಯವತಮಾದೇಸಸ್ಸ ಅನೇನ ದ್ವಿಭಾವೋ।

ಜಚ್ಚನ್ಧೋ, ವಿಪಲ್ಲಾಸೋ, ಅಞ್ಞಾಯೋ, ಯಜ್ಜೇವಂ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅಪ್ಪೇಕದಾ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಪಟಿಸನ್ಥಾರವುತ್ಯಸ್ಸ, ಬಾಲ್ಯಂ, ಆಲಸ್ಯಂ।

ಸರಮ್ಹಾತಿ ಕಿಂ? ಅಞಾಯೋ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ।

ತಪಾದಿತೋ ಸಿಮ್ಹಿ - ತಪಸ್ಸೀ, ಯಸಸ್ಸೀ।

ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ - ನಪ್ಪಜ್ಜಹೇ ವಣ್ಣಬಲಂ ಪುರಾಣಂ, ಉಜ್ಜುಗತೇಸು ಸೇಯ್ಯೋ, ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸುಗ್ಗತಿನ್ತಿ।

ವಗ್ಗಚತುತ್ಥದುತಿಯೇಸು ಪನ ತಸ್ಮಿಂಯೇವಾಧಿಕಾರೇ "ಪರದ್ವೇಭಾವೋ ಠಾನೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

ವಗ್ಗಚತುತ್ಥದುತಿಯಾನಂ ಸದಿಸವಸೇನ ದ್ವಿಭಾವೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ನಿಯಮತ್ಥಮಾಹ।

೪೨. ವಗ್ಗೇ ಘೋಸಾಘೋಸಾನಂ ತತಿಯಪಠಮಾ।

ಸರಮ್ಹಾ ಪರಭೂತಾನಂ ವಗ್ಗೇ ಘೋಸಾಘೋಸಾನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ವಗ್ಗತತಿಯ ಪಠಮಕ್ಖರಾ ದ್ವಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಠಾನೇತಿ ಠಾನಾಸನ್ನವಸೇನ ತಬ್ಬಗ್ಗೇ ತತಿಯಪಠಮಾವ ಹೋನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ನಿಯಮತ್ತಾ **ಘೋಸಾಘೋಸ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಚತುತ್ಥದುತಿಯಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಇತರಥಾ ಅನಿಟ್ಠಪ್ಪಸಙ್ಗೋಸಿಯಾ। ತೇನ "ಕತಞ್ಞೂ, ತನ್ನಯೋ, ತಮ್ಮಯೋ"ತಿಆದೀಸು ವಗ್ಗಪಞ್ಚಮಾನಂ ಸತಿಪಿ ಘೋಸತ್ತೇ ತತಿಯಪ್ಪಸಙ್ಗೋನ ಹೋತಿ,

ಠಾನಾಧಿಕಾರತೋ ವಾ।

ಘರಾದೀಸು ಪ ಉ ದು ನಿಆದಿಪರಚತುತ್ಥೇಸು ತಾವ - ಪಘರತಿ ಪಗ್ಘರತಿ, ಏವಂ ಉಗ್ಘರತಿ, ಉಗ್ಘಾಟೇತಿ, ದುಗ್ಘೋಸೋ, ನಿಗ್ಘೋಸೋ, ಏಸೇವ ಚಜ್ಝಾನಫಲೋ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ, ಅಭಿಜ್ಝಾಯತಿ, ಉಜ್ಝಾಯತಿ, ವಿದ್ಧಂಸೇತಿ, ಉದ್ಧಂಸಿತೋ, ಉದ್ಧಾರೋ, ನಿದ್ಧಾರೋ, ನಿದ್ಧನೋ, ನಿದ್ಧುತೋ, ವಿಬ್ಭನ್ತೋ, ಉಬ್ಭತೋ, ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಂ, ನಿಬ್ಭಯಂ, ತಬ್ಭಾವೋ, ಚತುದ್ಧಾ, ಚಛುಬ್ಭಿ, ಛದ್ಧಾ, ಸದ್ಧಮ್ಮೋ, ಸಬ್ಭೂತೋ, ಮಹದ್ಧನೋ, ಮಹಬ್ಭಯಂ।

ಯವತ ಮಾದೇಸಾದೀಸು - ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಆಸಬ್ಭಂ, ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ, ಬುಜ್ಝತಿ।

ಠಾನೇತಿ ಕಿಂ? ಸೀಲವನ್ತಸ್ಸ ಝಾಯಿನೋ, ಯೇ ಝಾನಪ್ಪಸುತಾ ಧೀರಾ, ನಿಧಾನಂ, ಮಹಾಧನಂ।

ರಸ್ಸಾಕಾರತೋಪರಂ ವಗ್ಗದುತಿಯೇಸು - ಪಞ್ಚ ಖನ್ಧಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ಏವಂರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ಅಕ್ಖಮೋ, ಅಭಿಕ್ಖಣಂ, ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ, ಜಾತಿಕ್ಖೇತ್ತಂ, ಧಾತುಕ್ಖೋಭೋ, ಆಯುಕ್ಖಯೋ। ಸೇತಛತ್ತಂ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ, ಏವಂ ಸಬ್ಬಚ್ಛನ್ನಂ, ವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ, ಬೋಧಿಚ್ಛಾಯಾ, ಜಮ್ಬುಚ್ಛಾಯಾ, ಸಮುಚ್ಛೇದೋ। ತತ್ರ ಠಿತೋ ತತ್ರಟ್ಠಿತೋ, ಏವಂ ಥಲಟ್ಠಂ, ಜಲಟ್ಠಂ, ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ, ನಿಟ್ಠಿತಂ, ಚತ್ತಾರಿಟ್ಠಾನಾನಿ, ಗರುಟ್ಠಾನಿಯೋ, ಸಮುಟ್ಠಿತೋ, ಸುಪ್ಪಟ್ಠಾನೋ। ಯಸತ್ಥೇರೋ, ಯತ್ಥ, ತತ್ಥ, ಪತ್ಥರತಿ, ವಿತ್ಥಾರೋ, ಅಭಿತ್ಥುತೋ, ವಿತ್ಥಮ್ಭಿತೋ, ಅನುತ್ಥುನಂ, ಚತುತ್ಥೋ, ಕುತ್ಥ। ಪಪ್ಫೋಟೇತಿ, ಮಹಪ್ಫಲಂ, ನಿಪ್ಫಲಂ, ವಿಪ್ಫಾರೋ, ಪರಿಪ್ಫುಸೇಯ್ಯ, ಮಧುಪ್ಫಾಣಿತಂ।

ಆಕಾರತೋ - ಆಖಾತೋ ಆಕ್ಖಾತೋ, ಏವಂ ತಣ್ಹಾಕ್ಖಯೋ, ಆಣಾಕ್ಖೇತ್ತಂ, ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಆಛಾದಯತಿ, ಆಚ್ಛಾದಯತಿ, ಏವಂ ಆಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ನಾವಾಟ್ಠಂ, ಆತ್ಥರತಿ, ಆಪ್ಫೋಟೇತಿ।

ಸರಮ್ಹಾತಿ ಕಿಂ? ಸಞ್ಛಾರೋ, ತಙ್ಖಣೇ, ಸಞ್ಛನ್ನಂ, ತಣ್ಠಾನಂ, ಸನ್ಥುತೋ, ತಮ್ಫಲಂ।

ಠಾನೇತಿ ಕಿಂ? ಪೂವಖಜ್ಜಕಂ, ತಸ್ಸ ಛವಿಯಾದೀನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಯಥಾ ಠಿತಂ, ಕಥಂ, ಕಮ್ಮಫಲಂ।

ನಿಕಮತಿ, ನಿಪತ್ತಿ, ನಿಚಯೋ, ನಿಚರತಿ, ನಿತರಣಂ ಇಚ್ಚತ್ರ - "ದೋ ಧಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಚಗ್ಗಹಣಸ್ಸ ಬಹುಲತ್ಥತ್ತಾ ತೇನ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಯಥಾಪಯೋಗಂ ಬಹುಧಾ ಆದೇಸೋ ಸಿಯಾ।

ಯಥಾ - **ನಿ ಉಪಸಗ್ಗತೋ** ಕಮು ಪದ ಚಿ ಚರ ತರಾನಂ ಪಠಮಸ್ಸ ವಗ್ಗದುತಿಯೋ ಇಮಿನಾ ದ್ವಿತ್ತಂ, ನಿಕ್ಖಮತಿ, ನಿಪ್ಫತ್ತಿ, ನಿಚ್ಛಯೋ, ನಿಚ್ಛರತಿ, ನಿತ್ಥರಣಂ।

ತಥಾ **ಬೋ ವಸ್ಸ** ಕುವ ದಿವ ಸಿವ ವಜಾದೀನಂ ದ್ವಿರೂಪಸ್ಸಾತಿ **ವ**ಕಾರದ್ವಯಸ್ಸ **ಬ**ಕಾರದ್ವಯಂ, ಯಥಾ - ಕುಬ್ಬನ್ತೋ, ಏವಂ ಕುಬ್ಬಾನೋ, ಕುಬ್ಬನ್ತಿ, ಸಧಾತ್ವನ್ತಯಾದೇಸಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ। ದಿವತಿ ದಿಬ್ಬತಿ, ಏವಂ ದಿಬ್ಬನ್ತೋ, ಸಿಬ್ಬತಿ, ಸಿಬ್ಬನ್ತೋ, ಪವಜತಿ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಪಬ್ಬಜನ್ತೋ, ನಿವಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ನಿಬ್ಬುತೋ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ, ಉದಬ್ಬಯಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಲೋ ರಸ್ಸ ಪರಿ ತರುಣಾದೀನಂ ಕ್ವಚಿ। ಪರಿಪನ್ನೋ ಪಲಿಪನ್ನೋ, ಏವಂ ಪಲಿಬೋಧೋ, ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ, ತರುಣೋ ತಲುನೋ, ಮಹಾಸಾಲೋ, ಮಾಲುತೋ, ಸುಖುಮಾಲೋ।

ಟೋ ತಸ್ಸ ದುಕ್ಕತಾದೀನಂ ಕ್ವಚಿ। ಯಥಾ - ದುಕ್ಕತಂ ದುಕ್ಕಟಂ, ಏವಂ ಸುಕಟಂ, ಪಹಟೋ, ಪತ್ಥಟೋ, ಉದ್ಧಟೋ, ವಿಸಟೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕೋ ತಸ್ಸ ನಿಯತಾದೀನಂ ಕ್ವಚಿ। ನಿಯತೋ ನಿಯಕೋ।

ಯೋ ಜಸ್ಸ ನಿಜಾದಿಸ್ಸ ವಾ, ನಿಜಂಪುತ್ತಂ ನಿಯಂಪುತ್ತಂ।

ಕೋ ಗಸ್ಸ ಕುಲೂಪಗಾದೀನಂ, ಕುಲೂಪಗೋ ಕುಲೂಪಕೋ।

ತಥಾ **ಣೋ ನಸ್ಸ ಪ ಪರಿಆದಿತೋ**। ಪನಿಧಾನಂ ಪಣಿಧಾನಂ, ಏವಂ ಪಣಿಪಾತೋ, ಪಣಾಮೋ, ಪಣೀತಂ, ಪರಿಣತೋ, ಪರಿಣಾಮೋ, ನಿನ್ನಯೋ ನಿಣ್ಣಯೋ, ಏವಂ ಉಣ್ಣತೋ, ಓಣತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪತಿಅಗ್ಗಿ, ಪತಿಹಞ್ಞತಿ ಇತೀಧ -

೪೩. ಕ್ವಚಿ ಪಟಿ ಪತಿಸ್ಸ।

ಪತಿಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ ಸರೇ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವಾ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ **ಪಟಿ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಲೋಪೋ। ಪಟಗ್ಗಿ, ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಪಚ್ಚತ್ತಂ, ಪತಿಲೀಯತಿ।

ಪುಥಜನೋ ಪುಥಭೂತಂ ಇತೀಧ "ಅನ್ತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೪. ಪುಥಸ್ಸು ಬ್ಯಞ್ಜನೇ।

ಪುಥಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಸರೋ **ಉ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಪುಥುಭೂತಂ।

ಬ್ಯಞ್ಜನೇತಿ ಕಿಂ? ಪುಥ ಅಯಂ। "ಪುಥಸ್ಸ ಅ ಪುಥ"ಇತಿ ಸಮಾಸೇನೇವ ಸಿದ್ಧೇ ಪುನ **ಅನ್ತ**ಗ್ಗಹಣಾಧಿಕಾರೇನ ಕ್ವಚಿ ಅಪುಥನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಉತ್ತಂ ಸರೇ।

ಮನೋ ಅಞ್ಞಂ ಮನುಞ್ಞಂ, ಏವಂ ಇಮಂ ಏವುಮಂ, ಪರಲೋಪೋ, ಇತಿ ಏವಂ ಇತ್ವೇವಂ, **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ವ**ಕಾರೋ।

ಅವಕಾಸೋ, ಅವನದ್ಧೋ, ಅವವದತಿ, ಅವಸಾನಮಿತೀಧ -

"ಕ್ವಚಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೫. ಓ ಅವಸ್ಸ।

ಅವಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಉಪಸಗ್ಗಸ್ಸ **ಓ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ಕ್ವಚಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ। ಓಕಾಸೋ, ಓನದ್ಧೋ, ಓವದತಿ, ಓಸಾನಂ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಅವಸಾನಂ, ಅವಸುಸ್ಸತು।

ಬ್ಯಞ್ಜನೇತಿ ಕಿಂ? ಅವಯಾಗಮನಂ, ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ಅವಗತೇ ಸೂರಿಯೇ, ಅವಗಚ್ಛತಿ, ಅವಗಹೇತ್ವಾ ಇತೀಧ -

“ಅವಸ್ಸೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ ಓಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೪೯. ತಬ್ಬಿಪರೀತೂಪಪದೇ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಚ।

ಅವಸದ್ದಸ್ಸ ಉಪಪದೇ ತಿಟ್ಠಮಾನಸ್ಸ ತಸ್ಸೋಕಾರಸ್ಸ ವಿಪರೀತೋ ಚ ಹೋತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ।

ತಸ್ಸ ವಿಪರೀತೋ ತಬ್ಬಿಪರೀತೋ, ಉಪೋಚ್ಚಾರಿತಂ ಪದಂ ಉಪಪದಂ, **ಓಕಾರವಿಪರೀತೋ**ತಿ ಉಕಾರಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಚ**ಸದ್ದೋ **ಕತ್ಥಚಿ** ನಿವತ್ತನತ್ಥೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಉಗ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ, ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, **ಉ**ಗ್ಗಹೇತ್ವಾ।

ಅತಿಪ್ಪಖೋ ತಾವ, ಪರಸತಂ, ಪರಸಹಸ್ಸಂ ಇತೀಧ -

“ಆಗಮೋ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೭. ಕ್ವಚಿ ಓ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ।

ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ ಓಕಾರಾಗಮೋ ಹೋತೀತಿ **ಅತಿಪ್ಪ ಪರ**ಸದ್ದೇಹಿ ಓಕಾರಾಗಮೋ “ಯವಮದ”ಇಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಅತಿಪ್ಪ**ತೋ ಗಕಾರಾಗಮೋ ಚ।

ಅತಿಪ್ಪಗೋ ಖೋ ತಾವ, ಪರೋಸತಂ, ಪರೋಸಹಸ್ಸಂ, ಏತ್ಥ “ಸರಾ ಸರೇ ಲೋಪ”ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಲೋಪೋ।

ಮನಮಯಂ, ಅಯಮಯಂ ಇತೀಧ “ಮನೋಗಣಾದೀನ”ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೮. ಏತೇಸಮೋ ಲೋಪೇ।

ಏತೇಸಂ ಮನೋಗಣಾದೀನಮನ್ತೋ ಓತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇ ಕತೇ।

ಮನೋಮಯಂ, ಅಯೋಮಯಂ, ಏವಂ ಮನೋಸೇಟ್ಠಾ, ಅಯೋಪತ್ತೋ, ತಪೋಧನೋ, ತಮೋನುದೋ, ಸಿರೋರುಹೋ, ತೇಜೋಕಸಿಣಂ, ರಜೋಜಲ್ಲಂ, ಅಹೋರತ್ತಂ, ರಹೋಗತೋ।

ಆದಿಸದ್ದೇನ ಆಪೋಧಾತು, ವಾಯೋಧಾತು।

ಸೀಹಗತಿಯಾ **ವಾ**ಧಿಕಾರತೋ ಇಧ ನ ಭವತಿ, ಮನಮತ್ತೇನ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಂ, ಅಯಕಪಲ್ಲಂ, ತಮವಿನೋದನೋ, ಮನಆಯತನಂ।

ಇತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿವಿಧಾನಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಸನ್ಧಿವಿಧಾನ

ಅಥ ನಿಗ್ಗಹೀತಸನ್ಧಿ ವುಚ್ಚತೇ।

ತಣ್ಹಂ ಕರೋ, ರಣಂ ಜಹೋ, ಸಂ ಠಿತೋ, ಜುತಿಂ ಧರೋ, ಸಂ ಮತೋ ಇತೀಧ “ನಿಗ್ಗಹೀತ”ನ್ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, “ಬ್ಯಞ್ಜನೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೯. ವಗ್ಗನ್ತಂ ವಾ ವಗ್ಗೇ।

ವಗ್ಗಭೂತೇ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಖೋ ವಗ್ಗನ್ತಂ ವಾ ಪಪ್ಪೋತೀತಿ ನಿಮಿತ್ತಾನುಸ್ಸರಾನಂ ಠಾನಾಸನ್ನವಸೇನ ತಬ್ಬಗ್ಗಪಞ್ಚಮೋ ಹೋತಿ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। ತೇನ "ತಙ್ಕರೋ, ರಣಞ್ಜಹೋ, ಸಣ್ಠಿತೋ, ಜುತಿನ್ಧರೋ, ಸಮ್ಮತೋ"ತಿಆದೀಸು ನಿಚ್ಚಂ।

ತಙ್ಕರೋತಿ ತಂ ಕರೋತಿ, ತಙ್ಖಣಂ ತಂಖಣಂ, ಸಙ್ಗಹೋ ಸಂಗಹೋ, ತಙ್ಘತಂ ತಂ ಘತಂ। ಧಮ್ಮಞ್ಚರೇ ಧಮ್ಮಂ ಚರೇ, ತಞ್ಛನ್ನಂ ತಂ ಛನ್ನಂ, ತಞ್ಜಾತಂ ತಂ ಜಾತಂ, ತಞ್ಝಾನಂ ತಂ ಝಾನಂ। ತಣ್ಠಾನಂ ತಂ ಠಾನಂ, ತಣ್ಡಹತಿ **ಭಂ** ಡಹತಿ। ತನ್ತನೋತಿ ತಂ ತನೋತಿ, ತನ್ಥಿರಂ ತಂ ಥಿರಂ, ತನ್ದಾನಂ ತಂ ದಾನಂ, ತನ್ಧನಂ ತಂ ಧನಂ, ತನ್ನಿಚ್ಚುತಂ ತಂ ನಿಚ್ಚುತಂ। ತಮ್ಪತ್ತೋ ತಂ ಪತ್ತೋ, ತಮ್ಫಲಂ ತಂ ಫಲಂ, ತೇಸಮ್ಬೋಧೋ ತೇಸಂ ಬೋಧೋ, ಸಮ್ಭೂತೋ ಸಂಭೂತೋ, ತಮ್ಮಿತ್ತಂ ತಂ ಮಿತ್ತಂ। ಕಿಙ್ಕತೋ ಕಿಂ ಕತೋ, ದಾತುಙ್ಗತೋ ದಾತುಂ ಗತೋತಿ ಏವಮಾದೀಸು ವಿಕಪ್ಪೇನ।

ಇಧ ನ ಭವತಿ, ನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತಂ ಸಾಧು, ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ।

ಸತಿ ಚೋಪರಿ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇ ವಿಜ್ಜನ್ತರೇ ವಾ ಇಧ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣಕರಣಮತ್ಥನ್ತರವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ, ತೇನ ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ **ಸಂ**ಉಪಸಗ್ಗಪುಮನ್ತಸ್ಸ **ಲೇ ಲ**ಕಾರೋ। ಯಥಾ - ಪಟಿಸಂಲೀನೋ ಪಟಿಸಲ್ಲೀನೋ, ಏವಂ ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣೋ, ಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾ, ಸಲ್ಲೇಖೋ, ಸಲ್ಲಾಪೋ, ಪುಂಲಿಙ್ಗಂ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಂ।

ಪಚ್ಚತ್ತಂ ಏವ, ತಂ ಏವ, ತಞ್ಞ್ ತಸ್ಸ, ಏವಞ್ಞ್ ವೋ ಇತೀಧ "ವಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೫೦. ಏಹೇ ಞಂ।

ಏಕಾರ**ಹ**ಕಾರೇ ಪರೇ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಖೋ **ಞ**ಕಾರಂ ಪಪ್ಪೋತಿ ವಾ, **ಏ**ಕಾರೇ **ಞಾ**ದೇಸಸ್ಸ ದ್ವಿಭಾವೋ।

ಪಚ್ಚತ್ತಞ್ಞೇವಪಚ್ಚತ್ತಂ ಏವ, ತಞ್ಞೇವ ತಂ ಏವ, ತಞ್ಞ್ ತಸ್ಸ ತಞ್ಞ್ ತಸ್ಸ, ಏವಞ್ಞ್ ವೋ ಏವಞ್ಞ್ ವೋ।

ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ **ವಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಏವಹಿ**ನಿಪಾತತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಹೋತಿ, ಯಥಾ - ಏವಮೇತಂ, ಏವಂ ಹೋತಿ।

ಸಂಯೋಗೋ, ಸಂಯೋಜನಂ, ಸಂಯತೋ, ಸಂಯಾಚಿಕಾಯ, ಯಂ ಯದೇವ, ಆನನ್ತರಿಕಂ ಯಮಾಹು ಇತೀಧ "ಞ"ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೧. ಸ ಯೇ ಚ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಖೋ **ಯ**ಕಾರೇ ಪರೇ ಸಹ **ಯ**ಕಾರೇನ **ಞ**ಕಾರಂ ಪಪ್ಪೋತಿ ವಾ, **ಞಾ**ದೇಸಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ।

ಸಞ್ಞೋಗೋ ಸಂಯೋಗೋ, ಸಞ್ಞೋಜನಂ ಸಂಯೋಜನಂ, ಸಞ್ಞತೋ ಸಂಯತೋ, ಸಞ್ಞಾಚಿಕಾಯ ಸಂಯಾಚಿಕಾಯ, ಯಞ್ಞದೇವ ಯಂ ಯದೇವ, ಆನನ್ತರಿಕಞ್ಞಮಾಹು ಆನನ್ತರಿಕಂ ಯಮಾಹು।

ವಾಸದ್ದಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾವ **ಸಂ**ಪದನ್ತತೋ ಚ ಸಬ್ಬನಾಮ**ಯ**ಕಾರಪರತೋ ಚ ನಿಗ್ಗಹೀತಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಹೋತಿ। ಯಥಾ - ಏತಂ ಯೋಜನಂ, ತಂ ಯಾನಂ, ಸರಣಂ ಯನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ “ಸಹ ಯೇ ಚಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ “ಸ ಯೇ ಚಾ”ತಿ ವಚನತೋ ಸುತ್ತನ್ತೇಸು ಸುಖುಚ್ಚಾರಣತ್ಥಮಕ್ಖರಲೋಪೋಪೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ತೇನ ಪಟಿಸಙ್ಖಾಯ ಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ, ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ, ಪರಿಯೇಸನಾಯ ಪರಿಯೇಸನಾತಿಆದಿ ಸಿಜ್ಝತಿ।

ತಂ ಅಹಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಯಂ ಆಹು, ಧನಂ ಏವ, ಕಿಂ ಏತಂ, ನಿನ್ದಿತುಂ ಅರಹತಿ, ಯಂ ಅನಿಚ್ಚಂ, ತಂ ಅನತ್ತಾ, ಏತಂ ಅವೋಚ, ಏತಂ ಏವ ಇಚ್ಚತ್ರ -

೫೧. ಮದಾ ಸರೇ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ಖೋ ಸರೇ ಪರೇ **ಮಕಾರದಕಾರಾ**ದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ **ವಾ**ಸದ್ದಾಧಿಕಾರಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ **ದಕಾರೋ ಯತೇತ**ಸದ್ದತೋ ಪರಸ್ಸೇವ।

ತಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಯಮಾಹು, ಧನಮೇವ, ಕಿಮೇತಂ, ನಿನ್ದಿತುಮರಹತಿ, ಯದನಿಚ್ಚಂ, ತದನತ್ತಾ, ಏತದವೋಚ, ಏತದೇವ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ತಂ ಅಹಂ, ಏತಂ ಏವ, ಅಕ್ಕೋಚ್ಛಿ ಮಂ ಅವಧಿ ಮಂ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಮದಾ**ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಪಿ ವಾ **ಮ**ಕಾರೋ। ತೇನ “ಬುದ್ಧಮ ಸರಣಮ ಗಚ್ಛಾಮೀ”ತಿಆದಿ ಸಿಜ್ಝತಿ।

ತಾಸಂ ಅಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ, ವಿದೂನಂ ಅಗ್ಗಂ, ತಸ್ಸ ಅದಾಸಿಂ ಅಹಂ ಇತೀಧ “ಸರೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೨. ಕ್ವಚಿ ಲೋಪಂ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಖೋ ಸರೇ ಪರೇ ಲೋಪಂ ಪಪ್ಪೋತಿ ಕ್ವಚಿ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣೇ ಸುಖುಚ್ಚಾರಣಟ್ಠಾನೇ। ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಲೋಪೋ, ಪರಸ್ಸ ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ದೀಘೋ।

ತಾಸಾಹಂ ಸನ್ತಿಕೇ, ವಿದೂನಗ್ಗಂ, ತಸ್ಸ ಅದಾಸಾಹಂ, ತಥಾಗತಾಹಂ, ಏವಾಹಂ, ಕ್ಯಾಹಂ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಏವಮಸ್ಸ, ಕಿಮಹಂ।

ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ದಸ್ಸನಂ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾಸನಂ, ಸಂರತ್ತೋ, ಸಂರಾಗೋ, ಸಂರಮ್ಭೋ, ಅವಿಸಂಹಾರೋ, ಚಿರಂ ಪವಾಸಿಂ, ಗನ್ತುಂ ಕಾಮೋ, ಗನ್ತುಂ ಮನೋ ಇತೀಧ “ಕ್ವಚಿ ಲೋಪ”ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೩. ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಚ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಚ ಪರೇ ಲೋಪಂ ಪಪ್ಪೋತಿ ಕ್ವಚಿ ಛನ್ದಾನುರಕ್ಖಣಾದಿಮ್ಹಿ। **ರ**ಕಾರ**ಹ**ಕಾರೇಸು ಉಪಸಗ್ಗನ್ತಸ್ಸ ದೀಘೋ।

ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನ ದಸ್ಸನಂ, ಏತಂ ಬುದ್ಧಾನ ಸಾಸನಂ, ಸಾರತ್ತೋ, ಸಾರಾಗೋ, ಸಾರಮ್ಭೋ, ಅವಿಸಾಹಾರೋ, ಚಿರಪ್ಪವಾಸಿಂ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಗನ್ತುಕಾಮೋ, ಗನ್ತುಮನೋ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಏತಂ ಮಙ್ಗಲಮುತ್ತಮಂ।

ಕತಂ ಇತಿ, ಕಿಂ ಇತಿ, ಅಭಿನನ್ದುಂ ಇತಿ, ಉತ್ತತ್ತಂ ಇವ, ಚಕ್ಕಂ ಇವ, ಕಲಿಂ ಇದಾನಿ, ಕಿಂ ಇದಾನಿ, ತ್ವಂ ಅಸಿ, ಇದಂ ಅಪಿ, ಉತ್ತರಿಂ ಅಪಿ, ದಾತುಂ ಅಪಿ, ಸದಿಸಂ ಏವ ಇತೀಧ "ನಿಗ್ಗಹೀತಮ್ಹಾ, ಲೋಪ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೫. ಪರೋ ವಾ ಸರೋ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಮ್ಹಾ ಪರೋ ಸರೋ ಲೋಪಂ ಪಪ್ಪೋತಿ ವಾ। ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ವಗ್ಗನ್ತತ್ತಂ।

ಕತನ್ತಿ, ಕಿನ್ತಿ, ಅಭಿನನ್ದುನ್ತಿ, ಉತ್ತತ್ತಂವ, ಚಕ್ಕಂವ, ಕಲಿನ್ದಾನಿ, ಕಿನ್ದಾನಿ, ತ್ವಂಸಿ, ಇದಮ್ಪಿ, ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ, ದಾತುಮ್ಪಿ, ಸದಿಸಂವ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಕತಂ ಇತಿ, ಕಿಮಿತಿ, ದಾತುಮಪಿ, ಸಾಮಂ ಏವ।

ಅಯಮ್ಪಿ **ವಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ ಇತೀವೀದಾನಿಸೀಪೇವಾದಿತೋ ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಹೋತಿ। ಯಥಾ - ಅಹಂ ಏತ್ಥ, ಏತಂ ಅಹೋಸಿ।

ಏವಂ ಅಸ್ಸ ತೇ ಆಸವಾ, ಪುಪ್ಫಂ ಅಸ್ಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಇತೀಧ ಸರೇ ಪರೇ ಲುತ್ತೇ ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಪರಸ್ಮಿಂ, ಸರೇ, ಲುತ್ತೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೬. ಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಚ ವಿಸಞ್ಞೋಗೋ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಮ್ಹಾ ಪರಸ್ಮಿಂ ಸರೇ ಲುತ್ತೇ ಬ್ಯಞ್ಜನೋ ಸಞ್ಞೋಗೋ ಚೇ, ವಿಸಞ್ಞೋಗೋವ ಹೋತೀತಿ ಸಂಯೋಗೇಕದೇಸಸ್ಸ ಪುರಿಮಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಲೋಪೋ।

ದ್ವಿನ್ನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಮೇಕತ್ರ ಠಿತಿ ಸಞ್ಞೋಗೋ, ಇಧ ಪನ ಸಂಯುಜ್ಜತೀತಿ ಸಞ್ಞೋಗೋ, ಪುರಿಮೋ ವಣ್ಣೋ, ವಿಗತೋ ಸಞ್ಞೋಗೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ವಿಸಞ್ಞೋಗೋ,** ಪರೋ।

ಏವಂ ಸ ತೇ ಆಸವಾ, ಪುಪ್ಫಂಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಲುತ್ತೇತಿ ಕಿಂ? ಏವಮಸ್ಸ।

ಚಸದ್ದೇನ ತಿಣ್ಣಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಸರೂಪಸಂಯೋಗೋಪಿ ವಿಸಞ್ಞೋಗೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ - ಅಗ್ಯಾಗಾರಂ, ವುತ್ಯಸ್ಸ।

ಚಕ್ಖು ಉದಪಾದಿ, ಅವ ಸಿರೋ, ಯಾವಚಿಧ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಣುಥೂಲಾನಿ, ತ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಇಭೀಧ "ಸರೇ, ಆಗಮೋ, ಕ್ವಚಿ, ಬ್ಯಞ್ಜನೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೭. ನಿಗ್ಗಹಿತಞ್ಚ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಞ್ಚ ಆಗಮೋ ಹೋತಿ ಸರೇ ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವಾ ಕ್ವಚಿ ಸುಖುಚ್ಚಾರಣಟ್ಠಾನೇ। ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ರಸ್ಸಾನುಗತತ್ತಾ ರಸ್ಸತೋಯೇವಾಯಂ।

ಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ, ಅವಂಸಿರೋ, ಯಾವಞ್ಚಿಧ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಣುಂಥೂಲಾನಿ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ, ಏವಂ ತಜ್ಝಣೇ, ತಂಸಭಾವೋ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ನ ಹಿ ಏತೇಹಿ, ಇಧ ಚೇವ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ತಂ ಸಾಧು, ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ, ಅಗ್ಗಿಂವ ಸನಮಂ ಇತೀಧ **ಲೋಪಾದೇಸಕಾರಿಯೇ** ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ತದಪವಾದತ್ಥಮಾಹ।

೫೮. ಅಂ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ।

ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಖೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪರೇ ಅಂಇತಿ ಹೋತಿ।

ಅಕಾರೋ ಉಚ್ಚಾರಣತ್ಥೋ, "ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಲೋಪೋ ವಾ।

ಏವಂ ವುತ್ತೇ, ತಂ ಸಾಧು, ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ, ಅಗ್ಗಿಂವ ಸನ್ಧಮಂ।

ಇಧ ಅವುತ್ತವಿಸೇಸಾನಮ್ಪಿ ವುತ್ತನಯಾತಿದೇಸತ್ಥಮತಿದೇಸಮಾಹ।

೫೯. ಅನುಪದಿಟ್ಠಾನಂ ವುತ್ತಯೋಗತೋ।

ಯೇ ಇಧ ಅಮ್ಹೇಹಿ ವಿಸೇಸತೋ ನ ಉಪದಿಟ್ಠಾ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾದಯೋ, ತೇಸಂ ವುತ್ತಯೋಗತೋ ವುತ್ತನಯೇನ ಸರಸನ್ಧಾದೀಸು ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ತೇನ "ದೋ ಧಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚಸದ್ದೇನ** ಪರಿಯಾದೀನಂ ರಹನಾದಿವಣ್ಣಸ್ಸ ವಿಪರಿಯಯೋ ಯವಾದೀಹಿ, ಯಥಾ - ಪರಿಯುದಾಹಾಸಿ ಪಯಿರುದಾಹಾಸಿ, ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಯಿರಸ್ಸ, ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ ಬವ್ಹಾಬಾಧೋ, ನ ಅಭಿನೇಯ್ಯ ಅನಭಿನೇಯ್ಯ।

"ತಂ ಇಮಿನಾಪಿ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಪರೋ ವಾ ಸರೋ"ತಿ ಸರೇ ಲುತ್ತೇ "ತತ್ರಾಕಾರೋ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಅಕಾರೋ** ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ **ದಕಾರೋ**, ತದಮಿನಾಪಿ ಜಾನಾಥ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಇತಿ ನಿಗ್ಗಹೀತಸನ್ಧಿವಿಧಾನಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಸಞ್ಞಾವಿಧಾನಂ ಸರಸನ್ಧಿ ಸನ್ಧಿ,
ನಿಸೇಧನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಸನ್ಧಿ ಸನ್ಧಿ।
ಯೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ಚ ಸನ್ಧಿಕಪ್ಪೇ,
ಸುನಿಚ್ಛಯೋ ಸೋಪಿ ಮಯೇತ್ಥ ವುತ್ತೋ॥

ಇತಿ ರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ ಸನ್ಧಿಕಣ್ಡೋ

ಪಠಮೋ।

೨. ನಾಮಕಣ್ಡ

ಅಥ ನಾಮಿಕವಿಭತ್ಯಾವತಾರೋ ವುಚ್ಚತೇ।

ಅತ್ಥಾಭಿಮುಖಂ ನಮನತೋ, ಅತ್ತನಿ ಚತ್ಥಸ್ಸ ನಾಮನತೋ **ನಾಮಂ,** ದಬ್ಬಾಭಿಧಾನಂ।

ತಂ ಪನ ದುವಿಧಂ ಅನ್ವತ್ಥರುಳ್ಹೀವಸೇನ, ತಿವಿಧಂ ಪುಮಿತ್ಥಿನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗವಸೇನ। ಯಥಾ - ರುಕ್ಖೋ, ಮಾಲಾ, ಧನಂ।

ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಸಾಮಞ್ಞಗುಣಕ್ರಿಯಾಯದಿಚ್ಛಾವಸೇನ, ಯಥಾ - ರುಕ್ಖೋ, ನೀಲೋ, ಪಾಚಕೋ, ಸಿರಿವಡ್ಢೋತಿಆದಿ।

ಅಟ್ಠವಿಧಂ ಅವಣ್ಣಿವಣ್ಣುವಣ್ಣೋಕಾರನಿಗ್ಗಹೀತನ್ತಪಕತಿಭೇದೇನ।

ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗ

ತತ್ಥ ಪಠಮಂ **ಅಕಾರನ್ತ**ಮ್ಹಾ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಾ ಜಾತಿನಿಮಿತ್ತಾ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದಾ ಸ್ಯಾದಿವಿಭತ್ತಿಯೋ ಪರಾ ಯೋಜೀಯನ್ತೇ।

೬೦. ಜಿನವಚನಯುತ್ತಞ್ಹಿ।

ಅಧಿಕಾರೋಯಂ। ತತ್ಥ ಪಞ್ಚ ಮಾರೇ ಜಿತವಾತಿ ಜಿನೋ, ಬುದ್ಧೋ। ಜಿನಸ್ಸ ವಚನಂ ಜಿನವಚನಂ, ತಸ್ಸ ಜಿನವಚನಸ್ಸ ಯುತ್ತಂ **ಜಿನವಚನಯುತ್ತಂ,** ತೇಪಿಟಕಸ್ಸ ಬುದ್ಧವಚನಸ್ಸ ಮಾಗಧಿಕಾಯ ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿಯಾ ಯುತ್ತಂ ಅನುರೂಪಮೇವಾತಿ ಇದಂ ಅಧಿಕಾರತ್ಥಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸಾ ಮಾಗಧೀ ಮೂಲಭಾಸಾ, ನರಾ ಯಾಯಾದಿಕಪ್ಪಿಕಾ।
ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಚ'ಸ್ಸುತಾಲಾಪಾ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಚಾಪಿ ಭಾಸರೇ॥

ಅಧಿಕಾರೋ ಪನ ತಿವಿಧೋ ಸೀಹಗತಿಕಮಣ್ಡೂಕಗತಿಕಯಥಾನುಪುಬ್ಬಿಕವಸೇನ, ಅಯಂ ಪನ ಸೀಹಗತಿಕೋ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿಲೋಕನತೋ, ಯಥಾನುಪುಬ್ಬಿಕೋಯೇವ ವಾ।

ಸಕ್ಕತವಿಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಜಿನವಚನಾನುರೂಪವಸೇನ ಪಕತಿಟ್ಠಪನತ್ಥಂ ಪರಿಭಾಸಮಾಹ।

೬೧. ಲಿಙ್ಗಞ್ಚ ನಿಪಚ್ಚತೇ।

ಲಿಙ್ಗಂಪಾಟಿಪದಿಕಂ, ಯಥಾ ಯಥಾ ಜಿನವಚನಯುತ್ತಞ್ಹಿ ಲಿಙ್ಗಂ, ತಥಾ ತಥಾ ಇಧ ಲಿಙ್ಗಂ ನಿಪಚ್ಚತೇ ಠಪೀಯತಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಧಾತವೋ ಚಾತಿ ಜಿನವಚನಾನುರೂಪತೋ "ಪುರಿಸ"ಇತಿ ಲಿಙ್ಗೇ ಠಪಿತೇ ತತೋ ತಸ್ಸ ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯವಿಭತ್ತಿವಜ್ಜಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥವತೋ ಸದ್ದಸ್ಸ "ಪರಸಮಞ್ಞಾ ಪಯೋಗೇ"ತಿ ಪರಿಭಾಸತೋ ಲಿಙ್ಗಸಞ್ಞಾಯಂ -

ಇತೋ ಪರಂ ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿವಿಧಾನೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಲಿಙ್ಗ**ಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ।

೬೨. ತತೋ ಚ ವಿಭತ್ತಿಯೋ।

ತತೋ ಜಿನವಚನಯುತ್ತೇಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಾ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ। **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ತವೇತುನಾದಿಪಚ್ಚಯನ್ತನಿಪಾತತೋಪಿ। ಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ, ಏಕತ್ತಾದಿವಸೇನ ಚ ಲಿಙ್ಗತ್ಥಂ ವಿಭಜನ್ತೀತಿ ವಿಭತ್ತಿಯೋ।

ಕಾ ಚ ಪನ ತಾ ವಿಭತ್ತಿಯೋ? "ವಿಭತ್ತಿಯೋ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೬೩. ಸಿಯೋ, ಅಂಯೋ, ನಾಹಿ, ಸನಂ, ಸ್ಮಾಹಿ, ಸನಂ, ಸ್ಮಿಂಸು।

ಸ್ಯಾದಯೋ ದ್ವಿಸತ್ತ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸಿ, ಯೋ ಇತಿ ಪಠಮಾ, ಅಂ, ಯೋ ಇತಿ ದುತಿಯಾ, ನಾ, ಹಿ ಇತಿ ತತಿಯಾ, ಸ, ನಂ ಇತಿ ಚತುತ್ಥೀ, ಸ್ಮಾ, ಹಿ ಇತಿ ಪಞ್ಚಮೀ, ಸ, ನಂ ಇತಿ ಛಟ್ಠೀ, ಸ್ಮಿಂ, ಸು ಇತಿ ಸತ್ತಮೀ।

ಇದಂ ಪನ ಸಞ್ಞಾಧಿಕಾರಪರಿಭಾಸಾವಿಧಿಸುತ್ತೇಸು **ಸಞ್ಞಾಸುತ್ತ**ನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ವುತ್ತಞ್ಹಿ ವುತ್ತಿಯಂ "ವಿಭತ್ತಿಇಚ್ಚನೇನ ಕ್ವತ್ಥೋ, ಅಮ್ಹಸ್ಸ ಮಮಂ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ ಸೇ"ತಿ, ಇತರಥಾ ಪುರಿಮಸುತ್ತೇನ ಏಕಯೋಗೋ ಕತ್ತಬ್ಬೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮಾದಿವೋಹಾರೋ, ಏಕವಚನಾದಿವೋಹಾರೋ ಚ ಅನ್ವತ್ಥವಸೇನ, ಪರಸಮಞ್ಞಾವಸೇನ ವಾ ಸಿದ್ಧೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏಕಸ್ಸ ವಚನಂ ಏಕವಚನಂ, ಬಹೂನಂ ವಚನಂ ಬಹುವಚನಂ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪೂರಣೀ ದುತಿಯಾತಿಆದಿ, ಇತರಥಾ ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಸಞ್ಞಾಕರಣೇ ಅಪ್ಪಕತನಿರತ್ಥಕವಿಧಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಸಿಯಾ।

"ಜಿನವಚನಯುತ್ತಞ್ಹಿ, ಲಿಙ್ಗಞ್ಚ ನಿಪಚ್ಚತೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ। ಇಧ ಪನ ಪದನಿಪ್ಫಾದನಮ್ಪಿ ಜಿನವಚನಸ್ಸಾವಿರೋಧೇನಾತಿ ಞಾಪೇತುಂ ಪರಿಭಾಸನ್ತರಮಾಹ।

೬೪. ತದನುಪರೋಧೇನ।

ಯಥಾ ಯಥಾ ತೇಸಂ ಜಿನವಚನಾನಂ ಉಪರೋಧೋ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಇಧ ಲಿಙ್ಗಂ, **ಚ**ಸದ್ದೇನಾಖ್ಯಾತಞ್ಚ ನಿಪಚ್ಚತೇ, ನಿಪ್ಫಾದೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ ಇಧ ಚ ಆಖ್ಯಾತೇ ಚ ದ್ವಿವಚನಾಗ್ಗಹಣಂ, ಸಕ್ಕತವಿಸದಿಸತೋ ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿವಿಧಾನಞ್ಚ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ ಅವಿಸೇಸೇನ ಸಬ್ಬಸ್ಯಾದಿವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೇ "ವತ್ತಿಚ್ಛಾನುಪುಬ್ಬಿಕಾ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತಿಚ್ಛಾವಸಾ -

೬೫. ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇ ಪಠಮಾ।

ಲಿಙ್ಗತ್ಥಾಭಿಧಾನಮತ್ತೇ ಪಠಮಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಪಠಮಾ। ತತ್ಥಾಪಿ ಅನಿಯಮೇನೇಕವಚನಬಹುವಚನಪ್ಪಸಙ್ಗೇ "ಏಕಮ್ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಏಕವಚನ"ನ್ತಿ ಪರಿಭಾಸತೋ ಲಿಙ್ಗತ್ಥಸ್ಸೇಕತ್ತವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ ಪಠಮೇಕವಚನಂ ಸಿ।

"ಅತೋ ನೇನಾ"ತಿ ಇತೋ "ಅತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ, **ಲಿಙ್ಗ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೬೬. ಸೋ ।

ಸಿ, ಓಇತಿ ದ್ವಿಪದಮಿದಂ। ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರತೋ ಪರಸ್ಸ **ಸಿ**ವಚನಸ್ಸ **ಓ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ।

ಸುತ್ತೇಸು ಹಿ ಪಠಮಾನಿದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಕಾರಿಯಿನೋ ಛಟ್ಠೀವಿಪರಿಣಾಮೇನ ವಿವರಣಂ ಆದೇಸಾಪೇಕ್ಖನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಸೀ**ತಿ ವಿಭತ್ತಿ ಗಯ್ಹತೇ ವಿಭತ್ತಿಕಾರಿಯವಿಧಿಪ್ಪಕರಣತೋ, “ತತೋ ಚ ವಿಭತ್ತಿಯೋ”ತಿ ಇತೋ **ವಿಭತ್ತಿ**ಗ್ಗಹಣಾನುವತ್ತನತೋ ವಾ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಸ್ಯಾ**ದೀನಂ ಕಾರಿಯವಿಧಾನೇ ವಿಭತ್ತಿಯೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

“ವಾ ಪರೋ ಅಸರೂಪಾ”ತಿ ಪರಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ತದಪವಾದೇನ ಪುಬ್ಬಲೋಪಮಾಹ।

೬೭. ಸರಲೋಪೋ’ಮಾದೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿಮ್ಹಿ ಸರಲೋಪೇ ತು ಪಕತಿ।

ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ **ಅಂ**ವಚನೇ, ಆದೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿಭೂತೇ ಚ ಸರೇ ಪರೇ, ಸರಲೋಪೇ ಕತೇ ತು ಪರಸರಸ್ಸ ಪಕತಿಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸರಲೋಪೇ”ತಿ ಪುನಗ್ಗಹಣಂ ಇಮಿನಾವ ಕತಸರಲೋಪನಿಮಿತ್ತೇಯೇವ ಪರಸ್ಸ ವಿಕಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಕತಿಭಾವತ್ಥಂ। ಪರಸರಸ್ಸ ಪಕತಿಭಾವವಿಧಾನಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ ಅಮಾದೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿಭೂತೇ ಸರೇ ಪರೇತಿಪಿ ಸಿದ್ಧಂ।

ತ್ಯಾದಿವಿಭತ್ತಿಯೋ ಚೇತ್ಥ, ಪಚ್ಚಯತ್ತೇನ ಗಯ್ಹರೇ।
ಆದಿಗ್ಗಹಣಮಾಖ್ಯಾತ-ಕಿತಕೇಸ್ವಾಗಮತ್ಥಿದಂ॥

ಪಚ್ಚಯಸಾಹಚರಿಯಾ, ಚಾದೇಸೋ ಪಕತೀಪರೋ।
ಪದನ್ತಸ್ಸರಲೋಪೋ ನ, ತೇನ’ಬ್ಭಾಹಾದಿಕೇ ಪರೇ॥

ತುಗ್ಗಹಣಂ **ಭಿಕ್ಖುನೀ**ಆದೀಸು ಸರಲೋಪನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, “ನಯೇ ಪರಂ ಯುತ್ತೇ”ತಿ ಪರಂ ನೇತಬ್ಬಂ। ಪುರಿಸೋ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಪುರಿಸೋ ಚ ಪುರಿಸೋ ಚಾತಿ ಪುರಿಸ ಪುರಿಸಇತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ -

೬೮. ಸರೂಪಾನಮೇಕಸೇಸ್ವಸಕಿಂ।

ಸರೂಪಾನಂ ಸಮಾನರೂಪಾನಂ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಏಕೋವ ಸಿಸ್ಸತೇ, ಅಞ್ಞೇ ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇ ಅಸಕಿನ್ತಿ ಏಕಸೇಸೋ। ಏತ್ಥ ಚ “ಸರೂಪಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾವ ಸಿದ್ಧೇ ಅಸಕಿಮ್ಪಯೋಗೇ **ಪುನಾಸಕಿಂ**ಗಹಣಂ **ಏಕ**ವಿಭತ್ತಿವಿಸಯಾನಮೇವಾಸಕಿಮ್ಪಯೋಗೇ ಏವಾಯನ್ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ, ನ ಚ ವಿಚ್ಛಾಪಯೋಗೇ’ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ। “ವಗ್ಗಾ ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಸೋ ಮನ್ತಾ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಪಞ್ಚಪಞ್ಚಸೋ”ತಿ ನಿದ್ದೇಸೇನೇವ ವಿಚ್ಛಾಪಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯಾ ಞಾಪಿತತ್ತಾ, ಅಥ ವಾ ಸಹವಚನಿಚ್ಛಾಯ’ಮಯ’ಮೇಕಸೇಸೋ।

ಯೋಗವಿಭಾಗತೋ ಚೇತ್ಥ, ಏಕಸೇಸ್ವಸಕಿಂ ಇತಿ।
ವಿರೂಪೇಕಸೇಸೋ ಹೋತಿ, ವಾ “ಪಿತೂನ”ನ್ತಿಆದಿಸು॥

ತತ್ಥೇವ ಲಿಙ್ಗತ್ಥಸ್ಸ ಬಹುತ್ತವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ “ಬಹುಮ್ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಬಹುವಚನ”ನ್ತಿ ಪಠಮಾಬಹುವಚನಂ **ಯೋ**, ಪುರಿಸ ಯೋ ಇತೀಧ “ಅತೋ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೯. ಸಬ್ಬಯೋನೀನಮಾಏ।

ಅಕಾರನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಪರೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಠಮಾಯೋನೀನಂ, ದುತಿಯಾಯೋನೀನಞ್ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಆಕಾರೇಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾತಿ **ಆ**ಕಾರೋ, **ಸಬ್ಬ**ಗ್ಗಹಣಂ ಸಬ್ಬಾದೇಸತ್ಥಂ, ಸರಲೋಪಾದಿ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ, ಪುರಿಸಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ವಾ ಇಚ್ಚೇವ ರೂಪಾ ರೂಪಾನಿ, ಅಗ್ಗಯೋ, ಮುನಯೋ।

ವಾಸದ್ದೋಯಂ ವವತ್ಥಿತಪಿಭಾಸತ್ಥೋ, ತೇನ ಚೇತ್ಥ -

> ನಿಚ್ಚಮೇವ ಚ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ, ಅನಿಚ್ಚಙ್ಚ ನಪುಂಸಕೇ।
> ಅಸನ್ತಂ **ಝೋ** ಕತತ್ತೇ ತು, ವಿಧಿಂ ದೀಪೇತಿ **ವಾ**ಸುತಿ॥

ತತ್ಥೇವಾಲಪನವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ "ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇ ಪಠಮಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೭೦. ಆಲಪನೇ ಚ।

ಅಭಿಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಲಪನಂ **ಆಲಪನಂ,** ಸಮ್ಬೋಧನಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಆಲಪನತ್ಥಾಧಿಕೇ ಲಿಙ್ಗತ್ಥಾಭಿಧಾನಮತ್ತೇ ಚ ಪಠಮಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಪುರೇ ವಿಯ ಏಕವಚನಾದಿ।

ಪುರಿಸ ಸಿ ಇಚ್ಚತ್ರ -

೭೧. ಆಲಪನೇ ಸಿ ಗಸಞ್ಞೋ।

ಆಲಪನತ್ಥೇ ವಿಹಿತೋ **ಸಿ** ಗಸಞ್ಞೋ ಹೋತೀತಿ **ಗ**ಸಞ್ಞಾಯಂ "ಭೋ ಗೇ ತೂ"ತಿ ಇತೋ "ಗೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೭೨. ಅಕಾರಪಿತಾದ್ಯನ್ತಾನಮಾ।

ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೀ **ಅಕಾರೋ** ಚ **ಪಿತುಸತ್ಥು**ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಮನ್ತೋ ಚ **ಆಕಾರ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಗೇ** ಪರೇ।

"ಗೇ, ರಸ್ಸ"ಮಿತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೭೩. ಆಕಾರೋ ವಾ।

ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೀ **ಆಕಾರೋ** ರಸ್ಸಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಗೇ ಪರೇ** ವಿಕಪ್ಪೇನ, ಅದೂರಟ್ಠಸ್ಸಾಲಪನೇವಾಯಂ।

೭೪. ಸೇಸತೋ ಲೋಪಂ ಗಸಿಪಿ।

"ಸಿಂ, ಸೋ, ಸ್ಯಾ ಚ, ಸಖತೋ ಗಸ್ಸೇ ವಾ, ಘತೇ ಚಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಹಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಸೇಸೋ ನಾಮ, ತತೋ ಸೇಸತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಗಸಿಇಚ್ಚೇತೇ ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇ। **ಅಪಿ**ಗ್ಗಹಣಂ ದುತಿಯತ್ಥಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥಂ, ಏತ್ಥ ಚ ಸತಿಪಿ **ಸಿ**ಗ್ಗಹಣೇ **ಗ**ಇತಿ ವಚನಮೇವ ಞಾಪಕಮಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ **ಸಿ**ಗ್ಗಹಣೇ ಆಲಪನಾಗ್ಗಹಣಸ್ಸ। ಕೇಚಿ ಆಲಪನಾಭಿಬ್ಯತ್ತಿಯಾ **ಭವನ್ತ**ಸದ್ದಂ ವಾ **ಹೇ**ಸದ್ದಂ ವಾ ಪಯುಜ್ಜನ್ತೇ। ಭೋ ಪುರಿಸ ತಿಟ್ಠ, ಹೇ ಪುರಿಸಾ ವಾ।

ಬಹುವಚನೇ ನ ವಿಸೇಸೋ, ಭವನ್ತೋ ಪುರಿಸಾ ತಿಟ್ಠಥ।

ತತ್ಥೇವ ಕಮ್ಮತ್ಥವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ "ವ,"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೭೫. ಯಂ ಕರೋತಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ।

ಯಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಯಂ ವಾ ವಿಕರೋತಿ, ಯಂ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಕ್ರಿಯಾನಿಮಿತ್ತಂ ಕಮ್ಮಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

೭೬. ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ದುತಿಯಾ।

ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಪುರೇ ವಿಯ ದುತಿಯೇಕವಚನಂ ಅಂ, "ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿನಾ ಸರೇ ಲುತ್ತೇ "ದೀಘ"ನ್ತಿ ದೀಘೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಪಕತಿಭಾವೋ ಚ, ಪುರಿಸಂ ಪಸ್ಸ।

ಬಹುವಚನೇ "ಸಬ್ಬಯೋನೀನಮಾಏ"ತಿ **ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ**ೇ**ಕಾರೋ, ಪುರಿಸೇ ಪಸ್ಸ।

ತತ್ಥೇವ ಕತ್ತುವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ -

೭೭. ಯೋ ಕರೋತಿ ಸ ಕತ್ತಾ।

ಯೋ ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನೋ ಕ್ರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಕತ್ತುಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ।

"ತತಿಯಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೭೮. ಕತ್ತರಿ ಚ।

ಕತ್ತರಿ ಚ ಕಾರಕೇ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ತತಿಯೇಕವಚನಂ **ನಾ।**

೭೯. ಅತೋ ನೇನ।

ಏನಾತಿ ಅವಿಭತ್ತಿಕನಿದ್ದೇಸೋ। **ಅ**ಕಾರನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಪರಸ್ಸ **ನಾ**ವಚನಸ್ಸ **ಏನಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಪುರಿಸೇನ ಕತಂ।

ಬಹುವಚನಮ್ಹಿ -

೮೦. ಸುಹಿಸ್ವಕಾರೋ ಏ।

ಸು, ಹಿಇಚ್ಚೇತೇಸು ವಿಭತ್ತಿರೂಪೇಸು ಪರೇಸು ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೀ **ಅ**ಕಾರೋ **ಏ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ।

೮೧. ಸ್ಮಾಹಿಸ್ಮಿಂನಂ ಮ್ಹಾಭಿಮ್ಹಿ ವಾ।

ಸಬ್ಬತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ **ಸ್ಮಾ ಹಿ** ಸ್ಮಿಂಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಮ್ಹಾ, ಭಿ, ಮ್ಹಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಪುರಿಸೇಹಿ, ಪುರಿಸೇಭಿ ಕತಂ।

ತತ್ಥೇವ ಕರಣವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ -

೮೨. ಯೇನ ವಾ ಕಯಿರತೇ ತಂ ಕರಣಂ।

ಯೇನ ವಾ ಕಯಿರತೇ, ಯೇನ ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ಯೇನ ವಾ ಸುಣಾತಿ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಕರಣಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

೮೩. ಕರಣೇ ತತಿಯಾ।

ಕರಣಕಾರಕೇ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಸೇಸಂ ಕತ್ತುಸಮಂ, ಆವಿಟ್ಠೇನ ಪುರಿಸೇನ ಸೋ ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ, ಪುರಿಸೇಹಿ, ಪುರಿಸೇಭಿ।

ತತ್ಥೇವ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ -

೮೪. ಯಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮೋ ರೋಚತೇ ಧಾರಯತೇ ವಾ ತಂ ಸಮ್ಪದಾನಂ।

ಯಸ್ಸ ವಾ ದಾತುಕಾಮೋ, ಯಸ್ಸ ವಾ ರೋಚತೇ, ಯಸ್ಸ ವಾ ಧಾರಯತೇ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಸಮ್ಪದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

೮೫. ಸಮ್ಪದಾನೇ ಚತುತ್ಥೀ।

ಸಮ್ಪದಾನಕಾರಕೇ ಚತುತ್ಥೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಚತುತ್ಥಿಯಾ ಏಕವಚನಂ **ಸ**।

೮೬. ಸಾಗಮೋ ಸೇ।

ಸಬ್ಬತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಸಕಾರಾಗಮೋ ಹೋತಿ **ಸೇ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಪರೇ। ಪುರಿಸಸ್ಸ ಧನಂ ದದಾತಿ।

ಬಹುವಚನಮ್ಹಿ "ದೀಘ"ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೮೭. ಸುನಂಹಿಸು ಚ।

ಸು ನಂ ಹಿಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪರೇಸು ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಅನ್ತಭೂತಾ ಸಬ್ಬೇ ರಸ್ಸಸರಾ ದೀಘಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇ, **ಚ**ಗ್ಗಹಣಮಿಕಾರುಕಾರಾನಂ ಕ್ವಚಿ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ। ಪುರಿಸಾನಂ।

ತತ್ಥೇವಾಪಾದಾನವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ -

೮೮. ಯಸ್ಮಾದಪೇತಿ ಭಯಮಾದತ್ತೇ ವಾ ತದಪಾದಾನಂ।

ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಅವಧಿಭೂತಾ ಅಪೇತಿ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಭಯಂ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಆದತ್ತೇ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

೮೯. ಅಪಾದಾನೇ ಪಞ್ಚಮೀ।

ಅಪಾದಾನಕಾರಕೇ ಪಞ್ಚಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಪಞ್ಚಮಿಯಾ ಏಕವಚನಂ **ಸ್ಮಾ**।

"ಅತೋ, ಸಬ್ಬೇಸಂ, ಆ ಏ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೯೦. ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂನ ವಾ।

ಅಕಾರನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ **ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂ**ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಆಕಾರೇಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಅಞ್ಞತ್ಥ **ಮ್ಹಾ**ದೇಸೋ। ಪುರಿಸಾ ಅಪೇತಿ, ಪುರಿಸಮ್ಹಾ, ಪುರಿಸಸ್ಮಾ।

ಬಹುವಚನೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ತತಿಯಾಸಮಂ, **ಹಿಸ್ಸ ಭಿ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಪುರಿಸೇಹಿ, ಪುರಿಸೇಭಿ ಅಪೇತಿ।

ತತ್ಥೇವ ಸಾಮಿವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ -

೬೦. ಯಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ತಂ ಸಾಮಿ।

ಯಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಹೋ, ತಂ ಸಾಮಿಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

೬೧. ಸಾಮಿಸ್ಮಿಂ ಛಟ್ಠೀ।

ಸಾಮಿಸ್ಮಿಂ ಛಟ್ಠೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಠಪೇತ್ವಾ **ಆಯಾ**ದೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚತುತ್ಥೀಛಟ್ಠೀನಂ ಸಮಾನಂ ರೂಪಂ। ಪುರಿಸಸ್ಸ ಏತಂ ಧನಂ, ಪುರಿಸಾನಂ।

ತತ್ಥೇವ ಓಕಾಸವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ -

೬೩. ಯೋಧಾರೋ ತಮೋಕಾಸಂ।

ಯೋ ಕತ್ತುಕಮ್ಮಾನಂ ಕ್ರಿಯಾಯ ಆಧಾರೋ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಓಕಾಸಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

೬೪. ಓಕಾಸೇ ಸತ್ತಮೀ।

ಓಕಾಸಕಾರಕೇ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಸತ್ತಮಿಯಾ ಏಕವಚನಂ ಸ್ಮಿಂ, ತಸ್ಸ "ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂನಂ ವಾ"ತಿ **ಏ**ಕಾರೋ, **ಮ್ಹಿ**ಆದೇಸೋ ಚ, ಪುರಿಸೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ಪುರಿಸಮ್ಹಿ, ಪುರಿಸಸ್ಮಿಂ।

ಬಹುವಚನೇ "ಸುಹಿಸ್ವಕಾರೋ ಏ"ತಿ **ಏ**ಕಾರೋ, ಪುರಿಸೇಸು।

ಪುರಿಸೋ, ಪುರಿಸಾ, ಭೋ ಪುರಿಸ ಭೋ ಪುರಿಸಾ ವಾ, ಭವನ್ತೋ ಪುರಿಸಾ, ಪುರಿಸಂ, ಪುರಿಸೇ, ಪುರಿಸೇನ, ಪುರಿಸೇಹಿ ಪುರಿಸೇಭಿ, ಪುರಿಸಸ್ಸ, ಪುರಿಸಾನಂ, ಪುರಿಸಾ ಪುರಿಸಸ್ಮಾ ಪುರಿಸಮ್ಹಾ, ಪುರಿಸೇಹಿ ಪುರಿಸೇಭಿ, ಪುರಿಸಸ್ಸ, ಪುರಿಸಾನಂ, ಪುರಿಸೇ ಪುರಿಸಸ್ಮಿಂ ಪುರಿಸಮ್ಹಿ, ಪುರಿಸೇಸು।

ತಥಾ ಸುಗತೋ, ಸುಗತಾ, ಭೋ ಸುಗತ ಭೋ ಸುಗತಾ ವಾ, ಭವನ್ತೋ ಸುಗತಾ, ಸುಗತಂ, ಸುಗತೇ, ಸುಗತೇನ, ಸುಗತೇಹಿ ಸುಗತೇಭಿ, ಸುಗತಸ್ಸ, ಸುಗತಾನಂ, ಸುಗತಾ ಸುಗತಸ್ಮಾ ಸುಗತಮ್ಹಾ, ಸುಗತೇಹಿ ಸುಗತೇಭಿ, ಸುಗತಸ್ಸ, ಸುಗತಾನಂ, ಸುಗತೇ ಸುಗತಸ್ಮಿಂ ಸುಗತಮ್ಹಿ, ಸುಗತೇಸು।

ಏವಂ ಸುರಾ'ಸುರ ನರೋ'ರಗ ನಾಗ ಯಕ್ಖಾ,
ಗನ್ಧಬ್ಬ ಕಿನ್ನರ ಮನುಸ್ಸ ಪಿಸಾಚ ಪೇತಾ।
ಮಾತಙ್ಗ ಜಙ್ಗಮ ತುರಙ್ಗ ವರಾಹ ಸೀಹಾ,
ಬ್ಯಗ್ಘ'ಚ್ಛ ಕಚ್ಛಪ ತರಚ್ಛ ಮಿಗ'ಸ್ಸ ಸೋಣಾ॥

ಆಲೋಕ ಲೋಕ ನಿಲಯಾ'ನಿಲ ಚಾಗ ಯೋಗಾ, ವಾಯಾಮ ಗಾಮ
ನಿಗಮಾ'ಗಮ ಧಮ್ಮ ಕಾಮಾ।

ಸಜ್ಝೋ'ಘ ಘೋಸ ಪಟಿಘಾ'ಸವ ಕೋಧ ಲೋಭಾ,
ಸಾರಮ್ಭ ಥಮ್ಭ ಮದ ಮಾನ ಪಮಾದ ಮಕ್ಖಾ॥

ಪುನ್ನಾಗ ಪೂಗ ಪನಸಾ'ಸನ ಚಮ್ಪಕ'ಮ್ಬಾ,
ಹಿನ್ತಾಲ ತಾಲ ಬಕುಲ'ಜ್ಜುನ ಕಿಂಸುಕಾ ಚ।
ಮನ್ದಾರ ಕುನ್ದ ಪುಚಿಮನ್ದ ಕರಞ್ಜ ರುಕ್ಖಾ,
ಆಸೀವಿಸಾ ಮಯೂರ ಸಕುನಣ್ಡಜ ಕೋಞ್ಚ ಹಂಸಾ -

ಇಚ್ಚಾದಯೋಪಿ।

ಮನೋಗಣಾದಿಸ್ಸ ತು ನಾಸಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂಸು ವಿಸೇಸೋ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪುರಿಸಸಮಂ।

ಮನೋ, ಮನಾ, ಹೇ ಮನ ಹೇ ಮನಾ ವಾ, ಭವನ್ತೋ ಮನಾ, ಮನಂ, ಮನೇ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೫. ಮನೋಗಣಾದಿತೋ ಸ್ಮಿಂನಾನಮಿಆ।

ಮನೋಪಭುತಿ ಗಣೋ ಮನೋಗಣೋ, ಮನೋಗಣಾದಿತೋ **ಸ್ಮಿಂ, ನಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಇಕಾರಾಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ। **ಆದಿ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಬಿಲಪದಾ**ದಿತೋಪಿ।

"ಮನೋಗಣಾದಿತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೬. ಸ ಸರೇ ವಾಗಮೋ।

ಏತೇಹೇವ ಮನೋಗಣಾದೀಹಿ ಸರೇ ಪರೇ **ಸಾ**ಗಮೋ ಹೋತಿ ವಾ। ಮನಸಾ, ಮನೇನ।

ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ತೇನ "ಮನೋ ಮನಾ ಮನಂ ಮನೇ ಮನಆಯತನ"ನ್ತಿಆದೀಸು ನ ಹೋತಿ। "ಮಾನಸಿಕಂ, ಚೇತಸಿಕ"ನ್ತಿಆದೀಸು ನಿಚ್ಚಂ। ಮನೇಹಿ, ಮನೇಭಿ।

"ಮನೋಗಣಾದಿತೋ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೭. ಸಸ್ಸ ಚೋ।

ಮನೋಗಣಾದಿತೋ ಪರಸ್ಸ ಸಸ್ಸ ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಓ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ವಾ। **ಸಾ**ಗಮೋ।

ಮನಸೋ ಮನಸ್ಸ, ಮನಾನಂ, ಮನಾ ಮನಸ್ಮಾ ಮನಮ್ಹಾ, ಮನೇಹಿ ಮನೇಭಿ, ಮನಸೋ ಮನಸ್ಸ, ಮನಾನಂ, ಮನಸಿ ಮನೇ ಮನಸ್ಮಿಂ ಮನಮ್ಹಿ, ಮನೇಸು।

ಏವಂ ವಚೋ ವಯೋ ತೇಜೋ,
ತಪೋ ಚೇತೋ ತಮೋ ಯಸೋ।

ಅಯೋ ಪಯೋ ಸಿರೋ ಛನ್ದೋ,

ಸರೋ ಉರೋ ರಹೋ ಅಹೋ -

ಇಚ್ಚಾದಿ **ಮನೋಗಣೋ**।

ಗುಣವನ್ತುಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। ಗುಣವನ್ತು ಸಿ ಇತೀಧ -

“ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ, ನ್ತುಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೯೮. ಆ ಸಿಮ್ಹಿ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಆ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ಸಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಗುಣವಾ।

“ಯೋಮ್ಹಿ, ಪಠಮೇ”ಸೀಹಗತಿಯಾ “ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೯೯. ನ್ತುಸ್ಸ ನ್ತೋ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ನ್ತೋ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ಯೋ**ಮ್ಹಿ ಪಠಮೇ, ಗುಣವನ್ತೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

“ಸುನಂಹಿಸು, ಅತ್ತ”ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೦. ನ್ತುಸ್ಸನ್ತೋ ಯೋಸು ಚ।

ನ್ತುಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅನ್ತೋ **ಉ**ಕಾರೋ **ಅತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಸುನಂಹಿ ಯೋ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು, **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಅಞ್ಞೇಸು ಅಂ **ನಾ ಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂ**ಸು ಚ। ಗುಣವನ್ತಾ, ಭಟ್ಟಿಯಾ ಸಿದ್ಧೇಪಿ **ಅನ್ತಾ**ದೇಸೇ ಪುನ **ಅನ್ತ**ಗ್ಗಹಣಕರಣತೋ **ಯೋ**ನಂ **ಇ**ಕಾರೋ ಚ ಕ್ವಚಿ। ಗುಣವನ್ತಿ।

“ಅ”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೧. ಅವಣ್ಣಾ ಚ ಗೇ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಅಂ ಅವಣ್ಣ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಗೇ** ಪರೇ।

ಭೋ ಗುಣವಂ ಭೋ ಗುಣವ ಭೋ ಗುಣವಾ, ಭವನ್ತೋ ಗುಣವನ್ತೋ ಗುಣವನ್ತಾ, ಗುಣವನ್ತಂ, ಗುಣವನ್ತೇ।

“ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೨. ತೋತಿತಾ ಸಸ್ಮಿಂನಾಸು।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ತೋತಿ ತಾ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ **ಸಸ್ಮಿಂನಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಯಥಾಸಙ್ಖ್ಯಂ। ಗುಣವತಾ ಗುಣವನ್ತೇನ, ಗುಣವನ್ತೇಹಿ ಗುಣವನ್ತೇಭಿ।

೧೦೩. ನ್ತಸ್ಸ ಸೇ ವಾ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ನ್ತಸ್ಸ**ಇಚ್ಚಯಮಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ಸೇ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಗುಣವನ್ತಸ್ಸ ಗುಣವತೋ।

೧೦೪. ನಂಮ್ಹಿ ತಂ ವಾ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ತಂ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ನಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಗುಣವತಂ ಗುಣವನ್ತಾನಂ।

"ಅಮ್ಹ ತುಮ್ಹ ನ್ತು"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಸ್ಸ ನಾಬ್ಯಪದೇಸೋ।

ಗುಣವತಾ ಗುಣವನ್ತಾ ಗುಣವನ್ತಸ್ಮಾ ಗುಣವನ್ತಮ್ಹಾ, ಗುಣವನ್ತೇಹಿ ಗುಣವನ್ತೇಭಿ, ಗುಣವನ್ತಸ್ಸ ಗುಣವತೋ, ಗುಣವತಂ ಗುಣವನ್ತಾನಂ, ಗುಣವತಿ ಗುಣವನ್ತೇ ಗುಣವನ್ತಸ್ಮಿಂ ಗುಣವನ್ತಮ್ಹಿ, ಗುಣವನ್ತೇಸು।

ಏವಂ ಗಣವಾ ಕುಲವಾ ಬಲವಾ ಯಸವಾ ಧನವಾ ಸುತವಾ ಭಗವಾ ಹಿಮವಾ ಫಲವಾ ಸೀಲವಾ ಪಞ್ಞವಾ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ಹಿಮವನ್ತುಸದ್ದತೋ **ಸಿಮ್ಹಿ** ಕತೇ -

"ಅತ್ತಂ, ನ್ತುಸ್ಸ'ನ್ತೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ -

೧೦೫. ಸಿಮ್ಹೀ ವಾ।

ನ್ತುಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅನ್ತೋ **ಅತ್ತಂ** ಹೋತಿ ವಾ **ಸಿಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಹಿಮವನ್ತೋ, ಹಿಮವಾ, ಸೇಸಂ ಸಮಂ।

ಪುನ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣಕರಣಂ **ಹಿಮವನ್ತು**ಸದ್ದತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅತ್ತನಿಸೇಧನತ್ಥಂ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। ತೇನ ಗುಣವನ್ತಾದೀಸು ನಾತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ।

ಏವಂ ಸತಿಮಾ ಧಿತಿಮಾ ಗತಿಮಾ ಮತಿಮಾ ಮುತಿಮಾ ಮುತ್ತಿಮಾ ಜುತಿಮಾ ಸಿರಿಮಾ ಹಿರಿಮಾ ಥುತಿಮಾ ರತಿಮಾ ಯತಿಮಾ ಸುಚಿಮಾ ಕಲಿಮಾ ಬಲಿಮಾ ಕಸಿಮಾ ರುಚಿಮಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಚಕ್ಖುಮಾ ಬನ್ಧುಮಾ ಹೇತುಮಾ ಸೇತುಮಾ ಕೇತುಮಾ ರಾಹುಮಾ ಭಾಣುಮಾ ಖಾಣುಮಾ ವಿಜ್ಜುಮಾ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ತತ್ಥ **ಸತಿಮನ್ತು ಬನ್ಧುಮನ್ತು**ಸದ್ದಾನಂ **ಅಂಸೇ**ಸು ರೂಪಭೇದೋ। "ಅತ್ತಂ, ನ್ತುಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೦೬. ಸಬ್ಬಸ್ಸ ವಾ ಅಂಸೇಸು।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಅತ್ತಂ** ಹೋತಿ ವಾ **ಅಂಸ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು। ಇಧಾಪಿ **ವಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ ನಾತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೋ । ಸತಿಮಂ ಸತಿಮನ್ತಂ, ಬನ್ಧುಮಂ ಬನ್ಧುಮನ್ತಂ, ಸತಿಮಸ್ಸ ಸತಿಮತೋ ಸತಿಮನ್ತಸ್ಸ, ಬನ್ಧುಮಸ್ಸ ಬನ್ಧುಮತೋ ಬನ್ಧುಮನ್ತಸ್ಸ, ಸೇಸಂ ಸಮಂ।

ಗಚ್ಛನ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ, ಗಚ್ಛನ್ತ ಸಿ,

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೭. ಸಿಮ್ಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾದೀನಂ ನ್ತಸದ್ದೋ ಅಂ।

ಗಚ್ಛನ್ತಿಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ ಅನ್ತಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾನಂ ನ್ತಸದ್ದೋ ಅಂರೂಪಂ ಆಪಜ್ಜತೇ ವಾ ಸಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಸರಲೋಪಸಿಲೋಪಾ, ಸೋ ಗಚ್ಛಂ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ।

"ಗಚ್ಛನ್ತಾದೀನಂ, ನ್ತಸದ್ದೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ -

೧೦೮. **ಸೇಸೇಸು ನ್ತುವ।**

ಗಚ್ಛನ್ತಾದೀನಂ ನ್ತಸದ್ದೋ **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯೋವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ **ಸೇಸೇಸು** ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು, **ಅಸ್ಮಿಮ್ಹಿ** ಕಾರಿಯಾತಿದೇಸೋಯಂ। ಸೇಸಂ **ಗುಣವನ್ತು**ಸಮಂ।

> ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಾ, ಭೋ ಗಚ್ಛಂ ಭೋ ಗಚ್ಛ ಭೋ ಗಚ್ಛಾ, ಭವನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಾ, [ಗಚ್ಛಂ] ಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ, ಗಚ್ಛತಾ ಗಚ್ಛನ್ತೇನ, ಗಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತೇಭಿ, ಗಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ, ಗಚ್ಛತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ, ಗಚ್ಛತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಮಾ ಗಚ್ಛನ್ತಮ್ಹಾ, ಗಚ್ಛನ್ತೇಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತೇಭಿ, ಗಚ್ಛತೋ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ, ಗಚ್ಛತಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ, ಗಚ್ಛತಿ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಮಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಮ್ಹಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇಸು।

> ಏವಂ ಮಹಂ ಚರಂ ತಿಟ್ಠಂ, ದದಂ ಭುಞ್ಜಂ ಸುಣಂ ಪಚಂ।
> ಜಯಂ ಜೀರಂ ಚವಂ ಮೀಯಂ, ಸರಂ ಕುಬ್ಬಂ ಜಪಂ ವಜಂ -

ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ಭವನ್ತಸದ್ದಸ್ಸ **ಗ ಯೋ ನಾ** ಸವಚನೇಸು ವಿಸೇಸೋ। ಸೋ ಭವಂ।

"ಭವತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೯. **ಓಭಾವೋ ಕ್ವಚಿ ಯೋಸು ವಕಾರಸ್ಸ।**

ಭವನ್ತಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ವಕಾರಸ್ಸ ಓಭಾವೋ ಹೋತಿ **ಕ್ವಚಿ ಯೋ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು। ತೇ ಭೋನ್ತೋ ಭವನ್ತೋ ಭವನ್ತಾ।

"ಭವತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೧೦. **ಭೋ ಗೇ ತು।**

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಭವನ್ತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಭೋ** ಹೋತಿ **ಗೇ** ಪರೇ। **ತು**ಸದ್ದೇನ ಭನ್ತೇ, ಭೋನ್ತಾದಿ ಚ, **ಗ**ಲೋಪೋ, ಭೋ ಭನ್ತೇ ಭೋನ್ತ ಭೋನ್ತಾ, ಭೋನ್ತೋ ಭವನ್ತೋ ಭವನ್ತಾ, ಭವನ್ತಂ, ಭೋನ್ತೇ ಭವನ್ತೇ।

ನಾಸೇಸು "ಓಭಾವೋ ಕ್ವಚೀ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಓಭಾವೋ।

ಭೋತಾ ಭವತಾ ಭವನ್ತೇನ, ಭೋತೋ ಭವತೋ ಭವನ್ತಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೧೧೧. **ಭದನ್ತಸ್ಸ ಭದ್ದನ್ತ ಭನ್ತೇ।**

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಭದನ್ತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಭದ್ದನ್ತ ಭನ್ತೇ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ **ಹೋನ್ತಿ** ಕ್ವಚಿ **ಗೇ** ಪರೇ **ಯೋ**ಸು ಚ। ಭೋ ಭದ್ದನ್ತ ಭನ್ತೇ, ಭದನ್ತ ಭದನ್ತಾ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದಸಮಂ।

೧೧೨. ಸನ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ಸೋ ಭೇ ಬೋ ಚನ್ತೇ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಸನ್ತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸ**ಸದ್ದಾದೇಸೋ **ಹೋತಿ ಭ**ಕಾರೇ ಪರೇ, ಅನ್ತೇ ಚ **ಬ**ಕಾರಾಗಮೋ **ಹೋತಿ**।

ಚಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ಅಭಕಾರೇಪಿ ಸಮಾಸೇ ಕ್ವಚಿ **ಸ**ಕಾರಾದೇಸೋ। ಸಬ್ಭಿ।

ಭೇತಿ ಕಿಂ? ಸನ್ತೇಹಿ, ಸೇಸಂ **ಗಚ್ಛನ್ತ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಅತ್ಥಿ **ರಾಜ ಬ್ರಹ್ಮ ಅತ್ತ ಸಖ**ಸದ್ದಾದೀನಂ ಭೇದೋ, ತಥೇವ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, "ರಾಜ ಸಿ"ಇತಿ ಠಿತೇ -

"ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಸಖರಾಜಾದಿತೋ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೧೧೩. ಸ್ಯಾ ಚ।

ಬ್ರಹ್ಮ ಅತ್ತ ಸಖ ರಾಜಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ **ಸಿ**ವಚನಸ್ಸ **ಆ**ಕಾರೋ **ಹೋತಿ**। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ **ಆತುಮಾ**ದಿಸದ್ದತೋ **ಚ**। ಸರಲೋಪಾದಿ। ರಾಜಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

೧೧೪. ಯೋನಮಾನೋ।

ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಸಖರಾಜಾದಿತೋ **ಯೋ**ನಂ **ಆನೋ**ಆದೇಸೋ **ಹೋತಿ**। ರಾಜಾನೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಭೋ ರಾಜ ಭೋ ರಾಜಾ, ಭವನ್ತೋ ರಾಜಾನೋ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೧೫. ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಸಖರಾಜಾದಿತೋ ಅಮಾನಂ।

ಬ್ರಹ್ಮಾದೀಹಿ ಪರಸ್ಸ ಅಂವಚನಸ್ಸ **ಆನಂ ಹೋತಿ** ವಾ। ರಾಜಾನಂ ಪಸ್ಸ ರಾಜಂ ವಾ, ರಾಜಾನೋ।

"ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ, ರಾಜಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೬. ನಾಮ್ಹಿ ರಞ್ಞಾ ವಾ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ರಾಜ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ರಞ್ಞಾ**ಆದೇಸೋ **ಹೋತಿ ವಾ ನಾಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ರಞ್ಞಾ ಕತಂ ರಾಜೇನ ವಾ।

೧೧೭. ರಾಜಸ್ಸ ರಾಜು ಸುನಂಹಿಸು ಚ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ರಾಜ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ರಾಜು**ಆದೇಸೋ **ಹೋತಿ ಸು ನಂ ಹಿ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ವಚನೇಸು। **ಚ**ಸದ್ದೋ ವಿಕಪ್ಪನತ್ಥೋ, "ಸುನಂಹಿಸು ಚಾ"ತಿ ದೀಘೋ, ರಾಜೂಹಿ ರಾಜೂಭಿ, ರಾಜೇಹಿ ರಾಜೇಭಿ ವಾ।

“ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೧೧೮. **ರಾಜಸ್ಸ ರಞ್ಞೋರಾಜಿನೋ ಸೇ।**

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ರಾಜ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ರಞ್ಞೋ ರಾಜಿನೋ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಸೇ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ರಞ್ಞೋ, ರಾಜಿನೋ ದೇತಿ।

“ರಾಜಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೧೯. **ರಞ್ಞಂ ನಂ ಮ್ಹಿ ವಾ।**

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ರಾಜ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ರಞ್ಞಂ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ನಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ರಞ್ಞಂ ರಾಜೂನಂ ರಾಜಾನಂ।

ಪಞ್ಚಮಿಯಂ -

೧೨೦. **ಅಮ್ಹತುಮ್ಹನ್ತುರಾಜಬ್ರಹ್ಮತ್ತಸಖಸತ್ಥುಪಿತಾದೀಹಿ ಸ್ಮಾ ನಾವ।**

ಅಮ್ಹತುಮ್ಹನ್ತುರಾಜಬ್ರಹ್ಮತ್ತಸಖಸತ್ಥುಪಿತುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಂ **ನಾವ** ದಟ್ಠಬ್ಬನ್ತಿ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಸ್ಸ ನಾಭಾವಾತಿದೇಸೋ। **ಅತಿದೇಸೋ** ಪನ ಛಬ್ಬಿಧೋ।

ವುತ್ತಞ್ಚ -

> “ಬ್ಯಪದೇಸೋ ನಿಮಿತ್ತಞ್ಚ, ತಂರೂಪಂ ತಂಸಭಾವತಾ।
> ಸುತ್ತಞ್ಚೇವ ತಥಾ ಕಾರಿ-ಯಾತಿದೇಸೋತಿ ಛಬ್ಬಿಧೋ”ತಿ॥

ತತ್ರಾಯಂ **ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಸಖಾ**ದೀಸು ಪಾಠಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ **ರೂಪಾತಿದೇಸೋ**। ಸೇಸಂ ತತಿಯಾಸಮಂ।

ರಞ್ಞಾ ಅಪೇತಿ, ರಾಜೂಹಿ ರಾಜೂಭಿ, ರಾಜೇಹಿ ರಾಜೇಭಿ, ರಞ್ಞೋ, ರಾಜಿನೋ ಸನ್ತಕಂ, ರಞ್ಞಂ ರಾಜೂನಂ ರಾಜಾನಂ।

“ರಾಜಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೨೧. **ಸ್ಮಿಂಮ್ಹಿ ರಞ್ಞೇ ರಾಜಿನಿ।**

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ರಾಜ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ರಞ್ಞೇರಾಜಿನಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಸ್ಮಿಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ರಞ್ಞೇ, ರಾಜಿನಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ರಾಜೂಸು ರಾಜೇಸು।

ಬ್ರಹ್ಮಸದ್ದಸ್ಸ ಚ **ಗ ನಾ ಸ ಸ್ಮಿಂ**ಸು ವಿಸೇಸೋ। ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ।

ಆಲಪನೇ ಚ “ಏ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೨೨. **ಬ್ರಹ್ಮತೋ ಗಸ್ಸ ಚ।**

ಬ್ರಹ್ಮಸದ್ದತೋ ಗಸ್ಸ ಚ **ಏಕಾರೋ ಹೋ**ತಿ, **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ **ಏ**ಗ್ಗಹಣಾನುಕಡ್ಢನತ್ಥಂ, ಭೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ, ಭವನ್ತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ।

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ, ಅನ್ತೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೨೩. **ಉತ್ತಂ ಸನಾಸು।**

ಬ್ರಹ್ಮಸದ್ದಸ್ಸ ಅನ್ತೋ **ಉತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಸ ನಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ವಚನೇಸು। **ಉತ್ತ**ಮಿತಿ ಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ ಕತ್ಥಚಿ ಅಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥೋ। ಬ್ರಹ್ಮುನಾ, ಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಭಿ।

ಸಸ್ಮಿಂ **ಉತ್ತೇ** ಕತೇ "ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾ ಝಲಾ"ತಿ ಲಸಞ್ಞಾಯಂ -

೧೨೪. **ಝಲತೋ ಸಸ್ಸ ನೋ ವಾ।**

ಝಲಸಞ್ಞೇಹಿ ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣೇಹಿ ಪರಸ್ಸ ಸಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ **ನೋ**ಇಚ್ಚಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ। ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮೂನಂ ವಾ, **ಉತ್ತ**ಮಿತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ ಉತ್ತಂ।

ಪಞ್ಚಮಿಯಂ ನಾಭಾವಾತಿದೇಸೋ। ಬ್ರಹ್ಮುನಾ, ಬ್ರಹ್ಮೇಹಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಭಿ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮೂನಂ ವಾ।

೧೨೫. **ಬ್ರಹ್ಮತೋ ತು ಸ್ಮಿಂ ನಿ।**

ಬ್ರಹ್ಮಸದ್ದತೋ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ **ನಿ** ಹೋತಿ। **ತು**ಸದ್ದೇನ **ಕಮ್ಮಚಮ್ಮಮುದ್ಧಾ**ದಿತೋ ಚ ಕ್ವಚಿ। ಬ್ರಹ್ಮನಿ, ಬ್ರಹ್ಮೇಸು।

ಅತ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ತತಿಯಾದೀಸ್ವೇವ ವಿಸೇಸೋ।

ಅತ್ತಾ, ಅತ್ತಾನೋ, ಭೋ ಅತ್ತ ಭೋ ಅತ್ತಾ, ಭವನ್ತೋ ಅತ್ತಾನೋ, ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಂ, ಅತ್ತಾನೋ।

ನಾಮ್ಹಿ "ಅಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಅತ್ತ**ನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತಂ ವಾ। ಅತ್ತನಾ ಅತ್ತೇನ ವಾ।

೧೨೬. **ಅತ್ತನ್ತೋ ಹಿಸ್ಮಿಮನತ್ತಂ।**

ಅತ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ಅನ್ತೋ **ಅನತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಹಿಸ್ಮಿಂ** ಪರೇ। ಅತ್ತನೇಹಿ ಅತ್ತನೇಭಿ।

"ತತೋ, ಅತ್ತತೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೨೭. **ಸಸ್ಸ ನೋ।**

ತತೋ **ಅತ್ತ**ಸದ್ದತೋ **ಸಸ್ಸ** ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ನೋ** ಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋ, ಅತ್ತಾನಂ।

೧೨೮. **ಸ್ಮಾ ನಾ।**

ತತೋ **ಅತ್ತ**ಸದ್ದತೋ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಸ್ಸ **ನಾ** ಹೋತಿ। ಅತ್ತನಾ ಅಪೇತಿ।

ನಾಭಾವಾತಿದೇಸೇನೇವ ಸಿದ್ಧೇಪಿ ಉತ್ತರಸುತ್ತೇನ ಏಕಯೋಗಮಕತ್ವಾ ಭಿನ್ನಯೋಗಕರಣಂ ಅತ್ಥನ್ತರವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ, ತೇನ **ಅತ್ತನ್ತತ**ಕಾರಸ್ಸ **ರ**ಕಾರೋ **ಜ**ಕಾರೇ ಕ್ವಚಿ। ಅತ್ರಜೋ ಅತ್ತಜೋ ವಾ। ಅತ್ತನೇಹಿ ಅತ್ತನೇಭಿ, ಅತ್ತನೋ, ಅತ್ತಾನಂ।

“ಅತ್ತತೋ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೨೯. **ತತೋ ಸ್ಮಿಂ ನಿ।**

ತತೋ **ಅತ್ತ**ಸದ್ದತೋ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ **ನಿ** ಹೋತಿ। ಅತ್ತನಿ, ಅತ್ತೇಸು।

ಸಖಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। ಸಖಾ, ಸಖಾನೋ।

“ಯೋನ”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೩೦. **ಸಖತೋ ಚಾಯೋನೋ।**

ಸಖಸದ್ದತೋ **ಯೋನಂ ಆಯೋ ನೋ**ಆದೇಸಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಸಖಾಯೋ।

೧೩೧. **ಸಖನ್ತಸ್ಸಿ ನೋನಾನಂಸೇಸು।**

ಸಖಸದ್ದನ್ತಸ್ಸ ಇಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ **ನೋನಾನಂಸ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪರೇಸು। ಸಖಿನೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಆಲಪನೇ ಗಸಞ್ಞಾಯಂ -

೧೩೨. **ಸಖತೋ ಗಸ್ಸೇ ವಾ।**

ಸಖತೋ ಗಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರ **ಆ**ಕಾರ **ಇ**ಕಾರ **ಈ**ಕಾರ**ಏ**ಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವಾ**ಸದ್ದೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಾಪಿ ಕ್ವಚಿ **ಏ**ಕಾರೋ। ಯಥಾ - ಭದ್ದನ್ತೇ ಇಸೇ ಇತಿ।

ಅ ಚ ಆ ಚ ಇ ಚ ಈ ಚ ಏ ಚಾತಿಪಿ ಏ, ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಾನಂ ಕಮೇನ ಲೋಪೋ।

ಭೋ ಸಖ ಭೋ ಸಖಾ ಭೋ ಸಖಿ ಭೋ ಸಖೀ ಭೋ ಸಖೇ, ಭವನ್ತೋ ಸಖಾನೋ ಸಖಾಯೋ ಸಖಿನೋ।

“ಸಖನ್ತಸ್ಸ, ಆರೋ ಚಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೩೩. **ಸುನಮಂಸು ವಾ।**

ಸಖನ್ತಸ್ಸ ಆರೋ ಭೋತಿ ವಾ **ಸುನಂ ಅಂ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪರೇಸು। ಸಖಾರಂ ಸಖಾನಂ ಸಖಂ, ಸಖಾನೋ ಸಖಾಯೋ ಸಖಿನೋ, ಸಖಿನಾ।

“ಸಖನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೩೪. **ಆರೋ ಹಿಮ್ಹಿ ವಾ।**

ಸಖನ್ತಸ್ಸ ಆರೋ ಹೋತಿ ವಾ ಹಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಸಖಾರೇಹಿ ಸಖಾರೇಭಿ, ಸಖೇಹಿ ಸಖೇಭಿ।

ಇಕಾರಾದೇಸೇ "ಝಲತೋ ಸಸ್ಸ ನೋ ವಾ"ತಿ **ನೋ**। ಸಖಿನೋ ಸಖಿಸ್ಸ, ಸಖಾರಾನಂ ಸಖೀನಂ।

ಸ್ಮಾವಚನಸ್ಸ **ನಾಭಾವೋ**। ಸಖಿನಾ, ಸಖಾರೇಹಿ ಸಖಾರೇಭಿ ಸಖೇಹಿ ಸಖೇಭಿ, ಸಖಿನೋ ಸಖಿಸ್ಸ, ಸಖಾರಾನಂ ಸಖೀನಂ।

"ಸಖತೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೩೫. ಸ್ಮಿಮೇ ।

ಸಖತೋ ಸ್ಮಿಂವಚನಸ್ಸ **ಏಕಾರೋ ಹೋತಿ**। ನಿಚ್ಚತ್ಥೋಯಮಾರಮ್ಭೋ। ಸಖೇ, ಸಖಾರೇಸು ಸಖೇಸು।

ಆತುಮಸದ್ದಸ್ಸ ಪರಮಾದುತಿಯಾಸು **ಅತ್ತ**ಸದ್ದಸ್ಸೇವ ರೂಪನಯೋ। ಆತುಮಾ, ಆತುಮಾನೋ, ಭೋ ಆತುಮ ಭೋ ಆತುಮಾ, ಭವನ್ತೋ ಆತುಮಾನೋ, ಆತುಮಾನಂ ಆತುಮಂ, ಆತುಮಾನೋ, ಆತುಮೇನ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಪುರಿಸ**ಸಮಂ।

ಪುಮಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। ಪುಮ ಸಿ,

"ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೧೩೬. ಪುಮನ್ತಸ್ಸಾ ಸಿಮ್ಹಿ।

ಪುಮಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಆಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ಸಿಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। **ಅನ್ತ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಮಘವಯುವಾ**ದೀನಮನ್ತಸ್ಸ ಚ। ಪುಮಾ।

"ಪುಮನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೧೩೭. ಯೋಸ್ವಾನೋ।

ಪುಮನ್ತಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಆನೋ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಯೋ**ಸು ವಿಭತ್ತೀಸು। ಪುಮಾನೋ।

೧೩೮. ಅಮಾಲಪನೇಕವಚನೇ।

ಪುಮನ್ತಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಅಂ** ಹೋತಿ ಆಲಪನೇಕವಚನೇ ಪರೇ। ಹೇ ಪುಮಂ, ಹೇ ಪುಮಾನೋ, ಪುಮಂ, ಪುಮಾನೋ।

"ಆ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೩೯. ಉ ನಾಮ್ಹಿ ಚ।

ಪುಮನ್ತಸ್ಸ **ಆಉ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ **ನಾಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಪುಮಕಮ್ಮಥಾಮನ್ತಸ್ಸ ಚು'ಕಾರೋ ವಾ **ಸಸ್ಮಾ**ಸು। ಪುಮಾನಾ ಪುಮುನಾ ಪುಮೇನ ವಾ।

"ಆನೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೦. ಹಿವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಚ।

ಪುಮನ್ತಸ್ಸ **ಹಿ**ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಚ **ಆನೇ**ಆದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ। **ವಿಭತ್ತಿ**ಗ್ಗಹಣಂ ಸವಿಭತ್ತಿಗ್ಗಹಣನಿವತ್ತನತ್ಥಂ। ಪುಮಾನೇಹಿ ಪುಮಾನೇಭಿ।

ಚಸದ್ದೇನ **ಯುವಮಘವಾ**ದೀನಮನ್ತಸ್ಸ ವಾ **ಆನಾ**ದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ ಸಬ್ಬವಿಭತ್ತೀಸು। "ಉ ನಾಮ್ಹಿ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಪುಮನ್ತಸ್ಸುಕಾರೋ ವಾ **ಸಸ್ಮಾ**ಸು ವಿಭತ್ತೀಸು। "ಝಲತೋ ಸಸ್ಸ ನೋ ವಾ"ತಿ **ನೋ**। ಪುಮುನೋ ಪುಮಸ್ಸ, ಪುಮಾನಂ।

"ಸ್ಮಾ, ನಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೧. **ಝಲತೋ ಚ**।

ಝಲಇಚ್ಚೇತೇಹಿ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಸ್ಸ **ನಾ** ಹೋತಿ। **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕ್ವಚಿ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ। ಪುಮಾನಾ ಪುಮುನಾ ಪುಮಾ ಪುಮಸ್ಮಾ ಪುಮಮ್ಹಾ, ಪುಮಾನೇಹಿ ಪುಮಾನೇಭಿ ಪುಮೇಹಿ ಪುಮೇಭಿ, ಪುಮುನೋ ಪುಮಸ್ಸ, ಪುಮಾನಂ।

೧೪೨. **ಆನೇ ಸ್ಮಿಂಮ್ಹಿ ವಾ**।

ಪುಮನ್ತಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಆನೇ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ ಸ್ಮಿಂಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಪುಮಾನೇ ಪುಮೇ ಪುಮಸ್ಮಿಂ ಪುಮಮ್ಹಿ।

೧೪೩. **ಸುಸ್ಮಿಮಾ ವಾ**।

ಪುಮನ್ತಸ್ಸ **ಸು**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಪರೇ **ಆ**ಆದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ ವಾ। ಪುಮಾಸು ಪುಮೇಸು।

ಯುವಾದೀಸು "ಯುವ ಸಿ" ಇತೀಧ -

"ಪುಮನ್ತಸ್ಸಾ ಸಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಅನ್ತ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಆಕಾರೋ, "ಹಿವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಆನಾ**ದೇಸೋ ಚ।

ಯುವಾ ಯುವಾನೋ, ಯುವಾನಾ ಯುವಾ, ಹೇ ಯುವ ಹೇ ಯುವಾ ಹೇ ಯುವಾನ ಹೇ ಯುವಾನಾ, ಭವನ್ತೋ ಯುವಾನಾ, ಯುವಾನಂ ಯುವಂ, ಯುವಾನೇ ಯುವೇ।

"ಅಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಯುವಮಘವಾ**ದೀನಮನ್ತಸ್ಸ **ಆ** ಹೋತಿ ವಾ **ನಾಸು**ಇಚ್ಚೇತೇಸೂತಿ **ಆ**ತ್ತಂ।

ಯುವಾನಾ ಯುವೇನ ಯುವಾನೇನ ವಾ, ಯುವಾನೇಹಿ ಯುವಾನೇಭಿ ಯುವೇಹಿ ಯುವೇಭಿ, ಯುವಾನಸ್ಸ ಯುವಸ್ಸ, ಯುವಾನಾನಂ ಯುವಾನಂ, ಯುವಾನಾ ಯುವಾನಸ್ಮಾ ಯುವಾನಮ್ಹಾ, ಯುವಾನೇಹಿ ಯುವಾನೇಭಿ ಯುವೇಹಿ ಯುವೇಭಿ, ಯುವಾನಸ್ಸ ಯುವಸ್ಸ, ಯುವಾನಾನಂ ಯುವಾನಂ, ಯುವಾನೇ ಯುವಾನಸ್ಮಿಂ ಯುವಾನಮ್ಹಿ ಯುವೇ ಯುವಮ್ಹಿ ಯುವಸ್ಮಿಂ, ಯುವಾನೇಸು ಯುವಾಸು ಯುವೇಸು।

ಏವಂ ಮಘವಾ ಮಘವಾನೋ, ಮಘವಾನಾ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಯುವ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಅಕಾರನ್ತಂ।

ಆಕಾರನ್ತೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ ಸಾಸದ್ದೋ।

ಸಾ ಸಿ, ಸಿಲೋಪೋ, ಸಾ ಸುನಖೋ।

ಬಹುವಚನೇ –

೧೪೪. ಅಘೋ ರಸ್ಸಮೇಕವಚನಯೋಸ್ವಪಿ ಚ।

ಘಸಞ್ಞಕಆಕಾರವಜ್ಜಿತೋ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸನ್ತೋ ಸರೋ ರಸ್ಸಮಾಪಜ್ಜತೇ ಏಕವಚನೇಸು **ಯೋ**ಸು ಚ ಪರೇಸೂತಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ। **ಅಪಿ**ಗ್ಗಹಣಂ **ಸಿಮ್ಹಿ** ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ। ಸೇಸಂ ನೇಯ್ಯಂ।

ಸಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಹೇ ಸ ಹೇ ಸಾ, ಹೇ ಸಾ, ಸಂ, ಸೇ, ಸೇನ, ಸಾಹಿ ಸಾಭಿ, ಸಸ್ಸ ಸಾಯ, ಸಾನಂ, ಸಾ ಸಸ್ಮಾ ಸಮ್ಹಾ, ಸಾಹಿ ಸಾಭಿ, ಸಸ್ಸ, ಸಾನಂ, ಸೇ ಸಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಹಿ, ಸಾಸು।

ಏವಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮಾ ಗಾಣ್ಡೀವಧನ್ವಾಪಭುತಯೋ।

ಆಕಾರನ್ತಂ।

ಇಕಾರನ್ತೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ **ಅಗ್ಗಿಸದ್ದೋ**। **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, ಅಗ್ಗಿ ಸಿ,

“ಅನ್ತೋ, ಸಿಮ್ಹಿ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೪೫. ಅಗ್ಗಿಸ್ಸಿನಿ।

ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ ಅನ್ತೋ **ಇನಿ** ಹೋತಿ ವಾ ಸಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। “ಸೇಸತೋ ಲೋಪಂ ಗಸಿಪೀ”ತಿ **ಸಿಲೋಪೋ**। ಅಗ್ಗಿನಿ ಅಗ್ಗಿ।

ಬಹುವಚನೇ “ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾ ಝಲಾ”ತಿ **ಝಲಸಞ್ಞಾ**ಯಂ –

“ಝಲತೋ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೪೬. ಘಪತೋ ಚ ಯೋನಂ ಲೋಪೋ।

ಘಪಸಞ್ಞೇಹಿ ಇತ್ಥಿವಾಚಕೇಹಿ ಆಕಾರಿವಣ್ಣುವಣ್ಣೇಹಿ, **ಝಲ**ಸಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಪರೇಸಂ **ಯೋ**ವಚನಾನಂ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸಾಯಂ।

೧೪೭. ಯೋಸು ಕತನಿಕಾರಲೋಪೇಸು ದೀಘಂ।

ಲಿಙ್ಗಸ್ಸನ್ತಭೂತಾ ಸಬ್ಬೇ ರಸ್ಸಸರಾ **ಯೋ**ಸು ಕತನಿಕಾರಲೋಪೇಸು ದೀಘಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇ। ಕತಾ **ನಿಕಾರಲೋಪಾ** ಯೇಸಂ ತೇ **ಕತನಿಕಾರಲೋಪಾ**। ಅಗ್ಗೀ।

“ಪಞ್ಚಾದೀನಮತ್ತ”ನ್ತಿ ಇತೋ “ಅತ್ತ”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೮. ಯೋಸ್ವಕತರಸ್ಸೋ ಝೋ।

ಯೋಸು ಪರೇಸು ಅಕತರಸ್ಸೋ **ಝೋ ಅ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ। ಅಗ್ಗಯೋ।

ಝೋತಿ ಕಿಂ? ರತ್ತಿಯೋ।

ಆಲಪನೇಪೇವಂ। ಹೇ ಅಗ್ಗಿ, ಹೇ ಅಗ್ಗೀ ಹೇ ಅಗ್ಗಯೋ।

ದುತಿಯೇಕವಚನೇ ಪುಬ್ಬಸ್ಸರಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

೧೪೯. ಅಂ ಮೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಝಲಪೇಹಿ।

ಝಲಪಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಪರಸ್ಸ **ಅಂ**ವಚನಸ್ಸ, **ಮ**ಕಾರಸ್ಸ ಚ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಅಗ್ಗಿಂ।

ಅಗ್ಗೀ ಅಗ್ಗಯೋ, ಅಗ್ಗಿನಾ, ಅಗ್ಗೀಹಿ ಅಗ್ಗೀಭಿ, "ಸುನಂಹಿಸು ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಕತ್ಥಚಿ ದೀಘಾಭಾವೋ। ಅಗ್ಗಿಹಿ ಅಗ್ಗಿಭಿ।

"ಝಲತೋ ಸಸ್ಸ ನೋ ವಾ"ತಿ **ನೋ**। ಅಗ್ಗಿನೋ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ, ಅಗ್ಗೀನಂ।

"ಸ್ಮಾ ನಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ಝಲತೋ ಚಾ"ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇನ **ನಾ**। ಅಗ್ಗಿನಾ ಅಗ್ಗಿಸ್ಮಾ ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಾ, ಅಗ್ಗೀಹಿ ಅಗ್ಗೀಭಿ ಅಗ್ಗಿಹಿ ಅಗ್ಗಿಭಿ, ಅಗ್ಗಿನೋ ಅಗ್ಗಿಸ್ಸ, ಅಗ್ಗೀನಂ ಅಗ್ಗಿನಂ, ಅಗ್ಗಿಮ್ಹಿ ಅಗ್ಗಿಸ್ಮಿಂ, ಅಗ್ಗೀಸು ಅಗ್ಗಿಸು।

ಏವಮಞ್ಞೇಪಿ -

ಜೋತಿ ಪಾಣಿ ಗಣ್ಠಿ ಮುಟ್ಠಿ, ಕುಚ್ಛಿ ವತ್ಥಿ ಸಾಲಿ ವೀಹಿ।
ಬ್ಯಾಧಿ ಓಧಿ ಬೋಧಿ ಸನ್ಧಿ, ರಾಸಿ ಕೇಸಿ ಸಾತಿ ದೀಪಿ॥

ಇಸಿ ಮುನಿ ಮಣಿ ಧನಿ ಯತಿ ಗಿರಿ ರವಿ ಕವಿ,
ಕಪಿ ಅಸಿ ಮಸಿ ನಿಧಿ ವಿಧಿ ಅಹಿ ಕಿಮಿ ಪತಿ।
ಹರಿ ಅರಿ ತಿಮಿ ಕಲಿ ಬಲಿ ಜಲಧಿ ಗಹಪತಿ,
ಉರುಧಿತಿ ವರಮತಿ ನಿರುಪಧಿ ಅಧಿಪತಿ॥

ಅಞ್ಜಲಿ ಸಾರಥಿ ಅತಿಥಿ ಸಮಾಧಿ ಉದಧಿಪ್ಪಭುತಯೋ।

ಇಕಾರನ್ತಂ।

ಈಕಾರನ್ತೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ **ದಣ್ಡೀ**ಸದ್ದೋ।

"ದಣ್ಡೀ ಸಿ" ಇತೀಧ -

"ಅಘೋ ರಸ್ಸಮೇಕವಚನಯೋಸ್ವಪಿ ಚಾ"ತಿ ರಸ್ಸತ್ತೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಏತ್ಥೇವಾಪಿಗ್ಗಹಣೇನ ಸಿಸ್ಮಿಂ ತದಭಾವೇ ಸಿದ್ಧೇ ನಿಯಮತ್ಥಮಾಹ।

"ರಸ್ಸ"ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೧೫೦. ನ ಸಿಸ್ಮಿಮನಪುಂಸಕಾನಿ।

ಸಿಸ್ಮಿಂ ನಪುಂಸಕವಜ್ಜಿತಾನಿ ಲಿಙ್ಗಾನಿ ನ ರಸ್ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇತಿ ರಸ್ಸತ್ತಾಭಾವೋ, **ಸಿಲೋಪೋ।** ದಣ್ಡೀ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಅನಪುಂಸಕಾನೀತಿ ಕಿಂ? ಸುಖಕಾರಿ ದಾನಂ।

ಏತ್ಥ ಚ -

> ವಿಸದಾವಿಸದಾಕಾರ-ವೋಹಾರೋಭಯಮುತ್ತಕಾ।
> ಪುಮಾದಿಜಾನನೇ ಹೇತು-ಭಾವತೋ ಲಿಙ್ಗಮೀರಿತಾ॥

ಯೋಲೋಪೇ ದಣ್ಡೀ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಇತರತ್ರ "ಅಘೋ ರಸ್ಸ"ಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತೇ ಕತೇ -

"ಝತೋ, ಕತರಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೫೧. ಯೋನಂ ನೋ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ಯೋನಂ** ಸಾಲಪನಾನಂ **ಝತೋ** ಕತರಸ್ಸಾ ಪರೇಸಂ **ನೋ**ಇಚ್ಚಾದೇಸೋ ಹೋತಿ। ದಣ್ಡಿನೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಕತರಸ್ಸಾತಿ ಕಿಂ? ಅಗ್ಗಯೋ।

> ಅಧಿಕಾರಂ ವಿನಾ "ಯೋನಂ,
> ನೋ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗತೋ।
> ಕ್ವಚಿ ಅಕತರಸ್ಸಾಪಿ,
> ನೋ ಸಾರಮತಿನೋ ಯಥಾ॥

ಆಲಪನೇ "ಗೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೫೨. ಝಲಪಾ ರಸ್ಸಂ।

ಝಲಪಇಚ್ಚೇತೇ ರಸ್ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇ **ಗೇ** ಪರೇ। ಭೋ ದಣ್ಡಿ।

"ಅಘೋ ರಸ್ಸ"ನ್ತಿಆದಿನಾವ ಸಿದ್ಧೇಪಿ ರಸ್ಸತ್ತೇ ಪುನಾರಮ್ಭೋ ನಿಯಮತ್ಥೋ, ತೇನ "ಭೋ ಗೋ"ತಿಆದೀಸು ನ ಭವತಿ। ದಣ್ಡೀ ದಣ್ಡಿನೋ।

ದುತಿಯಾಯಂ ರಸ್ಸತ್ತೇ ಕತೇ "ಅ"ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ, "ಘಪತೋ ಸ್ಮಿಂ ಯಂ ವಾ"ತಿ ಇತೋ ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ "ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೫೩. ನಂ ಝತೋ ಕತರಸ್ಸಾ।

ಝತೋ ಕತರಸ್ಸಾ ಪರಸ್ಸ **ಅಂ**ವಚನಸ್ಸ **ನಂ** ಹೋತಿ ವಾ। ದಣ್ಡಿನಂ ದಣ್ಡಿಂ, ದಣ್ಡೀ ದಣ್ಡಿನೋ, ದಣ್ಡಿನಾ, ದಣ್ಡೀಹಿ ದಣ್ಡೀಭಿ, ದಣ್ಡಿನೋ ದಣ್ಡಿಸ್ಸ, ದಣ್ಡೀನಂ।

“ಝಲತೋ ಚಾ”ತಿ **ನಾ**। ದಣ್ಡಿನಾ ದಣ್ಡಿಸ್ಮಾ ದಣ್ಡಿಮ್ಹಾ, ದಣ್ಡೀಹಿ ದಣ್ಡೀಭಿ, ದಣ್ಡಿನೋ ದಣ್ಡಿಸ್ಸ, ದಣ್ಡೀನಂ।

“ಝತೋ, ಕತರಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ, ಪುರೇ ವಿಯ “ವಾ”ತಿ ಚ।

೧೫೪. ಸ್ಮಿಂ ನಿ।

ಝತೋ ಕತರಸ್ಸಾ ಪರಸ್ಸ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ **ನಿ**ಇಚ್ಚಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ। ದಣ್ಡಿನಿ ದಣ್ಡಿಸ್ಮಿಂ ದಣ್ಡಿಮ್ಹಿ, ದಣ್ಡೀಸು।

ಏವಮಞ್ಞಾನಿಪಿ -

ಧಮ್ಮೀ ಸಙ್ಘೀ ಞಾಣೀ ಹತ್ಥೀ, ಚಕ್ಕೀ ಪಕ್ಖೀ ದಾಠೀ ರಟ್ಠೀ।
ಛತ್ತೀ ಮಾಲೀ ವಮ್ಮೀ ಯೋಗೀ, ಭಾಗೀ ಭೋಗೀ ಕಾಮೀ ಸಾಮೀ॥

ಧಜೀ ಗಣೀ ಸಸೀ ಕುಟ್ಠೀ, ಜಟೀ ಯಾನೀ ಸುಖೀ ಸಿಖೀ।
ದನ್ತೀ ಮನ್ತೀ ಕರೀ ಚಾಗೀ, ಕುಸಲೀ ಮುಸಲೀ ಬಲೀ॥

ಪಾಪಕಾರೀ ಸತ್ತುಘಾತೀ, ಮಾಲ್ಯಕಾರೀ ದೀಘಜೀವೀ।
ಧಮ್ಮಚಾರೀ ಸೀಘಯಾಯೀ, ಸೀಹನಾದೀ ಭೂಮಿಸಾಯೀ -

ಇಚ್ಚಾದೀನಿ **ಈ**ಕಾರನ್ತನಾಮಾನಿ।

ಗಾಮಣೀಸದ್ದಸ್ಸ ತು ಸತ್ತಮಿಯಂ ಭೇದೋ।

ಗಾಮಣೀ, ಗಾಮಣೀ ಗಾಮಣಿನೋ, ಭೋ ಗಾಮಣಿ, ಭೋನ್ತೋ ಗಾಮಣೀ ಭೋನ್ತೋ ಗಾಮಣಿನೋ, ಗಾಮಣಿನಂ ಗಾಮಣಿಂ, ಗಾಮಣೀ ಗಾಮಣಿನೋ।

ಸೇಸಂ **ದಣ್ಡೀ**ಸಮಂ। **ನಿ**ಆದೇಸಾಭಾವೋವ ವಿಸೇಸೋ। ಏವಂ **ಸೇನಾನೀ ಸುಧೀ**ಪ್ಪಭುತಯೋ।

ಈಕಾರನ್ತಂ।

ಉಕಾರನ್ತೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ **ಭಿಕ್ಖು**ಸದ್ದೋ।

ತಥೇವ **ಭಿಕ್ಖು**ಸದ್ದತೋ **ಸಿ, ಸಿ**ಲೋಪೋ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು।

ಬಹುವಚನೇ “ಘಪತೋ ಚ ಯೋನಂ ಲೋಪೋ”ತಿ **ಯೋ**ಲೋಪೋ, “ಯೋಸು ಕತ”ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ದೀಘೋ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ।

ಲೋಪಾಭಾವೇ “ವಾ, ಯೋನ”ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೫೫. ಲತೋ ವೋಕಾರೋ ಚ।

ಲಸಞ್ಞತೋ ಪರೇಸಂ **ಯೋ**ವಚನಾನಂ **ವೋ**ಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ। **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಯೋ**ನಂ **ನೋ** ಚ ಹೋತಿ। **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಂ ಕತ್ಥಚಿ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ। ಅಥ ವಾ **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ ನೋಗ್ಗಹಣಾನುವತ್ತನತ್ಥಂ, ತೇನ **ಜನ್ತುಸಬ್ಬಞ್ಞೂ**ಆದಿತೋ **ಯೋ**ನಂ **ನೋ**

ಚ ಹೋತಿ। **ವಾಸದ್ದೋ** ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋ। ತೇನ -

ಭಿಕ್ಖುಪ್ಪಭುತಿತೋ ನಿಚ್ಚಂ, ವೋ ಯೋನಂ ಹೇತುಆದಿತೋ।
ವಿಭಾಸಾ ನ ಚ ವೋ ನೋ ಚ, ಅಮುಪ್ಪಭುತಿತೋ ಭವೇ॥

"ಅತ್ತಂ, ಅಕತರಸ್ಸೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೫೯. ವೇವೋಸು ಲೋ ಚ।

ವೇ ವೋಇಚ್ಚೇತೇಸು ಚ ಪರೇಸು ಅಕತರಸ್ಸೋ **ಲೋ** ಅತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ। ಭಿಕ್ಖವೋ, ಭೋ ಭಿಕ್ಖು, ಭವನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖೂ।

ಲೋಪಾಭಾವೇ -

೧೫೮. ಅಕತರಸ್ಸಾ ಲತೋ ಯ್ವಾಲಪನಸ್ಸ ವೇವೋ।

ಅಕತರಸ್ಸಾ **ಲತೋ** ಪರಸ್ಸ ಆಲಪನೇ ವಿಹಿತಸ್ಸ **ಯೋ**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ **ವೇ ವೋ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅತ್ತಂ**। ಭವನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಭಿಕ್ಖವೋ। "ಅಂ ಮೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಝಲಪೇಹೀ"ತಿ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ।

ಭಿಕ್ಖುಂ, ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖವೋ, ಭಿಕ್ಖುನಾ, ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಭಿ ಭಿಕ್ಖುಹಿ ಭಿಕ್ಖುಭಿ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನಂ, ಭಿಕ್ಖುನಾ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಾ, ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಭಿ ಭಿಕ್ಖುಹಿ ಭಿಕ್ಖುಭಿ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಿಕ್ಖುನಂ, ಭಿಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ, ಭಿಕ್ಖೂಸು ಭಿಕ್ಖುಸು।

ಏವಂ ಸೇತು ಕೇತು ರಾಹು ಭಾನು ಪಙ್ಗು ಉಚ್ಛು ವೇಳು ಮಚ್ಚು ಸಿನ್ಧು ಬನ್ಧು ನೇರು ಮೇರು ಸತ್ತು ಕಾರು ಹೇತು ಜನ್ತು ರುರು ಪಟು ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ಹೇತುಜನ್ತುಸದ್ದಾನಂ ಪಠಮಾದುತಿಯಾಸು ವಿಸೇಸೋ।

ಹೇತು, ಹೇತೂ ಹೇತವೋ ಹೇತುಯೋ, ಭೋ ಹೇತು, ಭೋನ್ತೋ ಹೇತೂ ಹೇತವೇ ಹೇತವೋ, ಹೇತುಂ, ಹೇತೂ ಹೇತವೋ ಹೇತುಯೋ। ಸೇಸಂ **ಭಿಕ್ಖು**ಸಮಂ।

ಜನ್ತು, ಜನ್ತೂ ಜನ್ತವೋ। **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಯೋನಂ ನೋ ಚ ಹೋತಿ। ಜನ್ತುನೋ ಜನ್ತುಯೋ, ಭೋ ಜನ್ತು, ಜನ್ತೂ ಜನ್ತವೇ ಜನ್ತವೋ, ಜನ್ತುಂ, ಜನ್ತೂ ಜನ್ತವೋ ಜನ್ತುನೋ ಜನ್ತುಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸತ್ಥುಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। "ಸತ್ಥು ಸಿ"ಇತೀಧ -

"ಅನ್ತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೫೮. ಸತ್ಥುಪಿತಾದೀನಮಾ ಸಿಸ್ಮಿಂ ಸಿಲೋಪೋ ಚ।

ಸತ್ಥು ಪಿತು ಮಾತು ಭಾತು ಧೀತು ಕತ್ತುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಮನ್ತೋ ಆತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ಸಿಸ್ಮಿಂ, ಸಿಲೋಪೋ ಚ ಹೋತಿ। ಸತ್ಥಾ।

“ಸತ್ಥು ಪಿತಾದೀನ”ನ್ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೧೫೯. ಅಞ್ಞೇಸ್ವಾರತ್ತಂ ।

ಸತ್ಥು ಪಿತಾದೀನಮನ್ತೋ ಸಿವಚನತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ವಚನೇಸು **ಆರತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ। **ಆರತ್ತ**ಮಿತಿಭಾವನಿದ್ದೇಸೇನ ಕತ್ಥಚಿ ಅನಿಯಮಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಆರಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ।

೧೬೦. ತತೋ ಯೋನಮೋ ತು।

ತತೋ **ಆರಾ**ದೇಸತೋ ಸಬ್ಬೇಸಂ **ಯೋನಂ ಓ**ಕಾರಾದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ।

ತುಗ್ಗಹಣೇನ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ **ಚತುಉಭನದೀಗವಾದೀಹಿ ಯೋನಮೋ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಸತ್ಥಾರೋ।

ಆಲಪನೇ “ಅಕಾರಪಿತಾದ್ಯನ್ತಾನಮಾ”ತಿ **ಆತ್ತಂ**। “ಗೇ ರಸ್ಸ”ನ್ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “ಆಕಾರೋ ವಾ”ತಿ ವಿಕಪ್ಪೇನ ರಸ್ಸತ್ತಂ, **ವಲೋಪೋ**। **ಭೋ** ಸತ್ಥ ಭೋ ಸತ್ಥಾ, ಭವನ್ತೋ ಸತ್ಥಾರೋ, ಸತ್ಥಾರಂ, ಸತ್ಥಾರೇ ಸತ್ಥಾರೋ।

“ತತೋ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೬೧. ನಾ ಆ।

ತತೋ **ಆರಾ**ದೇಸತೋ **ನಾ**ವಚನಸ್ಸ **ಆ**ಕಾರಾದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ। ಸತ್ಥಾರಾ, ಸತ್ಥುನಾತಿ **ಆರತ್ತ**ಮಿತಿಭಾವನಿದ್ದೇಸೇನ ಸಿದ್ಧಂ। ಸತ್ಥಾರೇಹಿ ಸತ್ಥಾರೇಭಿ।

“ವಾ ನಂಮ್ಹೀ”ತಿ ಇತೋ “ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೬೨. ಉ ಸಸ್ಮಿಂ ಸಲೋಪೋ ಚ।

ಸತ್ಥು ಪಿತುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಮನ್ತಸ್ಸ **ಉ**ತ್ತಂ ಹೋತಿ ವಾ **ಸಸ್ಮಿಂ**, **ಸಲೋಪೋ** ಚ ಹೋತಿ। **ಆರಾ**ದೇಸಾಪವಾದೋಯಂ। ಸತ್ಥು, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಭಾವನಿದ್ದೇಸೇನಾರಾಭಾವೋ। ಸತ್ಥುಸ್ಸ ಸತ್ಥುನೋ।

“ಆರತ್ತ”ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೬೩. ವಾ ನಂಮ್ಹಿ।

ಸತ್ಥು ಪಿತುಆದೀನಮನ್ತೋ **ಆರತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾ **ನಂಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಸತ್ಥಾರಾನಂ।

ಆರಾಭಾವೇ “ವಾ ನಂಮ್ಹೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೬೪. ಸತ್ಥುನತ್ತಞ್ಚ।

ಸತ್ಥುಸದ್ದನ್ತಸ್ಸ, **ಪಿತಾ**ದೀನಮನ್ತಸ್ಸ ಚ **ಅತ್ತಂ ಹೋತಿ ವಾ ನಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಪುನ **ಸತ್ಥು**ಗ್ಗಹಣಂ ಸತ್ಥುನೋ ನಿಚ್ಚವಿಧಾನತ್ಥಂ। ಸತ್ಥಾನಂ।

"ಅಮ್ಹತುಮ್ಹನ್ತುರಾಜಬ್ರಹ್ಮತ್ತಸಖಸತ್ಥುಪಿತಾದೀಹಿ ಸ್ಮಾ ನಾವಾ"ತಿ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಸ್ಸ**ನಾ**ಭಾವೋ। ಸತ್ಥಾರಾ, ಸತ್ಥಾರೇಹಿ ಸತ್ಥಾರೇಭಿ, ಸತ್ಥು ಸತ್ಥುನೋ ಸತ್ಥುಸ್ಸ, ಸತ್ಥಾರಾನಂ ಸತ್ಥಾನಂ।

"ಆರತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯೫. ತತೋ ಸ್ಮಿಮಿ।

ತತೋ **ಆರಾ**ದೇಸತೋ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಇ**ಕಾರಾದೇಸೋ **ಹೋತಿ**। ಪುನ **ತತೋ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಾಪಿ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಇ**ಕಾರೋ। ಯಥಾ – ಭುವಿ, ದಿವಿ।

೧೯೬. ಆರೋ ರಸ್ಸಮಿಕಾರೇ।

ಆರಾದೇಸೋ ರಸ್ಸಮಾಪಜ್ಜತೇ ಇಕಾರೇ ಪರೇ, ಸತ್ಥರಿ, ಸತ್ಥಾರೇಸು।

ಏವಂ ಕತ್ತಾ, ಕತ್ತಾರೋ, ಭೋ ಕತ್ತ ಭೋ ಕತ್ತಾ, ಭವನ್ತೋ ಕತ್ತಾರೋ, ಕತ್ತಾರಂ, ಕತ್ತಾರೇ ಕತ್ತಾರೋ, ಕತ್ತಾರಾ, ಕತ್ತಾರೇಹಿ ಕತ್ತಾರೇಭಿ। "ಉ ಸಸ್ಮಿಂ ಸಲೋಪೋ ಚಾ"ತಿ **ಉ**ತ್ತಂ, ಸಲೋಪೋ ಚ। ಕತ್ತು ಕತ್ತುನೋ ಕತ್ತುಸ್ಸ, ಕತ್ತಾರಾನಂ ಕತ್ತಾನಂ ಕತ್ತೂನಂ ಕತ್ತುನಂ, ಕತ್ತಾರಾ, ಕತ್ತಾರೇಹಿ ಕತ್ತಾರೇಭಿ, ಕತ್ತು ಕತ್ತುನೋ ಕತ್ತುಸ್ಸ, ಕತ್ತಾರಾನಂ ಕತ್ತಾನಂ ಕತ್ತೂನಂ ಕತ್ತುನಂ, ಕತ್ತರಿ, ಕತ್ತಾರೇಸು, **ಆರಾ**ಭಾವೇ ಕತ್ತೂಸು ಕತ್ತುಸು।

ಏವಂ –

ಭತ್ತು ವತ್ತು ನೇತು ಸೋತು, ಞಾತು ಜೇತು ಛೇತ್ತು ಭೇತ್ತು। ದಾತು ಧಾತು ನತ್ತು ಬೋದ್ಧು, ವಿಞ್ಞಾಪೇತು ಆದಯೋಪಿ।

"ಉ ಸಸ್ಮಿಂ ಸಲೋಪೋ ಚಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೯೭. ಸಕಮನ್ಧಾತಾದೀನಞ್ಚ।

ಸಕಮನ್ಧಾತುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಮನ್ತೋ ಚ **ಉ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ಸಸ್ಮಿಂ, **ಸಲೋಪೋ** ಚ, ನಿಚ್ಚಂ ಪುನಬ್ಬಿಧಾನಾ। ಸಕಮನ್ಧಾತು ವಿಯ ಅಸ್ಸ ರಾಜಿನೋ ವಿಭವೋ, ಸೇಸಂ ಸಮಂ। ಏವಂ ಮಹಾಮನ್ಧಾತುಪ್ಪಭುತಯೋ।

ಪಿತುಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। ಸಿಮ್ಹಿ ಆತ್ತಂ, ಸಿಲೋಪೋ, ಪಿತಾ।

ಯೋಮ್ಹಿ "ಆರೋ, ರಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೯೮. ಪಿತಾದೀನಮಸಿಮ್ಹಿ ।

ಪಿತಾದೀನ**ಮಾರಾ**ದೇಸೋ ರಸ್ಸಮಾಪಜ್ಜತೇ ಅಸಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಸಿಸ್ಮಿಂ **ಆರಾ**ದೇಸಾಭಾವೇಪಿ **ಅಸಿಮ್ಹೀ**ತಿ ಅಧಿಕವಚನಮತ್ಥನ್ತರವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ, ತೇನ **ತೋ**ಆದಿಮ್ಹಿ **ಪಿತಾ**ದೀನಮಿಕಾರೋ ಚ। ಯಥಾ – ಪಿತಿತೋ, ಮಾತಿತೋ, ಭಾತಿತೋ,

ಧೀತಿತೋ, ಪಿತಿಪಕ್ಖೋ, ಮಾತಿಪಕ್ಖೋತಿ।

ಪಿತರೋ, ಸೇಸಂ **ಕತ್ತು**ಸಮಂ। ಭೋ ಪಿತ ಭೋ ಪಿತಾ, ಭವನ್ತೋ ಪಿತರೋ, ಪಿತರಂ, ಪಿತರೇ ಪಿತರೋ, ಪಿತರಾ ಪಿತುನಾ, ಪಿತರೇಹಿ ಪಿತರೇಭಿ। ಭಾವನಿದ್ದೇಸೇನ **ಆರಾ**ದೇಸಾಭಾವೇ ಪಿತೂಹಿ ಪಿತೂಭಿ ಪಿತುಹಿ ಪಿತುಭಿ, ಪಿತು ಪಿತುನೋ ಪಿತುಸ್ಸ, ಪಿತರಾನಂ ಪಿತಾನಂ ಪಿತೂನಂ, ದೀಘಾಭಾವೇ ಪಿತುನಂ ವಾ, ಪಿತರಾ, ಪಿತರೇಹಿ ಪಿತರೇಭಿ ಪಿತೂಹಿ ಪಿತೂಭಿ ಪಿತುಹಿ ಪಿತುಭಿ, ಪಿತು ಪಿತುನೋ ಪಿತುಸ್ಸ, ಪಿತರಾನಂ ಪಿತಾನಂ ಪಿತೂನಂ ಪಿತುನಂ, ಪಿತರಿ, ಪಿತರೇಸು ಪಿತೂಸು ಪಿತುಸು।

ಏವಂ ಭಾತಾ, ಭಾತರೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಉಕಾರನ್ತಂ।

ಊಕಾರನ್ತೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ **ಅಭಿಭೂ**ಸದ್ದೋ।

ತಥೇವ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, **ಸಿಲೋಪೋ**। ಸೋ ಅಭಿಭೂ, **ಯೋಲೋಪೇ** ಕತೇ ತೇ ಅಭಿಭೂ।

“ಅಘೋ ರಸ್ಸ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ, **ವೋಕಾರೋ**। ಕತರಸ್ಸತ್ತಾ **ಅತ್ತಾಭಾವೋ**। ಅಭಿಭುವೋ, ಭೋ ಅಭಿಭು, ಭವನ್ತೋ ಅಭಿಭೂ ಅಭಿಭುವೋ।

ಕತರಸ್ಸತ್ತಾ **ವೇ**ಆದೇಸೋ ನ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ **ಭಿಕ್ಖು**ಸದ್ದಸಮಂ, ರಸ್ಸತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ಅಭಿಭುಂ, ಅಭಿಭೂ ಅಭಿಭುವೋ , ಅಭಿಭುನಾ, ಅಭಿಭೂಹಿ ಅಭಿಭೂಭಿ, ಅಭಿಭುನೋ ಅಭಿಭುಸ್ಸ, ಅಭಿಭೂನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಏವಂ ಸಯಮ್ಭೂ, ವೇಸ್ಸಭೂ, ಪರಾಭಿಭೂ, ಸಹಭೂಆದಯೋ। **ಸಹಭೂ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಯೋ**ನಂ **ನೋ**ಆದೇಸೋವ ವಿಸೇಸೋ। ಸಹಭೂ, ಸಹಭೂ ಸಹಭುವೋ ಸಹಭುನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ **ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಯೋ**ಸ್ವೇವ ವಿಸೇಸೋ। ಸೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ತೇ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, **ಯೋಲೋಪಾ**ಭಾವೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ, “ಲತೋ ವೋಕಾರೋ ಚಾ”ತಿ ಏತ್ಥ **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಯೋ**ನಂ **ನೋ**ಆದೇಸೋ। **ವಾ**ಧಿಕಾರಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ ನ ಚ **ವೋಕಾರೋ**। ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ, ಭೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞು, ಭೋನ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಏವಂ ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ ಧಮ್ಮಞ್ಞೂ ಅತ್ಥಞ್ಞೂ ಕಾಲಞ್ಞೂ ರತ್ತಞ್ಞೂ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಕತಞ್ಞೂ ತಥಞ್ಞೂ ವಿಞ್ಞೂ ವಿದೂ ವೇದಗೂ ಪಾರಗೂ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ಊಕಾರನ್ತಂ।

ಏಕಾರನ್ತೋ ಅಪ್ಪಸಿದ್ಧೋ।

ಓಕಾರನ್ತೋ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೋ **ಗೋ**ಸದ್ದೋ।

ತತೋ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, **ಸಿಲೋಪೋ**, ಗೋ ಗಚ್ಛತಿ।

“ಗಾವ ಸೇ”ತಿ ಇತೋ “ಗೋ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, “ಆವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೭೯. ಯೋಸು ಚ।

ಗೋಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಓಕಾರಸ್ಸ **ಆವಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಯೋಸು**। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ನಾ ಸ್ಮಾ ಸ್ಮಿಂಸು**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಚ। "ತತೋ ಯೋನಮೋ ತೂ"ತಿ ಏತ್ಥ **ತು**ಗ್ಗಹಣೇನ ಯೋನಮೋಕಾರೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಗಾವೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ।

೧೮೦. ಅವಂಮ್ಹಿ ಚ।

ಗೋಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಓಕಾರಸ್ಸ **ಆವ ಅವ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಅಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಸೇದ್ದೇನ **ಯೋ ನಾ ಸ ಸ್ಮಾ ಸ್ಮಿಂಸು**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಚ **ಅವಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಗವೋ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಹೇ ಗೋ, ಹೇ ಗಾವೋ ಹೇ ಗವೋ।

ದುತಿಯಾಯಂ **"ಅಂಮ್ಹೀ"**ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೮೧. ಆವಸ್ಸು ವಾ।

ಆವಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ **ಗಾವಾ**ದೇಸಸ್ಸ ಅನ್ತಸರಸ್ಸ **ಉ**ಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ಅಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಆವಸ್ಸ ಅ ಆವ, ತಸ್ಸ **ಆವ**ಸದ್ದನ್ತಸ್ಸ। "ಅಂಮೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ। ಗಾವುಂ ಗಾವಂ ಗವಂ, ಗಾವೋ ಗವೋ।

"ಗೋಣ, ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೮೨. ಸುಹಿನಾಸು ಚ।

ಸು ಹಿ ನಾಇಚ್ಚೇತೇಸು ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಗೋ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಗೋಣಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಸೇಸೇಸು ಚ। ಗೋಣೋ, ಗೋಣಾ, ಹೇ ಗೋಣ ಹೇ ಗೋಣಾ, ಗೋಣಂ, ಗೋಣೇ, ಗೋಣೇನ, ಗೋಣೇಹಿ ಗೋಣೇಭಿ, ಗೋಣಸ್ಸ।

೧೮೩. ಗೋಣ ನಂಮ್ಹಿ ವಾ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಗೋ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಗೋಣಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ನಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಗೋಣಾನಂ, ಗೋಣಾ ಗೋಣಸ್ಮಾ ಗೋಣಮ್ಹಾ, ಗೋಣೇಹಿ ಗೋಣೇಭಿ, ಗೋಣಸ್ಸ, ಗೋಣಾನಂ, ಗೋಣೇ ಗೋಣಸ್ಮಿಂ ಗೋಣಮ್ಹಿ, ಗೋಣೇಸು।

ಗೋಣಾದೇಸಾಭಾವೇ ಗಾವೇನ ಗವೇನ, ಗೋಹಿ ಗೋಭಿ।

೧೮೪. ಗಾವ ಸೇ।

"ಗೋ ಆವ ಸೇ"ಇತಿ ತಿಪದಮಿದಂ। ಗೋಸ್ಸ ಓ ಗೋ, **ಗೋ**ಸದ್ದೋಕಾರಸ್ಸ **ಆವಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಸೇ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಗಾವಸ್ಸ ಗವಸ್ಸ।

ನಂಮ್ಹಿ "ಗೋ, ಅವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೮೫. ತತೋ ನಮಂ ಪತಿಮ್ಹಾಲುತ್ತೇ ಚ ಸಮಾಸೇ।

ತತೋ **ಗೋಸದ್ದತೋ** ಪರಸ್ಸ **ನಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಅಂ**ಆದೇಸೋ **ಹೋತಿ**, **ಗೋಸದ್ದೋ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅವಾ**ದೇಸೋ **ಚ ಪತಿಮ್ಹಿ** ಪರೇ ಅಲುತ್ತೇ ಚ ಸಮಾಸೇ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಅಸಮಾಸೇಪಿ **ಅಂ ಅವಾ**ದೇಸಾ। ಗವಂಪತಿಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ, ಗವಂ।

“ಸುಹಿನಾಸು ಚಾ”ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ ನಂಮ್ಹಿ **ಗು**ಆದೇಸೋ। “ನೋ ಚ ದ್ವಾದಿತೋ ನಂಮ್ಹೀ”ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ನ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ। ಗುನ್ನಂಗೋನಂ ವಾ।

ಗಾವಾ ಗಾವಮ್ಹಾ ಗಾವಸ್ಮಾ ಗವಾ ಗವಮ್ಹಾ ಗವಸ್ಮಾ, ಗೋಹಿ ಗೋಭಿ, ಗಾವಸ್ಸ ಗವಸ್ಸ, ಗವಂ ಗುನ್ನಂ ಗೋನಂ, ಗಾವೇ ಗಾವಮ್ಹಿ ಗಾವಸ್ಮಿಂ ಗವೇ ಗವಮ್ಹಿ ಗವಸ್ಮಿಂ, ಗಾವೇಸು ಗವೇಸು ಗೋಸು।

ಓಕಾರನ್ತಂ।

ಪುರಿಸೋ ಗುಣವಾ ರಾಜಾ, ಸಾ'ಗ್ಗಿ ದಣ್ಡೀ ಚ ಭಿಕ್ಖು ಚ।
ಸತ್ಥಾ'ಭಿಭೂ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ, ಗೋತಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಙ್ಗಹೋ॥

ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಅಸ್ಮಾ ನಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ನಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ, ನೇಹಿ ನೇಭಿ ತೇಹಿ ತೇಭಿ, ಅಸ್ಸ ನಸ್ಸ ತಸ್ಸ, ನೇಸಂ ತೇಸಂ ನೇಸಾನಂ ತೇಸಾನಂ, ಅಸ್ಮಿಂ ನಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ನಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ, ನೇಸು ತೇಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ “ತಾ ಸಿ” ಇತೀಧ **ಸಾ**ದೇಸ**ಸಿಲೋಪಾ**। ಸಾ ಕಞ್ಞಾ, ನತ್ತಂ। ನಾ ತಾ ನಾಯೋ ತಾಯೋ, ನಂ ತಂ, ನಾ ತಾ ನಾಯೋ ತಾಯೋ, ನಾಯ ತಾಯ, ನಾಹಿ ತಾಹಿ ನಾಭಿ ತಾಭಿ।

“ಏತಿಮಾಸಮೀ”ತಿ ಇತೋ **ಏತಿಮಾ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ “ತಸ್ಸಾ ವಾ”ತಿ ಇತೋ **ತ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ಪಞ್ಚಮಿಯನ್ತವಸೇನ ವತ್ತತೇ “ವಾ”ತಿ ಚ।

೧೧೫. ತತೋ ಸಸ್ಸ ಸ್ಸಾಯ।

ತತೋ **ತಾ ಏತಾ ಇಮಾ**ತೋ ಪರಸ್ಸ ಸಸ್ಸ ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಸ್ಸಾಯಾ**ದೇಸೋ **ಹೋತಿ** ವಾ।

“ಸಂಸಾಸ್ವೇಕವಚನೇಸು ಚ, ಇ”ಇತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೬. ತಸ್ಸಾ ವಾ।

ತಾಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಅನ್ತಸ್ಸ **ಇಕಾರೋ ಹೋತಿ** ವಾ **ಸಂ ಸಾ**ಸ್ವೇಕವಚನೇಸು ವಿಭತ್ತಾದೇಸೇಸು। ತಿಸ್ಸಾಯ ತಸ್ಸಾಯ ಅಸ್ಸಾಯ ನಸ್ಸಾಯ ಅಸ್ಸಾ ನಸ್ಸಾ ತಿಸ್ಸಾ ತಸ್ಸಾ ನಾಯ ತಾಯ, ನಾಸಂ ತಾಸಂ।

ಪಞ್ಚಮೀಛಟ್ಠೀಸು ತತಿಯಾಚತುತ್ಥೀಸಮಂ। ಸತ್ತಮಿಯಂ ಅಸ್ಸಂ ನಸ್ಸಂ ತಿಸ್ಸಂ ತಸ್ಸಂ ನಾಯಂ ತಾಯಂ, ನಾಸು ತಾಸು।

ನಪುಂಸಕೇ **ಸಿಮ್ಹಿಸಾ**ದೇಸಾಭಾವಾ ನತ್ತಂ। ನಂ ತಂ, ನಾನಿ ತಾನಿ, ನಂ ತಂ, ನಾನಿ ತಾನಿ, ನೇನ ತೇನ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಮಂ।

ಏತ ಸಿ, “ಏತತೇಸಂ ತೋ”ತಿ **ಸ**ಕಾರಾದೇಸೋ। ಏಸೋ ಪುರಿಸೋ, ಏತೇ, ಏತಂ, ಏತೇ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಸಬ್ಬ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಇತ್ಥಿಯಂ **ಏತಾ ಸಿ, ಸಾದೇಸೋ**। ಏಸಾ ಕಞ್ಞಾ, ಏತಾ ಏತಾಯೋ, ಏತಂ, ಏತಾ ಏತಾಯೋ, ಏತಾಯ, ಏತಾಹಿ ಏತಾಭಿ।

ಸ ಸ್ಮಿಂಸು ಪನ "ಸಂಸಾಸ್ವೇಕವಚನೇಸು ಚಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೭. ಏತಿಮಾಸಮಿ।

ಅನ್ತಾಪೇಕ್ಖಾಯಂ ಛಟ್ಠೀ, **ಏತಾ ಇಮಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಸಮನ್ತೋ ಸರೋ **ಇಕಾರೋ ಹೋತಿ ಸಂಸಾಸ್ವೇಕವಚನೇಸು** ವಿಭತ್ತಾದೇಸೇಸು। **ಸಾದೇಸ**ಗತಿಕತ್ತಾ **ಸ್ಸಾಯಾ**ದೇಸೇಪಿ। **ಚ**ಸದ್ದಾಧಿಕಾರತೋ **ಅಞ್ಞೇಕಾ**ಸದ್ದಾದೀನಮನ್ತಸ್ಸ ಚ।

ಏತಿಸ್ಸಾಯ ಏತಿಸ್ಸಾ ಏತಾಯ, ಏತಾಸಂ ಏತಾಸಾನಂ, ಏತಾಯ, ಏತಾಹಿ ಏತಾಭಿ, ಏತಿಸ್ಸಾಯ ಏತಿಸ್ಸಾ ಏತಾಯ, ಏತಾಸಂ ಏತಾಸಾನಂ, ಏತಿಸ್ಸಂ ಏತಾಯಂ, ಏತಾಸು।

ಚಸದ್ದತೋ ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಾ ಅಞ್ಞಾಯ, ಅಞ್ಞಿಸ್ಸಂ ಅಞ್ಞಾಯಂ। ಏಕಿಸ್ಸಾ ಏಕಾಯ, ಏಕಿಸ್ಸಂ ಏಕಾಯಂ। ಇತರಿಸ್ಸಾ ಇತರಾಯ, ಇತರಿಸ್ಸಂ ಇತರಾಯಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ನಪುಂಸಕೇ ಏತಂ, ಏತಾನಿ, ಏತಂ, ಏತಾನಿ, ಸೇಸಂ ಞೇಯ್ಯಂ।

ಇಮಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। **ಇಮ ಸಿ** -

"ಸಬ್ಬಸ್ಸಿಮಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೦೮. ಅನಪುಂಸಕಸ್ಸಾಯಂ ಸಿಮ್ಹಿ।

ಇಮಸದ್ದಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ ಅನಪುಂಸಕಸ್ಸ **ಅಯಂ**ಆದೇಸೋ **ಹೋತಿ ಸಿಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ, **ಸಿ**ಲೋಪೋ। ಅಯಂ ಪುರಿಸೋ, ಇಮೇ, ಇಮಂ, ಇಮೇ।

೧೦೯. ಅನಿಮಿ ನಾಮ್ಹಿ ಚ।

ಇಮಸದ್ದಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಅನ ಇಮಿ**ಆದೇಸಾ **ಹೋನ್ತಿ ನಾಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಅನಿತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಸ್ಸೇವೇತಂ ಗಹಣಂ। ಅನೇನ ಇಮಿನಾ।

"ಸುನಂಹಿಸೂ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೧೦. ಸಬ್ಬಸ್ಸಿಮಸ್ಸೇ ವಾ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಇಮ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಏಕಾರೋ ಹೋತಿ ವಾ ಸು ನಂ ಹಿ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ವಚನೇಸು।

ಆಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾನಿದ್ದೇಸಾ, ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ ಅವುತ್ತತೋ।
ಅನಿತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಸ್ಸೇವೇತ್ಥ, ಗಹಣಞ್ಚ ಇಮಸ್ಸಿತಿ॥

ಏಹಿ ಏಭಿ ಇಮೇಹಿ ಇಮೇಭಿ।

"ಸಬ್ಬಸ್ಸ, ವಾ, ಸಬ್ಬತ್ಥ, ಸಸ್ಮಾಸ್ಮಿಂಸಂಸಾಸ್ವತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೧. ಇಮಸದ್ದಸ್ಸ ಚ।

ಇಮಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಅತ್ತಂ ಹೋತಿ ವಾ ಸ ಸ್ಮಾ ಸ್ಮಿಂಸಂ ಸಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ವಚನೇಸು ಸಬ್ಬತ್ಥ ಲಿಙ್ಗೇಸು।

ಅಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ, ಏಸಂ ಏಸಾನಂ ಇಮೇಸಂ ಇಮೇಸಾನಂ, ಅಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಾ ಇಮಮ್ಹಾ, ಏಹಿ ಏಭಿ ಇಮೇಹಿ ಇಮೇಭಿ, ಅಸ್ಸ ಇಮಸ್ಸ, ಏಸಂ ಏಸಾನಂ ಇಮೇಸಂ ಇಮೇಸಾನಂ, ಅಸ್ಮಿಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಇಮಮ್ಹಿ, ಏಸು ಇಮೇಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ **ಇಮಾ ಸಿ, ಅಯ**ಮಾದೇಸಸಿಲೋಪಾ।

ಅಯಂ ಕಞ್ಞಾ, ಇಮಾ ಇಮಾಯೋ, ಇಮಂ, ಇಮಾ ಇಮಾಯೋ, ಇಮಾಯ, ಇಮಾಹಿ ಇಮಾಭಿ। ಚತುತ್ಥಿಯಂ **ಅತ್ತಂ**, **ಇಕಾರ- ಸ್ಸಾಯಾ**ದೇಸಾ ಚ, ಅಸ್ಸಾಯ ಇಮಿಸ್ಸಾಯ ಅಸ್ಸಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಇಮಾಯ, ಇಮಾಸಂ ಇಮಾಸಾನಂ। ಸತ್ತಮಿಯಂ ಅಸ್ಸಂ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಇಮಿಸ್ಸಾ ವಾ, "ತೇಸು ವುದ್ಧಿಲೋಪಾ"ದಿನಾ **ಸ್ಮಿಂ**ವಚನಸ್ಸ ವಾ **ಸಾ**ದೇಸೋ। ಇಮಾಯಂ, ಇಮಾಸು। ಸೇಸಂ ಞೇಯ್ಯಂ।

ನಪುಂಸಕೇ **ಇಮ ಸಿ,** "ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೨. ಇಮಸ್ಸಿದಮಂಸಿಸು ನ ಪುಂಸಕೇ।

ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಇಮ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಇದಂ** **ಹೋತಿ ವಾ ಅಂ ಸಿಸು** ಪರೇಸು।

ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿರೋಚತಿ, ಇಮಂ, ಇಮಾನಿ, ಇದಂ ಪುಪ್ಫಂ ಪಸ್ಸಸಿ, ಇಮಂ, ಇಮಾನಿ, ಅನೇನ ಇಮಿನಾ, ಏಹಿ ಏಭಿ ಇಮೇಹಿ ಇಮೇಭಿ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ವಿಯ ಞೇಯ್ಯಂ।

ಅಮುಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। **ಅಮು ಸಿ** –

"ವಾ, ಅನಪುಂಸಕಸ್ಸ, ಸಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೩. ಅಮುಸ್ಸ ಮೋ ಸಂ।

ಅನಪುಂಸಕಸ್ಸ **ಅಮು**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಮ**ಕಾರೋ **ಸ**ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾ **ಸಿ**ಮ್ಹಿ ಪರೇ। ಅಸು ರಾಜಾ।

"ಸಬ್ಬನಾಮತೋ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೪. ಸಬ್ಬತೋ ಕೋ।

ಸಬ್ಬತೋ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ ಪರೋ ಕಇಚ್ಚಯಮಾಗಮೋ ಹೋತಿ ವಾ। ಪುನ **ಸಬ್ಬತೋ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಹೀನಾ**ದಿತೋಪಿ **ಕೋ**। "ಅಮುಸ್ಸ ಮೋ ಸ"ನ್ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರೇನ ಯೋಗೇನ **ಕ**ಕಾರೇಪಿ **ಸಾ**ದೇಸೋ।

ಅಸುಕೋ , ಅಸುಕಾ, ಅಸುಕಂ। **ಸಾ**ದೇಸಾಭಾವೇ ಅಮುಕೋ, ಅಮುಕಾ, ಅಮುಕಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಬಹುವಚನೇ “ಲತೋ ವೋಕಾರೋ ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತೇ ಅನುವತ್ತಮಾನ**ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ವೋ**ಕಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ನಿಚ್ಚಂ **ಯೋ**ಲೋಪೋ, ದೀಘೋ ಚ।

ಅಮೂ ಪುರಿಸಾ, ಅಮುಂ, ಅಮೂ, ಅಮುನಾ, ಅಮೂಹಿ ಅಮೂಭಿ ಅಮುಹಿ ಅಮುಭಿ, ಅಮುಸ್ಸ। “ಅಮುಸ್ಸಾದು”ನ್ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರೇನ ಯೋಗೇನ **ಅದುಂ**ಆದೇಸೋ, ಅದುಸ್ಸ, ಅಮೂಸಂ ಅಮೂಸಾನಂ ಅಮುಸಂ ಅಮುಸಾನಂ, ಅಮುಸ್ಮಾ ಅಮುಮ್ಹಾ, ಅಮೂಹಿ ಅಮೂಭಿ ಅಮುಹಿ ಅಮುಭಿ, ಅಮುಸ್ಸ ಅದುಸ್ಸ, ಅಮೂಸಂ ಅಮೂಸಾನಂ ಅಮುಸಂ ಅಮುಸಾನಂ, ಅಮುಸ್ಮಿಂ ಅಮುಮ್ಹಿ, ಅಮೂಸು ಅಮುಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ **ಸಿಮ್ಹಿ ಸಾ**ದೇಸಾದಿ।

ಅಸು ಕಞ್ಞಾ ಅಸುಕಾ ಅಮುಕಾ ವಾ, ಅಮೂ ಅಮುಯೋ, ಅಮುಂ, ಅಮೂ ಅಮುಯೋ, ಅಮುಯಾ, ಅಮೂಹಿ ಅಮೂಭಿ, ಅಮುಸ್ಸಾ ಅಮುಯಾ, ಅಮೂಸಂ ಅಮೂಸಾನಂ, ಅಮುಯಾ, ಅಮೂಹಿ ಅಮೂಭಿ, ಅಮುಸ್ಸಾ ಅಮುಯಾ, ಅಮೂಸಂ ಅಮೂಸಾನಂ, ಅಮುಸ್ಸಂ ಅಮುಯಂ ಅಮುಯಾ, ಅಮೂಸು।

ನಪುಂಸಕೇ **ಅಮುಸಿ**। “ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ”, **ಇಮಸ್ಸಿದ**ಮಿಚ್ಚಾದಿತೋ “ಅಂಸಿಸು ನಪುಂಸಕೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೫. ಅಮುಸ್ಸಾದುಂ।

ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಅಮು**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಅದುಂ ಹೋತಿ ಅಂಸಿ**ಸು ಪರೇಸು। ಅದುಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಅಮೂ ಅಮೂನಿ, ಅದುಂ, ಅಮೂ ಅಮೂನಿ, ಅಮುನಾ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಮಂ।

ಕಿಂಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। “ಕಿಂ ಸಿ” ಇತೀಧ –

“ಕಿಸ್ಸ ಕ ವೇ ಚಾ”ತಿ ಇತೋ “ಕಿಸ್ಸ, ಕ”ಇತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೧೬. ಸೇಸೇಸು ಚ।

ಕಿಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಸ **ಕ**ಸದ್ದೋ ಆದೇಸೋ **ಹೋತಿ ವ**ಪ್ಪಚ್ಚಯತೋ ಸೇಸೇಸು ವಿಭತ್ತಿಭೇದೇಸು। ಏತ್ಥ ಚ “ಕಿಸ್ಸ ಕ ವೇ ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ವ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾವಸಿಟ್ಠ **ಥ**ಮಾದಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ **ಸೇಸ**ಗ್ಗಹಣೇನ ವಿಭತ್ತಿಯೋವ ಗಯ್ಹನ್ತೇ। **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತ್ಥಚಿ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ತೇನ “ಕಿಸ್ಸ, ಕಿಸ್ಮಿ”ನ್ತಿಆದಿ ಚ ಸಿಜ್ಝತಿ। “ಸೋ”ತಿ **ಸಿ**ಸ್ಸ **ಓ,** ಸರಲೋಪಾದಿ।

ಕೋ ಏಸೋ, ಕೇ, ಕಂ, ಕೇ, ಕೇನ, ಕೇಹಿ ಕೇಭಿ, ಕಸ್ಸ ಕಿಸ್ಸ, ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪಾದಿ, ಕೇಸಂ ಕೇಸಾನಂ, ಕಸ್ಮಾ ಕಮ್ಹಾ, ಕೇಹಿ ಕೇಭಿ, ಕಸ್ಸ ಕಿಸ್ಸ, ಕೇಸಂ ಕೇಸಾನಂ, ಕಸ್ಮಿಂ ಕಿಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಹಿ ಕಿಮ್ಹಿ, ಕೇಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ “ಕಿಂ ಸಿ”ಇತೀಧ “ಸೇಸೇಸು ಚಾ”ತಿ ವಿಭತ್ತಿಯಂ ಪರಾಯಂ **ಕಾ**ದೇಸೇ ಕತೇ “ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆಪ್ಪಚ್ಚಯೋ”ತಿ ಮಜ್ಝೇ **ಆ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಿಲೋಪೋ।

ಕಾ ಏಸಾ ಕಞ್ಞಾ, ಕಾ ಕಾಯೋ, ಕಂ, ಕಾ ಕಾಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಸಬ್ಬಾ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ನಪುಂಸಕೇ **ಕಿಂ ಸಿ,** ಲೋಪವಿಧಿಸ್ಸ ಬಲವತರತ್ತಾ ಪಠಮಂ ಸಿಲೋಪೇ ಕತೇ ಪುನ ವಿಭತ್ತಿಪರತ್ತಾಭಾವಾ, "ತದನುಪರೋಧೇನಾ"ತಿ ಪರಿಭಾಸತೋ ವಾ **ಕಾ**ದೇಸಾಭಾವೋ। ಕಿಂ ಏತಂ, ಕಾನಿ।

ದುತಿಯೇಕವಚನೇ "ಕ್ವಚಿ ಲೋಪ"ನ್ತಿ ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೇ ಕತೇ "ಅಂಮೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಝಲಪೇಹೀ"ತಿ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ। ಕಿಂ, ಕಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಮಂ।

ಏಕಸದ್ದೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾತುಲ್ಯಾಸಹಾಯಞ್ಞವಚನೋ। ಯದಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾವಚನೋ, ತದಾ ಸಬ್ಬತ್ಥೇಕವಚನನ್ತೋವ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಬಹುವಚನನ್ತೋಪಿ। ಏಕೋ, ಏಕಾ, ಏಕಂ ಇಚ್ಚಾದಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಸಬ್ಬ**ಸದ್ದಸಮಂ। **ಸಂಸಾ**ಸ್ವೇವ ವಿಸೇಸೋ।

ಉಭಸದ್ದೋ **ದ್ವಿ**ಸದ್ದಪರಿಯಾಯೋ, ಸದಾ ಬಹುವಚನನ್ತೋವ।

"ಉಭ ಯೋ" ಇತೀಧ "ತತೋ ಯೋನಮೋ ತೂ"ತಿ ಏತ್ಥ **ತು**ಗ್ಗಹಣೇನ ಕ್ವಚಿ **ಯೋ**ನಮೋಕಾರೋ। ಉಭೋ ಪುರಿಸಾಉಭೇ ವಾ, ಉಭೋ ಪುರಿಸೇ ಉಭೇ। **ಸು ಹಿ**ಸು "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ ಕ್ವಚಿ ಏಕಾರಸ್ಸೋಕಾರೋ। ಉಭೋಹಿ ಉಭೋಭಿ ಉಭೇಹಿ ಉಭೇಭಿ।

೧೧೭. **ಉಭಾದಿತೋ ನಮಿನ್ನಂ।**

ಉಭಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ನಂವಚನಸ್ಸ **ಇನ್ನಂ** ಹೋತಿ।

ಉಭಿನ್ನಂ, ಉಭೋಹಿ ಉಭೋಭಿ ಉಭೇಹಿ ಉಭೇಭಿ, ಉಭಿನ್ನಂ, ಉಭೋಸು ಉಭೇಸು।

ದ್ವಿಆದಯೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯವಚನಾ, ಬಹೂನಂ ವಾಚಿತತ್ತಾ ಸದಾ ಬಹುವಚನನ್ತಾವ।

"ದ್ವಿ ಯೋ"ಇತೀಧ "ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ, ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕಸಙ್ಖ್ಯ"ನ್ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೧೧೮. **ಯೋಸು ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವೇ ಚ।**

ದ್ವಿಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸದ್ದಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ದ್ವೇ**ಇಚ್ಚಾದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಯೋ**ಸು ಪರೇಸು। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ದುವೇ ಚ, ಕ್ವಚಿ ದುವಿ ಚ **ನಂ**ಮ್ಹಿ। **ಬಹುವಚನು**ಚ್ಚಾರಣಂ **ದ್ವಿ**ಸದ್ದತೋ ಬಹುವಚನಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಞಾಪನತ್ಥಂ। ದ್ವೇ ಧಮ್ಮಾ, ದ್ವೇ ಇತ್ಥಿಯೋ, ದ್ವೇ ರೂಪಾನಿ, ದುವೇ ವಾ, ಏವಂ ದುತಿಯಾಯಮ್ಪಿ, ದ್ವೀಹಿ ದ್ವೀಭಿ।

ನಂಮ್ಹಿ ದೀಘೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

೧೧೯. **ನೋ ಚ ದ್ವಾದಿತೋ ನಂಮ್ಹಿ।**

ದ್ವಿಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾತೋ **ನ**ಕಾರಾಗಮೋ ಹೋತಿ **ನಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ಇತ್ಥಿಯಂ **ತಿ ಚ ತು**ಸದ್ದತೋ ಸ್ಸಞ್ಚಾಗಮೋ **ನಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ದ್ವಿನ್ನಂ ದುವಿನ್ನಂ ವಾ, ದ್ವೀಹಿ ದ್ವೀಭಿ, ದ್ವಿನ್ನಂ ದುವಿನ್ನಂ, ದ್ವೀಸು।

ತಿಸದ್ದಸ್ಸ ಭೇದೋ। "ತಿ ಯೋ"ಇತೀಧ

ಯೋಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ

“ಯೋಸೂ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೩೦. ತಿ ಚತುನ್ನಂ ತಿಸ್ಸೋ ಚತಸ್ಸೋ ತಯೋಚತ್ತಾರೋತೀಣಿ ಚತ್ತಾರಿ।

ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ತಿಸ್ಸೋ ಚತಸ್ಸೋ ತಯೋ ಚತ್ತಾರೋತೀಣಿ ಚತ್ತಾರಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಯೋ**ಸು ಪರೇಸು। ತಯೋ ಪುರಿಸಾ, ತಯೋ ಪುರಿಸೇ ಪಸ್ಸ, ತೀಹಿ ತೀಭಿ।

“ನ”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೩೧. ಇಣ್ಣಮಿಣ್ಣನ್ನಂ ತೀಹಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಹಿ।

ತಿಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸದ್ದಾ ಪರಸ್ಸ **ನಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಇಣ್ಣಂ ಇಣ್ಣನ್ನಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣನ್ನಂ, ತೀಹಿ ತೀಭಿ, ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣನ್ನಂ, ತೀಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ ತಿಸ್ಸೋ ಇತ್ಥಿಯೋ, ತಿಸ್ಸೋ, ತೀಹಿ ತೀಭಿ, **ನಂ**ಮ್ಹಿ ಸ್ಸಙ್ಖಾಗಮೋ, ತಿಸ್ಸನ್ನಂ, ಸ್ಸಂಬ್ಯವಧಾನತೋ **ಇಣ್ಣಾ**ಭಾವೋ, ಸೇಸಂ ಸಮಂ।

ನಪುಂಸಕೇ ತೀಣಿ, ತೀಣಿ। ಸೇಸಂ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಮಂ।

ತಥಾ **ಚತು**ಸದ್ದಸ್ಸಪಿ ಯೋಸು “ತಿಚತುನ್ನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಯಥಾವುತ್ತಾದೇಸೋ, “ತತೋ ಯೋನಮೋ ತೂ”ತಿ ಏತ್ಥ **ತು**ಸದ್ದೇನ ಕ್ವಚಿ **ಓ**ಕಾರೋ ಚ। ಚತ್ತಾರೋ ಚತುರೋ ವಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಚತುರೋ, ಚತೂಹಿ ಚತೂಭಿ ಚತುಬ್ಭಿ, ಚತುನ್ನಂ, **ನ**ಕಾರಾಗಮೋ। ಚತೂಹಿ ಚತೂಭಿ ಚತುಬ್ಭಿ, ಚತುನ್ನಂ, ಚತೂಸು।

ಇತ್ಥಿಯಂ ಚತಸ್ಸೋ, ಚತಸ್ಸೋ, **ನಂ**ಮ್ಹಿ ಸ್ಸಙ್ಖಾಗಮೋ, “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ ಚತುರುಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ। ಚತಸ್ಸನ್ನಂ। ಸೇಸಂ ಸಮಂ।

ನಪುಂಸಕೇ ಚತ್ತಾರಿ, ಚತ್ತಾರಿ। ಸೇಸಂ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಮಂ।

ತಥಾ –

ನೀಲಾದಿಗುಣನಾಮಞ್ಚ, ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಚ ತದ್ಧಿತಂ।
ಸಾಮಞ್ಞವುತ್ಯತೀತಾದಿ-ಕಿತನ್ತಂ ವಾಚ್ಚಲಿಙ್ಗಿಕಂ॥

ಏತ್ಥೇದಂ ವುಚ್ಚತೇ –

ಏಸೇ’ಸೋ ಏತಮಿತಿ ಚ,
ಪಸಿದ್ಧಿ ಅತ್ಥೇಸು ಯೇಸು ಲೋಕಸ್ಸ।
ಥೀಪುನ್ನಪುಂಸಕಾನಿತಿ,
ವುಚ್ಚನ್ತೇ ತಾನಿ ನಾಮಾನಿ॥

ತಿಲಿಙ್ಗಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಅಲಿಙ್ಗನಾಮ

ಅಥಾಲಿಙ್ಗೇಸು ನಾಮೇಸು **ತುಮ್ಹಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ತೇಸಂ ಪನಾಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ತೀಸು ಲಿಙ್ಗೇಸು ಸಮಾನರೂಪಂ। **"ತುಮ್ಹಅಮ್ಹ"**ಇತಿ ಠಿತೇ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**।

"ಸವಿಭತ್ತೀನಂ, ತುಮ್ಹಅಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೨೩೨. ತ್ವಮಹಂ ಸಿಮ್ಹಿ ಚ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ತ್ವಂಅಹಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಸಿಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ತುಮ್ಹಸ್ಸ ತುವ**ಞ್ಚ ಹೋತಿ। ತ್ವಂ ಪುಮಾ, ತ್ವಂ ಇತ್ಥೀ, ತ್ವಂ ನಪುಂಸಕಂ, ತುವಂ ಸತ್ಥಾ ವಾ। ಅಹಂ ಪುಮಾ, ಅಹಂ ಇತ್ಥೀ, ಅಹಂ ನಪುಂಸಕಂ।

ಬಹುವಚನೇ "ಸಬ್ಬನಾಮಕಾರತೇ ಪಠಮೋ"ತಿ **ಏ**ಕಾರೋ। ತುಮ್ಹೇ ತಿಟ್ಠಥ, ಭಿಯ್ಯೋ ಅಮ್ಹೇ ಮಹೇಮಸೇ।

"ಅಮ್ಹಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೨೩೩. ಮಯಂ ಯೋಮ್ಹಿ ಪಠಮೇ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಮಯಂ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಯೋ**ಮ್ಹಿ ಪಠಮೇ। ಮಯಂ ಗಚ್ಛಾಮ।

ಏತ್ಥ ಚ ಏಕಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಗಾರವಬಹುಮಾನೇನ ಬಹುತ್ತಸಮಾರೋಪಾ ಬಹುವಚನಂ ಹೋತಿ।

"ಅಂಮ್ಹೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೨೩೪. ತವಂ ಮಮಞ್ಚ ನವಾ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ **ತವಂ ಮಮಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ನವಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಅಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ತವಂ, ಮಮಂ ಪಸ್ಸ।

೨೩೫. ತಂ ಮಮಂಮ್ಹಿ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ **ತಂ ಮಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಅಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ತಂ, ಮಂ।

೨೩೬. ತುಮ್ಹಸ್ಸ ತುವಂ ತ್ವಮಂಮ್ಹಿ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ತುಮ್ಹ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ತುವಂತ್ವಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಅಂ**ಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ತುವಂ ತ್ವಂ।

ಬಹುವಚನೇ "ತುಮ್ಹಮ್ಹೇಹಿ, ಆಕ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೩೭. ವಾ ಯ್ವಪ್ಪಠಮೋ।

ತುಮ್ಹಮ್ಹೇಹಿ ಪರೋ ಅಪ್ಪಠಮೋ **ಯೋ ಆಕಂ** ಹೋತಿ ವಾ। ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪಸ್ಸಾಮಿ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಸ್ಸಸಿ, ಅಮ್ಹೇ ಪಸ್ಸಸಿ।

೧೩೮. ನಾಮ್ಹಿ ತಯಾ ಮಯಾ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ **ತಯಾ ಮಯಾ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ನಾಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ।

೧೩೯. ತಯಾತಯೀನಂ ತಕಾರೋ ತ್ವತ್ತಂ ವಾ।

ತಯಾ ತಯಿಇಚ್ಚೇತೇಸಂ **ತಕಾರೋ ತ್ವ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾ। ತ್ವಯಾ ತಯಾ, ಮಯಾ, ತುಮ್ಹೇಹಿ ತುಮ್ಹೇಭಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅಮ್ಹೇಭಿ।

"ಸಸ್ಮಿಂ, ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೦. ಸಸ್ಸಂ।

ತುಮ್ಹಮ್ಹೇಹಿ ಸಸ್ಸ ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಅಮಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ। ತುಮ್ಹಂ, ಅಮ್ಹಂ ದೀಯತೇ।

೧೪೧. ತವ ಮಮ ಸೇ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ತವಮಮ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಸೇ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ, ವಿಕಪ್ಪೇನಾಯಂ ವಿಜ್ಜನ್ತರಸ್ಸ ವಿಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ।

"ಸೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೨. ತುಯ್ಹಂ ಮಯ್ಹಞ್ಚ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ತುಯ್ಹಂಮಯ್ಹಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ **ಸೇ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ತವ, ಮಮ ತುಯ್ಹಂ, ಮಯ್ಹಂ ವಾ ದೀಯತೇ।

೧೪೩. ಅಮ್ಹಸ್ಸ ಮಮಂ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ ಸೇ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಮಮಂ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಸೇ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಮಮಂ ದೀಯತೇ।

"ಸಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಇತೋ ಸೀಹಗತಿಯಾ "ಅ"ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೪. ತುಮ್ಹಮ್ಹೇಹಿ ನಮಾಕಂ।

ತುಮ್ಹಮ್ಹೇಹಿ ಪರಸ್ಸ **ನಂ**ವಚನಸ್ಸ **ಆಕ**ಮಿಚ್ಚಾದೇಸೋ ಹೋತಿ, **ಅಞ್ಚ**। "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಅಮ್ಹ**ಸ್ಸ ಕ್ವಚಿ **ಅಸ್ಮಾ**ದೇಸೋ। ತುಮ್ಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಅಮ್ಹಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಸ್ಮಾಕಂ ವಾ।

ಪಞ್ಚಮಿಯಂ “ಅಮ್ಹತುಮ್ಹನ್ತುರಾಜ”ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಸ್ಸ **ನಾಭಾವಾ**ತಿದೇಸೋ। ತಯಾ, ಮಯಾ ಅಪೇತಿ, ತುಮ್ಹೇಹಿ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ತುಮ್ಹೇಭಿ ಅಮ್ಹೇಭಿ, ತುಮ್ಹಂ ಅಮ್ಹಂ ತವ ಮಮ, ತುಯ್ಹಂ, ಮಯ್ಹಂ ಮಮಂ ಪರಿಗ್ಗಹೋ, ತುಮ್ಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಅಮ್ಹಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಧಮ್ಮತಾ।

“ಸ್ಮಿಂಮ್ಹೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೫. ತುಮ್ಹಮ್ಹಾಕಂ ತಯಿ ಮಯಿ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ **ತಯಿ ಮಯಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಸ್ಮಿಂಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। **ತ**ಕಾರಸ್ಸ **ತ್ವ**ತ್ತಂ। ತ್ವಯಿ ತಯಿ ಮಯಿ, ತುಮ್ಹೇಸು ಅಮ್ಹೇಸು।

ತೇಸಂ ಏವ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಪದತೋ ಪರೇಸಂ ಕ್ವಚಿ ಆದೇಸನ್ತರವಿಧಾನೇ ರೂಪಭೇದೋ।

“ನವಾ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೧೪೬. ಪದತೋ ದುತಿಯಾಚತುತ್ಥೀಛಟ್ಠೀಸು ವೋ ನೋ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಪದಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂ **ವೋ ನೋ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ದುತಿಯಾಚತುತ್ಥೀಛಟ್ಠೀಸು ಬಹುವಚನೇಸು ನವಾ। ಏತ್ಥ ಚ “ಏಕವಚನೇಸೂ”ತಿ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ “ಬಹುವಚನೇಸೂ”ತಿ ಲದ್ಧಂ। ಪಹಾಯ ವೋ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಾ ನೋ ಅಜ್ಜ ವಿಕನ್ತಿಂಸು, ಧಮ್ಮಂ ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ದೇಸಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಂವಿಭಜೇಥ ನೋ ರಜ್ಜೇನ, ತುಟ್ಠೋಸ್ಮಿ ವೋ ಪಕತಿಯಾ, ಸತ್ಥಾ ನೋ ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ।

ನವಾತಿ ಕಿಂ? ಭಯಂ ತುಮ್ಹಾಕ ನೋ ಸಿಯಾ, ಏಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ।

“ಪದತೋ, ಚತುತ್ಥೀಛಟ್ಠೀಸೂ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೭. ತೇಮೇಕವಚನೇಸು ಚ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಪದಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂ **ತೇ ಮೇ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಚತುತ್ಥೀಛಟ್ಠೀಸು ಏಕವಚನೇಸು ನವಾ। ದದಾಮಿ ತೇ ಗಾಮವರಾನಿ ಪಞ್ಚ, ದದಾಹಿ ಮೇ ಗಾಮವರಂ, ಇದಂ ತೇ ರಟ್ಠಂ, ಅಯಂ ಮೇ ಪುತ್ತೋ।

ನವಾತಿ ಕಿಂ? ಇದಂ ಚೀವರಂ ತುಯ್ಹಂ ವಿಕಪ್ಪನತ್ಥಾಯ ದಮ್ಮಿ, ಸುಣಾಥ ವಚನಂ ಮಮ।

> **ನವಾ**ಧಿಕಾರತೋ ಚೇತ್ಥ,
> ವೋ ನೋ ತೇ ಮೇತಿ ಯೇ ಇಮೇ।
> ಪಾದಾದೋ ಚ ಚ ವಾ ಏವಾ-
> ದಿಯೋಗೇ ಚ ನ ಹೋನ್ತಿ ತೇ॥

ಯಥಾ –

> ನ ಸೋಚಾಮಿ ನ ರೋದಾಮಿ, ತವ ಸುತ್ವಾನ ಮಾಣವ।

ತುಯ್ಹಞ್ಚಾಪಿ ಮಹಾರಾಜ, ಮಯ್ಹಞ್ಚ ರಟ್ಠವಡ್ಢನ॥

ಏವಮಿದಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಸನ್ಧಾವಿತಂ ಸಂಸರಿತಂ ಮಮಞ್ಚೇವ ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚಾತಿ।

ಪದತೋತಿ ಕಿಂ? ತವ ಞಾತಿ, ಮಮ ಞಾತಿ।

“ತೇ ಮೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೮. ನ ಅಂಮ್ಹಿ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಪದಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂ **ತೇ ಮೇ**ಆದೇಸಾ ನ **ಹೋನ್ತಿ ಅಂಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ ತಂ ವಸ್ಸಸತಂ ಆರೋಗ್ಯಂ। ಸೋ ಮಮಬ್ರವೀತಿ।

“ತೇಮೇಕವಚನೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೪೯. ವಾ ತತಿಯೇ ಚ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಪದಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂ **ತೇ ಮೇ** ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ತತಿಯೇಕವಚನೇ ಪರೇ । ಕತಂ ತೇ ಪಾಪಂ, ಕತಂ ತಯಾ ಪಾಪಂ, ಕತಂ ಮೇ ಪುಞ್ಞಂ, ಕತಂ ಮಯಾ ಪುಞ್ಞಂ।

“ವಾ, ತತಿಯೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೫೦. ಬಹುವಚನೇಸು ವೋ ನೋ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ **ತುಮ್ಹ ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಾನಂ ಸವಿಭತ್ತೀನಂ ಪದಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂ **ವೋ ನೋ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ತತಿಯಾಬಹುವಚನೇ ಪರೇ। ಕತಂ ವೋ ಕಮ್ಮಂ, ಕತಂ ನೋ ಕಮ್ಮಂ।

ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೇನ ಕ್ವಚಿ **ಯೋಮ್ಹಿ** ಪಠಮೇ ಚ **ವೋ ನೋ** ಹೋನ್ತಿ। ಗಾಮಂ ವೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ, ಗಾಮಂ ನೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮ।

ತಥಾ **ಪಞ್ಚಾದೀನಮಟ್ಠಾರಸನ್ತಾನಂ, ಕತಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಚಾಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ತಿಲಿಙ್ಗೇಪಿ ಸಮಾನರೂಪಂ, ಅಲಿಙ್ಗತ್ತಾ ಏವ **ಪಞ್ಚಾದಿತೋ** ಇತ್ಥಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾಭಾವೋ।

“ಪಞ್ಚ ಯೋ”ಇತೀಧ -

“ಯೋಸು ದ್ವಿನ್ನಂ ದ್ವೇ ಚಾ”ತಿ ಇತೋ “ಯೋಸೂ”ತಿ ವತ್ತತೇ, “ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕಸಙ್ಖ್ಯ”ನ್ತಿ ಚ।

೧೫೧. ಪಞ್ಚಾದೀನಮಕಾರೋ।

ಅನ್ತಾಪೇಕ್ಖಾಯಂ ಛಟ್ಠೀ, **ಪಞ್ಚಾ**ದೀನಂ **ಅಟ್ಠಾರಸ**ನ್ತಾನಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುಮನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಾನಮನ್ತಸ್ಸ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಅಕಾರೋ ಹೋತಿ ಯೋ**ಸು ಪರೇಸು। **ಆ ಏ**ಆದೇಸಾಪವಾದೋಯಂ, ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ಪಞ್ಚ ಗತಿಯೋ, ಪಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ।

ಏವಂ ದುತಿಯಾಯಞ್ಚ.

“ಸುನಂಹಿಸೂ”ತಿ ವತ್ತತೇ.

೧೫೧. ಪಞ್ಚಾದೀನಮತ್ತಂ.

ಪಞ್ಚಾದೀನ**ಮಟ್ಠಾ**ರಸನ್ತಾನಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಮನ್ತೋ **ಅತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಸು ನಂ ಹಿ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪರೇಸು. **ಏತ್ತ**ದೀಘಾಪವಾದೋಯಂ. ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಭಿ , ಪಞ್ಚನ್ನಂ, ಪಞ್ಚಹಿ ಪಞ್ಚಭಿ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ, ಪಞ್ಚಸು. ಏವಂ **ಛ ಸ ತ್ತ ಅಟ್ಠನವ ದಸ**ಸದ್ದಾ.

“ಏಕಞ್ಚ ದಸ ಚಾ”ತಿ ಅತ್ಥೇ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸೇ, “ಏಕೇನ ಅಧಿಕಾ ದಸಾ”ತಿ ಅತ್ಥೇ ತಪ್ಪುರಿಸೇ ವಾ ಕತೇ

“ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ.

೧೫೨. ದ್ವೇಕಟ್ಠಾನಮಾಕಾರೋ ವಾ.

ದ್ವಿಏಕಅಟ್ಠಇಚ್ಚೇತೇಸಮನ್ತೋ **ಆಕಾರೋ** ಹೋತಿ **ವಾ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ ಉತ್ತರಪದೇ ಪರೇ. ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸಾಯಂ. **ಏಕಾ**ದಸ, ದ್ವಾದಸ, ಅಟ್ಠಾರಸ.

ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ಏಕದನ್ತೋ, ದ್ವಿದನ್ತೋ, ಅಟ್ಠತ್ಥಮ್ಭೋ.

“ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ.

೧೫೪. ಏಕಾದಿತೋ ದಸ್ಸ ರ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ.

ಏಕಾದಿತೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾತೋ ಪರಸ್ಸ ದಸಸ್ಸ ಆದಿಸ್ಸ **ದಸ್ಸ ರ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ವಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ. ಸೇಸಂ ಸಮಂ. ಏಕಾರಸ, ಏಕಾದಸ.

ದ್ವೇ ಚ ದಸ ಚ, ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ದ್ವಿದಸ ಇತೀಧ -

“ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ.

೧೫೫. ವೀಸತಿದಸೇಸು ಬಾ ದ್ವಿಸ್ಸ ತು.

ವೀಸತಿ ದಸಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪರೇಸು **ದ್ವಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಬಾ** ಹೋತಿ ವಾ. **ತು**ಸದ್ದೇನ **ತಿಂಸಾ**ಯಮ್ಪಿ. **ರ**ಕಾರೋ, **ಆತ್ತ**ಞ್ಚ. ಬಾರಸ, ದ್ವಾದಸ.

ತಯೋ ಚ ದಸ ಚ, ತೀಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ತೇರಸ. ಏತ್ಥ “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ **ತಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ತೇ**ಆದೇಸೋ ಆನವುತಿಯಾ.

ಚತ್ತಾರೋ ಚ ದಸ ಚ, ಚತೂಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ಚತುದ್ದಸ ಇಚ್ಚತ್ರ -

“ಗಣನೇ, ದಸಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ.

೧೫೭ . ಚತೂಪಪದಸ್ಸ ಲೋಪೋ ತುತ್ತರಪದಾದಿ ಚಸ್ಸ ಚು ಚೋಪಿ ನವಾ।

ಗಣನೇ **ದಸ**ಸ್ಸಾದಿಮ್ಹಿ ಠಿತಸ್ಸ **ಚತು**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಉಪಪದಸ್ಸ **ತು**ಸದ್ದೋ **ಲೋಪೋ** ಹೋತಿ, ಉತ್ತರಪದಾದಿಮ್ಹಿ ಠಿತಸ್ಸ **ಚತೂ**ಪಪದಸ್ಸ **ಚ**ಕಾರಸ್ಸ **ಚು ಚೋ**ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ನವಾ। ಚುದ್ದಸ, ಚೋದ್ದಸ, ಚತುದ್ದಸ।

ಅಪಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅನುಪಪದಸ್ಸಾಪಿ ಗಣನೇ ಪದಾದಿ**ಚ**ಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪೋ, **ಚು ಚೋ** ಹೋನ್ತಿ ನವಾ। ಯಥಾ - ತಾಲೀಸಂ, ಚುತ್ತಾಲೀಸಂ, ಚೋತ್ತಾಲೀಸಂ, ಚತ್ತಾಲೀಸಂ।

ಪಞ್ಚ ಚ ದಸ ಚ, ಪಞ್ಚಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಪಞ್ಚದಸ। “ತೇಸು ವುದ್ಧಿ”ತಿಆದಿನಾ **ಪಞ್ಚ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ದಸ ವೀಸತೀಸು** ಕ್ವಚಿ **ಪನ್ನ ಪಣ್ಣ**ಆದೇಸಾ। ಪನ್ನರಸ, ಪಣ್ಣರಸ।

ಛ ಚ ದಸ ಚ, ಛಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಛದಸ ಇತೀಧ -

“ಛಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೫೮. ದಸೇ ಸೋ ನಿಚ್ಚಞ್ಚ।

ಛಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸದ್ದಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಂ **ಸೋ** ಹೋತಿ **ದಸೇ** ಪರೇ।

“ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೫೮. ಲ ದರಾನಂ।

ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ **ದ**ಕಾರ**ರ**ಕಾರಾನಂ **ಲ**ಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ।

ಲಳಾನಮವಿಸೇಸೋ । ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ತೇನ “ಸೋಳಸ” ಇತಿ ನಿಚ್ಚಂ, “ತೇಳಸ, ತೇರಸ, ಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ಚತ್ತಾರೀಸ”ಮಿತಿ ವಿಭಾಸಾ, ದಸ ಪನ್ನರಸಾದೀಸು ನ ಚ ಹೋತಿ।

ಸತ್ತ ಚ ದಸ ಚ, ಸತ್ತಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸತ್ತರಸ, ಸತ್ತದಸ।

ಅಟ್ಠ ಚ ದಸ ಚ, ಅಟ್ಠಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಅಟ್ಠದಸ ಇತೀಧ **ಆ**ತ್ತೇ ಕತೇ -

“ವಾ, ದಸ್ಸ, ರ, ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೫೯. ಅಟ್ಠಾದಿತೋ ಚ।

ಅಟ್ಠಾದಿತೋ ಚ **ದಸ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ದ**ಕಾರಸ್ಸ **ರ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ವಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ। ಅಟ್ಠಾರಸ, ಅಟ್ಠಾದಸ।

ಅಟ್ಠಾದಿತೋತಿ ಕಿಂ? ಚತುದ್ದಸ।

ಕತಿಸದ್ದೋ ಬಹುವಚನನ್ತೋವ, “ಕತಿ ಯೋ” ಇತೀಧ

ನಿಚ್ಚಂ **ಯೋಲೋಪಾದಿ**, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಕತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಕತಿ ಪಸ್ಸಸಿ, ಕತಿಹಿ ಕತಿಭಿ, ಕತಿನಂ, ಕತಿಹಿ ಕತಿಭಿ, ಕತಿನಂ, ಕತಿಸು।

ಅಲಿಙ್ಗನಾಮಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯವಿಧಾನ

ಅಥ ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ತೇಸಂ ಪನಾಲಿಙ್ಗತ್ತಾ, ನಿಪಾತತ್ತಾ ಚ ತಿಲಿಙ್ಗೇ, ವಚನದ್ವಯೇ ಚ ಸಮಾನಂ ರೂಪಂ।

ಪುರಿಸಸ್ಮಾ, ಪುರಿಸೇಹಿ ವಾತಿ ಅತ್ಥೇ -

೨೬೦. ಕ್ವಚಿ ತೋ ಪಞ್ಚಮ್ಯತ್ಥೇ।

ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ ಸುದ್ಧನಾಮತೋ, ಸಬ್ಬನಾಮತೋ ಚ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಕ್ವಚಿ **ತೋ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಪಞ್ಚಮ್ಯತ್ಥೇ।

೨೬೧. ತ್ವಾದಯೋ ವಿಭತ್ತಿಸಞ್ಞಾ।

ತೋಆದಿ ಯೇಸಂ **ದಾನಿ**ಪರಿಯನ್ತಾನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ತೇ ಹೋನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾ **ತ್ವಾದಯೋ,** ತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ವಿಭತ್ತಿಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನ ತದನ್ತಾನಮ್ಪಿ ವಿಭತ್ಯನ್ತಪದತ್ತಂ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

ಪುರಿಸತೋ, ಏವಂ ರಾಜತೋ ವಾ, ಚೋರತೋ ವಾ, ಅಗ್ಗಿತೋ ವಾ, ಗಹಪತಿತೋ ವಾ, ಹತ್ಥಿತೋ, ಹೇತುತೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತೋ, ಕಞ್ಞತೋ, ಯುತ್ತಿತೋ, ಇತ್ಥಿತೋ, ಭಿಕ್ಖುನಿತೋ, ಏತ್ಥ ಚ "ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಾನಂ ದೀಘರಸ್ಸಾಪಚ್ಚಯೇಸು ಚಾ"ತಿ **ತೋ**ಪಚ್ಚಯೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಯಾಗುತೋ, ಜಮ್ಬುತೋ, ಚಿತ್ತತೋ, ಆಯುತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಬ್ಬನಾಮತೋ ಸಬ್ಬಸ್ಮಾ, ಸಬ್ಬೇಹೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ ಸಬ್ಬತೋ, ಏವಂ ಯತೋ, ತತೋ, ಕತರತೋ, ಕತಮತೋ, ಇತರತೋ, ಅಞ್ಞತೋ, ಏಕತೋ, ಉಭಯತೋ, ಪುಬ್ಬತೋ, ಪರತೋ, ಅಪರತೋ, ದಕ್ಖಿಣತೋ, ಉತ್ತರತೋ, ಅಮುತೋ।

"ಕಿಸ್ಸ, ಕು"ಇತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೨೬೨. ತ್ರತೋಥೇಸು ಚ।

ಕಿಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಕು ಹೋತಿ **ತ್ರತೋ ಥ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಚ ಪರೇಸು। ಕಸ್ಮಾ, ಕೇಹೀತಿ ವಾ ಕುತೋ।

"ತೋಥೇಸೂ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೨೬೩. ಸಬ್ಬಸ್ಸೇತಸ್ಸಾಕಾರೋ ವಾ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಏತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಅಕಾರೋ** ಹೋತಿ ವಾ **ತೋಥ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು। ಏತಸ್ಮಾ, ಏತೇಹೀತಿ ವಾ ಅತೋ।

"ಸಬ್ಬಸ್ಸೇತಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೨೬೪. ಏ ತೋಥೇಸು ಚ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಏತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಏ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ವಾ **ತೋಥ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು। ದ್ವಿತ್ತಂ, ಏತ್ತೋ।

“ಸಬ್ಬಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೨೬೫. ಇಮಸ್ಸಿ ಥಂದಾನಿಹತೋಧೇಸು ಚ।

ಇಮಸದ್ದಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಇ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ **ಥಂದಾನಿಹತೋಧ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಚ। ಇಮಸ್ಮಾತಿ ಇತೋ।

“ಕ್ವಚಿ ತೋ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಆದಿಪ್ಪಭುತೀಹಿ ತೋ** ಸತ್ತಮಿಯತ್ಥೇ। **ಅನಿಚ್ಚಾದೀಹಿ** ತತಿಯತ್ಥೇ ಚ। ಯಥಾ - ಆದಿಮ್ಹೀಭಿ ಅತ್ಥೇ ಆದಿತೋ। ಏವಂ ಮಜ್ಝತೋ, ಏಕತೋ, ಪುರತೋ, ಪಚ್ಛತೋ, ಪಸ್ಸತೋ, ಪಿಟ್ಠಿತೋ, ಪಾದತೋ, ಸೀಸತೋ, ಅಗ್ಗತೋ, ಮೂಲತೋ, ಪರತೋ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ತತಿಯತ್ಥೇ ಅನಿಚ್ಚೇನಾತಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ। ಏವಂ ದುಕ್ಖತೋ, ರೋಗತೋ, ಗಣ್ಡತೋ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

“ಅತ್ಥೇ, ಕ್ವಚೀ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೨೬೬. ತ್ರಥ ಸತ್ತಮಿಯಾ ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ।

ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ ಪರಾ **ತ್ರ ಥ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ, ಸಬ್ಬೇಸು ಚಾತಿ ಸಬ್ಬತ್ರ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಏವಂ ಯತ್ರ ಯತ್ಥ, ತತ್ರ ತತ್ಥ, ಇತರತ್ರ ಇತರತ್ಥ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅಞ್ಞತ್ಥ, ಉಭಯತ್ರ ಉಭಯತ್ಥ, ಪರತ್ರ ಪರತ್ಥ, ಕುತ್ರ ಕುತ್ಥ, “ತ್ರತೋಥೇಸು ಚಾ”ತಿ **ಕುತ್ತಂ**। “ಕಿಸ್ಸ ಕ ವೇ ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಕಾದೇಸೋ**। ಕತ್ಥ, ಅಮುತ್ರ ಅಮುತ್ಥ।

“ಸಬ್ಬಸ್ಸೇತಸ್ಸಾಕಾರೋ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೨೬೭. ತ್ರೇ ನಿಚ್ಚಂ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಏತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ನಿಚ್ಚಂ **ತ್ರೇ** ಪರೇ। ಅತ್ರ। “ಸಬ್ಬಸ್ಸೇತಸ್ಸಾಕಾರೋ ವಾ”ತಿ **ಅತ್ತಂ**, “**ಏ ತೋಥೇಸು ಚಾ**”ತಿ **ಏ**ಕಾರೋ, ಅತ್ಥ, ಏತ್ಥ।

“ಕ್ವಚಿ, ಅತ್ಥೇ, ಸತ್ತಮಿಯಾ”ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ, ಸಬ್ಬಸ್ಮಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ -

೨೬೮. ಸಬ್ಬತೋ ಧಿ।

ಸಬ್ಬಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ **ಧಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ। ಸಬ್ಬಧಿ।

೨೬೯. ಕಿಸ್ಮಾ ವೋ।

ಕಿಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ **ವ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ।

೨೭೦. ಕಿಸ್ಸ ಕ ವೇ ಚ।

ಕಿಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಕಸದ್ದೋ ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಪ್ಪಚ್ಚಯೇಪರೇ। ಚಗ್ಗಹಣೇನ ಥಹಮಾದಿ**ಅ**ವಪ್ಪಚ್ಚಯೇಪಿ। “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ **ಕಕಾರೇ ಅಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ ವಮ್ಹಿ**। ಕ್ವ ಗತೋಸಿ ತ್ವಂ।

“ಕಿಸ್ಮಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೭೧. ಹಿಂಹಂಹಿಞ್ಚನಂ ।

ಕಿಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಹಿಂ ಹಂ ಹಿಞ್ಚನಂಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ।

“ಕಿಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೭೨. ಕು ಹಿಂಹಂಸು ಚ।

ಕಿಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಕು ಹೋತಿ ಹಿಂ ಹಂ ಇಚ್ಚೇತೇಸು। **ಚಗ್ಗಹಣೇನ ಹಿಞ್ಚನಂದಾಚನ**ಮಿಚ್ಚಾದೀಸುಪಿ। ಕಿಸ್ಮಿನ್ತಿ ಕುಹಿಂ, ಕುಹಂ, ಕುಹಿಞ್ಚನಂ, ಕಹಂ **ಕಾದೇಸೋ**।

“ಹಿಂ ಹ”ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೭೩. ತಮ್ಹಾ ಚ।

ತಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಚ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ **ಹಿಂಹಂ**ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ। ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ತಹಿಂ, ತಹಂ।

೧೭೪. ಇಮಸ್ಮಾ ಹಧಾ ಚ।

ಇಮಸದ್ದತೋ **ಹಧ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ। “ಇಮಸ್ಸಿ ಥ”ನ್ತಿಆದಿನಾ **ಇಕಾರೋ**। ಇಮಸ್ಮಿನ್ತಿ ಇಹ, ಇಧ।

೧೭೫. ಯತೋ ಹಿಂ।

ಯಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ **ಹಿಂ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ। ಯಸ್ಮಿನ್ತಿ ಯಹಿಂ।

“ಕಾಲೇ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋಯಂ।

ಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಅತ್ಥೇ

೧೭೬. ಕಿಂಸಬ್ಬಞ್ಞೇಕಯಕುಹಿ ದಾ ದಾಚನಂ।

ಕಿಂ ಸಬ್ಬ ಅಞ್ಞ ಏಕ ಯಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ **ದಾ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಕು**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ **ದಾಚನ**ಞ್ಚ ಕಾಲೇ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ।

“ಕಿಸ್ಸ ಕ ವೇ ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಕಾದೇಸೋ, ಕದಾ।

೧೭೭. ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಸೋ ದಾಮ್ಹಿ ವಾ।

ಸಬ್ಬಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸ**ಸದ್ದಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ದಾ**ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಸದಾ, ಸಬ್ಬದಾ।

ಏವಂ ಅಞ್ಞದಾ, ಏಕದಾ, ಯದಾ, ಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಕುದಾಚನಂ, “ಕು ಹಿಂಹಂಸು ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಕು**ತ್ತಂ, **“ಕು”**ಇತಿ ನಿಪಾತನೇನ ವಾ।

“ದಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೧೭೮. ತಮ್ಹಾ ದಾನಿ ಚ।

ತಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ **ದಾನಿದಾ**ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕಾಲೇ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ತದಾನಿ, ತದಾ।

೧೭೯. ಇಮಸ್ಮಾ ರಹಿಧುನಾದಾನಿ ಚ।

ಇಮಸದ್ದತೋ **ರಹಿ ಧುನಾ ದಾನಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕಾಲೇ ಕ್ವಚಿ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ।

“ಸಬ್ಬಸ್ಸ, ಇಮಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೧೮೦. ಏತ ರಹಿಮ್ಹಿ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಇಮ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಏತಾ**ದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ **ರಹಿ**ಮ್ಹಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಏತರಹಿ।

೧೮೧. ಅ ಧುನಾಮ್ಹಿ ಚ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಇಮ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ **ಧುನಾ**ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಅಧುನಾ, **ಇಮ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಇಕಾರೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ಇದಾನಿ।

ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯವಿಧಾನಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಓಪಸಗ್ಗಿಕಪದ

ಅಥಾಲಿಙ್ಗಸಙ್ಖ್ಯಾವಿಭತ್ತಿಭೇದಾ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ಪ ಪರಾ ನಿ ನೀ ಉ ದು ಸಂ ವಿ ಅವ ಅನು ಪರಿ ಅಧಿ ಅಭಿ ಪತಿ ಸು ಆ ಅತಿ ಅಪಿ ಅಪ ಉಪ ಇತಿ **ವೀಸತಿ ಉಪಸಗ್ಗಾ।**

ತತ್ಥ **ಪ**ಸದ್ದೋ ಪಕಾರಾ'ದಿಕಮ್ಮ ಪಧಾನಿ'ಸ್ಸರಿಯ'ನ್ತೋಭಾವವಿಯೋಗ ತಪ್ಪರ ಭುಸತ್ಥ ಸಮ್ಭವತಿತ್ತಿ ಅನಾವಿಲ ಪತ್ಥನಾದೀಸು। **ಪ**ಇತಿ ಅಯಮುಪಸಗ್ಗೋ ಏತೇಸು ಪಕಾರಾದೀಸು ಅತ್ಥೇಸು ವತ್ತತಿ, ಯಥಾ - **ಪಕಾರೇ** ಪಞ್ಞಾ, **ಆದಿಕಮ್ಮೇ** ವಿಪ್ಪಕತಂ, **ಪಧಾನೇ** ಪಣೀತಂ, ಪಧಾನಂ ಪಧಾನತ್ತಂ, **ಇಸ್ಸರಿಯೇ** ಪಭೂ ಅಯಂ ದೇಸಸ್ಸ, **ಅನ್ತೋಭಾವೇ** ಪಕ್ಖಿತ್ತಂ, **ವಿಯೋಗೇ** ಪವಾಸೀ, **ತಪ್ಪರೇ** ಪಾಚರಿಯೋ, **ಭುಸತ್ಥೇ** ಪವುದ್ಧಕಾಯೋ, **ಸಮ್ಭವೇ** ಹಿಮವತಾ ಗಙ್ಗಾ ಪಭವತಿ, **ತಿತ್ತಿಯಂ** ಪಹೂತಮನ್ನಂ, **ಅನಾವಿಲೇ** ಪಸನ್ನಮುದಕಂ, **ಪತ್ಥನೇ** ಪಣಿಹಿತಂ।

ಪರಾಇತಿ ಪರಿಹಾನಿ ಪರಾಜಯ ಗತಿವಿಕ್ಕಮಾ'ಮಸನಾದೀಸು। ಯಥಾ - **ಪರಿಹಾನಿಯಂ** ಪರಾಭವೋ, **ಪರಾಜಯೇ** ಪರಾಜಿತೋ, **ಗತಿಯಂ** ಪರಾಯನಂ। **ವಿಕ್ಕಮೇ** ಪರಕ್ಕಮತಿ, **ಆಮಸನೇ** ಅಙ್ಗಸ್ಸ ಪರಾಮಸನಂ।

ನಿಇತಿ ನಿಸ್ಸೇಸ ನಿಗ್ಗತ ನೀಹರಣ'ನ್ತೋಪವೇಸನಾ'ಭಾವನಿಸೇಧ ನಿಕ್ಖನ್ತ ಪಾತುಭಾವಾ'ವಧಾರಣ ವಿಭಜನ ಉಪಮೂ'ಪಧಾರಣಾ'ವಸಾನಛೇಕಾದೀಸು। **ನಿಸ್ಸೇಸೇ** ನಿರುತ್ತಿ, ನಿರವಸೇಸಂ ದೇತಿ, **ನಿಗ್ಗತೇ** ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ನಿಯ್ಯಾತಿ, **ನೀಹರಣೇ** ನಿದ್ಧಾರಣಂ, **ಅನ್ತೋಪವೇಸನೇ** ನಿಖಾತೋ, **ಅಭಾವೇ** ನಿಮ್ಮಕ್ಖಿಕಂ, **ನಿಸೇಧೇ** ನಿವಾರೇತಿ, **ನಿಕ್ಖನ್ತೇ** ನಿಬ್ಬಾನೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ, **ಪಾತುಭಾವೇ** ನಿಮ್ಮಿತಂ, **ಅವಧಾರಣೇ** ನಿಚ್ಛಯೋ, **ವಿಭಜನೇ** ನಿದ್ದೇಸೋ, **ಉಪಮಾಯಂ** ನಿದಸ್ಸನಂ, **ಉಪಧಾರಣೇ** ನಿಸಾಮನಂ, **ಅವಸಾನೇ** ನಿಟ್ಠಿತಂ, **ಛೇಕೇ** ನಿಪುಣೋ।

ನೀಇತಿ ನೀಹರಣಾ'ವರಣಾದೀಸು। **ನೀಹರಣೇ** ನೀಹರತಿ, **ಆವರಣೇ** ನೀವರಣಂ।

ಉಇತಿ ಉಗ್ಗತು'ದ್ಧಕಮ್ಮ ಪಧಾನ ವಿಯೋಗ ಸಮ್ಭವ ಅತ್ಥಲಾಭಸತ್ತಿ ಸರೂಪಕಥನಾದೀಸು। **ಉಗ್ಗತೇ** ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, **ಉದ್ಧಕಮ್ಮೇ** ಆಸನಾ ಉಟ್ಠಿತೋ, ಉಕ್ಖೇಪೋ, **ಪಧಾನೇ** ಉತ್ತಮೋ, ಲೋಕುತ್ತರೋ, **ವಿಯೋಗೇ** ಉಬ್ಬಾಸಿತೋ, **ಸಮ್ಭವೇ** ಉಬ್ಭೂತೋ, **ಅತ್ಥಲಾಭೇ** ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಞಾಣಂ, **ಸತ್ತಿಯಂ** ಉಸ್ಸಹತಿ ಗನ್ತುಂ, **ಸರೂಪಕಥನೇ** ಉದ್ದಿಸತಿ ಸುತ್ತಂ।

ದುಇತಿ ಅಸೋಭನಾ'ಭಾವಕುಚ್ಛಿತಾ'ಸಮಿದ್ಧಿ ಕಿಚ್ಛ ವಿರೂಪತಾದೀಸು। **ಅಸೋಭನೇ** ದುಗ್ಗನ್ಧೋ, **ಅಭಾವೇ** ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಂ, **ಕುಚ್ಛಿತೇ** ದುಕ್ಕಟಂ, **ಅಸಮಿದ್ಧಿಯಂ** ದುಸ್ಸಸ್ಸಂ, **ಕಿಚ್ಛೇ** ದುಕ್ಕರಂ, **ವಿರೂಪತಾಯಂ** ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ, ದುಮ್ಮುಖೋ।

ಸಂಇತಿ ಸಮೋಧಾನ ಸಮ್ಮಾಸಮ ಸಮನ್ತಭಾವಸಙ್ಗತ ಸಙ್ಖೇಪಭುಸತ್ಥ ಸಹತ್ಥ ಅಪ್ಪತ್ಥ ಪಭವಾ'ಭಿಮುಖಭಾವ ಸಙ್ಗಹ ಪಿಧಾನ ಪುನಪ್ಪುನಕರಣ ಸಮಿದ್ಧಾದೀಸು। **ಸಮೋಧಾನೇ** ಸನ್ಧಿ, **ಸಮ್ಮಾಸಮೇಸು** ಸಮಾಧಿ , ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ, **ಸಮನ್ತಭಾವೇ** ಸಂಕಿಣ್ಣಾ ಸಮುಲ್ಲಪನಾ, **ಸಙ್ಗತೇ** ಸಙ್ಗಮೋ, **ಸಙ್ಖೇಪೇ** ಸಮಾಸೋ, **ಭುಸತ್ಥೇ** ಸಾರತ್ತೋ, **ಸಹತ್ಥೇ** ಸಂವಾಸೋ, **ಅಪ್ಪತ್ಥೇ** ಸಮಗ್ಘೋ। **ಪಭವೇ** ಸಮ್ಭವೋ, **ಅಭಿಮುಖಭಾವೇ** ಸಮ್ಮುಖಂ, **ಸಙ್ಗಹೇ** ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, **ಪಿಧಾನೇ** ಸಂವುತಂ, **ಪುನಪ್ಪುನಕರಣೇ** ಸನ್ಧಾವತಿ, **ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ** ಸಮ್ಪನ್ನೋ।

ವಿಇತಿ ವಿಸೇಸ ವಿವಿಧ ವಿರುದ್ಧ ವಿಗತ ವಿಯೋಗ ವಿರೂಪತಾದೀಸು। **ವಿಸೇಸೇ** ವಿಮುತ್ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠೋ, **ವಿವಿಧೇ** ವಿಮತಿ ವಿಚಿತ್ರಂ, **ವಿರುದ್ಧೇ** ವಿವಾದೋ, **ವಿಗತೇ** ವಿಮಲಂ, **ವಿಯೋಗೇ** ವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ, **ವಿರೂಪತಾಯಂ** ವಿರೂಪೋ।

ಅವಇತಿ ಅಧೋಭಾಗ ವಿಯೋಗ ಪರಿಭವ ಜಾನನ ಸುದ್ಧಿ ನಿಚ್ಛಯದೇಸ ಥೇಯ್ಯಾದೀಸು। **ಅಧೋಭಾಗೇ** ಅವಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು, **ವಿಯೋಗೇ** ಓಮುಕ್ಕಉಪಾಹನೋ ಅವಕೋಕಿಲಂ ವನಂ, **ಪರಿಭವೇ** ಅವಜಾನನಂ ಅವಮಞ್ಞತಿ, **ಜಾನನೇ** ಅವಗಚ್ಛತಿ, **ಸುದ್ಧಿಯಂ** ವೋದಾನಂ, **ನಿಚ್ಛಯೇ** ಅವಧಾರಣಂ, **ದೇಸೇ** ಅವಕಾಸೋ, **ಥೇಯ್ಯೇ** ಅವಹಾರೋ।

ಅನುಇತಿ ಅನುಗತಾ'ನುಪಚ್ಛಿನ್ನ ಪಚ್ಛತ್ಥ ಭುಸತ್ಥ ಸಾದಿಸ್ಸ ಹೀನತತಿಯತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಿ'ತ್ಥಮ್ಭೂತಕ್ಖಾನ ಭಾಗ ವಿಚ್ಛಾದೀಸು। **ಅನುಗತೇ** ಅನ್ವೇತಿ, **ಅನುಪಚ್ಛಿನ್ನೇ** ಅನುಸಯೋ, **ಪಚ್ಛಾಸದ್ದತ್ಥೇ** ಅನುರಥಂ, **ಭುಸತ್ಥೇ** ಅನುರತ್ತೋ, **ಸಾದಿಸ್ಸೇ** ಅನುರೂಪಂ। **ಹೀನೇ** ಅನುಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ, **ತತಿಯತ್ಥೇ** ನದಿಮನ್ವವಸಿತಾ ಸೇನಾ, **ಲಕ್ಖಣೇ** ರುಕ್ಖಂ ಅನು ವಿಜ್ಜೋತತೇ ವಿಜ್ಜು, **ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಕ್ಖಾನೇ** ಸಾಧು ದೇವದತ್ತೋ ಮಾತರಂ ಅನು, **ಭಾಗೇ** ಯದೇತ್ಥ ಮಂ ಅನುಸಿಯಾ ತಂ ದೀಯತು, **ವಿಚ್ಛಾಯಂ** ರುಕ್ಖಂ ರುಕ್ಖಂ ಅನು ವಿಜ್ಜೋತತೇ ಚನ್ದೋ।

ಪರಿಇತಿ ಸಮನ್ತತೋಭಾವ ಪರಿಚ್ಛೇದ ವಜ್ಜನಾ'ಲಿಙ್ಗನ ನಿವಾಸನಪೂಜಾಭೋಜನಾ'ವಜಾನನ ದೋಸಕ್ಖಾನ ಲಕ್ಖಣಾದೀಸು। **ಸಮನ್ತತೋಭಾವೇ** ಪರಿವುತೋ, **ಪರಿಚ್ಛೇದೇ** ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ, **ವಜ್ಜನೇ** ಪರಿಹರತಿ , **ಆಲಿಙ್ಗನೇ** ಪರಿಸ್ಸಜತಿ, **ನಿವಾಸನೇ** ವತ್ಥಂ ಪರಿಧಸ್ಸತಿ, **ಪೂಜಾಯಂ** ಪಾರಿಚರಿಯಾ, **ಭೋಜನೇ** ಭಿಕ್ಖುಂ ಪರಿವಿಸತಿ। **ಅವಜಾನನೇ** ಪರಿಭವತಿ, **ದೋಸಕ್ಖಾನೇ** ಪರಿಭಾಸತಿ, **ಲಕ್ಖಣಾದೀಸು** ರುಕ್ಖಂ ಪರಿ ವಿಜ್ಜೋತತೇ ವಿಜ್ಜುಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಧಿಇತಿ ಅಧಿಕಿ'ಸ್ಸ'ರೂಪರಿಭಾವಾ'ಧಿಭವನಜ್ಝಾಯನಾ'ಧಿಟ್ಠಾನನಿಚ್ಛಯಪಾಪುಣನಾದೀಸು। **ಅಧಿಕೇ** ಅಧಿಸೀಲಂ, **ಇಸ್ಸರೇ** ಅಧಿಪತಿ, ಅಧಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೇ ಪಞ್ಚಾಲಾ, **ಉಪರಿಭಾವೇ** ಅಧಿರೋಹತಿ, ಪಥವಿಂ ಅಧಿಸೇಸ್ಸತಿ, **ಅಧಿಭವನೇ** ಅಧಿಭವತಿ, **ಅಜ್ಝಾಯನೇ** ಬ್ಯಾಕರಣಮಧೀತೇ, **ಅಧಿಟ್ಠಾನೇ** ಭೂಮಿಕಮ್ಪಾದಿಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, **ನಿಚ್ಛಯೇ** ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ, **ಪಾಪುಣನೇ** ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತಿ।

ಅಭಿಇತಿ ಅಭಿಮುಖಭಾವ ವಿಸಿಟ್ಠಾ'ಧಿ ಕು'ದ್ಧಕಮ್ಮ ಕುಲ ಸಾರುಪ್ಪವನ್ದನ ಲಕ್ಖಣಿ'ತ್ಥಮ್ಭೂತಕ್ಖಾನ ವಿಚ್ಛಾದೀಸು। **ಅಭಿಮುಖಭಾವೇ** ಅಭಿಮುಖೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, **ವಿಸಿಟ್ಠೇ** ಅಭಿಧಮ್ಮೋ, **ಅಧಿಕೇ** ಅಭಿವಸ್ಸತಿ, **ಉದ್ಧಕಮ್ಮೇ** ಅಭಿರುಹತಿ, **ಕುಲೇ** ಅಭಿಜಾತೋ, **ಸಾರುಪ್ಪೇ** ಅಭಿರೂಪೋ, **ವನ್ದನೇ** ಅಭಿವಾದೇತಿ, **ಲಕ್ಖಣಾದೀಸು** ಪುರಿಮಸಮಂ।

ಪತಿಇತಿ ಪತಿಗತ ಪಟಿಲೋಮಪತಿನಿಧಿ ಪತಿದಾನ ನಿಸೇಧನಿವತ್ತನ ಸಾದಿಸ್ಸ ಪತಿಕರಣಾ'ದಾನ ಪತಿಬೋಧ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಕ್ಖಣಿ'ತ್ಥಮ್ಭೂತಕ್ಖಾನ ಭಾಗವಿಚ್ಛಾದೀಸು। **ಪತಿಗತೇ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ, **ಪಟಿಲೋಮೇ** ಪತಿಸೋತಂ, **ಪತಿನಿಧಿಮ್ಹಿ** ಆಚರಿಯತೋ ಪತಿ ಸಿಸ್ಸೋ, **ಪತಿದಾನೇ** ತೇಲತ್ಥಿಕಸ್ಸ ಘತಂ ಪತಿ ದದಾತಿ, **ನಿಸೇಧೇ** ಪಟಿಸೇಧನಂ, **ನಿವತ್ತನೇ** ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ, **ಸಾದಿಸ್ಸೇ** ಪತಿರೂಪಕಂ, **ಪತಿಕರಣೇ** ಪತಿಕಾರೋ, **ಆದಾನೇ** ಪತಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, **ಪತಿಬೋಧೇ** ಪಟಿವೇಧೋ, **ಪಟಿಚ್ಚೇ** ಪಚ್ಚಯೋ, **ಲಕ್ಖಣಾದೀಸು** ಪುರಿಮಸಮಂ।

ಸುಇತಿ ಸೋಭನ ಸುಟ್ಠುಸಮ್ಮಾ ಸಮಿದ್ಧಿ ಸುಖತ್ಥಾದೀಸು। **ಸೋಭನೇ** ಸುಗನ್ಧೋ, **ಸುಟ್ಠುಸಮ್ಮಾದತ್ಥೇಸು** ಸುಟ್ಠು ಗತೋ ಸುಗತೋ, ಸಮ್ಮಾ ಗತೋತಿಪಿ ಸುಗತೋ, **ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ** ಸುಭಿಕ್ಖಂ, **ಸುಖತ್ಥೇ** ಸುಕರೋ।

ಆಇತಿ ಅಭಿಮುಖಭಾವು'ದ್ಧಕಮ್ಮ ಮರಿಯಾದಾ'ಭಿವಿಧಿ ಪತ್ತಿ'ಚ್ಛಾಪರಿಸ್ಸಜನ ಆದಿಕಮ್ಮಗ್ಗಹಣ ನಿವಾಸ ಸಮೀಪ'ವ್ಹಾನಾದೀಸು। **ಅಭಿಮುಖಭಾವೇ** ಆಗಚ್ಛತಿ, **ಉದ್ಧಕಮ್ಮೇ** ಆರೋಹತಿ, **ಮರಿಯಾದಾಯಂ** ಆಪಬ್ಬತಾ ಖೇತ್ತಂ, **ಅಭಿವಿಧಿಮ್ಹಿ** ಆಕುಮಾರಂ ಯಸೋ ಕಚ್ಚಾಯನಸ್ಸ, **ಪತ್ತಿಯಂ** ಆಪತ್ತಿಮಾಪನ್ನೋ, **ಇಚ್ಛಾಯಂ** ಆಕಙ್ಖಾ, **ಪರಿಸ್ಸಜನೇ** ಆಲಿಙ್ಗನಂ, **ಆದಿಕಮ್ಮೇ** ಆರಮ್ಭೋ, **ಗಹಣೇ** ಆದೀಯತಿ ಆಲಮ್ಬತಿ, **ನಿವಾಸೇ** ಆವಸಥೋ, **ಸಮೀಪೇ** ಆಸನ್ನಂ, **ಅವ್ಹಾನೇ** ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಅತಿಇತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮನಾ'ತಿಕ್ಕನ್ತಾ'ತಿಸಯ ಭುಸತ್ಥಾದೀಸು। **ಅತಿಕ್ಕಮನೇ** ಅತಿರೋಚತಿ ಅಮ್ಹೇಹಿ, ಅತೀತೋ, **ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ** ಅಚ್ಚನ್ತಂ, **ಅತಿಸಯೇ** ಅತಿಕುಸಲೋ, **ಭುಸತ್ಥೇ** ಅತಿಕ್ಕೋಧೋ ಅತಿವುದ್ಧಿ।

ಅಪಿಇತಿ ಸಮ್ಭಾವನಾ'ಪೇಕ್ಖಾ ಸಮುಚ್ಚಯ ಗರಹ ಪಞ್ಹಾದೀಸು। **ಸಮ್ಭಾವನಾಯಂ** ಅಪಿ ದಿಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು, ಮೇರುಮ್ಪಿ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, **ಅಪೇಕ್ಖಾಯಂ** ಅಯಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ಅನಿಯತೋ, **ಸಮುಚ್ಚಯೇ** ಇತಿಪಿ ಅರಹಂ, ಅನ್ತಮ್ಪಿ ಅನ್ತಗುಣಮ್ಪಿ ಆದಾಯ, **ಗರಹೇ** ಅಪಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಣ್ಡಿತಕ, **ಪಞ್ಹೇ** ಅಪಿ ಭನ್ತೇ ಭಿಕ್ಖಂ ಲಭಿತ್ಥ।

ಅಪಇತಿ ಅಪಗತ ಗರಹ ವಜ್ಜನ ಪೂಜಾ ಪದುಸ್ಸನಾದೀಸು। **ಅಪಗತೇ** ಅಪಮಾನೋ ಅಪೇತೋ, **ಗರಹೇ** ಅಪಗಬ್ಭೋ, **ವಜ್ಜನೇ** ಅಪಸಾಲಾಯ ಆಯನ್ತಿ ವಾಣಿಜಾ, **ಪೂಜಾಯಂ** ವುದ್ಧಾಪಚಾಯೀ, **ಪದುಸ್ಸನೇ** ಅಪರಜ್ಝತಿ।

ಉಪಇತಿ ಉಪಗಮನ ಸಮೀಪೂ'ಪಪತ್ತಿ ಸಾದಿಸ್ಸಾ'ಧಿಕೂ'ಪರಿಭಾವಾ'ನಸನ ದೋಸಕ್ಖಾನ ಸಞ್ಞಾ ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮ ಪೂಜಾ ಗಯ್ಹಾಕಾರ ಭುಸತ್ಥಾದೀಸು। **ಉಪಗಮನೇ** ನಿಸಿನ್ನಂ ವಾ ಉಪನಿಸೀದೇಯ್ಯ, **ಸಮೀಪೇ** ಉಪನಗರಂ, **ಉಪಪತ್ತಿಯಂ** ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ವಾ **ಉಪಪತ್ತಿ** ಯುತ್ತಿ, ಯಥಾ - ಉಪಪತ್ತಿತೋ ಇಕ್ಖತೀತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ, **ಸಾದಿಸ್ಸೇ** ಉಪಮಾನಂ ಉಪಮಾ, **ಅಧಿಕೇ** ಉಪ ಖಾರಿಯಂ ದೋಣೋ, **ಉಪರಿಭಾವೇ** ಉಪಸಮ್ಪನ್ನೋ, **ಅನಸನೇ** ಉಪವಾಸೋ, **ದೋಸಕ್ಖಾನೇ** ಪರಂ ಉಪಪದತಿ, **ಸಞ್ಞಾಯಂ** ಉಪಧಾ ಉಪಸಗ್ಗೋ, **ಪುಬ್ಬಕಮ್ಮೇ** ಉಪಕ್ಕಮೋ ಉಪಕಾರೋ, **ಪೂಜಾಯಂ** ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾಕೋ, ಮಾತುಪಟ್ಠಾನಂ, **ಗಯ್ಹಾಕಾರೇ** ಸೋಚೇಯ್ಯಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಂ, **ಭುಸತ್ಥೇ** ಉಪಾದಾನಂ, ಉಪಾಯಾಸೋ, ಉಪನಿಸ್ಸಯೋತಿ। ಇತಿ ಅನೇಕತ್ಥಾ ಹಿ ಉಪಸಗ್ಗಾ।

ವುತ್ತಞ್ಚ -

> “ಉಪಸಗ್ಗ ನಿಪಾತಾ ಚ, ಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಇಮೇ ತಯೋ।
> ನೇಕೇನೇಕತ್ಥವಿಸಯಾ, ಇತಿ ನೇರುತ್ತಿಕಾಬ್ರವು”ನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ ಉಪಸಗ್ಗಾನಂ ನಾಮಾಖ್ಯಾತವಿಸೇಸಕತ್ತಾ ಲಿಙ್ಗಸಞ್ಞಾಯಂ ಅನಿಯಮೇನ ಸ್ಯಾದಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ತೇಸಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾಕಮ್ಮಾದಿಭೇದಾಭಾವಾ ತೇಹಿ ಪಠಮೇಕವಚನಮೇವ ಭವತಿ।

“ಲೋಪ”ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ

೨೮೨. ಸಬ್ಬಾಸಮಾವುಸೋಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾದೀಹಿ ಚ।

ಆವುಸೋಸದ್ದತೋ, ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತೇಹಿ ಚ ಸಬ್ಬಾಸಂ ಪರಾಸಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಕ್ವಚಿ **ಸುತ್ತಪದಾ**ದೀಹಿ ಚ। ಏತ್ಥ ಚ **ಆವುಸೋ**ತಿಮಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಗಹಣಂ ಸಸಙ್ಖ್ಯತ್ತದೀಪನತ್ಥನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

> ಉಪೇಚ್ಚತ್ಥಂ ಸಜ್ಜನ್ತೀತಿ, ಉಪಸಗ್ಗಾ ಹಿ ಪಾದಯೋ।
> ಚಾದೀ ಪದಾದಿಮಜ್ಝನ್ತೇ, ನಿಪಾತಾ ನಿಪತನ್ತಿತಿ॥

ಪಹರಣಂ ಪಹಾರೋ, ಏವಂ ಪರಾಭವೋ, ನಿವಾಸೋ, ನೀಹಾರೋ, ಉಹಾರೋ, ದುಹಾರೋ, ಸಂಹಾರೋ, ವಿಹಾರೋ, ಅವಹಾರೋ, ಅನುಹಾರೋ, ಪರಿಹಾರೋ, ಅಧಿಹಾರೋ, ಅಭಿಹಾರೋ, ಪತಿಹಾರೋ, ಸುಹಾರೋ, ಆಹಾರೋ, ಅತಿಹಾರೋ, ಅಪಿಹಾರೋ, ಅಪಹಾರೋ , ಉಪಹಾರೋ। ಪಹರತಿ, ಪರಾಭವತಿ, ನಿವಸತಿ, ನೀಹರತಿ, ಉದ್ಧರತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

> ಧಾತ್ವತ್ಥಂ ಬಾಧತೇ ಕೋಚಿ, ಕೋಚಿ ತಮನುವತ್ತತೇ।
> ತಮೇವಞ್ಞೋ ವಿಸೇಸೇತಿ, ಉಪಸಗ್ಗಗತೀ ತಿಧಾ॥

ಓಪಸಗ್ಗಿಕಪದಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ನೇಪಾತಿಕಪದ

ಸಮುಚ್ಚಯವಿಕಪ್ಪನಪಟಿಸೇಧಪೂರಣಾದಿಅತ್ಥಂ ಅಸತ್ವವಾಚಕಂ **ನೇಪಾತಿಕಂ** ಪದಂ।

ತತ್ರ **ಚ**ಇತಿ ಸಮುಚ್ಚಯಾ’ನ್ವಾಚಯೇ’ತರೀತರಯೋಗಸಮಾಹಾರಾ’ವಧಾರಣಾದೀಸು।

ವಾಇತಿ ವಿಕಪ್ಪನೂ’ಪಮಾನ ಸಮುಚ್ಚಯ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸಾಸು।

ನ ನೋ ಮಾ ಅ ಅಲಂ ಹಲಂ ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥೇ।

ಅಲಂ ಪರಿಯತ್ತಿ ಭೂಸನೇಸು ಚ।

ಪೂರಣತ್ಥಂ ದುವಿಧಂ ಅತ್ಥಪೂರಣಂ ಪದಪೂರಣಞ್ಚ।

ತತ್ಥ ಅಥ ಖಲು ವತ ವಥ ಅಥೋ ಅಸ್ಸು ಯಗ್ಘೇ ಹಿ ಚರಹಿ ನಂ ತಂ ವಾ ಚ ತುವ ವೋ ಪನ ಹವೇ ಕೀವ ಹ ತತೋ ಯಥಾ ಸುದಂ ಖೋ ವೇ ಹಂ ಏನಂ ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಿ ಪದಪೂರಣಾನಿ।

ತತ್ಥ - **ಅಥ**ಇತಿ ಪಞ್ಹಾ'ನನ್ತರಿಯಾ'ಧಿಕಾರಾದೀಸು ಚ।

ಖಲುಇತಿ ಪಟಿಸೇಧಾ'ವಧಾರಣ ಪಸಿದ್ಧೀಸು ಚ।

ವತಇತಿ ಏಕಂಸ ಖೇದಾ'ನುಕಮ್ಪಸಙ್ಕಪ್ಪೇಸು ಚ।

ಅಥೋಇತಿ ಅನ್ವಾದೇಸೇ ಚ।

ಹಿಇತಿ ಹೇತು ಅವಧಾರಣೇಸು ಚ।

ತುಇತಿ ವಿಸೇಸ ಹೇತು ನಿವತ್ತನಾದೀಸು ಚ।

ಪನಇತಿ ವಿಸೇಸೇಪಿ।

ಹವೇ, ವೇಇಚ್ಚೇತೇ ಏಕಂಸತ್ಥೇಪಿ।

ಹಂಇತಿ ವಿಸಾದ ಸಮ್ಭಮೇಸುಪಿ।

ಸೇಯ್ಯಥಿದನ್ತಿ ತಂ ಕತಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೇಪಿ।

ಅತ್ಥಪೂರಣಂ ದುವಿಧಂ ವಿಭತ್ತಿಯುತ್ತಂ, ಅವಿಭತ್ತಿಯುತ್ತಞ್ಚ।

ಅತ್ಥಿ ಸಕ್ಕಾ ಲಬ್ಭಾ ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಠಮಾಯಂ।

ಆವುಸೋ ಅಮ್ಭೋ ಹಮ್ಭೋ ರೇ ಅರೇ ಹರೇ ಜೇಇಚ್ಚೇತೇ ಆಮನ್ತನೇ।

ದಿವಾ ಭಿಯ್ಯೋ ನಮೋ ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಠಮಾಯಂ, ದುತಿಯಾಯಞ್ಚ।

ಸಯಂ ಸಾಮಂ ಸಂ ಸಮ್ಮಾ ಕಿನ್ತಿ ಇಚ್ಚೇತೇ ತತಿಯತ್ಥೇ, **ಸೋ ತೋ ಧಾ**ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಚ। ಸುತ್ತಸೋ ಪದಸೋ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಏಕಧಾ ದ್ವಿಧಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತವೇ ತುಂಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಚತುತ್ಥಿಯಾ, ಕಾತವೇ ದಾತವೇ ಕಾತುಂ ಕಾರೇತುಂ ದಾತುಂ ದಾಪೇತುಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸೋ ತೋಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಪಞ್ಚಮಿಯತ್ಥೇ, ದೀಘಸೋ ಓರಸೋ ರಾಜತೋ ವಾ ಚೋರತೋ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತೋ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇಪಿ, **ತ್ರಥಾದಿ**ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಚ। ಏಕತೋ ಪುರತೋ ಪಚ್ಛತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪಾದತೋ ಸೀಸತೋ ಅಗ್ಗತೋ ಮೂಲತೋ ಯತ್ರ ಯತ್ಥ ಯಹಿಂ ತತ್ರ ತತ್ಥ ತಹಿಂ ತಹಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಮನ್ತಾ ಸಾಮನ್ತಾ ಪರಿತೋ ಅಭಿತೋ ಸಮನ್ತತೋ ಏಕಜ್ಝಂ ಏಕಮನ್ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪರಿ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಆವಿ ರಹೋ ತಿರೋ ಉಚ್ಚಂ ನೀಚಂ ಅನ್ತೋ ಅನ್ತರಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಬಾಹಿರಾ ಬಾಹಿರಂ ಬಹಿ ಓರಂ ಪಾರಂ ಆರಾ ಆರಕಾ ಪಚ್ಛಾ ಪುರೇ ಹುರಂ ಪೇಚ್ಚ ಇಚ್ಚೇತೇ ಸತ್ತಮಿಯಾ।

ಸಮ್ಪತಿ ಆಯತಿ ಅಜ್ಜ ಅಪರಜ್ಜು ಪರಜ್ಜ ಸುವೇ ಸ್ವೇ ಪರಸುವೇ ಹಿಯ್ಯೋ ಪರೇ ಸಜ್ಜು ಸಾಯಂ ಪಾತೋ ಕಾಲಂ ಕಲ್ಲಂ ದಿವಾ ನತ್ತಂ ನಿಚ್ಚಂ ಸತತಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಮುಹುಂ ಮುಹುತ್ತಂ ಭೂತಪುಬ್ಬಂ ಪುರಾ ಯದಾ ತದಾ ಕದಾ ಇಚ್ಚಾದಯೋ ಕಾಲಸತ್ತಮಿಯಾ। ಇತಿ ವಿಭತ್ತಿಯುತ್ತಾನಿ।

ಅವಿಭತ್ತಿಯುತ್ತೇಸು ಚ **ಅಪ್ಪೇವ ಅಪ್ಪೇವನಾಮ ನು** ಇಚ್ಚೇತೇ ಸಂಸಯತ್ಥೇ।

ಅದ್ಧಾ ಅಞ್ಞದತ್ಥು ತಗ್ಘ ಜಾತು ಕಾಮಂ ಸಸಕ್ಕಂಇಚ್ಚೇತೇ ಏಕಂಸತ್ಥೇ।

ಏವಇತಿ ಅವಧಾರಣೇ।

ಕಚ್ಚಿನು'ಕಿನ್ನುನನುಕಥಂ ಕಿಂಸು ಕಿಂಇಚ್ಚೇತೇ ಪುಚ್ಛನತ್ಥೇ।

ಏವಂ ಇತಿ ಇತ್ಥಂ ಇಚ್ಚೇತೇ ನಿದಸ್ಸನೇ।

ಇತಿ ಹೇತು ವಾಕ್ಯಪರಿಸಮತ್ತೀಸು ಚ।

ಯಾವ ತಾವ ಯಾವತಾ ತಾವತಾ ಕಿತ್ತಾವತಾ ಏತ್ತಾವತಾ ಕೀವ ಇಚ್ಚೇತೇ ಪರಿಚ್ಛೇದನತ್ಥೇ।

ಏವಂ ಸಾಹು ಲಹು ಓಪಾಯಿಕಂ ಪತಿರೂಪಂ ಆಮ ಸಾಧು ಇತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನತ್ಥೇ।

ಯಥಾ ತಥಾ ಯಥೇವ ತಥೇವ ಏವಂ ಏವಮೇವ ಏವಮೇವಂ ಏವಮ್ಪಿ ಯಥಾಪಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿನಾಮ ವಿಯ ಇವ ಯಥರಿವ ತಥರಿವ ಯಥಾನಾಮ ತಥಾನಾಮ ಯಥಾಹಿ ತಥಾಹಿ ಯಥಾಚತಥಾಚ ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಟಿಭಾಗತ್ಥೇ।

ಯಥಾಇತಿ ಯೋಗ್ಗತಾ ವಿಚ್ಛಾ ಪದತ್ಥಾನತಿವತ್ತನಿದಸ್ಸನೇಸು ಚ।

ಏವಂಇತಿ ಉಪದೇಸ ಪಞ್ಹಾದೀಸು ಚ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿಇತಿ ಅನುಗ್ಗಹತ್ಥೇ।

ಅಹೋಇತಿ ಗರಹ ಪಸಂಸನ ಪತ್ಥನೇಸು ಚ।

ನಾಮಇತಿ ಗರಹ ಪಸಂಸನ ಸಞ್ಞಾ ಪಞ್ಹೇಸು ಚ।

ಸಾಧುಇತಿ ಪಸಂಸನ ಯಾಚನೇಸು ಚ।

ಇಙ್ಘ ಹನ್ದ ಇಚ್ಚೇತೇ ಚೋದನತ್ಥೇ।

ಸಾಧು ಸುಟ್ಠು ಏವಮೇತನ್ತಿ ಅನುಮೋದನೇ।

ಕಿರಇತಿ ಅನುಸ್ಸವಣ ಅಸ್ಸದ್ಧೇಯ್ಯೇಸು।

ನೂನಇತಿ ಅನುಮಾನಾ'ನುಸ್ಸರಣ ಪರಿವಿತಕ್ಕನೇಸು।

ಕಸ್ಮಾಇತಿ ಕಾರಣಪುಚ್ಛನೇ।

ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಾ ತಥಾಹಿ ತೇನ ಇಚ್ಚೇತೇ ಕಾರಣಚ್ಛೇದನತ್ಥೇ।

ಸಹ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಂ ಅಮಾಇತಿ ಸಮಕ್ರಿಯಾಯಂ।

ವಿನಾ ರಿತೇಇತಿ ವಿಪ್ಪಯೋಗೇ।

ನಾನಾ ಪುಥು ಬಹುಪ್ಪಕಾರೇ।

ಪುಥು ವಿಸುಂ ಅಸಙ್ಘಾತೇ ಚ।

ದುಟ್ಠು ಕು ಜಿಗುಚ್ಛಾಯಂ।

ಪುನ ಅಪ್ಪಠಮೇ।

ಕಥಞ್ಚಿ ಕಿಚ್ಛತ್ಥೇ ಚ।

ಧಾ ಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಕಿಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾವಿಭಾಗೇ।

ಈಸಕಂ ಅಪ್ಪತ್ಥೇ।

ಸಣಿಕಂ ಮನ್ದತ್ಥೇ।

ಖಿಪ್ಪಂ ಅರಂ ಲಹು ಆಸುಂ **ತುಣ್ಣಂ ಅಚಿರಂ** ಸೀಘತ್ಥೇ।

ಚಿರಂ ಚಿರಸ್ಸಂ ದೀಘಕಾಲೇ।

ಚೇ ಯದಿ ಸಙ್ಕಾವಟ್ಠಾನೇ।

ಧುವಂ ಥಿರಾವಧಾರಣೇಸು।

ಹಾ ವಿಸಾದೇ।

ತುಣ್ಹೀ ಅಭಾಸನೇ।

ಸಚ್ಛಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ।

ಮುಸಾ ಮಿಚ್ಛಾ ಅಲಿಕಂ ಅಸಚ್ಚೇ।

ಸುವತ್ಥಿ ಆಸೀಸತ್ಥೇ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತುನ ತ್ವಾನ ತ್ವಾಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕನತ್ಥೇ ಭವನ್ತಿ।

ಯಥಾ - ಪಸ್ಸಿತುನ ಪಸ್ಸಿಯ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾನ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ದಿಸ್ವಾ ದಿಸ್ವಾನದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಾತುನ ದತ್ವಾನ ದತ್ವಾ ಉಪಾದಾಯ ದಾಪೇತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ವಿಚೇಯ್ಯ ವಿನೇಯ್ಯ ನಿಹಚ್ಚ ಸಮೇಚ್ಚ ಅಪೇಚ್ಚ ಉಪೇಚ್ಚ ಆರಬ್ಭ ಆಗಮ್ಮ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಏವಂ ನಾಮಾಖ್ಯಾತೋಪಸಗ್ಗವಿನಿಮುತ್ತಂ ಯದಬ್ಯಯಲಕ್ಖಣಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ನಿಪಾತಪದನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವುತ್ತಞ್ಚ -

"ಮುತ್ತಂ ಪದತ್ತಯಾ ಯಸ್ಮಾ, ತಸ್ಮಾ ನಿಪತತ್ಯನ್ತರಾ।
ನೇಪಾತಿಕನ್ತಿ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಯಂ ಅಬ್ಯಯ ಸಲಕ್ಖಣ"ನ್ತಿ॥

ನೇಪಾತಿಕಪದಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಞ್ಚ, ನಪುಂಸಕಮಥಾಪರಂ।
ತಿಲಿಙ್ಗಞ್ಚ ಅಲಿಙ್ಗಞ್ಚ, ನಾಮಿಕಂ ಪಞ್ಚಧಾ ಠಿತಂ॥

ಇತಿ ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ ನಾಮಕಣ್ಡೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಕಾರಕಕಣ್ಡ

ಅಥ ವಿಭತ್ತೀನಮತ್ಥಭೇದಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ತತ್ಥ ಏಕಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ, ಏಕತ್ತಾದಿವಸೇನ ಚ ವಿಭಜನ್ತೀತಿ **ವಿಭತ್ತಿಯೋ,** ಸ್ಯಾದಯೋ। ತಾ ಪನ ಪಠಮಾದಿಭೇದೇನ ಸತ್ತವಿಧಾ।

ತತ್ಥ ಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪಠಮಾ?

೧೮೩. ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇ ಪಠಮಾ।

ಲಿಙ್ಗತ್ಥಾಭಿಧಾನಮತ್ತೇ ಪಠಮಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ **ಲಿಙ್ಗತ್ಥೋ।** ಏತ್ಥ ಚ ಲೀನಂ ಅತ್ಥಂ ಗಮೇತೀತಿ ಲಿಙ್ಗಂ, ಅಪಾಕಟೋ ಅವಯವೋ, ಪುರಿಸೋತಿಆದೀನಞ್ಹಿ ಪಕತಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿವಿಭಾಗಕಪ್ಪನಾಯ ನಿಪ್ಫಾದಿತಾನಂ ಸದ್ದಪ್ಪತಿರೂಪಕಾನಂ ನಾಮಿಕಪದಾನಂ ಪಠಮಂ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಪಕತಿರೂಪಂ ಅಪಾಕಟತ್ತಾ, ಅವಯವತ್ತಾ ಚ ಲಿಙ್ಗನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅಥ ವಾ ವಿಸದಾವಿಸದೋಭಯರಹಿತಾಕಾರವೋಹಾರಸಙ್ಖಾತೇನ ತಿವಿಧಲಿಙ್ಗೇನ ಸಹಿತತ್ಥಸ್ಸ, ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸುಪಸಗ್ಗಾದೀನಮತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಲೀನಸ್ಸ ಗಮನತೋ, ಲಿಙ್ಗನತೋ ವಾ ಲಿಙ್ಗನ್ತಿ ಅನ್ವತ್ಥನಾಮವಸೇನ ವಾ "ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯವಿಭತ್ತಿವಜ್ಜಿತಮತ್ಥವಂ ಲಿಙ್ಗ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ ಪರಸಮಞ್ಞಾವಸೇನ ವಾ ಲಿಙ್ಗನ್ತಿ ಇಧ ಪಾಟಿಪದಿಕಾಪರನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ಸ್ಯಾದಿವಿಭತ್ಯನ್ತಪದಪಕತಿರೂಪಮೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಲಿಙ್ಗಸ್ಸತ್ಥೋ ನಾಮ ಪಬನ್ಧವಿಸೇಸಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಮಾನೇ ರೂಪಾದಯೋ ಉಪಾದಾಯ ಪಞ್ಞಾಪೀಯಮಾನೋ ತದಞ್ಞಾನಞ್ಞಭಾವೇನ ಅನಿಬ್ಬಚನೀಯೋ ಸಮೂಹಸನ್ತಾನಾದಿಭೇದೋ ಉಪಾದಾಪಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ಘಟಪಟಾದಿವೋಹಾರತ್ಥೋ ಚ ಪಥವೀಧಾತುಫಸ್ಸಾದೀನಂ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಕಾಲದೇಸಾದಿಭೇದಭಿನ್ನಾನಂ ವಿಜಾತಿಯವಿನಿವತ್ತೋ ಸಜಾತಿಯಸಾಧಾರಣೋ ಯಥಾಸಙ್ಕೇತಮಾರೋಪಸಿದ್ಧೋ ತಜ್ಜಾಪಞ್ಞತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೋ ಕಕ್ಖಳತ್ತಫುಸನಾದಿಸಾಮಞ್ಞಾಕಾರೋ ಚ।

ಸೋ ಪನ ಕಮ್ಮಾದಿಸಂಸಟ್ಠೋ, ಸುದ್ಧೋ ಚಾತಿ ದುವಿಧೋ। ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಾದೀಸು ದುತಿಯಾದೀನಂ ವಿಧೀಯಮಾನತ್ತಾ ಕಮ್ಮಾದಿಸಂಸಗ್ಗರಹಿತೋ ಲಿಙ್ಗಸಙ್ಖ್ಯಾಪರಿಮಾಣಯುತ್ತೋ, ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತುಪಸಗ್ಗಾದಿಪದತ್ಥಭೂತೋ ಚ ಸುದ್ಧೋ ಸದ್ದತ್ಥೋ ಇಧ **ಲಿಙ್ಗತ್ಥೋ** ನಾಮ।

ಯೋ ಪನ ಆಖ್ಯಾತಕಿತಕತದ್ಧಿತಸಮಾಸೇಹಿ ವುತ್ತೋ ಕಮ್ಮಾದಿಸಂಸಟ್ಠೋ ಅತ್ಥೋ, ಸೋಪಿ ದುತಿಯಾದೀನಂ ಪುನ ಅತ್ತನಾ ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಸೇಸಸ್ಸಾಭಾವೇನ ಅವಿಸಯತ್ತಾ, ಲಿಙ್ಗತ್ಥಮತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಚ ಪಠಮಾಯೇವ ವಿಸಯೋ।

ಹೋತಿ ಚೇತ್ಥ -

ಪಠಮಾವುಪಸಗ್ಗತ್ಥೇ, ಕೇಸಞ್ಚತ್ಥೇ ನಿಪಾತಸದ್ದಾನಂ।
ಲಿಙ್ಗಾದಿಕೇ ಚ ಸುದ್ಧೇ-ಭಿಹಿತೇ ಕಮ್ಮಾದಿಅತ್ಥೇಪಿ॥

ಸಲಿಙ್ಗೇ ತಾವ - ಏಸೋ ಪುರಿಸೋ, ಏತೇ ಪುರಿಸಾ, ಏಸಾ ಕಞ್ಞಾ, ಏತಾ ಕಞ್ಞಾಯೋ, ಏತಂ ಚಿತ್ತಂ, ಏತಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ।

ಸಸಙ್ಖ್ಯೇ - ಏಕೋ ದ್ವೇ।

ಸಪರಿಮಾಣೇ - ದೋಣೋ ಖಾರೀ ಆಳ್ಹಕಂ।

ಲಿಙ್ಗಾದಿವಿನಿಮುತ್ತೇ ಸತ್ತಾಮತ್ತೇ - ಚ ವಾ ಹ ಅಹಂ ಅತ್ಥಿ ಸಕ್ಕಾಲಬ್ಭಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಲಿಙ್ಗತ್ಥೇ ಪಠಮಾ”ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “ಆಲಪನೇ ಚಾ”ತಿ ಆಲಪನತ್ಥೇ ಚ ಪಠಮಾ, ಅಭಿಮುಖಂ ಕತ್ವಾ ಲಪನಂ ಆಲಪನಂ, ಆಮನ್ತನಂ ಅವ್ಹಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಆಮನ್ತನಂ ನಾಮ ಪಗೇವ ಲದ್ಧಸರೂಪಸ್ಸ ಸದ್ದೇನ ಅಭಿಮುಖೀಕರಣಂ, ಕತಾಭಿಮುಖೋ ಪನ “ಗಚ್ಛಾ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕ್ರಿಯಾಯ ಯೋಜೀಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಮನ್ತನಸಮಯೇ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಾಭಾವತೋ ಇದಂ ಕಾರಕವೋಹಾರಂ ನ ಲಭತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಚ

> “ಸದ್ದೇನಾಭಿಮುಖೀಕಾರೋ, ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ।
> ಆಮನ್ತನಂ ವಿಧಾತಬ್ಬೇ, ನತ್ಥಿ ‘ರಾಜಾ ಭವೇ’ತಿದ”ನ್ತಿ॥

ಭೋ ಪುರಿಸ ಏಹಿ, ಭೋ ಪುರಿಸಾ ವಾ, ಭವನ್ತೋ ಪುರಿಸಾ ಏಥ।

ಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ದುತಿಯಾ?

೨೮೪. ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ದುತಿಯಾ।

ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಅನಭಿಹಿತೇ ಏವಾಯಂ, “ಕಮ್ಮನಿ ದುತಿಯಾಯಂ ತ್ತೋ”ತಿ ವಚನಞ್ಚೇತ್ಥ ಞಾಪಕಂ।

ಕಿಂ ಕಮ್ಮಂ?

“ಯೇನ ವಾ ಕಯಿರತೇ ತಂ ಕರಣ”ನ್ತಿ ಇತೋ “ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೨೮೫. ಯಂ ಕರೋತಿ ತಂ ಕಮ್ಮಂ।

ಯಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಯಂ ವಾ ವಿಕರೋತಿ, ಯಂ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಕಮ್ಮಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

ಇಧ ಲಿಙ್ಗಕಾಲವಚನಮತನ್ತಂ। ಕರೀಯತೀತಿ **ಕಮ್ಮಂ**। ತತ್ಥ ಕಾರಕಂ, ಸಾಧಕಂ ಕ್ರಿಯಾನಿಪ್ಫತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಮುಚ್ಚತೇ, ತಂ ಪನ **ಕಾರಕಂ** ಛಬ್ಬಿಧಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ತಾ ಕರಣಂ ಸಮ್ಪದಾನಮಪಾದಾನಮೋಕಾಸೋ ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಸಭಾವತೋ, ಪರಿಕಪ್ಪತೋ ವಾ ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಸತಿಯೇವ ಕ್ರಿಯಾಭಾವತೋ ಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಕಾರಕವೋಹಾರೋ ಸಿದ್ಧೋವ ಹೋತಿ।

ತಂ ಪನ **ಕಮ್ಮಂ** ತಿವಿಧಂ ನಿಬ್ಬತ್ತನೀಯಂ ವಿಕರಣೀಯಂ ಪಾಪಣೀಯಞ್ಚಾತಿ। ಯಥಾ - ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾಯತಿ, ಆಹಾರೋ ಸುಖಂ ಜನಯತಿ। ಘಟಂ ಕರೋತಿ ದೇವದತ್ತೋ, ಕಟ್ಠಮಙ್ಗಾರಂ ಕರೋತಿ, ಸುವಣ್ಣಂ ಕೇಯೂರಂ, ಕಟಕಂ ವಾ

ಕರೋತಿ, ವೀಹಯೋ ಲುನಾತಿ। ದೇವದತ್ತೋ ನಿವೇಸನಂ ಪವಿಸತಿ, ಆದಿಚ್ಚಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ, ಪಣ್ಡಿತೇ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಚ

"ನಿಬ್ಬತ್ತಿವಿಕತಿಪ್ಪತ್ತಿ-ಭೇದೇನ ತಿವಿಧಂ ಮತಂ।
ಕತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಭಿಗಮ್ಮಂ ತಂ, ಸುಖಙ್ಗಾರಂ ನಿವೇಸನ"ನ್ತಿ॥

ಏತ್ಥ ಚ ಇಚ್ಛಿತಾನಿಚ್ಛಿತಕಥಿತಾಕಥಿತಾದಿಭೇದಮನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕವಸೇನ "ಯಂ ಕರೋತಿ ತಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಅತ್ಥನ್ತರವಿಕಪ್ಪನವಾಧಿಕಾರತೋ ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಮಿನಾವ ಕಮ್ಮಸಞ್ಞಾ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ **ಅನಿಚ್ಛಿತಕಮ್ಮಂ** ಯಥಾ - ಕಣ್ಟಕಂ ಮದ್ದತಿ, ವಿಸಂ ಗಿಲತಿ, ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ।

ಅಕಥಿತಕಮ್ಮಂ ಯಥಾ - ಯಞ್ಞದತ್ತಂ ಕಮ್ಬಲಂ ಯಾಚತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಕಮ್ಬಲ"ಮಿತಿ ಕಥಿತಕಮ್ಮಂ ದ್ವಿಕಮ್ಮಿಕಾಯ ಯಾಚನಕ್ರಿಯಾಯ ಪತ್ತುಮಿಚ್ಛಿತತರತ್ತಾ। "ಯಞ್ಞದತ್ತ"ಮಿತಿ ಅಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ಅಕಥಿತಕಮ್ಮಂ। ತಥಾ ಸಮಿದ್ಧಂ ಧನಂ ಭಿಕ್ಖತೇ, ಅಜಂ ಗಾಮಂ ನಯತಿ, ಪರಾಭವನ್ತಂ ಪುರಿಸಂ, ಮಯಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ಗೋತಮಂ, ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಏತದವೋಚ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಭಿಹಿತಕಮ್ಮೇ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ಯಥಾ - ಕಟೋ ಕರೀಯತೇ ದೇವದತ್ತೇನ, ಸುಗತೇನ ದೇಸಿತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಯಞ್ಞದತ್ತೋ ಕಮ್ಬಲಂ ಯಾಚೀಯತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ದುತಿಯಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೨೮೯. ಗತಿ ಬುದ್ಧಿ ಭುಜ ಪಠ ಹರ ಕರ ಸಯಾದೀನಂ ಕಾರಿತೇ ವಾ।

ಗಮು ಸಪ್ಪ ಗತಿಮ್ಹಿ, **ಬುಧ** ಬೋಧನೇ, **ಬುಧ** ಅವಗಮನೇ ವಾ, **ಭುಜ** ಪಾಲನಬ್ಯವಹರಣೇಸು, **ಪಠ** ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, **ಹರ** ಹರಣೇ, **ಕರ** ಕರಣೇ, **ಸಿ** ಸಯೇ ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ ಧಾತೂನಂ ಪಯೋಗೇ ಕಾರಿತೇ ಸತಿ ಪಯೋಜ್ಜಕಕತ್ತುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ ವಾ। ನಿಚ್ಚಸಮ್ಪತ್ತೇ ವಿಕಪ್ಪತ್ಥೋಯಂ, ತೇನ ತಸ್ಸ ಪಕ್ಖೇ ತತಿಯಾ ಹೋತಿ।

ಯೋ ಕೋಚಿ ಪುರಿಸೋ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತಮಞ್ಞೋ ಪಯೋಜಯತಿ। ಪುರಿಸೋ ಪುರಿಸಂ ಗಾಮಂ ಗಮಯತಿ, ಪುರಿಸೇನ ವಾ ಗಾಮಂ ಗಮಯತಿ। ಏವಂ ಸಿಸ್ಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಬೋಧೇತಿ ಆಚರಿಯೋ, ಮಾತಾ ಪುತ್ತಂ ಭೋಜನಂ ಭೋಜಯತಿ, ಸಿಸ್ಸಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಾಠೇತಿ ಆಚರಿಯೋ, ಪುರಿಸೋ ಪುರಿಸಂ ಭಾರಂ ಹಾರೇತಿ, ತಥಾ ಪುರಿಸೋ ಪುರಿಸಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾರಯತಿ, ಪುರಿಸೇನ ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಕಾರಾಪಯತಿ, ಪುರಿಸೋ ಪುರಿಸಂ ಸಯಾಪಯತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕಾರಿತೇ ಕತ್ತುಕಮ್ಮನಿ ದುತಿಯಾ।

ಕಾರಿತೇತಿ ಕಿಂ? ಪುರಿಸೋ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಅಭಿಹಿತೇ ನ ಭವತಿ, ಪುರಿಸೇನ ಪುರಿಸೋ ಗಾಮಂ ಗಮೀಯತೇ, ಸಿಸ್ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಬೋಧೀಯತೇ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೨೯೦. ಕಾಲದ್ಧಾನಮಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ।

ಅಚ್ಚನ್ತಂ ನಿರನ್ತರಂ ಸಂಯೋಗೋ**ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೋ**। ಕಾಲದ್ಧಾನಂ ದಬ್ಬಗುಣಕ್ರಿಯಾಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇ ತೇಹಿ ಕಾಲದ್ಧಾನವಾಚೀಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹಿ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಾಲೇ ತಾವ - ಸತ್ತಾಹಂ ಗವಪಾನಂ, ಮಾಸಂ ಮಂಸೋದನಂ, ಸರದಂ ರಮಣೀಯಾ ನದೀ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ರಮಣೀಯಂ ನನ್ದನಂ, ಮಾಸಂ ಸಜ್ಝಾಯತಿ, ತಯೋ ಮಾಸೇ ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ।

ಅದ್ಧಾನೇ - ಯೋಜನಂ ವನರಾಜಿ, ಯೋಜನಂ ದೀಘೋ ಪಬ್ಬತೋ, ಕೋಸಂ ಸಜ್ಝಾಯತಿ।

ಅಚ್ಚನ್ತಸಂಯೋಗೇತಿ ಕಿಂ? ಮಾಸೇ ಮಾಸೇ ಭುಞ್ಜತಿ, ಯೋಜನೇ ಯೋಜನೇ ವಿಹಾರಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ।

೨೮೮. ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯಯುತ್ತೇ।

ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯೇಹಿ ನಿಪಾತೋಪಸಗ್ಗೇಹಿ ಯುತ್ತೇ ಯೋಗೇ ಸತಿ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಮ್ಮಂ ಪವಚನೀಯಂ ಯೇಸಂ ತೇ **ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯಾ,** ಪರಸಮಞ್ಞಾವಸೇನ ವಾ ಅನ್ವಾದಯೋ ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯಾ।

ತತ್ಥ **ಅನು**ಸದ್ದಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣೇ, ಸಹತ್ಥೇ, ಹೀನೇ ಚ ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯಸಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾ - ಪಬ್ಬಜಿತಮನು ಪಬ್ಬಜಿಂಸು, ನದಿಮನ್ವವಸಿತಾ ಬಾರಾಣಸೀ, ನದಿಯಾ ಸಹ ಅವಬದ್ಧಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅನು ಸಾರಿಪುತ್ತಂ ಪಞ್ಞವಾ।

ಲಕ್ಖಣಾದೀಸು "ಲಕ್ಖಣಿ'ತ್ಥಮ್ಭೂತಕ್ಖಾನಭಾಗ ವಿಚ್ಛಾಸು ಪತಿ ಪರಿ ಅನವೋ"ತಿ ಪತಿ ಪರಿ ಅನೂನಂ ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯಸಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ।

ಲಕ್ಖಣೇ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನಂ ಪತಿ ದಿಬ್ಬಾ ಭಕ್ಖಾ ಪಾತುಭವೇಯ್ಯುಂ, ರುಕ್ಖಂ ಪತಿ ವಿಜ್ಜೋತತೇ ಚನ್ದೋ, ರುಕ್ಖಂ ಪರಿ, ರುಕ್ಖಂ ಅನು।

ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಕ್ಖಾನೇ ಸಾಧು ದೇವದತ್ತೋ ಮಾತರಂ ಪತಿ, ಮಾತರಂ ಪರಿ, ಮಾತರಂ ಅನು।

ಭಾಗೇ ಯದೇತ್ಥ ಮಂ ಪತಿ ಸಿಯಾ, ಮಂ ಪರಿ, ಮಂ ಅನು, ತಂ ದೀಯತು।

ವಿಚ್ಛಾಯೋಗೇ ಅತ್ಥಮತ್ಥಂ ಪತಿ ಸದ್ದೋ ನಿವಿಸತಿ, ರುಕ್ಖಂ ರುಕ್ಖಂ ಪತಿ ವಿಜ್ಜೋತತೇ ಚನ್ದೋ, ರುಕ್ಖಂ ರುಕ್ಖಂ ಪರಿ, ರುಕ್ಖಂ ರುಕ್ಖಂ ಅನು।

"ಅಭಿರಭಾಗೇ"ತಿ ಅಭಿಸ್ಸ ಭಾಗವಜ್ಜಿತೇಸು ಲಕ್ಖಣಾದೀಸು ಕಮ್ಮಪ್ಪವಚನೀಯಸಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ। ತಂ ಖೋ ಪನ ಭವನ್ತಂ ಗೋತಮಂ ಏವಂ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗತೋ, ಸಾಧು ದೇವದತ್ತೋ ಮಾತರಂ ಅಭಿ।

ನಿಪಾತೇ ಧಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಹನ್ತಾರ ಮಿಚ್ಚೇವಮಾದಿ।

೨೮೯. ಕ್ವಚಿ ದುತಿಯಾ ಛಟ್ಠೀನಮತ್ಥೇ।

ಛಟ್ಠೀನಂ ಅತ್ಥೇ ಕ್ವಚಿ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಅನ್ತರಾಅಭಿತೋ ಪರಿತೋ ಪತಿ ಪಟಿಭಾತಿಯೋಗೇ ಅಯಂ। ಅನ್ತರಾ ಚ ರಾಜಗಹಂ ಅನ್ತರಾ ಚ ನಾಳನ್ದಂ ಅದ್ಧಾನಮಗ್ಗಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ, ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಚ ನಾಳನ್ದಾಯ ಚ ಮಜ್ಝೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಭಿತೋ ಗಾಮಂ ವಸತಿ, ಪರಿತೋ ಗಾಮಂ ವಸತಿ, ನದಿಂ ನೇರಞ್ಜರಂ ಪತಿ, ನೇರಞ್ಜರಾಯ ನದಿಯಾ ಸಮೀಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಟಿಭನ್ತು ತಂ ಚುನ್ದ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಉಪಮಾ ಮಂ ಪಟಿಭಾತಿ, ಉಪಮಾ ಮಯ್ಹಂ ಉಪಟ್ಠಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಕ್ವಚಿ ದುತಿಯಾ, ಅತ್ಥೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೨೯೦. ತತಿಯಾಸತ್ತಮೀನಞ್ಚ।

ತತಿಯಾಸತ್ತಮೀನಮತ್ಥೇ ಚ ಕ್ವಚಿ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ತತಿಯತ್ಥೇ ಸಚೇ ಮಂ ನಾಲಪಿಸ್ಸತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಮಂ ನಾಭಿಭಾಸಸಿ, ವಿನಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಕುತೋ ಸುಖಂ, ಉಪಾಯಮನ್ತರೇನ ನ ಅತ್ಥಸಿದ್ಧಿ।

ಸತ್ತಮಿಯತ್ಥೇ - ಕಾಲೇ, ಉಪಾನ್ವಜ್ಝಾವಸಸ್ಸ ಪಯೋಗೇ, ಅಧಿಸಿಟ್ಠಾವಸಾನಂ ಪಯೋಗೇ, ತಪ್ಪಾನಚಾರೇ ಚ ದುತಿಯಾ।

ಕಾಲೇ ತಾವ - ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ, ಏಕಂ ಸಮಯಂ ಭಗವಾ। ಇಮಂ ರತ್ತಿಂ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ।

ಉಪಾದಿಪುಬ್ಬಸ್ಸ **ವಸ**ಧಾತುಸ್ಸ ಪಯೋಗೇ - ಗಾಮಂ ಉಪವಸತಿ, ಗಾಮಂ ಅನುವಸತಿ, ವಿಹಾರಂ ಅಧಿವಸತಿ, ಗಾಮಂ ಆವಸತಿ, ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ। ತಥಾ ಪಥವಿಂ ಅಧಿಸೇಸ್ಸತಿ, ಗಾಮಂ ಅಧಿತಿಟ್ಠತಿ, ಗಾಮಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ।

ತಪ್ಪಾನಚಾರೇಸು - ನದಿಂ ಪಿವತಿ, ಗಾಮಂ ಚರತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ತತಿಯಾ?

೨೯೧. ಕರಣೇ ತತಿಯಾ।

ಕರಣಕಾರಕೇ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಿಂ ಕರಣಂ?

೨೯೨. ಯೇನ ವಾ ಕಯಿರತೇ ತಂ ಕರಣಂ।

ಯೇನ ವಾ ಕತ್ತಾ ಉಪಕರಣಭೂತೇನ ವತ್ಥುನಾ ಕ್ರಿಯಂ ಅಬ್ಯವಧಾನೇನ ಕರೋತಿ, ಯೇನ ವಾ ವಿಕರೋತಿ, ಯೇನ ವಾ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಕರಣಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

ಕರೀಯತೇ ಅನೇನಾತಿ **ಕರಣಂ,** ಏತ್ಥ ಚ ಸತಿಪಿ ಸಬ್ಬಕಾರಕಾನಂ ಕ್ರಿಯಾಸಾಧಕತ್ತೇ “ಯೇನ ವಾ ಕಯಿರತೇ”ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವಚನಂ ಕತ್ತೂಪಕರಣಭೂತೇಸು ಕಾರಕೇಸು ಸಾಧಕತಮಸ್ಸೇವ ಗಹಣತ್ಥಂ।

ವುತ್ತಞ್ಚ

“ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬವಿಸೇಸೇನ, ಕ್ರಿಯಾಸಂಸಿದ್ಧಿಹೇತುತಾ।
ಸಮ್ಭಾವೀಯತಿ ತಂ ವುತ್ತಂ, ಕರಣಂ ನಾಮ ಕಾರಕ”ನ್ತಿ॥

ತಂ ಪನ ದುವಿಧಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕ ಬಾಹಿರವಸೇನ।

ಯಥಾ - ಹತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ, ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ। ದತ್ತೇನ ವೀಹಯೋ ಲುನಾತಿ, ಅಗ್ಗಿನಾ ಕುಟಿಂ ಝಾಪೇತಿ।

"ತತಿಯಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೨೯೩. ಕತ್ತರಿ ಚ।

ಕತ್ತರಿ ಚ ಕಾರಕೇ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಚಗ್ಗಹಣೇನ ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಲಕ್ಖಣೇ, ಕ್ರಿಯಾಪವಗ್ಗೇ, ಪುಬ್ಬಸದಿಸಸಮೂನತ್ಥ ಕಲಹ ನಿಪುಣ ಮಿಸ್ಸಕ ಸಖಿಲತ್ಥಾದಿಯೋಗೇ, ಕಾಲದ್ಧಾನೇಸು, ಪಚ್ಚತ್ತಕಮ್ಮತ್ಥಪಞ್ಚಮಿಯತ್ಥಾದೀಸು ಚ ತತಿಯಾ।

ಕೋ ಚ ಕತ್ತಾ?

೨೯೪. ಯೋ ಕರೋತಿ ಸ ಕತ್ತಾ।

ಯೋ ಕ್ರಿಯಂ ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನೋ ಹುತ್ವಾ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಕತ್ತುಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ।

ಸೋ ತಿವಿಧೋ ಸುದ್ಧಕತ್ತಾ ಹೇತುಕತ್ತಾ ಕಮ್ಮಕತ್ತಾತಿ। ತತ್ಥ ಯೋ ಸಯಮೇವ ಕ್ರಿಯಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ **ಸುದ್ಧಕತ್ತಾ।** ಯೋ ಅಞ್ಞಂ ಕಾತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಅಕರೋನ್ತಂ ಕಮ್ಮಂ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಸೋ **ಹೇತುಕತ್ತಾ,** ಯಥಾ - ಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ದೇವದತ್ತೋ, ತಮಞ್ಞೋ ಪಯೋಜೇತಿ "ಗಮಯತಿ ದೇವದತ್ತ"ನ್ತಿ।

ಯಂ ಪನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಚ್ಛತಿ ದೇವದತ್ತೋ, ತಮಞ್ಞೋ ಪಯೋಜಯತಿ "ಗಮಯತಿ ದೇವದತ್ತ"ನ್ತಿ ಹೇತ್ವತ್ಥನಿದಸ್ಸನಂ, ತಮ್ಪಿ ಸಾಮತ್ಥಿಯದಸ್ಸನವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಯದಿ ಸಯಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಿಂ ತತ್ಥ ಪಯೋಜಕಬ್ಯಾಪಾರೇನ ಅಕರೋನ್ತಂ ಬಲೇನ ಕಾರಯತಿ, ಪಾಸಾಣಂ ಉಟ್ಠಾಪಯತೀತಿಆದಿಕಞ್ಚ ನ ಸಿಜ್ಝೇಯ್ಯ।

ಏತ್ಥ ಪನ

"ಕತ್ತಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೨೯೫. ಯೋ ಕಾರೇತಿ ಸ ಹೇತು।

ಯೋ ಕತ್ತಾರಂ ಕಾರೇತಿ, ಸೋ ಹೇತುಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ, ಕತ್ತಾ ಚಾತಿ ಹೇತುಕತ್ತುಸಞ್ಞಾ।

ಯೋ ಪನ ಪರಸ್ಸ ಕ್ರಿಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಮ್ಮಭೂತೋಪಿ ಸುಕರತ್ತಾ ಸಯಮೇವ ಸಿಜ್ಝನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಸೋ **ಕಮ್ಮಕತ್ತಾ** ನಾಮ, ಯಥಾ - ಸಯಂ ಕರೀಯತೇ ಕಟೋ, ಸಯಮೇವ ಪಚ್ಚತೇ ಓದನೋತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಚ

"ಅತ್ತಪ್ಪಧಾನೋ ಕಿರಿಯಂ, ಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ ಕಾರಕೋ।
ಅಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ವಾ, ಸ ಕತ್ತಾತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

ಹೇತುಕತ್ತಾತಿ ಕಥಿತೋ,
ಕತ್ತುನೋ ಯೋ ಪಯೋಜಕೋ।
ಕಮ್ಮಕತ್ತಾತಿ ಸುಕರೋ,
ಕಮ್ಮಭೂತೋ ಕಥೀಯತೇ"ತಿ॥

ನನು ಚ "ಸಂಯೋಗೋ ಜಾಯತೇ"ತಿಆದೀಸು ಕಥಂ ಪುರೇ ಅಸತೋ ಜನನಕ್ರಿಯಾಯ ಕತ್ತುಭಾವೋಸಿಯಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಲೋಕಸಙ್ಕೇತಸಿದ್ಧೋ ಹಿ ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ, ಅವಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ಹಿ ಲೋಕೋ ಸದ್ದಾಭಿಧೇಯ್ಯತಾಯ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ವೋಹರತಿ , ವಿಕಪ್ಪಬುದ್ಧಿಗಹಿತಾಕಾರೋಯೇವ ಹಿ ಸದ್ದೇನಾಭಿಧೀಯತೇ, ನ ತು ವತ್ಥುಸಭಾವೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸುತಮಯಞಾಣೇನಪಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇನ ವಿಯ ವತ್ಥುಸಭಾವಸಚ್ಛಿಕರಣಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಚ ಮುಸಾವಾದ ಕುದಿಟ್ಠಿವಾದಾದೀನಮಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ಚ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಿಪರಿಕಪ್ಪಿತಪಞ್ಞತ್ತಿವಸೇನಪಿ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಅಸತೋ ಸಂಯೋಗಾದಿಸ್ಸಪಿ ಹೋತೇವ ಜನನಕ್ರಿಯಾಯ ಕತ್ತುಕಾರಕತಾತಿ।

ಯಥಾಹ

"ವೋಹಾರವಿಸಯೋ ಸದ್ದೋ, ನೇಕನ್ತಪರಮತ್ಥಿಕೋ।
ಬುದ್ಧಿಸಙ್ಕಪ್ಪಿತೋ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

ಬುದ್ಧಿಯಾ ಗಹಿತತ್ತಾ ಹಿ, ಸಂಯೋಗೋ ಜಾಯತೇ ಇತಿ।
ಸಂಯೋಗೋ ವಿಜ್ಜಮಾನೋವ, ಕತ್ತಾ ಭವತಿ ಜಾತಿಯಾ"ತಿ॥

ತತ್ರ **ತತಿಯಾ** ಜಿನೇನ ದೇಸಿತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಬುದ್ಧೇನ ಜಿತೋ ಮಾರೋ, ಅಹಿನಾ ದಟ್ಠೋ ನರೋ, ಬುದ್ಧೇನ ಬೋಧಿತೋ ಲೋಕೋ, ಸದ್ಧೇಹಿ ಕಾರಿತೋ ವಿಹಾರೋ।

ಅಭಿಹಿತೇ ನ ಭವತಿ। ಕಟಂ ಕರೋತಿ ದೇವದತ್ತೋ, ಕಾರೇತಿ ವಾ।

ಇತ್ಥಮ್ಭೂತಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣೇ - ಸಾ ಭಿನ್ನೇನ ಸೀಸೇನ ಪಗ್ಘರನ್ತೇನ ಲೋಹಿತೇನ ಪಟಿವಿಸ್ಸಕಾನಂ ಉಜ್ಝಾಪೇಸಿ, ಊನಪಞ್ಚಬನ್ಧನೇನ ಪತ್ತೇನ ಅಞ್ಞಂ ನವಂ ಪತ್ತಂ ಚೇತಾಪೇಯ್ಯ, ತಿದಣ್ಡಕೇನ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಮದ್ದಕ್ಖಿ।

ಅಪವಗ್ಗೇ - ಏಕಾಹೇನೇವ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪಾಯಾಸಿ, ನವಹಿ ಮಾಸೇಹಿ ವಿಹಾರಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಯೋಜನೇನ ಅಧೀತಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ, **ಕ್ರಿಯಾಪವಗ್ಗೋ**ತಿ ಕ್ರಿಯಾಯ ಆಸುಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪನಂ।

ಪುಬ್ಬಾದಿಯೋಗೇ - ಮಾಸೇನ ಪುಬ್ಬೋ, ಪಿತರಾ ಸದಿಸೋ, ಮಾತರಾ ಸಮೋ, ಕಹಾಪಣೇನ ಊನೋ, ಧನೇನ ವಿಕಲೋ, ಅಸಿನಾ ಕಲಹೋ, ಆಚಾರೇನ ನಿಪುಣೋ, ವಾಚಾಯ ನಿಪುಣೋ, ಗುಳೇನ ಮಿಸ್ಸಕಂ, ತಿಲೇನ ಮಿಸ್ಸಕಂ, ವಾಚಾಯ ಸಖಿಲೋ, ಮಣಿನಾ ಅತ್ಥೋ, ಧನೇನ ಅತ್ಥೋ, ಪಿತರಾ ತುಲ್ಯೋ।

ಕಾಲದ್ಧಾನೇಸು - ಮಾಸೇನ ಭುಞ್ಜತಿ, ಯೋಜನೇನ ಗಚ್ಛತಿ।

ಪಚ್ಚತ್ತೇ - ಅತ್ತನಾವ ಅತ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮನ್ನತಿ।

ಕಮ್ಮತ್ಥೇ - ತಿಲೇಹಿ ಖೇತ್ತೇ ವಪತಿ।

ಪಞ್ಚಮಿಯತ್ಥೇ - ಸುಮುತ್ತಾ ಮಯಂ ತೇನ ಮಹಾಸಮಣೇನ।

೧೯೭. ಸಹಾದಿಯೋಗೇ ಚ।

ಸಹ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಂ ನಾನಾ ವಿನಾ ಅಲಂ ಕಿಮಿಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಯೋಗೇ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಸಹತ್ಥೇಪಿ।

ತತ್ಥ **ಸಹ**ಸದ್ದೇನ ಯೋಗೋ ಕ್ರಿಯಾ ಗುಣ ದಬ್ಬ ಸಮವಾಯೇ ಸಮ್ಭವತಿ। ಯಥಾ - ವಿತಕ್ಕೇನ ಸಹ ವತ್ತತಿ, ಪುತ್ತೇನ ಸಹ ಥೂಲೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕೇಹಿ ಸಹ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಲಾಭೋ, ನಿಸೀದಿ ಭಗವಾ ಸದ್ಧಿಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ, ಸಹಸ್ಸೇನ ಸಮಂ ಮಿತಾ, ಸಬ್ಬೇಹಿ ಮೇ ಪಿಯೇಹಿ ಮನಾಪೇಹಿ ನಾನಾಭಾವೋ ವಿನಾಭಾವೋ, ಸಙ್ಘೋ ವಿನಾಪಿ ಗಗ್ಗೇನ ಉಪೋಸಥಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಅಲಂ ತೇ ಇಧ ವಾಸೇನ, ಕಿಂ ಮೇ ಏಕೇನ ತಿಣ್ಣೇನ, ಪುರಿಸೇನ ಥಾಮದಸ್ಸಿನಾ, ಕಿಂ ತೇ ಜಟಾಹಿ ದುಮ್ಮೇಧ, ಕಿಂ ತೇ ಅಜಿನಸಾಟಿಯಾ।

ಸಹತ್ಥೇ - ದೇವದತ್ತೋ ರಾಜಗಹಂ ಪಾವಿಸಿ ಕೋಕಾಲಿಕೇನ ಪಚ್ಛಾಸಮಣೇನ, ದುಕ್ಖೋ ಬಾಲೇಹಿ ಸಂವಾಸೋ।

೧೯೮. ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಚ।

ಯೋಗಗ್ಗಹಣಮಿಹಾನುವತ್ತತೇ, ಹೇತ್ವತ್ಥೇ, ಹೇತ್ವತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ಚ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಫಲೇ ದಿಟ್ಠಸಾಮತ್ಥಿಯಂ ಕಾರಣಂ ಹೇತು, ಸೋಯೇವ ಅತ್ಥೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ, ಅನ್ನೇನ ವಸತಿ, ಧಮ್ಮೇನ ವಸತಿ, ವಿಜ್ಜಾಯ ವಸತಿ।

> ನ ಜಚ್ಚಾವಸಲೋ ಹೋತಿ,
> ನ ಜಚ್ಚಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
> ಕಮ್ಮುನಾ ವಸಲೋ ಹೋತಿ,
> ಕಮ್ಮುನಾ ಹೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ॥

ದಾನೇನ ಭೋಗವಾ, ಆಚಾರೇನ ಕುಲೀ।

> ಕೇನ ಪಾಣಿ ಕಾಮದದೋ, ಕೇನ ಪಾಣಿ ಮಧುಸ್ಸವೋ।
> ಕೇನ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇನ, ಪುಞ್ಞಂ ಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಇಜ್ಝತಿ॥

ಹೇತ್ವತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ - ಕೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ, ಕೇನ ಪಯೋಜನೇನ, ಕೇನಟ್ಠೇನ, ಕೇನ ಹೇತುನಾ ವಸತಿ।

೧೯೯. ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ ಚ।

ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ ಚ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಾಲದ್ಧಾನದಿಸಾದೇಸಾದೀಸು ಚಾಯಂ। ತೇನ ಸಮಯೇನ, ತೇನ ಕಾಲೇನ, ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವಣಂ, ಸೋ ವೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸತ್ಥಾ, ಮಾಸೇನ ಭುಞ್ಜತಿ, ಯೋಜನೇನ ಧಾವತಿ। ಪುರತ್ಥಿಮೇನ ಧತರಟ್ಠೋ, ದಕ್ಖಿಣೇನ ವಿರೂಳ್ಹಕೋ, ಪಚ್ಛಿಮೇನ

ವಿರೂಪಕ್ಖೋ, ಉತ್ತರೇನ ಕಸಿವನ್ತೋ ಜನೋಘಮಪರೇನ ಚ, ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೧೯೯. **ಯೇನಙ್ಗವಿಕಾರೋ।**

ಯೇನ ಬ್ಯಾಧಿಮತಾ ಅಙ್ಗೇನ ಅಙ್ಗಿನೋ ವಿಕಾರೋ ಲಕ್ಖೀಯತೇ, ತತ್ಥ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಙ್ಗಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅಙ್ಗಂ,** ಸರೀರಂ। ಅಕ್ಖಿನಾ ಕಾಣೋ, ಹತ್ಥೇನ ಕುಣೀ, ಪಾದೇನ ಖಞ್ಜೋ, ಪಿಟ್ಠಿಯಾ ಖುಜ್ಜೋ।

೨೦೦. **ವಿಸೇಸನೇ ಚ।**

ವಿಸೇಸೀಯತಿ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಂ ಅನೇನಾತಿ **ವಿಸೇಸನಂ,** ಗೋತ್ತಾದಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಗೋತ್ತನಾಮಜಾತಿಸಿಪ್ಪವಯೋಗುಣಸಙ್ಖಾತೇ ವಿಸೇಸನತ್ಥೇ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಪಕತಿ**ಆದೀಹಿ ಚ। ಗೋತ್ತೇನ ಗೋತಮೋ ನಾಥೋ।

> ಸಾರಿಪುತ್ತೋತಿ ನಾಮೇನ, ವಿಸ್ಸುತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಚ ಸೋ।
> ಜಾತಿಯಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಬುದ್ಧೋ, ಲೋಕೇ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ॥
>
> ತದಹು ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸನ್ತೋ, ಜಾತಿಯಾ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕೋ।
> ಸೋಪಿ ಮಂ ಅನುಸಾಸೇಯ್ಯ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಮಿ ಮತ್ಥಕೇ॥

ಸಿಪ್ಪೇನ ನಳಕಾರೋ ಸೋ, ಏಕೂನತಿಂಸೋ ವಯಸಾ, ವಿಜ್ಜಾಯ ಸಾಧು, ಪಞ್ಞಾಯ ಸಾಧು, ತಪಸಾ ಉತ್ತಮೋ, ಸುವಣ್ಣೇನ ಅಭಿರೂಪೋ।

ಪಕತಿಆದೀಸು - ಪಕತಿಯಾ ಅಭಿರೂಪೋ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಮತ್ತಿಕಾ, ಸಮೇನ ಧಾವತಿ, ವಿಸಮೇನ ಧಾವತಿ, ದ್ವಿದೋಣೇನ ಧಞ್ಞಂ ಕಿಣಾತಿ, ಸಹಸ್ಸೇನ ಅಸ್ಸಕೇ ಕಿಣಾತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಚತುತ್ಥೀ?

೨೦೧. **ಸಮ್ಪದಾನೇ ಚತುತ್ಥೀ।**

ಸಮ್ಪದಾನಕಾರಕೇ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಚತುತ್ಥೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಿಞ್ಚ ಸಮ್ಪದಾನಂ?

೨೦೨. **ಯಸ್ಸ ದಾತುಕಾಮೋ ರೋಚತೇ ಧಾರಯತೇ ವಾ ತಂ ಸಮ್ಪದಾನಂ।**

ಯಸ್ಸ ವಾ ದಾತುಕಾಮೋ, ಯಸ್ಸ ವಾ ರೋಚತೇ, ಯಸ್ಸ ವಾ ಧಾರಯತೇ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಸಮ್ಪದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಪದೀಯತೇ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಸಮ್ಪದಾನಂ,** ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ।

ತಂ ಪನ ತಿವಿಧಂ ದಿಯ್ಯಮಾನಸ್ಸಾನಿವಾರಣಜ್ಝೇಸನಾನುಮತಿವಸೇನ। ಯಥಾ - ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪುಪ್ಫಂ ಯಜತಿ, ಬೋಧಿರುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಲಂ ದದಾತಿ। **ಅಜ್ಝೇಸನೇ** - ಯಾಚಕಾನಂ ಧನಂ ದದಾತಿ। **ಅನುಮತಿಯಂ** - ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಾನಂ ದೇತಿ।

ಯಥಾಹ

“ಅನಿರಾಕರಣಾರಾಧ-ನಾಭ್ಯನುಞ್ಞವಸೇನ ಹಿ।
ಸಮ್ಪದಾನಂ ತಿಧಾ ವುತ್ತಂ, ರುಕ್ಖ ಯಾಚಕ ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ॥

ದಾತುಕಾಮೋತಿ ಕಿಂ? ರಞ್ಞೋ ದಣ್ಡಂ ದದಾತಿ।

ರೋಚನಾದೀಸು ಪನ - ಸಮಣಸ್ಸ ರೋಚತೇ ಸಚ್ಚಂ, ಮಾಯಸ್ಮನ್ತಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ರುಚ್ಚಿತ್ಥ, ಯಸ್ಸಾಯಸ್ಮತೋ ಖಮತಿ, ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣಛತ್ತಂ ಧಾರಯತೇ ಯಞ್ಞದತ್ತೋ।

“ಸಮ್ಪದಾನಂ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೦೩. ಸಿಲಾಘ ಹನು ಠಾ ಸಪ ಧಾರ ಪಿಹ ಕುಧ ದುಹಿ ಸ್ಸಾಸೂಯ ರಾಧಿಕ್ಖ ಪಚ್ಚಾಸುಣ ಅನುಪತಿಗಿಣಪುಬ್ಬಕತ್ತಾರೋಚನತ್ಥತದತ್ಥ ತುಮತ್ಥಾಲಮತ್ಥ ಮಞ್ಞಾನಾದರಪ್ಪಾಣಿನಿ ಗತ್ಯತ್ಥಕಮ್ಮನಿ ಆಸಿಸತ್ಥ ಸಮ್ಮುತಿ ಭಿಯ್ಯಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇಸು ಚ।

ಚತುಪ್ಪದಮಿದಂ । **ಸಿಲಾಘ** ಕತ್ಥನೇ, **ಹನು** ಅಪನಯನೇ, **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ, **ಸಪ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, **ಧರ** ಧಾರಣೇ, **ಪಿಹ** ಇಚ್ಛಾಯಂ ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ ಪಯೋಗೇ, **ಕುಧ** ಕೋಪೇ, **ದುಹ** ಜಿಘಂಸಾಯಂ, **ಇಸ್ಸ** ಇಸ್ಸಾಯಂ, **ಉಸೂಯ** ದೋಸಾವಿಕರಣೇ ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ತದತ್ಥವಾಚೀನಞ್ಚ ಧಾತೂನಂ ಪಯೋಗೇ ಚ **ರಾಧ** ಹಿಂಸಾಸಂರಾಧೇಸು, **ಇಕ್ಖ** ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸೂತಿ ಇಮೇಸಂ ಪಯೋಗೇ ಚ **ಪತಿ ಆ**ಪುಬ್ಬಸ್ಸ **ಸು** ಸವಣೇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಚ **ಅನುಪತಿ**ಪುಬ್ಬಸ್ಸ **ಗೇ**ಸದ್ದೇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಚ ಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ ಚ ಆರೋಚನತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ, ತದತ್ಥೇ, ತುಮತ್ಥೇ, ಅಲಮತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ಚ ಮಞ್ಞತಿಪ್ಪಯೋಗೇ ಅನಾದರೇ ಅಪ್ಪಾಣಿನಿ ಚ ಗತ್ಯತ್ಥಾನಂ ಕಮ್ಮನಿ ಚ ಆಸಿಸತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ಚ ಸಮ್ಮುತಿ ಭಿಯ್ಯಪ್ಪಯೋಗೇಸು ಚ ಸತ್ತಮ್ಯತ್ಥೇ ಚಾತಿ ತಂ ಕಮ್ಮಾದಿಕಾರಕಂ ಸಮ್ಪದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ಪಹಿಣತಿಕಪ್ಪತಿ ಪಹೋತಿ ಉಪಮಾಞ್ಜಲಿಕರಣ ಫಾಸು ಅತ್ಥಸೇಯ್ಯಪ್ಪಭುತಿಯೋಗೇ ಚ ಪುರೇ ವಿಯ ಚತುತ್ಥೀ।

ಸಿಲಾಘಾದಿಪ್ಪಯೋಗೇ ತಾವ - ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಿಲಾಘತೇ। ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಸಿಲಾಘತೇ, ಥೋಮೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಹನುತೇ ಮಯ್ಹಮೇವ, ಹನುತೇ ತುಯ್ಹಮೇವ, ಅಪಲಪತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಾನಂ ವಡ್ಢಕೀ, ಏತ್ಥ ಚ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಉಪಗಮನಂ। ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಭುಞ್ಜಮಾನಸ್ಸ ಪಾನೀಯೇನ ವಾ ವಿಧೂಪನೇನ ವಾ ಉಪತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ।

ತುಯ್ಹಂ ಸಪತೇ, ಮಯ್ಹಂ ಸಪತೇ, ಏತ್ಥ ಚ **ಸಪನಂ** ನಾಮ ಸಚ್ಚಕರಣಂ।

ಧಾರಯತಿಪ್ಪಯೋಗೇ ಧನಿಕೋಯೇವ ಸಮ್ಪದಾನಂ, ಸುವಣ್ಣಂ ತೇ ಧಾರಯತೇ, ಇಣಂ ಧಾರಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಮಯಂ ನಾಗಂ ಧಾರಯಾಮ।

ಪಿಹಪ್ಪಯೋಗೇ ಇಚ್ಛಿತೋಯೇವ, ದೇವಾಪಿ ತಸ್ಸ ಪಿಹಯನ್ತಿ ತಾದಿನೋ, ದೇವಾಪಿ ತೇಸಂ ಪಿಹಯನ್ತಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಸತೀಮತಂ, ಪತ್ಥೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕೋಧಾದಿಅತ್ಥಾನಂ ಪಯೋಗೇ ಯಂ ಪತಿ ಕೋಪೋ, ತಸ್ಸ ಕುಜ್ಝ ಮಹಾವೀರ, ಯದಿಹಂ ತಸ್ಸ ಕುಪ್ಪೇಯ್ಯಂ।

ದುಹಯತಿ ದಿಸಾನಂ ಮೇಘೋ, ಯೋ ಮಿತ್ತಾನಂ ನ ದುಬ್ಭತಿ।

ತಿತ್ಥಿಯಾ ಇಸ್ಸನ್ತಿ ಸಮಣಾನಂ।

ದುಜ್ಜನಾ ಗುಣವನ್ತಾನಂ ಉಸೂಯನ್ತಿ, ಕಾ ಉಸೂಯಾ ವಿಜಾನತಂ।

ರಾಧಿಕ್ಖಪ್ಪಯೋಗೇ ಯಸ್ಸ ವಿಪುಚ್ಛನಂ ಕಮ್ಮವಿಖ್ಯಾಪನತ್ಥಂ, **ವಾಧಿಕಾರತೋ** ದುತಿಯಾ ಚ। ಆರಾಧೋ ಮೇ ರಞ್ಞೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಪರಜ್ಝತಿ, ರಾಜಾನಂ ವಾ ಅಪರಜ್ಝತಿ, ಕ್ಯಾಹಂ ಅಯ್ಯಾನಂ ಅಪರಜ್ಝಾಮಿ, ಕ್ಯಾಹಂ ಅಯ್ಯೇ ಅಪರಜ್ಝಾಮಿ ವಾ।

ಆಯಸ್ಮತೋ ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪೇಕ್ಖೋ ಉಪತಿಸ್ಸೋ, ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ವಾ।

ಪಚ್ಚಾಸುಣ ಅನುಪತಿಗಿಣಾನಂ ಪುಬ್ಬಕತ್ತಾ ಚ ಸುಣೋತಿಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಪಚ್ಚಾಯೋಗೇ, ಗಿಣಸ್ಸ ಚ ಅನುಪತಿಯೋಗೇ ಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಕಮ್ಮುನೋ ಯೋ ಕತ್ತಾ, ಸೋ ಸಮ್ಪದಾನಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ - ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಏತದವೋಚ, ಏತ್ಥ "ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಅಕಥಿತಕಮ್ಮಂ, "ಏತ"ನ್ತಿ ಕಥಿತಕಮ್ಮಂ, ಪುಬ್ಬಸ್ಸ ವಚನಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತ್ತಾ ಭಗವಾ। ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ, ಆಸುಣನ್ತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ, ತಥಾ ಭಿಕ್ಖು ಜನಂ ಧಮ್ಮಂ ಸಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಜನೋ ಅನುಗಿಣಾತಿ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಜನೋ ಪತಿಗಿಣಾತಿ, ಸಾಧುಕಾರದಾನಾದಿನಾ ತಂ ಉಸ್ಸಾಹಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

> ಯೋ ವದೇತಿ ಸ ಕತ್ತಾತಿ, ವುತ್ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।
> ಯೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ ತಸ್ಸ, ಸಮ್ಪದಾನಂ ವಿಜಾನಿಯಾತಿ॥

ಆರೋಚನತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ಯಸ್ಸ ಆರೋಚೇತಿ, ತಂ ಸಮ್ಪದಾನಂ। ಆರೋಚಯಾಮಿ ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿವೇದಯಾಮಿ ವೋ ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆಮನ್ತಯಾಮಿ ತೇ ಮಹಾರಾಜ, ಆಮನ್ತ ಖೋ ತಂ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ವಾ। ಏತ್ಥ ಚ **ಆರೋಚನ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಕಥನಪ್ಪಕಾರತ್ಥತ್ತಾ ದೇಸನತ್ಥಾದಿಪ್ಪಯೋಗೇಪಿ ಚತುತ್ಥೀ। ಧಮ್ಮಂ ವೋ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ದೇಸೇತು ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ, ಯಥಾ ನೋ ಭಗವಾ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ, ನಿರುತ್ತಿಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತದತ್ಥೇ ಸಮ್ಪದಾನಸಞ್ಞಾ, ಚತುತ್ಥೀ ಚ।

"ಅತೋ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೦೪. ಆಯ ಚತುತ್ಥೇಕವಚನಸ್ಸ ತು।

ಅಕಾರನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಪರಸ್ಸ ಚತುತ್ಥೇಕವಚನಸ್ಸ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ।

ಬುದ್ಧಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಸಙ್ಘಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಜೀವಿತಂ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಸೇವಾಮಿ ನೇವ ದವಾಯ ನ ಮದಾಯ ನ ಮಣ್ಡನಾಯ ನ ವಿಭೂಸನಾಯ, ಊನಸ್ಸ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ, ಅತ್ಥಾಯ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ।

ತುಮತ್ಥೇ - ಲೋಕಾನುಕಮ್ಪಾಯ, ಲೋಕಮನುಕಮ್ಪಿತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ।

ಅಲಂಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಾ ಅರಹಪಟಿಕ್ಖೇಪಾ। **ಅರಹತ್ಥೇ** - ಅಲಂ ಮೇ ರಜ್ಜಂ, ಅಲಂ ಭಿಕ್ಖು ಪತ್ತಸ್ಸ, ಅಕ್ಖಧುತ್ತೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ನಾಲಂ ದಾರಭರಣಾಯ, ಅಲಂ ಮಲ್ಲೋ ಮಲ್ಲಸ್ಸ, ಅರಹತಿ ಮಲ್ಲೋ ಮಲ್ಲಸ್ಸ।

ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇ - ಅಲಂ ತೇ ಇಧ ವಾಸೇನ, ಅಲಂ ಮೇ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣೇನ, ಕಿಂ ಮೇ ಏಕೇನ ತಿಣ್ಣೇನ, ಕಿಂ ತೇ ಜಟಾಹಿ ದುಮ್ಮೇಧ, ಕಿಂ ತೇತ್ಥ ಚತುಮಟ್ಠಸ್ಸ।

ಮಞ್ಞತಿಪ್ಪಯೋಗೇ ಅನಾದರೇ ಅಪ್ಪಾಣಿನಿ ಕಮ್ಮನಿಯೇವ - ಕಟ್ಠಸ್ಸ ತುವಂ ಮಞ್ಞೇ, ಕಳಿಙ್ಗರಸ್ಸ ತುವಂ ಮಞ್ಞೇ, ಜೀವಿತಂ ತಿಣಾಯಪಿ ನ ಮಞ್ಞಮಾನೋ।

ಅನಾದರೇತಿ ಕಿಂ? ಸುವಣ್ಣಂ ತಂ ಮಞ್ಞೇ। **ಅಪ್ಪಾಣಿನೀತಿ** ಕಿಂ? ಗದ್ರಭಂ ತುವಂ ಮಞ್ಞೇ।

ಗತ್ಯತ್ಥಕಮ್ಮನಿ ವಾಧಿಕಾರತೋ ದುತಿಯಾ ಚ। ಅಪ್ಪೋ ಸಗ್ಗಾಯ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಪ್ಪೋ ಸಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನಿಬ್ಬಾನಾಯ ವಜನ್ತಿಯಾ, ಮೂಲಾಯ ಪಟಿಕಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಮೂಲಂ ಪಟಿಕಸ್ಸೇಯ್ಯ।

ಆಸೀಸನತ್ಥೇ ಆಯುಭದ್ದಕುಸಲಾದಿಯೋಗೇಯೇವ, ಆಯಸ್ಮತೋ ದೀಘಾಯು ಹೋತು, "ತೋತಿತಾ ಸಸ್ಮಿಂನಾಸೂ"ತಿ **ನ್ತುಸ್ಸ** ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ತೋ** ಆದೇಸೋ। ಭದ್ದಂ ಭವತೋ ಹೋತು, ಕುಸಲಂ ಭವತೋ ಹೋತು, ಅನಾಮಯಂ ಭವತೋ ಹೋತು, ಸುಖಂ ಭವತೋ ಹೋತು, ಅತ್ಥಂ ಭವತೋ ಹೋತು, ಹಿತಂ ಭವತೋ ಹೋತು, ಸ್ವಾಗತಂ ಭವತೋ ಹೋತು, ಸೋತ್ಥಿ ಹೋತು ಸಬ್ಬಸತ್ತಾನಂ।

ಸಮ್ಮುತಿಪ್ಪಯೋಗೇ - ಸಾಧು ಸಮ್ಮುತಿ ಮೇ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ದಸ್ಸನಾಯ।

ಭಿಯ್ಯಪ್ಪಯೋಗೇ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ।

ಸತ್ತಮಿಯತ್ಥೇ ಆವಿಕರಣ ಪಾತುಭವನಾದಿಯೋಗೇ - ತುಯ್ಹಞ್ಚಸ್ಸ ಆವಿಕರೋಮಿ, ತಸ್ಸ ಮೇ ಸಕ್ಕೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ।

ಚಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ ಪಹಿಣಾದಿಕ್ರಿಯಾಯೋಗೇ, ಫಾಸುಆದಿನಾಮಪಯೋಗೇ ಚ - ತಸ್ಸ ಪಹಿಣೇಯ್ಯ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದೂತಂ ಪಾಹೇಸಿ, ಕಪ್ಪತಿ ಸಮಣಾನಂ ಆಯೋಗೋ, ಏಕಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪಹೋತಿ, ಉಪಮಂ ತೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಞ್ಜಲಿಂ ತೇ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾಮಿ। ತಥಾ ತಸ್ಸ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ಲೋಕಸ್ಸತ್ಥೋ, ಮಣಿನಾ ಮೇ ಅತ್ಥೋ, ಸೇಯ್ಯೋ ಮೇ ಅತ್ಥೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಚತುತ್ಥೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೦೫. ನಮೋಯೋಗಾದೀಸ್ವಪಿ ಚ।

ನಮೋಸದ್ದಯೋಗೇ, **ಸೋತ್ಥಿಸ್ವಾಗತಾದೀಹಿ** ಚ ಯೋಗೇ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಚತುತ್ಥೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ನಮೋ ತೇ ಬುದ್ಧ ವೀರತ್ಥು, ನಮೋ ಕರೋಹಿ ನಾಗಸ್ಸ, ನಮತ್ಥು ಬುದ್ಧಾನಂ, ನಮತ್ಥು ಬೋಧಿಯಾ, ಸೋತ್ಥಿ ಪಜಾನಂ, ಸ್ವಾಗತಂ ತೇ ಮಹಾರಾಜ, ಅಥೋ ತೇ ಅದುರಾಗತಂ।

"ಕಾಲೇ, ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೦೬. ಭಾವವಾಚಿಮ್ಹಿ ಚತುತ್ಥೀ।

ಭಾವವಾಚಿಮ್ಹಿ ಚತುತ್ಥೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿಕಾಲೇ। ಭವನಂ **ಭಾವೋ**। ಪಚ್ಚಿಸ್ಸತೇ, ಪಚನಂ ವಾ ಪಾಕೋ, ಪಾಕಾಯ ವಜತಿ, ಪಚಿತುಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಭೋಗಾಯ ವಜತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪಞ್ಚಮೀ?

೩೦೭. ಅಪಾದಾನೇ ಪಞ್ಚಮೀ।

ಕಿಮಪಾದಾನಂ?

೩೦೮. ಯಸ್ಮಾದಪೇತಿ ಭಯಮಾದತ್ತೇ ವಾ ತದಪಾದಾನಂ।

ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಅವಧಿತೋ ಅಪೇತಿ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಭಯಹೇತುತೋ ಭಯಂ ಭವತಿ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಅಕ್ಖಾತಾರಾ ವಿಜ್ಜಂ ಆದದಾತಿ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ। ಅಪನೇತ್ವಾ ಇತೋ ಆದದಾತೀತಿ **ಅಪಾದಾನಂ।**

ತಂ ಪನ ತಿವಿಧಂ ವಿಸಯಭೇದೇನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠವಿಸಯಂ, ಉಪಾತ್ತವಿಸಯಂ, ಅನುಮೇಯ್ಯವಿಸಯಞ್ಚಾತಿ।

ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಾವಿಸಯಸ್ಸ ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸಸ್ಸ ನಿದ್ದಿಟ್ಠತ್ತಾ **ನಿದ್ದಿಟ್ಠವಿಸಯಂ।** ಯಥಾ - ಗಾಮಾ ಅಪೇನ್ತಿ ಮುನಯೋ, ನಗರಾ ನಿಗ್ಗತೋ ರಾಜಾ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಪಾಪಾ ಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರಯೇ, ಪಾಪಾ ನಿವಾರೇನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು ಯದಿಪಿ ಕಾಯಸಂಯೋಗಪುಬ್ಬಕಾಪಗಮನಂ ನತ್ಥಿ, ತಥಾಪಿ ಚಿತ್ತಸಂಯೋಗಪುಬ್ಬಕಸ್ಸ ಅಪಗಮನಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ ಇಮಿನಾ ಚ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಾ।

ಯತ್ಥ ಪನ ಅಪಗಮನಕ್ರಿಯಂ ಉಪಾತ್ತಂ ಅಜ್ಝಾಹಟಂ ವಿಸಯಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ **ಉಪಾತ್ತವಿಸಯಂ।** ಯಥಾ - ವಲಾಹಕಾ ವಿಜ್ಜೋತತೇ ವಿಜ್ಜು, ಕುಸೂಲತೋ ಪಚತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ವಲಾಹಕಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ, ಕುಸೂಲತೋ ಅಪನೇತ್ವಾ"ತಿ ಚ ಪುಬ್ಬಕ್ರಿಯಾ ಅಜ್ಝಾಹರೀಯತಿ।

ಅನುಮೇಯ್ಯವಿಸಯಂ ಯಥಾ - ಮಾಥುರಾ ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಕೇಹಿ ಅಭಿರೂಪಾ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಕೇನಚಿ ಗುಣೇನ ಉಕ್ಕಂಸೀಯನ್ತೀತಿ ಅನುಮೇಯ್ಯೋವ ಕ್ರಿಯಾವಿಸೇಸೋ। ಇಧ ಪನ **ದೂರನ್ತಿಕಾದಿ**ಸುತ್ತೇ **ವಿಭತ್ತ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಾ।

ವುತ್ತಞ್ಚ

"ನಿದ್ದಿಟ್ಠವಿಸಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ, ಉಪಾತ್ತವಿಸಯಂ ತಥಾ।
ಅನುಮೇಯ್ಯವಿಸಯಞ್ಚಾತಿ, ಅಪಾದಾನಂ ತಿಧಾ ಮತ"ನ್ತಿ॥

ತದೇವ ಚಲಾಚಲವಸೇನ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಹೋತಿ।

ಚಲಂ ಯಥಾ - ಧಾವತಾ ಹತ್ಥಿಮ್ಹಾ ಪತಿತೋ ಅಙ್ಕುಸಧಾರೀ।

ಅಚಲಂ ಯಥಾ - ಪಬ್ಬತಾ ಓತರನ್ತಿ ವನಚರಾ।

ಭಯಹೇತುಮ್ಹಿ - ಚೋರಾ ಭಯಂ ಜಾಯತಿ, ತಣ್ಹಾಯ ಜಾಯತೀ ಭಯಂ, ಪಾಪತೋ ಉತ್ತಸತಿ, **ಅಕ್ಖಾತರಿ** - ಉಪಜ್ಝಾಯಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆಚರಿಯಮ್ಹಾ ಅಧೀತೇ, ಆಚರಿಯತೋ ಸುಣಾತಿ।

"ಅಪಾದಾನ"ನ್ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೨೦೯. ಧಾತುನಾಮಾನಮುಪಸಗ್ಗಯೋಗಾದೀಸ್ವಪಿ ಚ।

ಧಾತವೋ ಚ ನಾಮಾನಿ ಚ **ಧಾತುನಾಮಾನಿ,** ತೇಸಂ ಅವಿಹಿತಲಕ್ಖಣಾನಂ ಧಾತುನಾಮಾನಂ ಪಯೋಗೇ, ಉಪಸಗ್ಗಯೋಗೇ ಚ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ನಿಪಾತಯೋಗೇ ಚ ತಂಯುತ್ತಂ ಕಾರಕಂ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

ಧಾತುಪ್ಪಯೋಗೇ ತಾವ - **ಪರಾಜಿ**ಯೋಗೇ ಯೋ ಅಸಯ್ಹೋ, ಪಭೂಯೋಗೇ ಪಭವೋ, ಜನಿಯೋಗೇ ಜಾಯಮಾನಸ್ಸ ಪಕತಿ ಚ। ಯಥಾ - ಬುದ್ಧಸ್ಮಾ ಪರಾಜೇನ್ತಿ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ। ಹಿಮವತಾ ಪಭವನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ಮಹಾನದಿಯೋ, ಅನವತತ್ತಮ್ಹಾ ಮಹಾಸರಾ ಪಭವನ್ತಿ, ಅಚಿರವತಿಯಾ ಪಭವನ್ತಿ ಕುನ್ನದಿಯೋ। ಕಾಮತೋ ಜಾಯತೀ ಸೋಕೋ, ಯಸ್ಮಾ ಸೋ ಜಾಯತೇ ಗಿನಿ, ಉರಸ್ಮಾ ಜಾತೋ ಪುತ್ತೋ, ಕಮ್ಮತೋ ಜಾತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ।

ನಾಮಪ್ಪಯೋಗೇ ಅಞ್ಞತ್ಥಿತರಾದೀಹಿ ಯುತ್ತೇ - ನಾಞ್ಞತ್ರ ದುಕ್ಖಾ ಸಮ್ಭೋತಿ, ನಾಞ್ಞಂ ದುಕ್ಖಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಕಮ್ಮೇನ, ತತೋ ಇತರಂ, ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ ಪುತ್ತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಉಪಸಗ್ಗಯುತ್ತೇಸು ಅಪಪರೀಹಿ ವಜ್ಜನತ್ಥೇಹಿ ಯೋಗೇ, ಮರಿಯಾದಾಭಿವಿಧಿಅತ್ಥೇ ಆಯೋಗೇ **ಪತಿ**ನಾ ಪತಿನಿಧಿಪತಿದಾನತ್ಥೇನ ಯೋಗೇ ಚ। ಯಥಾ - ಅಪಸಾಲಾಯ ಆಯನ್ತಿ ವಾಣಿಜಾ, ಸಾಲಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಪರಿಪಬ್ಬತಾ ದೇವೋ ವಸ್ಸತಿ, ಪಬ್ಬತಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮರಿಯಾದಾಯಂ** - ಆಪಬ್ಬತಾ ಖೇತ್ತಂ। **ಅಭಿವಿಧಿಮ್ಹಿ** - ಆಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಅಭಿಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪತಿನಿಧಿಮ್ಹಿ** - ಬುದ್ಧಸ್ಮಾ ಪತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಆಲಪತಿ ತೇಮಾಸಂ। **ಪತಿದಾನೇ** - ಘತಮಸ್ಸ ತೇಲಸ್ಮಾ ಪತಿ ದದಾತಿ, ಕನಕಮಸ್ಸ ಹಿರಞ್ಞಸ್ಮಾ ಪತಿ ದದಾತಿ।

ನಿಪಾತಯುತ್ತೇಸು ರಿತೇ ನಾನಾ ವಿನಾದೀಹಿ ಯೋಗೇ - ರಿತೇ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಕುತೋ ಸುಖಂ ಲಭತಿ। ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನಾನಾಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ವಿನಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ ನತ್ಥಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ನಾಥೋ ಲೋಕೇ ವಿಜ್ಜತಿ। ಅರಿಯೇಹಿ ಪುಥಗೇವಾಯಂ ಜನೋ, ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ।

ಅಪಿಗ್ಗಹಣೇನ ಕಮ್ಮಾಪಾದಾನಕಾರಕಮಜ್ಝೇಪಿ ಪಞ್ಚಮೀ ಕಾಲದ್ಧಾನೇಹಿ, ಪಕ್ಖಸ್ಮಾ ವಿಜ್ಝತಿ ಮಿಗಂ ಲುದ್ದಕೋ, ಇತೋ ಪಕ್ಖಸ್ಮಾ ಮಿಗಂ ವಿಜ್ಝತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಮಾಸಸ್ಮಾ ಭುಞ್ಜತಿ ಭೋಜನಂ, ಕೋಸಾ ವಿಜ್ಝತಿ ಕುಞ್ಜರಂ।

ಚಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ **ಪಭುತ್ಯಾದಿ**ಅತ್ಥೇ, ತದತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ಚ - ಯತೋಹಂ ಭಗಿನಿ ಅರಿಯಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋ, ಯತೋ ಸರಾಮಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಯತೋ ಪತ್ತೋಸ್ಮಿ ವಿಞ್ಞುತಂ, ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ, ಯತೋ ಪಭುತಿ, ಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೨೧೦. ರಕ್ಖಣತ್ಥಾನಮಿಚ್ಛಿತಂ ।

ರಕ್ಖಣತ್ಥಾನಂ ಧಾತೂನಂ ಪಯೋಗೇ ಯಂ ಇಚ್ಛಿತಂ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ, **ಚ**ಕಾರಾಧಿಕಾರತೋ ಅನಿಚ್ಛಿತಞ್ಚ। ರಕ್ಖಣಞ್ಚೇತ್ಥ ನಿವಾರಣಂ, ತಾಯನಞ್ಚ। ಕಾಕೇ ರಕ್ಖನ್ತಿ ತಣ್ಡುಲಾ, ಯವಾ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತಿ ಗಾವೋ।

ಅನಿಚ್ಛಿತಂ ಯಥಾ - ಪಾಪಾ ಚಿತ್ತಂ ನಿವಾರಯೇ, ಪಾಪಾನಿವಾರೇನ್ತಿ, ರಾಜತೋ ವಾ ಚೋರತೋ ವಾ ಅಗ್ಗಿತೋ ವಾ ಉದಕತೋ ವಾ ನಾನಾಭಯತೋ ವಾ ನಾನಾರೋಗತೋ ವಾ ನಾನಾಉಪದ್ದವತೋ ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹನ್ತು।

“ಇಚ್ಛಿತ”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೧೧. **ಯೇನ ವಾ'ದಸ್ಸನಂ।**

ಯೇನ ಅದಸ್ಸನಮಿಚ್ಛಿತಂ ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತೇನ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ ವಾ, ಅನ್ತರಧಾನೇವಾಯಂ। ಉಪಜ್ಝಾಯಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ ಸಿಸ್ಸೋ, ನಿಲೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ ಪುತ್ತೋ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಜೇತವನೇ ಅನ್ತರಹಿತೋ। **ಯೇನಾತಿ** ಕಿಂ? ಯಕ್ಖೋ ತತ್ಥೇವ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ।

೩೧೨. **ದೂರನ್ತಿಕದ್ಧಕಾಲನಿಮ್ಮಾನತ್ವಾಲೋಪದಿಸಾಯೋಗವಿಭತ್ತಾರಪ್ಪಯೋಗ ಸುದ್ಧಪ್ಪಮೋಚನ ಹೇತು ವಿವಿತ್ತಪ್ಪಮಾಣ ಪುಬ್ಬಯೋಗ ಬನ್ಧನ ಗುಣವಚನ ಪಞ್ಹ ಕಥನಥೋಕಾಕತ್ತೂಸು ಚ।**

ದೂರತ್ಥೇ, ಅನ್ತಿಕತ್ಥೇ, ಅದ್ಧನಿಮ್ಮಾನೇ, ಕಾಲನಿಮ್ಮಾನೇ, ತ್ವಾಲೋಪೇ, ದಿಸಾಯೋಗೇ, ವಿಭತ್ತೇ, ಆರತಿಪ್ಪಯೋಗೇ, ಸುದ್ಧತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ, ಪಮೋಚನತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ, ಹೇತ್ವತ್ಥೇ, ವಿವಿತ್ತತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ, ಪಮಾಣತ್ಥೇ, ಪುಬ್ಬಯೋಗೇ, ಬನ್ಧನತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ, ಗುಣವಚನೇ , ಪಞ್ಹೇ, ಕಥನೇ, ಥೋಕತ್ಥೇ, ಅಕತ್ತರಿ ಚ ಯದವಧಿಭೂತಂ, ಹೇತುಕಮ್ಮಾದಿಭೂತಞ್ಚ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ, **ಚಸದ್ದೇನ** ಯಥಾಯೋಗಂ ದುತಿಯಾ, ತತಿಯಾ, ಛಟ್ಠೀ ಚ।

ಏತ್ಥ ಚ ದೂರನ್ತಿಕಞ್ಚ ದೂರನ್ತಿಕತ್ಥಞ್ಚಾತಿ **ದೂರನ್ತಿಕನ್ತಿ** ಸರೂಪೇಕಸೇಸಂ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ತೇನ ದೂರನ್ತಿಕತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ, ತದತ್ಥೇ ಚ ಅಪಾದಾನಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ।

ದೂರತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ತಾವ - ಕೀವದೂರೋ ಇತೋ ನಳಕಾರಗಾಮೋ, ತತೋ ಹವೇ ದೂರತರಂ ವದನ್ತಿ, ಗಾಮತೋ ನಾತಿದೂರೇ। ಆರಕಾ ತೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ಇಮಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮವಿನಯಾ, ಆರಕಾ ತೇಹಿ ಭಗವಾ। **ದೂರತ್ಥೇ** - ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ಅದ್ದಸ ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ।

ಅನ್ತಿಕತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ - ಅನ್ತಿಕಂ ಗಾಮಾ, ಆಸನ್ನಂ ಗಾಮಾ, ಸಮೀಪಂ ಗಾಮಾ, ಗಾಮಸ್ಸ ಸಮೀಪನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ದುತಿಯಾ, ತತಿಯಾ ಚ, ದೂರಂ ಗಾಮಂ ಆಗತೋ, ದೂರೇನ ಗಾಮೇನ ಆಗತೋ, ದೂರತೋ ಗಾಮಾ ಆಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ದೂರಂ ಗಾಮೇನ ವಾ। ಅನ್ತಿಕಂ ಗಾಮಂ ಆಗತೋ, ಅನ್ತಿಕಂ ಗಾಮೇನ ವಾ, ಆಸನ್ನಂ ಗಾಮಂ, ಆಸನ್ನಂ ಗಾಮೇನ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅದ್ಧಕಾಲನಿಮ್ಮಾನೇ ನಿಮ್ಮಾನಂ ನಾಮ ಪರಿಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಿಂ ಗಮ್ಯಮಾನೇ - ಇತೋ ಮಥುರಾಯ ಚತೂಸು ಯೋಜನೇಸು ಸಙ್ಕಸ್ಸಂ, ರಾಜಗಹತೋ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಯೋಜನಮತ್ಥಕೇ ಸಾವತ್ಥಿ।

ಕಾಲನಿಮ್ಮಾನೇ - ಇತೋ ಏಕನವುತಿಕಪ್ಪಮತ್ಥಕೇ ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ ಉದಪಾದಿ, ಇತೋ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಚ್ಚಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ।

ತ್ವಾಪಚ್ಚಯನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ನಾಮ ತದತ್ಥಸಮ್ಭವೇಪಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ತ್ವಾಲೋಪೇ ಕಮ್ಮಾಧಿಕರಣೇಸು - ಪಾಸಾದಾ ಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಪಾಸಾದಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ । ತಥಾ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧಾ ಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಅಭಿಧಮ್ಮಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ವಾ, ಅಭಿಧಮ್ಮಾ ಕಥಯನ್ತಿ, ಅಭಿಧಮ್ಮಂ ಪಠಿತ್ವಾ ವಾ, ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹೇಯ್ಯ, ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ವಾ।

ದಿಸತ್ಥವಾಚೀಹಿ ಯೋಗೇ, ದಿಸತ್ಥೇ ಚ - ಇತೋ ಸಾ ಪುರಿಮಾ ದಿಸಾ, ಇತೋ ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಿಸಾ, ಇತೋ ಸಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ದಿಸಾ, ಇತೋ ಸಾ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾ, ಅವೀಚಿತೋ ಉಪರಿಭವಗ್ಗಾ, ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ, ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ದಿಸತ್ಥೇ** - ಪುರತ್ಥಿಮತೋ ದಕ್ಖಿಣತೋತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಸತ್ತಮಿಯತ್ಥೇ **ತೋ**ಪಚ್ಚಯೋಪಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ವಿಭತ್ತಂ ನಾಮ ಸಯಂ ವಿಭತ್ತಸ್ಸೇವ ತದಞ್ಞತೋ ಗುಣೇನ ವಿಭಜನಂ, ತಸ್ಮಿಂ ವಿಭತ್ತೇ - ಯತೋ ಪಣೀತತರೋ ವಾ ವಿಸಿಟ್ಠತರೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಅತ್ತದನ್ತೋ ತತೋ ವರಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ದಾನತೋ ಸೀಲಮೇವ ವರಂ, ತತೋ ಮಯಾ ಸುತಾ ಅಸ್ಸುತಮೇವ ಬಹುತರಂ, ಸೀಲಮೇವ ಸುತಾ ಸೇಯ್ಯೋ। ಭಟ್ಟೀ ಚ, ಛನ್ನವುತೀನಂ ಪಾಸಣ್ಡಾನಂ ಪವರಂ ಯದಿದಂ ಸುಗತವಿನಯೋ।

ಆರತಿಪ್ಪಯೋಗೋ ನಾಮ ವಿರಮಣತ್ಥಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ। ತತ್ಥ - ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಆರತಿ, ವಿರತಿ ಪಾಪಾ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ, ಅಪ್ಪಟಿವಿರತೋ ಮುಸಾವಾದಾ।

ಸುದ್ಧತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ - ಲೋಭನೀಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸುದ್ಧೋ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ, ಮಾತಿತೋ ಚ ಪಿತಿತೋ ಚ ಸುದ್ಧೋ ಅನುಪಕ್ಕುಟ್ಠೋ ಅಗರಹಿತೋ।

ಪಮೋಚನತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ - ಪರಿಮುತ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಮಾತಿ ವದಾಮಿ, ಮುತ್ತೋ ಮಾರಬನ್ಧನಾ, ನ ತೇ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ ಮಚ್ಚುನಾ, ಮುತ್ತೋಹಂ ಸಬ್ಬಪಾಸೇಹಿ।

ಹೇತ್ವತ್ಥೇ, ಸರೂಪೇಕಸೇಸಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಹೇತ್ವತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ಚ ಸಬ್ಬನಾಮತೋ - ಕಸ್ಮಾ ನು ತುಮ್ಹಂ ದಹರಾ ನ ಮೀಯರೇ, ಕಸ್ಮಾ ಇಧೇವ ಮರಣಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಹೇತುನಾ, ಯಸ್ಮಾ ಚ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಯಸ್ಮಾ ತಿಹ ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ಭಿಕ್ಖವೇ ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋಸ್ಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಯಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ, ತಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ, ಕಿಂ ಕಾರಣಾ। ದುತಿಯಾ, ಭಟ್ಟೀ ಚ, ಕಿಂ ಕಾರಣಂ, ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು, ಕಿಸ್ಸ ತುಮ್ಹೇ ಕಿಲಮಥ।

ಕೇನ ಹೇತುನಾ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ, ಯೇನ ಮಿಧೇಕಚ್ಚೇ ಸತ್ತಾ, ತೇನ ನಿಮಿತ್ತೇನ, ತೇನ ವುತ್ತಮಿಚ್ಚಾದೀಸು "ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಚಾ"ತಿ ತತಿಯಾ।

ವಿವಿತ್ತಂ ನಾಮ ವಿವೇಚನಂ, ತದತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ - ವಿವಿತ್ತೋ ಪಾಪಕಾ ಧಮ್ಮಾ, ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ, ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ।

ಪಮಾಣತ್ಥೇ ತತಿಯಾ ಚ, ಆಯಾಮತೋ ಚ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಚ ಯೋಜನಂ, ಗಮ್ಭೀರತೋ ಚ ಪುಥುಲತೋ ಚ ಯೋಜನಂ ಚನ್ದಭಾಗಾಯ ಪರಿಮಾಣಂ, ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ನವಯೋಜನಸತಪರಿಮಾಣೋ ಮಜ್ಝಿಮಪದೇಸೋ।

ದೀಘಸೋ ನವ ವಿದತ್ಥಿಯೋ ಸುಗತವಿದತ್ಥಿಯಾ ಪಮಾಣಿಕಾ ಕಾರೇತಬ್ಬಾ।

ಏತ್ಥ ಚ "ಸ್ಮಾಹಿಸ್ಮಿಂನ"ಮಿಚ್ಚಾದಿತೋ "ಸ್ಮಾ"ತಿ ಚ "ಸೋ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ

೨೧೩. ದೀಘೋರೇಹಿ ।

ದೀಘ ಓರಇಚ್ಚೇತೇತಿ **ಸ್ಮಾ**ವಚನಸ್ಸ **ಸೋ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ।

ದೀಘಸೋ, ದೀಘಮ್ಹಾ ವಾ, [ಓರಸೋ, ಓರಮ್ಹಾ ವಾ] ತತಿಯಾ ಚ, ಯೋಜನಂ ಆಯಾಮೇನ, ಯೋಜನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ, ಯೋಜನಂ ಉಬ್ಬೇಧೇನ ಸಾಸಪರಾಸಿ।

ಪಠಮತ್ಥವಾಚಕೇನ **ಪುಬ್ಬ**ಸದ್ದೇನ ಯೋಗೋ **ಪುಬ್ಬಯೋಗೋ,** ಏತ್ಥ ಚ **ಪುಬ್ಬ**ಗ್ಗಹಣಂ ಅದಿಸತ್ಥವುತ್ತಿನೋ **ಪುಬ್ಬಾ**ದಿಗ್ಗಹಣಸ್ಸುಪಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ತೇನ **ಪರಾ**ದಿಯೋಗೇಪಿ। ಯಥಾ - ಪುಬ್ಬೇವ ಮೇ ಭಿಕ್ಖವೇ ಸಮ್ಬೋಧಾ, ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇನಾಹೋಸಿ, ತತೋ ಪರಂ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮಾ ಜನಪದಾ, ಧಾತುಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಾ ಪಚ್ಚಯಾ, ತತೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ, ತತೋ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಬನ್ಧನತ್ಥಪ್ಪಯೋಗೇ ಬನ್ಧನಹೇತುಮ್ಹಿ ಇಣೇ ಪಞ್ಚಮೀ, ತತಿಯಾ ಚ ಹೋತಿ, ಸತಸ್ಮಾ ಬದ್ಧೋ ನರೋ ರಞ್ಞಾ, ಸತೇನ ವಾ ಬದ್ಧೋ ನರೋ।

ಫಲಸಾಧನಹೇತುಭೂತಸ್ಸ ಗುಣಸ್ಸ ವಚನಂ **ಗುಣವಚನಂ,** ತಸ್ಮಿಂ ಗುಣವಚನೇ ಪಞ್ಚಮೀ, ತತಿಯಾ ಚ, ಇಸ್ಸರಿಯಾ ಜನಂ ರಕ್ಖತಿ ರಾಜಾ, ಇಸ್ಸರಿಯೇನ ವಾ, ಸೀಲತೋ ನಂ ಪಸಂಸನ್ತಿ, ಸೀಲೇನ ವಾ, ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಮನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪಞ್ಹಕಥನೇಸು - ಕುತೋಸಿ ತ್ವಂ, ಕುತೋ ಭವಂ, ಪಾಟಲಿಪುತ್ತತೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಕಥನಂ** ನಾಮ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ।

ಥೋಕತ್ಥೇ ಅಸತ್ವವಚನೇ ಕರಣೇ ತತಿಯಾ ಚ, ಥೋಕಾ ಮುಚ್ಚತಿ, ಥೋಕೇನ ಮುಚ್ಚತಿ ವಾ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಾ ಮುಚ್ಚತಿ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನ ವಾ, ಕಿಚ್ಛಾ ಮುಚ್ಚತಿ, ಕಿಚ್ಛೇನ ವಾ।

ಅಕತ್ತರಿ ಅಕಾರಕೇ ಞಾಪಕಹೇತುಮ್ಹಿ - ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ವಿಪುಲತ್ತಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಹೋತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ, ನ ತಾವಿದಂ ನಾಮರೂಪಂ ಅಹೇತುಕಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸಬ್ಬದಾ ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಏಕಸದಿಸಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ।

ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವತೋ ನಿಚ್ಚಾ, ಉದಯಬ್ಬಯಪೀಳನಾ।
ದುಕ್ಖಾ ಅವಸವತ್ತಿತ್ತಾ, ಅನತ್ತಾತಿ ತಿಲಕ್ಖಣಂ॥

“ಪಞ್ಚಮೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೧೪. **ಕಾರಣತ್ಥೇ ಚ**।

ಕರೋತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲನ್ತಿ **ಕಾರಣಂ,** ಕಾರಕಹೇತು [ಜನಕಹೇತು], ತಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣತ್ಥೇ ಚ ಪಞ್ಚಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, ವಿಕಪ್ಪೇನಾಯಂ, ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ತತಿಯಾಯ ಚ ವಿಹಿತತ್ತಾ, ಅನನುಬೋಧಾ ಅಪ್ಪಟಿವೇಧಾ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಅದಸ್ಸನಾ ಏವಮಿದಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನಂ ಸನ್ಧಾವಿತಂ ಸಂಸರಿತಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ, ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಛಟ್ಠೀ?

೩೧೫. **ಸಾಮಿಸ್ಮಿಂ ಛಟ್ಠೀ**।

ಕೋ ಚ ಸಾಮೀ?

೩೧೬. ಯಸ್ಸ ವಾ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ತಂ ಸಾಮೀ।

ಪರಿಗ್ಗಯ್ಹತೀತಿ **ಪರಿಗ್ಗಹೋ,** ಯೋ ಯಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಹೋ ಆಯತ್ತೋ ಸಮ್ಬನ್ಧೀ, ತಂ ಪತಿ ಸೋ ಅತ್ಥೋ ಸಾಮಿಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಸಾಮಿತಬ್ಬ ರುಜಾದಿಯೋಗೇಪಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಕ್ರಿಯಾಭಿಸಮ್ಬನ್ಧಾಭಾವಾ ನ ಕಾರಕತಾ ಸಮ್ಭವತಿ। ಸಾಮಿಭಾವೋ ಹಿ ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಭಾವಸ್ಸ ಫಲಭಾವೇನ ಗಹಿತೋ, ತಥಾ ಹಿ "ರಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಯಸ್ಮಾ ರಾಜಾ ದದಾತಿ, ಪುರಿಸೋ ಚ ಪತಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ರಾಜಪುರಿಸೋ"ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಏವಂ ಯೋ ಯಸ್ಸ ಆಯತ್ತೋ ಸೇವಕಾದಿಭಾವೇನ ವಾ ಭಣ್ಡಭಾವೇನ ವಾ ಸಮೀಪ ಸಮೂಹಾವಯವವಿಕಾರ ಕಾರಿಯಅವತ್ಥಾ ಜಾತಿ ಗುಣ ಕ್ರಿಯಾದಿವಸೇನ ವಾ, ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸಾಪಿ ಸೋ ಸಮ್ಬನ್ಧಾಧಾರಭೂತೋ ವಿಸೇಸನಟ್ಠಾನೀ ಆಗಮೀವಸೇನ ತಿವಿಧೋಪಿ ಅತ್ಥೋ **ಸಾಮೀ** ನಾಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ವುತ್ತಞ್ಚ

"ಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಸಞ್ಜಾತೋ,
ಅಸ್ಸೇದಂ ಭಾವಹೇತುಕೋ।
ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ನಾಮ ಸೋ ಅತ್ಥೋ,
ತತ್ಥ ಛಟ್ಠೀ ವಿಧೀಯತೇ॥

ಪಾರತನ್ತ್ಯಞ್ಹಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ,
ತತ್ಥ ಛಟ್ಠೀ ಭವೇತಿತೋ।
ಉಪಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ಗಮಿತೋ,
ನ ವಿಸೇಸ್ಯಾದಿತೋ ತಿತೋ"ತಿ॥

ವಿಸೇಸನತೋ ತಾವ - ರಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋತಿ, ಏತ್ಥ ಚ ರಾಜಾ ಪುರಿಸಂ ಅಞ್ಞಸಾಮಿತೋ ವಿಸೇಸೇತಿ ನಿವತ್ತೇತೀತಿ **ವಿಸೇಸನಂ,** ಪುರಿಸೋ ತೇನ ವಿಸೇಸೀಯತೀತಿ **ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬೋ,** ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಯೋಗೇ ವಿಸೇಸನತೋವ ಛಟ್ಠೀ।

ಭಣ್ಡೇನ ಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಪಹೂತಂ ಮೇ ಧನಂ ಸಕ್ಕ, ಏತಸ್ಸ ಪಟಿವೀಸೋ, ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ।

ಸಮೀಪಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಅಮ್ಬವನಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಿಕೇ।

ಸಮೂಹಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ರಾಸಿ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಮೂಹೋ।

ಅವಯವಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಮನುಸ್ಸಸ್ಸೇವ ತೇ ಸೀಸಂ, ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಾಖಾ।

ವಿಕಾರಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ವಿಕತಿ, ಭಟ್ಠಧಞ್ಞಾನಂ ಸತ್ತು।

ಕಾರಿಯಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಯವಸ್ಸ ಅಙ್ಕುರೋ, ಮೇಘಸ್ಸ ಸದ್ದೋ, ಪುತ್ತಾಪಿ ತಸ್ಸ ಬಹವೋ, ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ।

ಅವತ್ಥಾಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಖನ್ಧಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ, ಖನ್ಧಾನಂ ಜರಾ, ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ।

ಜಾತಿಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಮನುಸ್ಸಸ್ಸ ಭಾವೋ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಜಾತಿ।

ಗುಣಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ವಣ್ಣೋ, ವಣ್ಣೋ ನ ಖೀಯೇಥ ತಥಾಗತಸ್ಸ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗುಣಘೋಸೋ, ಪುಪ್ಫಾನಂ ಗನ್ಧೋ, ಫಲಾನಂ ರಸೋ, ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಫುಸನಾ, ಸಿಪ್ಪಿಕಾನಂ ಸತಂ ನತ್ಥಿ, ತಿಲಾನಂ ಮುಟ್ಠಿ, ತೇಸಂ ಸಮಾಯೋಗೋ, ಸನ್ಧಿನೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ, ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪಾರಮಿಂ ಆರಬ್ಭ, ಪುಬ್ಬಚರಿಯಂ ವಾ, ಸುಖಂ ತೇ, ದುಕ್ಖಂ ತೇ, ಚೇತಸೋ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಪಟುಭಾವೋ, ರೂಪಸ್ಸ ಲಹುತಾ, ರೂಪಸ್ಸ ಮುದುತಾ, ರೂಪಸ್ಸ ಉಪಚಯೋ।

ಕ್ರಿಯಾಸಮ್ಬನ್ಧೇ - ಪಾದಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿಪನಂ, ಪಾದಸ್ಸ ಅವಕ್ಖೇಪನಂ ವಾ, ಹತ್ಥಸ್ಸ ಸಮಿಞ್ಜನಂ, ಪಾದಾನಂ ಪಸಾರಣಂ, ಧಾತೂನಂ ಗಮನಂ, ಧಾತೂನಂಯೇವ ಠಾನಂ, ನಿಸಜ್ಜಾ, ಸಯನಂ ವಾ। ತಥಾ ತಸ್ಸ ನಾಮಗೋತ್ತಾದಿ, ತಸ್ಸ ಕಾರಣಂ, ತಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತರೋ, ತಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೋಸಿ, ತಸ್ಸ ಪಚ್ಛತೋ, ನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣತೋ, ವಸ್ಸಾನಂ ತತಿಯೇ ಮಾಸೇ, ನ ತಸ್ಸ ಉಪಮಾ, ಕುವೇರಸ್ಸ ಬಲಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಠಾನಿತೋ - ಯಮೇದನ್ತಸ್ಸಾದೇಸೋ, ಓ ಅವಸ್ಸ।

ಆಗಮಿತೋ - ಪುಥಸ್ಸಾಗಮೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಾಮಿಯೋಗೇ - ದೇವಾನಮಿನ್ದೋ, ಮಿಗಾನಂ ರಾಜಾ।

ತಬ್ಬ ರುಜಾದಿಯೋಗೇ - ಮಹಾಸೇನಾಪತೀನಂ ಉಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬಂ ವಿಕನ್ದಿತಬ್ಬಂ ವಿರವಿತಬ್ಬಂ, ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ರುಜತಿ, ತಸ್ಸ ರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ರಜಕಸ್ಸ ವತ್ಥಂ ದದಾತಿ, ಮುಸಾವಾದಸ್ಸ ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಕ್ವಚಿ, ತತಿಯಾಸತ್ತಮೀನ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೦೭. ಛಟ್ಠೀ ಚ।

ತತಿಯಾಸತ್ತಮೀನಮತ್ಥೇ ಕ್ವಚಿ ಛಟ್ಠೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಯಜಸ್ಸ ಕರಣೇ - ಪುಪ್ಫಸ್ಸ ಬುದ್ಧಂ ಯಜತಿ, ಪುಪ್ಫೇನ ವಾ, ಘತಸ್ಸ ಅಗ್ಗಿಂ ಜುಹೋತಿ।

ಸುಹಿತತ್ಥಯೋಗೇ - ಪತ್ತಂ ಓದನಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ, ಓದನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಮೇವ ಕಾಯಂ ಪೂರಂ ನಾನಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಅಸುಚಿನೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ, ಪೂರಂ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಸ್ಸ, ಪೂರತಿ ಬಾಲೋ ಪಾಪಸ್ಸ।

ತುಲ್ಯತ್ಥಕಿಮಲಮಾದಿಯೋಗೇ - ಪಿತುಸ್ಸ ತುಲ್ಯೋ, ಪಿತರಾ ವಾ ತುಲ್ಯೋ, ಮಾತು ಸದಿಸೋ, ಮಾತರಾ ಸದಿಸೋ ವಾ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಚ ತುಟ್ಠಸ್ಸ, ಕಿಂ ತೇನ ತುಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಲಂ ತಸ್ಸ ಚ ತುಟ್ಠಸ್ಸ।

ಕತ್ತರಿ ಕಿತಪ್ಪಚ್ಚಯಯೋಗೇ - ಸೋಭನಾ ಕಚ್ಚಾಯನಸ್ಸ ಕತಿ, ಕಚ್ಚಾಯನೇನ ವಾ, ರಞ್ಞೋ ಸಮ್ಮತೋ, ರಞ್ಞಾ ವಾ, ಏವಂ ರಞ್ಞೋ ಪೂಜಿತೋ, ರಞ್ಞೋ ಸಕ್ಕತೋ, ರಞ್ಞೋ ಅಪಚಿತೋ, ರಞ್ಞೋ ಮಾನಿತೋ, ಅಮತಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖವೇ ಅಪರಿಭುತ್ತಂ, ಯೇಸಂ ಕಾಯಗತಾಸತಿ ಅಪರಿಭುತ್ತಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸತ್ತಮಿಯತ್ಥೇ ಕುಸಲಾದಿಯೋಗೇ - ಕುಸಲಾ ನಚ್ಚಗೀತಸ್ಸ ಸಿಕ್ಖಿತಾ ಚಾತುರಿತ್ಥಿಯೋ, ಕುಸಲೋ ತ್ವಂ ರಥಸ್ಸ ಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಾನಂ, ಕುಸಲೋ ಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಕುಸಲೋ ಅಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಸನ್ತಿ ಹಿ ಭನ್ತೇ ಉಳಾರಾ ಯಕ್ಖಾ ಭಗವತೋ ಪಸನ್ನಾ, ದಿವಸಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ, ದಿವಸೇ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ, ಮಾಸಸ್ಸ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

‘‘ಕ್ವಚಿ, ಛಟ್ಠೀ’’ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೧೮. ದುತಿಯಾಪಞ್ಚಮೀನಞ್ಚ।

ದುತಿಯಾಪಞ್ಚಮೀನಮತ್ಥೇ ಚ ಕ್ವಚಿ ಛಟ್ಠೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ದುತಿಯತ್ಥೇ ಕಮ್ಮನಿ ಕಿತಕಯೋಗೇ - ತಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ, ಸಹಸಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತ್ತಾರೋ, ಅಮತಸ್ಸ ದಾತಾ, ಭಿನ್ನಾನಂ ಸನ್ಧಾತಾ, ಸಹಿತಾನಂ ಅನುಪ್ಪದಾತಾ, ಬೋಧೇತಾ ಪಜಾಯ, ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಕೋ ನತ್ಥಿ, ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಚ ವೇದಕೋ, ಅವಿಸಂವಾದಕೋ ಲೋಕಸ್ಸ, ಪಾಪಾನಂ ಅಕರಣಂ ಸುಖಂ, ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಸಾದೋ, ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಅರಜಕೇನ ವತ್ಥಾನಂ ರಾಗೋ, ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಅಗೋಪಾಲಕೇನ ಗಾವೀನಂ ದೋಹೋ।

ತಥಾ ಸರಿಚ್ಛಾದೀನಂ ಕಮ್ಮನಿ - ಮಾತು ಸರತಿ, ಮಾತರಂ ಸರತಿ, ನ ತೇಸಂ ಕೋಚಿ ಸರತಿ, ಸತ್ತಾನಂ ಕಮ್ಮಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಪುತ್ತಸ್ಸ ಇಚ್ಛತಿ, ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛತಿ।

ಕರೋತಿಸ್ಸ ಪತಿಯತನೇ ಚ - ಪತಿಯತನಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ, ಉದಕಸ್ಸ ಪತಿಕುರುತೇ, ಉದಕಂ ಪತಿಕುರುತೇ, ಕಣ್ಡಸ್ಸ ಪತಿಕುರುತೇ, ಕಣ್ಡಂ ಪತಿಕುರುತೇ।

ಪಞ್ಚಮಿಯತ್ಥೇ ಪರಿಹಾನಿಭಯತ್ಥಯೋಗೇ - ಅಸ್ಸವನತಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ತಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ಭಾಯಾಮಿ, ಸಬ್ಬೇ ತಸನ್ತಿ ದಣ್ಡಸ್ಸ, ಸಬ್ಬೇ ಭಾಯನ್ತಿ ಮಚ್ಚುನೋ, ಭೀತೋ ಚತುನ್ನಂ ಆಸಿವಿಸಾನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚ ಕಥಂ ಕತ್ತಾ, ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಿಂ ಕಥಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಪರೇಸಂ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಅನುಮೋದಿತಾ, ಬುಜ್ಝಿತಾ ಸಚ್ಚಾನಿ, ಕಟಂ ಕಾರಕೋ, ಪಸವೋ ಘಾತಕೋ।

ತಥಾ **ನ ನಿಟ್ಠಾದೀಸು ಚ** - ಸುಖಕಾಮೀ ವಿಹಾರಂ ಕತೋ, ರಥಂ ಕತವನ್ತೋ, ರಥಂ ಕತಾವೀ, ಕಟಂ ಕತ್ವಾ, ಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ, ಕಟಂ ಕರಾನೋ, ಕಟಂ ಕುರುಮಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಸತ್ತಮೀ?

೩೧೯. ಓಕಾಸೇ ಸತ್ತಮೀ।

ಓಕಾಸಕಾರಕೇ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕೋ ಚ ಓಕಾಸೋ?

೩೨೦. ಯೋಧಾರೋ ತಮೋಕಾಸಂ।

ಆಧಾರೀಯತಿ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ **ಆಧಾರೋ,** ಅಧಿಕರಣಂ। ಕತ್ತುಕಮ್ಮಸಮವೇತಾನಂ ನಿಸಜ್ಜಪಚನಾದಿಕ್ರಿಯಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ಯೋ ಆಧಾರೋ, ತಂ ಕಾರಕಂ ಓಕಾಸಸಞ್ಞಂ ಹೋತಿ।

ಕಟೇ ನಿಸೀದತಿ ದೇವದತ್ತೋ, ಥಾಲಿಯಂ ಓದನಂ ಪಚತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ ದೇವದತ್ತತಣ್ಡುಲಾನಂ ಕತ್ತುಕಮ್ಮಾನಂ ಧಾರಣತೋ ತಂಸಮವೇತಂ ಆಸನಪಚನಸಙ್ಖಾತಂ ಕ್ರಿಯಂ ಧಾರೇತಿ ನಾಮ।

ಸೋ ಪನಾಯಮೋಕಾಸೋ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ ಬ್ಯಾಪಿಕೋ ಓಪಸಿಲೇಸಿಕೋ ಸಾಮೀಪಿಕೋ ವೇಸಯಿಕೋತಿ।

ತತ್ಥ **ಬ್ಯಾಪಿಕೋ** ನಾಮ ಯತ್ಥ ಸಕಲೋಪಿ ಆಧಾರಭೂತೋ ಅತ್ಥೋ ಆಧೇಯ್ಯೇನ ಪತ್ಥಟೋ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಆಧೇಯ್ಯಭೂತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಂ ಯಥಾ - ತಿಲೇಸು ತೇಲಂ ಅತ್ಥಿ, ಖೀಲೇಸು ಜಲಂ, ದಧಿಮ್ಹಿ ಸಪ್ಪೀತಿ।

ಓಪಸಿಲೇಸಿಕೋ ನಾಮ ಪಚ್ಚೇಕಸಿದ್ಧಾನಂ ಭಾವಾನಂ ಯತ್ಥ ಉಪಸಿಲೇಸೇನ ಉಪಗಮೋ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಆಧೇಯ್ಯೋ ಉಪಸಿಲಿಸ್ಸತಿ ಅಲ್ಲೀಯಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ತಂ ಯಥಾ - ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಙ್ಘೋ, ಥಾಲಿಯಂ ಓದನಂ ಪಚತಿ, ಘಟೇಸು ಉದಕಂ ಅತ್ಥಿ, ದೂರೇ ಠಿತೋ, ಸಮೀಪೇ ಠಿತೋತಿ।

ಸಾಮೀಪಿಕೋ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಸಮೀಪೇ ಸಮೀಪಿವೋಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾದೀಪನತ್ಥಂ ಆಧಾರಭಾವೋ ವಿಕಪ್ಪೀಯತಿ, ತಂ ಯಥಾ - ಗಙ್ಗಾಯಂ ಘೋಸೋ ವಸತಿ, ಗಙ್ಗಾಯ ಸಮೀಪೇ ವಜೋ ವಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಿಹರತಿ ಜೇತವನೇ, ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಸಮೀಪೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವೇಸಯಿಕೋ ನಾಮ ಯತ್ಥ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಭಾವವಸೇನ, ದೇಸನ್ತರಾವಚ್ಛೇದವಸೇನ ವಾ ಆಧಾರಭಾವೋ ಪರಿಕಪ್ಪೋ, ತಂ ಯಥಾ - ಆಕಾಸೇ ಸಕುಣಾ ಪಕ್ಖನ್ತಿ, ಭೂಮೀಸು ಮನುಸ್ಸಾ ಚರನ್ತಿ, ಜಲೇಸು ಮಚ್ಛಾ, ಪಾದೇಸು ಪತಿತೋ, ಪಾಪಸ್ಮಿಂ ರಮತೀ ಮನೋ, ಪಸನ್ನೋ ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ, ಪಞ್ಞಾಯ ಸಾಧು, ವಿನಯೇ ನಿಪುಣೋ, ಮಾತರಿ ಸಾಧು, ಪಿತರಿ ನಿಪುಣೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚಾಯಮಾಧಾರೋ ಪಧಾನವಸೇನ ವಾ ಪರಿಕಪ್ಪಿತವಸೇನ ವಾ ಕ್ರಿಯಾಯ ಪತಿಟ್ಠಾ ಭವತೀತಿ **ಓಕಾಸೋತ್ವೇವ** ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವುತ್ತಞ್ಚೇತಂ

"ಕಿರಿಯಾ ಕತ್ತುಕಮ್ಮಾನಂ,
ಯತ್ಥ ಹೋತಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ।
'ಓಕಾಸೋ'ತಿ ಪವುತ್ತೋ ಸೋ,
ಚತುಧಾ ಬ್ಯಾಪಿಕಾದಿತೋ॥

ಬ್ಯಾಪಿಕೋ ತಿಲಖೀರಾದಿ,
ಕಟೋ ಓಪಸಿಲೇಸಿಕೋ।
ಸಾಮೀಪಿಕೋ ತು ಗಙ್ಗಾದಿ,
ಆಕಾಸೋ ವಿಸಯೋ ಮತೋ"ತಿ॥

"ಛಟ್ಠೀ, ಸತ್ತಮೀ"ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೩೧೧. ಸಾಮಿಸ್ಸರಾಧಿಪತಿದಾಯಾದಸಕ್ಖಿಪತಿಭೂಪಸೂತಕುಸಲೇಹಿ ಚ।

ಸಾಮೀ ಇಸ್ಸರ ಅಧಿಪತಿ ದಾಯಾದ ಸಕ್ಖಿಪತಿಭೂ ಪಸೂತ ಕುಸಲಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಯೋಗೇ ಛಟ್ಠೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಮೀ ಚ। ಉಭಯತ್ಥಂ ವಚನಂ।

ಗವಂ ಸಾಮಿ, ಗೋಸು ಸಾಮಿ, ಗವಂ ಇಸ್ಸರೋ, ಗೋಸು ಇಸ್ಸರೋ, ಗವಂ ಅಧಿಪತಿ, ಗೋಸು ಅಧಿಪತಿ, ಗವಂ ದಾಯಾದೋ, ಗೋಸು ದಾಯಾದೋ, ಗವಂ ಸಕ್ಖಿ, ಗೋಸು ಸಕ್ಖಿ, ಗವಂ ಪತಿಭೂ, ಗೋಸು ಪತಿಭೂ, ಗವಂ ಪಸೂತೋ, ಗೋಸು ಪಸೂತೋ, ಗವಂ ಕುಸಲೋ, ಗೋಸು ಕುಸಲೋ।

೩೧೨. ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಚ।

ನೀಹರಿತ್ವಾ ಧಾರಣಂ **ನಿದ್ಧಾರಣಂ,** ಜಾತಿ ಗುಣ ಕ್ರಿಯಾ ನಾಮೇಹಿ ಸಮುದಾಯತೋ ಏಕದೇಸಸ್ಸ ಪುಥಕ್ಕರಣಂ, ತಸ್ಮಿಂ ನಿದ್ಧಾರಣತ್ಥೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ ತತೋ ಸಮುದಾಯವಾಚಿಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಛಟ್ಠೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಮೀ ಚ।

ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖತ್ತಿಯೋ ಸೂರತಮೋ, ಮನುಸ್ಸೇಸು ಖತ್ತಿಯೋ ಸೂರತಮೋ, ಕಣ್ಹಾ ಗಾವೀನಂ ಸಮ್ಪನ್ನಖೀರತಮಾ, ಕಣ್ಹಾ ಗಾವೀಸು ಸಮ್ಪನ್ನಖೀರತಮಾ, ಅದ್ಧಿಕಾನಂ ಧಾವನ್ತೋ ಸೀಘತಮೋ, ಅದ್ಧಿಕೇಸು ಧಾವನ್ತೋ ಸೀಘತಮೋ, ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಅರಹತಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಅಹೋಸಿ, ಅರಹನ್ತೇಸು ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೩೧೩. ಅನಾದರೇ ಚ।

ಅನಾದರೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ ಭಾವವತಾ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಛಟ್ಠೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಮೀ ಚ। ಅಕಾಮಕಾನಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ರುದನ್ತಾನಂ ಪಬ್ಬಜಿ, ಮಾತಾಪಿತೂಸು ರುದನ್ತೇಸು ಪಬ್ಬಜಿ।

ಆಕೋಟಯನ್ತೋ ಸೋ ನೇತಿ,
ಸಿವಿರಾಜಸ್ಸ ಪೇಕ್ಖತೋ।
ಮಚ್ಚು ಗಚ್ಛತಿ ಆದಾಯ,
ಪೇಕ್ಖಮಾನೇ ಮಹಾಜನೇ॥

೩೧೪. ಕಮ್ಮಕರಣನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇಸು ಸತ್ತಮೀ।

ಕಮ್ಮಕರಣನಿಮಿತ್ತಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಮ್ಮತ್ಥೇ - ಭಿಕ್ಖೂಸು ಅಭಿವಾದೇನ್ತಿ, ಮುದ್ಧನಿ ಚುಮ್ಬಿತ್ವಾ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಬಾಹಾಸು ಗಹೇತ್ವಾ।

ಕರಣತ್ಥೇ - ಹತ್ಥೇಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಿ, ಪತ್ತೇಸು ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತಿ, ಪಥೇಸು ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸೋಪಿ ಮಂ ಅನುಸಾಸೇಯ್ಯ, ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಾಮಿ ಮತ್ಥಕೇ।

ನಿಮಿತ್ತತ್ಥೇ - ದೀಪಿ ಚಮ್ಮೇಸು ಹಞ್ಞತೇ, ಕುಞ್ಜರೋ ದನ್ತೇಸು ಹಞ್ಞತೇ, ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾವಾದೇ ಪಾಚಿತ್ತಿಯಂ, ಮುಸಾವಾದನಿಮಿತ್ತಂ ಮುಸಾವಾದಪ್ಪಚ್ಚಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

“ಸತ್ತಮೀ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೩೧೫. ಸಮ್ಪದಾನೇ ಚ।

ಸಮ್ಪದಾನತ್ಥೇ ಚ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಸಙ್ಘೇ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ಸಙ್ಘೇ ಗೋತಮಿ ದೇಹಿ, ಸಙ್ಘೇ ತೇ ದಿನ್ನೇ ಅಹಞ್ಚೇವ ಪೂಜಿತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ।

ಯಾ ಪಲಾಲಮಯಂ ಮಾಲಂ, ನಾರೀ ದತ್ವಾನ ಚೇತಿಯೇ।
ಅಲತ್ಥ ಕಞ್ಚನಮಯಂ, ಮಾಲಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಿಕಞ್ಚ ಸಾ॥

೩೧೬. ಪಞ್ಚಮ್ಯತ್ಥೇ ಚ।

ಪಞ್ಚಮ್ಯತ್ಥೇ ಚ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಕದಲೀಸು ಗಜೇ ರಕ್ಖನ್ತಿ।

೩೧೭. ಕಾಲಭಾವೇಸು ಚ।

ಕಾಲೋ ನಾಮ ನಿಮೇಸ ಖಣ ಲಯ ಮುಹುತ್ತ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಾದಿಕೋ, **ಭಾವೋ** ನಾಮ ಕ್ರಿಯಾ, ಸಾ ಚೇತ್ಥ ಕ್ರಿಯನ್ತರೂಪಲಕ್ಖಣಾವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲತ್ಥೇ ಚ ಭಾವಲಕ್ಖಣೇ ಭಾವತ್ಥೇ ಚ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಕಾಲೇ - ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ ಗತೋ, ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಆಗತೋ, ಅಕಾಲೇ ವಸ್ಸತಿ ತಸ್ಸ, ಕಾಲೇ ತಸ್ಸ ನ ವಸ್ಸತಿ, ಫುಸ್ಸಮಾಸಮ್ಹಾ ತೀಸು ಮಾಸೇಸು ವೇಸಾಖಮಾಸೋ, ಇತೋ ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಹಿ, ಕಪ್ಪೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣೇ - ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇಸು ಭೋಜೀಯಮಾನೇಸು ಗತೋ, ಭುತ್ತೇಸು ಆಗತೋ, ಗೋಸು ದುಯ್ಹಮಾನಾಸು ಗತೋ, ದುದ್ಧಾಸು ಆಗತೋ, ಜಾಯಮಾನೇ ಖೋ ಸಾರಿಪುತ್ತ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಅಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಸಂಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪವೇಧಿ।

ಪಾಸಾಣಾ ಸಕ್ಖರಾ ಚೇವ, ಕಠಲಾ ಖಾಣುಕಣ್ಟಕಾ।
ಸಬ್ಬೇ ಮಗ್ಗಾ ವಿವಜ್ಜೇನ್ತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಲೋಕನಾಯಕೇ॥

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೩೧೮. ಉಪಾಝ್ಯಧಿಕಿಸ್ಸರವಚನೇ।

ದ್ವಿಪದಮಿದಂ। ಅಧಿಕತ್ಥೇ, ಇಸ್ಸರತ್ಥೇ ಚ ವತ್ತಮಾನೇಹಿ **ಉಪಅಧಿ**ಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಯೋಗೇ ಅಧಿಕಿಸ್ಸರವಚನೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಅಧಿಕವಚನೇ - ಉಪ ಖಾರಿಯಂ ದೋಣೋ, ಖಾರಿಯಾ ದೋಣೋ ಅಧಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಉಪ ನಿಕ್ಖೇ ಕಹಾಪಣಂ, ಅಧಿ ದೇವೇಸು ಬುದ್ಧೋ, ಸಮ್ಮುತಿಉಪಪತ್ತಿವಿಸುದ್ಧಿದೇವಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ತಿವಿಧೇಹಿಪಿ ದೇವೇಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ ಬುದ್ಧೋವ ಅಧಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇಸ್ಸರವಚನೇ - ಅಧಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೇ ಪಞ್ಚಾಲಾ, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಿಸ್ಸರಾ ಪಞ್ಚಾಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೨೯. ಮಣ್ಡಿತುಸ್ಸುಕ್ಕೇಸು ತತಿಯಾ ಚ।

ಮಣ್ಡಿತಉಸ್ಸುಕ್ಕಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ಗಮ್ಯಮಾನೇಸು ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ತತಿಯಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, ಸತ್ತಮೀ ಚ। **ಮಣ್ಡಿತ**ಸದ್ದೋ ಪನೇತ್ಥ ಪಸನ್ನತ್ಥವಾಚಕೋ, **ಉಸ್ಸುಕ್ಕ**ಸದ್ದೋ ಸಈಹತ್ಥೋ। ಞಾಣೇನ ಪಸನ್ನೋ, ಞಾಣಸ್ಮಿಂ ಪಸನ್ನೋ, ಞಾಣೇನ ಉಸ್ಸುಕ್ಕೋ, ಞಾಣಸ್ಮಿಂ ಉಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ।

ಕಾರಕಂ ಛಬ್ಬಿಧಂ ಸಞ್ಞಾ-ವಸಾ ಛಬ್ಬೀಸತೀವಿಧಂ।
ಪಭೇದಾ ಸತ್ತಧಾ ಕಮ್ಮಂ, ಕತ್ತಾ ಪಞ್ಚವಿಧೋ ಭವೇ॥

ಕರಣಂ ದುವಿಧಂ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಪದಾನಂ ತಿಧಾ ಮತಂ।
ಅಪಾದಾನಂ ಪಞ್ಚವಿಧಂ, ಆಧಾರೋ ತು ಚತುಬ್ಬಿಧೋ॥

ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಪನ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಾದಿವಸೇನ ಅಟ್ಠವಿಧಾ ಭವನ್ತಿ। ಯಥಾಹ

“ಪಚ್ಚತ್ತಮುಪಯೋಗಞ್ಚ, ಕರಣಂ ಸಮ್ಪದಾನಿಯಂ।
ನಿಸ್ಸಕ್ಕಂ ಸಾಮಿವಚನಂ, ಭುಮ್ಮಾಲಪನಮಟ್ಠಮ”ನ್ತಿ॥

ಇತಿ ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ ಕಾರಕಕಣ್ಡೋ

ತತಿಯೋ।

೪. ಸಮಾಸಕಣ್ಡ

ಅಥ ನಾಮಮೇವ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸಮ್ಬನ್ಧೀನಂ ಸಮಾಸೋತಿ ನಾಮನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ, ಸಯಞ್ಚ ನಾಮಿಕತ್ತಾ ನಾಮಾನನ್ತರಂ **ಸಮಾಸೋ** ವುಚ್ಚತೇ।

ಸೋ ಚ ಸಞ್ಞಾವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧೋ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ ದಿಗು ತಪ್ಪುರಿಸೋ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ದ್ವನ್ದೋ ಚಾತಿ।

ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸ

ತತ್ರ ಪಠಮಂ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸೋ ವುಚ್ಚತೇ।
ಸೋ ಚ ನಿಚ್ಚಸಮಾಸೋತಿ ಅಸ್ಸಪದವಿಗ್ಗಹೋ॥

"ಉಪನಗರಂ"ಇತೀಧ - **ಉ**ಪಸದ್ದತೋ ಪಠಮೇಕವಚನಂ **ಸಿ,** ತಸ್ಸ ಉಪಸಗ್ಗಪರತ್ತಾ "ಸಬ್ಬಾಸಮಾವುಸೋಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾದೀಹಿ ಚಾ"ತಿ **ಲೋಪೋ, ನಗರ**ಸದ್ದತೋ ಛಟ್ಠೇಕವಚನಂ **ಸ,** ನಗರಸ್ಸ ಸಮೀಪನ್ತಿ ಅಞ್ಞಪದೇನ ವಿಗ್ಗಹೇ -

"ನಾಮಾನಂ ಸಮಾಸೋ ಯುತ್ತತ್ಥೋ"ತಿ ಸಮಾಸವಿಧಾನೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವತ್ತತೇ।

೩೩೦. ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಪುಬ್ಬಕೋ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ।

ಉಪಸಗ್ಗಪುಬ್ಬಕೋ, **ನಿಪಾತ**ಪುಬ್ಬಕೋ ಚ ನಾಮಿಕೋ ಯುತ್ತತ್ಥೋ ತೇಹೇವ ಅತ್ತಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತೇಹಿ ಸಹ ನಿಚ್ಚಂ ಸಮಸೀಯತೇ, ಸೋ ಚ ಸಮಾಸೋ **ಅಬ್ಯಯೀಭಾವ**ಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಇಧ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಾದಿಸಞ್ಞಾವಿಧಾಯಕಸುತ್ತಾನೇವ ವಾ ಸಞ್ಞಾವಿಧಾನಮುಖೇನ ಸಮಾಸವಿಧಾಯಕಾನೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ।

ತತ್ಥ **ಅಬ್ಯಯ**ಮಿತಿ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾನಂ ಸಞ್ಞಾ, ಲಿಙ್ಗವಚನಭೇದೇಪಿ ಬ್ಯಯರಹಿತತ್ತಾ, ಅಬ್ಯಯಾನಂ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಾವಯತೀತಿ **ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ** ಅಬ್ಯಯತ್ಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮತ್ತಾ, ಅನಬ್ಯಯಂ ಅಬ್ಯಯಂ ಭವತೀತಿ ವಾ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ। ಪುಬ್ಬಪದತ್ಥಪ್ಪಧಾನೋ ಹಿ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ, ಏತ್ಥ ಚ "ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಪುಬ್ಬಕೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಉಪಸಗ್ಗನಿಪಾತಾನಮೇವ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ।

೩೩೧. ನಾಮಾನಂ ಸಮಾಸೋ ಯುತ್ತತ್ಥೋ।

ತೇಸಂ ನಾಮಾನಂ ಪಯುಜ್ಜಮಾನಪದತ್ಥಾನಂ ಯೋ ಯುತ್ತತ್ಥೋ, ಸೋ ಸಮಾಸಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ, ತದಞ್ಞಂ ವಾಕ್ಯಮಿತಿ ರುಳ್ಹಂ।

ನಾಮಾನಿ **ಸ್ಯಾ**ದಿವಿಭತ್ಯನ್ತಾನಿ, ಸಮಸ್ಸತೇತಿ **ಸಮಾಸೋ,** ಸಙ್ಖಿಪಿಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವುತ್ತಞ್ಹಿ

"ಸಮಾಸೋ ಪದಸಙ್ಖೇಪೋ, ಪದಪ್ಪಚ್ಚಯಸಂಹಿತಂ।
ತದ್ಧಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೇವಂ, ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ತೇಸಮನ್ತರ"ನ್ತಿ॥

ದುವಿಧಞ್ಚಸ್ಸ ಸಮಸನಂ ಸದ್ದಸಮಸನಮತ್ಥಸಮಸನಞ್ಚ, ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಲುತ್ತಸಮಾಸೇ ಪರಿಪುಣ್ಣಮೇವ ಲಬ್ಭತಿ। ಅಲುತ್ತಸಮಾಸೇ ಪನ ಅತ್ಥಸಮಸನಮೇವ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಾಭಾವತೋ, ತತ್ಥಾಪಿ ವಾ ಏಕಪದತ್ತೂಪಗಮನತೋ ದುವಿಧಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತೇವ। ದ್ವೇ ಹಿ ಸಮಾಸಸ್ಸ ಪಯೋಜನಾನಿ ಏಕಪದತ್ತಮೇಕವಿಭತ್ತಿತ್ತಞ್ಚಾತಿ।

ಯುತ್ತೋ ಅತ್ಥೋ **ಯುತ್ತತ್ಥೋ,** ಅಥ ವಾ ಯುತ್ತೋ ಸಙ್ಗತೋ, ಸಮ್ಬನ್ಧೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಯಸ್ಸ ಸೋಯಂ ಯುತ್ತತ್ಥೋ, ಏತೇನ ಸಙ್ಗತತ್ಥೇನ **ಯುತ್ತತ್ಥ**ವಚನೇನ ಭಿನ್ನತ್ಥಾನಂ ಏಕತ್ಥೀಭಾವೋ ಸಮಾಸಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ "ನಾಮಾನ"ನ್ತಿ ವಚನೇನ "ದೇವದತ್ತೋ ಪಚತೀ"ತಿಆದೀಸು ಆಖ್ಯಾತೇನ ಸಮಾಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಸಮ್ಬನ್ಧತ್ಥೇನ ಪನ **ಯುತ್ತತ್ಥ**ಗ್ಗಹಣೇನ "ಭಟೋ ರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೋ ದೇವದತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾನಪೇಕ್ಖೇಸು, "ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಕಣ್ಹಾ ದನ್ತಾ"ತಿಆದೀಸು ಚ ಅಞ್ಞಸಾಪೇಕ್ಖೇಸು ಅಯುತ್ತತ್ಥತಾಯ ಸಮಾಸೋ ನ ಹೋತೀತಿ ದೀಪೇತಿ।

"ಅತ್ಥವಸಾ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮೋ"ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಯುತ್ತತ್ಥಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೩೧. ತೇಸಂ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಲೋಪಾ ಚ।

ಇಧ ಪದನ್ತರೇನ ವಾ ತದ್ಧಿತಪ್ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಾ **ಆಯಾ**ದಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಾ ಏಕತ್ಥೀಭೂತಾ ಯುತ್ತತ್ಥಾ ನಾಮ, ತೇನ "ತೇಸಂ ಯುತ್ತತ್ಥಾನಂ ಸಮಾಸಾನಂ, ತದ್ಧಿತಾ**ಯಾ**ದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾನಞ್ಚ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಲೋಪನೀಯಾ ಹೋನ್ತೀ"ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮಾಸ**ಗ್ಗಹಣಾಧಿಕಾರೇ ಪನ ಸತಿ **ತೇಸಂ**ಗಹಣೇನ ವಾ ತದ್ಧಿತಾ**ಯಾ**ದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ। **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ "ಪಭಙ್ಕರೋ"ತಿಆದೀಸು ಲೋಪನಿವತ್ತನತ್ಥಂ।

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಲುತ್ತಾಸು, ವಿಭತ್ತೀಸೂ"ತಿ ವತ್ತತೇ, **ಯುತ್ತತ್ಥ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೩೩೩. ಪಕತಿ ಚಸ್ಸ ಸರನ್ತಸ್ಸ।

ಲುತ್ತಾಸು ವಿಭತ್ತೀಸು ಸರನ್ತಸ್ಸ ಅಸ್ಸ ಯುತ್ತತ್ಥಭೂತಸ್ಸ ತಿವಿಧಸ್ಸಪಿ ಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ಪಕತಿಭಾವೋ ಹೋತಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಕಿಂಸಮುದಯ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ**ದೀಸು ನಿಗ್ಗಹೀತನ್ತಸ್ಸಪಿ। ನಿಮಿತ್ತಾಭಾವೇ ನೇಮಿತ್ತಕಾಭಾವಸ್ಸ ಇಧ ಅನಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಅಯಮತಿದೇಸೋ।

ಸಕತ್ಥವಿರಹೇನಿಧ ಸಮಾಸಸ್ಸ ಚ ಲಿಙ್ಗಭಾವಾಭಾವಾ ವಿಭತ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿಯಮಸಮ್ಪತ್ತಾಯಂ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸಾತಿದೇಸಮಾಹ।

೩೩೪. ತದ್ಧಿತಸಮಾಸಕಿತಕಾ ನಾಮಂವಾ'ತವೇತುನಾದೀಸು ಚ।

ತದ್ಧಿತನ್ತಾ , ಕಿತನ್ತಾ, ಸಮಾಸಾ ಚ ನಾಮಮಿವ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ **ತವೇತುನ ತ್ವಾನ ತ್ವಾ**ದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತೇ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। **ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಆಈಇನೀ**ಇತ್ಥಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾದಿಸ್ಸಪಿ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸತ್ಥಂ। ಇಧ **ಸಮಾಸ**ಗ್ಗಹಣಂ ಅತ್ಥವತಂ ಸಮುದಾಯಾನಂ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೋ ಸಮಾಸಸ್ಸೇವಾತಿ ನಿಯಮತ್ಥನ್ತಿ ಅಪರೇ।

"ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೩೫. ಸೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ।

ಸೋ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸೋ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸತಿಪಿ ಲಿಙ್ಗಾತಿದೇಸೇ "ಅಧಿಪಞ್ಞ"ನ್ತಿಆದೀಸು "ಅಧಿಞಾಣಂ"ನ್ತಿಆದಿ ರೂಪಪ್ಪಸಙ್ಗೋ ನ ಹೋತಿ ಸದ್ದನ್ತರತ್ತಾ, "ತಿಪಞ್ಞ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನ

ಚಾಯಂ ಅತಿದೇಸೋ, ಸುತ್ತೇ ಅತಿದೇಸಲಿಙ್ಗಸ್ಸ **ಇವ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನತೋ। ಪುರೇ ವಿಯ ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ।

"ಕ್ವಚೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೩೯. ಅಂ ವಿಭತ್ತೀನಮಕಾರನ್ತಾ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಾ।

ತಸ್ಮಾ ಅಕಾರನ್ತಾ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಾ ಪರಾಸಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ ಕ್ವಚಿ **ಅಂ ಹೋತಿ**, ಸೇಸಂ ನೇಯ್ಯಂ।

ತಂ ಉಪನಗರಂ, ನಗರಸ್ಸ ಸಮೀಪಂ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಾನಿ ಉಪನಗರಂ, ಆಲಪನೇಪೇವಂ, ತಂ ಉಪನಗರಂ ಪಸ್ಸ, ತಾನಿ ಉಪನಗರಂ।

> **ನ** ಪಞ್ಚಮ್ಯಾಯಮಮ್ಭಾವೋ, **ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಅಧಿಕಾರತೋ।
> ತತಿಯಾಸತ್ತಮೀಛಟ್ಠೀ-ನನ್ತು ಹೋತಿ ವಿಕಪ್ಪತೋ॥

ತೇನ ಉಪನಗರಂ ಕತಂ, ಉಪನಗರೇನ ವಾ, ತೇಹಿ ಉಪನಗರಂ, ಉಪನಗರೇಹಿ ವಾ, ತಸ್ಸ ಉಪನಗರಂ ದೇಹಿ, ತೇಸಂ ಉಪನಗರಂ, ಉಪನಗರಾ ಆನಯ, ಉಪನಗರಮ್ಹಾ ಉಪನಗರಸ್ಮಾ, ಉಪನಗರೇಹಿ, ಉಪನಗರಂ ಸನ್ತಕಂ, ಉಪನಗರಸ್ಸ ವಾ, ತೇಸಂ ಉಪನಗರಂ, ಉಪನಗರಾನಂ ವಾ , ಉಪನಗರಂ ನಿಧೇಹಿ, ಉಪನಗರಮ್ಹಿ ಉಪನಗರಸ್ಮಿಂ, ಉಪನಗರಂ ಉಪನಗರೇಸು ವಾ। ಏವಂ ಉಪಕುಮ್ಭಂ।

ಅಭಾವೇ - ದರಥಾನಂ ಅಭಾವೋ ನಿದ್ದರಥಂ, ನಿಮ್ಮಸಕಂ।

ಪಚ್ಛಾಅತ್ಥೇ - ರಥಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾ ಅನುರಥಂ, ಅನುವಾತಂ।

ಯೋಗ್ಗತಾಯಂ - ಯಥಾಸರೂಪಂ, ಅನುರೂಪಂ, ರೂಪಯೋಗ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿಚ್ಛಾಯಂ - ಅತ್ತಾನಮತ್ತಾನಂ ಪತಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂ, ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಅದ್ಧಮಾಸಂ ಅನು ಅನ್ವದ್ಧಮಾಸಂ।

ಅನುಪುಬ್ಬಿಯಂ - ಜೇಟ್ಠಾನಂ ಅನುಪುಬ್ಬೋ ಅನುಜೇಟ್ಠಂ।

ಪಟಿಲೋಮೇ - ಸೋತಸ್ಸ ಪಟಿಲೋಮಂ ಪಟಿಸೋತಂ, ಪಟಿಪಥಂ, ಪತಿವಾತಂ, ಅತ್ತಾನಂ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಪವತ್ತಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ।

ಪರಿಯಾದಾಭಿವಿಧೀಸು ಆಪಾಣಕೋಟಿಯಾ ಆಪಾಣಕೋಟಿಕಂ, "ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತಗತಾನಮಕಾರನ್ತೋ"ತಿ ಕಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಆಕುಮಾರೇಹಿ ಯಸೋ ಕಚ್ಚಾಯನಸ್ಸ ಆಕುಮಾರಂ।

ಸಮಿದ್ಧಿಯಂ - ಭಿಕ್ಖಾಯ ಸಮಿದ್ಧೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಮಾಸೇವ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತೇ ಚ ಕತೇ -

"ಸಮಾಸಸ್ಸ, ಅನ್ತೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೩೭. ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ನಪುಂಸಕೇ।

ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸಮಾಸಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅಬ್ಯಯೀಭಾವ**ಗ್ಗಹಣಂ ನಾನುವತ್ತೇತಬ್ಬಂ, ತೇನ ದಿಗುದ್ವನ್ದಬಹುಬ್ಬೀಹೀಸುಪಿ ನಪುಂಸಕೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸಮಾಸನ್ತಸ್ಸರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ। "ಅಂ ವಿಭತ್ತೀನ"ಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ **ಅಮಾದೇಸೋ**, ಸುಭಿಕ್ಖಂ। ಗಙ್ಗಾಯ ಸಮೀಪೇ ವತ್ತತೀತಿ ಉಪಗಙ್ಗಂ, ಮಣಿಕಾಯ ಸಮೀಪಂ ಉಪಮಣಿಕಂ।

ಇತ್ಥೀಸು ಅಮಿಕಿಚ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಮಾಸನಪುಂಸಕರಸ್ಸತ್ತಾದೀಸು ಕತೇಸು -

"ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಾ, ವಿಭತ್ತೀನ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೩೮. ಅಞ್ಞಸ್ಮಾ ಲೋಪೋ ಚ।

ಅಕಾರನ್ತತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಮಾ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸಾ ಪರಾಸಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ **ಲೋಪೋ** ಚ ಹೋತಿ। ಅಧಿತ್ಥಿ, ಇತ್ಥೀಸು ಅಧಿಕಿಚ್ಚ ಕಥಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಧಿತ್ಥಿ ಪಸ್ಸ, ಅಧಿತ್ಥಿ ಕತಂ ಇಚ್ಚಾದಿ, ಏವಂ ಅಧಿಕುಮಾರಿ, ವಧುಯಾ ಸಮೀಪಂ ಉಪವಧು, ಗುನ್ನಂ ಸಮೀಪಂ ಉಪಗು, **ಓ**ಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ **ಉ**ಕಾರೋ। ಏವಂ **ಉಪಸಗ್ಗಪುಬ್ಬಕೋ।**

ನಿಪಾತಪುಬ್ಬಕೋ ಯಥಾ - ವುಡ್ಢಾನಂ ಪಟಿಪಾಟಿ, ಯೇ ಯೇ ವುಡ್ಢಾ ವಾ ಯಥಾವುಡ್ಢಂ, **ಪದತ್ಥಾನತಿಕ್ಕಮೇ** - ಯಥಾಕ್ಕಮಂ, ಯಥಾಸತ್ತಿ, ಯಥಾಬಲಂ ಕರೋತಿ, ಬಲಮನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಜೀವಸ್ಸ ಯತ್ತಕೋ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಯಾವಜೀವಂ, ಯಾವತಾಯುಕಂ, **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। ಯತ್ತಕೇನ ಅತ್ಥೋ ಯಾವದತ್ಥಂ, ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಪರಭಾಗೋ ತಿರೋಪಬ್ಬತಂ, ತಿರೋಪಾಕಾರಂ, ತಿರೋಕುಟ್ಟಂ, ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಅನ್ತೋಪಾಸಾದಂ, ಅನ್ತೋನಗರಂ, ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ, ನಗರಸ್ಸ ಬಹಿ ಬಹಿನಗರಂ, ಪಾಸಾದಸ್ಸ ಉಪರಿ ಉಪರಿಪಾಸಾದಂ, ಉಪರಿಮಞ್ಚಂ, ಮಞ್ಚಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಹೇಟ್ಠಾಮಞ್ಚಂ, ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದಂ, ಭತ್ತಸ್ಸ ಪುರೇ ಪುರೇಭತ್ತಂ, ಏವಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ।

ಸಾಕಲ್ಲತ್ಥೇ - ಸಹ ಮಕ್ಖಿಕಾಯ ಸಮಕ್ಖಿಕಂ ಭುಞ್ಜತಿ, ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಪರಿವಜ್ಜೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ತೇಸು ವುದ್ಧಿ"ತಿಆದಿನಾ **ಸಹ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸಾದೇಸೋ**। ಗಙ್ಗಾಯ ಓರಂ ಓರಗಙ್ಗಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ಅಬ್ಯಯೀಭಾವಸಮಾಸೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸ

ಅಥ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋ ವುಚ್ಚತೇ।

ಸೋ ಚ ನವವಿಧೋ ವಿಸೇಸನಪುಬ್ಬಪದೋ ವಿಸೇಸನುತ್ತರಪದೋ ವಿಸೇಸನೋಭಯಪದೋ ಉಪಮಾನುತ್ತರಪದೋ ಸಮ್ಭಾವನಾಪುಬ್ಬಪದೋ ಅವಧಾರಣಪುಬ್ಬಪದೋ **ನ**ನಿಪಾತಪುಬ್ಬಪದೋ **ಕು**ಪುಬ್ಬಪದೋ **ಪಾದಿ**ಪುಬ್ಬಪದೋ ಚಾತಿ।

ತತ್ಥ **ವಿಸೇಸನಪುಬ್ಬಪದೋ** ತಾವ - "ಮಹನ್ತ ಪುರಿಸ"ಇತೀಧ ಉಭಯತ್ಥ ಪಠಮೇಕವಚನಂ **ಸಿ**, ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಭಾವಪ್ಪಸಿದ್ಧತ್ಥಂ **ಚ**ಸದ್ದ **ತ**ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ, ಮಹನ್ತೋ ಚ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

ಇತೋ ಪರಂ "ವಿಭಾಸಾ ರುಕ್ಖತಿಣ"ಇಚ್ಚಾದಿತೋ "ವಿಭಾಸಾ"ತಿ ಸಮಾಸವಿಧಾನೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವತ್ತತೇ।

೩೩೯. ದ್ವಿಪದೇ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ।

ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ನಾಮಿಕಾನಿ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞೇನ ಸಹ ವಿಭಾಸಾ ಸಮಸ್ಯನ್ತೇ, ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಿಪದೇ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಸತಿ ಸೋ ಸಮಾಸೋ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಞ್ಞೋ ಚ ಹೋತಿ।

ದ್ವೇ ಪದಾನಿ **ದ್ವಿಪದಂ,** ತುಲ್ಯಂ ಸಮಾನಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಅತ್ಥೋ ಯಸ್ಸ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ತಂ **ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಂ,** ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಿಪದೇ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ। ಭಿನ್ನಪ್ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಾನಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪವತ್ತಿ **ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣತಾ**। ಕಮ್ಮಮಿವ ದ್ವಯಂ ಧಾರಯತೀತಿ **ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ**। ಯಥಾ ಹಿ ಕಮ್ಮಂ ಕ್ರಿಯಞ್ಚ ಪಯೋಜನಞ್ಚ ದ್ವಯಂ ಧಾರಯತಿ, ಕಮ್ಮೇ ಸತಿ ಕ್ರಿಯಾಯ, ಪಯೋಜನಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಭವತೋ, ತಥಾ ಅಯಂ ಸಮಾಸೋ ಏಕಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದ್ವೇ ನಾಮಾನಿ ಧಾರಯತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಸೇ ಸತಿ ಏಕತ್ಥಜೋತಕಸ್ಸ ನಾಮದ್ವಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋ।

ಪುರೇ ವಿಯ ಸಮಾಸಸಞ್ಞಾವಿಭತ್ತಿಲೋಪಪಕತಿಭಾವಾ, ಸಮಾಸೇನೇವ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಭಾವಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ "ವುತ್ತತ್ಥಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ"ತಿ **ಚ**ಸದ್ದ **ತ**ಸದ್ದಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ।

೩೪೦. ಮಹತಂ ಮಹಾ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಪದೇ।

ಮಹನ್ತ ಸದ್ದಸ್ಸ **ಮಹಾ** ಹೋತಿ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಉತ್ತರಪದೇ ಪರೇ। **ಮಹತ**ನ್ತಿ ಬಹುವಚನಗ್ಗಹಣೇನ ಕ್ವಚಿ **ಮಹ**ಆದೇಸೋ ಚ, ಏತ್ಥ ಚ ವಿಸೇಸನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ ವಿಸೇಸನಭೂತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಪದಸ್ಸ **ಮಹಾ**ದೇಸವಿಧಾನತೋವ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ।

"ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ, ದಿಗೂ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೪೧. ಉಭೇ ತಪ್ಪುರಿಸಾ।

ಉಭೇ ಕಮ್ಮಧಾರಯದಿಗುಸಮಾಸಾ ತಪ್ಪುರಿಸಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ।

ತಸ್ಸ ಪುರಿಸೋ ತಪ್ಪುರಿಸೋ, ತಪ್ಪುರಿಸಸದಿಸತ್ತಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಸಮಾಸೋ ಅನ್ವತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ **ತಪ್ಪುರಿಸೋ**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಯಥಾ ಹಿ **ತಪ್ಪುರಿಸ**ಸದ್ದೋ ಗುಣಮತಿವತ್ತೋ, ತಥಾ ಅಯಂ ಸಮಾಸೋಪಿ। ಉತ್ತರಪದತ್ಥಪ್ಪಧಾನೋ ಹಿ ತಪ್ಪುರಿಸೋತಿ। ತತೋ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೋ ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ತಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಭಿಧೇಯ್ಯವಚನೋ, ಪರಲಿಙ್ಗೋ ಚ।

ಮಹಾಪುರಿಸೋ, ಮಹಾಪುರಿಸಾ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದಸಮಂ, ಏವಂ ಮಹಾವೀರೋ, ಮಹಾಮುನಿ, ಮಹನ್ತಞ್ಚ ತಂ ಬಲಞ್ಚಾತಿ ಮಹಾಬಲಂ, ಮಹಬ್ಭಯಂ, **ಮಹ**ಆದೇಸೋ। ಸನ್ತೋ ಚ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಚಾತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ, "ಸನ್ತಸದ್ದಸ್ಸ ಸೋ ಭೇ ಬೋ ಚನ್ತೇ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಸನ್ತ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸಮಾಸೇ **ಅಭಕಾರೇ**ಪಿ **ಸಾ**ದೇಸೋ, ತಥಾ ಪುಬ್ಬಪುರಿಸೋ, ಪರಪುರಿಸೋ, ಪಠಮಪುರಿಸೋ, ಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸೋ, ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋ, ದನ್ತಪುರಿಸೋ, ಪರಮಪುರಿಸೋ, ವೀರಪುರಿಸೋ, ಸೇತಹತ್ಥೀ, ಕಣ್ಹಸಪ್ಪೋ, ನೀಲುಪ್ಪಲಂ, ಲೋಹಿತಚನ್ದನಂ।

ಕ್ವಚಿ ವಿಭಾಸಾಧಿಕಾರತೋ ನ ಭವತಿ, ಯಥಾ - ಪುಣ್ಣೋ ಮನ್ತಾನಿಪುತ್ತೋ, ಚಿತ್ತೋ ಗಹಪತಿ, ಸಕ್ಕೋ ದೇವರಾಜಾತಿ।

ಪುಮಾ ಚ ಸೋ ಕೋಕಿಲೋ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಮಾಸೇ ಕತೇ -

"ಲೋಪ"ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೪೨. ಪುಮಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಾದೀಸು ಸಮಾಸೇಸು।

ಪುಮಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಅಕಾರೋ ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಲಿಙ್ಗಾ**ದೀಸು ಪರಪದೇಸು ಸಮಾಸೇಸು, "ಅಂಮೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಝಲಪೇಹೀ"ತಿ **ಮ**ಕಾರಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ। ಪುಙ್ಕೋಕಿಲೋ। ಏವಂ ಪುನ್ನಾಗೋ।

ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಸಾ ಕಞ್ಞಾ ಚಾತಿ ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ಸಮಾಸೇ ಕತೇ -

"ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ, ಪದೇ, ಇತ್ಥಿಯಂ ಭಾಸಿತಪುಮಿತ್ಥೀ ಪುಮಾವ ಚೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೪೩. ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಞ್ಞೇ ಚ।

ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಞ್ಞೇ ಚ ಸಮಾಸೇ ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನೇ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಉತ್ತರಪದೇ ಪರೇ ಪುಬ್ಬಭೂತೋ ಇತ್ಥಿವಾಚಕೋ ಸದ್ದೋ ಪುಬ್ಬೇ ಭಾಸಿತಪುಮಾ ಚೇ, ಸೋ ಪುಮಾ ಇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಪುಬ್ಬಪದೇ ಇತ್ಥಿಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಿವತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾ, ಖತ್ತಿಯಕಞ್ಞಾಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಏವಂ ರತ್ತಲತಾ, ದುತಿಯಭಿಕ್ಖಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಚ ಸಾ ದಾರಿಕಾ ಚಾತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಾರಿಕಾ, ನಾಗಮಾಣವಿಕಾ।

ಪುಬ್ಬಪದಸ್ಸೇವಾಯಂ ಪುಮ್ಭಾವಾತಿದೇಸೋ, ತೇನ "ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರೀ ಕುಮಾರಸಮಣೀ ತರುಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ"ತಿಆದೀಸು ಉತ್ತರಪದೇಸು ಇತ್ಥಿಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನ ನಿವತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಇತ್ಥಿಯಮಿಚ್ಚೇವ ಕಿಂ? ಕುಮಾರೀರತನಂ, ಸಮಣೀಪದುಮಂ।

ಭಾಸಿತಪುಮಾತಿ ಕಿಂ? ಗಙ್ಗಾನದೀ, ತಣ್ಹಾನದೀ, ಪಥವೀಧಾತು। "ನನ್ದಾಪೋಕ್ಖರಣೀ, ನನ್ದಾದೇವೀ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಸಞ್ಞಾಸದ್ದತ್ತಾ ನ ಹೋತಿ।

ತಥಾ ಪುರತ್ಥಿಮೋ ಚ ಸೋ ಕಾಯೋ ಚಾತಿ ಪುರತ್ಥಿಮಕಾಯೋ, ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಯೇಕದೇಸೋ **ಕಾಯ**ಸದ್ದೋ। ಏವಂ ಪಚ್ಛಿಮಕಾಯೋ, ಹೇಟ್ಠಿಮಕಾಯೋ, ಉಪರಿಮಕಾಯೋ, ಸಬ್ಬಕಾಯೋ, ಪುರಾಣವಿಹಾರೋ, ನವಾವಾಸೋ, ಕತರನಿಕಾಯೋ, ಕತಮನಿಕಾಯೋ, ಹೇತುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಅಬಹುಲಂ ಬಹುಲಂ ಕತನ್ತಿ ಬಹುಲೀಕತಂ, ಜೀವಿತಪ್ಪಧಾನಂ ನವಕಂ ಜೀವಿತನವಕಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಿಸೇಸನುತ್ತರಪದೇ ಜಿನವಚನಾನುಪರೋಧತೋ ಥೇರಾಚರಿಯಪಣ್ಡಿತಾದಿ ವಿಸೇಸನಂ ಪರಞ್ಚ ಭವತಿ। ಯಥಾ - ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಚ ಸೋ ಥೇರೋ ಚಾತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ। ಏವಂ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ, ಬುದ್ಧಘೋಸಾಚರಿಯೋ, ಧಮ್ಮಪಾಲಾಚರಿಯೋ, ಆಚರಿಯಗುತ್ತಿಲೋತಿ ವಾ, ಮಹೋಸಧೋ ಚ ಸೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಚಾತಿ ಮಹೋಸಧಪಣ್ಡಿತೋ। ಏವಂ ವಿಧುರಪಣ್ಡಿತೋ, ವತ್ಥುವಿಸೇಸೋ।

ವಿಸೇಸನೋಭಯಪದೋ ಯಥಾ - ಸೀತಞ್ಚ ತಂ ಉಣ್ಹಞ್ಚಾತಿ ಸೀತುಣ್ಹಂ, ಸಿನಿದ್ಧೋ ಚ ಸೋ ಉಣ್ಹೋ ಚಾತಿ ಸಿನಿದ್ಧುಣ್ಹೋ, ಮಾಸೋ। ಖಞ್ಜೋ ಚ ಸೋ ಖುಜ್ಜೋ ಚಾತಿ ಖಞ್ಜಖುಜ್ಜೋ। ಏವಂ ಅನ್ಧಬಧಿರೋ, ಕತಾಕತಂ, ಛಿದ್ದಾವಛಿದ್ದಂ, ಉಚ್ಚಾವಚಂ, ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನಂ, ಸಿತ್ತಸಮ್ಮಟ್ಠಂ, ಗತಪಚ್ಚಾಗತಂ।

ಉಪಮಾನುತ್ತರಪದೇ ಅಭಿಧಾನಾನುರೋಧತೋ ಉಪಮಾನಭೂತಂ ವಿಸೇಸನಂ ಪರಂ ಭವತಿ। ಯಥಾ - ಸೀಹೋ ವಿಯ ಸೀಹೋ, ಮುನಿ ಚ ಸೋ ಸೀಹೋ ಚಾತಿ ಮುನಿಸೀಹೋ। ಏವಂ ಮುನಿವಸಭೋ, ಮುನಿಪುಙ್ಗವೋ, ಬುದ್ಧನಾಗೋ, ಬುದ್ಧಾದಿಚ್ಚೋ, ರಂಸಿ ವಿಯ ರಂಸಿ, ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಚ ಸೋ ರಂಸಿ ಚಾತಿ ಸದ್ಧಮ್ಮರಂಸಿ। ಏವಂ ವಿನಯಸಾಗರೋ, ಪುಣ್ಡರೀಕಮಿವ ಪುಣ್ಡರೀಕೋ,

ಸಮಣೋ ಚ ಸೋ ಪುಣ್ಡರೀಕೋ ಚಾತಿ ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ, ಸಮಣಪದುಮೋ। ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಚನ್ದೋ, ಮುಖಞ್ಚ ತಂ ಚನ್ದೋ ಚಾತಿ ಮುಖಚನ್ದೋ। ಏವಂ ಮುಖಪದುಮಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ಸಮ್ಭಾವನಾಪುಬ್ಬಪದೋ ಯಥಾ - ಧಮ್ಮೋ ಇತಿ ಬುದ್ಧಿ ಧಮ್ಮಬುದ್ಧಿ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾ, ಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೋ, ಧಮ್ಮಸಮ್ಮತೋ, ಪಾಣಸಞ್ಞಿತಾ, ಅಸುಭಸಞ್ಞಾ, ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಧಾತುಸಞ್ಞಾ, ಧೀತುಸಞ್ಞಾ, ಅತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಅತ್ಥಿಸಞ್ಞಾ, ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅವಧಾರಣಪುಬ್ಬಪದೋ ಯಥಾ - ಗುಣೋ ಏವ ಧನಂ ಗುಣಧನಂ। ಏವಂ ಸದ್ಧಾಧನಂ, ಸೀಲಧನಂ, ಪಞ್ಞಾಧನಂ, ಚಕ್ಖು ಏವ ಇನ್ದ್ರಿಯಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ। ಏವಂ ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ಚಕ್ಖುಧಾತು, ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಂ, ರೂಪಾರಮ್ಮಣಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ನನಿಪಾತಪುಬ್ಬಪದೋ ಯಥಾ - ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಅತ್ಥೇ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೇ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಾದಿಮ್ಹಿ ಚ ಕತೇ -

"ಉಭೇ ತಪ್ಪುರಿಸಾ"ತಿ ತಪ್ಪುರಿಸಸಞ್ಞಾ।

೩೪೪. ಅತ್ತಂ ನಸ್ಸ ತಪ್ಪುರಿಸೇ।

ನಸ್ಸ ನಿಪಾತಪದಸ್ಸ ತಪ್ಪುರಿಸೇ ಉತ್ತರಪದೇ ಪರೇ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಅತ್ತಂ** ಹೋತಿ। ತಪ್ಪುರಿಸೇಕದೇಸತ್ತಾ ತಪ್ಪುರಿಸೋ, ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

ನ ನಿಸೇಧೋ ಸತೋ ಯುತ್ತೋ,
ದೇಸಾದಿನಿಯಮಂ ವಿನಾ।
ಅಸತೋ ಚಾಫಲೋ ತಸ್ಮಾ,
ಕಥಮಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಚೇ?

ನಿಸೇಧತ್ಥಾನುವಾದೇನ, ಪಟಿಸೇಧವಿಧಿ ಕ್ವಚಿ।
ಪರಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣತ್ತಾ-ಖ್ಯಾಪನಾಯೋಪಪಜ್ಜತೇ॥

ದುವಿಧೋ ಚಸ್ಸತ್ಥೋ ಪಸಜ್ಜಪ್ಪಟಿಸೇಧಪರಿಯುದಾಸವಸೇನ।

ತತ್ಥ ಯೋ "ಅಸೂರಿಯಪಸ್ಸಾ ರಾಜದಾರಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಉತ್ತರಪದತ್ಥಸ್ಸ ಸಬ್ಬಥಾ ಅಭಾವಂ ದೀಪೇತಿ, ಸೋ **ಪಸಜ್ಜಪ್ಪಟಿಸೇಧವಾಚೀ** ನಾಮ। ಯೋ ಪನ "ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಮನುಸ್ಸಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಉತ್ತರಪದತ್ಥಂ ಪರಿಯುದಾಸಿತ್ವಾ ತಂಸದಿಸೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಕಾರಿಯಂ ಪಟಿಪಾದಯತಿ, ಸೋ **ಪರಿಯುದಾಸವಾಚೀ** ನಾಮ।

ವುತ್ತಞ್ಚ

"ಪಸಜ್ಜಪ್ಪಟಿಸೇಧಸ್ಸ, ಲಕ್ಖಣಂ ವತ್ಥುನತ್ಥಿತಾ।
ವತ್ಥುತೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ವುತ್ತಿ, ಪರಿಯುದಾಸಲಕ್ಖಣ"ನ್ತಿ॥

ನನ್ವೇವಂ ಸನ್ತೇಪಿ "ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿಆದೀಸು ಕಥಮುತ್ತರಪದತ್ಥಪ್ಪಧಾನತಾ ಸಿಯಾತಿ?

ವುಚ್ಚತೇ - **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ದಿಸದ್ದಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಅತ್ಥಸ್ಸೇವ ತಂಸದಿಸಾದಿಅತ್ಥಸ್ಸಾಪಿ ವಾಚಕತ್ತಾ, **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ದಿಸದ್ದಾ ಹಿ ಕೇವಲಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಅತ್ಥೇಸ್ವೇವ ಪಾಕಟಾ, **ಭೂ**ಸದ್ದೋ ವಿಯಸತ್ತಾಯಂ, ಯದಾ ತೇ ಪನ ಅಞ್ಞೇನ ಸದಿಸಾದಿವಾಚಕೇನ ನಇತಿ ನಿಪಾತೇನ ಯುಜ್ಜನ್ತಿ, ತದಾ ತಂಸದಿಸತದಞ್ಞತಬ್ಬಿರುದ್ಧತದಭಾವೇಸುಪಿ ವತ್ತನ್ತಿ, **ಭೂ**ಸದ್ದೋ ವಿಯ **ಅನ್ವಭಿ**ಯಾದಿಯೋಗೇ ಅನುಭವನಅಭಿಭವನಾದೀಸು, ತಸ್ಮಾ ಉತ್ತರಪದತ್ಥಜೋತಕೋಯೇವೇತ್ಥ **ನ**ಇತಿ ನಿಪಾತೋತಿ ನ ದೋಸೋ, ತೇನ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸದಿಸೋತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅಮನುಸ್ಸೋ, ಅಸ್ಸಮಣೋ।

ಅಞ್ಞತ್ಥೇ - ನ ಬ್ಯಾಕತಾ ಅಬ್ಯಾಕತಾ, ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾ, ಅಪರಿಯಾಪನ್ನಾ।

ವಿರುದ್ಧತ್ಥೇ - ನ ಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಾ, ಕುಸಲಪಟಿಪಕ್ಖಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಅಲೋಭೋ, ಅಮಿತ್ತೋ।

ಪಸಜ್ಜಪ್ಪಟಿಸೇಧೇ - ನ ಕತ್ವಾ ಅಕತ್ವಾ, ಅಕಾತುನ ಪುಞ್ಞಂ ಅಕರೋನ್ತೋ।

“ನಸ್ಸ, ತಪ್ಪುರಿಸೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೪೫. ಸರೇ ಅನ।

ನಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ತಪ್ಪುರಿಸೇ ಉತ್ತರಪದೇ **ಅನ** ಹೋತಿ ಸರೇ ಪರೇ।

ನ ಅಸ್ಸೋ ಅನಸ್ಸೋ, ನ ಅರಿಯೋ ಅನರಿಯೋ। ಏವಂ ಅನಿಸ್ಸರೋ, ಅನಿಟ್ಠೋ, ಅನುಪವಾದೋ, ನ ಆದಾಯ ಅನಾದಾಯ, ಅನೋಲೋಕೇತ್ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕುಪುಬ್ಬಪದೋ ಯಥಾ - ಕುಚ್ಛಿತಮನ್ನನ್ತಿ ನಿಚ್ಚಸಮಾಸತ್ತಾ ಅಞ್ಞಪದೇನ ವಿಗ್ಗಹೋ, ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೇ ಕತೇ -

“ತಪ್ಪುರಿಸೇ, ಸರೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೪೬. ಕದದ ಕುಸ್ಸ।

ಕುಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ನಿಪಾತಸ್ಸ ತಪ್ಪುರಿಸೇ ಉತ್ತರಪದೇ **ಕದ** ಹೋತಿ ಸರೇ ಪರೇ। ಕದನ್ನಂ। ಏವಂ ಕದಸನಂ।

ಸರೇತಿ ಕಿಂ? ಕುದಾರಾ, ಕುಪುತ್ತಾ, ಕುದಾಸಾ, ಕುದಿಟ್ಠಿ।

“ಕುಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೪೭. ಕಾಪ್ಪತ್ಥೇಸು ಚ।

ಕುಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಅಪ್ಪತ್ಥೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ **ಕಾ** ಹೋತಿ ತಪ್ಪುರಿಸೇ ಉತ್ತರಪದೇ ಪರೇ। ಬಹುವಚನುಚ್ಚಾರಣತೋ ಕುಚ್ಛಿತತ್ಥೇ ಚ ಕ್ವಚಿ ತಪ್ಪುರಿಸೇ। ಅಪ್ಪಕಂ ಲವಣಂ ಕಾಲವಣಂ। ಏವಂ ಕಾಪುಪ್ಫಂ, ಕುಚ್ಛಿತೋ ಪುರಿಸೋ ಕಾಪುರಿಸೋ, ಕುಪುರಿಸೋ ವಾ।

ಪಾದಿಪುಬ್ಬಪದೋ ಚ ನಿಚ್ಚಸಮಾಸೋವ, ಪಧಾನಂ ವಚನಂ ಪಾವಚನಂ, ಭುಸಂ ವದ್ಧಂ ಪವದ್ಧಂ, ಸರೀರಂ, ಸಮಂ, ಸಮ್ಮಾ ವಾ ಆಧಾನಂ ಸಮಾಧಾನಂ, ವಿವಿಧಾ ಮತಿ ವಿಮತಿ, ವಿವಿಧೋ ಕಪ್ಪೋ ವಿಕಪ್ಪೋ, ವಿಸಿಟ್ಠೋ ವಾ ಕಪ್ಪೋ ವಿಕಪ್ಪೋ, ಅಧಿಕೋ

ದೇವೋ ಅತಿದೇವೋ। ಏವಂ ಅಧಿದೇವೋ, ಅಧಿಸೀಲಂ, ಸುನ್ದರೋ ಗನ್ಧೋ ಸುಗನ್ಧೋ, ಕುಚ್ಛಿತೋ ಗನ್ಧೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ, ಸೋಭನಂ ಕತಂ ಸುಕತಂ, ಅಸೋಭನಂ ಕತಂ ದುಕ್ಕಟಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಯೇ ಇಧ ಅವಿಹಿತಲಕ್ಖಣಾ ನಾಮನಿಪಾತೋಪಸಗ್ಗಾ, ತೇಸಂ "ನಾಮಾನಂ ಸಮಾಸೋ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಸಮಾಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಥಾ - ಅಪುನಗೇಯ್ಯಾ ಗಾಥಾ, ಅಚನ್ದಮುಲ್ಲೋಕಿಕಾನಿ ಮುಖಾನಿ, ಅಸ್ಸದ್ಧಭೋಜೀ, ಅಲವಣಭೋಜೀತಿಆದೀಸು ಅಯುತ್ತತ್ಥತ್ತಾ ನಾಞ್ಞೇನ ಸಮಾಸೋ।

ತಥಾ ದಿಟ್ಠೋ ಪುಬ್ಬನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ ತಥಾಗತಂ। ಏವಂ ಸುತಪುಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮಂ, ಗತಪುಬ್ಬೋ ಮಗ್ಗಂ, **ಕಮ್ಮನಿ** ದಿಟ್ಠಾ ಪುಬ್ಬನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ ದೇವಾ ತೇನ। ಏವಂ ಸುತಪುಬ್ಬಾ ಧಮ್ಮಾ, ಗತಪುಬ್ಬಾ ದಿಸಾ, ಪಹಾರೋ, ಪರಾಭವೋ, ವಿಹಾರೋ, ಆಹಾರೋ, ಉಪಹಾರೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋ।

ದಿಗುಸಮಾಸ

ಅಥ ದಿಗುಸಮಾಸೋ ವುಚ್ಚತೇ।

ತಯೋ ಲೋಕಾ ಸಮಾಹಟಾ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡಿತಾ, ತಿಣ್ಣಂ ಲೋಕಾನಂ ಸಮಾಹಾರೋತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ -

"ನಾಮಾನಂ ಸಮಾಸೋ ಯುತ್ತತ್ಥೋ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ದ್ವಿಪದೇ"ತಿಆದಿನಾ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋ, ತತೋ ಸಮಾಸಸಞ್ಞಾಯಂ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇ, ಪಕತಿಭಾವೇ ಚ ಕತೇ -

"ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೪೮. ಸಙ್ಖ್ಯಾಪುಬ್ಬೋ ದಿಗು।

ಸಙ್ಖ್ಯಾಪುಬ್ಬೋ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋ ದಿಗುಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ।

ದ್ವೇ ಗಾವೋ ದಿಗು, ದಿಗುಸದಿಸತ್ತಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಸಮಾಸೋ **ದಿಗೂ**ತಿ ವುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪುಬ್ಬತ್ತನಪುಂಸಕೇಕತ್ತಸಙ್ಖಾತೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಗತೋ ಅವಗತೋತಿ ದಿಗೂತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಗಚ್ಛತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಿಗು। ಏತ್ಥ ಚ "ಸಙ್ಖ್ಯಾಪುಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾಸದ್ದಸ್ಸೇವ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, "ಉಭೇ ತಪ್ಪುರಿಸಾ"ತಿ ತಪ್ಪುರಿಸಸಞ್ಞಾ।

"ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೪೯. ದಿಗುಸ್ಸೇಕತ್ತಂ।

ದಿಗುಸ್ಸ ಸಮಾಸಸ್ಸ ಏಕತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಞ್ಚ।

ಸಮಾಹಾರದಿಗುಸ್ಸೇತಂ ಗಹಣಂ, ತತ್ಥ ಸಬ್ಬತ್ಥೇಕವಚನಮೇವ ಹೋತಿ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಪನ ಬಹುವಚನಮ್ಪಿ, ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ ಅಮಾದೇಸಾದಿ।

ತಿಲೋಕಂ, ಹೇ ತಿಲೋಕ, ತಿಲೋಕಂ, ತಿಲೋಕೇನ, ತಿಲೋಕಸ್ಸ, ತಿಲೋಕಾ ತಿಲೋಕಸ್ಮಾ ತಿಲೋಕಮ್ಹಾ, ತಿಲೋಕಸ್ಸ, ತಿಲೋಕೇ ತಿಲೋಕಮ್ಹಿ ತಿಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

ಏವಂ ತಯೋ ದಣ್ಡಾ ತಿದಣ್ಡಂ, ತೀಣಿ ಮಲಾನಿ ಸಮಾಹಟಾನಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಮಲಾನಂ ಸಮಾಹಾರೋತಿ ವಾ ತಿಮಲಂ, ತಿಲಕ್ಖಣಂ, ಚತುಸ್ಸಚ್ಚಂ, ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಚತುದ್ದಿಸಂ, "ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ನಪುಂಸಕೇ"ತಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಂ, ಸಳಾಯತನಂ, ಸತ್ತಾಹಂ, ಅಟ್ಠಸೀಲಂ, ನವಲೋಕುತ್ತರಂ, ದಸಸೀಲಂ, ಸತಯೋಜನಂ।

ತಥಾ - ದ್ವೇ ರತ್ತಿಯೋ ದ್ವಿರತ್ತಂ, ತಿಸ್ಸೋ ರತ್ತಿಯೋ ತಿರತ್ತಂ, ದ್ವೇ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ದ್ವಙ್ಗುಲಂ, ಸತ್ತ ಗೋದಾವರಿಯೋ, ತಾಸಂ ಸಮಾಹಾರೋತಿ ವಾ ಸತ್ತಗೋದಾವರಂ।

ಏತ್ಥ ಚ ರತ್ತಿ ಅಙ್ಗುಲಿ ಗೋದಾವರೀನಮನ್ತಸ್ಸ -

೩೫೦. ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತಗತಾನಮಕಾರನ್ತೋ।

ರಾಜಾದಿಗಣಸ್ಸೇತಂ ಗಹಣಂ, ತೇನ ಸಮಾಸನ್ತಗತಾನಂ **ರಾಜಾದೀ**ನಂ ನಾಮಾನಂ ಅನ್ತೋ ಕ್ವಚಿ **ಅ**ಕಾರೋ **ಹೋ**ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಬಹುಬ್ಬೀಹಾದಿಮ್ಹಿ ಸಮಾಸನ್ತೇ ಕ್ವಚಿ **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋ**ತಿ, **ಸುರಭಿ ಸು ದು ಪೂತೀಹಿ ಗನ್ಧ**ನ್ತಸ್ಸಿಕಾರೋ ಚ।

ಅಥ ವಾ **ಅ** ಚ **ಕೋ** ಚ ಅಕಾ, **ರ**ಕಾರೋ ಪದಸನ್ಧಿಕರೋ, ತೇನ ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತಗತಾನಮನ್ತೋ ಹುತ್ವಾ **ಅ ಕ** ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ **ಹೋ**ನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನ ಪಞ್ಚ ಗಾವೋ ಸಮಾಹಟಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಮಾಸಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಸನ್ತೇ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ, "ಓ ಸರೇ ಚಾ"ತಿ **ಅವಾ**ದೇಸೇ ಚ ಕತೇ "ಪಞ್ಚಗವ"ನ್ತಿಆದಿ ಚ ಸಿಜ್ಝತಿ। "ದ್ವಿರತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ ಪುಬ್ಬಸರಸ್ಸ "ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿನಾ ಲೋಪೋ।

ಅಸಮಾಹಾರದಿಗು ಯಥಾ - ಏಕೋ ಚ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚಾತಿ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ। ಏವಂ ಏಕಧಮ್ಮೋ, ಏಕಪುತ್ತೋ, ತಯೋ ಭವಾ ತಿಭವಾ, ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಚತುದ್ದಿಸಾ, ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದಿಗುಸಮಾಸೋ।

ತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸ

ಅಥ ತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋ ವುಚ್ಚತೇ।

ಸೋ ಪನ ದುತಿಯಾದೀಸು ಛಸು ವಿಭತ್ತೀಸು ಭಾವತೋ ಛಬ್ಬಿಧೋ। ತತ್ಥ ದುತಿಯಾತಪ್ಪುರಿಸೋ ಗತನಿಸ್ಸಿತಾತೀತಾತಿಕ್ಕನ್ತಪ್ಪತ್ತಾಪನ್ನಾದೀಹಿ ಭವತಿ।

ಸರಣಂ ಗತೋತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

"ತಪ್ಪುರಿಸೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೫೧. ಅಮಾದಯೋ ಪರಪದೇಭಿ।

ಅಮಾದಿವಿಭತ್ಯನ್ತಾನಿ ಯುತ್ತತ್ಥಾನಿ ಪುಬ್ಬಪದಾನಿ ನಾಮೇಹಿ ಪರಪದೇಭಿ ಸಹ ವಿಭಾಸಾ ಸಮಸ್ಯನ್ತೇ, ಸೋ ಸಮಾಸೋ ತಪ್ಪುರಿಸಸಞ್ಞೋ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚ ತಪ್ಪುರಿಸೋ ಅಭಿಧೇಯ್ಯವಚನಲಿಙ್ಗೋ।

ಗತಾದಿಸದ್ದಾ ಕಿತನ್ತತ್ತಾ ತಿಲಿಙ್ಗಾ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬಸಮಂ। ಸೋ ಸರಣಗತೋ, ತೇ ಸರಣಗತಾ। ಸಾ ಸರಣಗತಾ, ತಾ ಸರಣಗತಾಯೋ। ತಂ ಕುಲಂ ಸರಣಗತಂ, ತಾನಿ ಕುಲಾನಿ ಸರಣಗತಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಏವಂ ಅರಞ್ಞಗತೋ, ಭೂಮಿಗತೋ, ಧಮ್ಮಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತೋ, ಅತ್ಥನಿಸ್ಸಿತೋ, ಭವಂ ಅತೀತೋ ಭವಾತೀತೋ, ಕಾಲಾತೀತೋ, ಪಮಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ। ಲೋಕಾತಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಸುಖಂ ಪತ್ತೋ ಸುಖಪ್ಪತ್ತೋ, ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತೋ, ಸೋತಂ ಆಪನ್ನೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನೋ, ರಥಂ ಆರುಳ್ಹೋ ರಥಾರುಳ್ಹೋ, ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಸೋಭನೋ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಸೋಭನೋ, ಮುಹುತ್ತಸುಖಂ।

ಉಪಪದಸಮಾಸೇ ಪನ ವುತ್ತಿಯೇವ ತಸ್ಸ ನಿಚ್ಚತ್ತಾ। ಯಥಾ - ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ ಕಮ್ಮಕಾರೋ, ಕುಮ್ಭಕಾರೋ, ಅತ್ಥಂ ಕಾಮೇತೀತಿ ಅತ್ಥಕಾಮೋ, ಧಮ್ಮಕಾಮೋ, ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಧರೋ, ವಿನಯಧರೋ, ಸಚ್ಚಂ ವದಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಸಚ್ಚವಾದೀ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತವನ್ತುಮಾನನ್ತಾದಿಕಿತನ್ತೇಹಿ ವಾಕ್ಯಮೇವ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸಾಧಿಕಾರತೋ। ಯಥಾ - ಓದನಂ ಭುತ್ತವಾ, ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಮಾನೋ, ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತೋ, ಕಟಂ ಕರಾನೋ, ಅನಭಿಧಾನತೋ ವಾ, ಅಭಿಧಾನಲಕ್ಖಣಾ ಹಿ ತದ್ಧಿತಸಮಾಸಕಿತಕಾತಿ।

ದುತಿಯಾತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ತತಿಯಾ ಕಿತಕ ಪುಬ್ಬ ಸದಿಸ ಸಮೂನತ್ಥ ಕಲಹ ನಿಪುಣ ಮಿಸ್ಸಸಖಿಲಾದೀಹಿ।

ಬುದ್ಧೇನ ಭಾಸಿತೋ ಬುದ್ಧಭಾಸಿತೋ, ಧಮ್ಮೋ। ಏವಂ ಜಿನದೇಸಿತೋ, ಸತ್ಥಾರಾ ವಣ್ಣಿತೋ ಸತ್ಥುವಣ್ಣಿತೋ, ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಗರಹಿತೋ ವಿಞ್ಞುಗರಹಿತೋ, ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥೋ, ಇಸ್ಸರಕತಂ, ಸಯಂಕತಂ, ಸುಕೇಹಿ ಆಹಟಂ ಸುಕಾಹತಂ, ರಞ್ಞಾ ಹತೋ ರಾಜಹತೋ, ರೋಗಪೀಳಿತೋ, ಅಗ್ಗಿದಡ್ಢೋ, ಸಪ್ಪದಟ್ಠೋ, ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧೋ ಸಲ್ಲವಿದ್ಧೋ, ಇಚ್ಛಾಯ ಅಪಕತೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ, ಸೀಲೇನ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಏವಂ ಸುಖಸಹಗತಂ, ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ಮಿತ್ತಸಂಸಗ್ಗೋ, ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗೋ, ಜಾತಿತ್ಥದ್ಧೋ, ಗುಣಹೀನೋ, ಗುಣವುಡ್ಢೋ, ಚತುವಗ್ಗಕರಣೀಯಂ, ಚತುವಗ್ಗಾದಿಕತ್ತಬ್ಬಂ, ಕಾಕೇಹಿ ಪೇಯ್ಯಾ ಕಾಕಪೇಯ್ಯಾ, ನದೀ।

ಕ್ವಚಿ ವುತ್ತಿಯೇವ, ಉರೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಉರಗೋ, ಪಾದೇನ ಪಿವತೀತಿ ಪಾದಪೋ। ಕ್ವಚಿ ವಾಕ್ಯಮೇವ, ಪರಸುನಾ ಛಿನ್ನವಾ, ಕಾಕೇಹಿ ಪಾತಬ್ಬಾ, ದಸ್ಸನೇನ ಪಹಾತಬ್ಬಾ।

ಪುಬ್ಬಾದಿಯೋಗೇ - ಮಾಸೇನ ಪುಬ್ಬೋ ಮಾಸಪುಬ್ಬೋ। ಏವಂ ಮಾತುಸದಿಸೋ, ಪಿತುಸಮೋ, ಏಕೂನವೀಸತಿ, ಸೀಲವಿಕಲೋ, ಅಸಿಕಲಹೋ, ವಾಚಾನಿಪುಣೋ, ಯಾವಕಾಲಿಕಸಂಮಿಸ್ಸಂ, ವಾಚಾಸಖಿಲೋ, ಸತ್ಥಾರಾ ಸದಿಸೋ ಸತ್ಥುಕಪ್ಪೋ, ಪುಞ್ಞೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕೋ, ಗುಣಾಧಿಕೋ, ಗುಳೇನ ಸಂಸಟ್ಠೋ ಓದನೋ ಗುಳೋದನೋ, ಖೀರೋದನೋ, ಅಸ್ಸೇನ ಯುತ್ತೋ ರಥೋ ಅಸ್ಸರಥೋ, ಮಗ್ಗಚಿತ್ತಂ, ಜಮ್ಬುಯಾ ಪಞ್ಞಾತೋ ಲಕ್ಖಿತೋ ದೀಪೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೋ, ಏಕೇನ ಅಧಿಕಾ ದಸ ಏಕಾದಸ, ಜಾತಿಯಾ ಅನ್ಧೋ ಜಚ್ಚನ್ಧೋ, ಪಕತಿಯಾ ಮೇಧಾವೀ ಪಕತಿಮೇಧಾವೀ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತತಿಯಾತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ಚತುತ್ಥೀ ತದತ್ಥಅತ್ಥಹಿತದೇಯ್ಯಾದೀಹಿ।

ತದತ್ಥೇ - ಕಥಿನಸ್ಸ ದುಸ್ಸಂ ಕಥಿನದುಸ್ಸಂ, ಕಥಿನಚೀವರತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಚೀವರದುಸ್ಸಂ, ಚೀವರಮೂಲ್ಯಂ, ಯಾಗುಯಾ ಅತ್ಥಾಯ ತಣ್ಡುಲಾ ಯಾಗುತಣ್ಡುಲಾ, ಭತ್ತತಣ್ಡುಲಾ, ಸಙ್ಘಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಭತ್ತಂ ಸಙ್ಘಭತ್ತಂ, ಆಗನ್ತುಕಾನಮತ್ಥಾಯ ಭತ್ತಂ ಆಗನ್ತುಕಭತ್ತಂ। ಏವಂ ಗಮಿಕಭತ್ತಂ, ಪಾಸಾದಾಯ ದಬ್ಬಂ ಪಾಸಾದದಬ್ಬಂ।

ಅತ್ಥೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸತ್ಥಾಯ ವಿಹಾರೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘತ್ಥೋ ವಿಹಾರೋ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘತ್ಥಾ ಯಾಗು, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘತ್ಥಂ ಚೀವರಂ। ಯಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಯದತ್ಥೋ, ಯದತ್ಥಾ, ಯದತ್ಥಂ। ಏವಂ ತದತ್ಥೋ, ತದತ್ಥಾ। ತದತ್ಥಂ। ಏತದತ್ಥೋ ವಾಯಾಮೋ, ಏತದತ್ಥಾ ಕಥಾ, ಏತದತ್ಥಂ ಸೋತಾವಧಾನಂ। ಕಿಮತ್ಥಂ, ಅತ್ತತ್ಥಂ, ಪರತ್ಥಂ, ವಿನಯೋ ಸಂವರತ್ಥಾಯ, ಸುಖಂ ಸಮಾಧತ್ಥಾಯ, ನಿಬ್ಬಿದಾ ವಿರಾಗತ್ಥಾಯ, ವಿರಾಗೋ ವಿಮುತ್ತತ್ಥಾಯ। ತಥಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಹಿತೋ ಲೋಕಹಿತೋ, ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದೇಯ್ಯಂ ಬುದ್ಧದೇಯ್ಯಂ, ಪುಪ್ಫಂ। ಸಙ್ಘದೇಯ್ಯಂ, ಚೀವರಂ। ಇಧ ನ ಭವತಿ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ, ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾತುಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚತುತ್ಥೀತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ಪಞ್ಚಮೀ ಅಪಗಮನ ಭಯ ವಿರತಿ ಮೋಚನತ್ಥಾದೀಹಿ।

ಮೇಥುನಸ್ಮಾ ಅಪೇತೋ ಮೇಥುನಾಪೇತೋ। ಏವಂ ಪಲಾಪಾಪಗತೋ, ನಗರನಿಗ್ಗತೋ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ। ಗಾಮತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಗಾಮನಿಕ್ಖನ್ತಂ, ರುಕ್ಖಗ್ಗಾ ಪತಿತೋ ರುಕ್ಖಗ್ಗಪತಿತೋ, ಸಾಸನಚುತೋ, ಆಪತ್ತಿವುಟ್ಠಾನಂ, ಧರಣಿತಲುಗ್ಗತೋ, ಸಬ್ಬಭವೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟೋ ಸಬ್ಬಭವನಿಸ್ಸಟೋ।

ಭಯತ್ಥಾದಿಯೋಗೇ ಯಥಾ - ರಾಜತೋ ಭಯಂ ರಾಜಭಯಂ, ಚೋರೇಹಿ ಭಯಂ ಚೋರಭಯಂ, ಅಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಭಯಂ ಅಮನುಸ್ಸಭಯಂ, ಅಗ್ಗಿತೋ ಭಯಂ ಅಗ್ಗಿಭಯಂ। ಪಾಪತೋ ಭೀತೋ ಪಾಪಭೀತೋ , ಪಾಪಭೀರುಕೋ, ಅಕತ್ತಬ್ಬತೋ ವಿರತಿ ಅಕತ್ತಬ್ಬವಿರತಿ। ಏವಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತವಿರತಿ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತವಿರತಿ, ಬನ್ಧನಾ ಮುತ್ತೋ ಬನ್ಧನಮುತ್ತೋ, ವನಮುತ್ತೋ, ಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖೋ, ಕಮ್ಮತೋ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ ಕಮ್ಮಸಮುಟ್ಠಿತಂ, ಉಕ್ಕಟ್ಠುಕ್ಕಟ್ಠಂ, ಓಮಕೋಮಕಂ।

ಕ್ವಚಿ ವುತ್ತಿಯೇವ, ಕಮ್ಮತೋ ಜಾತಂ ಕಮ್ಮಜಂ। ಏವಂ ಚಿತ್ತಜಂ, ಉತುಜಂ, ಆಹಾರಜಂ। ಇಧ ನ ಭವತಿ, ಪಾಸಾದಾ ಪತಿತೋ।

ಪಞ್ಚಮೀತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ಛಟ್ಠೀ ರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೋ ರಾಜಪುತ್ತೋ। ಏವಂ ರಾಜಪುರಿಸೋ, ಆಚರಿಯಪೂಜಕೋ, ಬುದ್ಧಸಾವಕೋ, ಬುದ್ಧರೂಪಂ, ಜಿನವಚನಂ, ಸಮುದ್ದಘೋಸೋ, ಧಞ್ಞಾನಂ ರಾಸಿ ಧಞ್ಞರಾಸಿ, ಪುಪ್ಫಗನ್ಧೋ, ಫಲರಸೋ, ಕಾಯಸ್ಸ ಲಹುತಾ ಕಾಯಲಹುತಾ, ಮರಣಸ್ಸತಿ, ರುಕ್ಖಮೂಲಂ, ಅಯಸ್ಸ ಪತ್ತೋ ಅಯೋಪತ್ತೋ, ಏವಂ ಸುವಣ್ಣಕಟಾಹಂ, ಪಾನೀಯಥಾಲಕಂ, ಸಪ್ಪಿಕುಮ್ಭೋ।

"ದೇವಾನಂ ರಾಜಾ"ತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಮಾಸಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ "ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತಗತಾನಮಕಾರನ್ತೋ"ತಿ **ಅಕಾರೋ**, ತತೋ "ಸ್ಯಾ ಚಾ"ತಿ **ಆತ್ತಂ ನ** ಭವತಿ। ದೇವರಾಜೋ, ದೇವರಾಜಾ, ದೇವರಾಜಂ, ದೇವರಾಜೇ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದಸಮಂ। **ಅತ್ತಾಭಾವೇ** ಸೋ ದೇವರಾಜಾ, ತೇ ದೇವರಾಜಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ರಾಜ**ಸದ್ದಸಮಂ। ತಥಾ ದೇವಾನಂ ಸಖಾ ದೇವಸಖೋ, ದೇವಸಖಾ, ಸೋ ದೇವಸಖಾ, ತೇ ದೇವಸಖಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪುಮಸ್ಸ ಲಿಙ್ಗಂ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಂ। ಏವಂ ಪುಮ್ಭಾವೋ, ಪುಮನ್ತಲೋಪಾದಿ।

ಹತ್ಥಿಪದಂ, ಇತ್ಥಿರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ, ಜಮ್ಬುಸಾಖಾ, ಏತ್ಥ ಚ "ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಮಜ್ಝೇ **ಈ**ಕಾರೂಕಾರಾನಂ ರಸ್ಸತ್ತಂ।

ವಿಭಾಸಾಧಿಕಾರತೋ ಕ್ವಚಿ ವಾಕ್ಯಮೇವ, ಸಹಸಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತ್ತಾರೋ, ಭಿನ್ನಾನಂ ಸನ್ಧಾತಾ, ಕಪ್ಪಸ್ಸ ತತಿಯೋ ಭಾಗೋ, ಯಾ ಚ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಅಟ್ಠಮೀ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಖತ್ತಿಯೋ ಸೂರತಮೋ।

ಯುತ್ತತ್ಥೋ ಇಚ್ಚೇವ? "ಭಟೋ ರಞ್ಞೋ ಪುರಿಸೋ ದೇವದತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಭಟಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಛಟ್ಠೀ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾನಪೇಕ್ಖತಾಯ ಅಯುತ್ತತ್ಥಭಾವತೋ ಸಮಾಸೋ ನ ಭವತಿ, "ಕೋಸಲಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪುತ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ಅಸಮತ್ಥತ್ತಾ ನ ಭವತಿ, **ಸಮ್ಬನ್ಧಿ**ಸದ್ದಾನಂ ಪನ ನಿಚ್ಚಂ ಸಾಪೇಕ್ಖತ್ತೇಪಿ ಗಮಕತ್ತಾ ಸಮಾಸೋ, ಯಥಾ - ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ಗುರುಕುಲಂ, ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋತಿಆದಿ।

ಛಟ್ಠೀತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ಸತ್ತಮೀ ರೂಪೇ ಸಞ್ಞಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾ, ಏವಂ ರೂಪಸಞ್ಚೇತನಾ, ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಂ, ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಧಮ್ಮೇ ರತೋ ಧಮ್ಮರತೋ, ಧಮ್ಮಾಭಿರತಿ, ಧಮ್ಮರುಚಿ, ಧಮ್ಮಗಾರವೋ, ಧಮ್ಮೇಸು ನಿರುತ್ತಿ ಧಮ್ಮನಿರುತ್ತಿ, ದಾನಾಧಿಮುತ್ತಿ, ಭವನ್ತರಕತಂ, ದಸ್ಸನೇ ಅಸ್ಸಾದೋ ದಸ್ಸನಸ್ಸಾದೋ, ಅರಞ್ಞೇ ವಾಸೋ ಅರಞ್ಞವಾಸೋ, ವಿಕಾಲೇ ಭೋಜನಂ ವಿಕಾಲಭೋಜನಂ, ಕಾಲೇ ವಸ್ಸಂ ಕಾಲವಸ್ಸಂ, ವನೇ ಪುಪ್ಫಂ ವನಪುಪ್ಫಂ। ಏವಂ ವನಮಹಿಸೋ, ಗಾಮಸೂಕರೋ, ಸಮುದ್ದಮಚ್ಛೋ, ಆವಾಟಕಚ್ಛಪೋ, ಆವಾಟಮಣ್ಡೂಕೋ, ಕೂಪಮಣ್ಡೂಕೋ, ತಿತ್ಥನಾವಾ, ಇತ್ಥೀಸು ಧುತ್ತೋ ಇತ್ಥಿಧುತ್ತೋ ಛಾಯಾಯ ಸುಕ್ಖೋ ಛಾಯಾಸುಕ್ಖೋ, ಅಙ್ಗಾರಪಕ್ಕಂ, ಚಾರಕಬದ್ಧೋ।

ಇಧ ವುತ್ತಿಯೇವ, ಯಥಾ - ವನೇ ಚರತೀತಿ ವನಚರೋ, ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಸಯತೀತಿ ಕುಚ್ಛಿಸಯೋ, ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಥಲಟ್ಠೋ। ಏವಂ ಜಲಟ್ಠೋ, ಪಬ್ಬತಟ್ಠೋ, ಮಗ್ಗಟ್ಠೋ, ಪಙ್ಕೇ ಜಾತಂ ಪಙ್ಕಜಂ, ಸಿರೇ ರುಹತೀತಿ ಸಿರೋರುಹಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಇಧ ನ ಭವತಿ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ, ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ, ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತಬ್ಬಂ।

ಸತ್ತಮೀತಪ್ಪುರಿಸೋ।

"ತದನುಪರೋಧೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯಥಾಭಿಧಾನಂ ತಪ್ಪುರಿಸೇ ಕ್ವಚಿ **ಅಚ್ಚನ್ತಾ**ದೀಸು **ಅ**ಮಾದಿವಿಭತ್ಯನ್ತಂ ಪುಬ್ಬಪದಂ ಪರಂ ಸಮ್ಭವತಿ।

ಯಥಾ - ಅನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಅಚ್ಚನ್ತಂ, ಅಚ್ಚನ್ತಾನಿ, ವೇಲಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅತಿವೇಲೋ, ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಏವಂ ಮಾಲಂ ಅತೀತೋ ಅತಿಮಾಲೋ, ಪತ್ತಜೀವಿಕೋ, ಆಪನ್ನಜೀವಿಕೋ, ಅಕ್ಖಂ ಪತಿಗತಂ ನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ದಸ್ಸನಂ, ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ಪಚ್ಚಕ್ಖಾ ಬುದ್ಧಿ, ಅತ್ಥಂ ಅನುಗತಂ ಅನ್ವತ್ಥಂ, ಕೋಕಿಲಾಯ ಅವಕುಟ್ಠಂ ಅವಕೋಕಿಲಂ ವನಂ, ಪರಿಚ್ಚತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅವಮಯೂರಂ, ಅಜ್ಝಯನಾಯ ಪರಿಗಿಲಾನೋ ಪರಿಯಜ್ಝಯನೋ, ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಲಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ಅಲಂಕಮ್ಮೋ, ವಚನಾಯ ಅಲನ್ತಿ ಅಲಂವಚನೋ, ವಾನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ನಿರಙ್ಗಣೋ, ಕೋಸಮ್ಬಿಯಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಕ್ಕೋಸಮ್ಬಿ, ವನತೋ ನಿಯ್ಯಾತೋ ನಿಬ್ಬನೋ, ಆಚರಿಯತೋ ಪರೋ ಪಾಚರಿಯೋ। ಏವಂ ಪಯ್ಯಕೋ, ಪರಹಿಯ್ಯೋ, ಗಙ್ಗಾಯ ಉಪರಿ ಉಪರಿಗಙ್ಗಂ। ಏವಂ ಹೇಟ್ಠಾನದೀ, ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿ, ಹಂಸಾನಂ ರಾಜಾ ರಾಜಹಂಸೋ, ಹಂಸರಾಜಾ ವಾ, ಮಾಸಸ್ಸ ಅದ್ಧಂ

ಅಡ್ಢಮಾಸಂ, ಮಾಸದ್ಧಂ ವಾ, ಆಮಲಕಸ್ಸ ಅದ್ಧಂ ಅದ್ಧಾಮಲಕಂ, ಆಮಲಕದ್ಧಂ ವಾ, ಕಹಾಪಣಸ್ಸ ಅಡ್ಢಂ ಅಡ್ಢಕಹಾಪಣಂ, ಅಡ್ಢಮಾಸಕಂ, ರತ್ತಿಯಾ ಅಡ್ಢಂ ಅಡ್ಢರತ್ತಂ, ರತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬರತ್ತಂ, ರತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಛಾ ಪಚ್ಛಾರತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತಗತಾನಮಕಾರನ್ತೋ"ತಿ **ರತ್ತಿ**ಸದ್ದನ್ತಸ್ಸ **ಅ**ತ್ತಂ, ಅಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಂ ಪುಬ್ಬನ್ಹಂ। ಏವಂ ಸಾಯನ್ಹಂ, "ತೇಸು ವುದ್ಧಿ"ತಿಆದಿನಾ **ಅಹ**ಸ್ಸ **ಅನ್ಹಾ**ದೇಸೋ।

ಅಮಾದಿಪರತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ಕ್ವಚಿ ತಪ್ಪುರಿಸೇ "ಪಭಙ್ಕರಾ"ದೀಸು ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ ನ ಭವತಿ।

ಯಥಾ - ಪಭಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೇ "ಅಮಾದಯೋ ಪರಪದೇಭೀ"ತಿ ಸಮಾಸೋ, "ನಾಮಾನಂ ಸಮಾಸೋ ಯುತ್ತತ್ಥೋ"ತಿ ಸಮಾಸಸಞ್ಞಾ, ತತೋ "ತೇಸಂ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಲೋಪಾ ಚಾ"ತಿ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ತತ್ಥೇವ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಪುಬ್ಬಪದೇ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಾಭಾವೋ। ಸೇಸಂ ಸಮಂ। ಪಭಙ್ಕರೋ, ಅಮತಂ ದದಾತೀತಿ ಅಮತನ್ದದೋ, ರಣಂ ಜಹಾತೀತಿ ರಣಞ್ಜಹೋ, ಜುತಿಂ ಧಾರೇತೀತಿ ಜುತಿನ್ಧರೋ, ತಥಾ ಸಹಸಾಕತಂ, ಪರಸ್ಸಪದಂ। ಅತ್ತನೋಪದಂ, ಭಯತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಭಯತೂಪಟ್ಠಾನಂ, ಪರತೋಘೋಸೋ, ಗವಂಪತಿತ್ಥೇರೋ, ಮನಸಿಕಾರೋ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸೋ, ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿ, ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ, ಅನ್ತೇವಾಸೀ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ, ಜನೇಸುತೋ, ಉರಸಿಲೋಮೋ, ಕಣ್ಠೇಕಾಳೋ, ಸರಸಿಜಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ಅಲೋಪತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸ

ಅಥ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೋ ವುಚ್ಚತೇ।

ಸೋ ಚ ನವವಿಧೋ ದ್ವಿಪದೋ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೋ, ದ್ವಿಪದೋ ಭಿನ್ನಾಧಿಕರಣೋ, ತಿಪದೋ ನನಿಪಾತಪುಬ್ಬಪದೋ, **ಸಹ**ಪುಬ್ಬಪದೋ ಉಪಮಾನಪುಬ್ಬಪದೋ ಸಙ್ಖ್ಯೋಭಯಪದೋ ದಿಸನ್ತರಾಳತ್ಥೋ ಬ್ಯತಿಹಾರಲಕ್ಖಣೋ ಚಾತಿ।

ತತ್ಥ **ದ್ವಿಪದೋ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೋ** ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಕಮ್ಮಾದೀಸು ಛಸು ವಿಭತ್ಯತ್ಥೇಸು ಭವತಿ।

ತತ್ಥ **ದುತಿಯತ್ಥೇ** ತಾವ - "ಆಗತಾ ಸಮಣಾ ಇಮಂ ಸಙ್ಘಾರಾಮ"ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೫೭. ಅಞ್ಞಪದತ್ಥೇಸು ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ।

ಸಮಸ್ಯಮಾನಪದತೋ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಠಮದುತಿಯಾದಿವಿಭತ್ಯನ್ತಾನಂ ಪದಾನಮತ್ಥೇಸು ಯುತ್ತತ್ಥಾನಿ ನಾಮಾನಿ ವಿಭಾಸಾ ಸಮಸ್ಯನ್ತೇ, ಸೋ ಸಮಾಸೋ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಞ್ಞೋ ಚ ಹೋತಿ।

ಬಹವೋ ವೀಹಯೋ ಯಸ್ಸ ಸೋ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ, ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸದಿಸತ್ತಾ ಅಯಮ್ಪಿಸಮಾಸೋ ಅನ್ವತ್ಥಸಞ್ಞಾವಸೇನ **ಬಹುಬ್ಬೀಹೀ**ತಿ ವುತ್ತೋ, ಅಞ್ಞಪದತ್ಥಪ್ಪಧಾನೋ ಹಿ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ।

ದುವಿಧೋ ಚಾಯಂ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ತಗ್ಗುಣಸಂವಿಞ್ಞಾಣಾತಗ್ಗುಣಸಂವಿಞ್ಞಾಣವಸೇನ, ತೇಸು ಯತ್ಥ ವಿಸೇಸನಭೂತೋ ಅತ್ಥೋ **ಅಞ್ಞಪದತ್ಥ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಗಯ್ಹತಿ, ಸೋ **ತಗ್ಗುಣಸಂವಿಞ್ಞಾಣೋ,** ಯಥಾ - ಲಮ್ಬಕಣ್ಣಮಾನಯಾತಿ।

ಯತ್ಥ ಪನ ನ ಗಯ್ಹತಿ, ಸೋ **ಅತಗ್ಗುಣಸಂವಿಞ್ಞಾಣೋ,** ಯಥಾ - ಬಹುಧನಮಾನಯಾತಿ।

ಇಧ **ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ**ಸದ್ದೇ ವಿಯ ವಿಸೇಸನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬಸಮಂ।

ಆಗತಸಮಣೋ ಸಙ್ಘಾರಾಮೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ಆಗತ**ಸದ್ದೋ, **ಸಮಣ**ಸದ್ದೋ ಚ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥೇ ಅಟ್ಠತ್ವಾ ದುತಿಯಾವಿಭತ್ಯತ್ಥಭೂತೇ ಸಙ್ಘಾರಾಮಸಙ್ಖಾತೇ ಅಞ್ಞಪದತ್ಥೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ತದತ್ಥಜೋತನತ್ಥಮೇವ ತದನನ್ತರಂ "ಸಙ್ಘಾರಾಮೋ"ತಿ ಪದನ್ತರಂ ಪಯುಜ್ಜತಿ, ತತೋ ಸಮಾಸೇನೇವ ಕಮ್ಮತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಿಹಿತತ್ತಾ ಪುನ ದುತಿಯಾ ನ ಹೋತಿ। **ಇದಂ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಚ ಅಪ್ಪಯೋಗೋ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಚಾಯಂ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಲಿಙ್ಗವಚನೋ।

ತಥಾ ಆಗತಸಮಣಾ ಸಾವತ್ಥಿ, ಆಗತಸಮಣಂ ಜೇತವನಂ, ಪಟಿಪನ್ನಾ ಅದ್ಧಿಕಾ ಯಂ ಪಥಂ ಸೋಯಂ ಪಟಿಪನ್ನದ್ಧಿಕೋ ಪಥೋ , ಅಭಿರುಳ್ಹಾ ವಾಣಿಜಾ ಯಂ ನಾವಂ ಸಾ ಅಭಿರುಳ್ಹವಾಣಿಜಾ ನಾವಾ। ಏವಂ ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ।

ತತಿಯತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಯಥಾ - ಜಿತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಯೇನ ಸಮಣೇನ ಸೋಯಂ ಜಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಸಮಣೋ। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋ, ಪತ್ತಧಮ್ಮೋ, ಕತಕಿಚ್ಚೋ, ಜಿತಾ ಮಾರಾ ಅನೇನಾತಿ ಜಿತಮಾರೋ ಭಗವಾ, ಪಟಿವಿದ್ಧಸಬ್ಬಧಮ್ಮೋ।

ಚತುತ್ಥಿಯತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಯಥಾ - ದಿನ್ನೋ ಸುಙ್ಕೋ ಯಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಸೋಯಂ ದಿನ್ನಸುಙ್ಕೋ ರಾಜಾ, ಉಪನೀತಂ ಭೋಜನಂ ಅಸ್ಸ ಸಮಣಸ್ಸಾತಿ ಉಪನೀತಭೋಜನೋ ಸಮಣೋ, ಉಪಹಟೋ ಬಲಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಉಪಹಟಬಲಿ ಯಕ್ಖೋ।

ಪಞ್ಚಮಿಯತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಯಥಾ - ನಿಗ್ಗತಾ ಜನಾ ಅಸ್ಮಾ ಗಾಮಾ ಸೋಯಂ ನಿಗ್ಗತಜನೋ ಗಾಮೋ, ನಿಗ್ಗತೋ ಅಯೋ ಅಸ್ಮಾತಿ ನಿರಯೋ, ನಿಗ್ಗತಾ ಕಿಲೇಸಾ ಏತಸ್ಮಾತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ಅಪೇತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಸ್ಮಾತಿ ಅಪೇತವಿಞ್ಞಾಣೋ ಮತಕಾಯೋ, ಅಪಗತಂ ಭಯಭೇರವಂ ಅಸ್ಮಾತಿ ಅಪಗತಭಯಭೇರವೋ ಅರಹಾ।

ಛಟ್ಠಿಯತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಯಥಾ - ಛಿನ್ನಾ ಹತ್ಥಾ ಯಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೋಯಂ ಛಿನ್ನಹತ್ಥೋ ಪುರಿಸೋ। ಏವಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಖೀಣಾಸವೋ, ವೀತೋ ರಾಗೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ವೀತರಾಗೋ, ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ದ್ವಿಪದೋ, ದ್ವಿಹತ್ಥೋ ಪಟೋ, ತೇವಿಜ್ಜೋ, ಚತುಪ್ಪದೋ, ಪಞ್ಚ ಚಕ್ಖೂನಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪಞ್ಚಚಕ್ಖು ಭಗವಾ, ಛಳಭಿಞ್ಞೋ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ನವಙ್ಗಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ, ದಸಬಲೋ, ಅನನ್ತಞಾಣೋ, ತೀಣಿ ದಸ ಪರಿಮಾಣಮೇತೇಸನ್ತಿ ತಿದಸಾ ದೇವಾ, ಸಮಾಸನ್ತಸ್ಸ **ಅ**ತ್ತಂ, ಇಧ **ಪರಿಮಾಣ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಸನ್ನಿಧಾನತೋ **ದಸ**ಸದ್ದೋ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ ವತ್ತತೇ, ಅಯಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಕೋ ಪಭವೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಕಿಂಪಭವೋ ಅಯಂ ಕಾಯೋ, ವಿಗತಂ ಮಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಿಮಲೋ, ಸುನ್ದರೋ ಗನ್ಧೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸುಗನ್ಧಂ ಚನ್ದನಂ। ಏವಂ ಸುಸೀಲೋ, ಸುಮುಖೋ, ಕುಚ್ಛಿತೋ ಗನ್ಧೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಕುಣಪಂ, ದುಟ್ಠು ಮನೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದುಮ್ಮನೋ। ಏವಂ ದುಸ್ಸೀಲೋ, ದುಮ್ಮುಖೋ, ತಪೋ ಏವ ಧನಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ತಪೋಧನೋ, ಖನ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಬಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ಖನ್ತಿಬಲೋ, ಇನ್ದೋತಿ ನಾಮಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ ಇನ್ದನಾಮೋ।

ಛನ್ನಜಾತಾದೀಸು ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಾನಂ ಯಥಿಚ್ಛಿತತ್ತಾ ಉಭಯಂ ಪುಬ್ಬಂ ನಿಪತತಿ, ಯಥಾ - ಛನ್ದೋ ಜಾತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಛನ್ದಜಾತೋ, ಜಾತೋ ಛನ್ದೋ ಅಸ್ಸಾತಿಪಿ ಜಾತಛನ್ದೋ। ಏವಂ ಸಞ್ಜಾತಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೋ, ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಸಞ್ಜಾತೋ, ಮಾಸಜಾತೋ, ಜಾತಮಾಸೋ, ಛಿನ್ನಹತ್ಥೋ, ಹತ್ಥಚ್ಛಿನ್ನೋ।

“ದೀಘಾ ಜಙ್ಘಾಯಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ಸಮಾಸಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ -

“ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ, ಪದೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ॥

೩೫೩. ಇತ್ಥಿಯಂ ಭಾಸಿತಪುಮಿತ್ಥೀ ಪುಮಾವ ಚೇ।

ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನೇ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಪದೇ ಪರೇ ಪುಬ್ಬೇ ಭಾಸಿತಪುಮಾ ಇತ್ಥಿವಾಚಕೋ ಸದ್ದೋ ಅತ್ಥಿ ಚೇ, ಸೋ ಪುಮಾ ಇವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಪುಬ್ಬಪದೇ ಇತ್ಥಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾಭಾವೋ, ಬಹುಬ್ಬೀಹಿವಿಸಯೋಯಂ, ಉಪರಿ “ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಞ್ಞೇ ಚಾ”ತಿ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ।

೩೫೪. ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಾನಂ ದೀಘರಸ್ಸಾಪಚ್ಚಯೇಸು ಚ।

ಕ್ವಚಿ ತದ್ಧಿತಸಮಾಸನಾಮೋಪಸಗ್ಗಾದೀಸು ಪದೇಸು ಆದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಭೂತಾನಂ ಸರಾನಂ ಜಿನವಚನಾನುಪರೋಧೇನ ದೀಘರಸ್ಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯೇಸು, ಅಪಚ್ಚಯೇಸು ಪರೇಸು, ಅಪರಭೂತೇಸು ಚ।

ತತ್ಥ

ದೀಘತ್ತಂ ಪಾಕಟಾನೂಪ- ಘಾತಾದೋ ಮಧುವಾದಿಸು।
ರಸ್ಸತ್ತಂ ಅಜ್ಜವೇ ಇತ್ಥಿ- ರೂಪಾದೋ ಚ ಕ, ತಾದಿಸೂತಿ॥

ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೇ ಸತಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗೇ ಉತ್ತರಪದನ್ತಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ದೀಘಜಙ್ಘೋ ಪುರಿಸೋ, ತಥಾ ಪಹೂತಾ ಜಿವ್ಹಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪಹೂತಜಿವ್ಹೋ ಭಗವಾ। ಮಹತೀ ಪಞ್ಞಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ। “ಮಹತಂ ಮಹಾ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಪದೇ”ತಿ **ಮಹಾ**ದೇಸೋ।

ಇತ್ಥಿಯಮಿತಿ ಕಿಂ? ಖಮಾಧನೋ। **ಭಾಸಿತಪುಮಾ**ತಿ ಕಿಂ? ಸದ್ಧಾಧುರೋ, ಸದ್ಧಾಪಕತಿಕೋ, ಪಞ್ಞಾಪಕತಿಕೋ, ಪಞ್ಞಾವಿಸುದ್ಧಿಕೋ, ಏತ್ಥ ಚ “ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತಗತಾನಮಕಾರನ್ತೋ”ತಿ **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। **ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ** ಇಚ್ಚೇವ? ಸಮಣಿಭತ್ತಿಕೋ, ಕುಮಾರಿಭತ್ತಿಕೋ, ಕುಮಾರಿಭತ್ತಿ।

ಪುಬ್ಬಪದಸ್ಸೇವಾಯಂ ಪುಮ್ಭಾವಾತಿದೇಸೋ, ತೇನ ಇಧ ನ ಭವತಿ। ಬಹುದಾಸಿಕೋ ಪುರಿಸೋ। ಬಹುಕುಮಾರಿಕಂ ಕುಲಂ।

“ಗಾಣ್ಡಿವೋ ಧನು ಅಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಗ್ಗಯ್ಹ ಸಮಾಸಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ -

೩೫೫. ಧನುಮ್ಹಾ ಚ।

ತಿಪದಮಿದಂ। ಕ್ವಚಿಸಮಾಸನ್ತಗತಾ **ಧನು**ಸದ್ದಾ **ಆ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಧಮ್ಮಾ**ದಿತೋ ಚ, “ವಮೋದುದನ್ತಾನ”ನ್ತಿ **ವ**ಕಾರೋ, ಗಾಣ್ಡಿವಧನ್ವಾ। ಏವಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮಾ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಸಹಸ್ಸಥಾಮಧನು, ಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮೋ, ವಿದಿತಧಮ್ಮೋ।

ನಾನಾದುಮಪತಿತಪುಪ್ಫವಾಸಿತಸಾನು ಇಚ್ಚತ್ರ - ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ದುಮಾ ನಾನಾದುಮಾ, ನಾನಾದುಮೇಹಿ ಪತಿತಾನಿ ನಾನಾದುಮಪತಿತಾನಿ, ನಾನಾದುಮಪತಿತಾನಿ ಚ ತಾನಿ ಪುಪ್ಫಾನಿ ಚಾತಿ ನಾನಾದುಮಪತಿತಪುಪ್ಫಾನಿ, ತೇಹಿ ವಾಸಿತಾ

ನಾನಾದುಮಪತಿತಪುಪ್ಫವಾಸಿತಾ, ನಾನಾದುಮಪತಿತಪುಪ್ಫವಾಸಿತಾ ಸಾನೂ ಯಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಸೋಯಂ ನಾನಾದುಮಪತಿತಪುಪ್ಫವಾಸಿತಸಾನು ಪಬ್ಬತೋ। ಅಯಂ ಪನ ಕಮ್ಮಧಾರಯತಪ್ಪುರಿಸಗಬ್ಭೋ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಬಹುಬ್ಬೀಹಿ।

ತಥಾ ಬ್ಯಾಲಮ್ಬೋ ಅಮ್ಬುಧರೋ ಬ್ಯಾಲಮ್ಬಮ್ಬುಧರೋ, ತಸ್ಸ ಬಿನ್ದೂನಿ ಬ್ಯಾಲಮ್ಬಮ್ಬುಧರಬಿನ್ದೂನಿ, ತೇಹಿ ಚುಮ್ಬಿತೋ ಬ್ಯಾಲಮ್ಬಮ್ಬುಧರಬಿನ್ದುಚುಮ್ಬಿತೋ, ತಾದಿಸೋ ಕೂಟೋ ಯಸ್ಸ ಸೋಯಂ **ಬ್ಯಾಲಮ್ಬಮ್ಬುಧರಬಿನ್ದುಚುಮ್ಬಿತಕೂಟೋ** ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸತ್ತಮಿಯತ್ಥೇ ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ಯಥಾ - ಸಮ್ಪನ್ನಾನಿ ಸಸ್ಸಾನಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ಸೋಯಂ ಸಮ್ಪನ್ನಸಸ್ಸೋ ಜನಪದೋ, ಸುಲಭೋ ಪಿಣ್ಡೋ ಇಮಸ್ಮಿನ್ತಿ ಸುಲಭಪಿಣ್ಡೋ ದೇಸೋ। ಆಕಿಣ್ಣಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಯಸ್ಸಂ ರಾಜಧಾನಿಯಂ ಸಾ ಆಕಿಣ್ಣಮನುಸ್ಸಾ ರಾಜಧಾನೀ, ಬಹವೋ ತಾಪಸಾ ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಬಹುತಾಪಸೋ ಅಸ್ಸಮೋ, ಉಪಚಿತಂ ಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಉಪಚಿತಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಸರೀರಂ, ಬಹವೋ ಸಾಮಿನೋ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಬಹುಸ್ಸಾಮಿಕಂ ನಗರಂ।

"ಬಹೂ ನದಿಯೋ ಅಸ್ಮಿ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಮಾಸಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ -

ಸಮಾಸನ್ತಗ್ಗಹಣಂ, ಕಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೫೭. ನದಿಮ್ಹಾ ಚ।

ಸಮಾಸನ್ತಗತಾ **ನದಿಮ್ಹಾ ಕಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಚ**ಸದ್ದೇನ ತುಅನ್ತಾ ಚ। ನಿಚ್ಚತ್ಥಂ ವಚನಂ। **ನದೀ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಇತ್ಥಿವಾಚಕಾನಂ **ಈ**ಕಾರೂಕಾರಾನಂ ಪರಸಮಞ್ಞಾ, ತತೋ "ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನದಿಸಞ್ಞಸ್ಸ **ಕಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಬಹುನದಿಕೋ ಜನಪದೋ। ಏವಂ ಬಹುಜಮ್ಬುಕಂ ವನಂ। ಬಹುನಾರಿಕೋತಿ ಛಟ್ಠೀಬಹುಬ್ಬೀಹಿನಾ ಸಿದ್ಧಂ। ಬಹವೋ ಕತ್ತಾರೋ ಅಸ್ಮಿಂ, ಅಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಬಹುಕತ್ತುಕೋ ದೇಸೋ। ಏವಂ ಬಹುಭತ್ತುಕೋ।

ಭಿನ್ನಾಧಿಕರಣೋ ಯಥಾ - ಏಕರತ್ತಿಂ ವಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೋ, ಸಮಾನೇನ ಜನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಾಸೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಮಾನವಾಸೋ ಪುರಿಸೋ। ಉಭತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಉಭತೋಬ್ಯಞ್ಜನಕೋ, ಛತ್ತಂ ಪಾಣಿಮ್ಹಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಛತ್ತಪಾಣಿ ಪುರಿಸೋ। ಏವಂ ದಣ್ಡಪಾಣಿ, ಸತ್ಥಪಾಣಿ, ವಜಿರಪಾಣಿ, ಖಗ್ಗಹತ್ಥೋ, ಸತ್ಥಹತ್ಥೋ, ದಾನೇ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ದಾನಜ್ಝಾಸಯೋ, ದಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕೋ, ಬುದ್ಧಭತ್ತಿಕೋ, ಸದ್ಧಮ್ಮಗಾರವೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಿಪದೋ ಯಥಾ - ಪರಕ್ಕಮೇನಾಧಿಗತಾ ಸಮ್ಪದಾ ಯೇಹಿ ತೇ ಭವನ್ತಿ ಪರಕ್ಕಮಾಧಿಗತಸಮ್ಪದಾ ಮಹಾಪುರಿಸಾ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಾಧಿಗತಭೋಗಾ, ಓಣೀತೋ ಪತ್ತತೋ ಪಾಣಿ ಯೇನ ಸೋಯಂ ಓಣೀತಪತ್ತಪಾಣಿ, ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಂ ವಿಯ ಕಾಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ, ಮತ್ತಾ ಬಹವೋ ಮಾತಙ್ಗಾ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಮತ್ತಬಹುಮಾತಙ್ಗಂ ವನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ನನಿಪಾತಪುಬ್ಬಪದೋ ಯಥಾ - ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಸಮೋತಿ ಅಸಮೋ ಭಗವಾ। ಇಧ "ಅತ್ತಂ ನಸ್ಸ ತಪ್ಪುರಿಸೇ"ತಿ ಸುತ್ತೇ "ಅತ್ತಂ ನಸ್ಸಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ನಸ್ಸ **ಅ**ತ್ತಂ। ಏವಂ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ, ಅಪುತ್ತಕೋ, ಅಹೇತುಕೋ, "ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಕಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೋ, ನತ್ಥಿ ಸಂವಾಸೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ಅಸಂವಾಸಾ, **ನ** ವಿಜ್ಜತೇ ವುಟ್ಠಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಅವುಟ್ಠಿಕೋ ಜನಪದೋ, ಅಭಿಕ್ಖುಕೋ ವಿಹಾರೋ, ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ಉತ್ತರೋತಿ ಅನುತ್ತರೋ, "ಸರೇ ಅನ"ತಿ **ಅನ, ತಪ್ಪು**ರಿಸಗ್ಗಹಣಮುಪಲಕ್ಖಣಂ, ಅಥವಾ "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ **ನ**ಸ್ಸ **ಅನ**। ಏವಂ ನತ್ಥಿ ಅನ್ತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅನನ್ತಂ, ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಆಸವಾ ಏತೇಸನ್ತಿ ಅನಾಸವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪಠಮಾಯತ್ಥೇ ಸಹಪುಬ್ಬಪದೋ ಯಥಾ - ಸಹ ಹೇತುನಾ ಯೋ ವತ್ತತೇತಿ ಸಹೇತುಕೋ, ಸಹೇತು ವಾ, "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಸಹ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸಾದೇಸೋ**, "ಕ್ವಚಿ ಸಮಾಸನ್ತ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಕಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೋ ಚ, ಸಹ ಪೀತಿಯಾ ಇಮೇ ವತ್ತನ್ತೀತಿ

ಸಪ್ಪೀತಿಕಾ। ಏವಂ ಸಹ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವತ್ತನ್ತೀತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಸಕಿಲೇಸೋ, ಸಉಪಾದಾನೋ, ಸಪರಿವಾರೋ, ಸಹ ಮೂಲೇನ ಉದ್ಧತೋ ಸಮೂಲುದ್ಧತೋ ರುಕ್ಖೋ।

ಉಪಮಾನಪುಬ್ಬಪದೋ ಪಠಮಾಯತ್ಥೇ ತಾವ - ಉಪಮಾನೋಪಮೇಯ್ಯಭಾವಪ್ಪಸಿದ್ಧತ್ಥಂ **ಇವ**ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ, ಕಾಯಬ್ಯಾಮಾನಂ ಸಮಪ್ಪಮಾಣತಾಯ ನಿಗ್ರೋಧೋ ಇವ ಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ಯೋ ರಾಜಕುಮಾರೋ ಸೋಯಂನಿಗ್ರೋಧಪರಿಮಣ್ಡಲೋ ರಾಜಕುಮಾರೋ। "ವುತ್ತತ್ಥಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ"ತಿ **ಇವ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅಪ್ಪಯೋಗೋ, ಸಙ್ಖೋ ವಿಯ ಪಣ್ಡರೋ ಅಯನ್ತಿ ಸಙ್ಖಪಣ್ಡರೋ, ಕಾಕೋ ವಿಯ ಸೂರೋ ಅಯನ್ತಿ ಕಾಕಸೂರೋ, ಚಕ್ಖು ಇವ ಭೂತೋ ಅಯಂ ಪರಮತ್ಥದಸ್ಸನತೋತಿ ಚಕ್ಖುಭೂತೋ ಭಗವಾ। ಏವಂ ಅತ್ಥಭೂತೋ। ಧಮ್ಮಭೂತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ, ಅನ್ಧೋ ವಿಯ ಭೂತೋ ಅಯನ್ತಿ ಅನ್ಧಭೂತೋ ಬಾಲೋ। ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಮಿವ ಭೂತಾ ಅಯನ್ತಿ ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜಭೂತಾ ಕುದಿಟ್ಠಿ। ತನ್ತಾಕುಲಕಮಿವ ಜಾತಾ ಅಯನ್ತಿ ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತಾ।

ಛಟ್ಠಿಯತ್ಥೇ - ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ವಿಯ ವಣ್ಣೋ ಯಸ್ಸ ಸೋಯಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಭಗವಾ। ಉತ್ತರಪದಲೋಪೋ, ನಾಗಸ್ಸ ವಿಯ ಅಸ್ಸ ಗತೀತಿ ನಾಗಗತಿ। ಏವಂ ಸೀಹಗತಿ, ನಾಗವಿಕ್ಕಮೋ, ಸೀಹವಿಕ್ಕಮೋ, ಸೀಹಹನು, ಏಣಿಸ್ಸ ವಿಯ ಅಸ್ಸ ಜಙ್ಘಾತಿ ಏಣಿಜಙ್ಘೋ, ಸೀಹಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದ್ಧಂ ವಿಯ ಅಸ್ಸ ಕಾಯೋತಿ ಸೀಹಪುಬ್ಬದ್ಧಕಾಯೋ, ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ವಿಯ ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸರೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಸರೋ।

ವಾಸದ್ದತ್ಥೇ ಸಙ್ಖ್ಯೋಭಯಪದೋ ಯಥಾ - ದ್ವೇ ವಾ ತಯೋ ವಾ ಪತ್ತಾ ದ್ವತ್ತಿಪತ್ತಾ, "ದ್ವೇಕಟ್ಠಾನಮಾಕಾರೋ ವಾ"ತಿ **ದ್ವಿ**ಸದ್ದನ್ತಸ್ಸ **ಆ**ತ್ತಂ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ದ್ವೀಹಂ ವಾ ತೀಹಂ ವಾ ದ್ವೀಹತೀಹಂ, ಛ ವಾ ಪಞ್ಚ ವಾ ವಾಚಾ ಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಾ। ಏವಂ ಸತ್ತಟ್ಠಮಾಸಾ, ಏಕಯೋಜನದ್ವಿಯೋಜನಾನಿ।

ದಿಸನ್ತರಾಳತ್ಥೋ ಯಥಾ - ಪುಬ್ಬಸ್ಸಾ ಚ ದಕ್ಖಿಣಸ್ಸಾ ಚ ದಿಸಾಯ ಯದನ್ತರಾಳಂ ಸಾಯಂ ಪುಬ್ಬದಕ್ಖಿಣಾ ವಿದಿಸಾ। ಏತ್ಥ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಪದಪರತ್ತಾಭಾವಾ ನ ಪುಮ್ಭಾವಾತಿದೇಸೋ, "ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ದಿಸನ್ತರಾಳತ್ಥೇ ಪುಬ್ಬಪದಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಏವಂ ಪುಬ್ಬುತ್ತರಾ, ಅಪರದಕ್ಖಿಣಾ, ಪಚ್ಛಿಮುತ್ತರಾ। ಯದಾ ಪನ ದಕ್ಖಿಣಾ ಚ ಸಾ ಪುಬ್ಬಾ ಚಾತಿ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಪುಮ್ಭಾವಾತಿದೇಸೋ ಉತ್ತರಪದತ್ಥಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ, ಸಬ್ಬನಾಮಿಕವಿಧಾನಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಚಂ ಭವತಿಯೇವ, ಯಥಾ - ದಕ್ಖಿಣಪುಬ್ಬಸ್ಸಾ, ದಕ್ಖಿಣಪುಬ್ಬಸ್ಸಮಿತಿ।

ಬ್ಯತಿಹಾರಲಕ್ಖಣೋ ಯಥಾ - ಕೇಸೇಸು ಚ ಕೇಸೇಸು ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಇದಂ ಯುದ್ಧಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಕೇಸಾಕೇಸಿ, ದಣ್ಡೇಹಿ ಚ ದಣ್ಡೇಹಿ ಚ ಪಹರಿತ್ವಾ ಇದಂ ಯುದ್ಧಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಣ್ಡಾದಣ್ಡಿ, "ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಮಜ್ಝೇದೀಘೋ, "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ ಅನ್ತಸ್ಸಿಕಾರೋ।

ಪಠಮಾವಿಭತ್ಯತ್ಥಬಹುಬ್ಬೀಹಿ।

ಬಹುಬ್ಬೀಹಿಸಮಾಸೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ದ್ವನ್ದಸಮಾಸ

ಅಥ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸೋ ವುಚ್ಚತೇ।

ಸೋ ಚ ದುವಿಧೋ ಇತರೀತರಯೋಗ ಸಮಾಹಾರತ್ಥಭೇದೇನ।

ತತ್ಥ **ಇತರೀತರಯೋಗೇ** ತಾವ - “ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನ”ಇತೀಧ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಪಠಮೇಕವಚನಂ, ಸಮುಚ್ಚಯಜೋತನತ್ಥಂ **ಚ**ಸದ್ದಪ್ಪಯೋಗೋ ಚ।

“ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಚ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಚಾ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೫೭. ನಾಮಾನಂ ಸಮುಚ್ಚಯೋ ದ್ವನ್ದೋ।

ನಾನಾನಾಮಾನಮೇವ ಏಕವಿಭತ್ತಿಕಾನಂ ಯುತ್ತತ್ಥಾನಂ ಯೋ ಸಮುಚ್ಚಯೋ, ಸೋ ವಿಭಾಸಾ ಸಮಾಸೋ ಭವತಿ, ದ್ವನ್ದಸಞ್ಞೋ ಚ।

ಏತ್ಥ ಚ **ಸಮುಚ್ಚಯೋ** ನಾಮ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನಂ, ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥವಸೇನ ಕೇವಲಸಮುಚ್ಚಯೋ ಅನ್ವಾಚಯೋ ಇತರೀತರಯೋಗೋ ಸಮಾಹಾರೋ ಚಾತಿ ಚತುಬ್ಬಿಧೋ।

ತತ್ಥ ಕೇವಲಸಮುಚ್ಚಯೇ, ಅನ್ವಾಚಯೇ ಚ ಸಮಾಸೋ ನ ಭವತಿ, ಕ್ರಿಯಾಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ ನಾಮಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಯುತ್ತತ್ಥಭಾವತೋ, ಯಥಾ - ಚೀವರಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಂ ಸಯನಾಸನಂ ಅದಾಸಿ, ದಾನಞ್ಚ ದೇಹಿ, ಸೀಲಞ್ಚ ರಕ್ಖಾಹಿ। ಇತರೀತರಯೋಗೇ, ಸಮಾಹಾರೇ ಚ ಸಮಾಸೋ ಭವತಿ, ತತ್ಥ ನಾಮಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಯುತ್ತತ್ಥಭಾವತೋ।

ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ದ್ವನ್ದಾ, ದ್ವನ್ದಟ್ಠಾ ವಾ ದ್ವನ್ದಾ, ದ್ವನ್ದಸದಿಸತ್ತಾ ಅಯಂ ಸಮಾಸೋಪಿ ಅನ್ವತ್ಥಸಞ್ಞಾಯ **ದ್ವನ್ದೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಉಭಯಪದತ್ಥಪ್ಪಧಾನೋ ಹಿ ದ್ವನ್ದೋ।

ನನು ಚ ಉಭಯಪದತ್ಥಪ್ಪಧಾನತ್ತೇ ಸತಿ ದ್ವನ್ದೇ ಕಥಮೇಕತ್ಥೀಭಾವೋ ಸಿಯಾತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ಸದಿಸಾದಿಅತ್ಥೇಪಿ ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿಸಮ್ಭವೇನದ್ವಿನ್ನಂ ಪದಾನಂ ಏಕಕ್ಖಣೇಯೇವ ಅತ್ಥದ್ವಯದೀಪಕತ್ತಾ ನ ವಿರೋಧೋ, ತಞ್ಚ ದ್ವನ್ದವಿಸಯಮೇವ, ತೇಸಮತ್ಥದ್ವಯದೀಪಕತ್ತಾ। ಯಥಾ ಹಿ **ಭೂ**ಸದ್ದೋ ಅನುಭವಅಭಿಭವಾದಿಕೇ ಅತ್ಥೇ **ಅನ್ವಭಿ**ಆದಿಉಪಸಗ್ಗಸಹಿತೋವ ದೀಪೇತಿ, ನ ಕೇವಲೋ, ಏವಂ “ಗವಸ್ಸಕ”ನ್ತಿಆದೀಸು ಗವಾದೀನಂ **ಅಸ್ಸಾ**ದಿಸದ್ದನ್ತರಸಹಿತಾನಮೇವ ಅತ್ಥದ್ವಯದೀಪನಂ, ನ ಕೇವಲಾನನ್ತಿ ತಞ್ಚ ದ್ವನ್ದವಿಸಯಮೇವ, ನ ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಥ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಸಮುಚ್ಚಯದೀಪಕತ್ತಾ ಅತ್ಥಿ ದ್ವನ್ದೇಪೇಕತ್ಥಿತಾತಿ ನ ಕೋಚಿ ವಿರೋಧೋ, ತತೋ ಸಮಾಸಸಞ್ಞಾವಿಭತ್ತಿಲೋಪಾದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ, ಸಮಾಸೇನೇವ ಚತ್ಥಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ “ವುತ್ತತ್ಥಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ”ತಿ **ಚ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅಪ್ಪಯೋಗೋ।

ಇಧ ದ್ವನ್ದೇ ಅಚ್ಚಿತತರಂ ಪುಬ್ಬಂ ನಿಪತತಿ, ಪರಸ್ಸೇವ ಲಿಙ್ಗಞ್ಚ। ಇತರೀತರಯೋಗಸ್ಸ ಅವಯವಪ್ಪಧಾನತ್ತಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬಹುವಚನಮೇವ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇಹಿ ಇಚ್ಚಾದಿ, ಸಮಣೋ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಚ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಕಾ, ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ದೇವಮನುಸ್ಸಾ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ, ಮಾತಾ ಚ ಪಿತಾ ಚ ಮಾತಾಪಿತರೋ, “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ ದ್ವನ್ದೇ **ಮಾತು**ಆದಿಪುಬ್ಬಪದ**ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ಆ**ಕಾರೋ। ಏವಂ ಪಿತಾಪುತ್ತಾ।

“ಜಾಯಾ ಚ ಪತಿ ಚಾತಿ ಜಾಯಾಪತಿ”ಇತೀಧ -

“ಕ್ವಚೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೫೮. ಜಾಯಾಯ ತುದಂ ಜಾನಿ ಪತಿಮ್ಹಿ।

ಜಾಯಾಸದ್ದಸ್ಸ **ತುದಂ ಜಾನಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಪತಿ**ಸದ್ದೇ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ। ತುದಂಪತಿ, ಜಾನಿಪತಿ, ಜಯಮ್ಪತಿಕಾ। ಏತ್ಥ ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, "ಕ್ವಚಾ"ದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ।

ಕ್ವಚಿ ಅಪ್ಪಸರಂ ಪುಬ್ಬಂ ನಿಪತತಿ, ಯಥಾ - ಚನ್ದೋ ಚ ಸೂರಿಯೋ ಚ ಚನ್ದಸೂರಿಯಾ, ನಿಗಮಾ ಚ ಜನಪದಾ ಚ ನಿಗಮಜನಪದಾ, ಸುರಾ ಚ ಅಸುರಾ ಚ ಗರುಳಾ ಚ ಮನುಜಾ ಚ ಭುಜಗಾ ಚ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಚ ಸುರಾಸುರಗರುಳಮನುಜಭುಜಗಗನ್ಧಬ್ಬಾ।

ಕ್ವಚಿ **ಇವಣ್ಣು**ವಣ್ಣನ್ತಾನಂ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, ಯಥಾ - ಅಗ್ಗಿ ಚ ಧೂಮೋ ಚ ಅಗ್ಗಿಧೂಮಾ। ಏವಂ ಗತಿಬುದ್ಧಿಭುಜಪಠಹರಕರಸಯಾ, ಧಾತವೋ ಚ ಲಿಙ್ಗಾನಿ ಚ ಧಾತುಲಿಙ್ಗಾನಿ।

ಕ್ವಚಿ ಸರಾದಿಅಕಾರನ್ತಾನಂ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, ಯಥಾ - ಅತ್ಥೋ ಚ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಅತ್ಥಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಅತ್ಥಸದ್ದಾ, ಸದ್ದತ್ಥಾ ವಾ।

ಸಮಾಹಾರೇ ಪನ - "ಚಕ್ಖು ಚ ಸೋತಞ್ಚಾ"ತಿ ಅತ್ಥೇ "ನಾಮಾನಂ ಸಮುಚ್ಚಯೋ ದ್ವನ್ದೋ"ತಿ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸಂ ಕತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ -

"ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಂ, ಏಕತ್ತಞ್ಚಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೨೯. ತಥಾ ದ್ವನ್ದೇ ಪಾಣಿ ತೂರಿಯ ಯೋಗ್ಗ ಸೇನಙ್ಗ ಖುದ್ದಜನ್ತುಕ ವಿವಿಧ ವಿರುದ್ಧ ವಿಸಭಾಗತ್ಥಾದೀನಞ್ಚ।

ಯಥಾ ದಿಗುಸಮಾಸೇ, ತಥಾ ಸಮಾಹಾರದ್ವನ್ದಸಮಾಸೇಪಿ ಪಾಣಿ ತೂರಿಯ ಯೋಗ್ಗ ಸೇನಙ್ಗತ್ಥಾನಂ, ಖುದ್ದಜನ್ತುಕವಿವಿಧ ವಿರುದ್ಧವಿಸಭಾಗತ್ಥಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಞ್ಚ ಏಕತ್ತಂ ಹೋತಿ, ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಞ್ಚ।

ಪಾಣಿನೋ ಚ ತೂರಿಯಾನಿ ಚ ಯೋಗ್ಗಾನಿ ಚ ಸೇನಾ ಚಾತಿ ಪಾಣಿತೂರಿಯ ಯೋಗ್ಗಸೇನಾ, ತಾಸಮಙ್ಗಾನಿ **ಪಾಣಿತೂರಿಯಯೋಗ್ಗಸೇನಙ್ಗಾನಿ,** ದ್ವನ್ದತೋ ಪರತ್ತಾ **ಅಙ್ಗ**ಸದ್ದೋ ಪಚ್ಚೇಕಮಭಿಸಮ್ಬಜ್ಝತೇ। ಖುದ್ದಾ ಚ ತೇ ಜನ್ತುಕಾ ಚೇತಿ **ಖುದ್ದಜನ್ತುಕಾ,** ವಿವಿಧೇನಾಕಾರೇನ ವಿರುದ್ಧಾ **ವಿವಿಧವಿರುದ್ಧಾ,** ನಿಚ್ಚವಿರೋಧಿನೋ। ಸಮಾನೋ ಭಾಗೋ ಯೇಸಂ ತೇ ಸಭಾಗಾ, "ತೇಸು ವುದ್ಧಿ"ತಿಆದಿನಾ **ಸಮಾನ**ಸ್ಸ ಸಆದೇಸೋ, ವಿವಿಧಾ ಚ ತೇ ಲಕ್ಖಣತೋ ಸಭಾಗಾ ಚ ಕಿಚ್ಚತೋತಿ **ವಿಸಭಾಗಾ।** ಪಾಣಿತೂರಿಯಯೋಗ್ಗಸೇನಙ್ಗಾನಿ ಚ ಖುದ್ದಜನ್ತುಕಾ ಚ ವಿವಿಧವಿರುದ್ಧಾ ಚ ವಿಸಭಾಗಾ ಚಾತಿ ದ್ವನ್ದೋ, ಇಧ ಬಹುತ್ತಾ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತಸ್ಸ ಅನಿಯಮೋ, ತೇ ಅತ್ಥಾ ಯೇಸಂ ತೇ ಪಾಣಿತೂರಿಯಯೋಗ್ಗಸೇನಙ್ಗಖುದ್ದಜನ್ತುಕವಿವಿಧವಿರುದ್ಧವಿಸಭಾಗತ್ಥಾ, ತೇ ಆದಯೋ ಯೇಸಂ ತೇ ತದಾದಯೋ।

ಆದಿಗ್ಗಹಣೇನ ಅಞ್ಞೋಞ್ಞಲಿಙ್ಗವಿಸೇಸಿತ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪರಿಮಾಣತ್ಥ ಪಚನಚಣ್ಡಾಲತ್ಥ ದಿಸತ್ಥಾದೀನಞ್ಚ ದ್ವನ್ದೇ ಏಕತ್ತಂ, ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಞ್ಚ, ಇತಿ ಪಾಣ್ಯಙ್ಗತ್ಥಭಾವತೋ ಚಕ್ಖುಸೋತಸದ್ದಾನಂ ಇಮಿನಾ ಏಕತ್ತಂ, ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಸತ್ತಾ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ ಕತೇ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ ಅ**ಮಾದೇಸಾದಿ।

ಚಕ್ಖುಸೋತಂ, ಹೇ ಚಕ್ಖುಸೋತ, ಚಕ್ಖುಸೋತಂ, ಚಕ್ಖುಸೋತೇನ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥೇಕವಚನಮೇವ। ಮುಖಞ್ಚ ನಾಸಿಕಾ ಚ ಮುಖನಾಸಿಕಂ, "ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ನಪುಂಸಕೇ"ತಿ ಅನ್ತಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಹನು ಚ ಗೀವಾ ಚ ಹನುಗೀವಂ। ಏವಂ ಕಣ್ಣನಾಸಂ, ಪಾಣಿಪಾದಂ, ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಂ। ಹತ್ಥಪಾದಾ ಮಂಸಲೋಹಿತಾನೀತಿಆದೀನಂ ಪನ ಇತರೀತರಯೋಗೇನ ಸಿದ್ಧಂ। ಏವಂ **ಪಾಣ್ಯಙ್ಗತ್ಥೇ।**

ತೂರಿಯಙ್ಗತ್ಥೇ ಗೀತಞ್ಚ ವಾದಿತಞ್ಚ ಗೀತವಾದಿತಂ, ಸಮ್ಮಞ್ಚ ತಾಳಞ್ಚ ಸಮ್ಮತಾಳಂ, **ಸಮ್ಮನ್ತಿ** ಕಂಸತಾಳಂ। **ತಾಳನ್ತಿ** ಹತ್ಥತಾಳಂ। ಸಙ್ಖೋ ಚ ಪಣವೋ ಚ ಡಿಣ್ಡಿಮೋ ಚ, ಸಙ್ಖಾ ಚ ಪಣವಾ ಚ ಡಂಣ್ಡಿಮಾ ಚಾತಿ ವಾ ಸಙ್ಖಪಣವಡಿಣ್ಡಿಮಂ, ಪಣವಾದಯೋ ದ್ವೇಪಿ ಭೇರಿವಿಸೇಸೋ।

ಯೋಗ್ಗಙ್ಗತ್ಥೇ ಯಥಾ - ಫಾಲೋ ಚ ಪಾಚನಞ್ಚ ಫಾಲಪಾಚನಂ, ಯುಗಞ್ಚ ನಙ್ಗಲಞ್ಚ ಯುಗನಙ್ಗಲಂ।

ಸೇನಙ್ಗತ್ಥೇ ಹತ್ಥಿನೋ ಚ ಅಸ್ಸಾ ಚ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಂ, ರಥಾ ಚ ಪತ್ತಿಕಾ ಚ ರಥಪತ್ತಿಕಂ, ಅಸಿ ಚ ಚಮ್ಮಞ್ಚ ಅಸಿಚಮ್ಮಂ, **ಚಮ್ಮನ್ತಿ** ಸರವಾರಣಫಲಕಂ। ಧನು ಚ ಕಲಾಪೋ ಚ ಧನುಕಲಾಪಂ, **ಕಲಾಪೋತಿ** ತೂಣೀರಂ।

ಖುದ್ದಜನ್ತುಕತ್ಥೇ ಡಂಸಾ ಚ ಮಕಸಾ ಚ ಡಂಸಮಕಸಂ। ಏವಂ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಂ, ಕೀಟಪಟಙ್ಗಂ, ಕೀಟಸರೀಸಪಂ। ತತ್ಥ **ಕುನ್ಥಾ** ಸುಖುಮಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾ, **ಕೀಟಾ** ಕಪಾಲಪಿಟ್ಠಿಕಪಾಣಾ।

ವಿವಿಧವಿರುದ್ಧತ್ಥೇ ಅಹಿ ಚ ನಕುಲೋ ಚ, ಅಹೀ ಚ ನಕುಲಾ ಚಾತಿ ವಾ ಅಹಿನಕುಲಂ। ಏವಂ ಬಿಳಾರಮೂಸಿಕಂ, ಅನ್ತಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಕಾಕೋಲೂಕಂ, ಸಪ್ಪಮಣ್ಡೂಕಂ, ಗರುಳಸಪ್ಪಂ।

ವಿಸಭಾಗತ್ಥೇ ಸೀಲಞ್ಚ ಪಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಸೀಲಪಞ್ಞಾಣಂ, ಸಮಥೋ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಚ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ। ಏವಂ ನಾಮರೂಪಂ, ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ। ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ, ಲೋಭಮೋಹಂ, ದೋಸಮೋಹಂ, ಅಹಿರಿಕಾನೋತ್ತಪ್ಪಂ, ಥಿನಮಿದ್ಧಂ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮಿಚ್ಚಾದಿ। "ಅಂಮೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಝಲಪೇಹೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಅಂಮೋ"ತಿ ನಿದ್ದೇಸದಸ್ಸನತೋ ಕತ್ಥಚಿ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ತೇನ ಆಧಿಪಚ್ಚಪರಿವಾರೋ ಛನ್ದಪಾರಿಸುದ್ಧಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪ್ಪವತ್ತಿಯನ್ತಿಆದಿ ಸಿಜ್ಝತಿ।

ಅಞ್ಞೋಞ್ಞಲಿಙ್ಗವಿಸೇಸಿತಾನಂ ದ್ವನ್ದೇ ದಾಸೀ ಚ ದಾಸೋ ಚ ದಾಸಿದಾಸಂ, "ಕ್ವಚಾದೀ"ತಿಆದಿನಾ ಮಜ್ಝೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಏವಂ ಇತ್ಥಿಪುಮಂ, ಪತ್ತಚೀವರಂ, ಸಾಖಾಪಲಾಸಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ಸಙ್ಖ್ಯಾಪರಿಮಾಣತ್ಥಾನಂ ದ್ವನ್ದೇ ಏಕಕಞ್ಚ ದುಕಞ್ಚ ಏಕಕದುಕಂ, ಸಙ್ಖ್ಯಾದ್ವನ್ದೇ ಅಪ್ಪಸಙ್ಖ್ಯಾ ಪುಬ್ಬಂ ನಿಪತತಿ। ಏವಂ ದುಕತಿಕಂ, ತಿಕಚತುಕ್ಕಂ, ಚತುಕ್ಕಪಞ್ಚಕಂ, ದೀಘೋ ಚ ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚ ದೀಘಮಜ್ಝಿಮಂ।

ಪಚನಚಣ್ಡಾಲತ್ಥಾನಂ ದ್ವನ್ದೇ ಓರಬ್ಭಿಕಾ ಚ ಸೂಕರಿಕಾ ಚ ಓರಬ್ಭಿಕಸೂಕರಿಕಂ। ಏವಂ ಸಾಕುಣಿಕಮಾಗವಿಕಂ, ಸಪಾಕೋ ಚ ಚಣ್ಡಾಲೋ ಚ ಸಪಾಕಚಣ್ಡಾಲಂ, ಪುಕ್ಕುಸಛವಡಾಹಕಂ, ವೇನರಥಕಾರಂ। ತತ್ಥ **ವೇನಾ** ತಚ್ಛಕಾ, **ರಥಕಾರಾ** ಚಮ್ಮಕಾರಾ।

ದಿಸತ್ಥಾನಂ ದ್ವನ್ದೇ ಪುಬ್ಬಾ ಚ ಅಪರಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೇ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸಂ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಇಧಾದಿಗ್ಗಹಣೇನ ಏಕತ್ತೇ, ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತೇ ಚ ಕತೇ "ಸರೋ ರಸ್ಸೋ ನಪುಂಸಕೇ"ತಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಪುಬ್ಬಾಪರಂ , ಹೇ ಪುಬ್ಬಾಪರ, ಪುಬ್ಬಾಪರಂ, ಪುಬ್ಬಾಪರೇನ, ಪುಬ್ಬಾಪರಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಏವಂ ಪುರತ್ಥಿಮಪಚ್ಛಿಮಂ, ದಕ್ಖಿಣುತ್ತರಂ, ಅಧರುತ್ತರಂ।

"ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಂ, ಏಕತ್ತಂ, ದ್ವನ್ದೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೬೦. ವಿಭಾಸಾ ರುಕ್ಖ ತಿಣ ಪಸು ಧನ ಧಞ್ಞ ಜನಪದಾದೀನಞ್ಚ।

ರುಕ್ಖ ತಿಣ ಪಸು ಧನ ಧಞ್ಞ ಜನಪದಾದೀನಮೇಕತ್ತಂ, ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗತ್ತಞ್ಚ ವಿಭಾಸಾ ಹೋತಿ ದ್ವನ್ದೇ ಸಮಾಸೇ। ಏಕತ್ತಾಭಾವೇ ಬಹುವಚನಂ, ಪರಸ್ಸೇವ ಲಿಙ್ಗಞ್ಚ।

തത്ഥ **രുക്ഖാനം ദ്വന്ദേ** അസ്സത്ഥാ ച കപിത്ഥാ ചാതി അത്ഥേ സമാഹാരേ ദ്വന്ദസമാസാദിമ്ഹി കതേ ഇമിനാ വികപ്പേനേകത്തം, നപുംസകലിങ്ഗത്തഞ്ച। അസ്സത്ഥകപിത്ഥം, അസ്സത്ഥകപിത്ഥാ വാ। ഏവം അമ്ബപനസം, അമ്ബപനസാ വാ, ഖദിരപലാസം, ഖദിരപലാസാ വാ, ധവസ്സകണ്ണകം, ധവസ്സകണ്ണകാ വാ।

തിണാനം ദ്വന്ദേ ഉസീരാനി ച ബീരണാനി ച ഉസീരബീരണം, ഉസീരബീരണാനി വാ। ഏവം മുഞ്ജപബ്ബജം, മുഞ്ജപബ്ബജാ വാ, കാസകുസം, കാസകുസാ വാ।

പസൂനം ദ്വന്ദേ അജാ ച ഏളകാ ച അജേളകം, അജേളകാ വാ, ഹത്ഥീ ച ഗാവോ ച അസ്സാ ച വളവാ ച ഹത്ഥിഗവസ്സവളവം, ഹത്ഥിഗവസ്സവളവാ വാ, "ക്വചാ"തിആദിനാ രസ്സത്തം, "ഓസരേ ചാ"തി **അവാദേസോ** ച, ഗോമഹിംസം, ഗോമഹിംസാ വാ, ഏണേയ്യവരാഹം, ഏണേയ്യവരാഹാ വാ, സീഹബ്യഗ്ഘതരച്ഛം, സീഹബ്യഗ്ഘതരച്ഛാ വാ।

ധനാനം ദ്വന്ദേ ഹിരഞ്ഞഞ്ച സുവണ്ണഞ്ച ഹിരഞ്ഞസുവണ്ണം, ഹിരഞ്ഞസുവണ്ണാനി വാ। ഏവം ജാതരൂപരജതം, ജാതരൂപരജതാനി വാ, മണിമുത്തസങ്ഖവേളുരിയം, മണിമുത്തസങ്ഖവേളുരിയാ വാ।

ധഞ്ഞാനം ദ്വന്ദേ സാലീ ച യവാ ച സാലിയവം, സാലിയവാ വാ। ഏവം തിലമുഗ്ഗമാസം, തിലമുഗ്ഗമാസാ വാ।

ജനപദാനം ദ്വന്ദേ കാസീ ച കോസലാ ച കാസികോസലം, കാസികോസലാ വാ, വജ്ജീ ച മല്ലാ ച വജ്ജിമല്ലം, വജ്ജിമല്ലാ വാ, അങ്ഗാ ച മഗധാ ച അങ്ഗമഗധം, അങ്ഗമഗധാ വാ।

ആദിഗ്ഗഹണേന അഞ്ഞോഞ്ഞപ്പടിപക്ഖധമ്മാനം, സകുണത്ഥാനഞ്ച ദ്വന്ദേ വിഭാസാ ഏകത്തം ഹോതി, നപുംസകലിങ്ഗത്തഞ്ച। കുസലഞ്ച അകുസലഞ്ച കുസലാകുസലം, കുസലാകുസലാ വാ, ഏവം സാവജ്ജാനവജ്ജം, സാവജ്ജാനവജ്ജാ വാ, ഹീനപ്പണീതം, ഹീനപ്പണീതാ വാ, കണ്ഹസുക്കം, കണ്ഹസുക്കാ വാ, സുഖദുക്ഖം, സുഖദുക്ഖാനി വാ, പടിഘാനുനയം, പടിഘാനുനയാ വാ, ഛായാതപം, ഛായാതപാ വാ, ആലോകന്ധകാരം, ആലോകന്ധകാരാ വാ, രത്തി ച ദിവാ ച രത്തിന്ദിവം, രത്തിന്ദിവാ വാ, അഹഞ്ച രത്തി ച അഹോരത്തം, അഹോരത്താ വാ, "ക്വചി സമാസന്ത"ഇച്ചാദിനാ **ആകാരികാരാനമത്തം**।

സകുണാനം ദ്വന്ദേ ഹംസാ ച ബകാ ച ഹംസബകം, ഹംസബകാ വാ। ഏവം കാരണ്ഡവചക്കവാകം, കാരണ്ഡവചക്കവാകാ വാ, മയൂരകോഞ്ചം, മയൂരകോഞ്ചാ വാ, സുകസാലികം, സുകസാലികാ വാ।

സമാഹാരദ്വന്ദോ।

യേഭുയ്യേന ചേത്ഥ -

അച്ചിതപ്പസരം പുബ്ബം, ഇവണ്ണുവണ്ണകം ക്വചി।
ദ്വന്ദേ സരാദ്യകാരന്തം, ബഹൂസ്വനിയമോ ഭവേ॥

ദ്വന്ദസമാസോ നിട്ഠിതോ।

പുബ്ബുത്തരുഭയഞ്ഞത്ഥ-പ്പധാനത്താ ചതുബ്ബിധോ।
സമാസോയം ദിഗു കമ്മ-ധാരയേഹി ച ഛബ്ബിധോ॥

ದುವಿಧೋ ಅಬ್ಯಯೀಭಾವೋ, ನವಧಾ ಕಮ್ಮಧಾರಯೋ।
ದಿಗು ದುಧಾ ತಪ್ಪುರಿಸೋ, ಅಟ್ಠಧಾ ನವಧಾ ಭವೇ।
ಬಹುಬ್ಬೀಹಿ ದ್ವಿಧಾ ದ್ವನ್ದೋ, ಸಮಾಸೋ ಚತುರಟ್ಠಧಾತಿ॥

ಇತಿ ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ ಸಮಾಸಕಣ್ಡೋ

ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ತದ್ಧಿತಕಣ್ಡ

ಅಪಚ್ಚತದ್ಧಿತ

ಅಥ ನಾಮತೋ ಏವ ವಿಭತ್ಯನ್ತಾ ಅಪಚ್ಚಾದಿಅತ್ಥವಿಸೇಸೇ ತದ್ಧಿತುಪ್ಪತ್ತೀತಿ ನಾಮತೋ ಪರಂ ತದ್ಧಿತವಿಧಾನಮಾರಭೀಯತೇ।

ತತ್ಥ ತಸ್ಮಾ ತಿವಿಧಲಿಙ್ಗತೋ ಪರಂ ಹುತ್ವಾ ಹಿತಾ ಸಹಿತಾತಿ **ತದ್ಧಿತಾ,** **ಣಾ**ದಿಪಚ್ಚಯಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ, ತೇಸಂ ವಾ ನಾಮಿಕಾನಂ ಹಿತಾ ಉಪಕಾರಾ ತದ್ಧಿತಾತಿ ಅನ್ವತ್ಥಭೂತಪರಸಮಞ್ಞಾವಸೇನಾಪಿ **ಣಾ**ದಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾವ ತದ್ಧಿತಾ ನಾಮ।

"ವಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

"ಲಿಙ್ಗಞ್ಚ ನಿಪಚ್ಚತೇ"ತಿ ಇತೋ **ಲಿಙ್ಗ**ಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ।

೩೬೧. ವಾ ಣ'ಪಚ್ಚೇ।

ಛಟ್ಠಿಯನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ **ಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಿಕಪ್ಪೇನ "ತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚ"ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ।

ಸೋ ಚ -

೩೬೨. ಧಾತುಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಾ ಪಚ್ಚಯಾ।

ಧಾತೂಹಿ, ಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಚ ಪಚ್ಚಯಾ ಪರಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪರಿಭಾಸತೋ ಅಪಚ್ಚತ್ಥಸಮ್ಬನ್ಧಿಲಿಙ್ಗತೋ ಛಟ್ಠಿಯನ್ತಾಯೇವ ಪರೋ ಹೋತಿ। ಪಟಿಚ್ಚ ಏತಸ್ಮಾ ಅತ್ಥೋ ಏತೀತಿ **ಪಚ್ಚಯೋ,** ಪತೀಯನ್ತಿ ಅನೇನ ಅತ್ಥಾತಿ ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ, "ವುತ್ತತ್ಥಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ"ತಿ **ಅಪಚ್ಚ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಅಪ್ಪಯೋಗೋ, "ತೇಸಂ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಲೋಪಾ ಚೇ"ತಿ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ ಚ।

೩೬೩. ತೇಸಂ ಣೋ ಲೋಪಂ।

ತೇಸಂ ತದ್ಧಿತಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ **ಣಾ**ನುಬನ್ಧಾನಂ **ಣ**ಕಾರೋ ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜತೇ।

೩೬೪. ವುದ್ಧಾದಿಸರಸ್ಸ ವಾಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ಸಣೇ ಚ।

ಆದಿಸರಸ್ಸ ವಾ ಆದಿಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ವಾ ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ ಸಣಕಾರಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಸಂಯೋಗೋ ಅನ್ತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಂಯೋಗನ್ತೋ, ತದಞ್ಞೋ **ಅಸಂಯೋಗನ್ತೋ।** ಅಥ ವಾ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ತದಾ ಚ ಪಕತಿಭೂತೇ ಲಿಙ್ಗೇ ಸರಾನಮಾದಿಸರಸ್ಸ ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ ಸಣಕಾರೇ ತದ್ಧಿತಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತೇನ -

ವಾಸಿಟ್ಠಾದೀಸು ನಿಚ್ಚಾಯಂ, ಅನಿಚ್ಚೋಳುಮ್ಪಿಕಾದಿಸು।
ನ ವುದ್ಧಿ ನೀಲಪೀತಾದೋ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತೋ॥

ಚಸದ್ದಗ್ಗಹಣಮವಧಾರಣತ್ಥಂ।

ತಸ್ಸಾ ವುದ್ಧಿಯಾ ಅನಿಯಮಪ್ಪಸಙ್ಗೇ ನಿಯಮತ್ಥಂ ಪರಿಭಾಸಮಾಹ।

೩೬೫. ಅಯುವಣ್ಣಾನಞ್ಚಾಯೋ ವುದ್ಧೀ।

ತೇಸಂ **ಅಕಾರಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾನಮೇವ** ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಆ ಏಓ**ಇಚ್ಚೇತೇ ವುದ್ಧಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ। **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣಮವುದ್ಧಿಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥಂ, ಅವಧಾರಣತ್ಥಂ ವಾ। ಇ ಚ ಉ ಚ ಯು, ಯು ಏವ ವಣ್ಣಾ ಯುವಣ್ಣಾ, ಅ ಚ ಯುವಣ್ಣಾ ಚ **ಅಯುವಣ್ಣಾ**। ಆ ಚ ಏ ಚ ಓ ಚ **ಆಯೋ**। ಪುನ **ವುದ್ಧಿ**ಗ್ಗಹಣಂ "ನೇಗಮಜಾನಪದಾ"ತಿಆದೀಸು ಉತ್ತರಪದವುದ್ಧಿಭಾವತ್ಥಂ, ಏತ್ಥ ಚ "ಅಯುವಣ್ಣಾನ"ನ್ತಿ ಠಾನನಿಯಮವಚನಂ ಆಯೋನಂ ವುದ್ಧಿಭಾವಪ್ಪಸಙ್ಗನಿವತ್ತನತ್ಥಂ।

> ಯಥಾ ಹಿ ಕತವುದ್ಧೀನಂ, ಪುನ ವುದ್ಧಿ ನ ಹೋತಿಹ।
> ತಥಾ ಸಭಾವವುದ್ಧೀನಂ, ಆಯೋನಂ ಪುನ ವುದ್ಧಿ ನ॥

ತತೋ **ಅಕಾರಸ್ಸ ಆಕಾರೋ** ವುದ್ಧಿ, "ಸರಲೋಪೋಮಾದೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿಮ್ಹಿ ಸರಲೋಪೇ ತು ಪಕತೀ"ತಿ ಸರಲೋಪಪಕತಿಭಾವಾ, "ನಯೇ ಪರಂ ಯುತ್ತೇ"ತಿ ಪರನಯನಂ ಕತ್ವಾ ತದ್ಧಿತತ್ತಾ "ತದ್ಧಿತಸಮಾಸ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ ಕತೇ ಪುರೇ ವಿಯ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**।

ವಾಸಿಟ್ಠೋ, ವಸಿಟ್ಠಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ವಾ, ವಾಸಿಟ್ಠಾ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದಸಮಂ। ತಸ್ಸ ನತ್ತುಪನತ್ತಾದಯೋಪಿ ತದುಪಚಾರತೋ ವಾಸಿಟ್ಠಾಯೇವ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗೋತ್ತತದ್ಧಿತೇ ಪರಮಪ್ಪಕತಿತೋಯೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಇತ್ಥಿಯಂ ಣಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತತ್ತಾ "ಣವ ಣಿಕ ಣೇಯ್ಯ ಣ ನ್ತೂಹೀ"ತಿ **ವಾಸಿಟ್ಠ**ಸದ್ದತೋ ಈಪಚ್ಚಯೋ। ಸರಲೋಪಾದಿಂ ಕತ್ವಾ ಇತ್ಥಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತತ್ತಾ "ತದ್ಧಿತಸಮಾಸ"ಇಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತೇ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ ಕತೇ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, ವಾಸಿಟ್ಠೀ ಕಞ್ಞಾ, ವಾಸಿಟ್ಠೀ, ವಾಸಿಟ್ಠಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಇತ್ಥಿ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ನಪುಂಸಕೇ ವಾಸಿಟ್ಠಂ ಅಪಚ್ಚಂ, ವಾಸಿಟ್ಠಾನಿ ಅಪಚ್ಚಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಚಿತ್ತ**ಸದ್ದಸಮಂ। ಏವಂ ಉಪರಿಪಿ ತದ್ಧಿತನ್ತಸ್ಸ ತಿಲಿಙ್ಗತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಭಾರದ್ವಾಜೋ, ವೇಸಾಮಿತ್ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ವೇಸಾಮಿತ್ತೋ, ಗೋತಮಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಗೋತಮೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಅಯುವಣ್ಣತ್ತಾಭಾವಾ **ಆಕಾರಾದೀನಂ** ನ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ವಸುದೇವಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ ವಾಸುದೇವೋ, ಬಲದೇವೋ। "ಚಿತ್ತಕೋ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ವುದ್ಧಿ ನ ಭವತಿ।

"ವಚ್ಛಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ **ಣಮ್ಹಿ** ಸಮ್ಪತ್ತೇ "ವಾ ಣ'ಪಚ್ಚೇ"ತಿ ಇತೋ **ವಾ**ತಿ ತದ್ಧಿತವಿಧಾನೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವತ್ತತೇ, ತೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಾಕ್ಯವುತ್ತಿಯೋ ಭವನ್ತಿ। "ಅಪಚ್ಚೇ"ತಿ ಪದಂ ಯಾವ **ಸಂಸಟ್ಠ**ಗ್ಗಹಣಾವ ವತ್ತತೇ।

೩೬೬. ಣಾಯನ ಣಾನ ವಚ್ಛಾದಿತೋ।

ವಚ್ಛ ಕಚ್ಚಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಛಟ್ಠಿಯನ್ತತೋ ಗೋತ್ತಗಣತೋ **ಣಾಯನ ಣಾನ**ಇಚ್ಚತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ "ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚ"ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ಸಬ್ಬತ್ಥ **ಣ**ಕಾರಾನುಬನ್ಧೋ ವುದ್ಧತ್ಥೋ, ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬಸಮಂ, ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ವುದ್ಧಿಅಭಾವೋವ ವಿಸೇಸೋ।

ವಚ್ಛಾಯನೋ ವಚ್ಛಾನೋ ವಚ್ಛಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ವಾ। ಏವಂ ಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಕಚ್ಚಾಯನೋ ಕಚ್ಚಾನೋ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾಯನೋ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ। ಏವಂ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸಾಯನೋ ಅಗ್ಗಿವೇಸ್ಸಾನೋ, ಕಣ್ಹಾಯನೋ ಕಣ್ಹಾನೋ, ಸಾಕಟಾಯನೋ ಸಾಕಟಾನೋ, ಮುಞ್ಜಾಯನೋ ಮುಞ್ಜಾನೋ, ಕುಞ್ಜಾಯನೋ ಕುಞ್ಜಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಆಕತಿಗಣೋ'ಯಂ।

"ಕತ್ತಿಕಾಯ ಅಪಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೬೭. ಣೇಯ್ಯೋ ಕತ್ತಿಕಾದೀಹಿ।

ಆದಿಸದ್ದೋಯಂ ಪಕಾರೇ ವತ್ತತೇ। **ಕತ್ತಿಕಾ ವಿನತಾರೋಹಿಣೀ**ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಇತ್ಥಿಯಂ ವತ್ತಮಾನೇಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹಿ **ಣೇಯ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ "ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚ"ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ।

ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇ "ಪಕತಿ ಚಸ್ಸ ಸರನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಕತಿಭಾವೋ। ಕತ್ತಿಕೇಯ್ಯೋ, ಕತ್ತಿಕಾಯ ಪುತ್ತೋ ವಾ। ಏವಂ ವಿನತಾಯ ಅಪಚ್ಚಂ ವೇನತೇಯ್ಯೋ, **ಇಕಾರಸ್ಸೇಕಾರೋ** ವುದ್ಧಿ, ರೋಹಿಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ ರೋಹಿಣೇಯ್ಯೋ, ಗಙ್ಗಾಯ ಅಪಚ್ಚಂ ಗಙ್ಗೇಯ್ಯೋ, ಭಗಿನಿಯಾ ಪುತ್ತೋ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯೋ, ನದಿಯಾಪುತ್ತೋ ನಾದೇಯ್ಯೋ। ಏವಂ ಅನ್ತೇಯ್ಯೋ, ಆಹೇಯ್ಯೋ, ಕಾಮೇಯ್ಯೋ। ಸುಚಿಯಾ ಅಪಚ್ಚಂ ಸೋಚೇಯ್ಯೋ, ಏತ್ಥ **ಉಕಾರಸ್ಸೋಕಾರೋ** ವುದ್ಧಿ, ಬಾಲಾಯ ಅಪಚ್ಚಂ ಬಾಲೇಯ್ಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ದಕ್ಖಸ್ಸಾಪಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ ಣಮ್ಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

೩೬೮. ಅತೋ ಣಿ ವಾ।

ಅಕಾರನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ **ಣಿ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ "ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚ"ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ದಕ್ಖಿ, ದಕ್ಖೀ, ದಕ್ಖಯೋ, ದೋಣಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ ದೋಣಿ। ಏವಂ ವಾಸವಿ, ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿ, ನಾಟಪುತ್ತಿ, ದಾಸಪುತ್ತಿ, ದಾಸರಥಿ। ವಾರುಣಿ, ಕಣ್ಹಿ, ಬಾಲದೇವಿ, ಪಾವಕಿ, ಜಿನದತ್ತಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ ಜೇನದತ್ತಿ, ಸುದ್ಧೋದನಿ, ಅನುರುದ್ಧಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪುನ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಅಪಚ್ಚತ್ಥೇ **ಣಿಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಅದಿತಿ**ಆದಿತೋ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಯಥಾ - ಸಕ್ಯಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಕೋ, "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಕಕಾರಸ್ಸ ಯಕಾರೋ**, ಸಕ್ಯಪುತ್ತಿಯೋ। ಏವಂ ನಾಟಪುತ್ತಿಕೋ, ಜೇನದತ್ತಿಕೋ, ವಿಮಾತುಯಾ ಪುತ್ತೋ ವೇಮಾತಿಕೋ।

"ಅದಿತಿಯಾ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ವುದ್ಧಿ ಚ।

೩೬೯. ಅವಣ್ಣೋ ಯೇ ಲೋಪಞ್ಚ।

ಅವಣ್ಣೋ ತದ್ಧಿತಭೂತೇ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜತೇ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಇವಣ್ಣೋಪೀತಿ **ಇಕಾರ**ಲೋಪೋ, "ಯವತಂ ತಲನದಕಾರಾನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಚ ಲ ಞ ಜಕಾರತ್ತ"ನ್ತಿ **ತ್ಯ**ಕಾರಸಂಯೋಗಸ್ಸ **ಚ**ಕಾರೋ, "ಪರದ್ವೇಭಾವೋ ಠಾನೇ"ತಿ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಆದಿಚ್ಚೋ। ಏವಂ ದಿತಿಯಾ ಪುತ್ತೋ ದೇಚ್ಚೋ।

"ಕುಣ್ಡನಿಯಾ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ -

"ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರೇಸೂ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೭೦. ತೇಸು ವುದ್ಧಿಲೋಪಾಗಮವಿಕಾರವಿಪರೀತಾದೇಸಾ ಚ।

ತೇಸು ಆದಿಮಜ್ಝುತ್ತರೇಸು ಅವಿಹಿತಲಕ್ಖಣೇಸು ಜಿನವಚನಾನುಪರೋಧೇನ ಕ್ವಚಿ ವುದ್ಧಿ ಲೋಪ ಆಗಮ ವಿಕಾರ ವಿಪರೀತಆದೇಸಾ **ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತೇಪಿ ಆದಿವುದ್ಧಿ, **ಇ**ಕಾರಲೋಪೇ **ನ್ಯ**ಸ್ಸ**ಞಾ**ದೇಸೋ, ಕೋಣ್ಡಞ್ಞೋ, ಕುರುನೋ ಪುತ್ತೋ ಕೋರಬ್ಯೋ, ಏತ್ಥಾಪಿ ತೇನೇವ **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅವಾ**ದೇಸೋ, ಭಾತುನೋ ಪುತ್ತೋ ಭಾತಬ್ಯೋ।

"ಉಪಗುಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೭೧. ಣವೋಪಗ್ವಾದೀಹಿ।

ಉಪಗು ಮನುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ **ಉ**ಕಾರನ್ತೇಹಿ ಗೋತ್ತಗಣೇಹಿ **ಣವ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ "ತಸ್ಸಾಪಚ್ಚ"ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। **ಆದಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ ಚೇತ್ಥ ಪಕಾರವಾಚಕತ್ತಾ **ಉ**ಕಾರನ್ತತೋಯೇವಾಯಂ। ಓಪಗವೋ, ಓಪಗವೀ, ಓಪಗವಂ, ಮನುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ ಮಾನವೋ, "ಮಾನುಸೋ"ತಿ **ಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ, **ಸಾ**ಗಮೇ ಚ ಕತೇ ರೂಪಂ, ಭಗ್ಗುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ ಭಗ್ಗವೋ, ಪಣ್ಡುನೋ ಅಪಚ್ಚಂ ಪಣ್ಡವೋ, ಉಪವಿನ್ದುಸ್ಸ ಅಪಚ್ಚಂ ಓಪವಿನ್ದವೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ವಿಧವಾಯ ಅಪಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ -

೩೭೨. ಣೇರ ವಿಧವಾದಿತೋ।

ವಿಧವಾದಿತೋ **ಣೇರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ ಅಪಚ್ಚತ್ಥೇ। ವಿಗತೋ ಧವೋ ಪತಿ ಏತಿಸ್ಸಾತಿ ವಿಧವಾ, ವೇಧವೇರೋ, ಬನ್ಧಕಿಯಾ ಅಭಿಸಾರಿಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ ಬನ್ಧಕೇರೋ, ಸಮಣಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಪುತ್ತಟ್ಠಾನಿಯತ್ತಾತಿ ಸಾಮಣೇರೋ, ನಾಳಿಕೇರೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಪಚ್ಚತದ್ಧಿತಂ।

ಸಂಸಟ್ಠಾದಿಅನೇಕತ್ಥತದ್ಧಿತ

"ತಿಲೇನ ಸಂಸಟ್ಠ"ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೭೩. ಯೇನ ವಾ ಸಂಸಟ್ಠಂ ತರತಿ ಚರತಿ ವಹತಿ ಣಿಕೋ।

ಯೇನ ವಾ ಸಂಸಟ್ಠಂ, ಯೇನ ವಾ ತರತಿ, ಯೇನ ವಾ ಚರತಿ, ಯೇನ ವಾ ವಹತಿ, ತತೋ ತತಿಯನ್ತತೋ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ ತೇಸು ಸಂಸಟ್ಠಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು **ಣಿಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ। ತೇಲಿಕಂ ಭೋಜನಂ, ತಿಲೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಲಿಕೀ ಯಾಗು। ಗುಳೇನ ಸಂಸಟ್ಠಂ ಗೋಳಿಕಂ। ಏವಂ ಘಾತಿಕಂ, ದಾಧಿಕಂ, ಮಾರಿಚಿಕಂ, ಲೋಣಿಕಂ।

ನಾವಾಯ ತರತೀತಿ ನಾವಿಕೋ, ಉಳುಮ್ಪೇನ ತರತೀತಿ ಓಳುಮ್ಪಿಕೋ, ವುದ್ಧಿಅಭಾವಪಕ್ಖೇ ಉಳುಮ್ಪಿಕೋ। ಏವಂ ಕುಲ್ಲಿಕೋ, ಗೋಪುಚ್ಛಿಕೋ। ಸಕಟೇನ ಚರತೀತಿ ಸಾಕಟಿಕೋ। ಏವಂ ಪಾದಿಕೋ, ದಣ್ಡಿಕೋ, ಧಮ್ಮೇನ ಚರತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಧಮ್ಮಿಕೋ। ಸೀಸೇನ ವಹತೀತಿ ಸೀಸಿಕೋ, **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಈ**ಕಾರಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ನ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅಂಸಿಕೋ, ಖನ್ಧಿಕೋ, ಹತ್ಥಿಕೋ, ಅಙ್ಗುಲಿಕೋ।

ಪುನ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥೇಸುಪಿ **ಣಿಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಪರದಾರಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಾರದಾರಿಕೋ, ಪಥಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಥಿಕೋ।

“ವಿನಯಮಧೀತೇ, ಅವೇಚ್ಚಾಧೀತೇ”ತಿ ವಾ ವಿಗ್ಗಹೇ -

“ಣಿಕೋ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೭೪. ತಮಧೀತೇ ತೇನಕತಾದಿಸನ್ನಿಧಾನನಿಯೋಗಸಿಪ್ಪಭಣ್ಡಜೀವಿಕತ್ಥೇಸು ಚ।

ಚತುಪ್ಪದಮಿದಂ। ತಮಧೀತೇತಿ ಅತ್ಥೇ, ತೇನ ಕತಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಚ ತಮ್ಹಿ ಸನ್ನಿಧಾನೋ, ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತೋ, ತಮಸ್ಸ ಸಿಪ್ಪಂ, ತಮಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ , ತಮಸ್ಸ ಜೀವಿಕಾ ಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ಚ ದುತಿಯಾದಿವಿಭತ್ಯನ್ತೇಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹಿ **ಣಿಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ। ವೇನಯಿಕೋ। ಏವಂ ಸುತ್ತನ್ತಿಕೋ, ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕೋ।

“ಬ್ಯಾಕರಣಮಧೀತೇ”ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣಿಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ -

“ವುದ್ಧಾದಿಸರಸ್ಸ ವಾಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ಸಣೇ ಚಾ”ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೩೭೫. ಮಾಯೂನಮಾಗಮೋ ಠಾನೇ।

ಇ ಉಇಚ್ಚೇಭೇಸಂ ಆದಿಸರಾನಂ ಅಸಂಯೋಗನ್ತಾನಂ ಮಾ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ ಸಣೇ, ತತ್ರೇವ ವುದ್ಧಿ ಆಗಮೋ ಹೋತಿ ಚ ಠಾನೇತಿ ಏಕಾರವುದ್ಧಾಗಮೋ।

“ಠಾನೇ”ತಿ ವಚನಾ ಚೇತ್ಥ, **ಯೂನ**ಮಾದೇಸಭೂತತೋ।
ಯವೇಹಿ ಪುಬ್ಬೇವ ಏಓ-ವುದ್ಧಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ ಆಗಮಾ॥

ಯಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿಭಾವೋ।

ವೇಯ್ಯಾಕರಣಿಕೋ, ನ್ಯಾಯಮಧೀತೇತಿ ನೇಯ್ಯಾಯಿಕೋ। ಏವಂ ತಕ್ಕಿಕೋ, ವೇದಿಕೋ, ನೇಮಿತ್ತಿಕೋ, ಕಾಯೇನ ಕತೋ ಪಯೋಗೋ ಕಾಯಿಕೋ, ಕಾಯೇನ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಕಾಯಿಕಂ, ವಚಸಾ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ವಾಚಸಿಕಂ। ಏವಂ ಮಾನಸಿಕಂ, ಏತ್ಥ ಚ “ಸಸರೇ ವಾಗಮೋ”ತಿ ಸುತ್ತೇ ವವತ್ಥಿತ**ವಾ**ಸದ್ದೇನ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇಪಿ **ಸಾ**ಗಮೋ, ಥೇರೇಹಿ ಕತಾ ಸಙ್ಗೀತಿ ಥೇರಿಕಾ। ಏವಂ ಪಞ್ಚಸತಿಕಾ, ಸತ್ತಸತಿಕಾ, ಏತ್ಥ “ಣವಣಿಕಾ”ದಿಸುತ್ತೇ ಅನುವತ್ತಿತ**ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಈಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ।

ಸನ್ನಿಧಾನತ್ಥೇ ಸರೀರೇ ಸನ್ನಿಧಾನಾ ವೇದನಾ ಸಾರೀರಿಕಾ, ಸಾರೀರಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ। ಏವಂ ಮಾನಸಿಕಾ, ಮಾನಸಿಕಂ।

ನಿಯುತ್ತತ್ಥೇ ದ್ವಾರೇ ನಿಯುತ್ತೋ ದೋವಾರಿಕೋ, ಏತ್ಥ “ಮಾಯೂನಮಾಗಮೋ ಠಾನೇ”ತಿ **ವ**ಕಾರತೋ ಪುಬ್ಬೇಓಕಾರಾಗಮೋ। ಏವಂ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೋ, ನಾಗರಿಕೋ, ನವಕಮ್ಮಿಕೋ, ವನಕಮ್ಮಿಕೋ, ಆದಿಕಮ್ಮಿಕೋ, ಓದರಿಕೋ, ರಥಿಕೋ, ಪಥಿಕೋ, ಉಪಾಯೇ ನಿಯುತ್ತೋ ಓಪಾಯಿಕೋ, ಚೇತಸಿ ನಿಯುತ್ತಾ ಚೇತಸಿಕಾ।

ಸಿಪ್ಪತ್ಥೇ ವೀಣಾವಾದನಂ ವೀಣಾ, ವೀಣಾ ಅಸ್ಸ ಸಿಪ್ಪಂ ವೇಣಿಕೋ। ಏವಂ ಪಾಣವಿಕೋ, ಮೋದಿಙ್ಗಿಕೋ, ವಂಸಿಕೋ।

ಭಣ್ಡತ್ಥೇ ಗನ್ಧೋ ಅಸ್ಸ ಭಣ್ಡನ್ತಿ ಗನ್ಧಿಕೋ। ಏವಂ ತೇಲಿಕೋ, ಗೋಳಿಕೋ, ಪೂವಿಕೋ, ಪಣ್ಣಿಕೋ, ತಮ್ಬೂಲಿಕೋ, ಲೋಣಿಕೋ।

ಜೀವಿಕತ್ಥೇ ಉರಬ್ಭಂ ಹನ್ತ್ವಾ ಜೀವತಿ, ಉರಬ್ಭಮಸ್ಸ ಜೀವಿಕಾತಿ ವಾ ಓರಬ್ಭಿಕೋ। ಏವಂ ಮಾಗವಿಕೋ, ಏತ್ಥ **ವ**ಕಾರಾಗಮೋ। ಸೂಕರಿಕೋ, ಸಾಕುಣಿಕೋ, ಮಚ್ಛಿಕೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ತೇನ ಕತಾದೀ”ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಗ್ಗಹಣೇನ ತೇನ ಹತಂ, ತೇನ ಬದ್ಧಂ, ತೇನ ಕೀತಂ, ತೇನ ದಿಬ್ಬತಿ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ಆವುಧೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ಆಬಾಧೋ, ತತ್ಥ ಪಸನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ, ತಮಸ್ಸ ಪರಿಮಾಣಂ, ತಸ್ಸ ರಾಸಿ, ತಂ ಅರಹತಿ, ತಮಸ್ಸ ಸೀಲಂ, ತತ್ಥ ಜಾತೋ, ತತ್ಥ ವಸತಿ, ತತ್ರ ವಿದಿತೋ, ತದತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತತೋ ಆಗತೋ, ತತೋ ಸಮ್ಭೂತೋ, ತದಸ್ಸ ಪಯೋಜನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಅತ್ಥೇ ಚ **ಣಿಕಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ - ಜಾಲೇನ ಹತೋ, ಹನತೀತಿ ವಾ ಜಾಲಿಕೋ। ಏವಂ ಬಾಳಿಸಿಕೋ, ವಾಕರಿಕೋ, ಸುತ್ತೇನ ಬದ್ಧೋ ಸುತ್ತಿಕೋ, ವರತ್ತಾಯ ಬದ್ಧೋ ವಾರತ್ತಿಕೋ ನಾಗೋ।

ವತ್ಥೇನ ಕೀತಂ ಭಣ್ಡಂ ವತ್ಥಿಕಂ। ಏವಂ ಕುಮ್ಭಿಕಂ, ಫಾಲಿಕಂ, ಸೋವಣ್ಣಿಕಂ, ಸಾತಿಕಂ। ಅಕ್ಖೇನ ದಿಬ್ಬತೀತಿ ಅಕ್ಖಿಕೋ। ಏವಂ ಸಾಲಾಕಿಕೋ, ತಿನ್ದುಕಿಕೋ, ಅಮ್ಬಫಲಿಕೋ। ಚಾಪೋ ಅಸ್ಸ ಆವುಧೋತಿ ಚಾಪಿಕೋ। ಏವಂ ತೋಮರಿಕೋ, ಮುಗ್ಗರಿಕೋ, ಮೋಸಲಿಕೋ।

ವಾತೋ ಅಸ್ಸ ಆಬಾಧೋತಿ ವಾತಿಕೋ। ಏವಂ ಸೇಮ್ಹಿಕೋ, ಪಿತ್ತಿಕೋ।

ಬುದ್ಧೇ ಪಸನ್ನೋ ಬುದ್ಧಿಕೋ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಿಕೋ, ಸಙ್ಘಿಕೋ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸನ್ತಕೋ ಬುದ್ಧಿಕೋ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಿಕೋ, ಸಙ್ಘಿಕೋ ವಿಹಾರೋ, ಸಙ್ಘಿಕಾ ಭೂಮಿ, ಸಙ್ಘಿಕಂ ಚೀವರಂ, ಪುಗ್ಗಲಿಕಂ।

ಕುಮ್ಭೋ ಅಸ್ಸ ಪರಿಮಾಣನ್ತಿ ಕುಮ್ಭಿಕಂ। ಏವಂ ಖಾರಿಕಂ, ದೋಣಿಕಂ। ಕುಮ್ಭಸ್ಸ ರಾಸಿ ಕುಮ್ಭಿಕೋ। ಕುಮ್ಭಂ ಅರಹತೀತಿ ಕುಮ್ಭಿಕೋ। ಏವಂ ದೋಣಿಕೋ, ಅಟ್ಠಮಾಸಿಕೋ, ಕಹಾಪಣಿಕೋ, ಆಸೀತಿಕಾ ಗಾಥಾ, ನಾವುತಿಕಾ, ಸಾತಿಕಂ, ಸಾಹಸ್ಸಿಕಂ। ಸನ್ದಿಟ್ಠಮರಹತೀತಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ, “ಏಹಿ ಪಸ್ಸಾ”ತಿ ಇಮಂ ವಿಧಿಂ ಅರಹತೀತಿ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕೋ।

ಸೀಲತ್ಥೇ ಪಂಸುಕೂಲಧಾರಣಂ ಪಂಸುಕೂಲಂ, ತಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಪಂಸುಕೂಲಿಕೋ। ಏವಂ ತೇಚೀವರಿಕೋ, ಏಕಾಸನೇ ಭೋಜನಸೀಲೋ ಏಕಾಸನಿಕೋ, ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಸನಸೀಲೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕೋ, ತಥಾ ಆರಞ್ಞಿಕೋ, ಸೋಸಾನಿಕೋ।

ಜಾತತ್ಥೇ ಅಪಾಯೇ ಜಾತೋ ಆಪಾಯಿಕೋ। ಏವಂ ನೇರಯಿಕೋ, ಸಾಮುದ್ದಿಕೋ ಮಚ್ಛೋ, ವಸ್ಸೇಸು ಜಾತೋ ವಸ್ಸಿಕೋ, ವಸ್ಸಿಕಾ, ವಸ್ಸಿಕಂ ಪುಪ್ಫಂ, ಸಾರದಿಕೋ, ಹೇಮನ್ತಿಕೋ, ವಾಸನ್ತಿಕೋ, ಚಾತುದ್ದಸಿಕೋ, ರಾಜಗಹೇ ಜಾತೋ, ರಾಜಗಹೇ ವಸತೀತಿ ವಾ ರಾಜಗಹಿಕೋ ಜನೋ, ಮಗಧೇಸು ಜಾತೋ, ವಸತೀತಿ ವಾ ಮಾಗಧಿಕೋ, ಮಾಗಧಿಕಾ, ಮಾಗಧಿಕಂ, ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಜಾತೋ, ವಸತೀತಿ ವಾ ಸಾವತ್ಥಿಕೋ, ಕಾಪಿಲವತ್ಥಿಕೋ, ವೇಸಾಲಿಕೋ।

ಲೋಕೇ ವಿದಿತೋ ಲೋಕಿಕೋ, ಲೋಕಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿಪಿ ಲೋಕಿಕೋ। ತಥಾ ಮಾತಿತೋ ಆಗತಂ ಮಾತಿಕಂ, ಪಿತಿತೋ ಆಗತಂ ಪೇತ್ತಿಕಂ ನಾಮಂ।

ಸಮ್ಭೂತತ್ಥೇ ಮಾತಿತೋ ಸಮ್ಭೂತಂ ಮತ್ತಿಕಂ। ಏವಂ ಪೇತ್ತಿಕಂ। ಉಪಧಿತಸ್ಸ ಪಯೋಜನಂ ಓಪಧಿಕಂ।

ಸಕತ್ಥೇಪಿ ಅಸಞ್ಞಾರೋಯೇವ ಅಸಞ್ಞಾರಿಕಂ। ಏವಂ ಸಸಞ್ಞಾರಿಕಂ, ನಾಮಮೇವ ನಾಮಿಕಂ। ಏವಂ ಆಖ್ಯಾತಿಕಂ, ಓಪಸಗ್ಗಿಕಂ, ನೇಪಾತಿಕಂ, ಚತುಮಹಾರಾಜೇ ಭತ್ತಿ ಏತೇಸನ್ತಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ। ಏವಂ ಅಞ್ಞತ್ಥೇಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

“ಕಸಾವೇನ ರತ್ತ”ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೬೨. ಣ ರಾಗಾ ತೇನರತ್ತಂ ತಸ್ಸೇದಮಞ್ಞತ್ಥೇಸು ಚ।

ರಾಗತ್ಥವಾಚಕಾ ಲಿಙ್ಗಮ್ಹಾ "ತೇನ ರತ್ತ"ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ, "ತಸ್ಸೇ"ತಿ ಛಟ್ಠಿಯನ್ತತೋ "ಇದ"ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಚ ಅಞ್ಞತ್ಥೇಸು ಚ **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ**।

ಕಾಸಾವಂ ವತ್ಥಂ। ಏವಂ ಕಾಸಾಯಂ, ಕುಸುಮ್ಭೇನ ರತ್ತಂ ಕೋಸುಮ್ಭಂ, ಹಲಿದ್ದಿಯಾ ರತ್ತಂ ಹಾಲಿದ್ದಂ, ಪತ್ತಙ್ಗಂ, ಮಞ್ಜಿಟ್ಠಂ, ಕುಙ್ಕುಮಂ, ನೀಲೇನ ರತ್ತಂ ನೀಲಂ। ಏವಂ ಪೀತಂ।

ಇದಮತ್ಥೇ ಮಹಿಂಸಸ್ಸ ಇದಂ ಮಾಹಿಂಸಂ ಮಂಸಂ, ದಧಿ ಸಪ್ಪಿ ಚಮ್ಮಾದಿಕಂ ವಾ, ಸೂಕರಸ್ಸ ಇದಂ ಸೂಕರಂ, ಕಚ್ಚಾಯನಸ್ಸ ಇದಂ ಕಚ್ಚಾಯನಂ ಬ್ಯಾಕರಣಂ। ಏವಂ ಸೋಗತಂ ಸಾಸನಂ।

"ಇಸಿಸ್ಸ ಇದ"ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

"ಸಣೇ, ಯೂನಮಾಗಮೋ ಠಾನೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೭೭. ಆತ್ತಞ್ಚ।

ಇ ಉಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಆದಿಸರಾನಂ **ಆತ್ತಞ್ಚ ಹೋತಿ ಸಣಕಾರಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಪರೇ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ರಿ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ ಠಾನೇತಿ **ಇ**ಕಾರಸ್ಸ **ಆತ್ತಂ**।

> ಠಾನಾಧಿಕಾರತೋ ಆತ್ತಂ, ಇಸೂಸಭಉಜಾದಿನಂ।
> ಇಸಿಸ್ಸ ತು ರಿಕಾರಾಗ-ಮೋ ಚಾತ್ತಾನನ್ತರೇ ಭವೇ॥

ಆರಿಸ್ಯಂ, ಉಸಭಸ್ಸ ಇದಂ ಆಸಭಂ ಠಾನಂ, ಆಸಭೀ ವಾಚಾ।

ಅಞ್ಞತ್ಥಗ್ಗಹಣೇನ ಪನ ಅವಿದೂರಭವೋ, ತತ್ರ ಭವೋ, ತತ್ರ ಜಾತೋ, ತತೋ ಆಗತೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ನಿವಾಸೋ, ತಸ್ಸ ಇಸ್ಸರೋ, ಕತ್ತಿಕಾದೀಹಿ ನಿಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ, ಸಾಸ್ಸ ದೇವತಾ, ತಮವೇಚ್ಚಾಧೀತೇ, ತಸ್ಸ ವಿಸಯೋ ದೇಸೋ, ತಸ್ಮಿಂ ದೇಸೇ ಅತ್ಥಿ, ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ತಂ ಅರಹತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಕಾರೋ, ತಮಸ್ಸ ಪರಿಮಾಣನ್ತಿ ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಚ **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**। ಯಥಾ - ವಿದಿಸಾಯ ಅವಿದೂರೇ ಭವೋ ವೇದಿಸೋ ಗಾಮೋ, ಉದುಮ್ಬರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಭವಂ ಓದುಮ್ಬರಂ ವಿಮಾನಂ।

ಭವತ್ಥೇ ಮನಸಿ ಭವಂ ಮಾನಸಂ ಸುಖಂ, ಸಾಗಮೋ। ಸರೇ ಭವೋ ಸಾರಸೋ ಸಕುಣೋ, ಸಾರಸಾ ಸಕುಣೀ, ಸಾರಸಂ ಪುಪ್ಫಂ , ಉರಸಿ ಭವೋ ಓರಸೋ ಪುತ್ತೋ, ಉರಸಿ ಸಂವಡ್ಢಿತತ್ತಾ, ಮಿತ್ತೇ ಭವಾ ಮೇತ್ತಾ, ಮೇತ್ತೀ ವಾ, ಪುರೇ ಭವಾ ಪೋರೀ ವಾಚಾ।

ಜಾತಾದೀಸು ಪಾವುಸೇ ಜಾತೋ ಪಾವುಸೋ ಮೇಘೋ, ಪಾವುಸಾ ರತ್ತಿ, ಪಾವುಸಂ ಅಬ್ಭಂ, ಸರದೇ ಜಾತೋ ಸಾರದೋ ಮಾಸೋ, ಸಾರದಾ ರತ್ತಿ, ಸಾರದಂ ಪುಪ್ಫಂ। ಏವಂ ಸಿಸಿರೋ, ಹೇಮನ್ತೋ, ವಸನ್ತೋ, ಗಿಮ್ಹೋ, ಮಥುರಾಯಂ ಜಾತೋ ಮಾಥುರೋ ಜನೋ, ಮಾಥುರಾ ಗಣಿಕಾ, ಮಾಥುರಂ ವತ್ಥಂ। ಮಥುರಾಯ ಆಗತೋ ಮಾಥುರೋ, ಮಥುರಾ ಅಸ್ಸ ನಿವಾಸೋತಿ ಮಾಥುರೋ, ಮಥುರಾಯ ಇಸ್ಸರೋ ಮಾಥುರೋ ರಾಜಾ। "ಸಬ್ಬತೋ ಕೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪುನ **ಸಬ್ಬತೋ**ಗ್ಗಹಣೇನ ತದ್ಧಿತತೋಪಿ ಕ್ವಚಿ ಸಸರ**ಕ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಮಾಥುರಕೋ ವಾ, ರಾಜಗಹೇ ಜಾತೋ, ರಾಜಗಹಾ ಆಗತೋ, ರಾಜಗಹೋ ಅಸ್ಸ ನಿವಾಸೋತಿ ವಾ, ರಾಜಗಹಸ್ಸ ಇಸ್ಸರೋತಿ ವಾ ರಾಜಗಹೋ, ರಾಜಗಹಕೋ ವಾ। ಏವಂ ಸಾಗಲೋ, ಸಾಗಲಕೋ ವಾ, ಪಾಟಲಿಪುತ್ತೋ, ಪಾಟಲಿಪುತ್ತಕೋ ವಾ, ವೇಸಾಲಿಯಂ ಜಾತೋತಿಆದಿಅತ್ಥೇ ವೇಸಾಲೋ, ವೇಸಾಲಕೋ ವಾ, ಕುಸಿನಾರೇ ಜಾತೋ

ಕೋಸಿನಾರೋ, ಕೋಸಿನಾರಕೋ ವಾ। ಏವಂ ಸಾಕೇತೋ, ಸಾಕೇತಕೋ ವಾ, ಕೋಸಮ್ಬೋ, ಕೋಸಮ್ಬಕೋ ವಾ, ಇನ್ದಪತ್ತೋ, ಇನ್ದಪತ್ತಕೋ ವಾ, ಕಪಿಲ್ಲೋ, ಕಪಿಲ್ಲಕೋ ವಾ, ಭಾರುಕಚ್ಛೋ, ಭಾರುಕಚ್ಛಕೋ ವಾ, ನಗರೇ ಜಾತೋ, ನಗರಾ ಆಗತೋ, ನಗರೇ ವಸತೀತಿ ವಾ ನಾಗರೋ, ನಾಗರಕೋ ವಾ। ಏವಂ ಜಾನಪದೋ।

ಜನಪದನಾಮೇಸು ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬಹುವಚನಮೇವ ಭವತಿ। ಯಥಾ - ಅಙ್ಗೇಸು ಜಾತೋ, ಅಙ್ಗೇಹಿ ಆಗತೋ, ಅಙ್ಗಾ ಅಸ್ಸ ನಿವಾಸೋ, ಅಙ್ಗಾನಂ ಇಸ್ಸರೋ ವಾ ಅಙ್ಗೋ, ಅಙ್ಗಕೋ ವಾ, ಮಾಗಧೋ, ಮಾಗಧಕೋ ವಾ, ಕೋಸಲೋ, ಕೋಸಲಕೋ ವಾ , ವೇದೇಹೋ, ವೇದೇಹಕೋ ವಾ, ಕಮ್ಬೋಜೋ, ಕಮ್ಬೋಜಕೋ ವಾ, ಗನ್ಧಾರೋ, ಗನ್ಧಾರಕೋ ವಾ, ಸೋವೀರೋ, ಸೋವೀರಕೋ ವಾ, ಸಿನ್ಧವೋ, ಸಿನ್ಧವಕೋ ವಾ, ಅಸ್ಸಕೋ, ಕಾಲಿಙ್ಗೋ, ಪಞ್ಚಾಲೋ, ಸಕ್ಕೋ, ತಥಾ ಸುರಟ್ಠೇ ಜಾತೋ, ಸುರಟ್ಠಸ್ಸ ಇಸ್ಸರೋ ವಾ ಸೋರಟ್ಠೋ, ಸೋರಟ್ಠಕೋ ವಾ। ಏವಂ ಮಹಾರಟ್ಠೋ, ಮಹಾರಟ್ಠಕೋ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ನಕ್ಖತ್ತಯೋಗೇ ಕತ್ತಿಕಾಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಯುತ್ತಾಯ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಕತ್ತಿಕೋ, ಮಗಸಿರೇನ ಚನ್ದಯುತ್ತೇನ ನಕ್ಖತ್ತೇನ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಮಾಗಸಿರೋ। ಏವಂ ಫುಸ್ಸೇನ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಫುಸ್ಸೋ, ಮಘಾಯ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಮಾಘೋ, ಫಗ್ಗುನಿಯಾ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಫಗ್ಗುನೋ, ಚಿತ್ತಾಯ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಚಿತ್ತೋ, ವಿಸಾಖಾಯ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ವೇಸಾಖೋ, ಜೇಟ್ಠಾಯ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಜೇಟ್ಠೋ, ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹಾಯ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಆಸಾಳ್ಹೋ, ಆಸಾಳ್ಹೀ ವಾ, ಸವಣೇನ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಸಾವಣೋ, ಸಾವಣೀ। ಭದ್ದೇನ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಭದ್ದೋ, ಅಸ್ಸಯುಜೇನ ಯುತ್ತೋ ಮಾಸೋ ಅಸ್ಸಯುಜೋ, ಬುದ್ಧೋ ಅಸ್ಸ ದೇವತಾತಿ ಬುದ್ಧೋ। ಏವಂ ಸೋಗತೋ, ಮಾಹಿನ್ದೋ, ಯಾಮೋ, ಸೋಮೋ।

ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಅವೇಚ್ಚಾಧೀತೇ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ। ಏವಂ ಮೋಹುತ್ತೋ, ನೇಮಿತ್ತೋ, ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜೋ, ವತ್ಥುವಿಜ್ಜೋ। ವಸಾತೀನಂ ವಿಸಯೋ ದೇಸೋ ವಾಸಾತೋ, ಉದುಮ್ಬರಾ ಅಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಸನ್ತೀತಿ ಓದುಮ್ಬರೋ ದೇಸೋ।

ಸಹಸ್ಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಸಾಹಸ್ಸೀ ಪರಿಖಾ, ಪಯಸಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪಾಯಾಸಂ, ಸಹಸ್ಸಂ ಅರಹತೀತಿ ಸಾಹಸ್ಸೀ ಗಾಥಾ, ಅಯಸೋ ವಿಕಾರೋ ಆಯಸೋ। ಏವಂ ಸೋವಣ್ಣೋ, ಪುರಿಸೋ ಪರಿಮಾಣಮಸ್ಸಾತಿ ಪೋರಿಸಂ ಉದಕಂ।

ಚಗ್ಗಹಣೇನ ತತ್ಥ ಜಾತೋ, ತತ್ಥ ವಸತಿ, ತಸ್ಸ ಹಿತಂ, ತಂ ಅರಹತೀತಿಆದೀಸು **ಣೇಯ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಜಾತೋ, ವಸತೀತಿ ವಾ ಬಾರಾಣಸೇಯ್ಯಕೋ, ಪುರೇ ವಿಯ **ಕ**ಕಾರಾಗಮೋ। ಏವಂ ಚಮ್ಪೇಯ್ಯಕೋ, ಸಾಗಲೇಯ್ಯಕೋ, ಮಿಥಿಲೇಯ್ಯಕೋ ಜನೋ, ಗಙ್ಗೇಯ್ಯೋ ಮಚ್ಛೋ, ಸಿಲಾಯ ಜಾತಂ ಸೇಲೇಯ್ಯಕಂ, ಕುಲೇ ಜಾತೋ ಕೋಲೇಯ್ಯಕೋ ಸುನಖೋ, ವನೇ ಜಾತಂ ವಾನೇಯ್ಯಂ ಪುಪ್ಫಂ। ಏವಂ ಪಬ್ಬತೇಯ್ಯೋ ಮಾನುಸೋ, ಪಬ್ಬತೇಯ್ಯಾ ನದೀ, ಪಬ್ಬತೇಯ್ಯಂ ಓಸಧಂ, ಪಥಸ್ಸ ಹಿತಂ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ, ಸಪತಿಸ್ಸ ಹಿತಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಧನಂ, ಪದೀಪೇಯ್ಯಂ ತೇಲಂ, ಮಾತು ಹಿತಂ ಮತ್ತೇಯ್ಯಂ। ಏವಂ ಪೇತ್ತೇಯ್ಯಂ। ದಕ್ಖಿಣಮರಹತೀತಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೩೭೮. ಜಾತಾದೀನಮಿಮಿಯಾ ಚ।

ಜಾತಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ ಸದ್ದಾನಂ ಅತ್ಥೇ **ಇಮ ಇಯ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ।

ಪಚ್ಛಾ ಜಾತೋ ಪಚ್ಛಿಮೋ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಚಿತ್ತಂ, ಅನ್ತೇ ಜಾತೋ ಅನ್ತಿಮೋ, ಅನ್ತಿಮಾ, ಅನ್ತಿಮಂ। ಏವಂ ಮಜ್ಝಿಮೋ, ಪುರಿಮೋ, ಉಪರಿಮೋ, ಹೇಟ್ಠಿಮೋ, ಪಚ್ಚನ್ತಿಮೋ, ಗೋಪ್ಫಿಮೋ, ಗನ್ಥಿಮೋ।

ತಥಾ **ಇಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯಾ ಜಾತೋ ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯೋ, ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯಾ, ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಯಂ। ಏವಂ ಅಸ್ಸಜಾತಿಯೋ, ಹತ್ಥಿಜಾತಿಯೋ, ಬೋಧಿಸತ್ತಜಾತಿಯೋ, ದಬ್ಬಜಾತಿಯೋ, ಸಮಾನಜಾತಿಯೋ, ಲೋಕಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಆದಿಗ್ಗಹಣೇನ ತತ್ಥ ನಿಯುತ್ತೋ, ತದಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಭವೋತಿಆದೀಸ್ವಪಿ **ಇಮ ಇಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಇಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಅನ್ತೇ ನಿಯುತ್ತೋ ಅನ್ತಿಮೋ, ಅನ್ತಿಯೋ, ಅನ್ತಿಕೋ, ಪುತ್ತೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಪುತ್ತಿಮೋ, ಪುತ್ತಿಯೋ, ವುತ್ತಿಕೋ, ಕಪ್ಪೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಕಪ್ಪಿಯೋ, ಜಟಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಜಟಿಯೋ, ಹಾನಭಾಗೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಹಾನಭಾಗಿಯೋ। ಏವಂ ಠಿತಿಭಾಗಿಯೋ, ಬೋಧಿಸ್ಸ ಪಕ್ಖೇ ಭವಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಾ, ಪಞ್ಚವಗ್ಗೇ ಭವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾ। ಏವಂ ಛಬ್ಬಗ್ಗಿಯಾ, ಉದರಿಯಂ, ಅತ್ತನೋ ಇದನ್ತಿ ಅತ್ತನಿಯಂ, ನಕಾರಾಗಮೋ।

ಚಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ **ಕಿಯ ಯಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಚ। ಜಾತಿಯಾ ನಿಯುತ್ತೋ ಜಾತಿಕಿಯೋ। ಏವಂ ಅನ್ಧಕಿಯೋ, ಜಚ್ಚನ್ಧೇ ನಿಯುತ್ತೋ ಜಚ್ಚನ್ಧಕಿಯೋ। ಸಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ ಸಕಿಯೋ। ಏವಂ ಪರಕಿಯೋ।

ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಸಾಧುಹಿತಭವಜಾತಾ**ದಿಅತ್ಥೇಸು। ಯಥಾ - ಕಮ್ಮನಿ ಸಾಧು ಕಮ್ಮಞ್ಞಂ। ಸಭಾಯಂ ಸಾಧು ಸಬ್ಭಂ, "ಯವತಂ ತಲನಾ"ದಿನಾ **ಉ**ಕಾರಾದಿ। ಏವಂ ಮೇಧಾಯ ಹಿತಂ ಮೇಜ್ಝಂ ಘಟಂ। ಪಾದಾನಂ ಹಿತಂ ಪಜ್ಜಂ ತೇಲಂ, ರಥಸ್ಸ ಹಿತಾ ರಚ್ಛಾ, ಗಾಮೇ ಭವೋ ಗಮ್ಮೋ , ಗವೇ ಭವಂ ಗಬ್ಯಂ, "ಓಸರೇ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇಪಿ **ಅವಾ**ದೇಸೋ। ಕವಿಮ್ಹಿ ಭವಂ ಕಬ್ಯಂ, ದಿವಿ ಭವಾ ದಿಬ್ಯಾ, **ಥ**ನತೋ ಜಾತಂ ಥಞ್ಞಂ, ಧನಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ ಧಞ್ಞಂ।

ಣ್ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಪರಿಸಾಯಂ ಸಾಧು ಪಾರಿಸಜ್ಜೋ, **ದ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಸಮಣಾನಂ ಹಿತಾ ಸಾಮಞ್ಞಾ ಜನಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಹಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಞ್ಞಾ, ಅರೂಪೇ ಭವಾ ಆರುಪ್ಪಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ರಾಜಪುತ್ತಾನಂ ಸಮೂಹೋ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೭೯. ಸಮೂಹತ್ಥೇ ಕಣಣಾ।

ಛಟ್ಠಿಯನ್ತತೋ "ತೇಸಂ ಸಮೂಹೋ"ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಕಣಣ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ **ಹೋ**ನ್ತಿ। ರಾಜಪುತ್ತಕೋ, ರಾಜಪುತ್ತಕಂ ವಾ, ರಾಜಪುತ್ತೋ। ಏವಂ ಮಾನುಸ್ಸಕೋ, ಮಾನುಸ್ಸೋ, ಮಾಥುರಕೋ, ಮಾಥುರೋ, ಪೋರಿಸಕೋ, ಪೋರಿಸೋ, ವುದ್ಧಾನಂ ಸಮೂಹೋ ವುದ್ಧಕೋ, ವುದ್ಧೋ। ಏವಂ ಮಾಯೂರಕೋ, ಮಾಯೂರೋ, ಕಾಪೋತೋ, ಕೋಕಿಲೋ, ಮಾಹಿಂಸಕೋ, ಮಾಹಿಂಸೋ, ಓಟ್ಠಕೋ, ಓರಬ್ಭಕೋ, ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಸಮೂಹೋ ಅಟ್ಠಕೋ, ರಾಜಾನಂ ಸಮೂಹೋ ರಾಜಕೋ, ಭಿಕ್ಖಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಭಿಕ್ಖೋ, ಸಿಕ್ಖಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಸಿಕ್ಖೋ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಮೂಹೋ ದ್ವಯಂ, "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಇ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅಯಾ**ದೇಸೋ। ಏವಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮೂಹೋ ತಯಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಸಮೂಹತ್ಥೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೮೦. ಗಾಮಜನಬನ್ಧುಸಹಾಯಾದೀಹಿ ತಾ।

ಗಾಮಜನಬನ್ಧುಸಹಾಯಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ **ತಾ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಸಮೂಹತ್ಥೇ। ಗಾಮಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಗಾಮತಾ। ಏವಂ ಜನತಾ, ಬನ್ಧುತಾ, ಸಹಾಯತಾ, ನಾಗರತಾ। "ತಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಸಕತ್ಥೇಪಿ** ದೇವೋಯೇವ ದೇವತಾ, **ತಾ**ಪಚ್ಚಯನ್ತಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಮಿತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತಾ।

೩೮೧. ತದಸ್ಸ ಠಾನಮಿಯೋ ಚ।

“ತದಸ್ಸ ಠಾನ”ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಛಟ್ಠಿಯನ್ತತೋ **ಇಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಮದನಸ್ಸ ಠಾನಂ ಮದನಿಯೋ, ಮದನಿಯಾ, ಮದನಿಯಂ, ಬನ್ಧನಸ್ಸ ಠಾನಂ ಬನ್ಧನಿಯಂ। ಏವಂ ಮುಚ್ಚನಿಯಂ। ರಜನಿಯಂ, ಗಮನಿಯಂ, ದಸ್ಸನಿಯಂ, ಉಪಾದಾನಿಯಂ, ಪಸಾದನಿಯಂ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಹಿತಾ**ದಿಅತ್ಥೇಪಿ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಹಿತಾ ಉಪಾದಾನಿಯಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೩೮೧. ಉಪಮತ್ಥಾಯಿತತ್ತಂ।

ಉಪಮತ್ಥೇ ಉಪಮಾವಾಚಿಲಿಙ್ಗತೋ **ಆಯಿತತ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಧೂಮೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಧೂಮಾಯಿತತ್ತಂ। ಏವಂ ತಿಮಿರಾಯಿತತ್ತಂ।

“ತದಸ್ಸ ಠಾನ”ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೮೨. ತನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ಥೇ ಲೋ।

“ತನ್ನಿಸ್ಸಿತ”ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ, “ತದಸ್ಸಠಾನ”ನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಚ **ಲ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ದುಟ್ಠು ನಿಸ್ಸಿತಂ, ದುಟ್ಠು ಠಾನಂ ವಾ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ, ದುಟ್ಠುಲ್ಲಾ ವಾಚಾ, ಲಸ್ಸ ದ್ವಿಭಾವೋ। ಏವಂ ವೇದಲ್ಲಂ।

“ಅಭಿಜ್ಝಾ ಅಸ್ಸ ಪಕತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾ ಅಸ್ಸ ಬಹುಲಾ”ತಿ ವಾ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೮೪. ಆಲು ತಬ್ಬಹುಲೇ।

ಪಠಮಾವಿಭತ್ಯನ್ತತೋ **ಆಲು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ “ತದಸ್ಸ ಬಹುಲ”ಮಿಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ಅಭಿಜ್ಝಾಲು, ಅಭಿಜ್ಝಾಲೂ, ಅಭಿಜ್ಝಾಲವೋ। ಏವಂ ಸೀತಾಲು, ಧಜಾಲು, ದಯಾಲು। “ಸಬ್ಬತೋ ಕೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ಪುನ **ಸಬ್ಬತೋ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಕ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಅಭಿಜ್ಝಾಲುಕೋ, ಅಭಿಜ್ಝಾಲುಕಾ, ಅಭಿಜ್ಝಾಲುಕಂ। ಏವಂ ಸೀತಾಲುಕೋ, ದಯಾಲುಕೋ, ತಥಾ ಹೀನೋವ ಹೀನಕೋ। ಏವಂ ಪೋತಕೋ, ಕುಮಾರಕೋ, ಮಾಣವಕೋ, ಮುದುಕೋ, ಉಜುಕೋ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ, ಓರಮತ್ತಕಂ, ಸೀಲಮತ್ತಕಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಯದನುಪಪನ್ನಾ ನಿಪಾತನಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಭಾಗಕುಚ್ಛಿತಸಞ್ಞಾನುಕಮ್ಪಾದಿಅತ್ಥೇಸು **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। **ಪಟಿಭಾಗತ್ಥೇ** ಹತ್ಥಿನೋ ಇವ ಹತ್ಥಿಕಾ। ಏವಂ ಅಸ್ಸಕಾ। **ಕುಚ್ಛಿತತ್ಥೇ** ಕುಚ್ಛಿತೋ ಸಮಣೋ ಸಮಣಕೋ। ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕೋ, ಮುಣ್ಡಕೋ, ಪಣ್ಡಿತಕೋ, ವೇಯ್ಯಾಕರಣಕೋ। **ಸಞ್ಞಾಯಂ** ಕತಕೋ, ಭಟಕೋ। **ಅನುಕಮ್ಪಾಯಂ** ಪುತ್ತಕೋ।

ತಥಾ **ಕಿಂಯತೇತ**ತೋ ಪರಿಮಾಣತ್ಥೇ **ತ್ತಕವನ್ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ। ಕಿಂ ಪರಿಮಾಣಮಸ್ಸಾತಿ ಕಿತ್ತಕಂ। ಏವಂ ಯತ್ತಕಂ, ತತ್ತಕಂ, ಏತ್ತಕಂ। **ವನ್ತುಮ್ಹಿ ಆ**ತ್ತಞ್ಚ, ಯಂ ಪರಿಮಾಣಮಸ್ಸಾತಿ ಯಾವಾ, ಯಾವನ್ತೋ , ಗುಣವನ್ತುಸಮಂ। ಏವಂ ತಾವಾ, ತಾವನ್ತೋ। ಏತಾವಾ, ಏತಾವನ್ತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಸುವಣ್ಣೇನ ಪಕತ”ನ್ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೮೫. ತಪ್ಪಕತಿವಚನೇ ಮಯೋ।

ತಪ್ಪಕತಿವಚನತ್ಥೇ **ಮಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಪಕರೀಯತೀತಿ ಪಕತಿ, ತೇನ ಪಕತಿ ತಪ್ಪಕತಿ, ತಪ್ಪಕತಿಯಾ ವಚನಂ ಕಥನಂ **ತಪ್ಪಕತಿವಚನಂ**। ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ರಥೋ, ಸೋವಣ್ಣಮಯೋ ವಾ, ಸುವಣ್ಣಮಯಾ ಭಾಜನವಿಕತಿ, ಸುವಣ್ಣಮಯಂ ಭಾಜನಂ। ಏವಂ ರೂಪಿಯಮಯಂ, ರಜತಮಯಂ, ಜತುಮಯಂ, ದಾರುಮಯಂ, ಮತ್ತಿಕಾಮಯಂ, ಇದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಇದ್ಧಿಮಯಂ।

ಮನತೋ ನಿಪ್ಫನ್ನಾ ಮನೋಮಯಾ, ಅಯಸಾಪಕತಂ ಅಯೋಮಯಂ। ಏತ್ಥ ಚ “ಮನೋಗಣಾದೀನ”ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೩೮೯. ಏತೇಸಮೋ ಲೋಪೇ।

ಏತೇಸಂ ಮನೋಗಣಾದೀನಂ ಅನ್ತೋ **ಓ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇ ಕತೇತಿ **ಓ**ಕಾರೋ।

ಗವೇನ ಪಕತಂ ಕರೀಸಂ, ಗೋತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ವಾ ಗೋಮಯಂ। “ಮಯೋ”ತಿಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಸಕತ್ಥೇಪಿ** ದಾನಮೇವ ದಾನಮಯಂ, ಸೀಲಮಯಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಂಸಟ್ಠಾದಿಅನೇಕತ್ಥತದ್ಧಿತಂ।

ಭಾವತದ್ಧಿತ

“ಅಲಸಸ್ಸ ಭಾವೋ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೮೭. ಣ್ಯತ್ತತಾ ಭಾವೇ ತು।

ಛಟ್ಠಿಯನ್ತತೋ **ಣ್ಯತ್ತತಾ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ “ತಸ್ಸ ಭಾವೋ” ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ, **ತು**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ **ತ್ತನಣೇಯ್ಯಾ**ದಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಚ। ಭವನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧಿಸದ್ದಾ ಇತಿ **ಭಾವೋ,** ಸದ್ದಪ್ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ, ವುತ್ತಞ್ಚ - “ಯಸ್ಸ ಗುಣಸ್ಸ ಹಿ ಭಾವಾ ದಬ್ಬೇ ಸದ್ದನಿವೇಸೋ ತದಭಿಧಾನೇಣ್ಯತ್ತತಾದಯೋ”ತಿ। **ಣ್ಯತ್ತತ್ತನ**ನ್ತಾನಂ ನಿಚ್ಚಂ ನಪುಂಸಕತ್ತಂ, **ತಾ**ಪಚ್ಚಯನ್ತಸ್ಸ ಸಭಾವತೋ ನಿಚ್ಚಮಿತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತಾ। **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋಯಂ ಗುಣವಚನೇ **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ದೀಹಿ, ತತ್ಥ “ಅವಣ್ಣೋ ಯೇ ಲೋಪಞ್ಚಾ”ತಿ **ಅವಣ್ಣ**ಲೋಪೋ, ಆದಿವುದ್ಧಿ।

ಆಲಸ್ಯಂ। ಏವಂ ಆರೋಗ್ಯಂ, ಉದಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವೋ ಓದಗ್ಯಂ, ಸಖಿನೋ ಭಾವೋ ಸಖ್ಯಂ, ಅಣಣಸ್ಸ ಭಾವೋ ಆಣಣ್ಯಂ, ವಿಧವಾಯ ಭಾವೋ ವೇಧಬ್ಯಂ, ದುಬ್ಬಲಸ್ಸ ಭಾವೋ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ, ಚಪಲಸ್ಸ ಭಾವೋ ಚಾಪಲ್ಯಂ।

ವಿಯತ್ತಸ್ಸ ಭಾವೋ ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಂ, ಮಚ್ಛರಸ್ಸ ಭಾವೋ ಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಏವಂ ಇಸ್ಸರಿಯಂ, ಆಲಸಿಯಂ, ಮುಣ್ಡಿಯಂ, ಮೂಳ್ಹಿಯಂ। ಏತ್ಥ “ವೇಯ್ಯತ್ತಿಯ”ನ್ತಿಆದೀಸು “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ **ಯಮ್ಹಿ ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ।

“ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪಣ್ಡಿತ್ಯ”ನ್ತಿಆದೀಸು “ಯವತಂ ತಲನದಕಾರಾನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಚಲಞಜಕಾರತ್ತ”ನ್ತಿ **ತ್ಯ**ಕಾರಸಂಯೋಗಾದೀನಂ **ಚಲಞಜ**ಕಾರಾದೇಸಾ , ದ್ವಿತ್ತಂ। ಪಣ್ಡಿಚ್ಚಂ, ಬಹುಸ್ಸುತಸ್ಸ ಭಾವೋ ಬಾಹುಸ್ಸಚ್ಚಂ, “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ, ಏವಂ ಪೋರೋಹಿಚ್ಚಂ, ಅಧಿಪತಿಸ್ಸ ಭಾವೋ ಆಧಿಪಚ್ಚಂ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಸ್ಸ ಭಾವೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಂ, **ಇವಣ್ಣ**ಲೋಪೋ। ಕುಸಲಸ್ಸ ಭಾವೋ ಕೋಸಲ್ಲಂ। ಏವಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ, ಸಮಾನಾನಂ ಭಾವೋ ಸಾಮಞ್ಞಂ, ಗಿಲಾನಸ್ಸ ಭಾವೋ ಗೇಲಞ್ಞಂ, “ಕ್ವಚಾದಿಮಜ್ಝುತ್ತರಾ”ದಿಸುತ್ತೇನ ಸಂಯೋಗೇ ಪರೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ।

ಸುಹದಸ್ಸ ಭಾವೋಸೋಹಜ್ಜಂ। ಏವಂ ವೇಸಾರಜ್ಜಂ, ಕುಸೀದಸ್ಸಭಾವೋಕೋಸಜ್ಜಂ, “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ ಈಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ। ತಥಾ “ಪುರಿಸಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪೋರಿಸ”ನ್ತಿಆದೀಸು “ಯವತಂ ತಲನಾ”ದಿಸುತ್ತೇ **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಯವತಂ **ಸಕಾರಕಚಟಪ**ವಗ್ಗಾನಂ **ಸಕಾರಕಚಟಪ**ವಗ್ಗಾದೇಸಾ। ಸುಮನಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸೋಮನಸ್ಸಂ। ಏವಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಸೋವಚಸ್ಸಂ, ದೋವಚಸ್ಸಂ, ಏತ್ಥ **ಸ**ಕಾರಾಗಮೋ। ತಥಾ ನಿಪಕಸ್ಸ ಭಾವೋ ನೇಪಕ್ಕಂ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಏವಂ ಆಧಿಕ್ಕಂ, ದುಭಗಸ್ಸ ಭಾವೋ ದೋಭಗ್ಗಂ,

ವಾಣಿಜಸ್ಸ ಭಾವೋ ವಾಣಿಜ್ಜಂ, ರಾಜಿನೋ ಭಾವೋ ರಜ್ಜಂ, "ಕ್ವಚಾ"ದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಸರೂಪಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಾರುಪ್ಪಂ। ಏವಂ ಓಪಮ್ಮಂ, ಸೋಖುಮ್ಮಂ।

ತಥಸ್ಸ ಭಾವೋ ತಚ್ಛಂ, ದುಮ್ಮೇಧಸ್ಸ ಭಾವೋ ದುಮ್ಮೇಜ್ಝಂ, ಸಮಣಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸಾಮಞ್ಞಂ। ಏವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಞ್ಞಂ, ನಿಪುಣಸ್ಸ ಭಾವೋ ನೇಪುಞ್ಞಂ। "ತಚ್ಛ"ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಯವತಂ **ಥಧಣ**ಕಾರಾನಂ **ಛಝಞ**ಕಾರಾದೇಸಾ।

ತ್ತತಾಪಚ್ಚಯೇಸು - ಪಂಸುಕೂಲಿಕಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪಂಸುಕೂಲಿಕತ್ತಂ, ಪಂಸುಕೂಲಿಕತಾ। ಏವಂ ತೇಚೀವರಿಕತ್ತಂ, ತೇಚೀವರಿಕತಾ, ಓದರಿಕತ್ತಂ, ಓದರಿಕತಾ, ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ, ಮನುಸ್ಸತಾ ಜಾತಿ, ನೀಲತ್ತಂ, ನೀಲತಾ ಗುಣೋ, ಯಾಚಕತ್ತಂ, ಯಾಚಕತಾ ಕ್ರಿಯಾ, ದಣ್ಡಿತ್ತಂ, ದಣ್ಡಿತಾ ದಬ್ಬಂ, ಸಚ್ಚವಾದಿತಾ, ಪಾರಮಿತಾ, ಕತಞ್ಞುತಾ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾ, "ಕ್ವಚಾ"ದಿನಾ **ತಾ**ಪಚ್ಚಯೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾ, ಅಸಂಸಗ್ಗತಾ, ಭಸ್ಸಾರಾಮತಾ, ನಿದ್ದಾರಾಮತಾ, ಲಹುತಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತ್ತನಪಚ್ಚಯೇ - ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪುಥುಜ್ಜನತ್ತನಂ, ವೇದನತ್ತನಂ, ಜಾಯತ್ತನಂ।

ಣೇಯ್ಯೇ - ಸುಚಿಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸೋಚೇಯ್ಯಂ। ಏವಂ ಆಧಿಪಚ್ಚೇಯ್ಯಂ, ಕವಿಸ್ಸ ಭಾವೋಕಾವೇಯ್ಯಂ, ಥೇನಸ್ಸ ಭಾವೋ ಥೇಯ್ಯಂ, ಮಹಾವುತ್ತಿನಾ **ನ**ಕಾರಸ್ಸ **ಲೋಪೋ**।

"ಣ್ಯತ್ತತಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಕಮ್ಮನಿ, ಸಕತ್ಥೇ ಚ **ಣ್ಯಾ**ದಯೋ, ವೀರಾನಂ ಭಾವೋ, ಕಮ್ಮಂ ವಾ ವೀರಿಯಂ, ಪರಿಭಟಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಪಾರಿಭಟ್ಯಂ, ಪಾರಿಭಟ್ಯಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪಾರಿಭಟ್ಯತಾ। ಏವಂ ಸೋವಚಸ್ಸತಾ, ಭಿಸಗ್ಗಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಭೇಸಜ್ಜಂ, ಬ್ಯಾವಟಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ವೇಯ್ಯಾವಚ್ಚಂ, ಸಠಸ್ಸ ಭಾವೋ, ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ।

ಸಕತ್ಥೇ ಪನ - ಯಥಾಭೂತಮೇವ ಯಥಾಭುಚ್ಚಂ, ಕರುಣಾಯೇವ ಕಾರುಞ್ಞಂ, ಪತ್ತಕಾಲಮೇವ ಪತ್ತಕಲ್ಲಂ, ಆಕಾಸಾನನ್ತಮೇವ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಂ, ಕಾಯಪಾಗುಞ್ಞಮೇವ ಕಾಯಪಾಗುಞ್ಞತಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ವಿಸಮಸ್ಸ ಭಾವೋ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

"ತ್ತತಾ, ಭಾವೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೮೮. ಣ ವಿಸಮಾದೀಹಿ।

ವಿಸಮಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಛಟ್ಠಿಯನ್ತೇಹಿ **ಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ**, **ತ್ತ ತಾ** ಚ "ತಸ್ಸ ಭಾವೋ" ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ಆಕತಿಗಣೋಯಂ। ವೇಸಮಂ, ವಿಸಮತ್ತಂ, ವಿಸಮತಾ। ಸುಚಿಸ್ಸ ಭಾವೋ ಸೋಚಂ, ಸುಚಿತ್ತಂ, ಸುಚಿತಾ, ಗರುನೋ ಭಾವೋ ಗಾರವೋ, ಆದಿವುದ್ಧಿ, "ಓ ಸರೇ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇನ **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ ಚ **ಅವಾ**ದೇಸೋ। ಪಟುನೋ ಭಾವೋ ಪಾಟವಂ, ಪಟುತ್ತಂ, ಪಟುತಾ।

ಉಜುನೋ ಭಾವೋ ಅಜ್ಜವಂ, ಮುದುನೋ ಭಾವೋ ಮದ್ದವಂ ಇಚ್ಚತ್ರ "ಆತ್ತಞ್ಚಾ"ತಿ **ಣಮ್ಹಿ ಇ**ಕಾರುಕಾರಾನಂ **ಆ**ತ್ತಂ, **ದ್ವಿ**ಭಾವೋ, ಸಂಯೋಗೇ ಆದಿರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ। ಉಜುತಾ, ಮುದುತಾ। ಏವಂ ಇಸಿಸ್ಸ ಭಾವೋ ಆರಿಸ್ಯಂ, ಆಸಭಂ, ಕುಮಾರಸ್ಸ ಭಾವೋಕೋಮಾರಂ, ಯುವಸ್ಸ ಭಾವೋ ಯೋಬ್ಬನಂ, ಮಹಾವುತ್ತಿನಾ **ನ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಪರಮಾನಂ ಭಾವೋ, ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಪಾರಮೀ ದಾನಾದಿಕ್ರಿಯಾ, "ಣವಣಿಕಾ"ದಿಸುತ್ತೇನ **ಈ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಮಗ್ಗಾನಂ ಭಾವೋ ಸಾಮಗ್ಗೀ।

೩೮೯. ರಮಣೀಯಾದಿತೋ ಕಣ।

ರಮಣೀಯಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ **ಕಣ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ತ್ತ ತಾ** ಚ ಭಾವತ್ಥೇ। ರಮಣೀಯಸ್ಸ ಭಾವೋ ರಾಮಣೀಯಕಂ, ರಮಣೀಯತ್ತಂ, ರಮಣೀಯತಾ । ಏವಂ ಮಾನುಞ್ಞಕಂ, ಮನುಞ್ಞತ್ತಂ, ಮನುಞ್ಞತಾ, ಪಿಯರೂಪಕಂ, ಪಿಯರೂಪತ್ತಂ, ಪಿಯರೂಪತಾ, ಕಲ್ಯಾಣಕಂ, ಕಲ್ಯಾಣತ್ತಂ, ಕಲ್ಯಾಣತಾ, ಚೋರಕಂ, ಚೋರಿಕಾ ವಾ, ಚೋರತ್ತಂ, ಚೋರತಾ, ಅಡ್ಢಕಂ, ಅಡ್ಢತ್ತಂ, ಅಡ್ಢತಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭಾವತದ್ಧಿತಂ।

ವಿಸೇಸತದ್ಧಿತ

“ಸಬ್ಬೇ ಇಮೇ ಪಾಪಾ ಅಯಮಿಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ಪಾಪೋ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೯೦. ವಿಸೇಸೇ ತರತಮಿಸಿಕಿಯಿಟ್ಠಾ।

ವಿಸೇಸತ್ಥೇ **ತರ ತಮ ಇಸಿಕ ಇಯ ಇಟ್ಠ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪಾಪತರೋ, ಪಾಪತರಾ, ಪಾಪತರಂ। ತತೋಪಿ ಅಧಿಕೋ ಪಾಪತಮೋ, ಪಾಪತಮಾ, ಪಾಪತಮಂ। ಪಾಪಿಸಿಕೋ, ಪಾಪಿಸಿಕಾ, ಪಾಪಿಸಿಕಂ। ಪಾಪಿಯೋ, ಪಾಪಿಯಾ, ಪಾಪಿಯಂ। ಪಾಪಿಟ್ಠೋ, ಪಾಪಿಟ್ಠಾ, ಪಾಪಿಟ್ಠಂ। ಅತಿಸಯೇನ ಪಾಪಿಟ್ಠೋ, ಪಾಪಿಟ್ಠತರೋ। ಏವಂ ಪಟುತರೋ, ಪಟುತಮೋ, ಪಟಿಸಿಕೋ, ಪಟಿಯೋ, ಪಟಿಟ್ಠೋ। ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅತಿಸಯೇನ ವರೋ ವರತರೋ, ವರತಮೋ, ವರಿಸಿಕೋ, ವರಿಯೋ, ವರಿಟ್ಠೋ। ಏವಂ ಪಣೀತತರೋ, ಪಣೀತತಮೋ।

“ಸಬ್ಬೇ ಇಮೇ ವುಡ್ಢಾ ಅಯಮಿಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ವುಡ್ಢೋ”ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಇಯಇಟ್ಠ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ।

೩೯೧. ವುಡ್ಢಸ್ಸ ಜೋ ಇಯಿಟ್ಠೇಸು।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ವುಡ್ಢ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಜೋ** ಹೋತಿ **ಇಯ ಇಟ್ಠ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು। ಜೇಯ್ಯೋ, ಜೇಟ್ಠೋ, ಏತ್ಥ ಚ “ಸರಲೋಪಾದಿ”ಸುತ್ತೇ **ತು**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಲೋಪಮಕತ್ವಾ** “ಸರಾ ಸರೇ ಲೋಪ”ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಸರೇ ಲುತ್ತೇ “ಕ್ವಚಾಸವಣ್ಣಂ ಲುತ್ತೇ”ತಿ **ಏಕಾರೋ**।

“ಇಯಿಟ್ಠೇಸೂ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, “ಜೋ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೩೯೨. ಪಸತ್ಥಸ್ಸ ಸೋ ಚ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಪಸತ್ಥ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ, **ಜೋ** ಚ ಇಯಿಟ್ಠೇಸು। ಅಯಞ್ಚ ಪಸತ್ಥೋ ಅಯಞ್ಚ ಪಸತ್ಥೋ ಸಬ್ಬೇ ಇಮೇ ಪಸತ್ಥಾ ಅಯಮಿಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ಪಸತ್ಥೋತಿ ಸೇಯ್ಯೋ, ಸೇಟ್ಠೋ, ಜೇಯ್ಯೋ, ಜೇಟ್ಠೋ।

೩೯೩. ಅನ್ತಿಕಸ್ಸ ನೇದೋ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಅನ್ತಿಕ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ನೇದಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ಇಯಿಟ್ಠೇಸು। ವಿಸೇಸೇನ ಅನ್ತಿಕೋತಿ ನೇದಿಯೋ, ನೇದಿಟ್ಠೋ।

೩೯೪. ಬಾಳ್ಹಸ್ಸ ಸಾಧೋ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಬಾಳ್ಹ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸಾಧಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ಇಯಿಟ್ಠೇಸು। ವಿಸೇಸೇನ ಬಾಳ್ಹೋತಿ ಸಾಧಿಯೋ, ಸಾಧಿಟ್ಠೋ।

೩೯೫. ಅಪ್ಪಸ್ಸ ಕಣ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಅಪ್ಪ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಕಣ ಹೋತಿ** ಇಯಿಟ್ಠೇಸು। ವಿಸೇಸೇನ ಅಪ್ಪೋತಿ ಕಣಿಯೋ, ಕಣಿಟ್ಠೋ।

"ವಿಸೇಸೇನ ಯುವಾ"ತಿ ಅತ್ಥೇ "ಕಣ"ಇತಿ ವತ್ತತೇ।

೩೯೬. ಯುವಾನಞ್ಚ ।

ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಯುವ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಕಣ ಹೋ**ತಿ ಇಯಿಟ್ಠೇಸು। "ತೇಸು ವುದ್ಧಿ"ತಿಆದಿನಾ **ಣ**ಕಾರಸ್ಸ **ನ**ಕಾರೋ। ಕನಿಯೋ, ಕನಿಟ್ಠೋ।

೩೯೭. ವನ್ತು ಮನ್ತು ವೀನಞ್ಚ ಲೋಪೋ।

ವನ್ತುಮನ್ತುವೀ ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ **ಲೋಪೋ ಹೋ**ತಿ ಇಯಿಟ್ಠೇಸು। ಸಬ್ಬೇ ಇಮೇ ಗುಣವನ್ತೋ ಅಯಮಿಮೇಸಂ ವಿಸೇಸೇನ ಗುಣವಾತಿ ಗುಣಿಯೋ, ಗುಣಿಟ್ಠೋ, ವಿಸೇಸೇನ ಸತಿಮಾತಿ ಸತಿಯೋ, ಸತಿಟ್ಠೋ, ವಿಸೇಸೇನ ಮೇಧಾವೀತಿ ಮೇಧಿಯೋ, ಮೇಧಿಟ್ಠೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಿಸೇಸತದ್ಧಿತಂ।

ಅಸ್ಸತ್ಥಿತದ್ಧಿತ

"ಮೇಧಾ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೩೯೮. ತದಸ್ಸತ್ಥೀತಿ ವೀ ಚ।

ಪಠಮಾವಿಭತ್ಯನ್ತಾ "ತದಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತಿ" ಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು **ವೀ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಮೇಧಾಮಾಯಾ** ಸದ್ದೇಹಿ ಚಾಯಂ। ಮೇಧಾವೀ, ಮೇಧಾವಿನೋ। ಇತ್ಥಿಯಂ **ಈ**ಕಾರನ್ತತ್ತಾ "ಪತಿಭಿಕ್ಖುರಾಜೀಕಾರನ್ತೇಹಿ ಇನೀ"ತಿ **ಇನೀ,** ಮೇಧಾವಿನೀ, ಮೇಧಾವಿನಿಯೋ। ನಪುಂಸಕೇ ಮೇಧಾವಿ ಕುಲಂ। ಏವಂ ಮಾಯಾವೀ, ಮಾಯಾವಿನೀ, ಮಾಯಾವಿ ಚಿತ್ತಂ।

ಚಗ್ಗಹಣೇನ **ಸೋ ಇ ಲವ ಆಲಾ**ದಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಚ। ಯಥಾ - ಸುಮೇಧಾ ಯಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಸುಮೇಧಸೋ, ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಏವಂ ಲೋಮಸೋ। ಪಿಚ್ಛಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಪಿಚ್ಛಿಲೋ। ಏವಂ ಫೇನಿಲೋ, ತುಣ್ಡಿಲೋ, ಜಟಿಲೋ। ಕೇಸಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಕೇಸವೋ, ವಾಚಾಲೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ತಪೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

"ತದಸ್ಸತ್ಥೀ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೩೯೯. ತಪಾದಿತೋ ಸೀ।

ತಪಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ **ಸೀ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ "ತದಸ್ಸತ್ಥಿ" ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ಸಸ್ಸ ದ್ವಿಭಾವೋ। ತಪಸ್ಸೀ, ತಪಸ್ಸಿನೋ, ತಪಸ್ಸಿನೀ, ತಪಸ್ಸಿ। ಏವಂ ತೇಜಸ್ಸೀ, ಯಸಸ್ಸೀ, ಮನಸ್ಸೀ, ಪಯಸ್ಸೀ।

“ದಣ್ಡೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೪೦೦. ದಣ್ಡಾದಿತೋ ಇಕಈ।

ಆದಿಸದ್ದೋಯಂ ಪಕಾರತ್ಥೋ, **ದಣ್ಡ**ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಅವಣ್ಣನ್ತಾ **ಇಕ ಈ** ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ “ತದಸ್ಸತ್ಥಿ” ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ದಣ್ಡಿಕೋ, ದಣ್ಡೀ, ದಣ್ಡಿನೋ, ದಣ್ಡಿನೀ। ಏವಂ ಮಾಲಿಕೋ, ಮಾಲೀ, ಮಾಲಿನೀ, ಛತ್ತಿಕೋ, ಛತ್ತೀ, ರೂಪಿಕೋ, ರೂಪೀ, ಕೇಸಿಕೋ, ಕೇಸೀ, ಸಙ್ಖೀ, ಞಾಣೀ, ಹತ್ಥೀ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೪೦೧. ಮಧ್ವಾದಿತೋ ರೋ।

ಮಧುಆದಿತೋ **ರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ “ತದಸ್ಸತ್ಥೀ”ತಿ ಅತ್ಥೇ। ಮಧು ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಮಧುರೋ ಗುಳೋ, ಮಧುರಾ ಸಕ್ಖರಾ, ಮಧುರಂ ಖೀರಂ, ಕುಞ್ಜಾ ಹನೂ ಏತಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ ಕುಞ್ಜರೋ, ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಮುಖಮಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಮುಖರೋ, ಸುಸಿ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸುಸಿರೋ। ಏವಂ ರುಚಿರೋ, ನಗರೋ।

“ಗುಣೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೪೦೨. ಗುಣಾದಿತೋವನ್ತು।

ಗುಣಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ **ವನ್ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ “ತದಸ್ಸ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ಅತ್ಥೇ। ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇ, ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ ಚ ಕತೇ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**। ಗುಣವನ್ತು **ಸಿ,** “ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ, ನ್ತುಸ್ಸಾ”ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “ಆ ಸಿಮ್ಹೀ”ತಿ **ಆತ್ತಂ**, ಗುಣವಾ ಪುರಿಸೋ, ಸೇಸಂ ಞೇಯ್ಯಂ। ಏವಂ ಗಣವಾ, ಕುಲವಾ ಇಚ್ಚಾದಯೋ। ಇತ್ಥಿಯಂ “ಣವ ಣಿಕ ಣೇಯ್ಯಣನ್ತೂಹೀ”ತಿ ಈಪಚ್ಚಯೋ, “ವಾ”ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ “ನ್ತುಸ್ಸ ತಮೀಕಾರೇ”ತಿ **ತ**ಕಾರೋ, ಗುಣವತೀ, ಗುಣವನ್ತೀ ಇಚ್ಚಾದಿ। ನಪುಂಸಕೇ “ಅಂ ನಪುಂಸಕೇ”ತಿ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ ನ್ತುಸ್ಸ **ಅಮಾದೇಸೋ**, ಗುಣವಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಸತಿ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

“ತದಸ್ಸತ್ಥೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೯೩. ಸತ್ಯಾದೀಹಿ ಮನ್ತು।

ಸತಿಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಅವಣ್ಣನ್ತರಹಿತೇಹಿ ಪಠಮಾವಿಭತ್ಯನ್ತೇಹಿ ಲಿಙ್ಗೇಹಿ **ಮನ್ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ “ತದಸ್ಸತ್ಥೀ”ತಿ ಅತ್ಥೇ। ಸೇಸಂ **ಗುಣವನ್ತು**ಸಮಂ। ಸತಿಮಾ, ಸತಿಮತೀ, ಸತಿಮನ್ತೀ, ಸತಿಮಂ। ಏವಂ ಧಿತಿಮಾ, ಗತಿಮಾ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ತಥಾ “ಆಯು ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಆಯು ಮನ್ತು**”ಇಚ್ಚತ್ರ -

೪೦೪. ಆಯುಸ್ಸುಕಾರಾಸಮನ್ತುಮ್ಹಿ ।

ಆಯುಸ್ಸ ಉಕಾರೋ **ಅಸ** ಹೋತಿ **ಮನ್ತು**ಮ್ಹೀತಿ ಅಸಾದೇಸೋ। ಆಯಸ್ಮಾ, ಸೇಸಂ ಸಮಂ। ಗಾವೋ ಅಸ್ಸ ಸನ್ತೀತಿ ಗೋಮಾ, ಗೋಮನ್ತೋ, ಗೋಮತೀ, ಗೋಮನ್ತೀ, ಗೋಮಂ ಕುಲಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಸದ್ಧಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೪೦೫. ಸದ್ಧಾದಿತೋ ಣ।

ಸದ್ಧಾ ಪಞ್ಞಾಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ **ಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ "ತದಸ್ಸತ್ಥಿ"ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ। ಸದ್ಧೋ ಪುರಿಸೋ, ಸದ್ಧಾ ಕಞ್ಞಾ, ಸದ್ಧಂ ಕುಲಂ। ಏವಂ ಪಞ್ಞೋ, ಅಮಚ್ಛರೋ, ತಥಾ ಬುದ್ಧಂ, ಬುದ್ಧಿ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಬುದ್ಧೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಸ್ಸತ್ಥಿತದ್ಧಿತಂ।

ಸಙ್ಖ್ಯಾತದ್ಧಿತ

"ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪೂರಣೋ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೪೦೬. ಸಙ್ಖ್ಯಾಪೂರಣೇ ಮೋ।

ಪೂರಯತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾ ಅನೇನಾತಿ ಪೂರಣೋ, ಸಙ್ಖ್ಯಾಯ ಪೂರಣೋ **ಸಙ್ಖ್ಯಾಪೂರಣೋ,** ತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪೂರಣತ್ಥೇ ಛಟ್ಠಿಯನ್ತತೋ **ಮ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಪಞ್ಚಮೋ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪೂರಣೀ ಪಞ್ಚಮೀ, "ನದಾದಿತೋ ವಾ ಈ"ತಿ ಈಪಚ್ಚಯೋ। "ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಆಪಚ್ಚಯೋ, ಪಞ್ಚಮಾ ವೀರಿಯಪಾರಮೀ, ಪಞ್ಚಮಂ ಝಾನಂ। ಏವಂ ಸತ್ತಮೋ, ಸತ್ತಮೀ, ಸತ್ತಮಾ, ಸತ್ತಮಂ, ಅಟ್ಠಮೋ, ಅಟ್ಠಮೀ, ಅಟ್ಠಮಾ, ಅಟ್ಠಮಂ, ನವಮೋ , ನವಮೀ, ನವಮಾ, ನವಮಂ, ದಸಮೋ, ದಸಮೀ, ದಸಮಾ, ದಸಮಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಸಙ್ಖ್ಯಾಪೂರಣೇ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೪೦೭. ಚತುಚ್ಛೇಹಿ ಥಠಾ।

ಚತುಛಇಚ್ಚೇತೇಹಿ **ಥಠ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪೂರಣತ್ಥೇ। ಚತುನ್ನಂ ಪೂರಣೋ ಚತುತ್ಥೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಚತುತ್ಥೀ, ಚತುತ್ಥಾ, ಚತುತ್ಥಂ, ಛನ್ನಂ ಪೂರಣೋ ಛಟ್ಠೋ, ಛಟ್ಠೀ, ಛಟ್ಠಾ, ಛಟ್ಠಂ, ಛಟ್ಠೋ ಏವ ಛಟ್ಠಮೋ।

ಛಾಹಂ, ಛಳಾಯತನಂ ಇಚ್ಚತ್ರ -

೪೦೮. ಸ ಛಸ್ಸ ವಾ।

ಛಸ್ಸ ಸಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ। ಛಾಹಮಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ಸಾಹಂ, ಛಾಹಂ ವಾ, ಸಳಾಯತನಂ।

"ದ್ವಿನ್ನಂ ಪೂರಣೋ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೪೦೯. ದ್ವಿತೀಹಿ ತಿಯೋ।

ದ್ವಿತಿಇಚ್ಚೇತೇಹಿ **ತಿಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಾಪೂರಣತ್ಥೇ। ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ದ್ವಿ ತಿಣ್ಣ"ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೪೧೦. ತಿಯೇ ದುತಾಪಿ ಚ।

ದ್ವಿತಿಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ದುತಇಚ್ಚಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ತಿಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ, ದುತಿಯಾ, ದುತಿಯಂ। ಏವಂ ತಿಣ್ಣಂ ಪೂರಣೋ ತತಿಯೋ, ತತಿಯಾ, ತತಿಯಂ। **ಅಪಿಗ್ಗಹಣೇನ** ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ **ದ್ವಿ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ದು**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ದಿ** ಚ। ದ್ವೇ ರತ್ತಿಯೋ ದುರತ್ತಂ, ದುವಿಧಂ, ದುವಙ್ಗಂ, ದಿರತ್ತಂ, ದಿಗುಣಂ, ದಿಗು।

೪೧೧. ತೇಸಮಡ್ಢೂಪಪದೇನ ಅಡ್ಢುಡ್ಢದಿವಡ್ಢದಿಯಡ್ಢಡ್ಢತಿಯಾ।

ತೇಸಂ ಚತುತ್ಥದುತಿಯತತಿಯಾನಂ ಅಡ್ಢೂಪಪದಾನಂ ಅಡ್ಢೂಪಪದೇನ ಸಹ **ಅಡ್ಢುಡ್ಢದಿವಡ್ಢದಿಯಡ್ಢಅಡ್ಢತಿಯಾ**ದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ -

> ಅಡ್ಢೂಪಪದಪಾದಾನ-ಸಾಮತ್ಥಾ ಅಡ್ಢಪುಬ್ಬಕಾ।
> **ತೇಸಂ**ಸದ್ದೇನ ಗಯ್ಹನ್ತೇ, ಚತುತ್ಥದುತಿಯಾದಯೋ॥

ಅಡ್ಢೇನ ಚತುತ್ಥೋ ಅಡ್ಢುಡ್ಢೋ, ಅಡ್ಢೇನ ದುತಿಯೋ ದಿವಡ್ಢೋ, ದಿಯಡ್ಢೋ, ಅಡ್ಢೇನ ತತಿಯೋ ಅಡ್ಢತಿಯೋ।

"ಏಕಞ್ಚ ದಸ ಚಾ"ತಿ ಅತ್ಥೇ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸೇ, "ಏಕೇನ ಅಧಿಕಾ ದಸಾ"ತಿ ಅತ್ಥೇ ತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೇ ವಾ ಕತೇ "ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ದ್ವೇಕಟ್ಠಾನಮಾಕಾರೋ ವಾ"ತಿ **ಆ**ತ್ತಂ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ।

ತೇನ ಚೇತ್ಥ -

> ದ್ವೇಕಟ್ಠಾನಂ ದಸೇ ನಿಚ್ಚಂ, ದ್ವಿಸ್ಸಾ'ನವುತಿಯಾ ನವಾ।
> ಇತರೇಸ'ಮಸನ್ತಞ್ಚ, ಆತ್ತಂ ದೀಪೇತಿ **ವಾ**ಸುತಿ॥

"ಏಕಾದಿತೋ ದಸರ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ"ತಿ ರತ್ತಂ।

> **ರಾ**ದೇಸೋ ವಣ್ಣಮತ್ತತ್ತಾ, ವಣ್ಣಮತ್ತಪ್ಪಸಙ್ಗಪಿ।
> ಸಿಯಾ ದಸಸ್ಸ ದಸ್ಸೇವ, ನಿಮಿತ್ತಾಸನ್ನಭಾವತೋ॥

ತತೋ ಬಹುವಚನಂ ಯೋ, "ಪಞ್ಚಾದೀನಮಕಾರೋ"ತಿ ಸವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ ಅನ್ತಸ್ಸ **ಅ**ತ್ತಂ। ಏಕಾರಸ, ಏಕಾದಸ, ಲಿಙ್ಗತ್ತಯೇಪಿ ಸಮಾನಂ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೧೨. ಏಕಾದಿತೋ ದಸಸ್ಸೀ।

ಏಕಾದಿತೋ ಪರಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ** ಅನ್ತೇ **ಈ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ವಾ ಪೂರಣತ್ಥೇ।

> ದಸಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾಯೋಗಾ, ಲದ್ಧಮನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥತೋ।
> ತದನ್ತಸ್ಸ ಸಭಾವೇನ, ಇತ್ಥಿಯಂಯೇವ ಸಮ್ಭವೋ॥

ಏಕಾದಸನ್ನಂ ಪೂರಣೀ **ಏಕಾದಸೀ**, ಅಞ್ಞತ್ರ ಏಕಾದಸಮೋ, ಏಕಾದಸಮಂ।

ದ್ವೇ ಚ ದಸ ಚ, ದ್ವೀಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ “ದ್ವಿ ದಸ”ಇಚ್ಚತ್ರ “ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

“ವೀಸತಿ ದಸೇಸು ಬಾ ದ್ವಿಸ್ಸ ತೂ”ತಿ **ಬಾ**ದೇಸೋ, **ದಸ್ಸ ರಾ**ದೇಸೋ। ಬಾರಸ, ಅಞ್ಞತ್ರ **ಆ**ತ್ತಂ, ದ್ವಾದಸ। ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಪೂರಣೋ ಬಾರಸಮೋ, ದ್ವಾದಸಮೋ, ದ್ವಾದಸೀ।

ತಯೋ ಚ ದಸ ಚ, ತೀಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ತೇರಸ, “ತೇಸು ವುದ್ಧಿ ಲೋಪಾ”ದಿನಾ **ತಿಸ್ಸ ತೇ**ಆದಸೋ ಆನವುತಿಯಾ, ತೇರಸಮೋ, ತೇರಸೀ।

ಚತ್ತಾರೋ ಚ ದಸ ಚ, ಚತೂಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ಚತುದ್ದಸ ಇಚ್ಚತ್ರ “ಗಣನೇ ದಸಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ “ಚತೂಪಪದಸ್ಸ ಲೋಪೋ ತುತ್ತರಪದಾದಿ ಚಸ್ಸ ಚುಚೋಪಿ ನವಾ”ತಿ **ತುಲೋ**ಪೋ, **ಚುಚೋ** ಚ। ಚುದ್ದಸ, ಚೋದ್ದಸ, ಚತುದ್ದಸ। ಚುದ್ದಸಮೋ, ಚತುದ್ದಸಮೋ, ಚಕುದ್ದಸೀ, ಚಾತುದ್ದಸೀ ವಾ।

ಪಞ್ಚ ಚ ದಸ ಚ, ಪಞ್ಚಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾತಿ ಪಞ್ಚದಸ, “ತೇಸು ವುದ್ಧಿ ಲೋಪಾ”ದಿನಾ ಪಞ್ಚಸದ್ದಸ್ಸ ದಸ ವೀಸೇಸು **ಪನ್ನಪಣ್ಣ**ಆದೇಸಾಪಿ, “ಅಟ್ಠಾದಿತೋ ಚಾ”ತಿ ರತ್ತಂ। ಪನ್ನರಸ, ಪಞ್ಚದಸ। ಪನ್ನರಸಮೋ, ಪಞ್ಚದಸಮೋ, ಪನ್ನರಸೀ, ಪಞ್ಚದಸೀ।

“ಛ ಚ ದಸ ಚ, ಛಹಿ ವಾ ಅಧಿಕಾ ದಸಾ”ತಿ ಸಮಾಸೇ ಕತೇ “ಛಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ “ದಸೇ ಸೋ ನಿಚ್ಚಞ್ಚಾ”ತಿ **ಸೋ,** “ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ, “ಲ ದರಾನ”ನ್ತಿ ಲತ್ತಂ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ।

ಳೋ ನಿಚ್ಚಂ ಸೋಳಸೇ ದಸ್ಸ, ಚತ್ತಾಲೀಸೇ ಚ ತೇರಸೇ।
ಅಞ್ಞತ್ರ ನ ಚ ಹೋತಾಯಂ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತೋ॥

ಲಳಾನಮವಿಸೇಸೋ ಕ್ವಚಿ, ಸೋಳಸ। ತೇಳಸ, ಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ಚತ್ತಾರೀಸಂ। ಸೋಳಸಮೋ, ಸೋಳಸೀ।

“ವಾ, ದಸರ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ”ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “ಅಟ್ಠಾದಿತೋ ಚಾ”ತಿ ರತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಾರಸ, ಅಟ್ಠಾದಸ, **ಆ**ತ್ತಂ। ಅಟ್ಠಾರಸನ್ನಂ ಪೂರಣೋ ಅಟ್ಠಾರಸಮೋ, ಅಟ್ಠಾದಸಮೋ। ಏವಂ ಸತ್ತರಸ, ಸತ್ತದಸ। ಸತ್ತರಸಮೋ, ಸತ್ತದಸಮೋ।

ಅಟ್ಠಾದಿತೋತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ಚತುದ್ದಸ।

ಏಕೇನ ಊನಾ ವೀಸತೀತಿ ತಪ್ಪುರಿಸೋ, ಏಕೂನವೀಸತಿ। ಏಕೂನವೀಸತಾದಯೋ ಆನವುತಿಯಾ **ಏ**ಕವಚನನ್ತಾ, ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾ ಚ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ, ತೇ ಚ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಚ ವತ್ತನ್ತೇ, ಯದಾ **ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ** ವತ್ತನ್ತೇ, ತದಾ ಭಿಕ್ಖೂನಮೇಕೂನವೀಸತಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ಭೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಮೇಕೂನವೀಸತಿ ತಿಟ್ಠತು, ಭಿಕ್ಖೂನಮೇಕೂನವೀಸತಿಂ ಪಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖೂನಮೇಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಕತಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯೇ ಪನ ಏಕೂನವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖವೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಭೋನ್ತೋ ಏಕೂನವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖವೋ ತಿಟ್ಠಥ, ಏಕೂನವೀಸತಿಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಸ್ಸ, ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಕತಂ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಏವಂ ವೀಸತಾದೀಸುಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ, ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪೂರಣೋ ಏಕೂನವೀಸತಿಮೋ।

ದಸ ಚ ದಸ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೇ ದ್ವನ್ದಸಮಾಸಂ ಕತ್ವಾ “ದಸದಸಾ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ “ಸರೂಪಾನಮೇಕಸೇಸ್ವಸಕಿ”ನ್ತಿ ಏಕಸೇಸೇ ಕತೇ **ದಸ**ಸದ್ದತೋ ಪಠಮಾಬಹುವಚನಂ **ಯೋ**। “ದಸ ಯೋ”ಇತೀಧ -

೪೧೩. ಗಣನೇ ದಸಸ್ಸ ದ್ವಿತಿ ಚತು ಪಞ್ಚ ಛ ಸತ್ತ ಅಟ್ಠನವಕಾನಂ ವೀತಿ ಚತ್ತಾರ ಪಞ್ಞಾ ಛ ಸತ್ತಾಸ ನವಾ ಯೋಸು ಯೋನಞ್ಚೀ ಸಮಾಸಂ ಠಿರಿ ತೀತುತಿ।

ಗಣನೇ ದಸಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧೀನಂ **ದ್ವಿಕ ತಿಕ ಚತುಕ್ಕ ಪಞ್ಚಕ ಛಕ್ಕಸತ್ತಕ ಅಟ್ಠಕ ನವಕಾನಂ** ಕತೇಕಸೇಸಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ವೀತಿ ಚತ್ತಾರ ಪಞ್ಞಾ ಛ ಸತ್ತ ಅಸ ನವ** ಇಚ್ಚಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ಯೋಸು** ಪರೇಸು, ಯೋನಞ್ಚ **ಈಸಂ ಆಸಂ ಠಿ ರಿತಿ ಈತಿ ಉತಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ದ್ವಿದಸತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ವೀ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ, **ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ **ಈ**ಸಞ್ಚ, ಸರಲೋಪಾದಿ।

"ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ, ವಾ, ಅನ್ತೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೧೪. ತಿ ಚ।

ತಾಸಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಮನ್ತೇ **ತಿ**ಕಾರಾಗಮೋ ಹೋತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ।

ವಿಭಾಸಾ ವೀಸ ತಿಂಸಾನ-ಮನ್ತೇ ಹೋತಿ ತಿಆಗಮೋ।
ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಚ ಹೋತೇವ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತೋ॥

"ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಚಾ"ತಿ ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ, ಪುನ ತದ್ಧಿತತ್ತಾ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವೀಸತಿ, ವೀಸಂ ವಾ, ವೀಸತಿ ಭಿಕ್ಖೂ, ವೀಸಂ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। ವೀಸತಿಮೋ। ತಥಾ ಏಕವೀಸತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಿ, ಏಕವೀಸಂ ವಾ। ಏಕವೀಸತಿಮೋ। ಬಾವೀಸತಿ, ಬಾವೀಸಂ ವಾ। ಬಾವೀಸತಿಮೋ। ದ್ವಾವೀಸತಿ, ದ್ವಾವೀಸಂ ವಾ। ದ್ವಾವೀಸತಿಮೋ। ತೇವೀಸತಿ, ತೇವೀಸಂ ವಾ। ತೇವೀಸತಿಮೋ। ಚತುವೀಸತಿ, ಚತುವೀಸಂ ವಾ। ಚತುವೀಸತಿಮೋ। ಪಣ್ಣವೀಸತಿ, ಪಣ್ಣವೀಸಂ ವಾ। ಪಣ್ಣವೀಸತಿಮೋ। ಪಞ್ಚವೀಸತಿ, ಪಞ್ಚವೀಸಂ ವಾ। ಪಞ್ಚವೀಸತಿಮೋ। ಛಬ್ಬೀಸತಿ , ಛಬ್ಬೀಸಂ ವಾ। ಛಬ್ಬೀಸತಿಮೋ। ಸತ್ತವೀಸತಿ, ಸತ್ತವೀಸಂ ವಾ। ಸತ್ತವೀಸತಿಮೋ। ಅಟ್ಠವೀಸತಿ, ಅಟ್ಠವೀಸಂ ವಾ। ಅಟ್ಠವೀಸತಿಮೋ। ಏಕೂನತಿಂಸತಿ, ಏಕೂನತಿಂಸಂವಾ। ಏಕೂನತಿಂಸತಿಮೋ।

ದಸ ಚ ದಸ ಚ ದಸ ಚಾತಿ "ದಸ ದಸ ದಸಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಏಕಸೇಸೇ ಕತೇ "ಗಣನೇ ದಸಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ **ತಿಈ**ಸಮಾದೇಸಾ, "ಕ್ವಚಾ"ದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ, ಸೇಸಂ ವೀಸತಿಸಮಂ। ತಿಂಸತಿ, ತಿಂಸಂ, ತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ, ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ, ತಿಂಸಂ, ತಿಂಸಾಯ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಏಕತಿಂಸತಿ, ಏಕತಿಂಸಂ ವಾ, ಬಾತ್ತಿಂಸಂ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಂ, ತೇತ್ತಿಂಸಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚತುದಸತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ ಕತೇಕಸೇಸಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ಚತ್ತಾರ, ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ **ಈಸಂ,** ಚತ್ತಾಲೀಸಂ, "ಲ ದರಾನ"ನ್ತಿ ರಸ್ಸ **ಲ**ತ್ತಂ, ತಾಲೀಸಂ ವಾ। ಚತ್ತಾಲೀಸತಿಮೋ। ಏಕಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ದ್ವಾಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ದ್ವಿಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ತೇಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ತಿಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪಞ್ಚದಸತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ, ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ **ಆ**ಸಞ್ಚ। ಪಞ್ಞಾಸಂ, "ತೇಸು ವುದ್ಧಿ ಲೋಪಾ"ದಿನಾ **ಪಣ್ಣಾ**ದೇಸೋ, ಪಣ್ಣಾಸಂ ವಾ। ಏಕಪಞ್ಞಾಸಂ, ದ್ವೇಪಞ್ಞಾಸಂ, ದ್ವಿಪಞ್ಞಾಸಂ।

ಛದಸತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ಛ, ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ **ಠಿ**ಆದೇಸೋ, "ಸ ಛಸ್ಸ ವಾ"ತಿ **ಸ**ಕಾರಾದೇಸೋ, ಸಟ್ಠಿ, ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ, ದ್ವೇಸಟ್ಠಿ, ದ್ವಿಸಟ್ಠಿ, ತೇಸಟ್ಠಿ, ತಿಸಟ್ಠಿ।

ಸತ್ತದಸತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ಸತ್ತ, ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ **ರಿ, ತಿ** ಚ। ಸತ್ತರಿ, ಸತ್ತತಿ, ದ್ವಾಸತ್ತರಿ, ದ್ವಾಸತ್ತತಿ, ದ್ವಿಸತ್ತರಿ, ದಿಸತ್ತತಿ, ತೇಸತ್ತತಿ, ತಿಸತ್ತತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಟ್ಠದಸತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ಅಸ, ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ **ಈತಿ**ಆದೇಸೋ ಚ। ಅಸೀತಿ, ಏಕಾಸೀತಿ, ದ್ವೇಅಸೀತಿ, ತೇಅಸೀತಿ, ಚತುರಾಸೀತಿ, "ಕ್ವಚಾ"ದಿನಾ ದೀಘೋ।

ನವದಸತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ನವ, ಯೋ**ವಚನಸ್ಸ **ಉತಿ** ಚ, ನವುತಿ, ದ್ವಾನವುತಿ, ದ್ವೇನವುತಿ, ದ್ವಿನವುತಿ, ತೇನವುತಿ, ತಿನವುತಿ, ಚತುನವುತಿ, ಛನ್ನವುತಿಯಾ, ಛನ್ನವುತೀನಂ ಪಾಸಣ್ಡಾನಂ।

"ಗಣನೇ, ದಸಸ್ಸಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೧೫. ದಸದಸಕಂ ಸತಂ ದಸಕಾನಂ ಸತಂ ಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಯೋಮ್ಹಿ।

ಗಣನೇ ಪರಿಯಾಪನ್ನಸ್ಸ ದಸದಸಕತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸತಂ** ಹೋತಿ, ಸತದಸಕತ್ಥವಾಚಕಸ್ಸ **ದಸಸ್ಸ ಸಹಸ್ಸಂ** ಹೋತಿ **ಯೋ**ಮ್ಹಿ। ಇಮಿನಾ ನಿಪಾತನೇನ **ಯೋ**ಲೋಪೋ, ತದ್ಧಿತತ್ತಾ ಪುನ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ಲೋಪೋ, "ಸಿ"ನ್ತಿ **ಅಮಾ**ದೇಸೋ, ಯೋಜನಾನಂ ಸತಂ, ಸಹಸ್ಸಂ। ಸತಂ ನಪುಂಸಕಮೇಕವಚನನ್ತಞ್ಚ, ತಥಾ ಸಹಸ್ಸಂ, ವಗ್ಗಭೇದೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬಹುವಚನಮ್ಪಿ ಭವತಿ। ದ್ವೇ ವೀಸತಿಯೋ। ಏವಂ ತಿಂಸಾದೀಸುಪಿ, ದ್ವೇ ಸತಾನಿ, ಬಹೂನಿ ಸತಾನಿ, ದ್ವೇ ಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಬಹೂನಿ ಸಹಸ್ಸಾನಿ।

ಸತಸ್ಸ ದ್ವಿಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಛಟ್ಠೀತಪ್ಪುರಿಸಂ ಕತ್ವಾ "ಸತಂ ದ್ವಿಕ"ನ್ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ "ದ್ವಿಕಾದೀನಂ ತದುತ್ತರಪದಾನಞ್ಚ ನಿಪಚ್ಚನ್ತೇ"ತಿ ವುತ್ತಿಯಂ ವಚನತೋ ಇಮಿನಾ ನಿಪಾತನೇನ ಉತ್ತರಪದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಪಾತೋ, **ಕ**ಕಾರಲೋಪೋ ಚ ಹೋತಿ। ದ್ವಿಸತಂ। ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ತಿಕಂ ತಿಸತಂ, ತಥಾ ಚತುಸತಂ, ಪಞ್ಚಸತಂ, ಛಸತಂ, ಸತ್ತಸತಂ, ಅಟ್ಠಸತಂ, ನವಸತಂ, ದಸಸತಂ ಸಹಸ್ಸಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ದ್ವೇ ಸತಾನಿ ದ್ವಿಸತನ್ತಿ ದಿಗುಸಮಾಸೋ। ಏವಂ ತಿಸತಂ, ಚತುಸತಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೪೧೬. ಯಾವ ತದುತ್ತರಿ ದಸಗುಣಿತಞ್ಚ।

ಯಾವ ತಾಸಂ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಮುತ್ತರಿ, ತಾವ ದಸಗುಣಿತಞ್ಚ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಏತ್ಥ **ದ**ಕಾರೋ ಸನ್ಧಿಜೋ। ಯಥಾ - ದಸಸ್ಸ ಗಣನಸ್ಸ ದಸಗುಣಿತಂ ಸತಂ ಹೋತಿ, ಸತಸ್ಸ ದಸಗುಣಿತಂ ಸಹಸ್ಸಂ, ಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ದಸಗುಣಿತಂ ದಸಸಹಸ್ಸಂ, ಇದಂ **ನಹುತ**ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ದಸಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ದಸಗುಣಿತಂ ಸತಸಹಸ್ಸಂ, ತಂ **ಲಕ್ಖ**ನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸ ದಸಗುಣಿತಂ ದಸಸತಸಹಸ್ಸಂ।

"ಯದನುಪಪನ್ನಾ ನಿಪಾತನಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೧೭. ಸಕನಾಮೇಹಿ।

ಯಾಸಂ ಪನ ಸಙ್ಖ್ಯಾನಂ ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠನಾಮಧೇಯ್ಯಾನಂ ಯಾನಿ ರೂಪಾನಿ, ತಾನಿ ಸಕೇಹಿ ನಾಮೇಹಿ ನಿಪಚ್ಚನ್ತೇ। ಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಕೋಟಿ, ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಾ, ಏಕವಚನನ್ತಾ ಚ, ವಗ್ಗಭೇದೇ ಬಹುವಚನಞ್ಚ ಭವತಿ, ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಪಕೋಟಿ, ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಸತಂ ಕೋಟಿಪ್ಪಕೋಟಿ। ಏವಂ ನಹುತಂ, ನಿನ್ನಹುತಂ, ಅಕ್ಖೋಭಿನೀ, ಬಿನ್ದು, ಅಬ್ಬುದಂ, ನಿರಬ್ಬುದಂ, ಅಹಹಂ, ಅಬಬಂ, ಅಟಟಂ, ಸೋಗನ್ಧಿಕಂ, ಉಪ್ಪಲಂ, ಕುಮುದಂ, ಪುಣ್ಡರೀಕಂ, ಪದುಮಂ, ಕಥಾನಂ, ಮಹಾಕಥಾನಂ, ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯನ್ತಿ।

ಇಚ್ಚೇವಂ ಠಾನತೋ ಠಾನಂ, ಸತಲಕ್ಖಗುಣಂ ಮತಂ।
ಕೋಟಿಪ್ಪಭುತಿನಂ ವೀಸ-ಸಙ್ಖ್ಯಾನಞ್ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ॥

“ದ್ವೇ ಪರಿಮಾಣಾನಿ ಏತಸ್ಸಾ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೪೧೮. ದ್ವಾದಿತೋ ಕೋನೇಕತ್ಥೇ ಚ।

ದ್ವಿಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಗಣನತೋ **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಅನೇಕತ್ಥೇ। ದ್ವಿಕೋ ರಾಸಿ ದ್ವಿಕಂ। ಏವಂ ತಿಕಂ, ಚತುಕ್ಕಂ, ಪಞ್ಚಕಂ, ಛಕ್ಕಂ, ಸತ್ತಕಂ, ಅಟ್ಠಕಂ, ನವಕಂ, ದಸಕಂ, ಪಣ್ಣಾಸಕಂ, ಸತಕಂ, ಸಹಸ್ಸಕಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಙ್ಖ್ಯಾತದ್ಧಿತಂ।

ಅಬ್ಯಯತದ್ಧಿತ

“ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ಭುಞ್ಜತಿ, ದ್ವಿವಾರೇ ಭುಞ್ಜತೀ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೪೧೯. ಏಕಾದಿತೋ ಸಕಿಸ್ಸ ಕ್ಖತ್ತುಂ।

ಏಕದ್ವಿತಿಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಗಣನತೋ ಸಕಿಸ್ಸ ಠಾನೇ ವಾರತ್ಥೇ **ಕ್ಖತ್ತುಂ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಏಕಕ್ಖತ್ತುಂ, ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಭುಞ್ಜತಿ, “ಸಬ್ಬಾಸಮಾವುಸೋ”ತಿಆದಿನಾ **ಸಿಲೋಪೋ**। ಏವಂ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ, ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ, ಪಞ್ಚಕ್ಖತ್ತುಂ, ಛಕ್ಖತ್ತುಂ, ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ, ಅಟ್ಠಕ್ಖತ್ತುಂ, ನವಕ್ಖತ್ತುಂ, ದಸಕ್ಖತ್ತುಂ, ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ, ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ, ಬಹುಕ್ಖತ್ತುಂ, ಕತಿಕ್ಖತ್ತುಂ।

“ಏಕೇನ ವಿಭಾಗೇನಾ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ **ಸಙ್ಖ್ಯಾ**ಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ।

೪೨೦. ವಿಭಾಗೇ ಧಾ ಚ।

ವಿಭಾಗತ್ಥೇ ಏಕಾದಿಸಙ್ಖ್ಯಾತೋ **ಧಾ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಏಕದ್ವಿತೋ ಜ್ಝ** ಚ, **ಸುತ್ತಾ**ದಿತೋ **ಸೋ** ಚ। ಏಕಧಾ। ದ್ವೀಹಿ ವಿಭಾಗೇಹಿ ದ್ವಿಧಾ, ದುಧಾ ವಾ, ದ್ವೇಧಾ। ತೀಹಿ ವಿಭಾಗೇಹಿ ತಿಧಾ, ತೇಧಾ ವಾ, “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ ಇಕಾರಸ್ಸೇಕಾರೋ। ಏವಂ ಚತುಧಾ, ಪಞ್ಚಧಾ, ಛಧಾ, ಸತ್ತಧಾ, ಅಟ್ಠಧಾ, ನವಧಾ, ದಸಧಾ, ಸತಧಾ, ಸಹಸ್ಸಧಾ, ಕತಿಧಾ, ಬಹುಧಾ।

ಜ್ಝಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಏಕಧಾ ಕರೋತೀತಿ ಏಕಜ್ಝಂ। ಏವಂ ದ್ವೇಜ್ಝಂ।

ಸೋಪಚ್ಚಯೇ ಸುತ್ತೇನ ವಿಭಾಗೇನ ಸುತ್ತಸೋ। ಏವಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ, ಪದಸೋ, ಅತ್ಥಸೋ, ಬಹುಸೋ, ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಬ್ಬಸೋ , ಉಪಾಯಸೋ, ಹೇತುಸೋ, ಠಾನಸೋ, ಯೋನಿಸೋ।

೪೨೧. ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ ಪಕಾರವಚನೇ ತು ಥಾ।

ಸಬ್ಬನಾಮೇಹಿ ಪಕಾರವಚನತ್ಥೇ **ಥಾ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ತು**ಸದ್ದೇನ **ಥತ್ತಾ**ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಸಾಮಞ್ಞಸ್ಸ ಭೇದಕೋ ವಿಸೇಸೋ ಪಕಾರೋ, ತಸ್ಸಾಭಿಧಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸೋ ಪಕಾರೋ ತಥಾ, ತಂ ಪಕಾರಂ ತಥಾ, ತೇನ ಪಕಾರೇನ ತಥಾ, ಯೇನ ಪಕಾರೇನ ಯಥಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಥಾ, ಅಞ್ಞಥಾ, ಇತರಥಾ, ಉಭಯಥಾ, **ಥತ್ತಾ**ಪಚ್ಚಯೇ ತೇನ ಪಕಾರೇನ ತಥತ್ತಾ। ಏವಂ ಯಥತ್ತಾ, ಅಞ್ಞಥತ್ತಾ।

ಕೋ ಪಕಾರೋತಿ ಅತ್ಥೇ -

೪೨೧. ಕಿಮಿಮೇಹಿ ಥಂ।

ಕಿಂಇಮಇಚ್ಚೇತೇಹಿ **ಥಂ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಪಕಾರವಚನತ್ಥೇ। "ಕಿಸ್ಸ ಕ ವೇ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಕಿಸ್ಸ ಕಾ**ದೇಸೋ। ಕಥಂ, ಕಂ ಪಕಾರಂ ಕಥಂ, ಕೇನ ಪಕಾರೇನ ಕಥಂ, ಅಯಂ ಪಕಾರೋ ಇತ್ಥಂ, ಇಮಂ ಪಕಾರಂ ಇತ್ಥಂ। ಅನೇನ ಪಕಾರೇನ ಇತ್ಥಂ, "ಇಮಸ್ಸಿ ಥಂ ದಾನಿಹ ತೋ ಧೇಸು ಚಾ"ತಿ **ಇಮ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಇಕಾರೋ**, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಏತ್ಥ **ಹಿ ಕ್ಖತ್ತುಂ** ಆದಿ**ಥಂ**ಪರಿಯೋಸಾನಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾನಂ ಅಬ್ಯಯತದ್ಧಿತತ್ತಾ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಕತೇ "ಸಬ್ಬಾಸಮಾವುಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ, "ಕ್ವಚಿ ತೋ ಪಞ್ಚಮ್ಯತ್ಥೇ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತ**ತೋ**ಆದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಚ ಇಧೇವ **ಅಬ್ಯಯತದ್ಧಿತೇ** ಸಙ್ಗಯ್ಹನ್ತಿ।

೪೨೨. ಯದನುಪಪನ್ನಾ ನಿಪಾತನಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತಿ।

ಯೇ ಸದ್ದಾ ಲಕ್ಖಣೇನ ಅನುಪಪನ್ನಾ **ಅ**ನಿದ್ದಿಟ್ಠಲಕ್ಖಣಾ ಅಕ್ಖರಾದಿತೋ, ನಾಮೋಪಸಗ್ಗನಿಪಾತತೋ ವಾ ಸಮಾಸತದ್ಧಿತಾದಿತೋ ವಾ, ತೇ ನಿಪಾತನಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತಿ।

ತದ್ಧಿತತೋ ತಾವ -

ಇಮಸ್ಮಾ ಜ್ಜ ಸಿಯಾ ಕಾಲೇ, ಸಮಾನಾಪರತೋ ಜ್ಜು ಚ।
ಇಮಸದ್ದಸ್ಸ'ಕಾರೋ ಚ, ಸಮಾನಸ್ಸ ಚ ಸೋ ಸಿಯಾ॥

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇ ವಾ ಅಜ್ಜ, ಸಮಾನೇ ಕಾಲೇ ಸಜ್ಜು, ಅಪರಸ್ಮಿಂದಿವಸೇ ಅಪರಜ್ಜು। ನಿಪಾತೇಹಿ **ಭವತ್ಥೇ ತನ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। ಅಜ್ಜ ಭವಂ ಅಜ್ಜತನಂ, ಅಜ್ಜ ಭವಾ ಅಜ್ಜತನೀ, ಸ್ವೇ ಭವಂ ಸ್ವಾತನಂ। ಏವಂ ಪುರಾತನಂ, ಹಿಯ್ಯೋ ಭವಂ ಹಿಯ್ಯತ್ತನಂ, ಹಿಯ್ಯೋ ಭವಾ ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಬ್ಯಯತದ್ಧಿತಂ।

ಸಾಮಞ್ಞವುತ್ತಿಭಾವತ್ಥಾ-ಬ್ಯಯತೋ ತದ್ಧಿತಂ ತಿಧಾ।
ತತ್ರಾದಿ ಚತುಧಾಪಚ್ಚಾ-ನೇಕತ್ಥಸ್ಸತ್ಥಿಸಙ್ಖ್ಯಾತೋ॥

ಇತಿ ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ ತದ್ಧಿತಕಣ್ಡೋ

ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಆಖ್ಯಾತಕಣ್ಡ

ಭೂವಾದಿಗಣ

ವಿಭತ್ತಿವಿಧಾನ

ಅಥ ಆಖ್ಯಾತವಿಭತ್ತಿಯೋ ಕ್ರಿಯಾವಾಚೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ತತ್ಥ ಕ್ರಿಯಂ ಆಚಿಕ್ಖತೀತಿ **ಆಖ್ಯಾತಂ,** ಕ್ರಿಯಾಪದಂ। ವುತ್ತಞ್ಚ "ಕಾಲಕಾರಕಪುರಿಸಪರಿದೀಪಕಂ ಕ್ರಿಯಾಲಕ್ಖಣಮಾಖ್ಯಾತಿಕ"ನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಕಾಲೋ**ತಿ ಅತೀತಾದಯೋ, **ಕಾರಕ**ಮಿತಿ ಕಮ್ಮಕತ್ತುಭಾವಾ, **ಪುರಿಸಾ**ತಿ ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮುತ್ತಮಾ, **ಕ್ರಿಯಾ**ತಿ ಗಮನಪಚನಾದಿಕೋ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ, ಕ್ರಿಯಾಲಕ್ಖಣಂ ಸಞ್ಞಾಣಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕ್ರಿಯಾಲಕ್ಖಣಂ,** ಅತಿಲಿಙ್ಗಞ್ಚ।

ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

"ಯಂ ತಿಕಾಲಂ ತಿಪುರಿಸಂ, ಕ್ರಿಯಾವಾಚಿ ತಿಕಾರಕಂ।
ಅತಿಲಿಙ್ಗಂ ದ್ವಿವಚನಂ, ತದಾಖ್ಯಾತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

ಕಾಲಾದಿವಸೇನ ಧಾತ್ವತ್ಥಂ ವಿಭಜನ್ತೀತಿ **ವಿಭತ್ತಿಯೋ,** ತ್ಯಾದಯೋ, ತಾ ಪನ ವತ್ತಮಾನಾ ಪಞ್ಚಮೀ ಸತ್ತಮೀ ಪರೋಕ್ಖಾಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ ಅಜ್ಜತನೀ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿ ಚಾತಿ ಅಟ್ಠವಿಧಾ ಭವನ್ತಿ।

ಕ್ರಿಯಂ ಧಾರೇನ್ತೀತಿ **ಧಾತವೋ,** ಭೂವಾದಯೋ, ಖಾದಿಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಚ, ತೇ ಪನ ಅತ್ಥವಸಾ ದ್ವಿಧಾ ಭವನ್ತಿ ಸಕಮ್ಮಕಾ, ಅಕಮ್ಮಕಾ ಚಾತಿ। ತತ್ರ **ಸಕಮ್ಮಕಾ** ಯೇ ಧಾತವೋಕಮ್ಮಾಪೇಕ್ಖಂ ಕ್ರಿಯಂ ವದನ್ತಿ, ಯಥಾ - ಕಟಂ ಕರೋತಿ, ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಓದನಂ ಪಚತೀತಿಆದಯೋ, **ಅಕಮ್ಮಕಾ** ಯೇ ಕಮ್ಮನಿರಪೇಕ್ಖಂ ಕ್ರಿಯಂ ವದನ್ತಿ, ಯಥಾ - ಅಚ್ಛತಿ, ಸೇತಿ, ತಿಟ್ಠತೀತಿಆದಯೋ।

ತೇ ಪನ ಸತ್ತವಿಧಾ ಭವನ್ತಿ ವಿಕರಣಪ್ಪಚ್ಚಯಭೇದೇನ, ಕಥಂ? **ಅ**ವಿಕರಣಾ ಭೂವಾದಯೋ। ನಿಗ್ಗಹೀತಪುಬ್ಬಕ**ಅ**ವಿಕರಣಾ ರುಧಾದಯೋ, **ಯ**ವಿಕರಣಾ ದಿವಾದಯೋ, **ಣುಣಾ ಉಣಾ**ವಿಕರಣಾ ಸ್ವಾದಯೋ, **ನಾಪ್ಪಣ್ಹಾ**ವಿಕರಣಾ ಕಿಯಾದಯೋ, **ಓಯಿರ**ವಿಕರಣಾ ತನಾದಯೋ, ಸಕತ್ಥೇ **ಣೇ ಣಯ**ನ್ತಾ ಚುರಾದಯೋತಿ।

ತತ್ಥ ಪಠಮಂ **ಅ**ವಿಕರಣೇಸು ಭೂವಾದೀಸು ಧಾತೂಸು ಪಠಮಭೂತಾ ಅಕಮ್ಮಕಾ **ಭೂ**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಧಾತುತೋ **ತ್ಯಾ**ದಯೋ ಪರಾ ಯೋಜೀಯನ್ತೇ।

ಭೂಸತ್ತಾಯಂ, "ಭೂ"ಇಚ್ಚಯಂ ಧಾತು ಸತ್ತಾಯಮತ್ಥೇ ವತ್ತತೇ, ಕ್ರಿಯಾಸಾಮಞ್ಞಭೂತೇ ಭವನೇ ವತ್ತತೇತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಭೂ"ಇತಿ ಠಿತೇ -

೪೨೪. ಭೂವಾದಯೋ ಧಾತವೋ।

ಭೂಇಚ್ಚೇವಮಾದಯೋ ಯೇ ಕ್ರಿಯಾವಾಚಿನೋ ಸದ್ದಗಣಾ, ತೇ **ಧಾತು**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ। ಭೂ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ **ಭೂವಾದಯೋ,** ಅಥ ವಾ ಭೂವಾ ಆದೀ ಪಕಾರಾ ಯೇಸಂ ತೇ **ಭೂವಾದಯೋ।**

ಭೂವಾದೀಸು ವಕಾರೋಯಂ, ಞೇಯ್ಯೋ ಆಗಮಸನ್ಧಿಜೋ।
ಭೂವಾಪ್ಪಕಾರಾ ವಾ ಧಾತೂ, ಸಕಮ್ಮಾಕಮ್ಮಕತ್ಥತೋ॥

"ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿತೋ "ಕ್ವಚೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೧೫. ಧಾತುಸ್ಸನ್ತೋ ಲೋಪೋನೇಕಸ್ಸರಸ್ಸ।

ಅನೇಕಸ್ಸರಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಕ್ವಚಿ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ।

ಕ್ವಚಿಗ್ಗಹಣಂ "ಮಹೀಯತಿ ಸಮಥೋ"ತಿಆದೀಸು ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ಇತಿ ಅನೇಕಸ್ಸರತ್ತಾಭಾವಾ ಇಧ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ ನ ಹೋತಿ।

ತತೋ ಧಾತ್ವಾಧಿಕಾರವಿಹಿತಾನೇಕಪ್ಪಚ್ಚಯಪ್ಪಸಙ್ಗೇ "ವತ್ತಿಚ್ಛಾನುಪುಬ್ಬಿಕಾ ಸದ್ದಪ್ಪಟಿಪತ್ತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ ವತ್ತಮಾನವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ –

೪೧೬. ವತ್ತಮಾನಾ ತಿಅನ್ತಿ, ಸಿಥ, ಮಿಮ, ತೇಅನ್ತೇ, ಸೇವ್ಹೇ, ಏಮ್ಹೇ।

ತ್ಯಾದಯೋ ದ್ವಾದಸ ವತ್ತಮಾನಾಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ತ್ಯಾದೀನಂ** ವತ್ತಮಾನತ್ಥವಿಸಯತ್ತಾ **ವತ್ತಮಾನಾ**ಸಞ್ಞಾ।

೪೧೭. ಕಾಲೇ।

ಅಯಮಧಿಕಾರೋ।

ಇತೋ ಪರಂ **ತ್ಯಾ**ದಿವಿಭತ್ತಿವಿಧಾನೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವತ್ತತೇ।

೪೧೮. ವತ್ತಮಾನಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ।

ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಾಲೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ ವತ್ತಮಾನಾವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ, **ಕಾಲೋ**ತಿ ಚೇತ್ಥ ಕ್ರಿಯಾ, ಕರಣಂ ಕಾರೋ, **ರ**ಕಾರಸ್ಸ **ಲ**ಕಾರೋ, ಕಾಲೋ।

ತಸ್ಮಾ –

ಕ್ರಿಯಾಯ ಗಮ್ಯಮಾನಾಯ, ವಿಭತ್ತೀನಂ ವಿಧಾನತೋ।
ಧಾತೂಹೇವ ಭವನ್ತೀತಿ, ಸಿದ್ಧಂ ತ್ಯಾದಿವಿಭತ್ತಿಯೋ॥

ಇಧ ಪನ ಕಾಲಸ್ಸ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾಣತ್ತಿಪರಿಕಪ್ಪಕಾಲಾಭಿಪತ್ತಿವಸೇನ ಛಧಾ ಭಿನ್ನತ್ತಾ "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ"ತಿ ವಿಸೇಸೇತಿ। ತಂ ತಂ ಕಾರಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನೋ **ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ,** ಪಟಿಲದ್ಧಸಭಾವೋ, ನ ತಾವ ಅತೀತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸಮೀಪೇಪಿ, ತಬ್ಬೋಹಾರೂಪಚಾರತೋ।
ವತ್ತಮಾನಾ ಅತೀತೇಪಿ, ತಂಕಾಲವಚನಿಚ್ಛಯಾತಿ॥

ತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ವತ್ತಮಾನಾವಿಭತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸಾ ಠಾನಾನಿಯಮೇ “ಧಾತುಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಾ ಪಚ್ಚಯಾ”ತಿ ಪರಿಭಾಸತೋ ಧಾತುತೋ ಪರಂ ವತ್ತಮಾನಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತ್ವಾ, ತೇಸಮನಿಯಮಪ್ಪಸಙ್ಗೇಸತಿ “ವತ್ತಿಚ್ಛಾನುಪುಬ್ಬಿಕಾ ಸದ್ದಪ್ಪಟಿಪತ್ತೀ”ತಿ ಪರಸ್ಸಪದವಚನಿಚ್ಛಾಯಂ -

೪೧೯. ಅಥ ಪುಬ್ಬಾನಿ ವಿಭತ್ತೀನಂ ಛ ಪರಸ್ಸಪದಾನಿ।

ಅಥ ತದ್ಧಿತಾನನ್ತರಂ ವುಚ್ಚಮಾನಾನಂ ಸಬ್ಬಾಸಂ ವತ್ತಮಾನಾದೀನಂ ಅಟ್ಠವಿಧಾನಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ ಯಾನಿ ಯಾನಿ ಪುಬ್ಬಕಾನಿ **ಛ** ಪದಾನಿ, ತಾನಿ ತಾನಿ ಅತ್ಥತೋ ಅಟ್ಠಚತ್ತಾಲೀಸಮತ್ತಾನಿ **ಪರಸ್ಸಪದ**ಸಞ್ಞಾನಿ **ಹೋನ್ತೀ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಛನ್ನಂ ಪರಸ್ಸಪದಸಞ್ಞಾ, ಪರಸ್ಸತ್ಥಾನಿ ಪದಾನಿ **ಪರಸ್ಸಪದಾನಿ,** ತಬ್ಬಾಹುಲ್ಲತೋ ತಬ್ಬೋಹಾರೋ।

“ಧಾತೂಹಿ ಣೇ ಣಯ”ಇಚ್ಚಾದಿತೋ “ಧಾತೂಹೀ”ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೪೨೦. ಕತ್ತರಿ ಪರಸ್ಸಪದಂ।

ಕತ್ತರಿಕಾರಕೇ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೇ ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ಪರಸ್ಸಪದಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಪರಸ್ಸಪದಂ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸಾಪ್ಯನಿಯಮಪ್ಪಸಙ್ಗೇ ವತ್ತಿಚ್ಛಾವಸಾ -

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ “ಪರಸ್ಸಪದಾನಂ, ಅತ್ತನೋಪದಾನ”ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೨೧. ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮುತ್ತಮಪುರಿಸಾ।

ತಾಸಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ ಪರಸ್ಸಪದಾನ'ಮತ್ತನೋಪದಾನಞ್ಚ **ದ್ವೇ ದ್ವೇ** ವಚನಾನಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮುತ್ತಮಪುರಿಸ**ಸಞ್ಞಾನಿ **ಹೋನ್ತಿ**। ತಂ ಯಥಾ? **ತಿ ಅನ್ತಿ**ಇತಿ ಪಠಮಪುರಿಸಾ, **ಸಿ ಥ**ಇತಿ ಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸಾ, **ಮಿ ಮ**ಇತಿ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಾ। ಅತ್ತನೋಪದೇಸುಪಿ **ತೇ ಅನ್ತೇ**ಇತಿ ಪಠಮಪುರಿಸಾ, **ಸೇ ವ್ಹೇ**ಇತಿ ಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸಾ, **ಏ ಮ್ಹೇ**ಇತಿ ಉತ್ತಮಪುರಿಸಾ। ಏವಂ ಸೇಸಾಸು ಸತ್ತಸು ವಿಭತ್ತೀಸುಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬನ್ತಿ । ಏವಂ ಅಟ್ಠವಿಭತ್ತಿವಸೇನ ಛನ್ನವುತಿವಿಧೇ ಆಖ್ಯಾತಪದೇ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮಉತ್ತಮಪುರಿಸಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವತ್ತಮಾನಪರಸ್ಸಪದಾದಿಮ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಠಮಪುರಿಸಸಞ್ಞಾ।

೪೨೨. ನಾಮಮ್ಹಿ ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ ಪಠಮೋ।

ತುಮ್ಹಾಮ್ಹಸದ್ದವಜ್ಜಿತೇ ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಭೂತೇ ಸಾಧಕವಾಚಕೇ ನಾಮಮ್ಹಿ ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಅಪ್ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಧಾತೂಹಿ ಪಠಮಪುರಿಸೋ **ಹೋತೀ**ತಿ ಪಠಮಪುರಿಸಂ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸಾಪ್ಯನಿಯಮಪ್ಪಸಙ್ಗೇ ಕ್ರಿಯಾಸಾಧಕಸ್ಸ ಕತ್ತುನೋ ಏಕತ್ತೇ ವತ್ತುಮಿಚ್ಛಿತೇ “ಏಕಮ್ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಏಕವಚನ”ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ತಿ**।

“ಪರೋ, ಪಚ್ಚಯೋ, ಧಾತೂ”ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ, “ಯಥಾ ಕತ್ತರಿ ಚಾ”ತಿ ಇತೋ “ಕತ್ತರೀ”ತಿ ವಿಕರಣಪ್ಪಚ್ಚಯವಿಧಾನೇ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವತ್ತತೇ।

೪೨೩. ಭೂವಾದಿತೋ ಅ।

ಭೂಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಧಾತುಗಣತೋ ಪರೋ **ಅ**ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ** ಕತ್ತರಿ ವಿಹಿತೇಸು ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪರೇಸು। ಸಬ್ಬಧಾತುಕಮ್ಹಿಯೇವಾಯಮಿಸ್ಸತೇ।

“ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ, ವುದ್ಧೀ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೩೪. ಅಞ್ಞೇಸು ಚ।

ಕಾರಿತತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಸಂಯೋಗನ್ತಾನಂ ಧಾತೂನಂ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ। **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಣು**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸಾಪಿ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚ “ಘಟಾದೀನಂ ವಾ”ತಿ ಇತೋ **ವಾ**ಸದ್ದೋ ಅನುವತ್ತೇತಬ್ಬೋ, ಸೋ ಚ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋ। ತೇನ -

ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣನ್ತಾನಞ್ಚ, ಲಹೂಪನ್ತಾನ ಧಾತುನಂ।
ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾನಮೇವ, ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ ಪರಸ್ಸ ನ॥

ಯುವಣ್ಣಾನಮ್ಪಿ ಯ ಣು ಣಾ-ನಾನಿಟ್ಠಾದೀಸು ವುದ್ಧಿ ನ।
ತುದಾದಿಸ್ಸಾವಿಕರಣೇ, ನ ಛೇತ್ವಾದೀಸು ವಾ ಸಿಯಾ॥

ತಸ್ಸಾಪ್ಯನಿಯಮಪ್ಪಸಙ್ಗೇ - “ಅಯುವಣ್ಣಾನಞ್ಚಾಯೋ ವುದ್ಧೀ”ತಿ ಪರಿಭಾಸತೋ **ಊಕಾರಸ್ಸೋಕಾರೋ** ವುದ್ಧಿ।

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ “ಧಾತೂನ”ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೩೫. ಓ ಅವ ಸರೇ।

ಓಕಾರಸ್ಸ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಸರೇ ಪರೇ **ಅವಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ। “ಸರಲೋಪೋ ಮಾದೇಸ”ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ಸರಲೋಪಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ “ನಯೇ ಪರಂ ಯುತ್ತೇ”ತಿ ಪರನಯನಂ ಕಾತಬ್ಬಂ।

ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಸಾಧು ಭವತಿ, ಸಾ ಕಞ್ಞಾ ಸಾಧು ಭವತಿ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಸಾಧು ಭವತಿ।

ಏತ್ಥ ಹಿ -

ಕತ್ತುನೋಭಿಹಿತತ್ತಾವ, ಆಖ್ಯಾತೇನ ನ ಕತ್ತರಿ।
ತತಿಯಾ ಪಠಮಾ ಹೋತಿ, ಲಿಙ್ಗತ್ಥಂ ಪನಪೇಕ್ಖಿಯ॥

ಸತಿಪಿ ಕ್ರಿಯಾಯೇಕತ್ತೇ ಕತ್ತೂನಂ ಬಹುತ್ತಾ “ಬಹುಮ್ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಬಹುವಚನ”ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸಬಹುವಚನಂ **ಅನ್ತಿ,** ಪುರೇ ವಿಯ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯವುದ್ಧಿಅವಾದೇಸಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ತೇ ಪುರಿಸಾ ಭವನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಭವತಿ, ಭವನ್ತಿ।

“ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ, ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೩೬. ತುಮ್ಹೇ ಮಜ್ಝಿಮೋ।

ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಭೂತೇ **ತುಮ್ಹ**ಸದ್ದೇ ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಅಪ್ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಧಾತೂಹಿ **ಮಜ್ಝಿಮ**ಪುರಿಸೋ ಹೋತೀತಿ ವತ್ತಮಾನಪರಸ್ಸಪದಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ**ಸಿ,** ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸಮಂ। ತ್ವಂ ಭವಸಿ, ತುಮ್ಹೇ ಭವಥ, ಅಪ್ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಭವಸಿ, ಭವಥ।

ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣೇತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ತಯಾ ಪಚ್ಚತೇ ಓದನೋ।

ತಸ್ಮಿಂಯೇವಾಧಿಕಾರೇ -

೪೩೭. ಅಮ್ಹೇ ಉತ್ತಮೋ।

ತುಲ್ಯಾಧಿಕರಣಭೂತೇ **ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದೇ ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಅಪ್ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಧಾತೂಹಿ **ಉತ್ತಮ**ಪುರಿಸೋ **ಹೋ**ತೀತಿ ವತ್ತಮಾನಪರಸ್ಸಪದಉತ್ತಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ಮಿ, ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯವುದ್ಧಿ**ಅವಾ**ದೇಸಾ।

೪೩೮. ಅಕಾರೋ ದೀಘಂ ಹಿಮಿಮೇಸು।

ಅಕಾರೋ ದೀಘಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಹಿಮಿಮ**ಇಚ್ಚೇತಾಸು ವಿಭತ್ತೀಸು। ಅಹಂ ಭವಾಮಿ, ಮಯಂ ಭವಾಮ। ಭವಾಮಿ, ಭವಾಮ।

“ವಿಭತ್ತೀನಂ, ಛಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೩೯. ಪರಾಣ್ಯತ್ತನೋಪದಾನಿ।

ಸಬ್ಬಾಸಂ ವತ್ತಮಾನಾನಂ ಅಟ್ಠವಿಧಾನಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ ಯಾನಿ ಯಾನಿ ಪರಾನಿ ಛ ಪದಾನಿ, ತಾನಿ ತಾನಿ **ಅತ್ತನೋಪದ**ಸಞ್ಞಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ **ತೇ**ಆದೀನಂ ಅತ್ತನೋಪದಸಞ್ಞಾ।

“ಧಾತೂಹಿ, ಅತ್ತನೋಪದಾನೀ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೪೦. ಕತ್ತರಿ ಚ।

ಕತ್ತರಿ ಚ ಕಾರಕೇ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೇ ಧಾತೂಹಿ ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ **ಹೋನ್ತಿ। ಚ**ಗ್ಗಹಣಂ ಕತ್ಥಚಿ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ಸೇಸಂ ಪರಸ್ಸಪದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಭವತೇ, ಭವನ್ತೇ, ಭವಸೇ, ಭವವ್ಹೇ, ಭವೇ, ಭವಾಮ್ಹೇ।

ಪಚ ಪಾಕೇ, ಧಾತುಸಞ್ಞಾಯಂ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ವುತ್ತನಯೇನೇವ **ತ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾನಮಭಾವಾ ವುದ್ಧಿಅಭಾವೋವೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ। ಸೋ ದೇವದತ್ತೋ ಓದನಂ ಪಚತಿ, ಪಚನ್ತಿ, ಪಚಸಿ , ಪಚಥ, ಪಚಾಮಿ, ಪಚಾಮ, ಸೋ ಓದನಂ ಪಚತೇ, ತೇ ಪಚನ್ತೇ, ತ್ವಂ ಪಚಸೇ, ತುಮ್ಹೇ ಪಚವ್ಹೇ, ಅಹಂ ಪಚೇ, ಮಯಂ ಪಚಾಮ್ಹೇ।

ಪಠಮಪುರಿಸಾದೀನಮೇಕಜ್ಝಪ್ಪವತ್ತಿಪ್ಪಸಙ್ಗೇ ಪರಿಭಾಸಮಾಹ -

೪೪೧. ಸಬ್ಬೇಸಮೇಕಾಭಿಧಾನೇ ಪರೋ ಪುರಿಸೋ।

ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಠಮಮಜ್ಝಿಮಾನಂ, ಪಠಮುತ್ತಮಾನಂ, ಮಜ್ಝಿಮುತ್ತಮಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಪುರಿಸಾನಂ ಏಕತೋಭಿಧಾನೇ ಕಾತಬ್ಬೇ ಪರೋ ಪುರಿಸೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ಏಕಕಾಲಾನಮೇವಾಭಿಧಾನೇ ಚಾಯಂ। ಸೋ ಚ ಪಚತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಪಚಸೀತಿ ಪರಿಯಾಯಪ್ಪಸಙ್ಗೇ **ತುಮ್ಹೇ ಪಚಥಾ**ತಿ ಭವತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಚ ಪಚತಿ, ಅಹಞ್ಚ ಪಚಾಮೀತಿ **ಮಯಂ ಪಚಾಮ,** ತಥಾ ತ್ವಞ್ಚ ಪಚಸಿ, ಅಹಞ್ಚ ಪಚಾಮಿ, **ಮಯಂ ಪಚಾಮ,** ಸೋ ಚ ಪಚತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಪಚಸಿ, ಅಹಞ್ಚ ಪಚಾಮಿ, **ಮಯಂ ಪಚಾಮ।** ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಏಕಾಭಿಧಾನೇತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? "ಸೋ ಚ ಪಚತಿ, ತ್ವಞ್ಚ ಪಚಿಸ್ಸಸಿ, ಅಹಂ ಪಚಿಂ" ಏತ್ಥ ಭಿನ್ನಕಾಲತ್ತಾ "ಮಯಂ ಪಚಿಮ್ಹಾ"ತಿ ನ ಭವತಿ।

ಗಮು ಸಪ್ಪ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪುರೇ ವಿಯ ಧಾತುಸಞ್ಞಾಯಂ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ।

ಕತ್ತರಿ **ತ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**।

೪೪೨. ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೋ ಚ್ಛೋ ವಾ ಸಬ್ಬಾಸು।

ಗಮುಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸನ್ತೋ **ಮಕಾರೋ ಚ್ಛೋ ಹೋ**ತಿ ವಾ ಸಬ್ಬಾಸು ವಿಭತ್ತೀಸು, **ಸಬ್ಬ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಮಾನನ್ತ ಯ** ಕಾರಿತಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಚ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। ತೇನಾಯಂ -

ವಿಧಿಂ ನಿಚ್ಚಞ್ಚ ವಾಸದ್ದೋ, ಮಾನ'ನ್ತೇಸು ತು ಕತ್ತರಿ।
ದೀಪೇತಾನಿಚ್ಚಮಞ್ಞತ್ಥ, ಪರೋಕ್ಖಾಯಮಸನ್ತಕಂ॥

ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಪರನಯನಾನಿ , ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛತಿ, ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಗರುಪುಬ್ಬರಸ್ಸತೋ ಪರಸ್ಸ ಪಠಮಪುರಿಸಬಹುವಚನಸ್ಸ **ರೇ** ವಾ **ಹೋ**ತಿ, ಗಚ್ಛರೇ। ತ್ವಂ ಗಚ್ಛಸಿ, ತುಮ್ಹೇ ಗಚ್ಛಥ। ಅಹಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಮಯಂ ಗಚ್ಛಾಮ।

ಚ್ಛಾದೇಸಾಭಾವೇ "ಲೋಪಞ್ಚೇತ್ತಮಕಾರೋ"ತಿ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಏಕಾರೋ**। ಗಮೇತಿ, ಗಮೇನ್ತಿ, ಸರಲೋಪೋ। ಗಮೇಸಿ, ಗಮೇಥ। ಗಮೇಮಿ, ಗಮೇಮ।

ಅತ್ತನೋಪದೇಪಿ ಸೋ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛತೇ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ, ಗಚ್ಛರೇ। ಗಚ್ಛಸೇ, ಗಚ್ಛವ್ಹೇ। ಗಚ್ಛೇ, ಗಚ್ಛಾಮ್ಹೇ।

"ಕುತೋ ನು ತ್ವಂ ಆಗಚ್ಛಸಿ, ರಾಜಗಹತೋ ಆಗಚ್ಛಾಮೀ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸಮೀಪೇ ವತ್ತಮಾನವಚನಂ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೪೩. ಗಮಿಸ್ಸ ಘಮ್ಮಂ।

ಗಮುಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಘಮ್ಮಾ**ದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ ವಾ। ಘಮ್ಮತಿ, ಘಮ್ಮನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಪನ -

೪೪೪. ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ ಭಾವೇ ಚ ಕಮ್ಮನಿ।

ಭಾವೇ ಚ **ಕಮ್ಮನಿ** ಚ ಕಾರಕೇ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೇ ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಕಮ್ಮಕತ್ತರಿಪಿ। ಭವನಂ **ಭಾವೋ,** ಸೋ ಚ ಕಾರಕನ್ತರೇನ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಕೇವಲೋ ಭವನಲವನಾದಿಕೋ ಧಾತ್ವತ್ಥೋ। ಕರೀಯತೀತಿ **ಕಮ್ಮಂ**। ಅಕಮ್ಮಕಾಪಿ ಧಾತವೋ ಸೋಪಸಗ್ಗಾ ಸಕಮ್ಮಕಾಪಿ ಭವನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಮ್ಮನಿ ಅನುಪುಬ್ಬಾ ಭೂಧಾತುತೋ ವತ್ತಮಾನತ್ತನೋಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ತೇ**।

"ಧಾತೂಹಿ ಣೇ ಣಯ"ಇಚ್ಚಾದಿತೋ "ಧಾತೂಹೀ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೪೪೫. ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಯೋ।

ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ ಪರೋ ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ತನೋಪದವಿಸಯೇವಾಯಮಿಸ್ಸತೇ, "ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ ಅನುವತ್ತಿತ**ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ವುದ್ಧಿ ನ ಭವತಿ, ಅನುಭೂಯತೇ ಸುಖಂ ದೇವದತ್ತೇನ।

ಆಖ್ಯಾತೇನ ಅವುತ್ತತ್ತಾ, ತತಿಯಾ ಹೋತಿ ಕತ್ತರಿ।
ಕಮ್ಮಸ್ಸಾಭಿಹಿತತ್ತಾ ನ, ದುತಿಯಾ ಪಠಮಾವಿಧ॥

ಅನುಭೂಯನ್ತೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ತಯಾ। ಅನುಭೂಯಸೇ ತ್ವಂ ದೇವದತ್ತೇನ, ಅನುಭೂಯವ್ಹೇ ತುಮ್ಹೇ। ಅಹಂ ಅನುಭೂಯೇ ತಯಾ, ಮಯಂ ಅನುಭೂಯಾಮ್ಹೇ।

"ಕ್ವಚಿ ಧಾತು"ಇಚ್ಚಾದಿತೋ "ಕ್ವಚೀ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೪೪೬. ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ ಪರಸ್ಸಪದತ್ತಂ।

ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ ಕ್ವಚಿ ಪರಸ್ಸಪದತ್ತಮಾಪಜ್ಜನ್ತೇ, ಅಕತ್ತರಿಯೇವೇತಂ। **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಅನುಭೂಯ್ಯತಿ ಮಯಾ ಸುಖಂ, ಅನುಭೂಯ್ಯತೇ ವಾ, ಅನುಭೂಯ್ಯನ್ತಿ। ಅನುಭೂಯ್ಯಸಿ, ಅನುಭೂಯ್ಯಥ। ಅನುಭೂಯ್ಯಾಮಿ, ಅನುಭೂಯ್ಯಾಮ। ದ್ವಿತ್ತಾಭಾವೇ - ಅನುಭೂಯತಿ, ಅನುಭೂಯನ್ತಿ।

ಕ್ವಚೀತಿ ಕಿಂ? ಅನುಭೂಯತೇ।

ಭಾವೇ ಅದಬ್ಬವುತ್ತಿನೋ ಭಾವಸ್ಸೇಕತ್ತಾ **ಏ**ಕವಚನಮೇವ, ತಞ್ಚ ಪಠಮಪುರಿಸಸ್ಸೇವ, ಭೂಯತೇ ದೇವದತ್ತೇನ, ದೇವದತ್ತೇನ ಸಮ್ಪತಿ ಭವನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಚಧಾತುತೋ ಕಮ್ಮನಿ ಅತ್ತನೋಪದೇ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಚ ಕತೇ -

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಯಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೪೪೭. ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗಯಕಾರವಕಾರತ್ತಂ ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ।

ತಸ್ಸ ಭಾವಕಮ್ಮವಿಸಯಸ್ಸ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಚವಗ್ಗಯಕಾರವಕಾರತ್ತಂ ಹೋತಿ** ಧಾತ್ವನ್ತೇನ ಸಹ ಯಥಾಸಮ್ಭವಂ। ಏತ್ಥ **ಚ** "ಇವಣ್ಣಾಗಮೋ ವಾ"ತಿ ಇತೋ ಸೀಹಗತಿಯಾ **ವಾ**ಸದ್ದೋ ಅನುವತ್ತೇತಬ್ಬೋ, ಸೋ **ಚ** ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋ। ತೇನ -

ಚವಗ್ಗೋ ಚ ತ ವಗ್ಗಾನಂ, ಧಾತ್ವನ್ತಾನಂ ಯವತ್ತನಂ।
ರವಾನಞ್ಚ ಸಯಪ್ಪಚ್ಚ-ಯಾನಂ ಹೋತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮನ್ತಿ॥

ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗಾದಿತ್ತಾ **ಚ**ಕಾರೇ ಕತೇ "ಪರದ್ವೇಭಾವೋ ಠಾನೇ"ತಿ **ಚ**ಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ। ಪಚ್ಚತೇ ಓದನೋ ದೇವದತ್ತೇನ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಗರುಪುಬ್ಬರಸ್ಸತೋ ಪರಸ್ಸ ಪಠಮಪುರಿಸಬಹುವಚನಸ್ಸ ಕ್ವಚಿ **ರೇ** ಹೋತಿ। ಪಚ್ಚರೇ, ಪಚ್ಚನ್ತೇ। ಪಚ್ಚಸೇ, ಪಚ್ಚವ್ಹೇ। ಪಚ್ಚೇ, ಪಚ್ಚಾಮ್ಹೇ।

ಪರಸ್ಸಪದಾದೇಸೇ ಪಚ್ಚತಿ, ಪಚ್ಚನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಸಿ, ಪಚ್ಚಥ। ಪಚ್ಚಾಮಿ, ಪಚ್ಚಾಮ। ತಥಾ ಕಮ್ಮಕತ್ತರಿ ಪಚ್ಚತೇ ಓದನೋ ಸಯಮೇವ, ಪಚ್ಚನ್ತೇ। ಪಚ್ಚತಿ, ಪಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಗಮಿತೋ ಕಮ್ಮನಿ ಅತ್ತನೋಪದೇ, **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಚ ಕತೇ –

“ಧಾತೂಹಿ, ತಸ್ಮಿಂ, ಯೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೪೮. ಇವಣ್ಣಾಗಮೋ ವಾ।

ಸಬ್ಬೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಭಾವಕಮ್ಮವಿಸಯೇ **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಪರೇ ಇವಣ್ಣಾಗಮೋ **ಹೋತಿ ವಾತಿ** ಈಕಾರಾಗಮೋ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। **ಚ್ಛಾ**ದೇಸೋ, ಗಚ್ಛೀಯತೇ ಗಾಮೋ ದೇವದತ್ತೇನ , ಗಚ್ಛೀಯನ್ತೇ। ಗಚ್ಛೀಯಸೇ, ಗಚ್ಛೀಯವ್ಹೇ। ಗಚ್ಛೀಯೇ, ಗಚ್ಛೀಯಾಮ್ಹೇ।

ಚ್ಛಾದೇಸಾಭಾವೇ –

“ಧಾತೂಹಿ, ಯೋ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೪೯. ಪುಬ್ಬರೂಪಞ್ಚ।

ಹೇಟ್ಠಾನುತ್ತೇಹಿ ಪರಸ್ಸೇವೇದಂ, ತೇನ **ಕಟಪವಗ್ಗಯಕಾರಲಸನ್ತೇಹೇವ ಧಾತೂಹಿ** ಪರೋ **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ** ಪುಬ್ಬರೂಪಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾತಿ **ಮಕಾರಾ** ಪರಸ್ಸ **ಯಕಾರ**ಸ್ಸ **ಮಕಾರೋ**। ಗಮ್ಮತೇ, ಗಮೀಯತೇ, ಗಮ್ಮನ್ತೇ, ಗಮೀಯನ್ತೇ। ಗಮ್ಮಸೇ, ಗಮೀಯಸೇ, ಗಮ್ಮವ್ಹೇ, ಗಮೀಯವ್ಹೇ। ಗಮ್ಮೇ, ಗಮೀಯೇ, ಗಮ್ಮಾಮ್ಹೇ, ಗಮೀಯಾಮ್ಹೇ।

ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ – ಗಚ್ಛೀಯ್ಯತಿ, ಗಚ್ಛೀಯ್ಯನ್ತಿ। ಗಚ್ಛೀಯತಿ, ಗಚ್ಛೀಯನ್ತಿ ವಾ। ಗಮ್ಮತಿ, ಗಮ್ಮನ್ತಿ। ಗಮೀಯತಿ, ಗಮೀಯನ್ತಿ। **ಇಕಾ**ರಾಗಮೇ ಗಮಿಯ್ಯತಿ, ಗಮಿಯ್ಯನ್ತಿ। ತಥಾ ಘಮ್ಮೀಯತಿ, ಘಮ್ಮೀಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವತ್ತಮಾನಾವಿಭತ್ತಿ।

೪೫೦. ಪಞ್ಚಮೀ ತು ಅನ್ತು, ಹಿ ಥ, ಮಿ ಮ, ತಂ ಅನ್ತಂ, ಸ್ಸು ವ್ಹೋ, ಏ ಆಮಸೇ।

ತ್ವಾದಯೋ ದ್ವಾದಸ **ಪಞ್ಚಮೀ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ।

೪೫೧. ಆಣತ್ಯಾಸಿಟ್ಠೇನುತ್ತಕಾಲೇ ಪಞ್ಚಮೀ।

ಆಣತ್ಯತ್ಥೇ ಚ ಆಸೀಸತ್ಥೇ ಅನುತ್ತಕಾಲೇ **ಪಞ್ಚಮೀ**ವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಸತಿಪಿ ಕಾಲಾಧಿಕಾರೇ ಪುನ **ಕಾಲ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ವಿಧಿನಿಮನ್ತನಾಜ್ಝೇಸನಾನುಮತಿಪತ್ಥನಾಪತ್ತಕಾಲಾ**ದೀಸು ಚ ಪಞ್ಚಮೀ। ಆಣಾಪನ**ಮಾಣತ್ತಿ,** ಆಸೀಸನ**ಮಾಸಿಟ್ಠೋ,** ಸೋ ಚ ಇಟ್ಠಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪತ್ಥನಂ, ತಸ್ಮಿಂ **ಆಣತ್ಯಾಸಿಟ್ಠೇ**। ಅನು ಸಮೀಪೇ ಉತ್ತಕಾಲೋ **ಅನುತ್ತಕಾಲೋ,** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕಾಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ನ ಉತ್ತಕಾಲೋತಿ ವಾ ಅನುತ್ತಕಾಲೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನುತ್ತಕಾಲೇ, ಕಾಲಮನಾಮಸಿತ್ವಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ಥ **ಆಸೀಸನತ್ಥೇ** ಭೂಧಾತುತೋ ಪಞ್ಚಮೀಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ತು, ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯವುದ್ಧಿ**ಅವಾ**ದೇಸಾ। ಸೋ ಸುಖೀ ಭವತು, ತೇ ಸುಖಿತಾ ಭವನ್ತು।

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಅಕಾರತೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೫೨. ಹಿಲೋಪಂ ವಾ।

ಅಕಾರತೋ ಪರೋ **ಹಿ**ವಿಭತ್ತಿ **ಲೋಪ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾ। ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವ, ಭವಾಹಿ ವಾ, ಹಿಮ್ಹಿ ದೀಘೋ। ತುಮ್ಹೇ ಸುಖಿತಾ ಭವಥ। ಅಹಂ ಸುಖೀ ಭವಾಮಿ, ಮಯಂ ಸುಖಿನೋ ಭವಾಮ।

ಅತ್ತನೋಪದೇ ಸೋ ಸುಖೀ ಭವತಂ, ತೇ ಸುಖಿತಾ ಭವನ್ತಂ। ತ್ವಂ ಸುಖೀ ಭವಸ್ಸು, ತುಮ್ಹೇ ಸುಖಿತಾ ಭವವ್ಹೋ। ಅಹಂ ಸುಖೀ ಭವೇ, ಮಯಂ ಸುಖಿತಾ ಭವಾಮಸೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಅನುಭೂಯತಂ ತಯಾ, ಅನುಭೂಯನ್ತಂ। ಅನುಭೂಯಸ್ಸು, ಅನುಭೂಯವ್ಹೋ। ಅನುಭೂಯೇ, ಅನುಭೂಯಾಮಸೇ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅನುಭೂಯ್ಯತು, ಅನುಭೂಯ್ಯನ್ತು। ಅನುಭೂಯತು, ಅನುಭೂಯನ್ತು ವಾ, ಅನುಭೂಯ್ಯಾಹಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಭಾವೇ** ಭೂಯತಂ।

ಆಣತ್ತಿಯಂ ಕತ್ತರಿ ದೇವದತ್ತೋ ದಾನಿ ಓದನಂ ಪಚತು, ಪಚನ್ತು। ಪಚ, ಪಚಾಹಿ, ಪಚಥ। ಪಚಾಮಿ, ಪಚಾಮ। ಪಚತಂ, ಪಚನ್ತಂ। ಪಚಸ್ಸು, ಪಚವ್ಹೋ। ಪಚೇ, ಪಚಾಮಸೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಚವಗ್ಗಾದಿ, ಪಚ್ಚತಂ ಓದನೋ ದೇವದತ್ತೇನ, ಪಚ್ಚನ್ತಂ। ಪಚ್ಚಸ್ಸು, ಪಚ್ಚವ್ಹೋ। ಪಚ್ಚೇ, ಪಚ್ಚಾಮಸೇ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಪಚ್ಚತು, ಪಚ್ಚನ್ತು। ಪಚ್ಚ, ಪಚ್ಚಾಹಿ, ಪಚ್ಚಥ। ಪಚ್ಚಾಮಿ, ಪಚ್ಚಾಮ।

ತಥಾ ಸೋ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛತು, ಗಚ್ಛನ್ತು। ಗಚ್ಛ, ಗಚ್ಛಾಹಿ, ಗಚ್ಛಥ। ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಗಚ್ಛಾಮ। ಗಮೇತು, ಗಮೇನ್ತು। ಗಮ, ಗಮಾಹಿ, ಗಮೇಥ। ಗಮೇಮಿ, ಗಮೇಮ। ಗಚ್ಛತಂ, ಗಚ್ಛನ್ತಂ। ಗಚ್ಛಸ್ಸು, ಗಚ್ಛವ್ಹೋ। ಗಚ್ಛೇ, ಗಚ್ಛಾಮಸೇ। **ಘಮ್ಮಾ**ದೇಸೇ ಘಮ್ಮತು, ಘಮ್ಮನ್ತು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮನಿ ಗಚ್ಛೀಯತಂ, ಗಚ್ಛೀಯತು, ಗಮೀಯತಂ, ಗಮೀಯತು, ಗಮ್ಮತಂ, ಗಮ್ಮತು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಿಧಿಮ್ಹಿ ಇಧ ಪಬ್ಬತೋ ಹೋತು, ಅಯಂ ಪಾಸಾದೋ ಸುವಣ್ಣಮಯೋ ಹೋತೂತಿಆದಿ।

ನಿಮನ್ತನೇ ಅಧಿವಾಸೇತು ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ ಭೋಜನಂ, ಇಧ ನಿಸೀದತು ಭವಂ।

ಅಜ್ಝೇಸನೇ ದೇಸೇತು ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ।

ಅನುಮತಿಯಂ ಪುಚ್ಛತು ಭವಂ ಪಞ್ಹಂ, ಪವಿಸತು ಭವಂ, ಏತ್ಥ ನಿಸೀದತು।

ಪತ್ಥನಾ ಯಾಚನಾ, ದದಾಹಿ ಮೇ ಗಾಮವರಾನಿ ಪಞ್ಚ, ಏಕಂ ಮೇ ನಯನಂ ದೇಹಿ।

ಪತ್ತಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೋ ತೇ ಕಾಲೋ ಕಟಕರಣೇ, ಕಟಂ ಕರೋತು ಭವಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೪೫೩. ಸತ್ತಮೀ ಏಯ್ಯ ಏಯ್ಯುಂ, ಏಯ್ಯಾಸಿ ಏಯ್ಯಾಥ, ಏಯ್ಯಾಮಿಏಯ್ಯಾಮ, ಏಥ ಏರಂ, ಏಥೋ ಏಯ್ಯಾವ್ಹೋ, ಏಯ್ಯಂಏಯ್ಯಾಮ್ಹೇ।

ಏಯ್ಯಾದಯೋ ದ್ವಾದಸ **ಸತ್ತಮೀ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ।

“ಅನುತ್ತಕಾಲೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೫೪. ಅನುಮತಿಪರಿಕಪ್ಪತ್ಥೇಸು ಸತ್ತಮೀ।

ಅನುಮತ್ಯತ್ಥೇ ಚ ಪರಿಕಪ್ಪತ್ಥೇ ಚ ಅನುತ್ತಕಾಲೇ **ಸತ್ತಮೀ**ವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಅತ್ಥಗ್ಗಹಣೇನ **ವಿಧಿನಿಮನ್ತನಾ**ದೀಸು ಚ ಸತ್ತಮೀ। ಕತ್ತುಮಿಚ್ಛತೋ ಪರಸ್ಸ ಅನುಜಾನನಂ **ಅನುಮತಿ,** ಪರಿಕಪ್ಪನಂ **ಪರಿಕಪ್ಪೋ,** “ಯದಿ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣಂ ನಿರೂಪನಂ, ಹೇತುಕ್ರಿಯಾಯ ಸಮ್ಭವೇ ಫಲಕ್ರಿಯಾಯ ಸಮ್ಭವಪರಿಕಪ್ಪೋ ಚ।

ತತ್ಥ **ಪರಿಕಪ್ಪೇ** ಸತ್ತಮೀಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ಏಯ್ಯ,** ಅಪ್ಪಚ್ಚಯವುದ್ಧಾದಿ ಪುರಿಮಸಮಂ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತು ವಿಭತ್ತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಏಯ್ಯ ಏಯ್ಯಾಸಿ ಏಯ್ಯಾಮಿ ಏಯ್ಯಂಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ವಿಕಪ್ಪೇನ ಏಕಾರಾದೇಸೋ। ಸೋ ದಾನಿ ಕಿಂ ನು ಖೋ ಭವೇ, ಯದಿ ಸೋ ಪಠಮವಯೇ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯ, ಅರಹಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಚೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ನಿಚ್ಚಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ನ ನಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯುಂ। ಯದಿ ತ್ವಂ ಭವೇಯ್ಯಾಸಿ, ತುಮ್ಹೇ ಭವೇಯ್ಯಾಥ। ಕಥಮಹಂ ದೇವೋ ಭವೇಯ್ಯಾಮಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮಯಂ ಭವೇಯ್ಯಾಮ। ತಥಾ ಭವೇಥ, ಭವೇರಂ। ಭವೇಥೋ, ಭವೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ।

ಪತ್ಥನೇ ತು ಅಹಂ ಸುಖೀ ಭವೇ, ಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯಂ, ಭವೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಸುಖಂ ತಯಾ ಅನುಭೂಯೇಥ, ಅನುಭೂಯೇರಂ। ಅನುಭೂಯೇಥೋ, ಅನುಭೂಯೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ। ಅನುಭೂಯೇ, ಅನುಭೂಯೇಯ್ಯಂ, ಅನುಭೂಯೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅನುಭೂಯೇಯ್ಯ, ಅನುಭೂಯೇಯ್ಯುಂ। ಅನುಭೂಯೇಯ್ಯಾಸಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಭಾವೇ** ಭೂಯೇಥ।

ವಿಧಿಮ್ಹಿ ಸೋ ಓದನಂ ಪಚೇ, ಪಚೇಯ್ಯ, ಪಚೇಯ್ಯುಂ। ತ್ವಂ ಪಚೇ, ಪಚೇಯ್ಯಾಸಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪಚೇಯ್ಯಾಥ। ಅಹಂ ಪಚೇ, ಪಚೇಯ್ಯಾಮಿ, ಮಯಂ ಪಚೇಯ್ಯಾಮ। ಪಚೇಥ, ಪಚೇರಂ। ಪಚೇಥೋ, ಪಚೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ। ಪಚೇ, ಪಚೇಯ್ಯಂ, ಪಚೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಪಚ್ಚೇಥ, ಪಚ್ಚೇರಂ। ಪಚ್ಚೇಥೋ, ಪಚ್ಚೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ। ಪಚ್ಚೇ, ಪಚ್ಚೇಯ್ಯಂ, ಪಚ್ಚೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಪಚ್ಚೇ, ಪಚ್ಚೇಯ್ಯ, ಪಚ್ಚೇಯ್ಯುಂ। ಪಚ್ಚೇಯ್ಯಾಸಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅನುಮತಿಯಂ ಸೋ ಗಾಮಂ ಗಚ್ಛೇ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಏಯ್ಯುಸ್ಸ** ಉಂ ವಾ, ಗಚ್ಛುಂ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ। ತ್ವಂ ಗಚ್ಛೇ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಸಿ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥ। ಗಚ್ಛೇ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮಿ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮ। ಗಮೇ, ಗಮೇಯ್ಯ, ಗಮುಂ, ಗಮೇಯ್ಯುಂ। ಗಮೇ, ಗಮೇಯ್ಯಾಸಿ, ಗಮೇಯ್ಯಾಥ। ಗಮೇ, ಗಮೇಯ್ಯಾಮಿ, ಗಮೇಯ್ಯಾಮ। ಗಚ್ಛೇಥ, ಗಚ್ಛೇರಂ। ಗಚ್ಛೇಥೋ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ। ಗಚ್ಛೇ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ। ಗಮೇಥ, ಗಮೇರಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮನಿ ಗಚ್ಛೇಯೇಥ, ಗಮೀಯೇಥ, ಗಚ್ಛೀಯೇರಂ, ಗಮೀಯೇರಂ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಗಚ್ಛೇಯೇಯ್ಯ, ಗಮೀಯೇಯ್ಯ, ಗಮ್ಮೇಯ್ಯ, ಗಮ್ಮೇಯ್ಯುಂ ಇಚ್ಚಾದಿ। ತಥಾ ಘಮ್ಮೇ, ಘಮ್ಮೇಯ್ಯ, ಘಮ್ಮೇಯ್ಯುಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸತ್ತಮೀವಿಭತ್ತಿ।

ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾಣತ್ತಿಪರಿಕಪ್ಪಕಾಲಿಕವಿಭತ್ತಿನಯೋ।

೪೫೫. ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ ಆಊ, ಓತ್ಥ, ಅಂಮ್ಹಾ, ತ್ಥತ್ಥುಂ, ಸೇವ್ಹಂ, ಇಂಮ್ಹಸೇ।

ಆಆದಯೋ ದ್ವಾದಸ **ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ।

“ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ, ಅತೀತೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೫೬. ಹಿಯ್ಯೋಪಭುತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ।

ಹಿಯ್ಯೋಪಭುತಿ ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ವಾ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ವಾ **ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ**ವಿಭತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ಆ**।

“ಕ್ವಚಿ ಧಾತು”ಇಚ್ಚಾದಿತೋ “ಕ್ವಚಿ, ಧಾತೂನ”ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೫೭. ಅಕಾರಾಗಮೋ ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ ಅಜ್ಜತನೀಕಾಲಾತಿಪತ್ತೀಸು।

ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂನಮಾದಿಮ್ಹಿ **ಅಕಾರಾಗಮೋ** ಹೋತಿ **ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀಅಜ್ಜತನೀಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿ**ಇಚ್ಚೇತಾಸು ತೀಸು ವಿಭತ್ತೀಸು। ಕಥಮಯಮಕಾರಾಗಮೋ ಧಾತ್ವಾದಿಮ್ಹೀತಿ ಚೇ?

ಸತಿಸ್ಸರೇಪಿ ಧಾತ್ವನ್ತೇ, ಪುನಕಾರಾಗಮಸ್ಸಿಧ।
ನಿರತ್ಥತ್ತಾ ಪಯೋಗಾನು ರೋಧಾ ಧಾತ್ವಾದಿತೋ ಅಯಂ॥

ಅಪ್ಪಚ್ಚಯವುದ್ಧಿಅವಾದೇಸಸರಲೋಪಾದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಭವಾ, ಅಭವೂ। ಅಭವೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಓ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಆದೇಸೋ ವಾ, ಅಭವ, ಅಭವತ್ಥ। ಅಭವಂ, ಅಭವಮ್ಹಾ। ಅಭವತ್ಥ, ಅಭವತ್ಥುಂ। ಅಭವಸೇ, ಅಭವವ್ಹಂ। ಅಭವಿಂ, ಅಭವಮ್ಹಸೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಯಾ ಸುಖಮನ್ವಭೂಯತ್ಥ, **ಅಕಾರಾಗಮಾ**ಭಾವೇ ಅನುಭೂಯತ್ಥ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ತ್ಥ**ಸ್ಸ **ಥಾ**ದೇಸೋ, ಅನ್ವಭೂಯಥ, ಅನುಭೂಯಥ, ಅನ್ವಭೂಯತ್ಥುಂ, ಅನುಭೂಯತ್ಥುಂ। ಅನ್ವಭೂಯಸೇ, ಅನುಭೂಯಸೇ, ಅನ್ವಭೂಯವ್ಹಂ, ಅನುಭೂಯವ್ಹಂ। ಅನ್ವಭೂಯಿಂ, ಅನುಭೂಯಿಂ, ಅನ್ವಭೂಯಮ್ಹಸೇ, ಅನುಭೂಯಮ್ಹಸೇ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅನ್ವಭೂಯಾ, ಅನುಭೂಯಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಭಾವೇ** ಅನ್ವಭೂಯತ್ಥ।

ತಥಾ ಸೋ ಓದನಂ ಅಪಚಾ, ಪಚಾ, ಅಪಚೂ, ಪಚೂ। ಅಪಚೋ, ಪಚೋ, ಅಪಚತ್ಥ, ಪಚತ್ಥ। ಅಪಚಂ, ಪಚಂ, ಅಪಚಮ್ಹಾ, ಪಚಮ್ಹಾ। ಅಪಚತ್ಥ, ಪಚತ್ಥ, ಅಪಚತ್ಥು, ಪಚತ್ಥುಂ। ಅಪಚಸೇ, ಪಚಸೇ, ಅಪಚವ್ಹಂ, ಪಚವ್ಹಂ। ಅಪಚಿಂ, ಪಚಿಂ, ಅಪಚಮ್ಹಸೇ, ಪಚಮ್ಹಸೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಅಪಚ್ಚಥ, ಅಪಚ್ಚತ್ಥ, ಅಪಚ್ಚತ್ಥುಂ। ಅಪಚ್ಚಸೇ, ಅಪಚ್ಚವ್ಹಂ। ಅಪಚ್ಚಿಂ, ಅಪಚ್ಚಮ್ಹಸೇ। ಅಪಚ್ಚಾ, ಅಪಚ್ಚೂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ ಅಗಚ್ಛಾ, ಅಗಚ್ಛೂ। ಅಗಚ್ಛೋ, ಅಗಚ್ಛ, ಅಗಚ್ಛತ್ಥ। ಅಗಚ್ಛಂ, ಅಗಚ್ಛಮ್ಹಾ। ಅಗಚ್ಛತ್ಥ, ಅಗಚ್ಛತ್ಥುಂ। ಅಗಚ್ಛಸೇ, ಅಗಚ್ಛವ್ಹಂ। ಅಗಚ್ಛಿಂ, ಅಗಚ್ಛಮ್ಹಸೇ। ಅಗಮಾ, ಅಗಮೂ। ಅಗಮೋ, ಅಗಮ, ಅಗಮತ್ಥ। ಅಗಮಂ, ಅಗಮಮ್ಹಾ। ಅಗಮತ್ಥ, ಅಗಮತ್ಥುಂ। ಅಗಮಸೇ, ಅಗಮವ್ಹಂ। ಅಗಮಿಂ, ಅಗಮಮ್ಹಸೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಅಗಚ್ಛೀಯತ್ಥ, ಗಚ್ಛೀಯತ್ಥ, ಅಗಮೀಯತ್ಥ, ಗಮೀಯತ್ಥ, ಅಗಚ್ಛೀಯತ್ಥುಂ, ಗಚ್ಛೀಯತ್ಥುಂ, ಅಗಮೀಯತ್ಥುಂ, ಗಮೀಯತ್ಥುಂ ಇಚ್ಚಾದಿ। ತಥಾ ಅಘಮ್ಮಾ, ಅಘಮ್ಮೂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀವಿಭತ್ತಿ।

೪೫೮. ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ ಸತ್ತಮೀ ಪಞ್ಚಮೀ ವತ್ತಮಾನಾ ಸಬ್ಬಧಾತುಕಂ।

ಹಿಯ್ಯತ್ತನಾದಯೋ ಚತಸ್ಸೋ ವಿಭತ್ತಿಯೋ **ಸಬ್ಬಧಾತುಕ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಹಿಯ್ಯತ್ತನಾದೀನಂ ಸಬ್ಬಧಾತುಕಸಞ್ಞತ್ತಾ "ಇಕಾರಾಗಮೋ ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕಮ್ಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ ಇಕಾರಾಗಮೋ ನ ಭವತಿ।

ಸಬ್ಬಧಾತುಕಂ।

೪೫೯. ಪರೋಕ್ಖಾ ಅ ಉ, ಏ ತ್ಥ, ಅಂ ಮ್ಹ, ತ್ಥ ರೇ, ಥೋ ವ್ಹೋ, ಇಂ ಮ್ಹೇ।

ಅಆದಯೋ ದ್ವಾದಸ **ಪರೋಕ್ಖಾ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಕ್ಖಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಂ ಪರೋಕ್ಖಾ, ತದ್ದೀಪಕತ್ತಾ ಅಯಂ ವಿಭತ್ತಿ **ಪರೋಕ್ಖಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೪೬೦. ಅಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಪರೋಕ್ಖಾತೀತೇ।

ಅಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ವತ್ಥುನೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಾವಿಸಯಭೂತೇ ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ **ಪರೋಕ್ಖಾ**ವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಇತೋತಿ **ಅತೀತೋ,** ಹುತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಪರೋಕ್ಖಾಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ಅ**। "ಭೂ ಅ"ಇತೀಧ -

ವಿಪರಿಣಾಮೇನ "ಧಾತೂನ"ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೬೧. ಕ್ವಚಾದಿವಣ್ಣಾನಮೇಕಸ್ಸರಾನಂ ದ್ವೇಭಾವೋ।

ಧಾತೂನಮಾದಿಭೂತಾನಂ ವಣ್ಣಾನಮೇಕಸ್ಸರಾನಂ ಕ್ವಚಿ ದ್ವೇಭಾವೋ ಹೋತಿ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ಕ್ವಚಿ**ಸದ್ದೋ, ತೇನ -

ಖ ಛ ಸೇಸು ಪರೋಕ್ಖಾಯಂ, ದ್ವೇಭಾವೋ ಸಬ್ಬಧಾತುನಂ।
ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಜುಹೋತ್ಯಾದಿ-ಸ್ಸಪಿ ಕಿಚ್ಚಾದಿಕೇ ಕ್ವಚಿ॥

“ಭೂ ಭೂ ಅ”ಇತೀಧ -

೪೬೧. ಪುಬ್ಬೋಬ್ಭಾಸೋ।

ದ್ವೇಭೂತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಯೋ ಪುಬ್ಬೋ ಅವಯವೋ, ಸೋ **ಅಬ್ಭಾಸ**ಸಞ್ಞೋ ಹೋತೀತಿ ಅಬ್ಭಾಸಸಞ್ಞಾ।

ಅಬ್ಭಾಸಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ।

೪೬೩. ಅನ್ತಸ್ಸಿವಣ್ಣಾಕಾರೋ ವಾ।

ಅಬ್ಭಾಸಸ್ಸ ಅನ್ತಸ್ಸ ಇವಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ವಾ, **ಅಕಾರೋ ಚ**। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। ತೇನ -

> ಖ ಛ ಸೇಸು ಅವಣ್ಣಸ್ಸ,
> ಇಕಾರೋ ಸಗುಪುಸ್ಸ ಈ।
> ವಾಸ್ಸ ಭೂಸ್ಸ ಪರೋಕ್ಖಾಯಂ,
> ಅಕಾರೋ ನಾಪರಸ್ಸಿಮೇತಿ॥

ಊಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ।

೪೬೪. ದುತಿಯಚತುತ್ಥಾನಂ ಪಠಮತತಿಯಾ।

ಅಬ್ಭಾಸಗತಾನಂ ದುತಿಯಚತುತ್ಥಾನಂ ವಗ್ಗಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಪಠಮತತಿಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಭ**ಕಾರಸ್ಸ **ಬ**ಕಾರೋ।

೪೬೫. ಬ್ರೂಭೂನಮಾಹಭೂವಾ ಪರೋಕ್ಖಾಯಂ।

ಬ್ರೂಭೂಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ **ಆಹಭೂವ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಪರೋಕ್ಖಾವಿಭತ್ತಿಯನ್ತಿ **ಭೂ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಭೂವ**ಆದೇಸೋ, “ಸರಲೋಪೋ ಮಾದೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿಮ್ಹಿ”ತಿಆದಿನಾ ಸರಲೋಪಾದಿ, ಸೋ ಕಿರ ರಾಜಾ ಬಭೂವ, ತೇ ಕಿರ ಬಭೂವು। ತ್ವಂ ಕಿರ ಬಭೂವೇ।

“ಧಾತೂಹೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ, ಸೀಹಗತಿಯಾ **ಕ್ವಚಿ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೪೬೬. ಇಕಾರಾಗಮೋ ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕಮ್ಹಿ।

ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕಮ್ಹಿ ಪರೇ ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರೋ ಇಕಾರಾಗಮೋ ಹೋತಿ।

> ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕೇ ಬ್ಯಞ್ಜ-ನಾದಿಮ್ಹೇ ವಾಯಮಾಗಮೋ।
> ಕ್ವಚಾಧಿಕಾರತೋ ಬ್ಯಞ್ಜ-ನಾದೋಪಿ ಕ್ವಚಿ ನೋ ಸಿಯಾ॥

ಏತ್ಥ ಚ “ನ ಸಬ್ಬಧಾತುಕಂ ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕ”ಮಿತಿ ಕತ್ವಾ “ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ ಸತ್ತಮೀ ಪಞ್ಚಮೀ ವತ್ತಮಾನಾ ಸಬ್ಬಧಾತುಕ”ನ್ತಿ ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀಆದೀನಂ ಸಬ್ಬಧಾತುಕಸಞ್ಞಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ತದಞ್ಞಾ ಚತಸ್ಸೋ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ತುಮ್ಹೇ ಕಿರ ಬಭೂವಿತ್ಥ। ಅಹಂ ಕಿರ ಬಭೂವಂ, ಮಯಂ ಕಿರ ಬಭೂವಿಮ್ಹ। **ಅತ್ತನೋಪದೇ** ಸೋ ಬಭೂವಿತ್ಥ, ಬಭೂವಿರೇ। ಬಭೂವಿತ್ಥೋ, ಬಭೂವಿವ್ಹೋ। ಬಭೂವಿಂ, ಬಭೂವಿಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಅತ್ತನೋಪದೇ **ಈ**ಕಾರಾಗಮ**ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚ**ಯಿ**ಕಾರಾಗಮಾ, ಅನುಬಭೂವೀಯಿತ್ಥ, **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕಮ್ಹಿ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಲೋಪೇ ಕತೇ ಇವಣ್ಣಾಗಮೋ ನ ಭವತಿ, ತಯಾ ಕಿರ ಅನುಬಭೂವಿತ್ಥ, ಅನುಬಭೂವಿರೇ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಭಾವೇ** ಬಭೂವೀಯಿತ್ಥ, ಬಭೂವಿತ್ಥ ವಾ।

ತಥಾ ಪಪಚ, ಪಪಚೂ। ಪಪಚೇ, ಪಪಚಿತ್ಥ। ಪಪಚಂ, ಪಪಚಿಮ್ಹ। ಪಪಚಿತ್ಥ, ಪಪಚಿರೇ। ಪಪಚಿತ್ಥೋ, ಪಪಚಿವ್ಹೋ। ಪಪಚಿಂ, ಪಪಚಿಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಪಪಚ್ಚಿತ್ಥ, ಪಪಚ್ಚಿರೇ ಇಚ್ಚಾದಿ। ತಥಾ ಅಪಚ್ಚ, ಅಪಚ್ಚೂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಗಮಿಮ್ಹಿ "ಕ್ವಚಾದಿವಣ್ಣಾನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ದ್ವೇಭಾವೋ, "ಪುಬ್ಬೋಬ್ಭಾಸೋ"ತಿ ಅಬ್ಭಾಸಸಞ್ಞಾ।

"ಅಬ್ಭಾಸೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೬೭. ಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಚವಗ್ಗೋ।

ಅಬ್ಭಾಸೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಕವಗ್ಗಸ್ಸ **ಚವಗ್ಗೋ** ಹೋತೀತಿ **ಕ**ಕಾರಸ್ಸ **ಜ**ಕಾರೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಅನಬ್ಭಾಸಸ್ಸ ಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಮ್ಹಿ ದೀಘೋ। ಸೋ ಗಾಮಂ ಜಗಾಮ ಕಿರ, ಜಗಮ ವಾ, ಜಗಮು। ಜಗಮೇ, ಜಗಮಿತ್ಥ। ಜಗಮಂ, ಜಗಮಿಮ್ಹ। ಜಗಮಿತ್ಥ, ಜಗಮಿರೇ। ಜಗಮಿತ್ಥೋ, ಜಗಮಿವ್ಹೋ। ಜಗಮಿಂ, ಜಗಮಿಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಜಗಮೀಯಿತ್ಥ, ಜಗಮಿತ್ಥ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪರೋಕ್ಖಾವಿಭತ್ತಿ।

೪೬೮. ಅಜ್ಜತನೀ ಈ ಉಂ, **ಓ ತ್ಥ, ಇಂ ಮ್ಹಾ, ಆ ಊ, ಸೇ ವ್ಹಂ, ಅಮ್ಹೇ।**

ಈಆದಯೋ ದ್ವಾದಸ **ಅಜ್ಜತನೀ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಜ್ಜ ಭವೋ ಅಜ್ಜತನೋ, ತದ್ದೀಪಕತ್ತಾ ಅಯಂ ವಿಭತ್ತಿ **ಅಜ್ಜತನೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

"ಅಪಚ್ಚಕ್ಖೇ, ಅತೀತೇ, ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೬೯. ಸಮೀಪೇಜ್ಜತನೀ।

ಸಮೀಪೇ ಸಮೀಪತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಜ್ಜಪ್ಪಭುತಿ ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಚ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಚ **ಅಜ್ಜತನೀ**ವಿಭತ್ತಿ ಹೋತೀತಿ ಅಜ್ಜತನೀಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ ಈ।

ಪುರೇ ವಿಯ **ಅ**ಕಾರಾಗಮೋ, ವುದ್ಧಾದಿ ಚ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತುವಿಭತ್ತೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಈಮ್ಹಾ**ದಿವಿಭತ್ತೀನಂ ಕ್ವಚಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ, **ಓಆಅ**ವಚನಾನಂ **ಇತ್ಥಅ**ಮಾದೇಸಾ ಚ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಸೋ ಅಭವಿ, ಅಭವೀ ವಾ, **ಅ**ಕಾರಾಗಮಾಭಾವೇ ಭವಿ।

ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ "ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೭೦. ಸಬ್ಬತೋ ಉಂ ಇಂ ಸು।

ಸಬ್ಬೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಉಂವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಇಂಸ್ವಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ।**

ತೇ ಅಭವಿಂಸು, ಭವಿಂಸು ವಾ, ಅಭವುಂ, ಭವುಂ ವಾ। ತ್ವಂ ಅಭವಿ, ಭವಿ ವಾ, ಅಭವೋ, ಭವೋ ವಾ, ತುಮ್ಹೇ ಅಭವಿತ್ಥ, ಭವಿತ್ಥ ವಾ, **ಇಕಾರಾಗಮೋ।** ಅಹಂ ಅಭವಿಂ, ಭವಿಂ ವಾ, ಮಯಂ ಅಭವಿಮ್ಹ, ಭವಿಮ್ಹ ವಾ, ಅಭವಿಮ್ಹಾ, ಭವಿಮ್ಹಾ ವಾ। ಸೋ ಅಭವಿತ್ಥ, ಭವಿತ್ಥ ವಾ, ಅಭವಾ, ಭವಾ ವಾ, ಅಭವೂ, ಭವೂ ವಾ। ಅಭವಿಸೇ, ಭವಿಸೇ ವಾ, ಅಭವಿವ್ಹಂ, ಭವಿವ್ಹಂ ವಾ। ಅಭವಂ , ಭವಂ ವಾ, ಅಭವ, ಭವ ವಾ, ಅಭವಿಮ್ಹೇ, ಭವಿಮ್ಹೇ ವಾ।

ಕಮ್ಮನಿ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೇ ವುದ್ಧಿಅವಾದೇಸಾದಿ, ಸುಖಂ ತಯಾ ಅನುಭವಿತ್ಥ, ಅನ್ವಭೂಯಿತ್ಥ, ಅನುಭೂಯಿತ್ಥ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ತಯಾ ಅನ್ವಭೂಯಿ, ಅನುಭೂಯಿ, ಅನ್ವಭೂಯೀ, ಅನುಭೂಯೀ ವಾ, ಅನ್ವಭೂಯಿಂಸು, ಅನುಭೂಯಿಂಸು, ಅನ್ವಭೂಯುಂ, ಅನುಭೂಯುಂ। ತ್ವಂ ಅನ್ವಭೂಯಿ, ಅನುಭೂಯಿ, ತುಮ್ಹೇ ಅನ್ವಭೂಯಿತ್ಥ, ಅನುಭೂಯಿತ್ಥ। ಅಹಂ ಅನ್ವಭೂಯಿಂ, ಅನುಭೂಯಿಂ, ಮಯಂ ಅನ್ವಭೂಯಿಮ್ಹ, ಅನುಭೂಯಿಮ್ಹ, ಅನ್ವಭೂಯಿಮ್ಹಾ, ಅನುಭೂಯಿಮ್ಹಾ ವಾ। **ಭಾವೇ** ಅಭವಿತ್ಥ, ಅಭೂಯಿತ್ಥ ತಯಾ।

ಸೋ ಅಪಚಿ, ಪಚಿ, ಅಪಚೀ, ಪಚೀ ವಾ, ತೇ ಅಪಚಿಂಸು, ಪಚಿಂಸು, ಅಪಚುಂ, ಪಚುಂ। ತ್ವಂ ಅಪಚಿ, ಪಚಿ, ಅಪಚೋ, ಪಚೋ ವಾ, ತುಮ್ಹೇ ಅಪಚಿತ್ಥ, ಪಚಿತ್ಥ। ಅಹಂ ಅಪಚಿಂ, ಪಚಿಂ, ಮಯಂ ಅಪಚಿಮ್ಹ, ಪಚಿಮ್ಹ, ಅಪಚಿಮ್ಹಾ, ಪಚಿಮ್ಹಾ ವಾ। ಸೋ ಅಪಚಿತ್ಥ, ಪಚಿತ್ಥ, ಅಪಚಾ, ಪಚಾ ವಾ, ಅಪಚೂ, ಪಚೂ। ಅಪಚಿಸೇ, ಅಪಚಿವ್ಹಂ। ಅಪಚಂ, ಪಚಂ, ಅಪಚ, ಪಚ ವಾ, ಅಪಚಿಮ್ಹೇ, ಪಚಿಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮನಿ ಅಪಚ್ಚಿತ್ಥ, ಪಚ್ಚಿತ್ಥ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅಪಚ್ಚಿ, ಪಚ್ಚಿ, ಅಪಚ್ಚೀ, ಪಚ್ಚೀ ವಾ, ಅಪಚ್ಚಿಂಸು, ಪಚ್ಚಿಂಸು, ಅಪಚ್ಚುಂ, ಪಚ್ಚುಂ। ಅಪಚ್ಚಿ, ಪಚ್ಚಿ, ಅಪಚ್ಚೋ, ಪಚ್ಚೋ ವಾ, ಅಪಚ್ಚಿತ್ಥ, ಪಚ್ಚಿತ್ಥ। ಅಪಚ್ಚಿಂ, ಪಚ್ಚಿಂ, ಅಪಚ್ಚಿಮ್ಹ, ಪಚ್ಚಿಮ್ಹ, ಅಪಚ್ಚಿಮ್ಹಾ, ಪಚ್ಚಿಮ್ಹಾ ವಾ।

ಸೋ ಗಾಮಂ ಅಗಚ್ಛೀ, ಗಚ್ಛೀ, ಅಗಚ್ಛಿ, ಗಚ್ಛಿ ವಾ, ತೇ ಅಗಚ್ಛಿಂಸು, ಗಚ್ಛಿಂಸು, ಅಗಚ್ಛುಂ, ಗಚ್ಛುಂ। ತ್ವಂ ಅಗಚ್ಛಿ, ಗಚ್ಛಿ, ಅಗಚ್ಛೋ, ಗಚ್ಛೋ ವಾ, ತುಮ್ಹೇ ಅಗಚ್ಛಿತ್ಥ, ಗಚ್ಛಿತ್ಥ। ಅಹಂ ಅಗಚ್ಛಿಂ, ಗಚ್ಛಿಂ, ಮಯಂ ಅಗಚ್ಛಿಮ್ಹ, ಗಚ್ಛಿಮ್ಹ, ಅಗಚ್ಛಿಮ್ಹಾ, ಗಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ವಾ।

"ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ ಗಮಿಸ್ಸ **ಛ**ಸ್ಸ ಕ್ವಚಿ **ಞ್ಛಾ**ದೇಸೋ, ಅಗಞ್ಛಿ, ಗಞ್ಛಿ, ಅಗಞ್ಛೀ, ಗಞ್ಛೀ ವಾ, ತೇ ಅಗಞ್ಛಿಂಸು , ಗಞ್ಛಿಂಸು, ಅಗಞ್ಛುಂ, ಗಞ್ಛುಂ। ತ್ವಂ ಅಗಞ್ಛಿ, ಗಞ್ಛಿ, ಅಗಞ್ಛೋ, ಗಞ್ಛೋ ವಾ, ತುಮ್ಹೇ ಅಗಞ್ಛಿತ್ಥ, ಗಞ್ಛಿತ್ಥ। ಅಹಂ ಅಗಞ್ಛಿಂ, ಗಞ್ಛಿಂ, ಮಯಂ ಅಗಞ್ಛಿಮ್ಹ, ಗಞ್ಛಿಮ್ಹ, ಅಗಞ್ಛಿಮ್ಹಾ, ಗಞ್ಛಿಮ್ಹಾ ವಾ।

ಚ್ಛಾದೇಸಾಭಾವೇ ಸೋ ಅಗಮಿ, ಗಮಿ, ಅಗಮೀ, ಗಮೀ ವಾ, "ಕರಸ್ಸ ಕಾಸತ್ತಮಜ್ಜತನಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಭಾವ**ನಿದ್ದೇಸೇನ, "ಸತ್ತಮಜ್ಜತನಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ವಾ **ಸಾ**ಗಮೇ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ **ಆ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಅಗಮಾಸಿ, ಉಂವಚನಸ್ಸ ಕ್ವಚಿ **ಅಂಸ್ವಾ**ದೇಸೋ, **ಉ**ಚಾಗಮೋ **ತ್ಥಮ್ಹೇ**ಸು ಕ್ವಚಿ, ಅಗಮಿಂಸು, ಗಮಿಂಸು, ಅಗಮಂಸು, ಗಮಂಸು, ಅಗಮುಂ, ಗಮುಂ, ತ್ವಂ ಅಗಮಿ, ಗಮಿ, ಅಗಮೋ, ಗಮೋ ವಾ, ಅಗಮಿತ್ಥ, ಗಮಿತ್ಥ, ಅಗಮುತ್ಥ, ಗಮುತ್ಥ। ಅಹಂ ಅಗಮಿಂ, ಗಮಿಂ, ಅಗಮಿಮ್ಹ, ಗಮಿಮ್ಹ, ಅಗಮುಮ್ಹ, ಗಮುಮ್ಹ, ಅಗಮಿಮ್ಹಾ, ಗಮಿಮ್ಹಾ ವಾ।

“ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಗಮಿಸ್ಸ ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ **ಗಾ**ದೇಸೋ ಚ, ಸೋ ಅಜ್ಝಗಾ, ಪರಲೋಪೋ, ತೇ ಅಜ್ಝಗುಂ। ತ್ವಂ ಅಜ್ಝಗೋ, ತುಮ್ಹೇ ಅಜ್ಝಗುತ್ಥ। ಅಹಂ ಅಜ್ಝಗಿಂ, ಮಯಂ ಅಜ್ಝಗುಮ್ಹ।

ಅತ್ತನೋಪದೇ ಸೋ ಅಗಚ್ಛಿತ್ಥ, ಗಚ್ಛಿತ್ಥ, ಅಗಞ್ಛಿತ್ಥ, ಗಞ್ಛಿತ್ಥ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಚ್ಛಾ**ದೇಸಾಭಾವೇ ಸೋ ಅಗಮಿತ್ಥ, ಗಮಿತ್ಥ, ಅಗಮಾ, ಗಮಾ, ತೇ ಅಗಮೂ, ಗಮೂ, ಅಜ್ಝಗೂ, ಅಗೂ। ತ್ವಂ ಅಗಮಿಸೇ, ಗಮಿಸೇ, ಅಗಮಿವ್ಹಂ, ಗಮಿವ್ಹಂ। ಅಹಂ ಅಗಮಂ, ಗಮಂ, ಅಗಮ, ಗಮ, ಅಜ್ಝಗಂ ವಾ, ಅಗಮಿಮ್ಹೇ, ಗಮಿಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಗಾಮೋ ಅಗಚ್ಛೀಯಿತ್ಥ ತೇನ, ಗಚ್ಛೀಯಿತ್ಥ, ಅಗಞ್ಛೀಯಿತ್ಥ, ಗಞ್ಛೀಯಿತ್ಥ, ಅಗಮೀಯಿತ್ಥ, ಗಮೀಯಿತ್ಥ, ಅಗಮಿತ್ಥ, ಗಮಿತ್ಥ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅಗಚ್ಛೀಯಿ, ಗಚ್ಛೀಯಿ ವಾ, ಅಗಮೀಯಿ, ಗಮೀಯಿ ವಾ, ಅಗಚ್ಛೀಯುಂ, ಅಗಮೀಯುಂ ವಾ। ತಥಾ ಅಘಮ್ಮೀಯಿ, ಅಘಮ್ಮೀಯಿಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಹಿಯ್ಯತ್ತನೀ, ಅಜ್ಜತನೀ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೭೧. ಮಾಯೋಗೇ ಸಬ್ಬಕಾಲೇ ಚ।

ಯದಾ**ಮಾ**ಯೋಗೋ, ತದಾ **ಹಿಯ್ಯತ್ತನಜ್ಜತನೀ**ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಸಬ್ಬಕಾಲೇಪಿ ಹೋನ್ತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಪಞ್ಚಮೀ** ಚ। ಮಾ ಭವತಿ, ಮಾ ಭವಾ, ಮಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ ಹಿಯ್ಯತ್ತನಜ್ಜತನೀಪಞ್ಚಮೀ ವಿಭತ್ತಿಯೋ, ಸೇಸಂ ನೇಯ್ಯಂ, ಸೋ ಮಾ ಭವಾ, ಮಾ ಭವೀ, ಮಾ ತೇ ಭವನ್ತ್ವನ್ತರಾಯಾ। ಮಾ ಪಚಾ, ಮಾ ಪಚೀ, ಮಾ ಪಚತು। ಮಾ ಗಚ್ಛಾ, ಮಾ ಗಚ್ಛೀ, ಮಾ ಗಚ್ಛತು। ಮಾ ಕಞ್ಚಿ ಪಾಪಮಾಗಮಾ, ಮಾ ಅಗಮಿ, ಮಾ ಗಮಾ, ಮಾ ಗಮೀ, ಮಾ ಗಮೇತು। ತ್ವಂ ಮಾ ಗಚ್ಛೋ, ಮಾ ಗಚ್ಛಿ, ಮಾ ಗಚ್ಛಾಹಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅತೀತಕಾಲಿಕವಿಭತ್ತಿ।

೪೭೨. ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ ಸ್ಸತಿ ಸ್ಸನ್ತಿ, ಸ್ಸಸಿ ಸ್ಸಥ, ಸ್ಸಾಮಿಸ್ಸಾಮ, ಸ್ಸತೇ ಸ್ಸನ್ತೇ, ಸ್ಸಸೇ ಸ್ಸವ್ಹೇ, ಸ್ಸಂಸ್ಸಾಮ್ಹೇ।

ಸ್ಸತ್ಯಾದೀನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ವಚನಾನಂ **ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋತಿ। ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೋ, ತಂಕಾಲದೀಪಕತ್ತಾ ಅಯಂ ವಿಭತ್ತಿ **ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೪೭೩. ಅನಾಗತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ।

ಅನಾಗತೇ ಕಾಲೇ **ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಅತೀತೇಪಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ, ತಂಕಾಲವಚನಿಚ್ಛಯಾ।
“ಅನೇಕಜಾತಿಸಂಸಾರಂ, ಸನ್ಧಾವಿಸ್ಸ”ನ್ತಿಆದಿಸು॥

ನ ಆಗತೋ **ಅನಾಗತೋ,** ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಂ ಸತಿ ಆಯತಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ, ವುದ್ಧಿ**ಅವಾ**ದೇಸಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ ಚ।

ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಭವಿಸ್ಸಸಿ, ಭವಿಸ್ಸಥ। ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭವಿಸ್ಸಾಮ। ಭವಿಸ್ಸತೇ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಭವಿಸ್ಸಸೇ, ಭವಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಭವಿಸ್ಸಂ, ಭವಿಸ್ಸಾಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೋ, ಸುಖಂ ತಯಾ ಅನುಭವಿಸ್ಸತೇ, ಅನುಭವಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಅನುಭವಿಸ್ಸಸೇ, ಅನುಭವಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಅನುಭವಿಸ್ಸಂ, ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮ್ಹೇ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅನುಭವಿಸ್ಸತಿ ದೇವದತ್ತೇನ, ಅನುಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಭಾವೇ** ಭವಿಸ್ಸತೇ ತೇನ, **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪಾಭಾವೇ** ಅನುಭೂಯಿಸ್ಸತೇ, ಅನುಭೂಯಿಸ್ಸನ್ತೇ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಭಾವೇ** ಭೂಯಿಸ್ಸತೇ।

ತಥಾ ಪಚಿಸ್ಸತಿ, ಪಚಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಪಚಿಸ್ಸಸಿ, ಪಚಿಸ್ಸಥ। ಪಚಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪಚಿಸ್ಸಾಮ। ಪಚಿಸ್ಸತೇ, ಪಚಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಪಚಿಸ್ಸಸೇ, ಪಚಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಪಚಿಸ್ಸಂ, ಪಚಿಸ್ಸಾಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಪಚ್ಚಿಸ್ಸತೇ ಓದನೋ ದೇವದತ್ತೇನ, ಪಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೇ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಪಚ್ಚಿಸ್ಸತಿ, ಪಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಿಸ್ಸಸಿ, ಪಚ್ಚಿಸ್ಸಥ। ಪಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮಿ, ಪಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮ।

ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಸಿ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಥ। ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ। ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತೇ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಸೇ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ್ಹೇ। ಸೋ ಸಗ್ಗಂ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಗಮಿಸ್ಸಥ। ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಗಮಿಸ್ಸಾಮ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಗಚ್ಛೀಯಿಸ್ಸತೇ, ಗಚ್ಛೀಯಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಗಚ್ಛೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಗಚ್ಛೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ, ಗಮೀಯಿಸ್ಸತೇ, ಗಮೀಯಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಗಮೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಗಮೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೇ** ಗಮಿಸ್ಸತೇ , ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ। ತಥಾ ಘಮ್ಮಿಸ್ಸತಿ, ಘಮ್ಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀವಿಭತ್ತಿ।

೪೮೪. ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿ ಸ್ಸಾ ಸ್ಸಂಸು, ಸ್ಸೇ ಸ್ಸಥ, ಸ್ಸಂಸ್ಸಾಮ್ಹಾ, ಸ್ಸಥ ಸ್ಸಿಸು, ಸ್ಸಸೇ ಸ್ಸವ್ಹೇ, ಸ್ಸಿಂಸ್ಸಾಮ್ಹಸೇ।

ಸ್ಸಾದೀನಂ ದ್ವಾದಸನ್ನಂ **ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿ**ಸಞ್ಞಾ ಹೋತಿ। ಕಾಲಸ್ಸ ಅತಿಪತನಂ ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿ, ಸಾ ಪನ ವಿರುದ್ಧಪಚ್ಚಯೂಪನಿಪಾತತೋ, ಕಾರಣವೇಕಲ್ಲತೋ ವಾ ಕ್ರಿಯಾಯ ಅನಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತದ್ದೀಪಕತ್ತಾ ಅಯಂ ವಿಭತ್ತಿ **ಕಾಲಾತಿಪತ್ತೀ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೪೮೫. ಕ್ರಿಯಾತಿಪನ್ನೇತೀತೇ ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿ।

ಕ್ರಿಯಾತಿಪನ್ನಮತ್ತೇ ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ **ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿ**ವಿಭತ್ತಿ ಹೋತಿ। ಕ್ರಿಯಾಯ ಅತಿಪತನಂ **ಕ್ರಿಯಾತಿಪನ್ನಂ,** ತಂ ಪನ ಸಾಧಕಸತ್ತಿವಿರಹೇನ ಕ್ರಿಯಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಾನುಪ್ಪತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಕ್ರಿಯಾ ಅತೀತಸದ್ದೇನ ವೋಹರಿತಬ್ಬಾ, ತಥಾಪಿ ತಕ್ಕಿರಿಯುಪ್ಪತ್ತಿಪ್ಪಟಿಬನ್ಧಕರಕ್ರಿಯಾಯ ಕಾಲಭೇದೇನ ಅತೀತವೋಹಾರೋ ಲಬ್ಭತೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿಪರಸ್ಸಪದಪಠಮಪುರಿಸೇಕವಚನಂ **ಸ್ಸಾ, ಅ**ಕಾರಿಕಾರಾಗಮಾ, ವುದ್ಧಿ**ಅವಾ**ದೇಸಾ ಚ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಸ್ಸಾ ಸ್ಸಾಮ್ಹಾ**ವಿಭತ್ತೀನಂ ಕ್ವಚಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ, **ಸ್ಸೇ**ವಚನಸ್ಸ ಚ **ಅ**ತ್ತಂ।

ಸೋ ಚೇ ಪಠಮವಯೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಅಲಭಿಸ್ಸ, ಅರಹಾ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಭವಿಸ್ಸ, ಅಭವಿಸ್ಸಾ, ಭವಿಸ್ಸಾವಾ, ತೇ ಚೇ ತಂ ಅಲಭಿಸ್ಸಂಸು, ಅರಹನ್ತೋ ಅಭವಿಸ್ಸಂಸು, ಭವಿಸ್ಸಂಸು। ಏವಂ ತ್ವಂ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಭವಿಸ್ಸ, ಅಭವಿಸ್ಸೇ ವಾ, ತುಮ್ಹೇ ಅಭವಿಸ್ಸಥ, ಭವಿಸ್ಸಥ। ಅಹಂ ಅಭವಿಸ್ಸಂ, ಭವಿಸ್ಸಂ, ಮಯಂ ಅಭವಿಸ್ಸಮ್ಹ, ಭವಿಸ್ಸಮ್ಹ, ಅಭವಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ, ಭವಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ ವಾ। ಸೋ ಅಭವಿಸ್ಸಥ, ಅಭವಿಸ್ಸಿಸು। ಅಭವಿಸ್ಸಸೇ, ಅಭವಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಅಭವಿಸ್ಸಿಂ, ಅಭವಿಸ್ಸಾಮ್ಹಸೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಅನ್ವಭವಿಸ್ಸಥ, ಅನ್ವಭವಿಸ್ಸಿಸು। ಅನ್ವಭೂಯಿಸ್ಸಥ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅನ್ವಭವಿಸ್ಸ, ಅನ್ವಭವಿಸ್ಸಂಸು। ಅನ್ವಭೂಯಿಸ್ಸ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಭಾವೇ** ಅಭವಿಸ್ಸಥ ದೇವದತ್ತೇನ, ಅಭೂಯಿಸ್ಸಥ।

ತಥಾ ಸೋ ಚೇ ತಂ ಧನಂ ಅಲಭಿಸ್ಸ, ಓದನಂ ಅಪಚಿಸ್ಸ, ಪಚಿಸ್ಸ, ಅಪಚಿಸ್ಸಾ, ಪಚಿಸ್ಸಾ ವಾ, ಅಪಚಿಸ್ಸಂಸು, ಪಚಿಸ್ಸಂಸು। ಅಪಚಿಸ್ಸ, ಪಚಿಸ್ಸ, ಅಪಚಿಸ್ಸೇ, ಪಚಿಸ್ಸೇ ವಾ, ಅಪಚಿಸ್ಸಥ, ಪಚಿಸ್ಸಥ। ಅಪಚಿಸ್ಸಂ, ಪಚಿಸ್ಸಂ, ಅಪಚಿಸ್ಸಮ್ಹಾ, ಪಚಿಸ್ಸಮ್ಹಾ, ಅಪಚಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ, ಪಚಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ ವಾ। ಅಪಚಿಸ್ಸಥ, ಪಚಿಸ್ಸಥ, ಅಪಚಿಸ್ಸಿಸು, ಪಚಿಸ್ಸಿಸು। ಅಪಚಿಸ್ಸಸೇ, ಪಚಿಸ್ಸಸೇ, ಅಪಚಿಸ್ಸವ್ಹೇ, ಪಚಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಅಪಚಿಸ್ಸಿಂ, ಪಚಿಸ್ಸಿಂ, ಅಪಚಿಸ್ಸಾಮ್ಹಸೇ, ಪಚಿಸ್ಸಾಮ್ಹಸೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಅಪಚಿಸ್ಸಥ ಓದನೋ ದೇವದತ್ತೇನ, ಅಪಚಿಸ್ಸಿಸು। **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪಾಭಾವೇ** ಅಪಚೀಯಿಸ್ಸಥ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ಅಪಚ್ಚಿಸ್ಸ ತೇನ, ಪಚ್ಚಿಸ್ಸ, ಅಪಚ್ಚಿಸ್ಸಾ, ಪಚ್ಚಿಸ್ಸಾ ವಾ, ಅಪಚ್ಚಿಸ್ಸಂಸು, ಪಚ್ಚಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸೋ ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸ, ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾವಾ, ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂಸು, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂಸು। ತ್ವಂ ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸ, ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸೇ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸೇ ವಾ, ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸಥ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಥ। ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸಮ್ಹಾ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಮ್ಹಾ, ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ ವಾ। ಅಗಮಿಸ್ಸ, ಗಮಿಸ್ಸ, ಅಗಮಿಸ್ಸಾ, ಗಮಿಸ್ಸಾ ವಾ, ಅಗಮಿಸ್ಸಂಸು, ಗಮಿಸ್ಸಂಸು। ಅಗಮಿಸ್ಸ, ಗಮಿಸ್ಸ, ಅಗಮಿಸ್ಸೇ ವಾ, ಅಗಮಿಸ್ಸಥ, ಗಮಿಸ್ಸಥ। ಅಗಮಿಸ್ಸಂ , ಗಮಿಸ್ಸಂ, ಅಗಮಿಸ್ಸಮ್ಹಾ, ಗಮಿಸ್ಸಮ್ಹಾ, ಅಗಮಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ, ಗಮಿಸ್ಸಾಮ್ಹಾ ವಾ। ಅಗಚ್ಛಿಸ್ಸಥ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸಥ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಅಗಚ್ಛೀಯಿಸ್ಸಥ, ಅಗಮೀಯಿಸ್ಸಥ, ಅಗಚ್ಛೀಯಿಸ್ಸ, ಅಗಮೀಯಿಸ್ಸಇಚ್ಚಾದಿ। ತಥಾ ಅಘಮ್ಮಿಸ್ಸಾ, ಅಘಮ್ಮಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿವಿಭತ್ತಿ।

ಪಞ್ಚಮೀ ಸತ್ತಮೀ ವತ್ತ-ಮಾನಾ ಸಮ್ಪತಿನಾಗತೇ।
ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ ಪರೋಕ್ಖಾದೀ, ಚತಸ್ಸೋತೀತಕಾಲಿಕಾ॥

ಛಕಾಲಿಕವಿಭತ್ತಿವಿಧಾನಂ।

ವಿಕರಣವಿಧಾನ

ಇಸು ಇಚ್ಚಾಕನ್ತೀಸು, ಪುರೇ ವಿಯ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, **ತ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ** ಚ।

“ಧಾತೂನ”ನ್ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೪೭೬. ಇಸುಯಮೂನಮನ್ತೋ ಚ್ಛೋ ವಾ।

ಇಸುಯಮುಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ ಅನ್ತೋ **ಚ್ಛೋ** ಹೋತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, “ಅನ್ತೋ ಚ್ಛೋ ವಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಆಸ**ಸ್ಸಪಿ। ಸೋ ಸಗ್ಗಂ ಇಚ್ಛತಿ, ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಇಚ್ಛಸಿ, ಇಚ್ಛಥ। ಇಚ್ಛಾಮಿ, ಇಚ್ಛಾಮ। **ಚ್ಛಾ**ದೇಸಾಭಾವೇ ಅಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ “ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ”ತಿ ವುದ್ಧಿ, ಏಸತಿ, ಏಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಅತ್ತನೋಪದಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಪರಸ್ಸಪದತ್ತಮೇವ ಪಯೋಜೀಯತಿ, ತೇನ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತನೋಪದೇ ರೂಪಾನಿ ಸಜ್ಝಾಪಿಸ್ಸಾಮ। ಸೋ ಇಚ್ಛೀಯತಿ, ಏಸೀಯತಿ, ಇಸ್ಸತೇ, ಇಸ್ಸತಿ, **ಯಕಾರಸ್ಸ** ಪುಬ್ಬರೂಪತ್ತಂ। ತಥಾ ಇಚ್ಛತು, ಏಸತು। ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಏಸೇಯ್ಯ। ಪರೋಕ್ಖಾಹಿಯ್ಯತ್ತನೀಸು ಪನ ರೂಪಾನಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಯೋಗಮನುಗಮ್ಮ ಪಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ, ಇಚ್ಛಿ, ಏಸಿ। ಇಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಏಸಿಸ್ಸತಿ। ಇಚ್ಛಿಸ್ಸಾ, ಏಸಿಸ್ಸಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಯಮು ಉಪರಮೇ, **ನಿಪುಬ್ಬೋ**, **ಚ್ಛಾದೇಸೋ** ಚ। ನಿಯಚ್ಛತಿ, ನಿಯಚ್ಛನ್ತಿ। ನಿಯಮತಿ, ನಿಯಮನ್ತಿ। **ಸಂಪುಬ್ಬೋ** "ಸಯೇ ಚಾ"ತಿ **ಇತ್ತಂ**, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ಸಞ್ಞಮತಿ, ಸಞ್ಞಮನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮೇ ನಿಯಚ್ಛೀಯತಿ, ನಿಯಮೀಯತಿ, ನಿಯಮ್ಮತಿ, ಸಞ್ಞಮೀಯತಿ ವಾ। ತಥಾ ನಿಯಚ್ಛತು, ಸಞ್ಞಮತು। ನಿಯಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸಞ್ಞಮೇಯ್ಯ। ನಿಯಚ್ಛೀ, ಸಞ್ಞಮೀ। ನಿಯಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಸಞ್ಞಮಿಸ್ಸತಿ। ನಿಯಚ್ಛಿಸ್ಸ, ಸಞ್ಞಮಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಆಸ ಉಪವೇಸನೇ, ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಚ್ಛಾದೇಸೋ**, ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಅಚ್ಛತಿ, ಅಚ್ಛನ್ತಿ। ಅಚ್ಛಸಿ, ಅಚ್ಛಥ। ಅಚ್ಛಾಮಿ, ಅಚ್ಛಾಮ। ಅಞ್ಞತ್ರ **ಉಪ**ಪುಬ್ಬೋ ಉಪಾಸತಿ, ಉಪಾಸನ್ತಿ। ಅಚ್ಛೀಯತಿ, ಉಪಾಸೀಯತಿ। ಅಚ್ಛತು, ಉಪಾಸತು। ಅಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಉಪಾಸೇಯ್ಯ। ಅಚ್ಛೀ, ಉಪಾಸೀ। ಅಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಉಪಾಸಿಸ್ಸತಿ। ಅಚ್ಛಿಸ್ಸ, ಉಪಾಸಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಲಭ ಲಾಭೇ, ಲಭತಿ, ಲಭನ್ತಿ। ಲಭಸಿ, ಲಭಥ। ಲಭಾಮಿ, ಲಭಾಮ। ಲಭತೇ, ಲಭನ್ತೇ। ಲಭಸೇ, ಲಭವ್ಹೇ। ಲಭೇ, ಲಭಾಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಯಕಾರಸ್ಸ ಪುಬ್ಬರೂಪತ್ತೇ ಕತೇ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಪುರಿಮ**ಭಕಾರಸ್ಸ ಬಕಾರೋ**, ಲಬ್ಭತೇ, ಲಬ್ಭನ್ತೇ। ಲಬ್ಭತಿ, ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಲಬ್ಭತಂ, ಲಬ್ಭತು। ಲಬ್ಭೇ, ಲಬ್ಭೇಯ್ಯ।

ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ "ವಾ, ಅನ್ತಲೋಪೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ -

೪೭೭. ಲಭಸ್ಮಾ ಈ ಇಂನಂ ತ್ಥತ್ಥಂ।

ಲಭಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಧಾತುತೋ ಪರೇಸಂ ಈಇಂನಂ ವಿಭತ್ತೀನಂ **ತ್ಥ ತ್ಥಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ಅಲತ್ಥ, ಅಲಭಿ, ಲಭಿ, ಅಲಭಿಂಸು, ಲಭಿಂಸು। ಅಲಭೋ, ಲಭೋ, ಅಲಭಿ, ಲಭಿ, ಅಲಭಿತ್ಥ, ಲಭಿತ್ಥ। ಅಲತ್ಥಂ, ಅಲಭಿಂ, ಲಭಿಂ, ಅಲಭಿಮ್ಹ, ಲಭಿಮ್ಹ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಮ್ಹಿ "ಕರಸ್ಸ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಾಹೋ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಸಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ವಚ ಮುಚ ಭುಜಾ**ದಿತೋ **ಸ್ಸಸ್ಸ ಖಾ**ದೇಸೋ, **ವಸ ಛಿದ ಲಭಾ**ದಿತೋ **ಛಾ**ದೇಸೋ ಚ ವಾ **ಹೋತೀ**ತಿ **ಸ್ಸಸ್ಸ ಛಾ**ದೇಸೋ, "ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಸ್ಸ ಚೋ ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಚಕಾರೋ**, ಲಚ್ಛತಿ, ಲಚ್ಛನ್ತಿ। ಲಚ್ಛಸಿ, ಲಚ್ಛಥ। ಲಚ್ಛಾಮಿ, ಲಚ್ಛಾಮ। **ಛಾ**ದೇಸಾಭಾವೇ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಲಭಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಲಭಿಸ್ಸಸಿ, ಲಭಿಸ್ಸಥ। ಲಭಿಸ್ಸಾಮಿ, ಲಭಿಸ್ಸಾಮ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಅಲಭಿಸ್ಸ, ಅಲಭಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಚ ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ವಚತಿ, ವಚನ್ತಿ। ವಚಸಿ, ವಚಥ। ವಚಾಮಿ, ವಚಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ ಅತ್ತನೋಪದೇ, **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಚ ಕತೇ -

೪೭೮. ವಚ ವಸ ವಹಾದೀನಮುಕಾರೋ ವಸ್ಸ ಯೇ।

ವಚ ವಸ ವಹಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ ಧಾತೂನಂ **ವ**ಕಾರಸ್ಸ **ಉ**ಕಾರೋ **ಹೋತಿ ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ, **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ **ವಡ್ಢ**ಸ್ಸ ಚ। "ವಸ್ಸ ಅ ವ"ಇತಿ ಸಮಾಸೇನ ದುತಿಯಞ್ಚೇತ್ಥ **ವ**ಗ್ಗಹಣಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ತೇನ **ಅ**ಕಾರಸ್ಸಪಿ **ಉ**ಕಾರೋ **ಹೋ**ತಿ, ಪುರಿಮಪಕ್ಖೇ ಪರಲೋಪೋ। "ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ **ಚ**ಕಾರೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। ಉಚ್ಚತೇ, ಉಚ್ಚನ್ತೇ। ವುಚ್ಚತೇ, ವುಚ್ಚನ್ತೇ। ವುಚ್ಚತಿ, ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। ತಥಾ ವಚತು, ವುಚ್ಚತು। ವಚೇಯ್ಯ, ವುಚ್ಚೇಯ್ಯ। ಅವಚಾ, ಅವಚ್ಚಾ, ಅವಚೂ, ಅವಚ್ಚೂ। ಅವಚ, ಅವಚೋ, ಅವಚುತ್ಥ। ಅವಚ, ಅವಚಂ, ಅವಚಮ್ಹಾ। ಅವಚುತ್ಥ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೪೭೯. ವಚಸ್ಸಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ ಮಕಾರೋ ಓ।

ವಚಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ **ಓ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ। ಅವೋಚಿ, ಅವೋಚುಂ। ಅವೋಚೋ, ಅವೋಚುತ್ಥ। ಅವೋಚಿಂ, ಅವೋಚುಮ್ಹ, **ಉ**ಕಾರಾಗಮೋ। ಅವೋಚ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಅವೋಚು ಇಚ್ಚಾದಿ। ಅವುಚ್ಚಿತ್ಥ।

ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಮ್ಹಿ **ಸಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಸ್ಸ**ಸ್ಸ **ಖಾ**ದೇಸೋ, "ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ಕೋ ಖೇ ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಕಾ**ದೇಸೋ, ವಕ್ಖತಿ, ವಕ್ಖನ್ತಿ। ವಕ್ಖಸಿ, ವಕ್ಖಥ। ವಕ್ಖಾಮಿ, ವಕ್ಖಾಮ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಸ ನಿವಾಸೇ, ವಸತಿ, ವಸನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಉತ್ತಂ, ಪುಬ್ಬರೂಪತ್ತಞ್ಚ ವುಸ್ಸತಿ, ವುಸ್ಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। ವಸತು। ವಸೇಯ್ಯ। ಅವಸಿ, ವಸಿ।

ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಯಂ **ಸ್ಸ**ಸ್ಸ **ಛಾ**ದೇಸೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಚ**ಕಾರೋ ಚ, ವಚ್ಛತಿ, ವಚ್ಛನ್ತಿ। ವಚ್ಛಸಿ, ವಚ್ಛಥ। ವಚ್ಛಾಮಿ, ವಚ್ಛಾಮ। ವಸಿಸ್ಸತಿ, ವಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅವಸಿಸ್ಸ, ಅವಸಿಸ್ಸಂಸು।

ತಥಾ **ರುದ** ಅಸ್ಸುವಿಮೋಚನೇ, ರೋದತಿ, ರುಚ್ಛತಿ। ರೋದಿಸ್ಸತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕುಸ ಅಕ್ಕೋಸೇ, **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ ದ್ವಿತ್ತರಸ್ಸತ್ತಾನಿ, **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯವುದ್ಧಿ**ಯೋ ಚ। ಅಕ್ಕೋಸತಿ। ಅಕ್ಕೋಸತು। ಅಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯ।

"ಅನ್ತಲೋಪೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ, ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ "ವಾ"ತಿ ಚ।

೪೮೦. ಕುಸಸ್ಮಾ ದೀ ಚ್ಛಿ।

ಕುಸ ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಧಾತುತೋ ಈವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಚ್ಛಿ**ಆದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ಅಕ್ಕೋಚ್ಛಿ ಮಂ, ಅಕ್ಕೋಸಿ ವಾ। ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸತಿ। ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಹ ಪಾಪುಣನೇ, ವಹತಿ, ವಹನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಅತ್ತನೋಪದೇ, **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಚ ಕತೇ –

"ಯೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೮೧. ಹ ವಿಪರಿಯಯೋ ಲೋ ವಾ।

ಹಕಾರಸ್ಸ ವಿಪರಿಯಯೋ ಹೋತಿ **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಪರೇ, **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಚ ಲ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ತೇನ "ಗಯ್ಹತೀ"ತಿಆದೀಸು **ಲ**ತ್ತಂ ನ ಹೋತಿ, ನಿಮಿತ್ತಭೂತಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರಸ್ಸೇವೇತಂ **ಲ**ತ್ತಂ, "ವಚವಸ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ಉತ್ತಂ। ವುಯ್ಹತಿ, ವುಲ್ಹತಿ, **ವು**ಯ್ಹನ್ತಿ। ವಹತು, ವುಯ್ಹತು। ವಹೇಯ್ಯ, ವುಯ್ಹೇಯ್ಯ। ಅವಹೀ, ಅವುಯ್ಹಿತ್ಥ, ಅವಹಿತ್ಥ। ಅವಹಿಸ್ಸತಿ, ವುಯ್ಹಿಸ್ಸತಿ। ಅವಹಿಸ್ಸ, ಅವುಯ್ಹಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಜರ ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ।

೪೮೨. ಜರಮರಾನಂ ಜೀರಜೀಯ್ಯಮೀಯ್ಯಾ ವಾ।

ಜರಮರ ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ **ಜೀರಜೀಯ್ಯಮೀಯ್ಯಾ**ದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಜೀರತಿ, ಜೀರನ್ತಿ। ಜೀಯ್ಯತಿ, ಜೀಯ್ಯನ್ತಿ। "ಕ್ವಚಾ"ದಿಸುತ್ತೇನ ಏಕಯಕಾರಸ್ಸ ಕ್ವಚಿ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ। ಜೀಯತಿ, ಜೀಯನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಜೀರೀಯತಿ, ಜೀರೀಯನ್ತಿ। ಜೀಯಿಯ್ಯತಿ, ಜೀಯಿಯ್ಯನ್ತಿ। ಜೀರತು, ಜೀಯ್ಯತು। ಜೀರೇಯ್ಯ, ಜೀಯ್ಯೇಯ್ಯ। ಅಜೀರೀ, ಜೀರೀ, ಜೀಯ್ಯೀ। ಜೀರಿಸ್ಸತಿ, ಜೀಯ್ಯಿಸ್ಸತಿ। ಅಜೀರಿಸ್ಸ, ಅಜೀಯ್ಯಿಸ್ಸ।

ಮರ ಪಾಣಚಾಗೇ, **ಮೀಯ್ಯಾ**ದೇಸೋ, ಮೀಯ್ಯತಿ, ಮೀಯ್ಯನ್ತಿ। ಮೀಯತಿ, ಮೀಯನ್ತಿ ವಾ। ಮರತಿ, ಮರನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದಿಸ ಪೇಕ್ಖಣೇ।

೪೮೩. ದಿಸಸ್ಸ ಪಸ್ಸ ದಿಸ್ಸ ದಕ್ಖಾ ವಾ।

ದಿಸಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಪಸ್ಸ ದಿಸ್ಸ ದಕ್ಖ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ತೇನ **ದಿಸ್ಸಾ**ದೇಸೋ ಕಮ್ಮನಿ ಸಬ್ಬಧಾತುಕೇ ಏವ। ಪಸ್ಸತಿ, ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ದಕ್ಖತಿ, ದಕ್ಖನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮನಿ ಯಕಾರಲೋಪೋ, ದಿಸ್ಸತೇ, ದಿಸ್ಸನ್ತೇ। ದಿಸ್ಸತಿ, ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ವಿಪಸ್ಸೀಯತಿ, ದಕ್ಖೀಯತಿ। ಪಸ್ಸತು, ದಕ್ಖತು, ದಿಸ್ಸತು। ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ದಕ್ಖೇಯ್ಯ, ದಿಸ್ಸೇಯ್ಯ।

ಹಿಯ್ಯತ್ತನಿಯಂ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತುಇಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ತ್ತಂ, ಅದ್ದಸಾ, ಅದ್ದಸ। **ಕಮ್ಮನಿ** ಅದಿಸ್ಸ।

ತಥಾ ಅಪಸ್ಸಿ, ಪಸ್ಸಿ, ಅಪಸ್ಸಿಂಸು, ಪಸ್ಸಿಂಸು। ಅಪಸ್ಸಿ, ಪಸ್ಸಿ, ಅಪಸ್ಸಿತ್ಥ, ಪಸ್ಸಿತ್ಥ। ಅಪಸ್ಸಿಂ, ಪಸ್ಸಿಂ, ಅಪಸ್ಸಿಮ್ಹ, ಪಸ್ಸಿಮ್ಹ। ಅದ್ದಸಿ, ದಸಿ, ಅದ್ದಸಂಸು, ದಸಂಸು। **ಕಮ್ಮನಿ** ಅದಿಸ್ಸಂಸು। ಅದ್ದಕ್ಖಿ, ಅದ್ದಕ್ಖಿಂಸು।

ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ, ಪಸ್ಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। "ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಮ್ಹಿ ಸ್ಸಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಸ್ಸ**ಸ್ಸ ಲೋಪೋ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ, ದಕ್ಖಿತಿ, ದಕ್ಖಿನ್ತಿ। ಲೋಪಾಭಾವೇ ದಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ದಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಪಸ್ಸಿಸ್ಸ, ಅದಕ್ಖಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸದ ವಿಸರಣಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು।

"ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ, ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ "ಕ್ವಚೀ"ತಿ ಚ।

೪೮೪. ಸದಸ್ಸ ಸೀದತ್ತಂ।

ಸದಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಸೀದಾದೇಸೋ ಹೋತಿ** ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಕ್ವಚಿ। ಸೇಸಂ ನೇಯ್ಯಂ। ನಿಸೀದತಿ, ನಿಸೀದನ್ತಿ। **ಭಾವೇ** ನಿಸಜ್ಜತೇ, ಇಧ ಕ್ವಚಾಧಿಕಾರೇನ **ಸೀದಾ**-ದೇಸೋ ನ ಭವತಿ। ನಿಸೀದತು। ನಿಸೀದೇ। ನಿಸೀದಿ। ನಿಸೀದಿಸ್ಸತಿ। ನಿಸೀದಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಯಜ ದೇವಪೂಜಾಸಙ್ಗತಿಕರಣದಾನೇಸು। ಯಜತಿ, ಯಜನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮನಿ "ಯಮ್ಹೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೮೫. ಯಜಸ್ಸಾದಿಸ್ಸಿ।

ಯಜಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಆದಿಸ್ಸ **ಯಕಾರಸ್ಸ ಇಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ, ಸರಲೋಪೋ। ಇಜ್ಜತೇ ಮಯಾ ಬುದ್ಧೋ। ತಥಾ ಯಜತು, ಇಜ್ಜತಂ। ಯಜೇ, ಇಜ್ಜೇಥ। ಯಜಿ, ಇಜ್ಜಿತ್ಥ। ಯಜಿಸ್ಸತಿ, ಇಜ್ಜಿಸ್ಸತೇ। ಯಜಿಸ್ಸ, ಇಜ್ಜಿಸ್ಸಥ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವದ ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, **ತ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೮೬. ವದಸ್ಸ ವಜ್ಜಂ।

ವದಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ವಜ್ಜಾದೇಸೋ ಹೋತಿ** ವಾ ಸಬ್ಬಾಸು ವಿಭತ್ತೀಸು। ವಿಭತ್ಯಾಧಿಕಾರತ್ತಾ ಚೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಾಸೂತಿ ಅತ್ಥತೋ ಸಿದ್ಧಂ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೮೭. ಲೋಪಞ್ಚೇತ್ತಮಕಾರೋ।

ಭೂವಾದಿತೋ ಪರೋ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಏತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ, ಲೋಪಞ್ಚ ವಾ। ವಿಕರಣಕಾರಿಯವಿಧಿಪ್ಪಕರಣತೋ ಚೇತ್ಥ **ಅಕಾರೋ**ತಿ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಗಯ್ಹತಿ।

> ಭೂವಾದಿತೋ ಜುಹೋತ್ಯಾದಿ-ತೋ ಚ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಪರೋ।
> ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜತೇ ನಾಞ್ಞೋ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತೋತಿ॥

ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಏಕಾರೋ**, ಸರಲೋಪಾದಿ, ವಜ್ಜೇತಿ, ವದೇತಿ, ವದತಿ, **ಅನ್ತಿಮ್ಹಿ** -

೪೮೮. ಕ್ವಚಿ ಧಾತುವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ದೀಘವಿಪರೀತಾದೇಸಲೋಪಾಗಮಾ ಚ।

ಇಧ ಧಾತ್ವಾಧಿಕಾರೇ ಆಖ್ಯಾತೇ, ಕಿತಕೇ ಚ ಅವಿಹಿತಲಕ್ಖಣೇಸು ಪಯೋಗೇಸು ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂನಂ, ತ್ಯಾದಿವಿಭತ್ತೀನಂ, ಧಾತುವಿಹಿತಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಞ್ಚ ದೀಘತಬ್ಬಿಪರೀತಆದೇಸಲೋಪಾಗಮಇಚ್ಚೇತಾನಿ ಕಾರಿಯಾನಿ ಜಿನವಚನಾನುರೂಪತೋ ಭವನ್ತಿ। ತತ್ಥ -

> ನಾಮ್ಹಿ ರಸ್ಸೋ ಕಿಯಾದೀನಂ, ಸಂಯೋಗೇ ಚಞ್ಞಧಾತುನಂ।

ಆಯೂನಂ ವಾ ವಿಭತ್ತೀನಂ, ಮ್ಹಾ, ಸ್ಸಾನ್ತಸ್ಸ ಚ ರಸ್ಸತಾ॥

ಗಮಿತೋ ಚ್ಛಸ್ಸ ಇಞ್ಛೋ ವಾಸ್ಸ, ಗಮಿಸ್ಸಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ ಗಾ।
ಉಚಾಗಮೋ ವಾ ತ್ಥಮ್ಹೇಸು, ಧಾತೂನಂ ಯಮ್ಹಿ ದೀಘತಾ॥

ಏಯ್ಯೇಯ್ಯಾಸೇಯ್ಯಾಮೇತ್ತಞ್ಚ, ವಾ ಸ್ಸೇಸ್ಸೇತ್ತಞ್ಚ ಪಾಪುಣೇ।
ಓಕಾರಾ ಅತ್ತಮಿತ್ತಞ್ಚ, ಆತ್ಥಾ ಪಪ್ಪೋನ್ತಿ ವಾ ತ್ಥಥೇ॥

ತಥಾ ಬ್ರೂತೋತಿ ಅನ್ತೀನಂ, ಅಉ ವಾಹ ಚ ಧಾತುಯಾ।
ಪರೋಕ್ಖಾಯ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಅನಬ್ಭಾಸಸ್ಸ ದೀಘತಾ॥

ಸಂಯೋಗನ್ತೋ ಅಕಾರೇತ್ಥ, ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿ ತು।
ಲೋಪ ಮಾಪಜ್ಜತೇ ನಿಚ್ಚ-ಮೇಕಾರೋಕಾರತೋ ಪರೋತಿ॥

ಏಕಾರತೋ ಪರಸ್ಸ **ಅನ್ತಿ**ಅಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ವಜ್ಜೇನ್ತಿ, ವದೇನ್ತಿ, ವದನ್ತಿ। ವಜ್ಜೇಸಿ, ವದೇಸಿ, ವದಸಿ, ವಜ್ಜೇಥ, ವದೇಥ, ವದಥ। ವಜ್ಜೇಮಿ, ವಜ್ಜಾಮಿ, ವದೇಮಿ, ವದಾಮಿ, ವಜ್ಜೇಮ, ವದೇಮ, ವಜ್ಜಾಮ, ವದಾಮ।

ಕಮ್ಮನಿ ವಜ್ಜೀಯತಿ, ವಜ್ಜೀಯನ್ತಿ। ವಜ್ಜತಿ, ವಜ್ಜನ್ತಿ। ವದೀಯತಿ ವಾ। ವಜ್ಜೇತು, ವದೇತು, ವದತು। ವಜ್ಜೇ, ವಜ್ಜೇಯ್ಯ, ವದೇ, ವದೇಯ್ಯ, ವಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ವದೇಯ್ಯುಂ। ವಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ, ವಜ್ಜೇಸಿ, ವದೇಯ್ಯಾಸಿ। ಅವದಿ, ವದಿ, ವದಿಂಸು। ವದಿಸ್ಸತಿ, ವದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅವದಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮು ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ, **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ "ಕ್ವಚಾದಿವಣ್ಣಾನಮೇಕಸ್ಸರಾನಂ ದ್ವೇಭಾವೋ"ತಿ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಕವಗ್ಗಸ್ಸ **ಚ**ವಗ್ಗೋ।

ಅಬ್ಭಾಸಗ್ಗಹಣಮನ್ತಗ್ಗಹಣಂ, **ವಾ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೮೯. ನಿಗ್ಗಹೀತಞ್ಚ।

ಅಬ್ಭಾಸನ್ತೇ **ನಿಗ್ಗಹೀತ**ಞ್ಚಾಗಮೋ ಹೋತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ತೇನ **ಕಮಾ**ದೀನಮೇವೇತಂ। ಚಙ್ಕಮತಿ, ಚಙ್ಕಮನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಕಮತಿ, ಕಮನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚಲ ಕಮ್ಪನೇ, ಚಞ್ಚಲತಿ, ಚಲತಿ।

ಚಲ ದಲನೇ, ದದ್ದಲ್ಲತಿ।

ಝೇಚಿನ್ತಾಯಂ, **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ "ಓ, ಸರೇ, ಏ"ತಿ ಚ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ "ತೇ ಆವಾಯಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಅಕಾರಿತೇಪಿ **ಏ**ಕಾರಸ್ಸ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ, ಝಾಯತಿ, ಝಾಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ, ವಿಸೇಸವಿಧಾನಂ।

ಅವುದ್ಧಿಕಭೂವಾದಿನಯೋ।

ತುದ ಬ್ಯಥನೇ, **ತ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ"ತಿ **ಏ**ತ್ಥಾನುವತ್ತಿತ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ತುದಾ**ದೀನಂ ವುದ್ಧಿಅಭಾವೋವ ವಿಸೇಸೋ, ತುದತಿ, ತುದನ್ತಿ। ತುದಸಿ, ತುದಥ। ತುದಾಮಿ, ತುದಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ “ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗ”ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ಸದಕಾರಸ್ಸ **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಜಕಾರೋ** ದ್ವಿತ್ತಂ, ತುಜ್ಜತೇ, ತುಜ್ಜನ್ತೇ। ತುಜ್ಜತಿ, ತುಜ್ಜನ್ತಿ, ತುಜ್ಜರೇ ವಾ। ತಥಾ ತುದತು, ತುದನ್ತು। ತುದೇ, ತುದೇಯ್ಯ, ತುದೇಯ್ಯುಂ। ಅತುದಿ, ತುದಿಂಸು। ಅತುದಿ, ಅತುದಿತ್ಥ। ಅತುದಿಂ, ಅತುದಿಮ್ಹ। ಅತುಜ್ಜಿತ್ಥ, ಅತುಜ್ಜಿ। ತುದಿಸ್ಸತಿ। ಅತುದಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಿಸ ಪವೇಸನೇ **ಪಪುಬ್ಬೋ**, ಸೋ ಗಾಮಂ ಪವಿಸತಿ, ಪವಿಸನ್ತಿ। ಪವಿಸಸಿ, ಪವಿಸಥ। ಪವಿಸಾಮಿ, ಪವಿಸಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ ಪವಿಸಿಯ್ಯತೇ, ಪವಿಸಿಯ್ಯನ್ತೇ। ಪವಿಸಿಯ್ಯತಿ, ಪವಿಸಿಯ್ಯನ್ತಿ। ಪವಿಸ್ಸತೇ ವಾ। ತಥಾ ಪವಿಸತು, ಪವಿಸನ್ತು। ಪವಿಸೇಯ್ಯ। ಪಾವಿಸಿ, ಪವಿಸಿ, ಪಾವೇಕ್ಖಿ ಪಥವಿಂ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ **ವಿಸ**ಸ್ಸ ವೇಕ್ಖಾದೇಸೋ ಚ। ಪಾವಿಸಿಂಸು, ಪವಿಸಿಂಸು।

ಕಮ್ಮೇ ಪಾವಿಸೀಯಿತ್ಥ, ಪವಿಸೀಯಿತ್ಥ, ಪಾವಿಸೀಯಿ, ಪವಿಸೀಯಿ। ಪವಿಸಿಸ್ಸತಿ, ಪವಿಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಪವಿಸೀಯಿಸ್ಸತೇ, ಪವಿಸಿಸ್ಸತೇ। ಪಾವಿಸಿಸ್ಸ। ಪಾವಿಸೀಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ನುದ ಖೇಪೇ, ನುದತಿ, ನುದನ್ತಿ।

ದಿಸ ಅತಿಸಜ್ಜನೇ, ಉದ್ದಿಸತಿ, ಉದ್ದಿಸನ್ತಿ।

ಲಿಖ ಲೇಖನೇ, ಲಿಖತಿ, ಲಿಖನ್ತಿ।

ಫುಸ ಸಮ್ಫಸ್ಸೇ, ಫುಸತಿ, ಫುಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತುದಾದಿನಯೋ।

ಹೂ, ಭೂ ಸತ್ತಾಯಂ, **ತ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ** “ಭೂವಾದಿತೋ ಅ”ಇತಿ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, “ವಾ”ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “**ಲೋಪಞ್ಚೇತ್ತಮಕಾರೋ**”ತಿ ಭೂವಾದಿತೋ ಪರಸ್ಸ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಲೋಪೋ**, “ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ”ತಿ ವುದ್ಧಿ। ಸೋ **ಹೋ**ತಿ, ತೇ **ಹೋ**ನ್ತಿ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಪರಸರಸ್ಸ **ಲೋಪೋ**। ಹೋಸಿ, ಹೋಥ। ಹೋಮಿ, ಹೋಮ। **ಭಾವೇ** ಹೂಯತೇ।

ತಥಾ **ಹೋ**ತು, ಹೋನ್ತು। ಹೋಹಿ, ಅನಕಾರಪರತ್ತಾ **ಹಿಲೋಪೋ** ನ ಭವತಿ, ಹೋಥ। ಹೋಮಿ, ಹೋಮ। **ಭಾವೇ** ಹೂಯತಂ।

ಸತ್ತಮಿಯಂ ಸರಲೋಪಾದಿ, ಹೇಯ್ಯ, ಹೇಯ್ಯುಂ। ಹೇಯ್ಯಾಸಿ, ಹೇಯ್ಯಾಥ। ಹೇಯ್ಯಾಮಿ, ಹೇಯ್ಯಾಮ। ಹೇಯ್ಯಂ ವಾ। **ಭಾವೇ** ಹೂಯೇಥ।

ಹಿಯ್ಯತ್ತನಿಯಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೇ “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಹೂ**ಧಾತುಸ್ಸ **ಊ**ಕಾರಸ್ಸ **ಉವಾ**ದೇಸೋ। ಅಹುವಾ, ಅಹುವು, ಅಹುವೂ। ಅಹುವ, ಅಹುವೋ, ಅಹುವತ್ಥ। ಅಹುವಂ, ಅಹುವಮ್ಹ। ಅಹುವತ್ಥ, ಅಹುವತ್ಥುಂ। ಅಹುವಸೇ, ಅಹುವವ್ಹಂ। ಅಹುವಿಂ, ಅಹುವಮ್ಹಸೇ। **ಭಾವೇ** ಅಹೂಯತ್ಥ।

ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಹೂ**ತೋ ಈವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಲೋಪೋ** ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಸೋ ಅಹು, ಲೋಪಾಭಾವೇ “ಕರಸ್ಸ ಕಾಸತ್ತಮಜ್ಜತನಿಮ್ಹೀ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಸತ್ತಮಜ್ಜತನಿಮ್ಹೀ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಸಾಗಮೋ**, ವುದ್ಧಿ, ಅಹೋಸಿ, ಅಹೇಸುಂ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಓಕಾರಸ್ಸೇಕಾರೋ**। ಅಹವುಂ ವಾ। ಅಹೋಸಿ, ಅಹೋಸಿತ್ಥ। ಅಹೋಸಿಂ, ಅಹುಂ, ಪರಸರಸ್ಸ **ಲೋಪೋ**, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ, ಅಹೋಸಿಮ್ಹ, ಅಹುಮ್ಹ, ರಸ್ಸತ್ತಂ। **ಭಾವೇ** ಅಹೂಯಿತ್ಥ।

“ಹಿ ಲೋಪಂ ವಾ”ತಿ ಇತೋ “ಲೋಪೋ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೯೦. ಹೋತಿಸ್ಸರೇ’ಹೋಹೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಮ್ಹಿ ಸ್ಸಸ್ಸ ಚ।

ಹೂಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸರೋ **ಏಹ ಓಹ ಏತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ, **ಸ್ಸಸ್ಸ** ಚ **ಲೋಪೋ ಹೋತಿ ವಾ**। **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ।

ಹೇಹಿತಿ, ಹೇಹಿನ್ತಿ। ಹೇಹಿಸಿ, ಹೇಹಿಥ। ಹೇಹಾಮಿ, ಹೇಹಾಮ। ಲೋಪಾಭಾವೇ - ಹೇಹಿಸ್ಸತಿ, ಹೇಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಹೇಹಿಸ್ಸಸಿ, ಹೇಹಿಸ್ಸಥ। ಹೇಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಹೇಹಿಸ್ಸಾಮ। **ಓಹಾದೇಸೇ** - ಹೋಹಿತಿ, ಹೋಹಿನ್ತಿ। ಹೋಹಿಸಿ, ಹೋಹಿಥ। ಹೋಹಾಮಿ, ಹೋಹಾಮ। ತಥಾ ಹೋಹಿಸ್ಸತಿ, ಹೋಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಹೋಹಿಸ್ಸಸಿ, ಹೋಹಿಸ್ಸಥ। ಹೋಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಹೋಹಿಸ್ಸಾಮ। **ಏಕಾರಾದೇಸೇ** - ಹೇತಿ, ಹೇನ್ತಿ। ಹೇಸಿ, ಹೇಥ। ಹೇಮಿ , ಹೇಮ। ಹೇಸ್ಸತಿ, ಹೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಹೇಸ್ಸಸಿ, ಹೇಸ್ಸಥ। ಹೇಸ್ಸಾಮಿ, ಹೇಸ್ಸಾಮ। **ಭಾವೇ** ಹೂಯಿಸ್ಸತೇ।

ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿಯಂ ಅಹವಿಸ್ಸ, ಅಹವಿಸ್ಸಂಸು। ಅಹುಯಿಸ್ಸಥ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹೂ, ಭೂ ಸತ್ತಾಯಂ, ಭೂ ಇತೀಧ **ಅನು**ಪುಬ್ಬೋ, **ತ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಲೋಪವುದ್ಧಿಯೋ, ಅನುಭೋತಿ, ಅನುಭೋನ್ತಿ। ಅನುಭೋಸಿ, ಅನುಭೋಥ। ಅನುಭೋಮಿ, ಅನುಭೋಮ।

ಕಮ್ಮೇ ಅನುಭೂಯತಿ, ಅನುಭೂಯನ್ತಿ। ತಥಾ ಅನುಭೋತು, ಅನುಭೋನ್ತು। ಅನುಭೋಹಿ, ಅನುಭೋಥ। ಅನುಭೋಮಿ, ಅನುಭೋಮ। ಅನುಭೂಯತು, ಅನುಭೂಯನ್ತು। ಅನುಭವೇ, ಅನುಭವೇಯ್ಯ। ಅನುಭೂಯೇಯ್ಯ। ಅನುಭೋಸಿ, ಅನುಭವಿ। ಅನುಭೋಸ್ಸತಿ, ಅನುಭೋಸ್ಸನ್ತಿ। ಅನುಭೋಸ್ಸಸಿ, ಅನುಭೋಸ್ಸಥ। ಅನುಭೋಸ್ಸಾಮಿ, ಅನುಭೋಸ್ಸಾಮ। ಅನುಭವಿಸ್ಸತಿ ವಾ। ಅನುಭೋಸ್ಸ, ಅನುಭವಿಸ್ಸ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸೀ ಸಯೇ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಲೋಪೋ**, ವುದ್ಧಿ ಚ, ಸೇತಿ, ಸೇನ್ತಿ। ಸೇಸಿ, ಸೇಥ। ಸೇಮಿ, ಸೇಮ। ಸೇತೇ, ಸೇನ್ತೇ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪಾಭಾವೇ -

“ಸರೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ, **ಧಾತು**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೪೯೧. ಏ ಅಯ।

ಏಕಾರಸ್ಸ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಸರೇ ಪರೇ **ಅಯಾ**ದೇಸೋ **ಹೋತಿ**, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಸಯತಿ, ಸಯನ್ತಿ। ಸಯಸಿ, ಸಯಥ। ಸಯಾಮಿ, ಸಯಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ ಅತಿಪುಬ್ಬೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತ್ವಾ”ದಿನಾ ಯಮ್ಹಿ ರಸ್ಸಸರಸ್ಸ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ದೀಘೋ, ಅತಿಸೀಯತೇ, ಅತಿಸೀಯನ್ತೇ। ಅತಿಸೀಯತಿ, ಅತಿಸೀಯನ್ತಿ। **ಭಾವೇ** ಸೀಯತೇ।

ತಥಾ ಸೇತು, ಸೇನ್ತು। ಸೇಹಿ, ಸೇಥ। ಸೇಮಿ, ಸೇಮ। ಸಯತು, ಸಯನ್ತು। ಸಯ, ಸಯಾಹಿ, ಸಯಥ। ಸಯಾಮಿ, ಸಯಾಮ। ಸಯತಂ, ಸಯನ್ತಂ। ಸಯಸ್ಸು, ಸಯವ್ಹೋ। ಸಯೇ, ಸಯಾಮಸೇ। ಅತಿಸೀಯತಂ, ಅತಿಸೀಯನ್ತಂ। ಅತಿಸೀಯತು, ಅತಿಸೀಯನ್ತು। **ಭಾವೇ** ಸೀಯತಂ।

ಸಯೇ, ಸಯೇಯ್ಯ, ಸಯೇಯ್ಯುಂ। ಅತಿಸೀಯೇಯ್ಯ। **ಭಾವೇ** ಸೀಯೇಥ।

ಅಸಯಿ, ಸಯಿ, ಅಸಯಿಂಸು, ಸಯಿಂಸು, ಅಸಯುಂ। ಸಾಗಮೇ ಅತಿಸೇಸಿ, ಅತಿಸೇಸುಂ। **ಕಮ್ಮೇ** ಅಚ್ಚಸೀಯಿತ್ಥ, ಅಚ್ಚಸೀಯಿ, ಅತಿಸೀಯಿ। **ಭಾವೇ** ಸೀಯಿತ್ಥ।

ಸಯಿಸ್ಸತಿ, ಸಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಇಕಾರಾಗಮಾಭಾವೇ** ಸೇಸ್ಸತಿ, ಸೇಸ್ಸನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮೇ** ಅತಿಸೀಯಿಸ್ಸಥ, ಅತಿಸೀಯಿಸ್ಸತಿ। **ಭಾವೇ** ಸೀಯಿಸ್ಸತೇ।

ಅಸಯಿಸ್ಸಾ, ಅಸಯಿಸ್ಸಂಸು। **ಕಮ್ಮೇ** ಅಚ್ಚಸೀಯಿಸ್ಸಥ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ನೀ ಪಾಪುಣನೇ, **ದ್ವಿಕಮ್ಮಕೋ**ಯಂ, ಅಜಂ ಗಾಮಂ ನೇತಿ, ನೇನ್ತಿ। ನೇಸಿ, ನೇಥ। ನೇಮಿ, ನೇಮ। **ಲೋಪಾಭಾವೇ** ನಯತಿ, ನಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಕಮ್ಮೇ** ನೀಯತೇ ಗಾಮಂ ಅಜೋ ದೇವದತ್ತೇನ, ನೀಯರೇ, ನೀಯನ್ತೇ। ನೀಯತಿ, ನೀಯನ್ತಿ।

ತಥಾ ನೇತು, ನಯತು। ನೀಯತಂ, ನೀಯನ್ತಂ। ನಯೇ, ನಯೇಯ್ಯ। ನೀಯೇಥ, ನೀಯೇಯ್ಯ। ಅನಯಿ, ನಯಿ, ಅನಯಿಂಸು, ನಯಿಂಸು। ವಿನೇಸಿ, ವಿನೇಸುಂ। ಅನೀಯಿತ್ಥ, ನೀಯಿತ್ಥ। ನಯಿಸ್ಸತಿ , ನೇಸ್ಸತಿ। ನಯಿಸ್ಸತೇ, ನೀಯಿಸ್ಸತೇ, ನೀಯಿಸ್ಸತಿ। ಅನಯಿಸ್ಸ, ಅನೀಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಠಾ ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ, "ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೯೧. ಠಾ ತಿಟ್ಠೋ।

ಠಾಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ತಿಟ್ಠಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೋ। ತಿಟ್ಠತಿ, ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಠಾತಿ, ಠನ್ತಿ। ಲೋಪಾಭಾವೇ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಠಾ**ತೋ **ಹ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ ರಸ್ಸತ್ತಂ, **ಸಂಪುಬ್ಬೋ** ಸಣ್ಠಹತಿ, ಸಣ್ಠಹನ್ತಿ। **ಏತ್ತೇ** ಅಧಿಟ್ಠೇತಿ, ಅಧಿಟ್ಠೇನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮೇ -

೪೯೩. ಯಮ್ಹಿ ದಾಧಾ ಮಾ ಠಾ ಹಾ ಪಾ ಮಹ ಮಥಾದೀನಮೀ।

ಭಾವಕಮ್ಮವಿಸಯೇ **ಯಮ್ಹಿ** ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ **ದಾ ಧಾ ಮಾ ಠಾ ಹಾಪಾ ಮಹ ಮಥ** ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ ಧಾತೂನಂ ಅನ್ತೋ ಈಕಾರಮಾಪಜ್ಜತೇ, ನಿಚ್ಚತ್ಥೋಯಮಾರಮ್ಭೋ। ಉಪಟ್ಠೀಯತಿ, ಉಪಟ್ಠೀಯನ್ತಿ। **ಹ**ಕಾರಾಗಮೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಈಕಾರಾಗಮೋ ಚ, ಪತಿಟ್ಠಹೀಯತಿ, ಪತಿಟ್ಠಹೀಯನ್ತಿ। **ಭಾವೇ** ಠೀಯತೇ।

ತಥಾ ತಿಟ್ಠತು, ತಿಟ್ಠನ್ತು। ಠಾತು, ಠನ್ತು। ಸಣ್ಠಹತು, ಸಣ್ಠಹನ್ತು। ತಿಟ್ಠೇ, ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ಸಣ್ಠೇ, ಸಣ್ಠೇಯ್ಯ, ಸಣ್ಠೇಯ್ಯುಂ। ಸಣ್ಠಹೇ, ಸಣ್ಠಹೇಯ್ಯುಂ। ಅಟ್ಠಾಸಿ, ಅಟ್ಠಂಸು। ಸಣ್ಠಹಿ, ಸಣ್ಠಹಿಂಸು। ಪಕಿಟ್ಠಿಸ್ಸತಿ, ಪತಿಟ್ಠಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಠಸ್ಸತಿ, ಠಸ್ಸನ್ತಿ। ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸತಿ, ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಪತಿಟ್ಠಿಸ್ಸ, ಪತಿಟ್ಠಿಸ್ಸಂಸು। ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸ, ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪಾ ಪಾನೇ, "ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೯೪. ಪಾ ಪಿಬೋ।

ಪಾಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಪಿಬಾದೇಸೋ** ಹೋತಿ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾಸದ್ದೋ**।

ಪಿಬತಿ। ಪಿಬತು। ಪಿಬೇಯ್ಯ। "ಕ್ವಚಿ ಧಾತ್ವಾ"ದಿನಾ ಬಕಾರಸ್ಸ ವಕಾರೋ, ಪಿವತಿ, ಪಿವನ್ತಿ। ಪಾತಿ, ಪಾನ್ತಿ, ಪನ್ತಿ ವಾ। ಪೀಯತೇ, ಪೀಯನ್ತೇ। ಪೀಯತಿ, ಪೀಯನ್ತಿ। ಪಿವತು। ಪಿವೇಯ್ಯ। ಅಪಾಯಿ, ಪಿವಿ। ಪಿವಿಸ್ಸತಿ। ಅಪಿವಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಸ ಭುವಿ, ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ, **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೋ**, ಅಸ ಇತೀಧ -

"ಅಸಸ್ಮಾ, ಅನ್ತಲೋಪೋ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೪೯೫. ತಿಸ್ಸ ತ್ಥಿತ್ತಂ।

ಅಸಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಧಾತುಮ್ಹಾ ಪರಸ್ಸ **ತಿಸ್ಸ** ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ತ್ಥಿತ್ತಂ** ಹೋತಿ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ಅತ್ಥಿ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೯೬. ಸಬ್ಬತ್ಥಾಸಸ್ಸಾದಿ ಲೋಪೋ ಚ।

ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಚ **ಅಸಇಚ್ಚೇತಾಯ** ಧಾತುಯಾ ಆದಿಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ ವಾ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾಸದ್ದೋ**। ಸನ್ತಿ।

"ಅಸಸ್ಮಾ, ಅನ್ತಲೋಪೋ"ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೪೯೭. ಸಿಮ್ಹಿ ಚ।

ಅಸಧಾತುಸ್ಸ ಅನ್ತಲೋಪೋ ಹೋತಿ **ಸಿಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಚ। ತ್ವಂ ಅಸಿ।

೪೯೮. ಥಸ್ಸ ತ್ಥತ್ತಂ।

ಅಸಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಸ್ಸ **ಥಸ್ಸ** ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ತ್ಥತ್ತಂ** ಹೋತಿ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ತುಮ್ಹೇ ಅತ್ಥ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೪೯೯. ಅಸಸ್ಮಾ ಮಿಮಾನಂ ಮ್ಹಿಮ್ಹಾನ್ತಲೋಪೋ ಚ।

ಅಸಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಾಸಂ **ಮಿ ಮಇಚ್ಚೇತಾಸಂ** ವಿಭತ್ತೀನಂ **ಮ್ಹಿಮ್ಹಇಚ್ಚೇತೇ** ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ಅಮ್ಹಿ, ಅಮ್ಹ। ಅಸ್ಮಿ, ಅಸ್ಮ।

೫೦೦. ತುಸ್ಸ ತ್ಥುತ್ತಂ।

ಅಸಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಸ್ಸ **ತುಸ್ಸ** ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ತ್ಥುತ್ತಂ** ಹೋತಿ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ಅತ್ಥು। **ಅಸಸ್ಸಾದಿಲೋಪೋ** ಚ, ಸನ್ತು। ಆಹಿ, ಅತ್ಥ। ಅಸ್ಮಿ, ಅಸ್ಮ।

ಸತ್ತಮಿಯಂ ಅಸಸ್ಸಾದಿಲೋಪೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಅಸತೋ ಏಯ್ಯಏಯ್ಯುಂ** ವಿಭತ್ತೀನಂ **ಇಯಾಇಯುಞ್** ಹೋನ್ತಿ। ಸಿಯಾ, ಸಿಯುಂ।

ಲೋಪಾಭಾವೇ “ಕ್ವಚಿ ಧಾತ್ವಾ”ದಿನಾ **ಅಸತೋ ಏಯ್ಯಾ**ದೀನಂ ಸಧಾತ್ವನ್ತಾನಂ **ಸ್ಸ ಸ್ಸು ಸ್ಸ ಸ್ಸಥ ಸ್ಸಂ ಸ್ಸಾಮ**ಆದೇಸಾ **ಹೋ**ನ್ತಿ।

ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ, ಅಸ್ಸು। ಅಸ್ಸ, ಅಸ್ಸಥ। ಅಸ್ಸಂ, ಅಸ್ಸಾಮ।

ಅಜ್ಜತನಿಯಂ ಅಕಾರಾಗಮೋ, ದೀಘೋ ಚ, ಆಸಿ, ಆಸಿಂಸು, ಆಸುಂ। ಆಸಿ, ಆಸಿತ್ಥ। ಆಸಿಂ, ಆಸಿಮ್ಹ।

“ವಾ , ಅಸಸ್ಸಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೦೧. ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕೇ ಭೂ।

ಅಸಸ್ಸೇವ ಧಾತುಸ್ಸ **ಭೂ**ಆದೇಸೋ **ಹೋತಿ ವಾ** ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕೇ। ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಭವಿಸ್ಸ, ಅಭವಿಸ್ಸಂಸು।

ವಾತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ಆಸುಂ।

ಬ್ರೂ ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, **ತ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, **ಅಪ್ಪಚ್ಚ**ಯಲೋಪೋ ಚ।

“ಕ್ವಚೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೦೨. ಬ್ರೂತೋ ಈ ತಿಮ್ಹಿ।

ಬ್ರೂಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರೋ **ಈ**ಕಾರಾಗಮೋ **ಹೋತಿ ತಿಮ್ಹಿ** ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಕ್ವಚಿ, ವುದ್ಧಿ**ಅವಾ**ದೇಸಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಬ್ರವೀತಿ, ಬ್ರೂತಿ, “ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ”ತಿ ಸುತ್ತಾನುವತ್ತಿತವಾಗ್ಗಹಣೇನ **ಬ್ರೂ**ಧಾತುಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ವುದ್ಧಿ ನ ಹೋತಿ, **ಬಹುವಚನೇ** “ಝಲಾನಮಿಯುವಾ ಸರೇ ವಾ”ತಿ ಊಕಾರಸ್ಸ ಸರೇ **ಉವಾ**ದೇಸೋ, ಬ್ರುವನ್ತಿ। “ಕ್ವಚಿ ಧಾತ್ವಾ”ದಿನಾ **ಬ್ರೂತೋ ತಿಅನ್ತೀನಂ** ವಾ **ಅ ಉ** ಆದೇಸಾ **ಬ್ರೂ**ಸ್ಸ **ಆಹಾ**ದೇಸೋ ಚ।

> ಆಹ, ಆಹು। ಬ್ರೂಸಿ, ಬ್ರೂಥ। ಬ್ರೂಮಿ, ಬ್ರೂಮ। ಬ್ರೂತೇ, ಬ್ರುವನ್ತೇ। ಬ್ರೂಸೇ, ಬ್ರುವವ್ಹೇ। ಬ್ರುವೇ, ಬ್ರೂಮ್ಹೇ। ಬ್ರೂತು, ಬ್ರುವನ್ತು। ಬ್ರೂಹಿ, ಬ್ರೂಥ। ಬ್ರೂಮಿ, ಬ್ರೂಮ। ಬ್ರೂತಂ, ಬ್ರುವನ್ತಂ। ಬ್ರುವೇ, ಬ್ರುವೇಯ್ಯ, ಬ್ರುವೇಯ್ಯುಂ। ಬ್ರುವೇಯ್ಯಾಸಿ, ಬ್ರುವೇಯ್ಯಾಥ। ಬ್ರುವೇಯ್ಯಾಮಿ, ಬ್ರುವೇಯ್ಯಾಮ। ಬ್ರುವೇಥ, ಬ್ರುವೇರಂ। ಅಬ್ರುವಾ, ಅಬ್ರುವೂ।

ಪರೋಕ್ಖಾಯಂ “ಬ್ರೂಭೂನಮಾಹಭೂವಾ ಪರೋಕ್ಖಾಯ”ನ್ತಿ **ಬ್ರೂ**ಧಾತುಸ್ಸ **ಆಹ**ಆದೇಸೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಸುಪಿನೇ ಕಿರ ಮಾಹ, ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ, ಆಹಂಸು ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಜ್ಜತನಿಯಂ ಅಬ್ರವಿ, ಅಬ್ರುವಿ, ಅಬ್ರವುಂ। ಬ್ರವಿಸ್ಸತಿ। ಅಬ್ರವಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹನ ಹಿಂಸಾಗತೀಸು, **ತಿಮ್ಹಿ** ಕ್ವಚಿ **ಅಪ್ಪಚ್ಚ**ಯಲೋಪೋ, ಹನ್ತಿ, ಹನತಿ, ಹನನ್ತಿ। ಹನಸಿ, ಹನಥ। ಹನಾಮಿ, ಹನಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ “ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗ”ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಞತ್ತಂ**, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಹಞ್ಞತೇ, ಹಞ್ಞನ್ತೇ, ಹಞ್ಞರೇ। ಹಞ್ಞತಿ, ಹಞ್ಞನ್ತಿ। ಹನತು, ಹನನ್ತು। ಹನೇಯ್ಯ।

“ಹನಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೦೩. ವಧೋ ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಹನಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ವಧಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। ವಧೇತಿ। ವಧೀಯತಿ। ವಧೇತು। ವಧೀಯತು। ವಧೇಯ್ಯ। ಅವಧಿ, ಅವಧಿಂಸು। ಅಹನಿ, ಅಹನಿಂಸು। ವಧಿಸ್ಸತಿ, ಹನಿಸ್ಸತಿ। **ಖಾ**ದೇಸೇ ಪಟಿಹಙ್ಖಾಮಿ, ಪಟಿಹನಿಸ್ಸಾಮಿ। ಅವಧಿಸ್ಸ, ಅಹನಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹೂವಾದಿನಯೋ।

ಹು ದಾನಾದನಹಬ್ಯಪ್ಪದಾನೇಸು, **ತ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ** ಚ, “ಕ್ವಚಾದಿವಣ್ಣಾನಮೇಕಸ್ಸರಾನಂ ದ್ವೇಭಾವೋ”ತಿ ದ್ವಿತ್ತಂ, “ಪುಬ್ಬೋಬ್ಭಾಸೋ”ತಿ ಅಬ್ಭಾಸಸಞ್ಞಾ।

“ಅಬ್ಭಾಸೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೦೪. ಹಸ್ಸ ಜೋ।

ಹಕಾರಸ್ಸ ಅಬ್ಭಾಸೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ **ಜೋ** ಹೋತಿ। “ಲೋಪಞ್ಚೇತ್ತ ಮಕಾರೋ”ತಿ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಲೋಪೋ, ವುದ್ಧಿ। ಜುಹೋತಿ।

ಲೋಪಾಭಾವೇ “ಝಲಾನಂ, ಸರೇ”ತಿ ಚ ವತ್ತಮಾನೇ -

೫೦೫. ಯವಕಾರಾ ಚ।

ಝಲಸಞ್ಞಾನಂ ಇವಣ್ಣುವಣ್ಣಾನಂ **ಯ**ಕಾರ**ವ**ಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಸರೇ ಪರೇತಿ ಅಪದನ್ತಸ್ಸ **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ವ**ಕಾರೋ।

ಜುಹ್ವತಿ, ಜುಹೋತಿ, ಜುಹ್ವನ್ತಿ, ಜುಹೋನ್ತಿ। ಜುಹ್ವಸಿ, ಜುಹೋಸಿ, ಜುಹ್ವಥ, ಜುಹೋಥ। ಜುಹ್ವಾಮಿ, ಜುಹೋಮಿ, ಜುಹ್ವಾಮ, ಜುಹೋಮ।

ಕಮ್ಮೇ “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ದೀಘೋ, ಹೂಯತೇ, ಹೂಯನ್ತೇ। ಹೂಯತಿ, ಹೂಯನ್ತಿ।

ತಥಾ ಜುಹೋತು, ಜುಹೋನ್ತು, ಜುಹ್ವನ್ತು ವಾ। ಜುಹೇ, ಜುಹೇಯ್ಯ, ಜುಹೇಯ್ಯುಂ। ಅಜುಹವಿ, ಅಜುಹವುಂ। ಅಜುಹೋಸಿ, ಅಜುಹೋಸುಂ। ಅಹೂಯಿತ್ಥ ಅಗ್ಗಿ। ಜುಹಿಸ್ಸತಿ, ಜುಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಜುಹೋಸ್ಸತಿ, ಜುಹೋಸ್ಸನ್ತಿ ವಾ। ಅಜುಹಿಸ್ಸ, ಅಜುಹಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹಾ ಚಾಗೇ, ಪುರೇ ವಿಯ **ದ್ವೇಭಾವಜಾ**ದೇಸ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಲೋಪಾ।

“ಅಬ್ಭಾಸೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೦೬. ರಸ್ಸೋ।

ಅಬ್ಭಾಸೇ ವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ ರಸ್ಸೋ ಹೋತಿ।

ಜಹಾತಿ, ಜಹನ್ತಿ। ಜಹಾಸಿ, ಜಹಾಥ। ಜಹಾಮಿ, ಜಹಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ "ಯಮ್ಹಿ ದಾಧಾಮಾತಾಹಾಪಾಮಹಮಥಾದೀನಮೀ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಈ**ಕಾರೋ। ಹೀಯತೇ, ಹೀಯನ್ತೇ, ಹೀಯರೇ। ಹೀಯತಿ, ಹೀಯನ್ತಿ।

ತಥಾ ಜಹಾತು, ಜಹನ್ತು। ಜಹೇ, ಜಹೇಯ್ಯ, ಜಹೇಯ್ಯುಂ। ಹೀಯೇಥ, ಹೀಯೇಯ್ಯ। ಅಜಹಾಸಿ, ಅಜಹಿಂಸು, ಅಜಹಾಸುಂ। ಪಜಹಿ, ಪಜಹಿಂಸು, ಪಜಹಂಸು, ಪಜಹುಂ। **ಕಮ್ಮೇ** ಪಜಹೀಯಿತ್ಥ, ಪಜಹೀಯಿ। ಪಜಹಿಸ್ಸತಿ, ಪಜಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಹೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಹೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಪಜಹಿಸ್ಸ, ಪಜಹಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದಾ ದಾನೇ, **ತ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, ದ್ವೇಭಾವರಸ್ಸತ್ತಾನಿ, **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಲೋಪೋ**, ದದಾತಿ, ದದನ್ತಿ। ದದಾಸಿ, ದದಾಥ। ದದಾಮಿ, ದದಾಮ।

ದ್ವಿತ್ತಾಭಾವೇ ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ "ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೦೭. ದಾಧಾತುಸ್ಸ ದಜ್ಜಂ।

ದಾಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ದಜ್ಜಾ**ದೇಸೋ **ಹೋತಿ** ವಾ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಲೋಪೋ। ದಜ್ಜತಿ, ದಜ್ಜನ್ತಿ। ದಜ್ಜಸಿ, ದಜ್ಜಥ। ದಜ್ಜಾಮಿ, ದಜ್ಜಾಮ। **ದಜ್ಜಾ**ದೇಸಾಭಾವೇ "ಲೋಪಞ್ಚೇತ್ತಮಕಾರೋ"ತಿ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಏಕಾರೋ**, ದಾನಂ ದೇತಿ, ದೇನ್ತಿ। ದೇಸಿ, ದೇಥ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೦೮. ದಾದನ್ತಸ್ಸಂ ಮಿಮೇಸು।

ದಾಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಅನ್ತಸ್ಸ **ಅಂ ಹೋತಿ ವಾ ಮಿಮ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪರೇಸು, ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ವಗ್ಗನ್ತತ್ತಂ। ದಮ್ಮಿ, ದಮ್ಮ। ದೇಮಿ, ದೇಮ।

ಕಮ್ಮೇ "ಯಮ್ಹಿ ದಾಧಾ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಈ**ಕಾರೋ, ದೀಯತೇ, ದೀಯನ್ತೇ। ದೀಯತಿ, ದೀಯನ್ತಿ। ದೀಯ್ಯತೇ, ದೀಯ್ಯನ್ತೇ। ದೀಯ್ಯತಿ, ದೀಯ್ಯನ್ತಿ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದದಾತು , ದದನ್ತು। ದದಾಹಿ, ದದಾಥ। ದದಾಮಿ, ದದಾಮ। ದದತಂ, ದದನ್ತಂ। ದದಸ್ಸು, ದದವ್ಹೋ। ದದೇ, ದದಾಮಸೇ। ದಜ್ಜತು, ದಜ್ಜನ್ತು ಇಚ್ಚಾದಿ। ದೇತು, ದೇನ್ತು। ದೇಹಿ, ದೇಥ। ದೇಮಿ, ದೇಮ। **ಕಮ್ಮೇ** ದೀಯತಂ, ದೀಯನ್ತಂ। ದೀಯತು, ದೀಯನ್ತು।

ಸತ್ತಮಿಯಂ ದದೇ, ದದೇಯ್ಯ, ದದೇಯ್ಯುಂ। ದದೇಯ್ಯಾಸಿ, ದದೇಯ್ಯಾಥ। ದದೇಯ್ಯಾಮಿ, ದದೇಯ್ಯಾಮ। ದದೇಥ, ದದೇರಂ। ದದೇಥೋ, ದದೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ। ದದೇಯ್ಯಂ, ದದೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ। ದಜ್ಜೇ, ದಜ್ಜೇಯ್ಯ।

“ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಏಯ್ಯಸ್ಸಾತ್ತಞ್ಚ, ದಜ್ಜಾ, ದಜ್ಜುಂ, ದಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ। ದಜ್ಜೇಯ್ಯಾಸಿ, ದಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥ। ದಜ್ಜಂ, ಏಯ್ಯಾಮಿಸ್ಸ ಅಮಾದೇಸೋ ಚ, ದಜ್ಜೇಯ್ಯಾಮಿ, ದಜ್ಜೇಯ್ಯಾಮ। ದ್ವಿತ್ತಾಭಾವೇ ದೇಯ್ಯ, ದೇಯ್ಯುಂ। ದೇಯ್ಯಾಸಿ, ದೇಯ್ಯಾಥ। ದೀಯೇಥ, ದೀಯೇಯ್ಯ।

ಹಿಯ್ಯತ್ತನಿಯಂ ಅದದಾ, ಅದದೂ। ಅದದೋ, ಅದದತ್ಥ। ಅದದಂ, ಅದದಮ್ಹಾ। ಅದದತ್ಥ, ಅದದಮ್ಹಸೇ। **ಕಮ್ಮೇ** ಅದೀಯಿತ್ಥ।

ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ ಅದದಿ, ಅದದಿಂಸು, ಅದದುಂ। ಅದಜ್ಜಿ, ಅದಜ್ಜಿಂಸು। ಅದಾಸಿ, ಅದಂಸು। ಅದಾಸಿ, ಅದೋ, ಅದಿತ್ಥ। ಅದಾಸಿಂ, ಅದಾಸಿಮ್ಹಾ, ಅದಮ್ಹಾ। ಅದಾದಾನಂ ಪುರಿನ್ದದೋ। **ಕಮ್ಮೇ** ಅದೀಯಿತ್ಥ, ಅದೀಯ್ಯಿ।

ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಯಂ ಇಕಾರಾಗಮೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ದದಿಸ್ಸತಿ, ದದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ದಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ದಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ರಸ್ಸತ್ತಂ, ದಸ್ಸತಿ, ದಸ್ಸನ್ತಿ। ದಸ್ಸಸಿ, ದಸ್ಸಥ। ದಸ್ಸಾಮಿ, ದಸ್ಸಾಮ। ದಸ್ಸತೇ। ದೀಯಿಸ್ಸತೇ, ದೀಯಿಸ್ಸತಿ।

ಕಾಲಾತಿಪತ್ತಿಯಂ ಅದದಿಸ್ಸ, ಅದಜ್ಜಿಸ್ಸ, ಅದಜ್ಜಿಸ್ಸಾ, ಅದಸ್ಸ, ಅದಸ್ಸಾ, ಅದಸ್ಸಂಸು। ಅದೀಯಿಸ್ಸಥ, ಅದೀಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಧಾ ಧಾರಣೇ, ಪುರೇ ವಿಯ ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ, ದ್ವಿತ್ತರಸ್ಸತ್ತಾನಿ, ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೋ ಚ, “ದುತಿಯಚತುತ್ಥಾನಂ ಪಠಮತತಿಯಾ”ತಿ **ಧ**ಕಾರಸ್ಸ **ದ**ಕಾರೋ, ದಧಾತಿ, ದಧನ್ತಿ। ಅಪಿಪುಬ್ಬೋ ತಸ್ಸ “ತೇಸು ವುದ್ಧಿ”ತಿಆದಿನಾ ಅಕಾರಲೋಪೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಧ**ಕಾರಸ್ಸ **ಹ**ಕಾರೋ, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ, ದ್ವಾರಂ ಪಿದಹತಿ, ಪಿದಹನ್ತಿ। ದ್ವೇಭಾವಾಭಾವೇ ನಿಧಿಂ ನಿಧೇತಿ, ನಿಧೇನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಧೀಯತೇ, ಧೀಯತಿ, ಪಿಧೀಯತೇ, ಪಿಧೀಯತಿ।

ತಥಾ ದಧಾತು, ಪಿದಹತು, ನಿಧೇತು, ನಿಧೇನ್ತು। ದಧೇ, ದಧೇಯ್ಯ, ಪಿದಹೇ, ಪಿದಹೇಯ್ಯ, ನಿಧೇ, ನಿಧೇಯ್ಯ। ದಧಾಸಿ, ಪಿದಹಿ। ಧಸ್ಸತಿ, ಪಿದಹಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿದಹೇಸ್ಸತಿ। ಅಧಸ್ಸ, ಪಿದಹಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಜುಹೋತ್ಯಾದಿನಯೋ।

ಅವುದ್ಧಿಕಾ ತುದಾದೀ ಚ, ಹೂವಾದಿ ಚ ತಥಾಪರೋ।
ಜುಹೋತ್ಯಾದಿ ಚತುದ್ಧೇವಂ, ಞೇಯ್ಯಾ ಭೂವಾದಯೋ ಇಧ॥

ಭೂವಾದಿಗಣೋ।

ರುಧಾದಿಗಣ

ರುಧ ಆವರಣೇ, ಪುರೇ ವಿಯ ಧಾತುಸಞ್ಞಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ।

“ಅ”ಇತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೦೯. ರುಧಾದಿತೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಪುಬ್ಬಞ್ಚ।

ಚತುಪ್ಪದಮಿದಂ। **ರುಧ**ಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಧಾತುಗಣತೋ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಕತ್ತರಿ ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು, ನಿಗ್ಗಹೀತಞ್ಚ ತತೋ ಪುಬ್ಬಂ ಹುತ್ವಾ ಆಗಮೋ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಪಕತಿಯಾ ಸರಾನುಗತತ್ತಾ ಧಾತುಸ್ಸರತೋ ಪರಂ ಹೋತಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಇಈಏಓ**ಪಚ್ಚಯಾ ಚ, ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ವಗ್ಗನ್ತತ್ತಂ। ಇಧ ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ, ತದಾಗಮಸ್ಸ ತಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಣತೋ।

ಸೋ ಮಗ್ಗಂ ರುನ್ಧತಿ, ರುನ್ಧನ್ತಿ। ರುನ್ಧಸಿ, ರುನ್ಧಥ। ರುನ್ಧಾಮಿ, ರುನ್ಧಾಮ। ರುನ್ಧತೇ, ರುನ್ಧನ್ತೇ ಇಚ್ಚಾದಿ, **ಇ**ಕಾರಾದಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪನ ರುನ್ಧಿತಿ, ರುನ್ಧೀತಿ, ರುನ್ಧೇತಿ, ರುನ್ಧೋತೀತಿಪಿ ಹೋತಿ।

ಕಮ್ಮೇ ನಿಪುಬ್ಬೋ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ "ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಝಕಾರೇ ಕತೇ "ವಗ್ಗೇ ಘೋಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಮಗ್ಗೋ ನಿರುಜ್ಝತೇ ತೇನ, ನಿರುಜ್ಝನ್ತೇ। **ಪರಸ್ಸಪದತ್ತೇ** ನಿರುಜ್ಝತಿ, ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ನಿರುಜ್ಝಸಿ, ನಿರುಜ್ಝಥ। ನಿರುಜ್ಝಾಮಿ, ನಿರುಜ್ಝಾಮ।

ರುನ್ಧತು, ರುನ್ಧನ್ತು। ರುನ್ಧಾಹಿ, ರುನ್ಧಥ। ರುನ್ಧಾಮಿ, ರುನ್ಧಾಮ। ರುನ್ಧತಂ, ರುನ್ಧನ್ತಂ। ರುನ್ಧಸ್ಸು, ರುನ್ಧವ್ಹೋ। ರುನ್ಧೇ, ರುನ್ಧಾಮಸೇ। ನಿರುಜ್ಝತಂ, ನಿರುಜ್ಝನ್ತಂ। ನಿರುಜ್ಝತು, ನಿರುಜ್ಝನ್ತು। ರುನ್ಧೇ, ರುನ್ಧೇಯ್ಯ, ರುನ್ಧೇಯ್ಯುಂ। ರುನ್ಧೇಥ, ರುನ್ಧೇರಂ। ನಿರುಜ್ಝೇಥ, ನಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ ಇಚ್ಚಾದಿ। ರುನ್ಧಿ, ರುನ್ಧಿಂಸು। ಅರುನ್ಧಿ, ನಿರುಜ್ಝಿತ್ಥ। ನಿರುಜ್ಝಿ, ನಿರುಜ್ಝಿಂಸು। ರುನ್ಧಿಸ್ಸತಿ, ರುನ್ಧಿಸ್ಸನ್ತಿ। ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸತೇ, ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೇ। ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅರುನ್ಧಿಸ್ಸ, ಅರುನ್ಧಿಸ್ಸಂಸು। ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸಥ, ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಛಿದಿ ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಛಿನ್ದತಿ, ಛಿನ್ದನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮೇ** ಛಿಜ್ಜತೇ, ಛಿಜ್ಜನ್ತೇ। ಛಿಜ್ಜತಿ, ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ। ತಥಾ ಛಿನ್ದತು, ಛಿನ್ದನ್ತು। ಛಿಜ್ಜತು, ಛಿಜ್ಜನ್ತು। ಛಿನ್ದೇ, ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ। ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಅಛಿನ್ದಿ, ಛಿನ್ದಿ, ಛಿನ್ದಿಂಸು। ಅಛಿಜ್ಜಿತ್ಥ, ಛಿಜ್ಜಿ। ಛಿನ್ದಿಸ್ಸತಿ, ಛಿನ್ದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸ್ಸಸ್ಸ ಛಾದೇಸೇ - ಛೇಚ್ಛತಿ, ಛೇಚ್ಛನ್ತಿ। ಛೇಚ್ಛಿತಿ ವಾ। **ಕಮ್ಮೇ** ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸತೇ, ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಛಿನ್ದಿಸ್ಸ। ಅಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭಿದಿ ವಿದಾರಣೇ, ಭಿನ್ದತಿ, ಭಿನ್ದನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಯುಜ ಯೋಗೇ, ಯುಞ್ಜತಿ, ಯುಞ್ಜನ್ತಿ। ಯುಜ್ಜತೇ, ಯುಜ್ಜನ್ತೇ। ಯುಜ್ಜತಿ, ಯುಜ್ಜನ್ತಿ। ಯುಞ್ಜತು। ಯುಜ್ಜತಂ। ಯುಞ್ಜೇ। ಯುಜ್ಜೇಥ। ಅಯುಞ್ಜಿ, ಅಯುಞ್ಜಿಂಸು। ಅಯುಜ್ಜಿತ್ಥ, ಅಯುಜ್ಜಿ। ಯುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಯುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯುಜ್ಜಿಸ್ಸತೇ, ಯುಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಯುಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಯುಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಯುಞ್ಜಿಸ್ಸ। ಅಯುಜ್ಜಿಸ್ಸಥ, ಅಯುಜ್ಜಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭುಜ ಪಾಲನಬ್ಯವಹರಣೇಸು, ಭುಞ್ಜತಿ, ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಯಂ "ಕರಸ್ಸ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಾಹೋ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಸಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಭುಜತೋ ಸ್ಸಸ್ಸ ಖಾದೇಸೋ, "ಕೋ ಖೇ ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಕಕಾರೋ, ವುದ್ಧಿ, ಭೋಕ್ಖತಿ, ಭೋಕ್ಖನ್ತಿ। ಭೋಕ್ಖಸಿ, ಭೋಕ್ಖಥ। ಭೋಕ್ಖಾಮಿ, ಭೋಕ್ಖಾಮ। ಖಾದೇಸಾಭಾವೇ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತಿ, ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಮುಚ ಮೋಚನೇ, ಮುಞ್ಚತಿ, ಮುಞ್ಚನ್ತಿ। ಮುಚ್ಚತೇ, ಮುಚ್ಚನ್ತೇ। ಮುಞ್ಚತು, ಮುಞ್ಚನ್ತು। ಮುಚ್ಚತಂ, ಮುಚ್ಚನ್ತಂ। ಮುಞ್ಚೇ, ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯ, ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯುಂ। ಮುಚ್ಚೇಥ, ಮುಚ್ಚೇರಂ। ಅಮುಞ್ಚಿ, ಅಮುಞ್ಚಿಂಸು। ಅಮುಚ್ಚಿತ್ಥ। ಮೋಕ್ಖತಿ, ಮೋಕ್ಖನ್ತಿ। ಮುಞ್ಚಿಸ್ಸತಿ, ಮುಞ್ಚಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೇ, ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಅಮುಞ್ಚಿಸ್ಸ, ಅಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಥ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ರುಧಾದಿಗಣೋ।

ದಿವಾದಿಗಣ

ದಿವು ಕೀಳಾವಿಜಿಗೀಸಾಬ್ಯವಹಾರಜುತಿಥುತಿಕನ್ತಿಗತೀಸು। ಪುರೇ ವಿಯ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯೋ।

೫೧೦. ದಿವಾದಿತೋ ಯೋ।

ದಿವಾದಿತೋ ಧಾತುಗಣತೋ **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ** ಕತ್ತರಿ ವಿಹಿತೇಸು ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು।

"**ಯ**ಗ್ಗಹಣಂ, ಚವಗ್ಗ ಯಕಾರ ವಕಾರತ್ತಂ ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ, ಪುಬ್ಬರೂಪ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೧೧. ತಥಾ ಕತ್ತರಿ ಚ।

ಯಥಾ ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸಾದೇಸೋ **ಹೋತಿ**, ತಥಾ ಕತ್ತರಿಪಿ **ಯಪ್ಪಚ್ಚ**ಯಸ್ಸ ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಚವಗ್ಗ ಯಕಾರವಕಾರಾ**ದೇಸೋ, ಪುಬ್ಬರೂಪಞ್ಚ ಕಾತಬ್ಬಾನೀತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ವಕಾರತ್ತಾ** ಸಹ ತೇನ **ಯಕಾರ**ಸ್ಸ **ವಕಾರೇ** ಕತೇ ದ್ವಿಭಾವೋ, "ದೋ ಧಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ "ಬೋ ವಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **ವಕಾರ**ದ್ವಯಸ್ಸ **ಬಕಾರ**ದ್ವಯಂ, ದಿಬ್ಬತಿ, ದಿಬ್ಬನ್ತಿ। ದಿಬ್ಬಸಿ, ದಿಬ್ಬಥ। ದಿಬ್ಬಾಮಿ, ದಿಬ್ಬಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ ದಿಬ್ಬತೇ, ದಿಬ್ಬನ್ತೇ। ದಿಬ್ಬತಿ, ದಿಬ್ಬನ್ತಿ। ದಿಬ್ಬತು। ದಿಬ್ಬತಂ। ದಿಬ್ಬೇ। ದಿಬ್ಬೇಥ। ಅದಿಬ್ಬಿ। ಅದಿಬ್ಬಿತ್ಥ। ದಿಬ್ಬಿಸ್ಸತಿ। ದಿಬ್ಬಿಸ್ಸತೇ। ಅದಿಬ್ಬಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಿವು ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ, ಸಿಬ್ಬತಿ, ಸಿಬ್ಬನ್ತಿ। ಸಿಬ್ಬತು। ಸಿಬ್ಬೇಯ್ಯ। ಅಸಿಬ್ಬಿ, ಸಿಬ್ಬಿ। ಸಿಬ್ಬಿಸ್ಸತಿ। ಅಸಿಬ್ಬಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪದ ಗತಿಮ್ಹಿ, **ಉಪುಬ್ಬೋ** ದ್ವಿತ್ತಂ, "ತಥಾ ಕತ್ತರಿ ಚಾ"ತಿ ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಯಕಾರ**ಸ್ಸ **ಜಕಾರೋ**, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ।

ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇ, ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇ, ಉಪ್ಪಜ್ಜರೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಪಟಿಪಜ್ಜತೇ, ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತೇ। ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ಭಾವೇ** ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇ ತಯಾ।

ತಥಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತು। ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಉದಪಜ್ಜಾ। ಉದಪಜ್ಜಥ। ಉದಪಾದಿ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಬುಧ ಅವಗಮನೇ, ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಪರತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ, ಝಕಾರಾದೇಸೋವ ವಿಸೇಸೋ, ಧಮ್ಮಂ ಬುಜ್ಝತಿ, ಬುಜ್ಝನ್ತಿ। ಬುಜ್ಝತೇ, ಬುಜ್ಝನ್ತೇ, ಬುಜ್ಝರೇ ವಾ।

ಕಮ್ಮೇ ಬುಜ್ಝತೇ ಮಯಾ ಧಮ್ಮೋ, ಬುಜ್ಝನ್ತೇ। ಬುಜ್ಝತಿ, ಬುಜ್ಝನ್ತಿ। ಬುಜ್ಝತು। ಬುಜ್ಝೇಯ್ಯ। ಅಬುಜ್ಝಿ। ಅಬುಜ್ಝಿತ್ಥ। ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ। ಅಬುಜ್ಝಿಸ್ಸ।

ಯುಧ ಸಮ್ಪಹಾರೇ, ಯುಜ್ಝತಿ, ಯುಜ್ಝನ್ತಿ।

ಕುಧ ಕೋಪೇ, ಕುಜ್ಝತಿ, ಕುಜ್ಝನ್ತಿ।

ವಿಧ ತಾಳನೇ, ವಿಜ್ಝತಿ, ವಿಜ್ಝನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ನಹ ಬನ್ಧನೇ, “ಹ ವಿಪರಿಯಯೋ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ವಿಪರಿಯಯೋ। ಸನ್ನಯ್ಹತಿ, ಸನ್ನಯ್ಹನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಮನ ಞಾಣೇ, ಞಾದೇಸೋವ ವಿಸೇಸೋ, ಮಞ್ಞತಿ, ಮಞ್ಞನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದಾ ಆದಾನೇ, **ಸಂಆಪುಬ್ಬೋ** “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಯಮ್ಹಿ** ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಇಕಾರೋ**, ಸೀಲಂ ಸಮಾದಿಯತಿ, ಸಮಾದಿಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತುಸ ಪೀತಿಮ್ಹಿ, ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಪುಬ್ಬರೂಪತ್ತಂ, ತುಸ್ಸತಿ, ತುಸ್ಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, ಸಮ್ಮತಿ, ಸಮ್ಮನ್ತಿ।

ಕುಪ ಕೋಪೇ, ಕುಪ್ಪತಿ, ಕುಪ್ಪನ್ತಿ।

ಜನಜನನೇ, “ಜನಾದೀನಮಾ ತಿಮ್ಹಿ ಚಾ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಜನಾದೀನಮಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಯಮ್ಹಿ** ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಆಕಾರೋ**। ಜಾಯತಿ, ಜಾಯನ್ತಿ। ಜಾಯತೇ, ಜಾಯನ್ತೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಜನೀಯತಿ, ಜನೀಯನ್ತಿ। ಜಾಯತು। ಜಾಯೇಯ್ಯ। ಅಜಾಯಿ, ಅಜನಿ। ಜಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಜನಿಸ್ಸತಿ। ಅಜಾಯಿಸ್ಸ, ಅಜನಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದಿವಾದಿಗಣೋ।

ಸ್ವಾದಿಗಣ

ಸು ಸವಣೇ, ಪುರೇ ವಿಯ ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ।

೫೧೨. ಸ್ವಾದಿತೋ ಣುಣಾಉಣಾ ಚ।

ಸುಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಧಾತುಗಣತೋ **ಣು ಣಾಉಣಾ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕತ್ತರಿ ವಿಹಿತೇಸು ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು। “ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ”ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಣು**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ। ತತ್ಥೇವಾನುವತ್ತಿತ**ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಸ್ವಾದೀನಂ ಣುಣಾದೀಸು ನ ವುದ್ಧಿ।

ಧಮ್ಮಂ ಸುಣೋತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಸುಣನ್ತಿ। ಸುಣೋಸಿ, ಸುಣೋಥ। ಸುಣೋಮಿ, ಸುಣೋಮ। **ಣಾ**ಪಚ್ಚಯೇ ಸುಣಾತಿ, ಸುಣನ್ತಿ। ಸುಣಾಸಿ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಸುಣಸಿ, ಸುಣಾಥ, ಸುಣಥ। ಸುಣಾಮಿ, ಸುಣಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ದೀಘೋ, ಸೂಯತೇ, ಸೂಯನ್ತೇ। ಸೂಯತಿ, ಸೂಯನ್ತಿ। ದ್ವಿತ್ತೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಸುಯ್ಯತಿ, ಸುಯ್ಯನ್ತಿ। ಸೂಯ್ಯತಿ, ಸೂಯ್ಯನ್ತಿ ವಾ।

ಸುಣೋತು, ಸುಣನ್ತು। ಸುಣೋಹಿ, ಸುಣೋಥ। ಸುಣೋಮಿ, ಸುಣೋಮ। ಸುಣಾತು, ಸುಣನ್ತು। ಸುಣ, ಸುಣಾಹಿ, ಸುಣಾಥ। ಸುಣಾಮಿ, ಸುಣಾಮ। ಸುಣತಂ, ಸುಣನ್ತಂ । ಸುಣಸ್ಸು, ಸುಣವ್ಹೋ। ಸುಣೇ, ಸುಣಾಮಸೇ। **ಕಮ್ಮೇ** ಸೂಯತಂ, ಸೂಯನ್ತಂ। ಸೂಯತು, ಸೂಯನ್ತು।

ಸುಣೇ, ಸುಣೇಯ್ಯ, ಸುಣೇಯ್ಯುಂ। ಸುಣೇಯ್ಯಾಸಿ, ಸುಣೇಯ್ಯಾಥ। ಸುಣೇಯ್ಯಾಮಿ, ಸುಣೇಯ್ಯಾಮ। ಸುಣೇಥ, ಸುಣೇರಂ। ಸುಣೇಥೋ, ಸುಣೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ। ಸುಣೇಯ್ಯಂ, ಸುಣೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ। ಸೂಯೇಥ, ಸೂಯೇಯ್ಯ।

ಅಸುಣಿ, ಸುಣಿ, ಅಸುಣಿಂಸು, ಸುಣಿಂಸು। ಅಸುಣಿ, ಅಸುಣಿತ್ಥ। ಅಸುಣಿಂ, ಸುಣಿಂ, ಅಸುಣಿಮ್ಹ, ಸುಣಿಮ್ಹ। ಅಸುಣಿತ್ಥ, ಸುಣಿತ್ಥ। ಣಾಪಚ್ಚಯಲೋಪೋ, ವುದ್ಧಿ, ಸಸ್ಸ ದ್ವಿಭಾವೋ, ಸಾಗಮೋ, ಅಸ್ಸೋಸಿ, ಅಸ್ಸೋಸಿಂಸು, ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಅಸ್ಸೋಸಿ, ಅಸ್ಸೋಸಿತ್ಥ। ಅಸ್ಸೋಸಿಂ, ಅಸ್ಸೋಸಿಮ್ಹ, ಅಸ್ಸೋಸಿಮ್ಹಾ ವಾ, ಅಸ್ಸೋಸಿತ್ಥ। ಅಸೂಯಿತ್ಥ, ಅಸ್ಸೂಯಿ।

ಸರಲೋಪಾದಿ, ಸುಣಿಸ್ಸತಿ, ಸುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸುಣಿಸ್ಸಸಿ, ಸುಣಿಸ್ಸಥ। ಸುಣಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸುಣಿಸ್ಸಾಮ। ಸುಣಿಸ್ಸತೇ, ಸುಣಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಸುಣಿಸ್ಸಸೇ, ಸುಣಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಸುಣಿಸ್ಸಂ, ಸುಣಿಸ್ಸಾಮ್ಹೇ। ಣಾಪಚ್ಚಯಲೋಪೋ, ವುದ್ಧಿ, ಸೋಸ್ಸತಿ, ಸೋಸ್ಸನ್ತಿ। ಸೋಸ್ಸಸಿ, ಸೋಸ್ಸಥ। ಸೋಸ್ಸಾಮಿ, ಸೋಸ್ಸಾಮ। ಸೋಸ್ಸತೇ। ಸೂಯಿಸ್ಸತೇ, ಸೂಯಿಸ್ಸತಿ। ಅಸುಣಿಸ್ಸ। ಅಸೂಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹಿ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪಪುಬ್ಬೋ ಣಾಪಚ್ಚಯೋ, ಪಹಿಣಾತಿ, ಪಹಿಣತಿ ವಾ, ಪಹಿಣನ್ತಿ। ಪಹಿಣಾತು, ಪಹಿಣನ್ತು। ಪಹಿಣೇಯ್ಯ। ಪಹಿಣಿ, ದೂತಂ ಪಾಹೇಸಿ। ಪಹಿಣಿಸ್ಸತಿ। ಪಹಿಣಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವು ಸಂವರಣೇ, ಆವುಣಾತಿ, ಆವುಣನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಮಿ ಪಕ್ಖೇಪೇ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಣಸ್ಸ ನತ್ತಂ**, ಮಿನೋತಿ, ಮಿನನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಪ ಪಾಪುಣನೇ, **ಪಪುಬ್ಬೋ** ಸರಲೋಪೇ "ದೀಘ"ನ್ತಿ ದೀಘೋ, ಉಣಾಪಚ್ಚಯೋ, ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ಪಾಪುಣಾಸಿ, ಪಾಪುಣಾಥ। ಪಾಪುಣಾಮಿ, ಪಾಪುಣಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ ಪಾಪೀಯತಿ, ಪಾಪೀಯನ್ತಿ। ತಥಾ ಪಾಪುಣಾತು। ಪಾಪೀಯತು। ಪಾಪುಣೇ, ಪಾಪುಣೇಯ್ಯ। ಪಾಪೀಯೇಯ್ಯ। ಪಾಪುಣಿ, ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಪಾಪೀಯಿ। ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ। ಪಾಪೀಯಿಸ್ಸತಿ। ಪಾಪುಣಿಸ್ಸ। ಪಾಪೀಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಕ ಸತ್ತಿಮ್ಹಿ, ದ್ವಿಭಾವೋ, ಸಕ್ಕುಣಾತಿ, ಸಕ್ಕುಣನ್ತಿ। **ಭಾವೇ** "ಪುಬ್ಬರೂಪಞ್ಚಾ"ತಿ ಪುಬ್ಬರೂಪತ್ತಂ, ಸಕ್ಕತೇ ತಯಾ, ಸಕ್ಕತಿ ವಾ, ಸಕ್ಕುಣಾತು। ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಸಕನ್ತಸ್ಸ ಖಾದೇಸೋ ಅಜ್ಜತನಾದಿಮ್ಹಿ, ಅಸಕ್ಖಿ, ಸಕ್ಖಿ, ಅಸಕ್ಖಿಂಸು, ಸಕ್ಖಿಂಸು। ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಸಕ್ಖಿಸ್ಸ, ಅಸಕ್ಖಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸ್ವಾದಿಗಣೋ।

ಕಿಯಾದಿಗಣ

ಕೀ ದಬ್ಬವಿನಿಮಯೇ, **ವಿಪುಬ್ಬೋ** ದ್ವಿತ್ತಂ, ಪುರೇ ವಿಯ ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ।

೫೧೩. **ಕಿಯಾದಿತೋ ನಾ।**

ಕೀಇಚ್ಚೇವ ಮಾದಿತೋ ಧಾತುಗಣತೋ **ನಾ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಕತ್ತರಿ। **ನಾ**ಪರತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಕಿಯಾದೀನಂ **ನಾ**ಮ್ಹಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಕೀತೋ **ನಾ**ಪಚ್ಚಯನಕಾರಸ್ಸ **ಣತ್ತ**ಞ್ಚ।

ಭಣ್ಡಂ ವಿಕ್ಕಿಣಾತಿ, ವಿಕ್ಕಿಣನ್ತಿ। ವಿಕ್ಕೀಯತಿ, ವಿಕ್ಕೀಯನ್ತಿ। ವಿಕ್ಕಿಣಾತು, ವಿಕ್ಕಿಣನ್ತು। ವಿಕ್ಕೀಯತು, ವಿಕ್ಕೀಯನ್ತು। ವಿಕ್ಕಿಣೇ, ವಿಕ್ಕಿಣೇಯ್ಯ । ವಿಕ್ಕೀಯೇಯ್ಯ, ವಿಕ್ಕೀಯೇಯ್ಯುಂ। ಅವಿಕ್ಕಿಣಿ, ವಿಕ್ಕಿಣಿ। ವಿಕ್ಕೀಯಿತ್ಥ, ವಿಕ್ಕೀಯಿ। ವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸತಿ, ವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸನ್ತಿ। ವಿಕ್ಕೀಯಿಸ್ಸತಿ, ವಿಕ್ಕೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸ, ಅವಿಕ್ಕಿಣಿಸ್ಸಂಸು। ವಿಕ್ಕೀಯಿಸ್ಸ, ವಿಕ್ಕೀಯಿಸ್ಸಂಸು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಜಿ ಜಯೇ, ಕಿಲೇಸೇ ಜಿನಾತಿ, ಜಿನನ್ತಿ। ಜೀಯತಿ, ಜೀಯನ್ತಿ। ಏವಂ ಜಿನಾತು। ಜೀಯತು। ಜಿನೇಯ್ಯ। ಜೀಯೇಯ್ಯ। ಅಜಿನಿ, ಜಿನಿ, ಅಜಿನಿಂಸು, ಜಿನಿಂಸು। ಅಜೇಸಿ, ಅಜೇಸುಂ। ಅಜಿನಿತ್ಥ। ಅಜೀಯಿತ್ಥ, ಅಜೀಯಿ। ಜಿನಿಸ್ಸತಿ, ಜಿನಿಸ್ಸನ್ತಿ। ವಿಜೇಸ್ಸತಿ, ವಿಜೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಜೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಜೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಜಿನಿಸ್ಸ। ಅಜೀಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ **ಚಿ** ಚಯೇ, ಚಿನಾತಿ, ಚಿನನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಞಾ ಅವಬೋಧನೇ ನಾಪಚ್ಚಯೋ।

“ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೧೪. ಞಾಸ್ಸ ಜಾ ಜಂ ನಾ।

ಞಾಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಜಾ ಜಂ ನಾಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ।

ಜಾದೇಸೋ ನಾಮ್ಹಿ ಜಂ ಞಾಮ್ಹಿ, ನಾಭಾವೋ ತಿಮ್ಹಿ ಏವಿಧ।
ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥ-ವಾಸದ್ದಸ್ಸಾನುವತ್ತನಾ।
ಧಮ್ಮಂ ವಿಜಾನಾತಿ, ವಿನಾಯತಿ ವಾ, ವಿಜಾನನ್ತಿ॥

ಕಮ್ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ, ವಿಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಇವಣ್ಣಾಗಮೇ ಪುಬ್ಬಲೋಪೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಏಕಾರೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಞೇಯ್ಯತಿ, ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ। ವಿಜಾನಾತು, ವಿಜಾನನ್ತು, ರಸ್ಸತ್ತಂ। ವಿಜಾನ, ವಿಜಾನಾಹಿ, ವಿಜಾನಾಥ। ವಿಜಾನಾಮಿ, ವಿಜಾನಾಮ। ವಿಜಾನತಂ, ವಿಜಾನನ್ತಂ। ವಿಜಾನಸ್ಸು। ವಿಞ್ಞಾಯತು, ವಿಞ್ಞಾಯನ್ತು।

೫೧೫. ಏಯ್ಯಸ್ಸ ಞಾತೋ ಇಯಾ ಞಾ ವಾ।

ಏಯ್ಯಸ್ಸ ವಿಭತ್ತಿಸ್ಸ **ಞಾ**ಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಸ್ಸ **ಇಯಾ ಞಾ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ವಿಜಾನಿಯಾ।

ಞಾದೇಸೇ ಞಾಸ್ಸ ಜಂಆದೇಸೋ।

“ಞಾತೋ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೧೬. ನಾಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಯಕಾರತ್ತಂ।

ಞಾಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರಸ್ಸ **ನಾ**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಲೋಪೋ** ಹೋತಿ ವಾ, **ಯಕಾರತ್ತ**ಞ್ಚ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। ತೇನ –

ಞಾಮ್ಹಿ ನಿಚ್ಚಞ್ಚ ನಾಲೋಪೋ,

ವಿಭಾಸಾಜ್ಜತನಾದಿಸು।
ಅಞ್ಞತ್ಥ ನ ಚ ಹೋತಾಯಂ,
ನಾತೋ ತಿಮ್ಹಿ ಯಕಾರತಾ॥

ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ವಗ್ಗನ್ತತ್ತಂ, ವಿಜಞ್ಞಾ, ವಿಜಾನೇಯ್ಯ, ವಿಜಾನೇಯ್ಯುಂ। ವಿಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ, ವಿಜಾನೇಯ್ಯಾಥ। ವಿಜಾನೇಯ್ಯಾಮಿ, ವಿಜಾನೇಯ್ಯಾಮ, ವಿಜಾನೇಮು ವಾ। ವಿಜಾನೇಥ। ವಿಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ, ವಿಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯುಂ।

ಸಮಜಾನಿ, ಸಞ್ಜಾನಿ, ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। **ನಾಲೋಪೇ** ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಅಞ್ಞಾಸುಂ। ವಿಜಾನಿತ್ಥ। ವಿಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ಪಞ್ಞಾಯಿ, ಪಞ್ಞಾಯಿಂಸು। ವಿಜಾನಿಸ್ಸತಿ, ವಿಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಞಸ್ಸತಿ, ಞಸ್ಸನ್ತಿ। ವಿಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತೇ, ವಿಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಸ್ಸಸ್ಸ ಹಿ** ಚ, ಪಞ್ಞಾಯಿಹಿತಿ, ಪಞ್ಞಾಯಿಹಿನ್ತಿ। ಅಜಾನಿಸ್ಸ। ಅಜಾನಿಸ್ಸಥ। ಅಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸಥ, ಅಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಮಾ ಮಾನೇ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಮಾನ್ತಸ್ಸ** ಇಕಾರೋ, ಮಿನಾತಿ, ಮಿನನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮೇ** ಮೀಯತಿ, ಮೀಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಲೂ ಛೇದನೇ, ನಾಮ್ಹಿ ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಲುನಾತಿ, ಲುನನ್ತಿ। ಲೂಯತಿ, ಲೂಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಧೂ ಕಮ್ಪನೇ, ಧುನಾತಿ, ಧುನನ್ತಿ। ಧೂಯತಿ, ಧೂಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಗಹ ಉಪಾದಾನೇ, **ನಾಮ್ಹಿ** ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

೫೧೭. **ಗಹಾದಿತೋಪ್ಪಣ್ಹಾ।**

ಗಹಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಧಾತುತೋ **ಪ್ಪ ಣ್ಹಾ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕತ್ತರಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೋಯಂ ಪಕಾರೋ।

"ಗಹಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೧೮. **ಹಲೋಪೋ ಣ್ಹಾಮ್ಹಿ।**

ಗಹಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಹ**ಕಾರಸ್ಸ **ಲೋಪೋ ಹೋತಿ ಣ್ಹಾಮ್ಹಿ** ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಸೀಲಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ರಸ್ಸತ್ತೇ ಗಣ್ಹತಿ ವಾ, ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಗಣ್ಹಾಸಿ, ಗಣ್ಹಾಥ। ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಗಣ್ಹಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ "ಯೇ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ಹವಿಪರಿಯಯೋ ಲೋ ವಾ"ತಿ **ಹ**ಕಾರಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರೇನ ವಿಪರಿಯಯೋ **ಹೋತಿ**। ಗಯ್ಹತಿ, ಗಯ್ಹನ್ತಿ।

ಗಣ್ಹಾತು, ಗಣ್ಹನ್ತು। ಗಣ್ಹ, ಗಣ್ಹಾಹಿ, ಗಣ್ಹಾಥ। ಗಣ್ಹಾಮಿ, ಗಣ್ಹಾಮ। ಗಣ್ಹತಂ, ಗಣ್ಹನ್ತಂ। ಗಯ್ಹತಂ, ಗಯ್ಹನ್ತಂ। ಗಯ್ಹತು, ಗಯ್ಹನ್ತು। ಗಣ್ಹೇ, ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ। ಗಯ್ಹೇಯ್ಯ, ಗಯ್ಹೇಯ್ಯುಂ। ಅಗ್ಗಣ್ಹಿ, ಗಣ್ಹಿ, ಅಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ಗಣ್ಹಿಂಸು।

ಯದಾ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಅಸಬ್ಬಧಾತುಕೇ ವಿಕರಣಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ಇಕಾರಾಗಮಸ್ಸ ಏಕಾರೋ ಚ, ತದಾ ಸಾಗಮೋ।

ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಅಗ್ಗಹಿ, ಅಗ್ಗಹಿಂಸು, ಅಗ್ಗಹುಂ। ಅಗ್ಗಯ್ಹಿತ್ಥ, ಅಗ್ಗಯ್ಹಿ। ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಗಹೇಸ್ಸತಿ, ಗಹೇಸ್ಸನ್ತಿ। ಗಹೀಯಿಸ್ಸತೇ, ಗಹೀಯಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಗಯ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಗಯ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸ, ಅಗ್ಗಹಿಸ್ಸ। ಅಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಥ, ಅಗ್ಗಹಿಸ್ಸಥ। ಅಗ್ಗಯ್ಹಿಸ್ಸಥ, ಅಗ್ಗಯ್ಹಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪ್ಪಪ್ಪಚ್ಚಯೇ –

೫೦೯. ಗಹಸ್ಸ ಘೇ ಪ್ಪೇ।

ಗಹಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಘೇ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಪ್ಪ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಘೇಪ್ಪತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಿಯಾದಿಗಣೋ।

ತನಾದಿಗಣ

ತನು ವಿತ್ಥಾರೇ, ಪುರೇ ವಿಯ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿಯೋ।

೫೧೦. ತನಾದಿತೋ ಓಯಿರಾ।

ತನುಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಧಾತುಗಣತೋ **ಓಯಿರ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕತ್ತರಿ। ಕರತೋವಾಯಂ **ಯಿರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

ಧಮ್ಮಂ ತನೋತಿ, ತನೋನ್ತಿ। ತನೋಸಿ, ತನೋಥ। ತನೋಮಿ, ತನೋಮ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೧೧. ಉತ್ತಮೋಕಾರೋ ।

ತನಾದಿತೋ ಓಕಾರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಉತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಕರಣಕಾರಿಯವಿಧಿಪ್ಪಕರಣತೋ "ಓಕಾರೋ"ತಿ **ಓ**ವಿಕರಣಂ ಗಯ್ಹತಿ। ತನುತೇ, ಬಹುವಚನೇ "ಯವಕಾರಾ ಚಾ"ತಿ **ವತ್ತಂ**, ತನ್ವನ್ತೇ। ತನುಸೇ, ತನುವ್ಹೇ। ತನ್ವೇ, ತನುಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮೇ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ತನು**ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಯಮ್ಹಿ ಆ**ಕಾರೋ, ಪತಾಯತೇ, ಪತಾಯನ್ತೇ। ಪತಾಯತಿ, ಪತಾಯನ್ತಿ। ಆಕಾರಾಭಾವೇ ಪತಞ್ಞತಿ, ಪತಞ್ಞನ್ತಿ। ತನೋತು, ತನೋನ್ತು। ತನೇಯ್ಯ, ತನೇಯ್ಯುಂ। ಅತನಿ, ಅತನಿಂಸು। ಅತಾಯಿತ್ಥ, ಪತಾಯಿ। ತನಿಸ್ಸತಿ, ತನಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಪತಾಯಿಸ್ಸತಿ, ಪತಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅತನಿಸ್ಸ। ಪತಾಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕರ ಕರಣೇ, ಪುಞ್ಞಂ ಕರೋತಿ।

ಬಹುವಚನೇ "ವಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ, "ಉತ್ತಮೋಕಾರೋ"ತಿ ಉತ್ತೇ ಕತೇ –

"ವಾ, ಉತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೧೨. ಕರಸ್ಸಾಕಾರೋ ಚ।

ಕರಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಅಕಾರೋ ಉತ್ತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ ವಾ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, "ಯವಕಾರಾ ಚಾ"ತಿ ಅಪದನ್ತಸ್ಸ ಪರಉಕಾರಸ್ಸ **ವ**ಕಾರೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತು**ರ**ಕಾರಸ್ಸ **ವ**ಕಾರಸ್ಮಿಂ ಲೋಪೋ, **ವ**ಕಾರಸ್ಸ **ದ್ವಿ**ತ್ತೇ ತಸ್ಸ "ಬ್ಬೋ ವ್ವಸ್ಸಾ"ತಿ **ಬ**ಕಾರದ್ವಯಂ, ಕುಬ್ಬನ್ತಿ, ಕರೋನ್ತಿ। ಕರೋಸಿ, ಕರೋಥ। ಕರೋಮಿ, ಕರೋಮ। ತಥಾ ಕುರುತೇ, ಕುಬ್ಬನ್ತೇ। ಕುರುಸೇ, ಕುರುವ್ಹೇ। ಕುಬ್ಬೇ, ಕುರುಮ್ಹೇ। **ಯಿರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ **ರ**ಕಾರಲೋಪೋ, ಕಯಿರತಿ, ಕಯಿರನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ "ಇವಣ್ಣಾಗಮೋ ವಾ"ತಿ ಈಕಾರಾಗಮೋ, **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಕರೀಯ್ಯತೇ ಕಟೋ ತೇನ, ಕರೀಯ್ಯತಿ, ಕರೀಯ್ಯನ್ತಿ। ಕರೀಯತಿ, ಕರೀಯನ್ತಿ ವಾ। **ಈ**ಕಾರಾಭಾವೇ "ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ ಸಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರತ್ತಂ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ಕಯ್ಯತಿ, ಕಯ್ಯನ್ತಿ। **ಇ**ಕಾರಾಗಮೇ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತು"ಇಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತೇ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ರಯಾನಂ** ವಿಪರಿಯಯೋ, ಕಯಿರತಿ ಕಟೋ ತೇನ, ಕಯಿರನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ ಕುಸಲಂ ಕರೋತು, ಕುರುತು ವಾ, ಕುಬ್ಬನ್ತು, ಕರೋನ್ತು। ಕರೋಹಿ, ಕರೋಥ। ಕರೋಮಿ, ಕರೋಮ। ಕುರುತಂ, ಕುಬ್ಬನ್ತಂ। ಕುರುಸ್ಸು, ಕುರಸ್ಸು ವಾ, ಕುರುವ್ಹೋ। ಕುಬ್ಬೇ, ಕುಬ್ಬಾಮಸೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಕರೀಯತು, ಕರೀಯನ್ತು, ಕಯ್ಯತಂ, ಕಯಿರತಂ, ಕಯಿರತು।

ಸತ್ತಮಿಯಂ ಕರೇ, ಕರೇಯ್ಯ, ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಕರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಕರೇಯ್ಯಾಥ। ಕರೇಯ್ಯಾಮಿ, ಕರೇಯ್ಯಾಮ। **ಉತ್ತೇ** ಕುಬ್ಬೇ, ಕುಬ್ಬೇಯ್ಯ।

ಯಿರಪ್ಪಚ್ಚಯೇ -

ಯಿರತೋ ಆತ್ತಮೇಯ್ಯಸ್ಸ, ಏಥಾದಿಸ್ಸೇಯ್ಯುಮಾದಿಸು।
ಏಯ್ಯಸದ್ದಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ॥

ಸರಲೋಪಾದಿ, ಕಯಿರಾ, ಕಯಿರುಂ। ಕಯಿರಾಸಿ, ಕಯಿರಾಥ। ಕಯಿರಾಮಿ, ಕಯಿರಾಮ। **ಅತ್ತನೋಪದೇ** ಕಯಿರಾಥ ಧೀರೋ, ಕುಬ್ಬೇಥ, ಕರೇಥ ವಾ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಕುಸ್ಸ ಕ್ರು ಚ, ಕ್ರುಬ್ಬೇಥ, ಕ್ರುಬ್ಬೇರಂ। ಕ್ರುಬ್ಬೇಥೋ, ಕ್ರುಬ್ಬೇಯ್ಯಾವ್ಹೋ। ಕ್ರುಬ್ಬೇಯ್ಯಂ, ಕ್ರುಬ್ಬೇಯ್ಯಾಮ್ಹೇ। **ಕಮ್ಮೇ** ಕರೀಯೇಯ್ಯ, ಕರೀಯೇಯ್ಯುಂ।

ಹಿಯ್ಯತ್ತನಿಯಂ "ಕರಸ್ಸ ಕಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಕಾ** ಹೋತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ।

ಅಕಾ, ಅಕರಾ, ಅಕರೂ। ಅಕರೋ, ಅಕತ್ಥ, ಅಕರೋತ್ಥ। ಅಕಂ, ಅಕರಂ, ಅಕಮ್ಹ, ಅಕರಮ್ಹ। ಅಕತ್ಥ। ಅಕರಿಂ, ಅಕರಮ್ಹಸೇ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೧೩. ಕರಸ್ಸ ಕಾಸತ್ತಮಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ।

ಕರ ಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸೇವ **ಕಾಸತ್ತಂ** ಹೋತಿ ವಾ ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ ವಿಭತ್ತಿಮ್ಹಿ ಪರೇ। "ಕಾಸತ್ತ"ಮಿತಿ ಭಾವನಿದ್ದೇಸೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಾಪಿ ಧಾತುತೋ **ಸಾ**ಗಮೋ। ಅಥ ವಾ ಯದಾ **ಕರಸ್ಸ ಕಾ** ಹೋತಿ, ಸತ್ತಞ್ಚಾಗಮೋ ಅಜ್ಜತನಿಮ್ಹಿ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ತದಾ "ಸತ್ತಮಜ್ಜತನಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಾಪಿ ಧಾತುತೋ **ಸಾ**ಗಮೋಪಿ ಸಿಜ್ಝತಿ, "ಯೋಗವಿಭಾಗತೋ ಇಟ್ಠಪ್ಪಸಿದ್ಧೀ"ತಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದೀಘತೋವ ಹೋತಿ, "ಕರಸ್ಸ ಕಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಕಾ**ಭಾವೋ ಚ ಹಿಯ್ಯತ್ತನಿಯಂ ಸಿದ್ಧೋ ಹೋತಿ।

ಅಕಾಸಿ, ಅಕಾಸುಂ। ಅಕಾಸಿ, ಅಕಾಸಿತ್ಥ। ಅಕಾಸಿಂ, ಅಕಾಸಿಮ್ಹ। ಅಕಾಸಿತ್ಥ। **ಕಾಸ**ತ್ತಾಭಾವೇ ಅಕರಿ, ಕರಿ, ಅಕರಿಂಸು, ಕರಿಂಸು, ಅಕಂಸು, ಅಕರುಂ। ಅಕರಿ, ಅಕರಿತ್ಥ। ಅಕರಿಂ, ಕರಿಂ, ಅಕರಿಮ್ಹ, ಕರಿಮ್ಹ। ಅಕರಿತ್ಥ। ಅಕರೀಯಿತ್ಥ, ಅಕರೀಯಿ ವಾ।

"ವಾ, ಲೋಪೋ, ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಮ್ಹಿ ಸ್ಸಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೧೪. ಕರಸ್ಸ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಾಹೋ।

ಕರಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಕಾಹಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿಮ್ಹಿ, ಸ್ಸಸ್ಸ ಚ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ। ಅಧಿಕಭೂತ**ಸಪ್ಪಚ್ಚಯ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ವಚಮುಚಭುಜಾ**ದಿತೋ ಸ್ಸಸ್ಸ **ಖಾ**ದೇಸೋ, **ವಸ ಛಿದಿ ಲಭಾ**ದಿತೋ **ಛಾ**ದೇಸೋ ಚ ಹೋತಿ।

ಕಾಹತಿ, ಕಾಹನ್ತಿ। ಕಾಹಸಿ, ಕಾಹಥ। ಕಾಹಾಮಿ, ಕಾಹಾಮ। ಇಕಾರಾಗಮೇ ಕಾಹಿತಿ, ಕಾಹಿನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಕಾಹಾ**ಭಾವೇ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಕರಿಸ್ಸಸಿ, ಕರಿಸ್ಸಥ। ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ, ಕರಿಸ್ಸಾಮ। ಕರಿಸ್ಸತೇ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಕರಿಸ್ಸಸೇ, ಕರಿಸ್ಸವ್ಹೇ। ಕರಿಸ್ಸಂ, ಕರಿಸ್ಸಾಮ್ಹೇ। ಕರೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಕರೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಕರಿಸ್ಸ। ಅಕರೀಯಿಸ್ಸಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಯದಾ **ಸಂಪುಬ್ಬೋ**, ತದಾ "ಪುರಸಮುಪಪರೀಹಿ ಕರೋತಿಸ್ಸ ಖ ಖರಾ ವಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ತ್ಯಾದಿವಿಭತ್ತೀಸುಪಿ **ಸಂಪುಬ್ಬಕರೋತಿ**ಸ್ಸ **ಖರಾ**ದೇಸೋ।

ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ। ಅಭಿಸಙ್ಖರೀಯತಿ, ಅಭಿಸಙ್ಖರೀಯನ್ತಿ। ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತು। ಅಭಿಸಙ್ಖರೇಯ್ಯ। ಅಭಿಸಙ್ಖರಿ, **ಖಾ**ದೇಸೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾಸಿ ವಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖರಿಸ್ಸತಿ। ಅಭಿಸಙ್ಖರಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಕ ಸತ್ತಿಮ್ಹಿ, **ಓ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಸಕ್ಕೋಸಿ, ಸಕ್ಕೋಥ। ಸಕ್ಕೋಮಿ, ಸಕ್ಕೋಮ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಪ ಪಾಪುಣನೇ, **ಪ**ಪುಬ್ಬೋ, ಪಪ್ಪೋತಿ, ಪಪ್ಪೋನ್ತಿ। ಪಪ್ಪೋಸಿ, ಪಪ್ಪೋಥ। ಪಪ್ಪೋಮಿ, ಪಪ್ಪೋಮ। ಪಪ್ಪೋತು, ಪಪ್ಪೋನ್ತು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತನಾದಿಗಣೋ।

ಚುರಾದಿಗಣ

ಚುರ ಥೇಯ್ಯೇ, ಪುರೇ ವಿಯ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ।

"ತಥಾ ಕತ್ತರಿ ಚಾ"ತಿ ಇತೋ "ಕತ್ತರೀ"ತಿ ಚ ಸೀಹವಿಲೋಕನೇನ **ಭಾವಕಮ್ಮ**ಗ್ಗಹಣಾನಿ ಚ ವತ್ತನ್ತೇ, ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ **ಕಾರಿತ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೫೧೫. ಚುರಾದಿತೋ ಣೇಣಯಾ।

ಚುರಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಧಾತುಗಣತೋ **ಣೇ ಣಯ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕತ್ತರಿ, ಭಾವೇ ಚ ಕಮ್ಮನಿ, ವಿಭತ್ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು। "ಕಾರಿತಂ ವಿಯ ಣಾನುಬನ್ಧೋ"ತಿ **ಣೇ ಣಯಾನಂ** ಕಾರಿತಬ್ಯಪದೇಸೋ।

೫೧೬. ಕಾರಿತಾನಂ ಣೋ ಲೋಪಂ।

ಕಾರಿತಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಣಕಾರೋ ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜತೇ।

೫೨೭. ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ಕಾರಿತೇ।

ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಕಾರಿತೇ ಪರೇ ವುದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ ಉಕಾರಸ್ಸೋಕಾರೋ ವುದ್ಧಿ।

ಧನಂ ಚೋರೇತಿ, ಚೋರೇನ್ತಿ। ಚೋರೇಸಿ, ಚೋರೇಥ। ಚೋರೇಮಿ, ಚೋರೇಮ। **ಣಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** - ಚೋರಯತಿ, ಚೋರಯನ್ತಿ। ಚೋರಯಸಿ, ಚೋರಯಥ। ಚೋರಯಾಮಿ, ಚೋರಯಾಮ। ಚೋರಯತೇ, ಚೋರಯನ್ತೇ। ಚೋರಯಸೇ, ಚೋರಯವ್ಹೇ। ಚೋರಯೇ, ಚೋರಯಾಮ್ಹೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಈಕಾರಾಗಮೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ ಚ, ಚೋರೀಯತೇ ದೇವದತ್ತೇನ, ಚೋರೀಯತಿ, ಚೋರೀಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚೋರೇತು , ಚೋರೇನ್ತು। ಚೋರೇಹಿ। ಚೋರಯತು, ಚೋರಯನ್ತು। ಚೋರಯ, ಚೋರಯಾಹಿ।

ಚೋರೇಯ್ಯ, ಚೋರೇಯ್ಯುಂ। ಚೋರಯೇ, ಚೋರಯೇಯ್ಯುಂ। ಅಚೋರೇಸಿ, ಚೋರೇಸಿ, ಅಚೋರೇಸುಂ, ಚೋರೇಸುಂ। ಅಚೋರಯಿ, ಚೋರಯಿ, ಅಚೋರಯಿಂಸು, ಚೋರಯಿಂಸು, ಅಚೋರಯುಂ, ಚೋರಯುಂ। ಅಚೋರೇಸಿ, ಅಚೋರೇಸಿತ್ಥ। ತ್ವಂ ಅಚೋರಯಿ, ಅಚೋರಯಿತ್ಥ। ಅಚೋರೇಸಿಂ, ಅಚೋರೇಸಿಮ್ಹ। ಅಚೋರಯಿಂ, ಅಚೋರಯಿಮ್ಹ। ಅಚೋರಯಿತ್ಥ। ಅಚೋರೀಯಿತ್ಥ, ಅಚೋರೀಯಿ।

ಚೋರಿಸ್ಸತಿ, ಚೋರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಚೋರಯಿಸ್ಸತಿ, ಚೋರಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಚೋರೀಯಿಸ್ಸತೇ, ಚೋರೀಯಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಚೋರೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಚೋರೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಚೋರಿಸ್ಸ, ಅಚೋರಯಿಸ್ಸ। ಅಚೋರೀಯಿಸ್ಸಥ, ಅಚೋರೀಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ **ಚಿನ್ತ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ವುದ್ಧಿಅಭಾವೋವ ವಿಸೇಸೋ।

ಚಿನ್ತೇತಿ, ಚಿನ್ತಯತಿ, ಚಿನ್ತೇನ್ತಿ, ಚಿನ್ತಯನ್ತಿ। ಚಿನ್ತೇತು, ಚಿನ್ತಯತು। ಚಿನ್ತೇಯ್ಯ, ಚಿನ್ತಯೇಯ್ಯ। ಅಚಿನ್ತೇಸಿ, ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಅಚಿನ್ತಯಿ, ಚಿನ್ತಯಿ। ಚಿನ್ತೇಸ್ಸತಿ, ಚಿನ್ತಯಿಸ್ಸತಿ। ಅಚಿನ್ತಿಸ್ಸ, ಅಚಿನ್ತಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಮನ್ತ ಗುತ್ತಭಾಸನೇ, ಮನ್ತೇತಿ, ಮನ್ತಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುರಿಮಸಮಂ।

ಪಾಲ ರಕ್ಖಣೇ, ಧಮ್ಮಂ ಪಾಲೇತಿ, ಪಾಲಯತಿ। ಪಾಲೀಯತಿ। ಪಾಲೇತು, ಪಾಲಯತು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಘಟ ಘಟನೇ, ಘಾಟೇತಿ, ಘಾಟಯತಿ, ಘಟೇತಿ, ಘಟಯತಿ, ಘಟಾದಿತ್ತಾ ವಿಕಪ್ಪೇನ ವುದ್ಧಿ।

ವಿದ ಞಾಣೇ, ವೇದೇತಿ, ವೇದಯತಿ।

ಗಣ ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, "ಘಟಾದೀನಂ ವಾ"ತಿ ನ ವುದ್ಧಿ, ಗಣೇತಿ, ಗಣಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸುಬೋಧಂ।

ಚುರಾದಿಗಣೋ।

ಭೂವಾದೀ ಚ ರುಧಾದೀ ಚ, ದಿವಾದೀ ಸ್ವಾದಯೋ ಗಣಾ।

ಕಿಯಾದೀ ಚ ತನಾದೀ ಚ, ಚುರಾದೀ ಚೆಧ ಸತ್ತಧಾ॥

ವಿಕರಣವಿಧಾನಂ ಸಮತ್ತಂ।

ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

ಅಥ ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ತತ್ಥ ಧಾತ್ವತ್ಥೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ **ಖಾದಿಕಾರಿತ**ನ್ತಾ ಪಚ್ಚಯಾ **ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯಾ** ನಾಮ।

ತಿಜ ನಿಸಾನ ಬನ್ಧನಖಮಾಸು, ಧಾತುಸಞ್ಞಾದಿ।

“ಧಾತುಲಿಙ್ಗೇಹಿ ಪರಾ ಪಚ್ಚಯಾ”ತಿ ಇತೋ **ಧಾತು**ಗ್ಗಹಣಂ ಅನುವತ್ತತೇ, “ಪರಾ, ಪಚ್ಚಯಾ”ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೫೧೮. ತಿಜ ಗುಪ ಕಿತ ಮಾನೇಹಿ ಖ ಛ ಸಾ ವಾ।

ತಿಜ ಗುಪ ಕಿತ ಮಾನ ಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಖ ಛ ಸ** ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಪರಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ।

ತಿಜತೋ ಖನ್ತಿಯಂ ಖೋವ, ನಿನ್ದಾಯಂ ಗುಪತೋ ತು ಛೋ।
ಕಿತಾ ಛೋ ಸೋವ ಮಾನಮ್ಹಾ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತೋ॥

“ಕ್ವಚಾದಿವಣ್ಣಾನಮೇಕಸ್ಸರಾನಂ ದ್ವೇಭಾವೋ”ತಿ ಧಾತ್ವಾದಿಸ್ಸ ದ್ವಿಭಾವೋ।

“ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೫೧೯. ಕೋ ಖೇ ಚ।

ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ **ಕ**ಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಖ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ।

ತಿತಿಕ್ಖ ಇತಿ ಠಿತೇ -

ಧಾತುವಿಹಿತಾನಂ **ತ್ಯಾದಿ**ವಿಭತ್ತೀನಂ ಅಧಾತುತೋ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಮಾಹ।

೫೨೦. ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿಭತ್ತಿಯೋ।

ಧಾತ್ವತ್ಥೇ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೇಹಿ **ಖಾದಿಕಾರಿತ**ನ್ತೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ **ತ್ಯಾದಯೋ** ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪುರೇ ವಿಯ ವತ್ತಮಾನಾದಯೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ।

ಅತಿವಾಕ್ಯಂ ತಿತಿಕ್ಖತಿ, ತಿತಿಕ್ಖನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮೇ** ತಿತಿಕ್ಖೀಯತಿ। ತಥಾ ತಿತಿಕ್ಖತು, ತಿತಿಕ್ಖನ್ತು। ತಿತಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ತಿತಿಕ್ಖೇಯ್ಯುಂ। ಅತಿತಿಕ್ಖಿ, ಅತಿತಿಕ್ಖಿಂಸು। ತಿತಿಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ। ಅತಿತಿಕ್ಖಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಖಪ್ಪಚ್ಚಯಾಭಾವೇ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಏ**ಕಾರೋ, ತೇಜೇತಿ, ತೇಜತಿ ವಾ, ತೇಜನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಗುಪ ಗೋಪನೇ, ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ದ್ವಿಭಾವೋ, "ಪುಬ್ಬೋಬ್ಭಾಸೋ"ತಿ ಅಬ್ಭಾಸಸಞ್ಞಾ, "ಅಬ್ಭಾಸಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ಅನ್ತಸ್ಸಿವಣ್ಣಾಕಾರೋ ವಾ"ತಿ ಅಬ್ಭಾಸನ್ತಸ್ಸಿಕಾರೋ, "ಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಚವಗ್ಗೋ"ತಿ ಅಬ್ಭಾಸಗಕಾರಸ್ಸ **ಜಕಾರೋ** ಚ।

೫೩೧. ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಸ್ಸ ಚೋ ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಚ।

ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ **ಚಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು** ಪರೇಸು। ತತೋ ವಿಭತ್ತಿಯೋ, ಕಾಯಂ ಜಿಗುಚ್ಛತಿ, ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸಮಂ। **ಛಾಭಾವೇ** ಗೋಪೇತಿ, ಗೋಪೇನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಿತ ರೋಗಾಪನಯನೇ, ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ।

ಅಬ್ಭಾಸಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ ।

೫೩೨. ಮಾನಕಿತಾನಂ ವತತ್ತಂ ವಾ।

ಅಬ್ಭಾಸಗತಾನಂ **ಮಾನ ಕಿತ**ಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ **ವಕಾರತಕಾರತ್ತಂ ಹೋತಿ** ವಾ ಯಥಾಕ್ಕಮನ್ತಿ **ತಕಾರೋ**, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಚಕಾರೋ**, ಸೇಸಂ ಸಮಂ। ರೋಗಂ ತಿಕಿಚ್ಛತಿ, ತಿಕಿಚ್ಛನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ತಕಾರಾಭಾವೇ** "ಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಚವಗ್ಗೋ"ತಿ **ಚಕಾರೋ**, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಮಾನ ವೀಮಂಸಪೂಜಾಸು, ಸಪ್ಪಚ್ಚಯದ್ವಿಭಾವ**ಈ**ಕಾರವಕಾರಾ।

೫೩೩. ತತೋ ಪಾಮಾನಾನಂ ವಾ ಮಂ ಸೇಸು।

ತತೋ ಅಬ್ಭಾಸತೋ ಪರಾಸಂ **ಪಾಮಾನಾನಂ** ಧಾತೂನಂ **ವಾಮಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಸಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಪರೇ। **ಸೇಸೂತಿ** ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಪಯೋಗೇಪಿ ವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸಞಾಪನತ್ಥಂ। ಅತ್ಥಂ ವೀಮಂಸತಿ, ವೀಮಂಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಞ್ಞತ್ಥ "ಲೋಪಞ್ಚೇತ್ತಮಕಾರೋ"ತಿ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸೇಕಾರೋ**, ಮಾನೇತಿ, ಮಾನೇನ್ತಿ।

ಭುಜ ಪಾಲನಬ್ಯವಹರಣೇಸು, ಭೋತ್ತುಮಿಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ –

"ಖ ಛ ಸಾ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೩೪. ಭುಜ ಘಸ ಹರ ಸು ಪಾದೀಹಿ ತುಮಿಚ್ಛತ್ಥೇಸು।

ಭುಜ ಘಸ ಹರ ಸು ಪಾ ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ತುಮಿಚ್ಛತ್ಥೇಸು** ಚ **ಖ ಛ** ಸಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ। ತುಮಿಚ್ಛಾನಂ, ತುಮನ್ತಯುತ್ತಇಚ್ಛಾಯ ವಾ ಅತ್ಥಾ **ತುಮಿಚ್ಛತ್ಥಾ,** ತೇನ ತುಮನ್ತರಹಿತೇಸು "ಭೋಜನಮಿಚ್ಛತೀ"ತಿಆದೀಸು ನ ಹೋನ್ತಿ, "ವುತ್ತತ್ಥಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ"ತಿ ವಾಕ್ಯಸ್ಸ ಅಪ್ಪಯೋಗೋ, ಧಾತ್ವಾದಿಸ್ಸ ದ್ವೇಭಾವೇ ಕತೇ "ದುತಿಯಚತುತ್ಥಾನಂ ಪಠಮತತಿಯಾ"ತಿ ಅಬ್ಭಾಸಭಕಾರಸ್ಸ **ಬಕಾರೋ**, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ "ಕೋ ಖೇ ಚಾ"ತಿ **ಕಕಾರೋ**, ಬುಭುಕ್ಖತಿ, ಬುಭುಕ್ಖನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಾತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ಭೋತ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ, **ಇಚ್ಛತ್ಥೇಸೂತಿ** ಕಿಮತ್ಥಂ? ಭೋತ್ತುಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಘಸ ಅದನೇ, ಘಸಿತುಮಿಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ತತಿಯ **ಚವಗ್ಗ** ಇಕಾರ **ಚಕಾರಾದೇಸಾ**, ಜಿಘಚ್ಛತಿ, ಜಿಘಚ್ಛನ್ತಿ।

ಹರ ಹರಣೇ, ಹರಿತುಮಿಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

೫೩೫. ಹರಸ್ಸ ಗೀ ಸೇ।

ಹರಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸ **ಗೀ** **ಹೋತಿ** **ಸೇ** ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। "ಗೀಸೇ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಜಿಸ್ಸಪಿ, ಠಾನೂಪಚಾರೇನಾದೇಸಸ್ಸಾಪಿ ಧಾತುವೋಹಾರತ್ತಾ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖಂ ಜಿಗೀಸತಿ, ಜಿಗೀಸನ್ತಿ।

ಸು ಸವಣೇ, ಸೋತುಮಿಚ್ಛತಿ ಸುಸ್ಸೂಸತಿ, ಸುಸ್ಸೂಸನ್ತಿ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ದೀಘೋ।

ಪಾ ಪಾನೇ, ಪಾತುಮಿಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯದ್ವಿತ್ತರಸ್ಸತ್ತಇಕಾರಾದೇಸಾ, "ತತೋ ಪಾಮಾನಾನಂ ವಾಮಂ ಸೇಸೂ"ತಿ **ವಾ**ದೇಸೋ, ಪಿವಾಸತಿ, ಪಿವಾಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಜಿ ಜಯೇ, ವಿಜೇತುಮಿಚ್ಛತಿ ವಿಜಿಗೀಸತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಸಙ್ಘೋ ಪಬ್ಬತಮಿವ ಅತ್ತಾನಮಾಚರತಿ, ಪಬ್ಬತೋ ಇವ ಆಚರತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ –

೫೩೬. ಆಯ ನಾಮತೋ ಕತ್ತುಪಮಾನಾದಾಚಾರೇ।

ಆಚರಣಕ್ರಿಯಾಯ ಕತ್ತುನೋ ಉಪಮಾನಭೂತಮ್ಹಾ ನಾಮತೋ **ಆಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ** ಆಚಾರತ್ಥೇ। ಉಪಮೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಉಪಮಾನಂ, ಕತ್ತುನೋ ಉಪಮಾನಂ **ಕತ್ತುಪಮಾನಂ,** "ವುತ್ತತ್ಥಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ"ತಿ **ಇವ**ಸದ್ದನಿವತ್ತಿ, ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತತ್ತಾ "ತೇಸಂ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಲೋಪಾ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ತೇಸಂ**ಗಹಣೇನ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ, "ಪಕತಿ ಚಸ್ಸ ಸರನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಪಕತಿಭಾವೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, "ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿಭತ್ತಿಯೋ"ತಿ ವಿಭತ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ಪಬ್ಬತಾಯತಿ ಸಙ್ಘೋ, ಏವಂ ಸಮುದ್ದಮಿವ ಅತ್ತಾನಮಾಚರತಿ ಸಮುದ್ದಾಯತಿ, ಚಿಚ್ಚಿಟಮಿವ ಅತ್ತಾನಮಾಚರತಿ ಚಿಚ್ಚಿಟಾಯತಿ ಸದ್ದೋ। ಏವಂ ಧೂಮಾಯತಿ।

"ನಾಮತೋ, ಆಚಾರೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೩೭. ಈಯೂಪಮಾನಾ ಚ।

ಉಪಮಾನಭೂತಾ ನಾಮತೋ **ಈಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ** ಆಚಾರತ್ಥೇ। ಪುನ **ಉಪಮಾನ**ಗ್ಗಹಣಂ **ಕತ್ತು**ಗ್ಗಹಣನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ತೇನ ಕಮ್ಮತೋಪಿ ಸಿಜ್ಝತಿ, ಸೇಸಂ ಸಮಂ। ಅಛತ್ತಂ ಛತ್ತಮಿವಾಚರತಿ ಛತ್ತೀಯತಿ, ಅಪುತ್ತಂ ಪುತ್ತಮಿವಾಚರತಿ ಪುತ್ತೀಯತಿ ಸಿಸ್ಸಮಾಚರಿಯೋ।

ಉಪಮಾನಾತಿ ಕಿಂ? ಧಮ್ಮಮಾಚರತಿ, **ಆಚಾರೇ**ತಿ ಕಿಂ? ಅಛತ್ತಂ ಛತ್ತಮಿವ ರಕ್ಖತಿ।

"ಈಯೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೩೮. ನಾಮಮ್ಹಾತ್ತಿಚ್ಛತ್ಥೇ।

ನಾಮಮ್ಹಾ ಅತ್ತನೋ ಇಚ್ಛತ್ಥೇ **ಈಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ**। ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಮಿಚ್ಛತಿ ಪತ್ತೀಯತಿ, ಏವಂ ವತ್ಥೀಯತಿ, ಪರಿಕ್ಖಾರೀಯತಿ, ಚೀವರೀಯತಿ, ಪಟೀಯತಿ, ಧನೀಯತಿ, ಪುತ್ತೀಯತಿ।

ಅತ್ತಿಚ್ಛತ್ಥೇತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪತ್ತಮಿಚ್ಛತಿ।

ದಳ್ಹಂ ಕರೋತಿ ವೀರಿಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ -

ಕಾರಿತಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ।

೫೩೯. ಧಾತುರೂಪೇ ನಾಮಸ್ಮಾ ಣಯೋಚ।

ಧಾತುಯಾ ರೂಪೇ ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬೇ, "ತಂ ಕರೋತಿ, ತೇನ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ"ಇಚ್ಚಾದಿಕೇ ಪಯುಜ್ಜಿತಬ್ಬೇ ವಾ ಸತಿ ನಾಮಮ್ಹಾ **ಣಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಕಾರಿತಸಞ್ಞಾ ಚ। ಣಲೋಪೇ, ವಿಭತ್ತಿಲೋಪಸರಲೋಪಾದೀಸು ಕತೇಸು ವಿಭತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿ, ದಳ್ಹಯತಿ ವೀರಿಯಂ, ಏವಂ ಪಮಾಣಯತಿ, ಅಮಿಸ್ಸಯತಿ, ತಥಾ ಹತ್ಥಿನಾ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ ಅತಿಹತ್ಥಯತಿ, ವೀಣಾಯ ಉಪಗಾಯತಿ ಉಪವೀಣಯತಿ, ವಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ ರತ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಯತಿ, ಕುಸಲಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಕುಸಲಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೫೪೦. ಧಾತೂಹಿ ಣೇ ಣಯ ಣಾಪೇ ಣಾಪಯಾ ಕಾರಿತಾನಿ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ।

ಸಬ್ಬೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಹೇತ್ವತ್ಥೇ ಅಭಿಧೇಯ್ಯೇ **ಣೇ ಣಯಣಾಪೇ ಣಾಪಯ** ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಪರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಕಾರಿತಸಞ್ಞಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಹೇತುಯೇವ ಅತ್ಥೋ **ಹೇತ್ವತ್ಥೋ,** ಸೋ ಚ "ಯೋ ಕಾರೇತಿ ಸ ಹೇತೂ"ತಿ ಲದ್ಧಹೇತುಸಞ್ಞೋ ಸುದ್ಧಕತ್ತುನೋ ಪಯೋಜಕೋ ಹೇತುಕತ್ತಾ, ಅತ್ಥತೋ ಪೇಸನಜ್ಝೇಸನಾದಿಕೋ ಪಯೋಜಕಬ್ಯಾಪಾರೋ ಇಧ ಹೇತು ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಚ -

ಣೇ ಣಯಾವ ಉವಣ್ಣನ್ತಾ, ಆತೋ ದ್ವೇ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಸಿಯುಂ।
ಸೇಸತೋ ಚತುರೋ ದ್ವೇ ವಾ, ವಾಸದ್ದಸ್ಸಾನುವತ್ತಿತೋ॥

ಅಕಮ್ಮಾ ಧಾತವೋ ಹೋನ್ತಿ, ಕಾರಿತೇ ತು ಸಕಮ್ಮಕಾ।
ಸಕಮ್ಮಕಾ ದ್ವಿಕಮ್ಮಾಸ್ಸು, ದ್ವಿಕಮ್ಮಾ ತು ತಿಕಮ್ಮಕಾ॥

ತಸ್ಮಾ ಕತ್ತರಿ ಕಮ್ಮೇ ಚ, ಕಾರಿತಾಖ್ಯಾತಸಮ್ಭವೋ।
ನ ಭಾವೇ ಸುದ್ಧಕತ್ತಾ ಚ, ಕಾರಿತೇ ಕಮ್ಮಸಞ್ಞಿತೋ॥

ನಿಯಾದೀನಂ ಪಧಾನಞ್ಚ, ಅಪ್ಪಧಾನಂ ದುಹಾದಿನಂ।
ಕಾರಿತೇ ಸುದ್ಧಕತ್ತಾ ಚ, ಕಮ್ಮಮಾಖ್ಯಾತಗೋಚರನ್ತಿ॥

ತತ್ಥ ಯೋ ಕೋಚಿ ಭವತಿ, ತಮಞ್ಞೋ "ಭವಾಹಿ ಭವಾಹಿ" ಇಚ್ಚೇವಂ ಬ್ರವೀತಿ, ಅಥ ವಾ ಭವನ್ತಂ ಭವಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಪಯೋಜಯತಿ, ಭವಿತುಂ ಪಯೋಜೇತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ ಇಮಿನಾ **ಣೇಣಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಕಾರಿತಸಞ್ಞಾ ಚ, "ವುತ್ತತ್ಥಾನಮಪ್ಪಯೋಗೋ"ತಿ ವಾಕ್ಯಸ್ಸ ಅಪ್ಪಯೋಗೋ, "ಕಾರಿತಾನಂ ಣೋ ಲೋಪ"ನ್ತಿ **ಣ**ಲೋಪೋ, "ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ಕಾರಿತೇ"ತಿ **ಊಕಾರಸ್ಸೋ**ಕಾರೋ ವುದ್ಧಿ।

"ಓ, ಏ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ, **ಧಾತು**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ।

೫೪೧. ತೇ ಆವಾಯಾ ಕಾರಿತೇ।

ತೇ ಧಾತ್ವನ್ತಭೂತಾ **ಓಕಾರೇಕಾರಾ ಆವಆಯಾ**ದೇಸೇ ಪಾಪುಣನ್ತಿ ಕಾರಿತೇ ಪರೇ। “ತೇ ಆವಾಯಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಝೇ**ಆದೀನಂ ಅಕಾರಿತೇಪಿ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಓ**ಕಾರಸ್ಸ **ಆವಾ**ದೇಸೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, “ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ವಿಭತ್ತಿಯೋ”ತಿ **ತ್ಯಾ**ದಯೋ।

ಸೋ ಸಮಾಧಿಂ ಭಾವೇತಿ, ಭಾವಯತಿ, ಭಾವೇನ್ತಿ, ಭಾವಯನ್ತಿ। ಭಾವೇಸಿ, ಭಾವಯಸಿ, ಭಾವೇಥ, ಭಾವಯಥ। ಭಾವೇಮಿ, ಭಾವಯಾಮಿ, ಭಾವೇಮ, ಭಾವಯಾಮ। ಭಾವಯತೇ, ಭಾವಯನ್ತೇ।

ಕಮ್ಮೇ ಅತ್ತನೋಪದಯಪ್ಪಚ್ಚಯಈಕಾರಾಗಮಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ ಚ, ತೇನ ಭಾವೀಯತೇ ಸಮಾಧಿ, ಭಾವೀಯನ್ತೇ। ಭಾವೀಯತಿ, ಭಾವೀಯನ್ತಿ।

ತಥಾ ಭಾವೇತು, ಭಾವಯತು, ಭಾವೇನ್ತು, ಭಾವಯನ್ತು। ಭಾವೇಹಿ, ಭಾವಯ, ಭಾವಯಾಹಿ, ಭಾವೇಥ, ಭಾವಯಥ । ಭಾವೇಮಿ, ಭಾವಯಾಮಿ, ಭಾವೇಮ, ಭಾವಯಾಮ। ಭಾವಯತಂ, ಭಾವಯನ್ತಂ।

ಕಮ್ಮೇ ಭಾವೀಯತಂ, ಭಾವೀಯತು, ಭಾವೀಯನ್ತು।

ಭಾವೇಯ್ಯ, ಭಾವಯೇ, ಭಾವಯೇಯ್ಯ, ಭಾವೇಯ್ಯುಂ, ಭಾವಯೇಯ್ಯುಂ। ಭಾವೇಯ್ಯಾಸಿ, ಭಾವಯೇಯ್ಯಾಸಿ, ಭಾವೇಯ್ಯಾಥ, ಭಾವಯೇಯ್ಯಾಥ। ಭಾವೇಯ್ಯಾಮಿ, ಭಾವಯೇಯ್ಯಾಮಿ, ಭಾವೇಯ್ಯಾಮ, ಭಾವಯೇಯ್ಯಾಮ। ಭಾವೇಥ, ಭಾವಯೇಥ, ಭಾವೇರಂ, ಭಾವಯೇರಂ।

ಕಮ್ಮೇ ಭಾವೀಯೇಯ್ಯ, ಭಾವೀಯೇಯ್ಯುಂ।

ಅಜ್ಜತನಿಯಂ “ಸತ್ತಮಜ್ಜತನಿಮ್ಹೀ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಕಾರಿತನ್ತಾಪಿ ದೀಘತೋ ಸಕಾರಾಗಮೋ।

ಅಭಾವೇಸಿ, ಭಾವೇಸಿ, ಅಭಾವಯಿ, ಭಾವಯಿ, ಅಭಾವೇಸುಂ, ಭಾವೇಸುಂ, ಅಭಾವಯಿಂಸು, ಭಾವಯಿಂಸು, ಅಭಾವಯುಂ, ಭಾವಯುಂ। ಅಭಾವೇಸಿ, ಅಭಾವಯಸಿ, ಅಭಾವಿತ್ಥ, ಅಭಾವಯಿತ್ಥ। ಅಭಾವೇಸಿಂ, ಭಾವೇಸಿಂ, ಅಭಾವಯಿಂ, ಭಾವಯಿಂ, ಅಭಾವಿಮ್ಹ, ಅಭಾವಯಿಮ್ಹ।

ಕಮ್ಮೇ ಅಭಾವೀಯಿತ್ಥ, ಅಭಾವೀಯಿ।

ಭಾವೇಸ್ಸತಿ, ಭಾವಯಿಸ್ಸತಿ, ಭಾವೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಭಾವಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಭಾವೇಸ್ಸಸಿ, ಭಾವಯಿಸ್ಸಸಿ, ಭಾವಿಸ್ಸಥ, ಭಾವಯಿಸ್ಸಥ। ಭಾವೇಸ್ಸಾಮಿ, ಭಾವಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಭಾವೇಸ್ಸಾಮ, ಭಾವಯಿಸ್ಸಾಮ।

ಕಮ್ಮೇ ಭಾವೀಯಿಸ್ಸತೇ, ಭಾವೀಯಿಸ್ಸನ್ತೇ। ಭಾವೀಯಿಸ್ಸತಿ, ಭಾವೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ಅಭಾವಿಸ್ಸ, ಅಭಾವಯಿಸ್ಸ, ಅಭಾವಿಸ್ಸಂಸು, ಅಭಾವಯಿಸ್ಸಂಸು। **ಕಮ್ಮೇ** ಅಭಾವೀಯಿಸ್ಸಥ, ಅಭಾವೀಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಪಚತಿ, ತಮಞ್ಞೋ “ಪಚಾಹಿ ಪಚಾಹಿ” ಇಚ್ಚೇವಂ ಬ್ರವೀತಿ, ಅಥ ವಾ ಪಚನ್ತಂ ಪಯೋಜೇತಿ, ಪಚಿತುಂ ವಾ ಪಯೋಜೇತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ವುತ್ತನಯೇನ **ಣೇ ಣಯಾ**ದಯೋ, **ಅಕಾರಸ್ಸಾ**ಕಾರೋ ವುದ್ಧಿ, ಸೇಸಂ ನೇಯ್ಯಂ।

ಸೋ ದೇವದತ್ತಂ ಓದನಂ ಪಾಚೇತಿ, ಪಾಚೇನ್ತಿ। ಪಾಚೇಸಿ, ಪಾಚೇಥ। ಪಾಚೇಮಿ, ಪಾಚೇಮ। ಪಾಚಯತಿ, ಪಾಚಯನ್ತಿ। ಪಾಚಯಸಿ, ಪಾಚಯಥ। ಪಾಚಯಾಮಿ, ಪಾಚಯಾಮ। **ಣಾಪೇಣಾಪಯೇಸು** ಪನ ಸೋ ಪುರಿಸೋ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಓದನಂ ಪಾಚಾಪೇತಿ, ಪಾಚಾಪೇನ್ತಿ। ಪಾಚಾಪಯತಿ, ಪಾಚಾಪಯನ್ತಿ।

ಕಮ್ಮೇ ಸೋ ಓದನಂ ಪಾಚೀಯತಿ ತೇನ, ಪಾಚಯೀಯತಿ, ಪಾಚಾಪೀಯತಿ, ಪಾಚಾಪಯೀಯತಿ।

ತಥಾ ಪಾಚೇತು, ಪಾಚಯತು, ಪಾಚಾಪೇತು, ಪಾಚಾಪಯತು। ಪಾಚೀಯತಂ, ಪಾಚೀಯತು, ಪಾಚಯೀಯತಂ, ಪಾಚಯೀಯತು, ಪಾಚಾಪೀಯತಂ, ಪಾಚಾಪೀಯತು, ಪಾಚಾಪಯೀಯತಂ, ಪಾಚಾಪಯೀಯತು। ಪಾಚೇಯ್ಯ, ಪಾಚಯೇಯ್ಯ, ಪಾಚಾಪೇಯ್ಯ, ಪಾಚಾಪಯೇಯ್ಯ। ಪಾಚೀಯೇಯ್ಯ, ಪಾಚೀಯೇಯ್ಯುಂ। ಅಪಾಚೇಸಿ, ಅಪಾಚಯಿ, ಅಪಾಚಾಪೇಸಿ, ಅಪಾಚಾಪಯಿ। ಪಾಚೇಸ್ಸತಿ, ಪಾಚಯಿಸ್ಸತಿ, ಪಾಚಾಪೇಸ್ಸತಿ, ಪಾಚಾಪಯಿಸ್ಸತಿ। ಅಪಾಚೆಸ್ಸ, ಅಪಾಚಯಿಸ್ಸ, ಅಪಾಚಾಪಿಸ್ಸ, ಅಪಾಚಾಪಯಿಸ್ಸ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಗನ್ತುಂ ವಾ ಪಯೋಜೇತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣೇ ಣಯಾ**ದಯೋ, ವುದ್ಧಿಯಂ ಸಮ್ಪತ್ತಾಯಂ -

“ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ಕಾರಿತೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೪೧. ಘಟಾದೀನಂ ವಾ।

ಘಟಾದೀನಂ ಧಾತೂನಂ ಅಸಂಯೋಗನ್ತಾನಂ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ ವಾ ಕಾರಿತೇತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ವುದ್ಧಿ ನ ಹೋತಿ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ।

ಸೋ ತಂ ಪುರಿಸಂ ಗಾಮಂ ಗಮೇತಿ, ಗಮಯತಿ, ಗಚ್ಛಾಪೇತಿ, ಗಚ್ಛಾಪಯತಿ। ಸೋ ಗಾಮಂ ಗಮೀಯತಿ ತೇನ, ಗಮಯೀಯತಿ, ಗಚ್ಛಾಪೀಯತಿ, ಗಚ್ಛಾಪಯೀಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಉಪರಿಪಿ।

ಘಟ ಈಹಾಯಂ, ಘಟನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ, ಘಟೇತಿ, ಘಟಾದೀನಂ ವಾತಿ ನ ವುದ್ಧಿ, ಘಟಯತಿ, ಘಟಾಪೇತಿ, ಘಟಾಪಯತಿ।

“ಕಾರಿತೇ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೪೨. ಗುಹ ದುಸಾನಂ ದೀಘಂ।

ಗುಹದುಸಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ ಸರೋ **ದೀಘ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ ಕಾರಿತೇ ಪರೇ, ವುದ್ಧಾಪವಾದೋಯಂ।

ಗುಹ ಸಂವರಣೇ, ಗುಹಿತುಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಗೂಹಯತಿ, ಗೂಹಯನ್ತಿ। **ದುಸ** ಅಪ್ಪೀತಿಮ್ಹಿ, ದುಸ್ಸನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ದೂಸಯತಿ, ದೂಸಯನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ ಇಚ್ಛನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಇಚ್ಛಾಪೇತಿ, ಇಚ್ಛಾಪಯತಿ, ಏಸೇತಿ, ಏಸಯತಿ। ನಿಯಚ್ಛನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ನಿಯಾಮೇತಿ, ನಿಯಾಮಯತಿ। ಆಸನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಆಸೇತಿ, ಆಸಯತಿ, ಅಚ್ಛಾಪೇತಿ, ಅಚ್ಛಾಪಯತಿ। ಲಭನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಲಾಭೇತಿ, ಲಾಭಯತಿ। ವಚನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ವಾಚೇತಿ, ವಾಚಯತಿ, ವಾಚಾಪೇತಿ, ವಾಚಾಪಯತಿ। ಏವಂ ವಾಸೇತಿ, ವಾಸಯತಿ, ವಾಸಾಪೇತಿ, ವಾಸಾಪಯತಿ। ವಾಹೇತಿ, ವಾಹಯತಿ, ವಾಹಾಪೇತಿ, ವಾಹಾಪಯತಿ।

ಜೀರೇತಿ, ಜೀರಯತಿ, ಜೀರಾಪೇತಿ, ಜೀರಾಪಯತಿ। ಮಾರೇತಿ, ಮಾರಯತಿ, ಮಾರಾಪೇತಿ, ಮಾರಾಪಯತಿ। ದಸ್ಸೇತಿ, ದಸ್ಸಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಥಾ ತುದನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ತೋದೇತಿ, ತೋದಯತಿ, ತೋದಾಪೇತಿ, ತೋದಾಪಯತಿ। ಪವಿಸನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ, ಪವಿಸಿತುಂ ವಾ ಪವೇಸೇತಿ, ಪವೇಸಯತಿ, ಪವೇಸಾಪೇತಿ , ಪವೇಸಾಪಯತಿ। ಉದ್ದಿಸನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಉದ್ದಿಸಾಪೇತಿ, ಉದ್ದಿಸಾಪಯತಿ। ಪಹೋನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಪಹಾವೇತಿ, ಪಹಾವಯತಿ। ಸಯನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಸಾಯೇತಿ, ಸಾಯಯತಿ, ಸಾಯಾಪೇತಿ, ಸಾಯಾಪಯತಿ। ಏತ್ಥ **ಏ**ಕಾರಸ್ಸ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ, ಸಯಾಪೇತಿ, ಸಯಾಪಯತಿ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಣಾಪೇಣಾಪಯೇಸು **ಆಯಾ**ದೇಸಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ। ನಯನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ನಯಾಪೇತಿ, ನಯಾಪಯತಿ। ಪತಿಟ್ಠನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಪತಿಟ್ಠಾಪಯತಿ, ಪತಿಟ್ಠಪೇತಿ ವಾ।

ಹನನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣೇಣಯಾ**ದಯೋ।

"ಣಮ್ಹೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೪೪. ಹನಸ್ಸ ಘಾತೋ।

ಹನಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಘಾತಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಣ**ಕಾರವತಿ ಕಾರಿತಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಘಾತೇತಿ, ಘಾತಯತಿ, ಘಾತಾಪೇತಿ, ಘಾತಾಪಯತಿ, "ವಧೋ ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ **ವಧಾ**ದೇಸೇ ವಧೇತಿ, ವಧಾಪೇತಿ।

ಜುಹೋನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಜುಹಾವೇತಿ, ಜುಹಾವಯತಿ। ಜಹನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಜಹಾಪೇತಿ, ಜಹಾಪಯತಿ, ಹಾಪೇತಿ, ಹಾಪಯತಿ। ದದನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ದಾಪೇತಿ, ದಾಪಯತಿ। ಪಿದಹನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಪಿಧಾಪೇತಿ, ಪಿಧಾಪಯತಿ, ಪಿದಹಾಪೇತಿ, ಪಿದಹಾಪಯತಿ।

ರುನ್ಧನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ರೋಧೇತಿ, ರೋಧಯತಿ, ರೋಧಾಪೇತಿ, ರೋಧಾಪಯತಿ। ಭಿನ್ದನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಭೇದೇತಿ, ಭೇದಯತಿ, ಭೇದಾಪೇತಿ, ಭೇದಾಪಯತಿ। ಯುಞ್ಜನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಯೋಜೇತಿ, ಯೋಜಯತಿ, ಯೋಜಾಪೇತಿ, ಯೋಜಾಪಯತಿ। ಭುಞ್ಜನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಭೋಜೇತಿ, ಭೋಜಯತಿ, ಭೋಜಾಪೇತಿ, ಭೋಜಾಪಯತಿ। ಮುಞ್ಚನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಮೋಚೇತಿ, ಮೋಚಯತಿ, ಮೋಚಾಪೇತಿ, ಮೋಚಾಪಯತಿ।

ದಿಬ್ಬನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ದೇವೇತಿ, ದೇವಯತಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಉಪ್ಪಾದಯತಿ। ಬುಜ್ಝನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಬೋಧೇತಿ, ಬೋಧಯತಿ। "ದಾಧಾನ್ತತೋ ಯೋ ಕ್ವಚೀ"ತಿ **ಯ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಬುಜ್ಝಾಪೇತಿ, ಬುಜ್ಝಾಪಯತಿ। ತುಸ್ಸನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ತೋಸೇತಿ, ತೋಸಯತಿ, ತೋಸಾಪೇತಿ, ತೋಸಾಪಯತಿ। ಸಮ್ಮನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಸಮೇತಿ, ಸಮಯತಿ, ಘಟಾದಿತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ। ಕುಪ್ಪನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಕೋಪೇತಿ, ಕೋಪಯತಿ। ಜಾಯನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಜನೇತಿ, ಜನಯತಿ, ಘಟಾದಿತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ।

ಸುಣನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಧಮ್ಮಂ ಸಾವೇತಿ, ಸಾವಯತಿ। ಪಾಪುಣನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಪಾಪೇತಿ, ಪಾಪಯತಿ।

ವಿಕ್ಕಿಣನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ವಿಕ್ಕಾಯಾಪೇತಿ, ವಿಕ್ಕಾಯಾಪಯತಿ। ಜಿನನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಜಯಾಪೇತಿ, ಜಯಾಪಯತಿ। ಜಾನನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಞಾಪೇತಿ, ಞಾಪಯತಿ। ಗಣ್ಹನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಗಾಹೇತಿ, ಗಾಹಯತಿ, ಗಾಹಾಪೇತಿ, ಗಾಹಾಪಯತಿ, ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ, ಗಣ್ಹಾಪಯತಿ।

ವಿತನನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ವಿತಾನೇತಿ, ವಿತಾನಯತಿ। ಯೋ ಕೋಚಿ ಕರೋತಿ, ತಮಞ್ಞೋ "ಕರೋಹಿ ಕರೋಹಿ"ಇಚ್ಚೇವಂ ಬ್ರವೀತಿ, ಕರೋನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ, ಕಾತುಂ ವಾ ಕಾರೇತಿ, ಕಾರಯತಿ, ಕಾರಾಪೇತಿ, ಕಾರಾಪಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚೋರೇನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಚೋರಾಪೇತಿ, ಚೋರಾಪಯತಿ। ಚಿನ್ತೇನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಚಿನ್ತಾಪೇತಿ, ಚಿನ್ತಾಪಯತಿ , ಪೂಜೇನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಪೂಜಾಪೇತಿ, ಪೂಜಾಪಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಸುಬೋಧಂ।

ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯತೋ ಚಾಪಿ, ಕಾರಿತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸಿಯುಂ।
ಸಕಾರಿತೇಹಿ ಯುಞ್ಜಾನಂ, ದಸ್ಸನಞ್ಚೇತ್ಥ ಞಾಪಕಂ॥

ತೇನ ತಿತಿಕ್ಖನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ತಿತಿಕ್ಖೇತಿ, ತಿತಿಕ್ಖಾಪೇತಿ। ತಿಕಿಚ್ಛನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ತಿಕಿಚ್ಛೇತಿ, ತಿಕಿಚ್ಛಯತಿ, ತಿಕಿಚ್ಛಾಪೇತಿ, ತಿಕಿಚ್ಛಾಪಯತಿ। ಏವಂ ಬುಭುಕ್ಖೇತಿ, ಬುಭುಕ್ಖಯತಿ, ಬುಭುಕ್ಖಾಪೇತಿ, ಬುಭುಕ್ಖಾಪಯತಿ, ಪಬ್ಬತಾಯನ್ತಂ ಪಯೋಜಯತಿ ಪಬ್ಬತಾಯಯತಿ। ಪುತ್ತೀಯಯತಿ ಇಚ್ಚಾದಿಪಿ ಸಿದ್ಧಂ ಭವತಿ।

ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯೋ।

ಸಾಸನತ್ಥಂ ಸಮುದ್ದಿಟ್ಠಂ, ಆಖ್ಯಾತಂ ಸಕಬುದ್ಧಿಯಾ।
ಬಾಹುಸಚ್ಚಬಲೇನೀದಂ, ಚಿನ್ತಯನ್ತು ವಿಚಕ್ಖಣಾ॥

ಭವತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಸೇತಿ, ಅಹೋಸಿ ಏವಮಾದಯೋ।
ಅಕಮ್ಮಕಾತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ, ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣವಿಞ್ಞುನಾ॥

ಅಕಮ್ಮಕಾಪಿ ಹೇತ್ವತ್ಥ-ಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ಸಕಮ್ಮಕಾ।
ತಂ ಯಥಾ ಭಿಕ್ಖು ಭಾವೇತಿ, ಮಗ್ಗಂ ರಾಗಾದಿದೂಸಕನ್ತಿ॥

ಇತಿ ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ ಆಖ್ಯಾತಕಣ್ಡೋ

ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಕಿಬ್ಬಿಧಾನಕಣ್ಡ

ತೇಕಾಲಿಕ

ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

ಅಥ ಧಾತೂಹಿಯೇವ ಭಾವಕಮ್ಮಕತ್ತುಕರಣಾದಿಸಾಧನಸಹಿತಂ ಕಿಬ್ಬಿಧಾನಮಾರಭೀಯತೇ।

ತತ್ಥ ಕಿಚ್ಚಕಿತಕವಸೇನ ದುವಿಧಾ ಹಿ ಪಚ್ಚಯಾ, ತೇಸು ಕಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಪಠಮಂ ವುತ್ತತ್ತಾ, ಕಿಚ್ಚಾನಮಪ್ಪಕತ್ತಾ ಚ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಾವ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ಭೂ ಸತ್ತಾಯಂ, "ಭೂಯತೇ, ಅಭವಿತ್ಥ, ಭವಿಸ್ಸತೇ ವಾ ದೇವದತ್ತೇನಾ"ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ –

"ಧಾತುಯಾ ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಣೋ"ತಿ ಇತೋ "ಧಾತುಯಾ"ತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಚ್ಚಯಾದಿವಿಧಾನೇ ವತ್ತತೇ, "ಪರಾ, ಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೫೪೫. ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ತಬ್ಬಾನೀಯಾ।

ಭಾವಕಮ್ಮಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ತಬ್ಬ ಅನೀಯ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಪರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ।

ತತ್ಥ –

> ಅಕಮ್ಮಕೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ, ಭಾವೇ ಕಿಚ್ಚಾ ಭವನ್ತಿ ತೇ।
> ಸಕಮ್ಮಕೇಹಿ ಕಮ್ಮತ್ಥೇ, ಅರಹಸಕ್ಕತ್ಥದೀಪಕಾ॥

ತೇ ಚ –

೫೪೬. ಣಾದಯೋ ತೇಕಾಲಿಕಾ।

ತಿಕಾಲೇ ನಿಯುತ್ತಾ **ತೇಕಾಲಿಕಾ,** ಯೇ ಇಧ ತತಿಯೇ ಧಾತ್ವಾಧಿಕಾರೇ ವಿಹಿತಾ ಅನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾಲಾ **ಣಾದಯೋ** ಪಚ್ಚಯಾ, ತೇ ತೇಕಾಲಿಕಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಪರಿಭಾಸತೋ ಕಾಲತ್ತಯೇಪಿ ಹೋನ್ತಿ।

ಸೀಹಗತಿಯಾ "ಕ್ವಚೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೪೭. ಯಥಾಗಮಮಿಕಾರೋ।

ಯಥಾಗಮಂ ಯಥಾಪಯೋಗಂ ಜಿನವಚನಾನುಪರೋಧೇನ ಧಾತೂಹಿ ಪರೋ **ಇಕಾರಾಗಮೋ** ಹೋತಿ ಕ್ವಚಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಾದಿಕೇಸು **ಕಿಚ್ಚಕಿತಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು, "ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ"ತಿ ವುದ್ಧಿ, "ಓ ಅವ ಸರೇ"ತಿ ಅವಾದೇಸೋ, "ನಯೇ ಪರಂ ಯುತ್ತೇ"ತಿ ಪರಂ ನೇತಬ್ಬಂ।

೫೪೮. ತೇ ಕಿಚ್ಚಾ।

ಯೇ ಇಧ ವುತ್ತಾ **ತಬ್ಬಾನೀಯಣ್ಯ ತೇಯ್ಯ ರಿಚ್ಚ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ತೇ **ಕಿಚ್ಚ**ಸಞ್ಞಾ **ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತೋ "ಅಞ್ಞೇ ಕಿತಿ"ತಿ ವಚನತೋ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಮಕಿತಕತ್ತಾ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ ಅಸಮ್ಪತ್ತೇ "ತದ್ಧಿತಸಮಾಸಕಿತಕಾ ನಾಮಂವಾತವೇತುನಾದೀಸು ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೋ, ತತೋ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ। ಭಾವೇ** ಭಾವಸ್ಸೇಕತ್ತಾ ಏಕವಚನಮೇವ, "ಸಿ"ನ್ತಿ ಅಮಾದೇಸೋ। ಭವಿತಬ್ಬಂ ಭವತಾ ಪಞ್ಞೇನ, ಭವನೀಯಂ।

ಇಧ ಬ್ಯಞ್ಜನಾದಿತ್ತಾಭಾವಾ ಅನುವತ್ತಿತ**ಕ್ವಚಿ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಇಕಾರಾಗಮಾಭಾವೋ। **ಭಾವೇ** ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ನಪುಂಸಕಾ। **ಕಮ್ಮೇ** ತಿಲಿಙ್ಗಾ।

ಕಮ್ಮನಿ ಅಭಿಪುಬ್ಬೋ, ಅಭಿಭೂಯತೇ, ಅಭಿಭೂಯಿತ್ಥ, ಅಭಿಭೂಯಿಸ್ಸತೇತಿ ಅಭಿಭವಿತಬ್ಬೋ ಕೋಧೋ ಪಣ್ಡಿತೇನ, ಅಭಿಭವಿತಬ್ಬಾ ತಣ್ಹಾ, ಅಭಿಭವಿತಬ್ಬಂ ದುಕ್ಖಂ, ಏವಂ ಅಭಿಭವನೀಯೋ, ಅಭಿಭವನೀಯಾ, ಅಭಿಭವನೀಯಂ, **ಪುರಿಸ ಕಞ್ಞಾ ಚಿತ್ತ**ಸದ್ದನಯೇನ ನೇತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಏತ್ಥ ಹಿ –

> ತಬ್ಬಾದೀಹೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ, ವುತ್ತತ್ತಾವ ಪುನತ್ತನಾ।
> ವತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ನ, ದುತಿಯಾ ಪಠಮಾ ತತೋ॥

ಆಸ ಉಪವೇಸನೇ, ಆಸೀಯಿತ್ಥ, ಆಸೀಯತೇ, ಆಸೀಯಿಸ್ಸತೇತಿ ಆಸಿತಬ್ಬಂ ತಯಾ, ಆಸನೀಯಂ। **ಕಮ್ಮೇ** ಉಪಾಸಿತಬ್ಬೋ ಗರು, ಉಪಾಸನೀಯೋ।

ಸೀ ಸಯೇ, ಅಸೀಯಿತ್ಥ, ಸೀಯತೇ, ಸೀಯಿಸ್ಸತೇತಿ ಸಯಿತಬ್ಬಂ ಭವತಾ, ಸಯನೀಯಂ, **"ಏ ಅಯಾ"**ತಿ **ಅಯಾ**ದೇಸೋ, ಅತಿಸಯಿತಬ್ಬೋ ಪರೋ, ಅತಿಸಯನೀಯೋ।

ಪದ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥ, ಉಪ್ಪಜ್ಜತೇ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೇತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ ತೇನ, ಉಪ್ಪಜ್ಜನೀಯಂ, ಏತ್ಥ ಚ "ಕತ್ತರೀ"ತಿ ಅಧಿಕಾರಂ ವಿನಾ "ದಿವಾದಿತೋ ಯೋ"ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗಯಕಾರ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಚ**ವಗ್ಗೋ, "ಪರದ್ವೇಭಾವೋ ಠಾನೇ"ತಿ ದ್ವಿಭಾವೋ, ಪಟಿಪಜ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಮಗ್ಗೋ, ಪಟಿಪಜ್ಜನೀಯೋ।

ಬುಧ ಅವಗಮನೇ, ಅಬುಜ್ಝಿತ್ಥ, ಬುಜ್ಝತೇ, ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೇತಿ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮೋ, ಬುಜ್ಝನೀಯೋ।

ಸು ಸವಣೇ, ಅಸೂಯಿತ್ಥ, ಸೂಯತೇ, ಸೂಯಿಸ್ಸತೇತಿ ಸೋತಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮೋ, ಇಧ **ಯಥಾಗಮ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಇಕಾರಾಗಮಾಭಾವೋ, ಸುಣಿತಬ್ಬೋ, "ಸ್ವಾದಿತೋ ಣು ಣಾ ಉಣಾ ಚಾ"ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಣಾ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಸವಣೀಯೋ।

ಕರ ಕರಣೇ, ಕರೀಯಿತ್ಥ, ಕರೀಯತಿ, ಕರೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ತಬ್ಬಾ'ನೀಯಾ।**

"ಅನ್ತಸ್ಸ, ಕರಸ್ಸ, ಚ, ತತ್ತ"ನ್ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೪೯. ತುಂ ತು ನ ತಬ್ಬೇಸು ವಾ।

ಕರಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಅನ್ತಭೂತಸ್ಸ **ರಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರತ್ತಂ ಹೋತಿ ವಾ ತುಂ ತು ನ ತಬ್ಬ**ಇಚ್ಚೇತೇಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪರೇಸು। ಕತ್ತಬ್ಬೋ ಭವತಾ ಧಮ್ಮೋ, ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಪೂಜಾ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕುಸಲಂ, **ತತ್ತಾ**ಭಾವೇ "ಕರೋತಿಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ತವೇತುನಾದೀಸು ಕಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ **ತಬ್ಬೇಪಿ ಕಾದೇ**ಸೋ, ಕಾತಬ್ಬಂ ಹಿತಂ।

೫೫೦. ರಹಾದಿತೋ ಣ।

ರಕಾರ **ಹ**ಹಾರಾದ್ಯನ್ತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ **ಅನಾನೀಯಾ**ದಿನಕಾರಸ್ಸ **ಣ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ **ರಮು ಅಪ**ಇಚ್ಚಾದಿತೋಪಿ।

ರಹಾದಿತೋ ಪರಸ್ಸೇತ್ಥ, ನಕಾರಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವಾ।
ಅನಾನೀಯಾದಿನಸ್ಸೇವ, ಸಾಮತ್ಥ್ಯಾಯಂ ಣಕಾರತಾ॥

ಕರಣೀಯೋ ಧಮ್ಮೋ, ಕರಣಾರಹೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ಕರಣೀಯಾ, ಕರಣೀಯಂ।

ಭರ ಭರಣೇ, ಭರೀಯತೀತಿ ಭರಿತಬ್ಬೋ, ಭರಣೀಯೋ।

ಗಹ ಉಪಾದಾನೇ, ಅಗಯ್ಹಿತ್ಥ, ಗಯ್ಹತಿ, ಗಯ್ಹಿಸ್ಸತೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ, "ತೇಸು ವುದ್ಧಿ"ತಿಆದಿನಾ **ಇ**ಕಾರಸ್ಸೇಕಾರೋ, ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬೋ, "ಗಹಾದಿತೋ ಪ್ಪಣ್ಹಾ"ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಣ್ಹಾ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಹ**ಲೋಪಸರಲೋಪಾದಿ, ಸಙ್ಗಣ್ಹಣೀಯೋ, ಗಹಣೀಯೋ।

ಆದಿಗ್ಗಹಣೇನ **ರಮು** ಕೀಳಾಯಂ, ರಮೀಯಿತ್ಥ, ರಮೀಯತಿ, ರಮೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ರಮಿತಬ್ಬೋ, ರಮಣೀಯೋ ವಿಹಾರೋ।

ಅಪ ಪಾಪುಣನೇ, **ಉಣಾ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಪಾಪೀಯತೀತಿ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬೋ, "ಗುಪಾದೀನಞ್ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಪತ್ತಬ್ಬೋ, ಪತ್ತೇಯ್ಯೋ, ಪಾಪುಣಣೀಯೋ, ಪಾಪಣೀಯೋ।

"ಅನ್ತಸ್ಸ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೫೧. ಗಮ ಖನ ಹನಾದೀನಂ ತುಂತಬ್ಬಾದೀಸು ನ।

ಗಮ ಖನ ಹನಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ **ಮ**ಕಾರ ನಕಾರನ್ತಾನಂ ಧಾತೂನಮನ್ತಸ್ಸ ನಕಾರೋ ಹೋತಿ ವಾ **ತುಂ ತಬ್ಬ ತವೇ ತುನ ತ್ವಾನತ್ವಾ**ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಸು **ತ**ಕಾರಾದಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪರೇಸು। ಅಗಚ್ಛೀಯಿತ್ಥ, ಗಚ್ಛೀಯತಿ, ಗಚ್ಛೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಗನ್ತಬ್ಬೋ ಮಗ್ಗೋ, ಗಮಿತಬ್ಬಂ, ಗಮನೀಯಂ।

ಖನು ಅವದಾರಣೇ, ಅಖಞ್ಞಿತ್ಥ, ಖಞ್ಞತಿ, ಖಞ್ಞಿಸ್ಸತೀತಿ ಖನ್ತಬ್ಬಂ ಆವಾಟಂ, ಖನಿತಬ್ಬಂ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಖ**ನನ್ತಸ್ಸ **ಣ**ತ್ತಞ್ಚ, ಖಣಿತಬ್ಬಂ, ಖಣಣೀಯಂ, ಖನನೀಯಂ ವಾ।

ಹನ ಹಿಂಸಾ ಗತೀಸು, ಅಹಞ್ಞಿತ್ಥ, ಹಞ್ಞತೇ, ಹಞ್ಞಿಸ್ಸತೇತಿ ಹನ್ತಬ್ಬಂ, ಹನಿತಬ್ಬಂ, ಹನನೀಯಂ।

ಮನ ಞಾಣೇ, ಅಮಞ್ಞಿತ್ಥ, ಮಞ್ಞತೇ, ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತೇತಿ ಮನ್ತಬ್ಬೋ, ಮನಿತಬ್ಬೋ, **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ **ಚ**ವಗ್ಗಾದಿ, ಮಞ್ಞಿತಬ್ಬಂ, ಮಞ್ಞನೀಯಂ।

ಪೂಜ ಪೂಜಾಯಂ, ಅಪೂಜೀಯಿತ್ಥ, ಪೂಜೀಯತಿ, ಪೂಜೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ತಬ್ಬಾನೀಯಾ**। "ಚುರಾದಿತೋ ಣೇ ಣಯಾ"ತಿ ಅಕತ್ತರಿಪಿ **ಣೇಣಯಾ, ಇ**ಕಾರಾಗಮಾ**ನೀಯೇ**ಸು "ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿನಾ ಕಾರಿತಸರಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ಪೂಜೇತಬ್ಬೋ, ಪೂಜಯಿತಬ್ಬೋ, ಪೂಜನೀಯೋ ಭಗವಾ।

"ತಬ್ಬಾನೀಯಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಕತ್ತುಕರಣೇಸುಪಿ, **ಯಾ** ಪಾಪುಣನೇ, ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ನಿಯ್ಯಾನೀಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಗಮನೀಯಾ ಭೋಗಾ। **ನಹ** ಸೋಚೇ, ನಹಾಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ನಹಾನೀಯಂ ಚುಣ್ಣಂ।

"ಭಾವಕಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೫೫೧. ಣ್ಯೋ ಚ।

ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ "ಞಾತೇಯ್ಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು **ತೇಯ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ।

೫೫೩. ಕಾರಿತಂ ವಿಯ ಣಾನುಬನ್ಧೋ।

ಅನುಬನ್ಧೋ ಅಪ್ಪಯೋಗೀ, ಣಕಾರಾನುಬನ್ಧೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಕಾರಿತಂ ವಿಯ ದಟ್ಠಬ್ಬೋತಿ ಕಾರಿತಬ್ಯಪದೇಸೋ, "ಕಾರಿತಾನಂ ಣೋ ಲೋಪ"ನ್ತಿ ಣಲೋಪೋ, "ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ಕಾರಿತೇ"ತಿ ವುದ್ಧಿ, ಇಕಾರಾಗಮೋ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಾರಿಯಂ।

ಹರ ಹರಣೇ, ಅಹರೀಯಿತ್ಥ, ಹರೀಯತಿ, ಹರೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಹರಿತಬ್ಬಂ ಹಾರಿಯಂ।

ಭರ ಭರಣೇ, ಭರಿತಬ್ಬಂ ಭಾರಿಯಂ।

ಲಭ ಲಾಭೇ, ಲಭಿತಬ್ಬಂ ಲಬ್ಭಂ, "ಯವತಂ ತಲನ"ಇಚ್ಚಾದಿಸುತ್ತೇ **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಯ**ವತೋ **ಭ**ಕಾರಸ್ಸ **ಭ**ಕಾರೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ।

ಸಾಸ ಅನುಸಿಟ್ಠಿಮ್ಹಿ, ಸಾಸಿತಬ್ಬೋ ಸಿಸ್ಸೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಆ**ಕಾರಸ್ಸಿಕಾರೋ।

ವಚ ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಣ್ಯಪ್ಪಚ್ಚಯಾದಿಮ್ಹಿ ಕತೇ "ಅನ್ತಾನಂ, ಣಾನುಬನ್ಧೇ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೫೪. ಕಗಾ ಚಜಾನಂ।

ಚಜಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತ್ವನ್ತಾನಂ **ಕ**ಕಾರ **ಗ**ಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಣಕಾರಾನುಬನ್ಧೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇತಿ **ಚ**ಸ್ಸ **ಕಾ**ದೇಸೋ। ವಚನೀಯಂ ವಾಕ್ಯಂ।

ಭಜ ಸೇವಾಯಂ, ಭಜನೀಯಂ ಭಾಗ್ಯಂ, ಜಸ್ಸ **ಗಾ**ದೇಸೋ।

ಚಿ ಚಯೇ, ಅಚೀಯಿತ್ಥ, ಚೀಯತಿ, ಚೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಚೇತಬ್ಬಂ ಚೇಯ್ಯಂ, ಇಕಾರಸ್ಸೇಕಾರೋ ವುದ್ಧಿ, **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ, **ವಿನಿ**ಪುಬ್ಬೋ "ದೋ ಧಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಚ**ಕಾರಸ್ಸ **ಛ**ಕಾರೋ, ವಿನಿಚ್ಛೇಯ್ಯಂ, ವಿನಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ವಿನಿಚ್ಛನೀಯಂ। "ಕಿಯಾದಿತೋ ನಾ"ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ತಬ್ಬಾನೀಯ ತುಂ ತುನಾ** ದೀಸು ಚ **ನಾ**ಪಚ್ಚಯೋ, ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತಬ್ಬಂ, ವಿನಿಚ್ಛಿನನೀಯಂ।

ನೀ ಪಾಪುಣನೇ, ಅನೀಯಿತ್ಥ, ನೀಯತಿ, ನೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇಯ್ಯೋ, ನೇಯ್ಯಾ, ನೇಯ್ಯಂ। ನೇತಬ್ಬಂ।

ಣ್ಯಗ್ಗಹಣಂ ಛಟ್ಠೀಯನ್ತವಸೇನಾನುವತ್ತತೇ, ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ **ಅನ್ತ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚ ತತಿಯನ್ತವಸೇನ।

೫೫೫. ಭೂತೋಬ್ಬ।

ಭೂ ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಪರಸ್ಸ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಹ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ **ಅಬ್ಬಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಭವಿತಬ್ಬೋ ಭಬ್ಬೋ, ಭಬ್ಬಾ, ಭಬ್ಬಂ।

"ಣ್ಯಸ್ಸ, ಅನ್ತೇನಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೫೬. ವದ ಮದ ಗಮು ಯುಜ ಗರಹಾಕಾರಾದೀಹಿ ಜ್ಜಮ್ಮಗ್ಗಯ್ಹೇಯ್ಯಾಗಾರೋ ವಾ।

ವದ ಮದ ಗಮು ಯುಜ ಗರಹಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ, **ಆಕಾರ**ನ್ತೇಹಿ ಚ ಪರಸ್ಸ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ ಸಹ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಜ್ಜ ಮ್ಮ ಗ್ಗ ಯ್ಹ ಏ ಯ್ಯ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, **ಗರ**ಸ್ಸ ಚ **ಗಾರಾ**ದೇಸೋ, **ಗರಹ**ಸ್ಸ ಗರಸ್ಸೇವಾಯಂ **ಗಾರೋ**। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ।

ವದ ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಅವಜ್ಜಿತ್ಥ, ವಜ್ಜತಿ, ವಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ವಜ್ಜಂ ವದನೀಯಂ, ರಸ್ಸತ್ತಂ। ವಜ್ಜಂ ದೋಸೋ।

ಮದ ಉಮ್ಮಾದೇ, ಅಮಜ್ಜಿತ್ಥ, ಮಜ್ಜತೇ, ಮಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ ಏತೇನಾತಿ ಮಜ್ಜಂ ಮದನೀಯಂ। **ಮದ**ಗ್ಗಹಣೇನ ಕರಣೇಪಿ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। **ಗಮು ಸಪ್ಪ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಗಮ್ಮಂ।

ಯುಜ ಯೋಗೇ, ಅಯುಜ್ಜಿತ್ಥ, ಯುಜ್ಜತೇ, ಯುಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಯೋಗ್ಗಂ, ನಿಯೋಜ್ಜೋ ವಾ।

ಗರಹ ನಿನ್ದಾಯಂ, ಅಗರಯ್ಹಿತ್ಥ, ಗರಹೀಯತಿ, ಗರಹೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸಿಮಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ ಸಹ **ಯ್ಹಾ**ದೇಸೋ, **ಗರ**ಸ್ಸ **ಗಾರಾ**ದೇಸೋ ಚ, ಗಾರಯ್ಹೋ, ಗಾರಯ್ಹಾ, ಗಾರಯ್ಹಂ, ಗರಹಣೀಯಂ।

ಆದಿಸದ್ದೇನ ಅಞ್ಞೇಪಿ **ದಮಜಹ**ನ್ತಾ ಗಯ್ಹನ್ತೇ। **ಗದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಗಜ್ಜತೇ, ಗದನೀಯಂ ವಾ ಗಜ್ಜಂ। **ಪದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪಜ್ಜನೀಯಂ ಪಜ್ಜಂ ಗಾಥಾ। **ಖಾದ** ಭಕ್ಖಣೇ, ಖಜ್ಜತೇತಿ ಖಜ್ಜಂ ಖಾದನೀಯಂ। **ದಮು** ದಮನೇ, ಅದಮ್ಮಿತ್ಥ, ದಮ್ಮತೇ, ದಮೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ದಮ್ಮೋ ದಮನೀಯೋ। **ಭುಜ** ಪಾಲನಬ್ಯವಹರಣೇಸು, ಅಭುಜ್ಜಿತ್ಥ, ಭುಜ್ಜತಿ, ಭುಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ಭೋಗ್ಗಂ, ಭೋಜ್ಜಂ ವಾ, **ಕಾರ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಯ**ಸ್ಸ **ಜಕಾರೋ**। ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಗಯ್ಹಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ಆಕಾರನ್ತತೋ ಪನ ದಾ ದಾನೇ, ಅದೀಯಿತ್ಥ, ದೀಯತಿ, ದೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸಿಮಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ **ಆಕಾರೇ**ನ ಸಹ **ಏಯ್ಯಾ**ದೇಸೋ, ದೇಯ್ಯಂ, ದಾತಬ್ಬಂ। **ಅನೀಯೇ** "ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬಸರಸ್ಸ ಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ತತ್ಥೇವ **ತು**ಗ್ಗಹಣೇನ ನಿಸೇಧೇತ್ವಾ "ಸರಾ ಸರೇ ಲೋಪ"ನ್ತಿ **ಆಕಾರೇ** ಲುತ್ತೇ ಪರಸರಸ್ಸ **ದೀಘೋ,** ದಾನೀಯಂ।

ಪಾ ಪಾನೇ, ಅಪೀಯಿತ್ಥ, ಪೀಯತಿ, ಪೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಪೇಯ್ಯಂ, ಪಾತಬ್ಬಂ, ಪಾನೀಯಂ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, ಅಹೀಯಿತ್ಥ, ಹೀಯತಿ, ಹೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಹೇಯ್ಯಂ, ಹಾತಬ್ಬಂ, ಹಾನೀಯಂ। **ಮಾ** ಮಾನೇ, ಅಮೀಯಿತ್ಥ, ಮೀಯತಿ, ಮೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಮೇಯ್ಯಂ, ಮಾತಬ್ಬಂ, ಮಿನಿತಬ್ಬಂ, ಮೇತಬ್ಬಂ ವಾ। **ಞಾ** ಅವಬೋಧನೇ, ಅಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಞಾಯತಿ, ಞಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಞೇಯ್ಯಂ, ಞಾತಬ್ಬಂ, ಞಾತೇಯ್ಯಂ। "ಞಾಸ್ಸ ಜಾ ಜಂ ನಾ"ತಿ **ಜಾ**ದೇಸೇ "ಕಿಯಾದಿತೋ ನಾ"ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ನಾ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ ಚ, ಜಾನಿತಬ್ಬಂ, ವಿಜಾನನೀಯಂ। **ಖ್ಯಾ**ಪಕಥನೇ, ಸಙ್ಖ್ಯಾತಬ್ಬಂ, ಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೫೫೭. ಕರಮ್ಹಾ ರಿಚ್ಚ।

ಕರಧಾತುತೋ ರಿಚ್ಚಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು।

೫೫೮. ರಮ್ಹಿ ರನ್ತೋ ರಾದಿ ನೋ।

ರಕಾರಾನುಬನ್ಧೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ ಸಬ್ಬೋ ಧಾತ್ವನ್ತೋ **ರಾದಿ** ಪಚ್ಚಯರಕಾರಮರಿಯಾದೋ **ನೋ** ಹೋತಿ, ಲೋಪಮಾಪಜ್ಜತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರನ್ತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ರ**ಕಾರೋ ಸನ್ಧಿಜೋ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಿಚ್ಚಂ। "ರಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಭರಾದಿತೋಪಿ **ರಿಚ್ಚ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಯಥಾ, ಭರೀಯತೀತಿ ಭಚ್ಚೋ, ಸರಲೋಪೋ। ಇ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪತಿ ಏತಬ್ಬೋ ಪಟಿಚ್ಚೋ।

೫೫೯. ಪೇಸಾತಿಸಗ್ಗಪತ್ತಕಾಲೇಸು ಕಿಚ್ಚಾ।

ಪೇಸ ಅತಿಸಗ್ಗ ಪತ್ತಕಾಲಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು **ಕಿಚ್ಚ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಪೇಸನಂ ನಾಮ** "ಕತ್ತಬ್ಬಮಿದಂ ಭವತಾ"ತಿ ಆಣಾಪನಂ, ಅಜ್ಝೇಸನಞ್ಚ। **ಅತಿಸಗ್ಗೋನಾಮ** "ಕಿಮಿದಂ ಮಯಾ ಕತ್ತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಪುಟ್ಠಸ್ಸ ವಾ "ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಪತ್ತಿದಸ್ಸನಮುಖೇನ ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಸ್ಸ ಅನುಞ್ಞಾ। **ಪತ್ತಕಾಲೋ ನಾಮ** ಸಮ್ಪತ್ತಸಮಯೋ ಯೋ **ಅತ್ತ**ನೋ ಕಿಚ್ಚಕರಣಸಮಯಮನುಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ನ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮಯಾರೋಚನಂ, ನ ತತ್ಥ ಅಜ್ಝೇಸನಮತ್ಥೀತಿ। ತೇ ಚ "ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಕಿಚ್ಚತ್ತಕ್ಖತ್ಥಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಾವಕಮ್ಮೇಸ್ವೇವ ಭವನ್ತಿ।

ಪೇಸನೇ ತಾವ - ಕರೀಯತು ಭವತಾ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಇಮಿನಾ **ತಬ್ಬಾನೀಯಾ,** ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮಂ ಭವತಾ, ಕರಣೀಯಂ ಕಿಚ್ಚಂ ಭವತಾ।

ಅತಿಸಗ್ಗೇ ಭುಜ್ಜತು ಭವತಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ತಬ್ಬಾ**ದಿ, "ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ"ತಿ ವುದ್ಧಿ।

"ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೬೦. ಭುಜಾದೀನಮನ್ತೋ ನೋ ದ್ವಿ ಚ।

ಭುಜಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ **ಜ**ಕಾರಾದಿಅನ್ತಾನಂ ಧಾತೂನಮನ್ತೋ **ನೋ** ಹೋತಿ, ಪರಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಕಿತಕಪ್ಪಚ್ಚಯ**ತ**ಕಾರಸ್ಸ ಚ **ದ್ವೇ**ಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಭೋತ್ತಬ್ಬಂ ಭೋಜನಂ ಭವತಾ, ಭೋಜನೀಯಂ ಭೋಜ್ಜಂ ಭವತಾ।

ಇಕಾರಾಗಮಯುತ್ತತಕಾರೇ ಪನ - "ನಮಕರಾನಮನ್ತಾನಂ ನಿಯುತ್ತತಮ್ಹೀ"ತಿ ಏತ್ಥ "ಅನ್ತಾನಂ ನಿಯುತ್ತತಮ್ಹೀ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪಾದಿನಿಸೇಧೋ, "ರುಧಾದಿತೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಪುಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವಿನಾಧಿಕಾರಯೋಗವಿಭಾಗೇನ, "ನಿಗ್ಗಹೀತಞ್ಚಾ"ತಿ ವಾ ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ತಯಾ, ಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ।

ಸಮಯಾರೋಚನೇ ಪನ - ಇ ಅಜ್ಝಯನೇ **ಅಧಿ**ಪುಬ್ಬೋ, ಅಧೀಯತಂ ಭವತಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ತಬ್ಬಾನೀಯಾ**ದಿ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮವುದ್ಧಿ**ಅಯಾ**ದೇಸ**ಅಜ್ಝಾ**ದೇಸಾ ಚ, **ಣ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ತು ವುದ್ಧಿ, **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಅಜ್ಝಯಿತಬ್ಬಂ, ಅಜ್ಝೇಯ್ಯಂ ಭವತಾ, ಅಜ್ಝಯನೀಯಂ ಭವತಾ, ಅವಸ್ಸಂ ಕತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾಕ್ಯೇ ಪನ "ಕಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ "ಅವಸ್ಸಕಾಧಮಿಣೇಸು ಣೀ ಚಾ"ತಿ ಅವಸ್ಸಕಾಧಮಿಣತ್ಥೇ ಚ **ತಬ್ಬಾ**ದಯೋ, ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಮೇ ಭವತಾ ಗೇಹಂ, ಕರಣೀಯಂ, ಕಾರಿಯಂ। ಏವಂ ದಾತಬ್ಬಂ ಮೇ ಭವತಾ ಸತಂ, ದಾನೀಯಂ, ದೇಯ್ಯಂ।

ಧರ ಧಾರಣೇ, ಚುರಾದಿತ್ತಾ **ಣೇಣಯಾ,** ವುದ್ಧಿ, ಇಕಾರಾಗಮೋ ಚ, ಧಾರೇತಬ್ಬಂ, ಧಾರಯಿತಬ್ಬಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ನುದಾದೀಹಿ ಯುಣ್ವೂನಮನಾನನಾಕಾನನಕಾ ಸಕಾರಿತೇಹಿ ಚಾ”ತಿ ಸಕಾರಿತೇಹಿಪಿ **ಯುಣ್ವೂನ**ಮಾದೇಸವಿಧಾನತೋಯೇವ ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತತೋಪಿ ಕಿಚ್ಚಕಿತಕಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಭವನ್ತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇನ ತಿತಿಕ್ಖಾಪೀಯತೀತಿ ತಿತಿಕ್ಖಾಪೇತಬ್ಬೋ। ಏವಂ ತಿಕಿಚ್ಛಾಪೇತಬ್ಬೋ ತಿಕಿಚ್ಛಾಪನೀಯೋ। ಅಭಾವೀಯಿತ್ಥ, ಭಾವೀಯತಿ, ಭಾವೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಾವೇತಬ್ಬೋ ಮಗ್ಗೋ। ಭಾವಯಿತಬ್ಬೋ, ಭಾವನೀಯೋ, ಭಾವನೀಯಂ, ಭಾವನೀಯಾ, ಅಕಾರೀಯಿತ್ಥ, ಕಾರೀಯತಿ, ಕಾರೀಯಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಾರೇತಬ್ಬಂ, ಕಾರಯಿತಬ್ಬಂ, ಕಾರಾಪೇತಬ್ಬಂ, ಕಾರಾಪಯಿತಬ್ಬಂ, ಕಾರಾಪನೀ**ಯ**ಮಿಚ್ಚಾದಿ **ಚ** ಸಿದ್ಧಂ ಭವತಿ।

ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಕರಣೀಯಞ್ಚ, ಕಾರಿಯಂ ಕಿಚ್ಚಮಿಚ್ಚಪಿ।
ಕಾರೇತಬ್ಬಂ ತಥಾ ಕಾರಾ-ಪೇತಬ್ಬಂ ಕಿಚ್ಚಸಙ್ಗಹೋ॥

ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯೋ।

ತೇಕಾಲಿಕ

ಕಿತಕಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

ಇದಾನಿ ಕಿತಕಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

ಕರ ಕರಣೇ, ಪುರೇ ವಿಯ ಧಾತುಸಞ್ಞಾದಿ।

ಕುಮ್ಭ ಇಚ್ಚುಪಪದಂ, ತತೋ ದುತಿಯಾ।

“ಕುಮ್ಭಂ ಕರೋತಿ, ಅಕಾಸಿ, ಕರಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವಾ ವಿಗ್ಗಹೇ -

“ಪರಾ, ಪಚ್ಚಯಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೬೧. ಧಾತುಯಾ ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ಣೋ।

ಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸತಿ ಧಾತುಯಾ ಪರೋ **ಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಸೋ ಚ -

೫೬೨. ಅಞ್ಞೇ ಕಿತ।

ತತಿಯೇ ಧಾತ್ವಾಧಿಕಾರೇ ವಿಹಿತಾ ಕಿಚ್ಚೇಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಕಿತಿಚ್ಚೇವ ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞಾ ಕತಾ।

೫೬೩. ಕತ್ತರಿ ಕಿತ।

ಕತ್ತರಿ ಕಾರಕೇ **ಕಿತ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ನಿಯಮತೋ ಕತ್ತರಿ ಭವತಿ, ಸೋ ಚ “ಣಾದಯೋ ತೇಕಾಲಿಕಾ”ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಕಾಲತ್ತಯೇ ಚ ಹೋತಿ। ಪುರೇ ವಿಯ ಕಾರಿತಬ್ಯಪದೇಸಣಲೋಪವುದ್ಧಿಯೋ, ಪಚ್ಚಯನ್ತಸ್ಸಾಲಿಙ್ಗತ್ತಾ **ಸ್ಯಾ**ದಿಮ್ಹಿ ಅಸಮ್ಪತ್ತೇ “ತದ್ಧಿತಸಮಾಸಕಿತಕಾ ನಾಮಂವಾತವೇತುನಾದೀಸು ಚಾ”ತಿ ಕಿತಕನ್ತತ್ತಾ ನಾಮಂವ ಕತೇ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ತತೋ ಕುಮ್ಭಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೇ “ಅಮಾದಯೋ ಪರಪದೇಭೀ”ತಿ ದುತಿಯಾತಪ್ಪುರಿಸಸಮಾಸೋ, “ನಾಮಾನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಸಮಾಸಸಞ್ಞಾ,

“ತೇಸಂ ವಿಭತ್ತಿಯೋ ಲೋಪಾ ಚಾ”ತಿ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ, “ಪಕತಿ ಚಸ್ಸ ಸರನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಪಕತಿಭಾವೋ, ಪುನ ಸಮಾಸತ್ತಾ ನಾಮಮಿವ ಕತೇ ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ।

ಸೋ ಕುಮ್ಭಕಾರೋ, ತೇ ಕುಮ್ಭಕಾರಾ ಇಚ್ಚಾದಿ। **ಇತ್ಥಿಯಂ** ಕುಮ್ಭಕಾರೀ, ಕುಮ್ಭಕಾರಿಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ, ತಥಾ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತೀತಿ ಕಮ್ಮಕಾರೋ। ಏವಂ ಮಾಲಾಕಾರೋ, ಕಟ್ಠಕಾರೋ, ರಥಕಾರೋ, ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ, ಸುತ್ತಕಾರೋ, ವುತ್ತಿಕಾರೋ, ಟೀಕಾಕಾರೋ।

ಗಹ ಉಪಾದಾನೇ, ಪತ್ತಂ ಅಗಣ್ಹಿ, ಗಣ್ಹಾತಿ, ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಪತ್ತಗ್ಗಾಹೋ। ಏವಂ ರಸ್ಮಿಗ್ಗಾಹೋ, ರಜ್ಜುಗ್ಗಾಹೋ।

ವೇ ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ, ತನ್ತಂ ಅವಾಯಿ, ವಾಯತಿ, ವಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ತನ್ತವಾಯೋ, “ತೇ ಆವಾಯಾ ಕಾರಿತೇ”ತಿ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ, ವಾಕ್ಯೇ ಪನೇತ್ಥ “ತೇ ಆವಾಯಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ। ಏವಂ ತುನ್ನವಾಯೋ।

ಮಾ ಪರಿಮಾಣೇ, ಧಞ್ಞಂ ಅಮಿನಿ, ಮಿನಾತಿ, ಮಿನಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ **ಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ -

“ಣಮ್ಹೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೬೪. ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ।

ಆಕಾರನ್ತಾನಂ ಧಾತೂನಂ ಅನ್ತಸ್ಸ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಣ**ಕಾರಾನುಬನ್ಧೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ಧಞ್ಞಮಾಯೋ। ಏವಂ ದಾನಂ ದದಾತೀತಿ ದಾನದಾಯೋ।

ಕಮು ಕನ್ತಿಮ್ಹಿ, ಧಮ್ಮಂ ಅಕಾಮಯಿ, ಕಾಮಯತಿ, ಕಾಮಯಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಧಮ್ಮಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ, ಧಮ್ಮಕಾಮಾ ಕಞ್ಞಾ, ಧಮ್ಮಕಾಮಂ ಚಿತ್ತಂ। ಏವಂ ಅತ್ಥಕಾಮೋ, ಹಿತಕಾಮೋ, ಸುಖಕಾಮೋ, ಧಮ್ಮಂ ಪಾಲೇತೀತಿ ಧಮ್ಮಪಾಲೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದಮು ದಮನೇ, “ಅರಿಂ ಅದಮಿ, ದಮೇತಿ, ದಮಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ “ಧಾತುಯಾ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, “ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹೀ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೬೫. ಸಞ್ಞಾಯಮನು।

ಕಮ್ಮೂಪಪದೇ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸತಿ ಸಞ್ಞಾಯಂ ಗಮ್ಯಮಾನಾಯಂ ಧಾತುಯಾ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಉಪಪದನ್ತೇ **ನು**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ। ಏತ್ಥ ಚ “ನು ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಪದನ್ತೇ”ತಿ ಸುತ್ತೇ “ಪದನ್ತೇ”ತಿ ವಚನತೋ ಉಪಪದನ್ತೇಯೇವ **ನು**ಕಾರಾಗಮೋ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ **ಉ**ಕಾರಲೋಪೋ। ಅಯಂ ಪನ **ನ್ವಾ**ಗಮೋ ಸಮಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಪದವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇ ಕತೇಯೇವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೫೬೬. ನು ನಿಗ್ಗಹೀತಂ ಪದನ್ತೇ।

ಉಪಪದಭೂತನಾಮಪದನ್ತೇ ವತ್ತಮಾನೋ **ನು**ಕಾರಾಗಮೋ **ನಿಗ್ಗಹೀತ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ, ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ವಗ್ಗನ್ತತ್ತಂ, ಸೇಸಂ ಸಮಂ, ವುದ್ಧಾಭಾವೋವ ವಿಸೇಸೋ, ಅರಿನ್ದಮೋ ರಾಜಾ।

තථා **තර** තරණේ, වේස්සං තරතීති වේස්සන්තරෝ, තණ්හං කරෝති හිංසතීති තණ්හඞ්කරෝ භගවා। ඒවං මේධඞ්කරෝ, සරණඞ්කරෝ, දීපඞ්කරෝ।

“ආදිම්හි, අ”ඉති ච වත්තතේ।

೫೬೭. පුරේ දදා ච ඉං।

පුරසද්දේ ආදිම්හි සති “**දද** දානේ”ඉච්චේතාය ධාතුයා **අ**ප්පච්චයෝ හෝති, **පුර**සද්දේ **අ**කාරස්ස **ඉං** හෝති। ඒත්ථ ච “තදනුපරෝධේනා”ති පරිභාසතෝ **පුර**සද්දන්තස්සේව **ඉං** හෝතීති දට්ඨබ්බං। **ණා**දීනං තේකාලිකත්තේපි උපපදත්ථවිසේසේන අතීතේයේවායමප්පච්චයෝ හෝතීති දට්ඨබ්බං। පුරේ දානං අදදීති පුරින්දදෝ සක්කෝ। ඉධාපි විභත්තිලෝපේ කතේයේව **ඉං**ආදේසෝ।

“කම්මාදිම්හි, අ”ඉති ච වත්තතේ।

೫೬೮. සබ්බතෝ ණ්වු ත්වාවී වා।

සබ්බතෝ ධාතුතෝ කම්මාදිම්හි වා අකම්මාදිම්හි වා සති **අ ණ්වු තු ආවී** ඉච්චේතේ චත්තාරෝ පච්චයා හෝන්ති। **වා**ග්ගහණං “අකම්මාදිම්හි වා”ති විකප්පනත්ථං।

අප්පච්චයේ තාව - **ධර** ධාරණේ, ධම්මං අධරි, ධරති, ධරිස්සතීති වා ධම්මධරෝ। ඒවං විනයධරෝ। තථා තං කරෝතීති තක්කරෝ, ද්විත්තං। ඒවං හිතකරෝ, දිවසකරෝ, දිනකරෝ, දිවාකරෝ, නිසාකරෝ, ධනුං ගණ්හාතීති ධනුග්ගහෝ। ඒවං කටග්ගහෝ, සබ්බකාමං දදාතීති සබ්බකාමදදෝ, සබ්බදදෝ।

ආතෝ පන - අන්නං අදාසි, දදාති, දදිස්සතීති අන්නදෝ। ඒවං ධනදෝ, සච්චං සන්දහතීති සච්චසන්ධෝ। **පා** පානේ, මජ්ජං පිවතීති මජ්ජපෝ। **තා** පාලනේ, ගවං සද්දං තායතීති ගෝත්තං। ඒවං කත්තරි।

අකම්මාදිම්හි පන “යස්මා දපේතී”ති සුත්තේ **භය**ග්ගහණේන සේසසාධනේපි **අ**ප්පච්චයෝ।

නී පාපුණනේ **වි**පුබ්බෝ, විනේසි, විනේති, විනේස්සති ඒතේන, ඒත්ථාති වා විනයෝ, “අඤ්ඤේසු චා”ති වුද්ධි, **අයා**දේසෝ ච, නයනං නයෝ। **සි** සේවායං **නි**පුබ්බෝ, නිස්සියිත්ථ, නිස්සීයති, නිස්සීයිස්සතීති වා නිස්සයෝ। **සි** සයේ, අනුසයි, අනුසේති, අනුසේස්සතීති වා අනුසයෝ।

ඉ ගතිම්හි **පති**පුබ්බෝ, පටිච්ච ඒකස්මා ඵලමේතීති පච්චයෝ, සමුදයෝ। **චි** චයේ, විනිච්ඡීයතේ අනේන, විනිච්ඡයනං වා විනිච්ඡයෝ, උච්චයනං උච්චයෝ, සඤ්චයෝ, ධම්මං විචිනාතීති ධම්මවිචයෝ। **ඛී** ඛයේ, ඛයනං ඛයෝ। **ජි** ජයේ, විජයනං විජයෝ, ජයෝ। **කී** දබ්බවිනිමයේ, වික්කයනං වික්කයෝ, කයෝ। **ලී** සිලේසනේ, අල්ලීයති ඒත්ථාති ආලයෝ, ලයෝ। ඒවං **ඉවණ්ණ**න්තතෝ।

ආසුණන්තීති අස්සවා, අවාදේසෝ, පටිස්සවනං පටිස්සවෝ। **සු** ගතිම්හි, ආභවග්ගා සවන්තීති ආසවා। **රු** සද්දේ, රවතීති රවෝ। භවතීති භවෝ। පභවති ඒතස්මාති පභවෝ। **ලූ** ඡේදනේ, ලවනං ලවෝ। ඒවං **උවණ්ණ**න්තතෝ।

ನಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನಿಗ್ಗಹಣಂ ವಾ ನಿಗ್ಗಹೋ, ಪಗ್ಗಹೋ, ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ ತೇನ, ಸಙ್ಗಹಣಂ ವಾ ಸಙ್ಗಹೋ। **ವರ** ವರಣೇ, ಸಂವರಣಂ ಸಂವರೋ। **ದರ** ಆದರೇ, ಆದರಣಂ ಆದರೋ। ಆಗಚ್ಛತಿ, ಆಗಮನನ್ತಿ ವಾ ಆಗಮೋ, ಆಗಮೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನ ವಾ ಅತ್ಥಾತಿ ಆಗಮೋ ಪರಿಯತ್ತಿ। ಸಪ್ಪತೀತಿ ಸಪ್ಪೋ। ದಿಬ್ಬತೀತಿ ದೇವೋ। **ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ, ಪಕ್ಕಮನಂ, ಪಕ್ಕಮತೀತಿ ವಾ ಪಕ್ಕಮೋ। ಏವಂ ವಿಕ್ಕಮೋ।

ಚರ ಚರಣೇ, ವನೇ ಚರತೀತಿ ವನಚರೋ, ಕಾಮೋ ಅವಚರತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಕಾಮಾವಚರೋ ಲೋಕೋ, ಕಾಮಾವಚರಾ ಸಞ್ಞಾ, ಕಾಮಾವಚರಂ ಚಿತ್ತಂ। ಗಾವೋ ಚರನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಗೋಚರೋ, ಛಟ್ಠೀತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ಪಾದೇನ ಪಿವತೀತಿ ಪಾದಪೋ। ಏವಂ ಕಚ್ಛಪೋ, ತತಿಯಾತಪ್ಪುರಿಸೋ।

ರುಹ ಜನನೇ, ಸಿರಸ್ಮಿಂ ರುಹತೀತಿ ಸಿರೋರುಹೋ, ಗುಹಾಯಂ ಸಯತೀತಿ ಗುಹಾಸಯಂ ಚಿತ್ತಂ। ಏವಂ ಕುಚ್ಛಿಸಯಾ ವಾತಾ। **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಪಬ್ಬತೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ, ತಿಟ್ಠತಿ, ಠಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಪಬ್ಬತಟ್ಠೋ ಪುರಿಸೋ, ಪಬ್ಬತಟ್ಠಾ ನದೀ, ಪಬ್ಬತಟ್ಠಂ ಓಸಧಂ। ಏವಂ ಥಲಟ್ಠಂ, ಜಲಟ್ಠಂ, ಸತ್ತಮೀತಪ್ಪುರಿಸೋ।

೫೭೯. ಗಹಸ್ಸುಪಧಸ್ಸೇ ವಾ।

ಗಹಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಉಪಧಸ್ಸ ಏತ್ತಂ ಹೋತಿ ವಾ**, **ಉಪಧಾ**ತಿ ಅನ್ತಕ್ಖರತೋ ಪುಬ್ಬಕ್ಖರಸ್ಸ ಪರಸಮಞ್ಞಾ, ಗಯ್ಹತೀತಿ ಗೇಹಂ, ಗಹಂ ವಾ।

ಣ್ವಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ರಥಂ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಣ್ವಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಸೋ ಚ "ಅಞ್ಞೇ ಕಿತ"ತಿ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞತ್ತಾ "ಕತ್ತರಿ ಕಿತ"ತಿ ಕತ್ತರಿಯೇವ ಭವತಿ, ತತೋ ಕಾರಿತಬ್ಯಪದೇಸ **ಣ**ಲೋಪವುದ್ಧಿಯೋ।

೫೮೦. ಅನಕಾ ಯುಣ್ವೂನಂ।

ಯುಣ್ವುಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ **ಅನ ಅಕ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತೀತಿ **ಅಕಾ**ದೇಸೋ। ಸೇಸಂ ಕುಮ್ಭಕಾರಸದ್ದಸಮಂ, ರಥಕಾರಕೋ। ತಥಾ ಅನ್ನಂ ದದಾತೀತಿ ಅನ್ನದಾಯಕೋ, "ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ"ತಿ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ, "ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ **ಆ**ಪಚ್ಚಯೋ, "ತೇಸು ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಅ**ಕಾರಸ್ಸ **ಇ**ಕಾರೋ, ಅನ್ನದಾಯಿಕಾ ಕಞ್ಞಾ, ಅನ್ನದಾಯಕಂ ಕುಲಂ। ಲೋಕಂ ನೇತೀತಿ ಲೋಕನಾಯಕೋ, ವಿನೇತಿ ಸತ್ತೇತಿ ವಿನಾಯಕೋ, "ತೇ ಆವಾಯಾ ಕಾರಿತೇ"ತಿ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ।

ಅಕಮ್ಮೂಪಪದೇ ಕರೋತೀತಿ ಕಾರಕೋ, ಕಾರಿಕಾ, ಕಾರಕಂ। ದದಾತೀತಿ ದಾಯಕೋ, ದಾಯಿಕಾ, ದಾಯಕಂ। ನೇತೀತಿ ನಾಯಕೋ, ನಾಯಿಕಾ, ನಾಯಕಂ। ಭಗವತೋ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಅಸುಣಿ, ಸುಣಾತಿ, ಸುಣಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಸಾವಕೋ, ಸಾವಿಕಾ, **ಆವಾ**ದೇಸೋ। ಲುನಾತೀತಿ ಲಾವಕೋ। **ಪು** ಪವನೇ, ಪುನಾತೀತಿ ಪಾವಕೋ, ಭವತೀತಿ ಭಾವಕೋ, ಉಪಾಸತೀತಿ ಉಪಾಸಕೋ, ಉಪಾಸಿಕಾ। ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಗಾಹಕೋ।

ಪಚತೀತಿ ಪಾಚಕೋ। ಅಯಜಿ, ಯಜತಿ, ಯಜಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಯಾಜಕೋ। ಏತ್ಥ ಹಿ "ಕಗಾ ಚಜಾನ"ನ್ತಿ **ಚಜಾನಂ ಕಗತ್ತೇ** ಸಮ್ಪತ್ತೇ –

೫೮೧. ನ ಕಗತ್ತಂ ಚಜಾ ಣ್ವಮ್ಹಿ।

ಧಾತ್ವನ್ತಭೂತಾ **ಚಕಾರಜಕಾರಾ ಕಕಾರ ಗಕಾರತ್ತಂ** ನಾಪಜ್ಜನ್ತೇ **ಣ್ವ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇತಿ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನ ಭವತಿ।

ಜನ ಜನನೇ, ಜನೇತೀತಿ ಜನಕೋ, ಜನಿಕಾ, "ಘಟಾದೀನಂ ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣೇನ ವುದ್ಧಿ ನ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಖನತೀತಿ ಖನಕೋ, ಸಮೇತೀತಿ ಸಮಕೋ, ಗಮೇತೀತಿ ಗಮಕೋ, ದಮೇತೀತಿ ದಮಕೋ, ಅಹನಿ, ಹನ್ತಿ, ಹನಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ವಧಕೋ, "ವಧೋ ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ **ಹನ**ಸ್ಸ **ವಧಾ**ದೇಸೋ, ಹನ್ತೀತಿ ಯಾತಕೋ, "ಹನಸ್ಸ ಘಾತೋ"ತಿ **ಣ್ವುಮ್ಹಿ ಘಾತಾ**ದೇಸೋ, ಗಾವೋ ಹನತೀತಿ ಗೋಘಾತಕೋ, ರುನ್ಧತೀತಿ ರುನ್ಧಕೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಭುಞ್ಜಕೋ, ಕಿಣಾತೀತಿ ಕಾಯಕೋ, ಪಾಲೇತೀತಿ ಪಾಲಕೋ, ಪೂಜೇತೀತಿ ಪೂಜಕೋ।

೫೭೧. ನುದಾದೀಹಿ ಯುಣ್ವೂನಮನಾನನಾಕಾನನಕಾ ಸಕಾರಿತೇಹಿ ಚ।

ನುದಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ, ಸಕಾರಿತೇಹಿ ಚ ಧಾತೂಹಿ ಪರೇಸಂ **ಯುಣ್ವು**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಅನ ಆನನ ಅಕ ಆನನಕ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಏತ್ಥ ಹಿ –

> ಸಕಾರಿತೇಹಿ ಯುಣ್ವೂನಂ, ಕಾರಿಯಸ್ಸ ವಿಧಾನತೋ।
> ಕಿಚ್ಚಕಿತ್ಥಮ್ಭವೋ ಧಾತು-ಪ್ಪಚ್ಚಯೇಹಿಪಿ ವೇದಿಯೋ॥

ನುದ ಖೇಪೇ **ಪ**ಪುಬ್ಬೋ, ಪನುದಿ, ಪನುದತಿ, ಪನುದಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ವು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸಿಮಿನಾ **ಅಕಾ**ದೇಸೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ನುದಿಸ್ಸ ದೀಘೋ, ಪನೂದಕೋ।

ಸೂದ ಪಗ್ಘರಣೇ, ಸೂದತೀತಿ ಸೂದಕೋ। **ಞಾ** ಅವಬೋಧನೇ, ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಜಾನಾತಿ, ಜಾನಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ವು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸಾನೇನ **ಆನನಕಾ**ದೇಸೋ, "ಞಾಸ್ಸ ಜಾಜಂನಾ"ತಿ **ಜಾ**ದೇಸೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಜಾನನಕೋ।

ಸಕಾರಿತೇಹಿ ಪನ **ಆಣ** ಪೇಸನೇ, ಆಣಾಪೇಸಿ, ಆಣಾಪೇತಿ, ಆಣಾಪೇಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ "ಸಬ್ಬತೋ ಣ್ವುತ್ವಾವೀ ವಾ"ತಿ **ಣ್ವು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸಿಮಿನಾ **ಅಕಾ**ದೇಸೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಆಣಾಪಕೋ, ಸಞ್ಞಾಪೇತೀತಿ ಸಞ್ಞಾಪಕೋ, ಸಞ್ಜಾನನಕೋ, ಏತ್ಥ **ಆನನಕಾ**ದೇಸೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಕಾರಿತಲೋಪೋ। ತಥಾ ದಾಪೇತೀತಿ ದಾಪಕೋ, "ಅನಕಾ ಯುಣ್ವೂನ"ನ್ತಿ **ಅಕಾ**ದೇಸೋ, ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತೀತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪಕೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಮ್ಪಾಪೇತೀತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸಮ್ಪಾಪಕೋ, ಕಾರಾಪೇತೀತಿ ಕಾರಾಪಕೋ, ಕಾರಾಪಿಕಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತುಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಅಕಾಸಿ, ಕರೋತಿ, ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ "ಸಬ್ಬತೋ ಣ್ವುತ್ವಾವೀ ವಾ"ತಿ **ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಸೋ ಚ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞತ್ತಾ ಣ್ವುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ವಿಯ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕತ್ತರಿಯೇವ ಭವತಿ।

"ಅನ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೭೨. ಕರಸ್ಸ ಚ ತತ್ತಂ ತುಸ್ಮಿಂ।

ಕರಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಅನ್ತಸ್ಸ ರಕಾರಸ್ಸ **ತ**ಕಾರತ್ತಂ ಹೋತಿ **ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಭರಾದೀನಞ್ಚ, ತತೋ ನಾಮಮಿವ ಕತೇ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, "ಸತ್ಥುಪಿತಾದೀನಮಾ ಸಿಸ್ಮಿಂ ಸಿಲೋಪೋ ಚಾ"ತಿ **ಆ**ತ್ತಂ, **ಸಿ**ಲೋಪೋ, ತಸ್ಸ ಕತ್ತಾ ತಕ್ಕತ್ತಾ, ಛಟ್ಠೀಸಮಾಸೋ। ತಥಾ ಭರತೀತಿ ಭತ್ತಾ।

ಹರ ಹರಣೇ, ಹರತೀತಿ ಹತ್ತಾ, ಭಿನ್ದತೀತಿ ಭೇತ್ತಾ, ಭೇದಿತಾ ವಾ, ಛಿನ್ದತೀತಿ ಛೇತ್ತಾ, ದದಾತೀತಿ ದಾತಾ, ಭೋಜನಸ್ಸ ದಾಭಾ ಭೋಜನದಾತಾ, ಸನ್ದಹತೀತಿ ಸನ್ಧಾತಾ, ಅವಚಿ, ವಚತಿ , ವಕ್ಖತೀತಿ ವಾ ವತ್ತಾ, "ಭುಜಾದೀನಮನ್ತೋ ನೋ ದ್ವಿ ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಭೋತ್ತಾ, ಅಬುಜ್ಝಿ, ಬುಜ್ಝತಿ, ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಬುಜ್ಝಿತಾ, **ಯಕಾರಿ**ಕಾರಾಗಮಾ, ಜಾನಾತೀತಿ ಞಾತಾ, ಜಿನಾತೀತಿ ಜೇತಾ, ಸುಣಾತೀತಿ ಸೋತಾ, ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಗಹೇತಾ, ಭವತೀತಿ ಭವಿತಾ, ಸರತೀತಿ ಸರಿತಾ, ಗಚ್ಛತೀತಿ ಗನ್ತಾ। "ಗಮ ಖನ ಹನಾದೀನಂ ತುಂ ತಬ್ಬಾದೀಸು ನ"ಇತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ನತ್ತಂ। ಏವಂ ಖನತೀತಿ ಖನ್ತಾ, ಹನತೀತಿ ಹನ್ತಾ, ಮಞ್ಞತೀತಿ ಮನ್ತಾ, ಪಾಲೇತೀತಿ ಪಾಲೇತಾ, ಪಾಲಯಿತಾ।

ಕಾರಿತೇ ಭಾವೇತೀತಿ ಭಾವೇತಾ, ಭಾವಯಿತಾ। ಏವಂ ಸಾರೇತಾ, ಸಾರಯಿತಾ, ದಾಪೇತಾ, ದಾಪಯಿತಾ, ಹಾಪೇತಾ, ಹಾಪಯಿತಾ, ನಿರೋಧೇತಾ, ನಿರೋಧಯಿತಾ, ಬೋಧೇತಾ, ಬೋಧಯಿತಾ, ಞಾಪೇತಾ, ಞಾಪಯಿತಾ, ಸಾವೇತಾ, ಸಾವಯಿತಾ, ಗಾಹೇಭಾ, ಗಾಹಯಿತಾ, ಕಾರೇತಾ, ಕಾರಯಿತಾ, ಕಾರಾಪೇತಾ, ಕಾರಾಪಯಿತಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಆವೀಪಚ್ಚಯೇ **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖನೇ, ಭಯಂ ಅಪಸ್ಸಿ, ಪಸ್ಸತಿ, ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ **ಆವೀ**ಪಚ್ಚಯೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ದಿಸ**ಸ್ಸ **ದಸ್ಸಾ**ದೇಸೋ, ಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ಭಯದಸ್ಸಾವಿನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ ದಣ್ಡೀವ ನೇಯ್ಯಂ। **ಇತ್ಥಿಯಂ** ಭಯದಸ್ಸಾವಿನೀ। **ನಪುಂಸಕೇ** ಭಯದಸ್ಸಾವಿ ಚಿತ್ತಂ।

ಸಾಸ ಅನುಸಿಟ್ಠಿಮ್ಹಿ, ಸದೇವಕಂ ಲೋಕಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾದಿವಸೇನ ಸಾಸತೀತಿ ಅತ್ಥೇ -

೫೭೪. ಸಾಸಾದೀಹಿ ರತ್ಥು।

ಸಾಸಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ರತ್ಥು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

"ರಮ್ಹಿ ರನ್ತೋ ರಾದಿ ನೋ"ತಿ **ರಾದಿಲೋಪೋ**, ಸರಲೋಪಾದಿ, ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೋ, **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, **ಆ**ತ್ತಂ, **ಸಿಲೋಪೋ**। ಸತ್ಥಾ, ಸತ್ಥಾರೋ।

ಪಾ ರಕ್ಖಣೇ, ಪುತ್ತಂ ಪಾತೀತಿ ಅತ್ಥೇ -

೫೭೫. ಪಾದಿತೋ ರಿತು।

ಪಾಇಚ್ಚೇವಮಾದಿತೋ ಧಾತುಗ್ಗಣತೋ **ರಿತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ರಾದಿಲೋಪೋ** ಸರಲೋಪಾದಿ। ಪಿತಾ। **ಧರ** ಧಾರಣೇ, ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಧರೀಯತೀತಿ ಧೀತಾ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಇ**ಕಾರಸ್ಸ ದೀಘೋ।

ಮಾನ ಪೂಜಾಯಂ, ಧಮ್ಮೇನ ಪುತ್ತಂ ಮಾನೇತೀತಿ ಅತ್ಥೇ -

೫೭೬. ಮಾನಾದೀಹಿ ರಾತು।

ಮಾನ ಭಾಸಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ರಾತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ರಾದಿಲೋಪೋ**, ಮಾತಾ। **ಭಾಸ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಪುಬ್ಬೇ ಭಾಸತೀತಿ ಭಾತಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಿಸ ಪವೇಸನೇ ಪಪುಬ್ಬೋ, ಪಾವಿಸಿ, ಪವಿಸತಿ, ಪವಿಸಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ -

೫೭೭. ವಿಸ ರುಜ ಪದಾದಿತೋ ಣ।

ವಿಸ ರುಜ ಪದಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರೋ **ಣಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೋ **ಹೋ**ತೀತಿ **ಣಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೋ। **ಸೋ** ಚ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞತ್ತಾ ಕತ್ತರಿ ಭವತಿ, ಕಾರಿತಬ್ಯಪದೇಸಣಲೋಪ ವುದ್ಧಿಯೋ, ಪವೇಸೋ।

ತಥಾ **ರುಜ** ರೋಗೇ, ಅರುಜಿ, ರುಜತಿ, ರುಜಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ರೋಗೋ, "ಕಗಾಚಜಾನ"ನ್ತಿ **ಜ**ಕಾರಸ್ಸ **ಗ**ಕಾರೋ, ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಉಪ್ಪಾದೋ। **ಫುಸ** ಫುಸನೇ, ಅಫುಸಿ, ಫುಸತಿ, ಫುಸಿಸ್ಸತಿ, ಫುಸನ್ತಿ ವಾ ತೇನ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾತಿ ಫಸ್ಸೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಫುಸ**ಸ್ಸ **ಫಸ್ಸೋ,** ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾ ನ ವುದ್ಧಿ। ಭವತೀತಿ ಭಾವೋ। **ಉಚ** ಸಮವಾಯೇ, ಉಚತೀತಿ ಓಕೋ, **ಚ**ಕಾರಸ್ಸ **ಕ**ಕಾರೋ। **ಅಯ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಅಯಿ, ಅಯತಿ, ಅಯಿಸ್ಸತಿ, ಅಯತಿ ವಾ ಇತೋತಿ ಆಯೋ। **ಬುಧ** ಅವಗಮನೇ, ಸಮ್ಮಾ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಸಮ್ಬೋಧೋ, ಆಹರತೀತಿ ಆಹಾರೋ, ಉಪಹನತೀತಿ ಉಪಘಾತೋ, "ಹನಸ್ಸ ಘಾತೋ"ತಿ **ಘಾತಾ**ದೇಸೋ।

ರಞ್ಜ ರಾಗೇ, ರಞ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೋ।

೫೭೮. ನಿಗ್ಗಹೀತ ಸಂಯೋಗಾದಿ ನೋ।

ಸಂಯೋಗಸ್ಮಿಂ ಆದಿಭೂತೋ **ನ**ಕಾರೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಮಾಪಜ್ಜತೇ। ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ವಗ್ಗನ್ತತ್ತಂ, **ಜ**ಕಾರಸ್ಸ ಗತ್ತಂ, ರಙ್ಗೋ।

೫೭೯. ಣಮ್ಹಿ ರಞ್ಜಸ್ಸ ಜೋ ಭಾವಕರಣೇಸು।

ರಞ್ಜಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಅನ್ತಭೂತಸ್ಸ ಞ್ಜಸ್ಸ **ಜ**ಕಾರಾದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ ಭಾವಕರಣಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ವಿಹಿತೇ **ಣ**ಕಾರವತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ।

ಏತ್ಥ ಹಿ -

> ಣಮ್ಹಿ ರಞ್ಜಸ್ಸ ಕರಣೇ, ಜಾದೇಸಸ್ಸ ವಿಧಾನತೋ।
> ಅಕತ್ತರಿಪಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ, ಕಾರಕೇ ಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋತಿ॥

ರಞ್ಜನ್ತಿ ಅನೇನಾತಿ ರಾಗೋ, ರಞ್ಜೀಯತಿ ಅನೇನಾತಿ ವಾ ರಾಗೋ, ಸಯಂ ರಜ್ಜತೀತಿಪಿ ರಾಗೋ। "ಣಮ್ಹಿ ರಞ್ಜಸ್ಸ ಜೋ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಜ**ಕಾರೋ। ಪಜ್ಜತೇ ಅನೇನಾತಿ ಪಾದೋ, ಪತುಜ್ಜತೇ ಅನೇನಾತಿ ಪತೋದೋ, ಜರೀಯತಿ ಅನೇನಾತಿ ಜಾರೋ। ಏವಂ ದಾರೋ। ತಥಾ **ಕಮ್ಮಾದೀಸು,** ಭುಜ್ಜತೀತಿ ಭೋಗೋ। ಏವಂ ಭಾಗೋ, ಭಾರೋ, ಲಬ್ಭತೀತಿ ಲಾಭೋ, ವೋಹರೀಯತೀತಿ ವೋಹಾರೋ, ದೀಯತೀತಿ ದಾಯೋ, ವಿಹಞ್ಞತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ವಿಘಾತೋ, ವಿಹರನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಿಹಾರೋ, ಆರಮನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಆರಾಮೋ। ಏವಂ ಪಪಾತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಣ"ಇತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೮೦. ಭಾವೇ ಚ।

ಭಾವತ್ಥೇ ಭಾವಾಭಿಧೇಯ್ಯೇ ಧಾತೂಹಿ **ಣಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೋ **ಹೋ**ತಿ। ಭೂಯತೇ, ಭವನಂ ವಾ ಭಾವೋ, ಪಚ್ಚತೇ, ಪಚನಂ ವಾ ಪಾಕೋ, "ಕಗಾ ಚಜಾನ"ನ್ತಿ **ಕಾ**ದೇಸೋ।

ಸಿಚ ಪಗ್ಘರಣೇ, ಸೇಚನಂ ಸೇಕೋ। **ಸುಚ** ಸೋಕೇ, ಸೋಚನಂ ಸೋಕೋ। **ಚಜ** ಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಅಚಜ್ಜಿತ್ಥ, ಚಜ್ಜತೇ, ಚಜ್ಜಿಸ್ಸತೇ, ಚಜನಂ ವಾ ಚಾಗೋ। **ಯಜ** ದೇವಪೂಜಾಸಙ್ಗತಿಕರಣದಾನೇಸು, ಇಜ್ಜಿತ್ಥ, ಇಜ್ಜತೇ, ಇಜ್ಜಿಸ್ಸತೇ, ಯಜನಂ ವಾ ಯಾಗೋ, ಯುಞ್ಜನಂ ಯೋಗೋ। **ಭಜ** ಸೇವಾಯಂ, ಅಭಜ್ಜಿತ್ಥ, ಭಜ್ಜತೇ, ಭಜ್ಜಿಸ್ಸತೇ, ಭಜನಂ ವಾ ಭಾಗೋ, ಅರಜ್ಜಿತ್ಥ, ರಜ್ಜತೇ, ರಜ್ಜಿಸ್ಸತೇ, ರಜನಂ ವಾ ರಾಗೋ, **ಜಸ್ಸ** ಗಕಾರೋ।

ದಹ ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ, ಪರಿಡಯ್ಹಿತ್ಥ, ಪರಿಡಯ್ಹತಿ, ಪರಿಡಯ್ಹಿಸ್ಸತಿ, ಪರಿಡಯ್ಹನಂ ವಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**।

“ಣಮ್ಹಿ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೫೮೧. ದಹಸ್ಸ ದೋ ಲಂ।

ದಹಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ದಕಾರೋ ಲ**ತ್ತಮಾಪಜ್ಜತೇ **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಪರೇ ವಾ। ಪರಿಳಾಹೋ, ಪರಿದಾಹೋ। **ಭಞ್ಜ** ಅವಮದ್ದನೇ, ಭಞ್ಜನಂ ಭಙ್ಗೋ। **ಸಞ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, ಸಞ್ಜನಂ ಸಙ್ಗೋ, ನಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ।

ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಕರೀಯತಿ, ಸಙ್ಖರೀಯತಿ ತೇನ ವಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ವಿಸರುಜಪದಾ**ದಿನಾ, ಸಙ್ಖರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ “ಭಾವೇ ಚಾ”ತಿ ವಾ **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**।

“ಣಮ್ಹೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೮೨. ಪುರಸಮುಪಪರೀಹಿ ಕರೋತಿಸ್ಸ ಖಖರಾ ವಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಚ।

ಪುರ ಸಂ ಉಪ ಪರಿಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಪರಸ್ಸ **ಕರೋತಿ**ಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಖ ಖರ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ **ತಪ್ಪಚ್ಚಯೇ**, **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಚ ಪರೇ। “ತಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸೂ”ತಿ ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೇನ **ತುಂ ತ್ವಾ**ದೀಸುಪಿ। ಧಾತ್ವಾದೇಸಸ್ಸಾಪಿ ಠಾನೋಪಚಾರೇನ ಧಾತುವೋಹಾರತೋ “ಅಸಂಯೋಗನ್ತಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ ಕಾರಿತೇ”ತಿ ವುದ್ಧಿ, ಸಙ್ಖಾರೋ। ಏವಂ ಪರಿಕ್ಖಾರೋ, ಪುರೇಕ್ಖಾರೋ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಉಪಕಾರೋ।

ಲುಭ ಗಿದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಲುಬ್ಭನ್ತಿ ತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ಲುಬ್ಭತಿ, ಲುಬ್ಭನಮತ್ತಮೇವ ವಾ ತನ್ತಿ ಲೋಭೋ। **ದುಸ** ಅಪ್ಪೀತಿಮ್ಹಿ, ದುಸ್ಸನ್ತಿ ತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ದುಸ್ಸತಿ, ದುಸ್ಸನಮತ್ತಮೇವ ವಾ ತನ್ತಿ ದೋಸೋ। **ಮುಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ, ಮುಯ್ಹನ್ತಿ ತೇನ, ಸಯಂ ವಾ ಮುಯ್ಹತಿ, ಮುಯ್ಹನಮತ್ತಮೇವ ವಾ ತನ್ತಿ ಮೋಹೋ ಇಚ್ಚಾದಿ ಕತ್ತುಕರಣಭಾವೇಸು ಯಥಾರಹಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಗಹ ಉಪಾದಾನೇ, ಗಯ್ಹತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ವಿಸರುಜಪದಾ**ದಿನಾ ಕಮ್ಮನಿ **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**।

೫೮೩. ಗಹಸ್ಸ ಘರ ಣೇ ವಾ।

ಗಹಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಘರಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ **ಣಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ಪರೇ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಘರಂ, ಘರಾನಿ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಗಣ್ಹಾತಿ, ಗಹಣಂ ವಾ ಗಾಹೋ।

ಸಮ್ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೇ -

೫೮೪. ಕ್ವಿ ಚ।

ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ ಕ್ವಿಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಚ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞತ್ತಾ ಕತ್ತರಿ ಭವತಿ।

೫೮೫. ಕ್ವಿಲೋಪೋ ಚ।

ಕ್ವಿನೋ ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ। ಕಿತನ್ತತ್ತಾ ನಾಮಮಿವ ಕತ್ವಾ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, **ಸಿ**ಲೋಪೋ, ಸಮ್ಭೂ। ಏವಂ ವಿಭವತೀತಿ ವಿಭೂ, ಅಭಿಭೂ, ಸಯಮ್ಭೂ।

ತಥಾ **ಧೂ** ಕಮ್ಪನೇ, ಸನ್ಧುನಾತೀತಿ ಸನ್ಧೂ। **ಭಾ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ವಿಭಾತೀತಿ ವಿಭಾ, ಪಭಾತೀತಿ ಪಭಾ, ಸಹ, ಸಙ್ಗಮ್ಮ ವಾ ಭನ್ತಿ, ಭಾಸನ್ತಿ ವಾ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಭಾ, **ಸಹ**ಸ್ಸ **ಸಾ**ದೇಸೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಲೋಪೋ ಚ।

ಭುಜೇನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಕ್ವಿಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

೫೮೬. ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಕ್ವಿಮ್ಹಿ।

ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಹೋತಿ **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪರೇ। ಕ್ವಿಲೋಪೋ, ಭುಜಗೋ। ಏವಂ ಉರಸಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಉರಗೋ, ತುರಂ ಸೀಘಂ ತುರಿತತುರಿತೋ ಗಚ್ಛತೀತಿ ತುರಗೋ, ಖೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಖಗೋ, ವಿಹಾಯಸೇ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವಿಹಗೋ, ವಿಹಾದೇಸೋ, ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅಗೋ, ನಗೋ।

ಖನು ಅವಧಾರಣೇ **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ, ಸಙ್ಖನಿ, ಸಙ್ಖನತಿ, ಸಙ್ಖನಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಸಙ್ಖೋ। **ರಮು** ಕೀಳಾಯಂ, ಕುಞ್ಜೇ ರಮತೀತಿ ಕುಞ್ಜರೋ। **ಜನ** ಜನನೇ, ಕಮ್ಮತೋ ಜಾತೋತಿ ಅತ್ಥೇ **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪಾದಿ ಪುರಿಮಸಮಂ, ಪಞ್ಚಮೀತಪ್ಪುರಿಸೋವ ವಿಸೇಸೋ। ಕಮ್ಮಜೋ ವಿಪಾಕೋ, ಕಮ್ಮಜಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿ, ಕಮ್ಮಜಂ ರೂಪಂ । ಏವಂ ಚಿತ್ತಜಂ, ಉತುಜಂ, ಆಹಾರಜಂ, ಅತ್ತಜೋ ಪುತ್ತೋ। ವಾರಿಮ್ಹಿ ಜಾತೋ ವಾರಿಜೋ। ಏವಂ ಥಲಜೋ, ಪಙ್ಕಜಂ, ಜಲಜಂ, ಅಣ್ಡಜಂ, ಸಿರಜಂ, ಸತ್ತಮೀಸಮಾಸೋ। ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಜಾತೋ ದ್ವಿಜೋ, ಪಚ್ಛಾ ಜಾತೋ ಅನುಜೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಿದ ಞಾಣೇ, ಲೋಕಂ ಅವೇದೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಕ್ವಿಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

“ಕ್ವಿಮ್ಹೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೮೭. ವಿದನ್ತೇ ಊ।

ವಿದಧಾತುನೋ ಅನ್ತೇ **ಊ**ಕಾರಾಗಮೋ ಹೋತಿ **ಕ್ವಿ**ಮ್ಹಿ, ಕ್ವಿಲೋಪೋ। ಲೋಕವಿದೂ।

ದಿಸ ಪೇಕ್ಖಣೇ, ಇಮಮಿವ ನಂ ಅಪಸ್ಸಿ, ಪಸ್ಸತಿ, ಪಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ, ಅಯಮಿವ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

“ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಕ್ವಿಮ್ಹೀ”ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ –

೫೮೮. ಇಯತಮಕಿಏಸಾನಮನ್ತಸ್ಸರೋ ದೀಘಂ ಕ್ವಚಿ ದಿಸಸ್ಸ ಗುಣಂ ದೋ ರಂ ಸಕ್ಖೀ ಚ।

ಇಮ ಯ ತ ಅಮ್ಹ ಕಿಂ ಏತ ಸಮಾನಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಸಬ್ಬನಾಮಾನಂ ಉಪಮಾನುಪಪದಭಾವೇನ **ದಿಸ**ಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಗುಣಭೂತಾನಂ ಅನ್ತೋ ಸರೋ **ದೀಘ**ಮಾಪಜ್ಜತೇ, **ದಿಸ**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಅನ್ತಸ್ಸ **ಸ ಕ್ಖ ಈ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ। **ದಿಸ**ಸ್ಸ **ದ**ಕಾರೋ **ರ**ಕಾರಮಾಪಜ್ಜತೇತಿ ಕ್ವಿಮ್ಹಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಸಸದ್ದಾದೇಸಂ ಕತ್ವಾ ಕ್ವಿಲೋಪಾದಿಮ್ಹಿ ಚ ಕತೇ **ಇ**ಇತಿ ನಿಪಾತನೇನ **ಇಮ**ಸದ್ದಸ್ಸಿಕಾರೇ, ತಸ್ಸಿಮಿನಾ ದೀಘೇ ಚ ಕತೇ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**।

ಈದಿಸೋ ಪುರಿಸೋ, ಈದಿಸಾ ಕಞ್ಞಾ, ಈದಿಸೀ ವಾ, ಈದಿಸಂ ಚಿತ್ತಂ। ತಥಾ ಯಮಿವ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಯೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಯಾದಿಸೋ, ಯಾದಿಸಾ, ಯಾದಿಸೀ, ಯಾದಿಸಂ। ತಮಿವ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ತಾದಿಸೋ, ತಾದಿಸಾ, ತಾದಿಸೀ, ತಾದಿಸಂ। ಮಮಿವ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಹಂ ವಿಯ ಸೋ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಮಾದಿಸೋ, ಮಾದಿಸಾ, ಮಾದಿಸೀ, ಮಾದಿಸಂ, **ಮ**ಇತಿ ನಿಪಾತನೇನ **ಅಮ್ಹ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಮ**ಸದ್ದಾದೇಸೋ। ಕಿಮಿವ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಕೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಕೀದಿಸೋ, ಕೀದಿಸಾ, ಕೀದಿಸೀ, ಕೀದಿಸಂ। ಏತಮಿವ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಏಸೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಏದಿಸೋ, ಏತಾದಿಸೋ ವಾ, ಏದಿಸಾ, ಏದಿಸೀ, ಏದಿಸಂ, **ಏ**ಇತಿ ನಿಪಾತನೇನ **ಏತ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಏ**ಕಾರೋ। ಸಮಾನಂ ಕತ್ವಾ ನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸಮಾನೋ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಾದಿಸೋ, ಸದಿಸೋ, **ಸ**ಇತಿ ನಿಪಾತನೇನ **ಸಮಾನ**ಸ್ಸ **ಸಾ**ದೇಸೋ, ತದನ್ತಸ್ಸ ವಾ ದೀಘೋ, ಸಾದಿಸಾ, ಸಾದಿಸೀ, ಸದಿಸಾ, ಸದಿಸೀ, ಸಾದಿಸಂ, ಸದಿಸಂ।

ದಕಾರಸ್ಸ **ರ**ಕಾರಾದೇಸೇ ಪನ ಈರಿಸೋ, ಯಾರಿಸೋ, ತಾರಿಸೋ, ಮಾರಿಸೋ, ಕೀರಿಸೋ, ಏರಿಸೋ, ಸಾರಿಸೋ, ಸರಿಸೋ। **ಕ್ಖಾ**ದೇಸೇ ಈದಿಕ್ಖೋ, ಯಾದಿಕ್ಖೋ, ತಾದಿಕ್ಖೋ, ಮಾದಿಕ್ಖೋ, ಕೀದಿಕ್ಖೋ, ಏದಿಕ್ಖೋ, ಸಾದಿಕ್ಖೋ, ಸದಿಕ್ಖೋ। **ರ**ಕಾರಾದೇಸೇ ಸಾರಿಕ್ಖೋ, ಸರಿಕ್ಖೋ, **ಈ**ಕಾರಾದೇಸೇ ಈದೀ, ಯಾದೀ, ತಾದೀ, ಮಾದೀ, ಕೀದೀ, ಏದೀ, ಸಾದೀ।

ಚಸದ್ದೇನ **ತುಮ್ಹಾದಿ**ಉಪಪದೇಪಿ ತುಮ್ಹೇ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ತುಮ್ಹಾದಿಸೋ, ತುಮ್ಹಾದಿಸೀ, ಖನ್ಧಾ ವಿಯ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಖನ್ಧಾದಿಸಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಧರ ಧಾರಣೇ, ಅಪಾಯೇಸ್ವಪತಮಾನೇ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಾದಿಕೇ ಸತ್ತೇ ಧಾರೇತಿ, ಧರನ್ತಿ ತೇನಾತಿ ವಾ, ಸಲಕ್ಖಣಂ ಧಾರೇತಿ ವಾ, ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಧರೀಯತಿ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ -

೫೮೯. ಧರಾದೀಹಿ ರಮ್ಮೋ।

ಧರಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ರಮ್ಮ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಸೋ ಚ -

> ಕಮ್ಮಗ್ಗಹಣಭೋ ಭಾವ- ಕಮ್ಮೇಸೂತೇತ್ಥ ವೇದಿಯೋ।
> ಅಕತ್ತರಿಪಿ ಹೋತೀತಿ, ಕಾರಕೇ ರಮ್ಮಪ್ಪಚ್ಚಯೋ॥

ರಾದಿಲೋಪೋ, ಧಮ್ಮೋ, ಏವಂ ಕರೀಯತೀತಿ ಕಮ್ಮಂ। **ವರ** ವರಣೇ, ವಮ್ಮಂ।

ಸಂಸ ಪಸಂಸನೇ **ಪಪುಬ್ಬೋ**, ಪಿಯಇಚ್ಚುಪಪದಂ, ಪಿಯಂ ಪಸಂಸಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಪಿಯಂ ಪಸಂಸನಸೀಲೋ, ಪಿಯಂ ಪಸಂಸನಧಮ್ಮೋ, ಪಿಯಂ ಪಸಂಸನೇ ಸಾಧುಕಾರೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ -

೫೯೦. ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸು ಣೀತ್ವಾವೀ ಚ।

ಸೀಲಂ ಪಕತಿ, ತಸ್ಸೀಲ ತದ್ಧಮ್ಮ ತಸ್ಸಾಧುಕಾರೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಗಮ್ಯಮಾನೇಸು ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ಣೀ ತು ಆವೀಇಚ್ಚೇತೇ** ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಕತ್ತರಿ **ಣೀ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಂಯೋಗನ್ತತ್ತಾನ ವುದ್ಧಿ। ಸೇಸಂ ನೇಯ್ಯಂ।

ಪಿಯಪಸಂಸೀ ರಾಜಾ। ಅಥ ವಾ ಪಿಯಂ ಪಸಂಸಿ, ಪಸಂಸತಿ, ಪಸಂಸಿಸ್ಸತಿ ವಾ ಸೀಲೇನ ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಸಾಧು ವಾತಿ ಪಿಯಪಸಂಸೀ, ಪಿಯಪಸಂಸಿನೀ, ಪಿಯಪಸಂಸಿ ಕುಲಂ। ಬ್ರಹ್ಮಂ ಚರಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಚರತಿ ಸೀಲೇನ, ಧಮ್ಮೇನ, ಸಾಧು ವಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೀ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ। ಏವಂ ಸಚ್ಚವಾದೀ, ಧಮ್ಮವಾದೀ, ಸೀಘಯಾಯೀ, ಪಾಪಕಾರೀ, ಮಾಲಾಕಾರೀ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚಸದ್ದೇನ ಅತ್ತಮಾನೇಪಿ **ಣೀ,** ಪಣ್ಡಿತಂ ಅತ್ತಾನಂ ಮಞ್ಞತೀತಿ ಪಣ್ಡಿತಮಾನೀ ಬಾಲೋ, ಬಹುಸ್ಸುತಮಾನೀ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವತು ವತ್ತನೇ **ಪಪುಬ್ಬೋ**, ಪಸಯ್ಹ ಪವತ್ತಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಇಮಿನಾ **ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಪಸಯ್ಹಪವತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ **ವಚ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಪಸಯ್ಹ ಪವತ್ತಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಪಸಯ್ಹಪವತ್ತಾ, ಪಸಯ್ಹಪವತ್ತಾರೋ, ಭುಜಾದಿತ್ತಾ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪದ್ವಿತ್ತಾನಿ, ಸೇಸಂ ಕತ್ತುಸಮಂ।

ಭಯಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಭಯಂ ದಸ್ಸನಸೀಲೋ, ಭಯಂ ದಸ್ಸನಧಮ್ಮೋ, ಭಯಂ ದಸ್ಸನೇ ಸಾಧುಕಾರೀತಿ ವಾ ಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ಭಯದಸ್ಸಾವಿನೀ, ಭಯದಸ್ಸಾವಿ ಚಿತ್ತಂ। ಏವಂ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ।

"ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸೂ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೫೯೧. ಸದ್ದ ಕು ಧ ಚ ಲ ಮ ಣ್ಡ ತ್ಥ ರುಚಾದೀಹಿ ಯು।

ಸದ್ದ ಕು ಧ ಚ ಲ ಮಣ್ಡತ್ಥೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ, **ರುಚಾದೀ**ಹಿ ಚ **ಯು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು।

ಘುಸ ಸದ್ದೇ, ಘೋಸಿತುಂ ಸೀಲಂ ಅಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಘೋಸನಸೀಲೋತಿ ವಾ ಅಘೋಸಯಿ, ಘೋಸಯತಿ, ಘೋಸಯಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲೇನ, ಧಮ್ಮೇನ, ಸಾಧು ವಾತಿ ಅತ್ಥೇ ಇಮಿನಾ **ಯು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸ "ಅನಕಾ ಯುಣ್ವೂನ"ನ್ತಿ **ಅನಾ**ದೇಸೋ, "ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ"ತಿ ವುದ್ಧಿ, ಸೋ ಘೋಸನೋ, ಸಾ ಘೋಸನಾ। **ಭಾಸ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಭಾಸಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಭಾಸನಸೀಲೋ, ಭಾಸನಧಮ್ಮೋ, ಭಾಸನೇ ಸಾಧುಕಾರೀತಿ ವಾ ಭಾಸನೋ।

ಕುಧ ಕೋಪೇ, ಕುಜ್ಝಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಕುಜ್ಝನಸೀಲೋತಿ ವಾ ಕೋಧನೋ, ಕೋಧನಾ, ಕೋಧನಂ।

ರುಸ ರೋಸೇ, ರೋಸಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಾ ರೋಸನಸೀಲೋತಿ ವಾ ರೋಸನೋ।

ಚಲ ಕಮ್ಪನೇ, ಚಲಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಚಲತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ಚಲನೋ। **ಕಪಿ**ಚಲನೇ, ಕಮ್ಪಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಅಕಮ್ಪಿ, ಕಮ್ಪತಿ, ಕಮ್ಪಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ಕಮ್ಪನೋ, **ಇ**ಕಾರಾನುಬನ್ಧಿಧಾತುಸರತೋ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ, "ನಿಗ್ಗಹೀತಞ್ಚಾ"ತಿ ವಾ ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। **ಫದಿ** ಕಿಞ್ಚಿಚಲನೇ, ಫನ್ದಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಫನ್ದತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ಫನ್ದನೋ।

ಮಡಿ ಭೂಸಾಯಂ, ಮಣ್ಡಯಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಮಣ್ಡಯತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ಮಣ್ಡನೋ। **ಭೂಸ** ಅಲಙ್ಕಾರೇ, ಭೂಸನಸೀಲೋತಿ ವಾ ಅಭೂಸಯಿ, ಭೂಸಯತಿ, ಭೂಯಯಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ಭೂಸನೋ, ಭೂಸನಾ, ಭೂಸನಂ।

ರುಚ ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಅರುಚ್ಚಿ, ರುಚ್ಚತಿ, ರುಚ್ಚಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ರೋಚನೋ। **ಜುತ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಅಜೋತಿ, ಜೋತತಿ, ಜೋತಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ಜೋತನೋ। **ವಡ್ಢ** ವಡ್ಢನೇ, ವಡ್ಢಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ವಡ್ಢನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೫೯೧. ಪಾರಾದಿಗಮಿಮ್ಹಾ ರೂ।

ಪಾರಾದಿಉಪಪದೇಹಿ ಪರಸ್ಮಾ **ಗಮಿ**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಧಾತುಮ್ಹಾ ಪರೋ **ರೂ**ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ** ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಕತ್ತರಿಯೇವ। ಪಾರೋ ಆದಿ ಯೇಸಂ ತೇ ಪಾರಾದಯೋ, ಪಾರಾದೀಹಿ ಗಮಿ **ಪಾರಾದಿಗಮಿ**। **ರಾದಿಲೋಪೋ**, ಭವಪಾರಂ ಗನ್ತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಭವಪಾರಂ ಗಮನಸೀಲೋ, ಭವಪಾರಂ ಗಮನಧಮ್ಮೋ, ಭವಪಾರಂ ಗಮನೇ ಸಾಧುಕಾರೀತಿ ವಾ ಭವಪಾರಗೂ, ಭವಪಾರಗುನೋ। ಅನ್ತಂ ಗಮನಸೀಲೋ ಅನ್ತಗೂ। ಏವಂ ವೇದಗೂ, ಅದ್ಧಗೂ।

“ರೂ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೯೨. ಭಿಕ್ಖಾದಿತೋ ಚ।

ಭಿಕ್ಖಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ರೂ**ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ** ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು। **ಭಿಕ್ಖ** ಯಾಚನೇ, ಭಿಕ್ಖಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಅಭಿಕ್ಖಿ, ಭಿಕ್ಖತಿ, ಭಿಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ ವಾ ಭಿಕ್ಖನಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ ಭಿಕ್ಖನೇ ಸಾಧುಕಾರೀತಿ ವಾ ಭಿಕ್ಖು, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ರಸ್ಸತ್ತಂ। **ಇಕ್ಖ** ದಸ್ಸನಙ್ಕೇಸು, ಸಂಸಾರೇ ಭಯಂ ಇಕ್ಖತೀತಿಪಿ ಭಿಕ್ಖು, ವಿಜಾನಿತುಂ ಸೀಲಂ ಯಸ್ಸ, ವಿಜಾನನಸೀಲೋತಿ ವಾ ವಿಞ್ಞೂ, ಸಬ್ಬಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ। ಏವಂ ಮತ್ತಞ್ಞೂ, ಧಮ್ಮಞ್ಞೂ, ಅತ್ಥಞ್ಞೂ, ಕಾಲಞ್ಞೂ, ಕತಞ್ಞೂ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

೫೯೪. ಹನತ್ಯಾದೀನಂ ಣುಕೋ।

ಹನತ್ಯಾದೀನಂ ಧಾತೂನಮನ್ತೇ **ಣುಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ** ತಸ್ಸೀಲಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಕತ್ತರಿ, ಅನ್ತಾಪೇಕ್ಖಾಯಂ ಛಟ್ಠೀ, ಣಕಾರೋ ವುದ್ಧತ್ಥೋ। ಆಹನನಸೀಲೋ ಆಘಾತುಕೋ, ಘಾತಾದೇಸೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಕರಣಸೀಲೋ ಕಾರುಕೋ ಸಿಪ್ಪಿ। **ಭೀ** ಭಯೇ, ಭಾಯನಸೀಲೋ ಭೀರುಕೋ, **ರ**ಕಾರಾಗಮೋ। **ಅವ** ರಕ್ಖಣೇ, ಆವುಕೋ ಪಿತಾ।

೫೯೫. ಸಂಹನಞ್ಞಾಯ ವಾ ರೋ ಘೋ।

ಸಂಪುಬ್ಬಾಯ **ಹನ**ಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ, ಅಞ್ಞಾಯ ಚ ಧಾತುಯಾ ಪರೋ **ರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋತಿ**, **ಹನಸ್ಸ ಘೋ** ಚ। **ವಾ**ಗ್ಗಹಣಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥಂ, ವಿಕಪ್ಪನತ್ಥಂ ವಾ, ತೇನ ಸಙ್ಘಾತೋತಿಪಿ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತಿ।

> ಹನಸ್ಸೇವಾಯಂ ಘೋ ಹೋತಿ, ಅಭಿಧಾನಾನುರೂಪತೋ।
> ಅಸಂಪುಬ್ಬಾ ಚ ರೋ ತೇನ, ಪಟಿಘೋತಿಪಿ ಸಿಜ್ಝತಿ॥

ಹನ ಹಿಂಸಾಗತೀಸು **ಸಂ** ಪುಬ್ಬೋ, ಸಂಹನತಿ ಸಮಗ್ಗಂ ಕಮ್ಮಂ ಸಮುಪಗಚ್ಛತಿ, ಸಮ್ಮದೇವ ಕಿಲೇಸದರಥೇ ಹನತೀತಿ ವಾ ಸಙ್ಘೋ, **ರಾದಿಲೋಪೋ** , ಸಮನ್ತತೋ ನಗರಸ್ಸ ಬಾಹಿಯೇ ಖಞ್ಞತೀತಿ ಪರಿಖಾ, ಇತ್ಥಿಯಂ **ಆ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಅನ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ ಅನ್ತಕೋ ಮಚ್ಚು।

“ಭಾವಕಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೯೬. ನನ್ದಾದೀಹಿ ಯು।

ನನ್ದಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರೋ **ಯುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ** ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು। "ಅನಕಾ ಯುಣ್ವೂನ"ನ್ತಿ **ಯುಪ್ಪಚ್ಚ**ಯಸ್ಸ **ಅನಾ**ದೇಸೋ, **ನನ್ದ** ಸಮಿದ್ಧಿಮ್ಹಿ, **ನನ್ದ** ನನ್ದನೇ ವಾ। **ಭಾವೇ** - ನನ್ದೀಯತೇ ನನ್ದನಂ। **ಕಮ್ಮೇ** - ಅನನ್ದೀಯಿತ್ಥ, ನನ್ದೀಯತಿ, ನನ್ದೀಯಿಸ್ಸತಿ, ನನ್ದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ವಾ ನನ್ದನಂ ವನಂ, ಗಯ್ಹತಿ, ಗಹಣೀಯಂ ವಾ ಗಹಣಂ, ಗಣ್ಹನಂ ವಾ, ಚರಿತಬ್ಬಂ ಚರಣಂ, ಭೂಯತೇ ಭವನಂ, ಹೂಯತೇ ಹವನಂ। ರುನ್ಧಿತಬ್ಬಂ ರುನ್ಧನಂ, ರೋಧನಂ ವಾ, ಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಂ ಭುಞ್ಜನಂ, ಭೋಜನಂ ವಾ। ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಬುಜ್ಝನಂ, ಬೋಧನಂ ವಾ। ಸೂಯತಿ, ಸುತಿ ವಾ ಸವಣಂ, ಪಾಪೀಯತೀತಿ ಪಾಪುಣನಂ, ಪಾಪನಂ ವಾ, ಪಾಲೀಯತೀತಿ ಪಾಲನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಯೂ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೫೯೭. ಕತ್ತುಕರಣಪದೇಸೇಸು ಚ।

ಕತ್ತುಕರಣಪದೇಸಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು ಚ ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ಯುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ**। ಏತ್ಥ ಚ **ಪದೇಸೋತಿ** ಅಧಿಕರಣಕಾರಕಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕತ್ತರಿ** ತಾವ - ರಜಂ ಹರತೀತಿ ರಜೋಹರಣಂ ತೋಯಂ। ಆರಮಣಂ ವಿಜಾನಾತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಜಾನನಂ ವಾ, **ಆನನಜಾ**ದೇಸಾ। **ಘಾ** ಗನ್ಧೋಪಾದಾನೇ, ಘಾಯತೀತಿ ಘಾನಂ, **ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಝಾಯತೀತಿ ಝಾನಂ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಆತ್ತಂ**।

ಕರಣೇ – ಕರ ಕರಣೇ, ಕರೋತಿ ತೇನಾತಿ ಕರಣಂ, ಯಥಾಸರೂಪಂ ಸದ್ದಾ ಬ್ಯಾಕರೀಯನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ ಬ್ಯಾಕರಣಂ। **ಪೂರ** ಪೂರಣೇ, ಪೂರಯತಿ ತೇನಾತಿ ಪೂರಣಂ। ದೀಯತಿ ಅನೇನಾತಿ ದಾನಂ, ಪಮೀಯತಿ ಅನೇನಾತಿ ಪಮಾನಂ, ವುಚ್ಚತಿ ಅನೇನಾತಿ ವಚನಂ, ಪನುದತಿ, ಪನುಜ್ಜತೇ ಅನೇನಾತಿ ವಾ ಪನೂದನೋ। **ಸೂದ** ಪಗ್ಘರಣೇ, ಸೂದತಿ, ಸುಜ್ಜತೇ ಅನೇನಾತಿ ವಾ ಸೂದನೋ, ಸುಣಾತಿ, ಸೂಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ ಸವಣಂ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಲುನಾತಿ, ಲೂಯತಿ ಅನೇನಾತಿ ವಾ ಲವನಂ, ಲವಣಂ, ಲೋಣಂ ವಾ। ನಯತಿ, ನೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ವಾ ನಯನಂ। **ಪೂ** ಪವನೇ, ಪುನಾತಿ, ಪೂಯತೇ ಅನೇನಾತಿ ವಾ ಪವನೋ, ಸಮೇತಿ, ಸಮೀಯತಿ ವಾ ಪಾಪಂ ಅನೇನಾತಿ ಸಮಣೋ, ಸಮಣಂ ವಾ। ತಥಾ ಭಾವೇತಿ, ಭಾವೀಯತಿ ಏಕಾಯಾತಿ ವಾ ಭಾವನಾ। ಏವಂ ಪಾಚನಂ, ಪಾಚಾಪನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಅಧಿಕರಣೇ – ಠಾ ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ, ತಿಟ್ಠತಿ ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಠಾನಂ। ಏವಂ ಸಯನಂ, ಸೇನಂ ವಾ, ಆಸನಂ, ಅಧಿಕರೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಧಿಕರಣಂ।

ಚಸದ್ದೇನ **ಸಮ್ಪದಾನಾಪಾದಾನೇ**ಸುಪಿ - ಸಮ್ಮಾ ಪಕಾರೇನ ದದಾತಿ ಅಸ್ಸಾತಿ ಸಮ್ಪದಾನಂ, ಅಪೇಚ್ಚ ಏತಸ್ಮಾ ಆದದಾತೀತಿ ಅಪಾದಾನಂ।

೫೯೮. ಸಞ್ಞಾಯಂ ದಾಧಾತೋ ಇ।

ಸಞ್ಞಾಯಂ ಗಮ್ಯಮಾನಾಯಂ **ದಾಧಾ**ಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಇಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ**, ಭಾವಕಮ್ಮಾದಿಅಧಿಕಾರೇವಾಯಂ, ಸರಲೋಪಾದಿ। **ದಾ** ದಾನೇ **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ, ಆದೀಯತೀತಿಆದಿ। ಏವಂ ಉಪಾದಿ। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ , ಉದಕಂ ದಧಾತೀತಿ ಉದಧಿ, **ತೇಸು ವುದ್ಧಿಲೋಪಾ**ದಿನಾ ಸಞ್ಞಾಯಂ **ಉದಕ**ಸ್ಸ **ಉದಾ**ದೇಸೋ। ಜಲಂ ಧೀಯತೇ ಅಸ್ಮಿನ್ತಿ ಜಲಧಿ, ವಾಲಾನಿ ದಧಾತಿ ತಸ್ಮಿನ್ತಿ ವಾಲಧಿ, ಸನ್ಧೀಯತಿ, ಸನ್ದಧಾತೀತಿ ವಾ ಸನ್ಧಿ, ನಿಧೀಯತೀತಿ ನಿಧಿ। ಏವಂ ವಿಧೀಯತಿ, ವಿದಧಾತಿ, ವಿಧಾನಂ ವಾ ವಿಧಿ, ಸಮ್ಮಾ, ಸಮಂ ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಆದಧಾತೀತಿ ಸಮಾಧಿ।

೫೯೯. ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ।

ಇತ್ಥಿಯಂ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾಯಂ ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ಅಕಾರತಿಯು**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ ಭಾವಕಮ್ಮಾದೀಸು। **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** ತಾವ **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಜೀರತಿ, ಜೀರಣನ್ತಿ ವಾ ಜರಾ, "ಇತ್ಥಿಯಮತೋ ಆಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ **ಆಪಚ್ಚಯೋ**, ಪಟಿಸಮ್ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಪಟಿಪದಾ। ಏವಂ ಸಮ್ಪದಾ, ಆಪದಾ। ಉಪಾದೀಯತೀತಿ ಉಪಾದಾ। ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ ಸಞ್ಞಾ, ಪಜಾನಾತೀತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಉಪೇಕ್ಖತೀತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ। ಚಿನ್ತನಂ ಚಿನ್ತಾ। ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾ। **ಸಿಕ್ಖ** ವಿಜ್ಜೋಪಾದಾನೇ, ಸಿಕ್ಖನಂ, ಸಿಕ್ಖೀಯತೀತಿ ವಾ ಸಿಕ್ಖಾ। ಏವಂ ಭಿಕ್ಖಾ। **ಝೇ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಪರಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಭಿಮುಖಂ ಝಾಯತೀತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಹಿತೇಸಿತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಝಾಯತೀತಿ ಉಪಜ್ಝಾ, ಉಪಜ್ಝಾಯೋ, ಸಮ್ಮಾ ಝಾಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಜ್ಝಾ।

ಇಸು ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಏಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, "ಇಸು ಯಮೂನಮನ್ತೋ ಚ್ಛೋ ವಾ"ತಿ **ಚ್ಛಾದೇಸೋ**, ಇಚ್ಛಾ। **ಪುಚ್ಛ** ಪುಚ್ಛನೇ, ಪುಚ್ಛನಂ ಪುಚ್ಛಾ, ತಿಕಿಚ್ಛನಂ ತಿಕಿಚ್ಛಾ, ಘಸಿತುಮಿಚ್ಛಾ ಜಿಘಚ್ಛಾ, ತಿತಿಕ್ಖಾ, ಬುಭುಕ್ಖಾ, ಪಾತುಮಿಚ್ಛಾ ಪಿಪಾಸಾ, ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ **ವಾಧಿಕಾರತೋ ವಾದೇಸಾಭಾವೋ**। ಬ್ಯಾಪಿತುಮಿಚ್ಛಾ ವಿಚ್ಛಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಸಮ್ಭವನಂ ಸಮ್ಭೂತಿ। **ವಾಧಿಕಾರತೋ ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯಮ್ಹಿ** ನ ವುದ್ಧಿ, ಸವಣಂ ಸುತಿ, ನಯನಂ, ನೀಯತಿ **ಏತಾಯಾತಿ** ವಾ ನೀತಿ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಮಞ್ಞತೀತಿ ಮತಿ।

"ತೇ, ನೋ, ತಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೦೦. ಗಮಖನಹನರಮಾದೀನಮನ್ತೋ।

ಗಮ ಖನ ಹನ ರಮಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ **ಮಕಾರನಕಾರನ್ತಾನಂ** ಧಾತೂನಂ ಅನ್ತೋ ಬ್ಯಞ್ಜನೋ **ನೋ ಹೋತಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯೇ**, **ತಿಮ್ಹಿ** ಚಾತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ಗಮನಂ, ಗನ್ತಬ್ಬಾತಿ ವಾ ಗತಿ, ಉಪಹನನಂ ಉಪಹತಿ, ರಮನ್ತಿ ತಾಯ, ರಮಣಂ ವಾ ರತಿ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ತನನಂ ತತಿ। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ನಿಯಮನಂ ನಿಯತಿ। "ರಮತೋ, ರಮತೀ"ತಿಆದೀಸು ಪನ ಅಕಾರಬ್ಯವಹಿತತ್ತಾ ನ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ಭುಞ್ಜನಂ ಭುತ್ತಿ, ಯುಞ್ಜನಂ ಯುತ್ತಿ, "ಭುಜಾದೀನಮನ್ತೋ ನೋ ದ್ವಿ ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ, ಸಮಾಪಜ್ಜತೇತಿ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಸಮ್ಪತ್ತಿ, "ಗುಪಾದೀನಞ್ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪದ್ವಿತ್ತಾನಿ। "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಹಾದಿತೋ ತಿಸ್ಸ ನಿ ಹೋತಿ**। ಹಾನಿ, ಜಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಯುಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಚಿತ ಸಞ್ಚೇತನೇ, ಚೇತಯತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಯುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, **ಅನಾದೇಸವುದ್ಧೀ**, **ಆಪಚ್ಚಯೋ**, ಚೇತನಾ। **ವಿದ** ಅನುಭವನೇ , ವೇದಯತೀತಿ ವೇದನಾ। **ದಿಸೀ** ಉಚ್ಚಾರಣೇ, ದೇಸೀಯತೀತಿ ದೇಸನಾ, ಭಾವೀಯತೀತಿ ಭಾವನಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಇತ್ಥಿಯಂ, ವಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೦೧. ಕರತೋ ರಿರಿಯ।

ಕರಧಾತುತೋ ಇತ್ಥಿಯಮನಿತ್ಥಿಯಂ ವಾ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾಯಂ **ರಿರಿಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ರಾದಿಲೋಪೋ**। ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಕಿರಿಯಾ। ಕರಣೀಯಂ ಕಿರಿಯಂ।

"ಕತ್ತರೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೦೨. ಜಿತೋ ಇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಜಿಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರೋ **ಇನಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ** ಸಬ್ಬಕಾಲೇ ಕತ್ತರಿ। **ಜಿ** ಜಯೇ, ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಜಿನಿ, ಜಿನಾತಿ, ಜಿನಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಜಿನೋ।

“ಇನಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೦೩. ಸುಪತೋ ಚ।

ಸುಪಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಚ ಪರೋ **ಇನಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ**। **ಸುಪ** ಸಯೇ, ಸುಪತಿ, ಸುಪನನ್ತಿ ವಾ ಸುಪಿನೋ, ಸುಪಿನಂ।

ಸೀ ಸಯೇ, “ಈಸಂ”ಇತಿ ಉಪಪದಂ, ಈಸಂ ಸೀಯತಿ ಭವತಾತಿ ಅತ್ಥೇ –

೬೦೪. ಈಸಂದುಸೂಹಿ ಖ।

ಈಸಂದುಸುಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಉಪಪದೇಹಿ ಪರೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಖ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಸೋ ಚ –

೬೦೫. ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಕಿಚ್ಚಕ್ತಕ್ಖತ್ಥಾ।

ಭಾವಕಮ್ಮಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು **ಕಿಚ್ಚಕ್ತಕ್ಖತ್ಥ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ನಿಯಮತೋ ಭಾವಕಮ್ಮೇಸ್ವೇವ ಹೋತಿ। “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿ **ಖ**ಕಾರಾನುಬನ್ಧಸ್ಸ ಲೋಪೋ, ವುದ್ಧಿ, **ಅಯಾ**ದೇಸದ್ವಿತ್ತಾನಿ, ಈಸಸ್ಸಯೋ ಭವತಾ, ದುಕ್ಖೇನ ಸೀಯತಿ ದುಸ್ಸಯೋ, ಸುಖೇನ ಸೀಯತಿ ಸುಸ್ಸಯೋ।

ಕಮ್ಮೇ – ಈಸಂ ಕರೀಯತೀತಿ ಈಸಕ್ಕರಂ ಕಮ್ಮಂ ಭವತಾ। ಏವಂ ದುಕ್ಖೇನ ಕರೀಯತೀತಿ ದುಕ್ಕರಂ ಹಿತಂ ಭವತಾ, ಸುಕರಂ ಪಾಪಂ ಬಾಲೇನ, ದುಕ್ಖೇನ ಭರೀಯತೀತಿ ದುಬ್ಭರೋ ಮಹಿಚ್ಛೋ। ಸುಖೇನ ಭರೀಯತೀತಿ ಸುಭರೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ। ದುಕ್ಖೇನ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ದುರಕ್ಖಂ ಚಿತ್ತಂ। ದುಕ್ಖೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬೋತಿ ದುದ್ದಸೋ ಧಮ್ಮೋ। ಸುಖೇನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸುದಸ್ಸಂ ಪರವಜ್ಜಂ। ದುಕ್ಖೇನ ಅನುಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬೋತಿ ದುರನುಬೋಧೋ ಧಮ್ಮೋ। ಸುಖೇನ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಸುಬೋಧಮಿಚ್ಚಾದಿ।

ಬುಧ ಅವಗಮನೇ, ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖತಾಸಙ್ಖತಸಮ್ಮುತಿಭೇದೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಬುಜ್ಝಿ, ಬುಜ್ಝತಿ, ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ –

“ತ”ಇತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೦೬. ಬುಧಗಮಾದಿತ್ಥೇ ಕತ್ತರಿ।

ಬುಧಗಮುಇಚ್ಚೇಗಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ತದತ್ಥೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ ಕತ್ತರಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲೇ।

“ತಸ್ಸಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೦೭. ಧಢಭಹೇಹಿ ಧ ಢಾ ಚ।

ಧಢನ್ತ ಭಹನ್ತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತಕಾರಸ್ಸ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಧಕಾರಢಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ **ಧಭತೋ ತಕಾರಸ್ಸ ಧಕಾರೋ**, "ಹಚತುತ್ಥಾನ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಹಕಾರಗ್ಗಹಣತೋ ಹಕಾರತೋ**ಪಿ ಕ್ವಚಿ **ಧತ್ತಂ**, ಅಬ್ಯವಧಾನೇ ಚಾಯಂ, ತೇನ "ರುನ್ಧತಿ, ಆರಾಧಿತೋ, ವಡ್ಢಿತೋ, ಲಭಿತ್ವಾ, ಗಹಿತೋ"ತಿಆದೀಸು ಪಚ್ಚಯಾಗಮಬ್ಯವಹಿತತ್ತಾ **ನ** ಭವತಿ।

೬೦೮. ಹಚತುತ್ಥಾನಮನ್ತಾನಂ ದೋ ಧೇ।

ಹಕಾರವಗ್ಗ**ಚತುತ್ಥಾನಂ** ಧಾತ್ವ**ನ್ತ**ಭೂತಾನಂ **ದಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ಧಕಾರೇ** ಪರೇ। ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ। ಸರಣಂ ಅಗಚ್ಛಿ, ಗಚ್ಛತಿ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಸರಣಙ್ಗತೋ ಉಪಾಸಕೋ, "ಗಮಖನಹನರಮಾದೀನಮನ್ತೋ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ಏವಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಞಾತೋ। **ಇ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಉಪೇತೀತಿ ಉಪೇತೋ। **ಚಿನ್ತ** ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ಚಿತ್ತಂ, "ಗುಪಾದೀನಞ್ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪದ್ವಿತ್ತಾನಿ। **ಸನ್ಜ** ಸಙ್ಗೇ, ರೂಪಾದೀಸು ಅಸಜ್ಜಿ, ಸಜ್ಜತಿ, ಸಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಸತ್ತೋ, "ಭುಜಾದೀನಮನ್ತೋ ನೋ ದ್ವಿ ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ।

"ಸಞ್ಞಾಯ"ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೦೯. ತಿಕಿಚ್ಚಾಸಿಟ್ಠೇ।

ಸಞ್ಞಾಯಮಭಿಧೇಯ್ಯಾಯಂ ಆಸಿಟ್ಠೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ ಧಾತೂಹಿ **ತಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ಕಿತ**ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಜಿನೋ ಏನಂ ಬುಜ್ಝತೂತಿ ಜಿನಬುದ್ಧಿ, **ಧಕಾರದಕಾರಾದೇಸಾ**, ಧನಮಸ್ಸ ಭವತೂತಿ ಧನಭೂತಿ।

ಕಿತಪಚ್ಚಯೇ ಭವತೂತಿ ಭೂತೋ, ಧಮ್ಮೋ ಏನಂ ದದಾತೂತಿ ಧಮ್ಮದಿನ್ನೋ, "ಭಿದಾದಿತೋ ಇನ್ನ ಅನ್ನ ಈಣಾ ವಾ"ತಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಇನ್ನಾ**ದೇಸೋ। ವಡ್ಢತೂತಿ ವಡ್ಢಮಾನೋ, "ಭೂವಾದಿತೋ ಅ"ಇತಿ **ಮಾನನ್ತೇಸು ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ನನ್ದತೂತಿ ನನ್ದಕೋ, ಜೀವತೂತಿ ಜೀವಕೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೧೦. ಆಗಮಾ ತುಕೋ।

ಆಪುಬ್ಬಾ **ಗಮಿತೋ ತುಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಕಿತಕತ್ತಾ ಕತ್ತರಿ। ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಗನ್ತುಕೋ।

"ಗಮಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೧೧. ಭಬ್ಬೇ ಇಕ।

ಗಮಿತೋ ಇಕಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಭಬ್ಬತ್ಥೇ। ಗನ್ತುಂ ಭಬ್ಬೋತಿ ಗಮಿಕೋ ಭಿಕ್ಖು।

ತೇಕಾಲಿಕಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯೋ।

ಅತೀತಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

೬೧೨. ಅತೀತೇ ತ ತವನ್ತು ತಾವೀ।

ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ತ ತವನ್ತು ತಾವೀ** ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಏತೇ ಏವ ಪರಸಮಞ್ಞಾಯ **ನಿಟ್ಠ**ಸಞ್ಞಕಾಪಿ, ತೇ ಚ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞತ್ತಾ ಕತ್ತರಿ ಭವನ್ತಿ। ಅಭವೀತಿ ಭೂತೋ, ಭೂತಾ, ಭೂತಂ, "ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ"ತಿ

ಏತ್ಥಾನುವತ್ತಿತವಾಗ್ಗಹಣೇನ **ತ ತವನ್ತುತಾವೀ**ಸು ವುದ್ಧಿ ನ ಹೋತಿ। **ಹು** ದಾನಾದನಹಬ್ಯಪ್ಪದಾನೇಸು, ಅಹವೀತಿ ಹುತೋ ಅಗ್ಗಿಂ।

ತವನ್ತುಪ್ಪಚ್ಚಯೇ - "ಆ ಸಿಮ್ಹೀ"ತಿ **ಆ**ಕಾರೋ, ಅಗ್ಗಿಂ ಹುತವಾ, ಹುತವನ್ತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ ಗುಣವನ್ತುಸಮಂ। **ತಾವೀಮ್ಹಿ** - ಅಗ್ಗಿಂ ಹುತಾವೀ, ಅಗ್ಗಿಂ ಹುತಾವಿನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ ದಣ್ಡೀಸಮಂ। ಇತ್ಥಿಯಂ **ಇನೀ**ಪಚ್ಚಯೋ - ಹುತಾವಿನೀ, ನಪುಂಸಕೇ - ರಸ್ಸತ್ತಂ ಹುತಾವಿ।

ವಸ ನಿವಾಸೇ, ವಸ್ಸಂ ಅವಸೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಸ**ಕಾರನ್ತತ್ತಾ "ಸಾದಿಸನ್ತ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಠಾ**ದೇಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

"ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, "ಸಾದೀ"ತಿ ಚ।

೬೧೩. ವಸತೋ ಉತ್ಥ।

ವಸಇಚ್ಚೇತಸ್ಮಾ ಧಾತುಮ್ಹಾ ಪರಸ್ಸ **ತ**ಕಾರಸ್ಸ ಸಹಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನ **ಉತ್ಥಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ। ವಸ್ಸಂ ವುತ್ಥೋ, ವುತ್ಥಾ ಸಾ, "ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿಸುತ್ತೇ **ತು**ಗ್ಗಹಣತೋ ಪುಬ್ಬಲೋಪಾಭಾವೇ "ಅಧಿವತ್ಥಾ ದೇವತಾ, ವತ್ಥಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪರಲೋಪೋ।

"ವಸಸ್ಸಾ"ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮೇನ ವತ್ತತೇ।

೬೧೪. ವಸ್ಸ ವಾ ವು।

ವಸಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ವ**ಕಾರಸ್ಸ **ತ**ಕಾರೇ ಪರೇ **ಉ**ಕಾರೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ **ವ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ ವಾ ಹೋತಿ। ನಿಟ್ಠತಕಾರೇ ಏವಾಯಂ। ಅಥ ವಾ "ವೂ"ತಿ ಏತ್ಥ **ವ**ಕಾರೋ ಸನ್ಧಿಜೋ, ತನ್ತಞಾಯೇನ ದುತಿಯಞ್ಚೇತ್ಥ **ವಾ**ಗ್ಗಹಣಮಿಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ತೇನ **ಅ**ಕಾರಸ್ಸಪಿ **ಉ**ಕಾರೋ ಸಿದ್ಧೋ ಭವತಿ, ಉಸಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ವುಸಿತೋ, ತಥಾ ವುಸಿತವಾ, ವುಸಿತಾವೀ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮೇನ ಬ್ಯವಹಿತತ್ತಾ ಉತ್ಥಾದೇಸೋ ನ ಭವತಿ।

ಭುಜ ಪಾಲನಬ್ಯವಹರಣೇಸು, ಓದನಂ ಅಭುಞ್ಜೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ತತವನ್ತುತಾವೀ,** "ಭುಜಾದೀನಮನ್ತೋ ನೋ ದ್ವಿ ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, **ತ**ಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಭುತ್ತೋ, ಭುತ್ತವಾ, ಭುತ್ತಾವೀ। ತಥಾ **ರಞ್ಜ** ರಾಗೇ, ಅರಞ್ಜೀತಿ ರತ್ತೋ, ರತ್ತಾ, ರತ್ತಂ। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, ಅಯುಞ್ಜೀತಿ ಯುತ್ತೋ, ಯುತ್ತಾ, ಯುತ್ತಂ। **ವಿಚ** ವಿವೇಚನೇ **ವಿ**ಪುಬ್ಬೋ, ವಿವಿಚ್ಚೀತಿ ವಿವಿತ್ತೋ, ವಿವಿತ್ತಾ, ವಿವಿತ್ತಂ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ಅಮುಚ್ಚೀತಿ ಬನ್ಧನಾ ಮುತ್ತೋ। ತಥಾ **ತಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇಪಿ ಇಮಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪದ್ವಿತ್ತಾನಿ, ಆಸಜ್ಜನಂ ಆಸತ್ತಿ, ವಿಮುಚ್ಚನಂ, ವಿಮುಚ್ಚತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ವಿಮುತ್ತಿ।

ಕುಧ ಕೋಪೇ, ಅಕುಜ್ಝೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ತಸ್ಸ "ಧಢಭಹೇಹಿ ಧಢಾ ಚಾ"ತಿ **ಧ**ತ್ತಂ, "ಹಚತುತ್ಥಾನಮನ್ತಾನಂ ದೋಧೇ"ತಿ **ಧ**ಕಾರಸ್ಸ **ದ**ಕಾರೋ, ಕುದ್ಧೋ। **ಯುಧ** ಸಮ್ಪಹಾರೇ, ಅಯುಜ್ಝೀತಿ ಯುದ್ಧೋ, ಯುದ್ಧಂ। **ಸಿಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಅಸಿಜ್ಝೀತಿ ಸಿದ್ಧೋ। **ಆ**ಪುಬ್ಬೋ **ರಭ** ರಾಭಸ್ಸೇ, ಆರಭೀತಿ ಆರದ್ಧೋ ಗನ್ತುಂ। **ನಹ** ಬನ್ಧನೇ **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ, ಸನ್ನಯ್ಹೀತಿ ಸನ್ನದ್ಧೋ, "ಧಢಭಹೇಹಿ ಧಢಾ ಚಾ"ತಿ **ನಹಾ**ದಿತೋ **ತ**ಕಾರಸ್ಸ **ಧ**ಕಾರೋ।

ವಡ್ಢ ವಡ್ಢನೇ, ಅವಡ್ಢೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ತ**ಸ್ಸ **ಢ**ತ್ತಂ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತ್ವಾಕಾರಸ್ಸುತ್ತಂ, ಡಲೋಪೋ ಚ।

"ಹಚತುತ್ಥಾನಮನ್ತಾನ"ನ್ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೧೫. ಡೋ ಢಕಾರೇ।

ಹಚತುತ್ಥಾನಂ ಧಾತ್ವನ್ತಾನಂ ಡಕಾರಾದೇಸೋ **ಹೋತಿ ಧಕಾರೇ** ಪರೇ। ವುಡ್ಢೋ, ವುಡ್ಢಾ, "ಬೋ ವಸ್ಸಾ"ತಿ ಬತ್ತೇ ಬುಡ್ಢೋ। **ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** - ಬುಜ್ಝನಂ, ಬುಜ್ಝತಿ ವಾ ಏತಾಯಾತಿ ಬುದ್ಧಿ। ಏವಂ ಸಿದ್ಧಿ, ವಡ್ಢಿ। **ತಬ್ಬಪ್ಪಚ್ಚಯೇ** - ಬೋದ್ಧಬ್ಬಮಿಚ್ಚಾದಿ।

"ಅನ್ತೋ, ನೋ"ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೬೧೬. ತರಾದೀಹಿ ಇಣ್ಣೋ।

ತರಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಇಣ್ಣಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ, ಧಾತ್ವನ್ತೋ ಚ **ನೋ** ಹೋತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ। **ತರ** ತರಣೇ, ಸಂಸಾರಣ್ಣವಂ ಅತರೀತಿ ತಿಣ್ಣೋ ತಾರೇಯ್ಯಂ। ಏವಂ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ, ತಿಣ್ಣಂ ವಾ। **ಪೂರ** ಪೂರಣೇ, ಸಂಪೂರೀತಿ ಸಂಪುಣ್ಣೋ, "ಸರಲೋಪೋ"ತಿಆದಿಸುತ್ತೇ **ತು**ಗ್ಗಹಣತೋ ಪುಬ್ಬಲೋಪಾಭಾವೇ **ಉ**ವಣ್ಣತೋ ಪರಸ್ಸ "ವಾ ಪರೋ ಅಸರೂಪಾ"ತಿ ಲೋಪೋ, ಸಂಯೋಗೇ ರಸ್ಸತ್ತಂ। **ತುರ** ವೇಗೇ, ಅತುರೀತಿ ತುಣ್ಣಂ , ತುರಿತಂ ವಾ। **ಜರ** ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಪರಿಜೀರೀತಿ ಪರಿಜಿಣ್ಣೋ। **ಕಿರ** ವಿಕಿರಣೇ, ಆಕಿರೀತಿ ಆಕಿಣ್ಣೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೧೭. ಸುಸ ಪಚ ಸಕತೋ ಕ್ಖಕ್ಕಾ ಚ।

ಸುಸ ಪಚ ಸಕಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಕ್ಖಕ್ಕಾ**ದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅನ್ತೋ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನೋ **ನೋ** ಹೋತಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಮುಚಾ**ದಿತೋ **ಕ್ಕಾ**ದೇಸೋ। **ಸುಸ** ಸೋಸನೇ, ಅಸುಸ್ಸೀತಿ ಸುಕ್ಖೋ ರುಕ್ಖೋ। ಅಪಚ್ಚೀತಿ ಪಕ್ಕಂ ಫಲಂ। **ಸಕ** ಸಾಮತ್ಥೇ, ಅಸಕ್ಖೀತಿ ಸಕ್ಕೋ ಅಸ್ಸ, ಓಮುಚ್ಚೀತಿ ಓಮುಕ್ಕಾ ಉಪಾಹನಾ। "ಪಚಿತುಂ, ಪಚಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ ನ ಭವತಿ, ಇಕಾರೇನ ಬ್ಯವಹಿತತ್ತಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಬ್ಯವಧಾನೇ ನ ಭವತಿ।

ಸೀಹಗತಿಯಾ **ತಿ**ಗ್ಗಹಣಮನುವತ್ತತೇ।

೬೧೮. ಪಕ್ಕಮಾದೀಹಿ ನ್ತೋ ಚ।

ಪಕ್ಕಮಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ **ಮ**ಕಾರನ್ತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ನ್ತಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ, ಧಾತ್ವನ್ತೋ ಚ **ನೋ** ಹೋತಿ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ತಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ನ್ತಿ** ಚ ಹೋತಿ। **ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ, ಪಕ್ಕಮೀತಿ ಪಕ್ಕನ್ತೋ। ಏವಂ ಸಙ್ಕನ್ತೋ, ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, "ದೋ ಧಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಕ**ಸ್ಸ **ಖ**ತ್ತಂ। **ಭಮು** ಅನವಟ್ಠಾನೇ, ವಿಬ್ಭಮೀತಿ ವಿಬ್ಭನ್ತೋ, ಭನ್ತೋ। **ಖಮು** ಸಹನೇ, ಅಕ್ಖಮೀತಿ ಖನ್ತೋ। **ಸಮು** ಉಪಸಮೇ, ಅಸಮೀತಿ ಸನ್ತೋ। **ದಮು** ದಮನೇ, ಅದಮೀತಿ ದನ್ತೋ।

ತಿಮ್ಹಿ - ಸಙ್ಕಮನಂ ಸಙ್ಕನ್ತಿ। ಏವಂ ಓಕ್ಕನ್ತಿ, ವಿಬ್ಭನ್ತಿ, ಖನ್ತಿ, ಸನ್ತಿ ದನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೧೯. ಜನಾದೀನಮಾ ತಿಮ್ಹಿ ಚ।

ಜನಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ ಧಾತೂನಮನ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ **ಆ**ತ್ತಂ ಹೋತಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ, **ತಿಮ್ಹಿ** ಚ। ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಅಞ್ಞತ್ಥಾಪಿ। **ಜನ** ಜನನೇ, ಅಜನೀತಿ ಜಾತೋ, ವಿಜಾಯೀತಿ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾತಾ, ಜನನಂ ಜಾತಿ। **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿಪಿ **ತ**ಕಾರೇ ಪುನ **ತಿ**ಗ್ಗಹಣಕರಣಂ ಪಚ್ಚಯನ್ತರತಕಾರೇ **ಆ**ತ್ತನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ಯಥಾ - ಜನ್ತು। "ಜನಿತ್ವಾ, ಜನಿತು"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ ಇಕಾರೇನ ಬ್ಯವಹಿತತ್ತಾ ನ ಭವತಿ।

"ಆ, ತಿಮ್ಹಿ, ಚಾ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೧೦. ಠಾಪಾನಮಿಈ ಚ।

ಠಾ ಪಾಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ ಅನ್ತಸ್ಸ **ಆ**ಕಾರಸ್ಸ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಇ**ಕಾರ**ಈ**ಕಾರಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ, **ತಿ**ಮ್ಹಿ ಚ। **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಅಞ್ಞತ್ರಾಪಿ ಕ್ವಚಿ। **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಠಿತೋ, ಉಪಟ್ಠಿತೋ ಗರುಂ, ಠಿತವಾ, ಅಧಿಟ್ಠಿತ್ವಾ, ಠಾನಂ ಠಿತಿ। **ಪಾ** ಪಾನೇ, ಅಪಾಯೀತಿ ಪೀತಾ, ಯಾಗುಂ ಪೀತವಾ, ಪಾನಂ ಪೀತಿ, ಪೀತ್ವಾ।

೬೧೧. ಹನ್ತೇಹಿ ಹೋ ಹಸ್ಸ ಲೋ ವಾ ಅದಹನಹಾನಂ।

ಹಕಾರನ್ತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ, **ತಿ**ಸ್ಸ ಚ **ಹ**ಕಾರಾದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ, **ಹ**ಸ್ಸ ಚ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಲ**ಕಾರೋ **ಹೋ**ತಿ ವಾ **ದಹನಹೇ** ವಜ್ಜೇತ್ವಾ, **ಥ**ತ್ತಾಪವಾದೋಯಂ। **ರುಹ** ಜನನೇ, ಅರುಹೀತಿ ಆರುಳ್ಹೋ ರುಕ್ಖಂ। **ಳಳಾ**ನಮವಿಸೇಸೋ, ಆರುಲ್ಹೋ ವಾ, ರುಹನಂ ರುಳ್ಹಿ। **ಗಾಹು** ವಿಲೋಳನೇ, ಅಗಾಹೀತಿ ಗಾಳ್ಹೋ, ಅಜ್ಝೋಗಾಳ್ಹೋ ಮಹಣ್ಣವಂ। **ಬಹ** ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಅಬಹೀತಿ ಬಾಳ್ಹೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ದೀಘೋ। **ಮುಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ, ಅಮುಯ್ಹೀತಿ ಮೂಳ್ಹೋ। **ಗುಹ** ಸಂವರಣೇ, ಅಗುಹೀತಿ ಗೂಳ್ಹಂ। **ವಹ** ಪಾಪುಣನೇ , ಉಪವಹೀತಿ ಉಪವುಳ್ಹೋ, "ವಚ ವಸ ವಹಾದೀನಮುಕಾರೋ ವಸ್ಸಾ"ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಉ**ತ್ತಂ।

ಅದಹನಹಾನನ್ತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ದಡ್ಢೋ, ಸನ್ನದ್ಧೋ। **ವಾ**ತಿ ಕಿಂ? ದುದ್ಧೋ, ಸಿನಿದ್ಧೋ। "ಗಹಿತಂ, ಮಹಿತ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪನ **ಇ**ಕಾರಾಗಮೇನ ಬ್ಯವಹಿತತ್ತಾ ನ ಭವತಿ।

ಧಾತುಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತತೋಪಿ "ಅತೀತೇ ತ ತವನ್ತುತಾವೀ"ತಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಅಬುಭುಕ್ಖೀತಿ ಬುಭುಕ್ಖಿತೋ। ಏವಂ ಜಿಘಚ್ಛಿತೋ, ಪಿಪಾಸಿತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಏವಂ ಕತ್ತರಿ ನಿಟ್ಠನಯೋ।

"ಅತೀತೇ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೧೨. ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ತ।

ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ **ಭಾವಕಮ್ಮ**ಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು।

ಭಾವೇ ತಾವ -

ಗೇ ಸದ್ದೇ, ಗಾಯನಂ, ಅಗಾಯಿತ್ಥಾತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

೬೧೩. ಸಬ್ಬತ್ಥ ಗೇ ಗೀ।

ಗೇಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಗೀ**ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥ, **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯ**ತಿ**ಪಚ್ಚಯೇಸ್ವೇವಾಯಂ। ತಸ್ಸ ಗೀತಂ, ಗಾಯನಂ, ಗಾಯಿತಬ್ಬಾತಿ ವಾ ಗೀತಿ।

ಭಾವೇ – ತಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತಾ ನಪುಂಸಕಾ। **ಕಮ್ಮನಿ** – ತಿಲಿಙ್ಗಾ।

ನತ ಗತ್ತವಿನಾಮೇ, ನಚ್ಚನಂ, ಅನಚ್ಚಿತ್ಥಾತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

೭೨೪. ಪಚ್ಚಯಾ ದನಿಟ್ಠಾ ನಿಪಾತನಾ ಸಿಜ್ಝನ್ತಿ।

ಯೇ ಇಧ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸದ್ದಾ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನ ನಿಟ್ಠಂ ಗತಾ, ತೇ ನಿಪಾತನತೋ ಸಿಜ್ಝನ್ತೀತಿ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ ಸಹ **ತಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಚ್ಚ ಟ್ಟಾ**ದೇಸಾ। ನಚ್ಚಂ, ನಟ್ಟಂ। **ಹಸ** ಹಸನೇ, ಹಸನಂ ಹಸಿತಂ, **ಇಕಾರಾಗಮೋ**। ಗಮನಂ ಗತಂ। ಏವಂ ಠಿತಂ, ಸಯಿತಂ, **ವಾ**ಧಿಕಾರಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ ವುದ್ಧಿ। **ರುದ** ಅಸ್ಸುವಿಮೋಚನೇ, ಅರುಜ್ಝಿತ್ಥಾತಿ ರೋದಿತಂ, ರುಣ್ಣಂ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಮ್ಮನಿ -

ಅಭಿಭೂಯಿತ್ಥಾತಿ ಅಭಿಭೂತೋ ಕೋಧೋ ಭವತಾ, ಅಭಿಭೂತಾ, ಅಭಿಭೂತಂ। **ಭಾಸ** ಬ್ಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಅಭಾಸಿತ್ಥ ತೇನಾತಿ ಭಾಸಿತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಭಾಸಿತಾ ಗಾಥಾ, ಭಾಸಿತಂ ಸುತ್ತಂ। **ದಿಸೀ** ಉಚ್ಚಾರಣೇ, ಚುರಾದಿತ್ತಾ **ಣೇ**। ಅದೇಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ದೇಸಿತೋ ಧಮ್ಮೋ ಭಗವತಾ, ಇಕಾರಾಗಮೇ ಕಾರಿತಸರಲೋಪೋ। **ಜಿ** ಜಯೇ, ಅಜೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಜಿತೋ ಮಾರೋ। **ನೀ** ಪಾಪುಣನೇ, ಅನೀಯಿಂಸೂತಿ ನೀತಾ ಗಾಮಮಜಾ, ಸುತೋ ತಯಾ ಧಮ್ಮೋ, ಞಾತೋ।

ಸಾಸ ಅನುಸಿಟ್ಠಿಮ್ಹಿ, ಅನುಸಾಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೇ ತಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

೭೨೫. ಸಾಸದಿಸತೋ ತಸ್ಸ ರಿಟ್ಠೋ ಚ।

ಸಾಸದಿಸಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ರಿಟ್ಠಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ತಿ**ಸ್ಸ **ರಿಟ್ಠಿ** ಚ, **ದಿಸತೋ** ಕಿಚ್ಚತಕಾರ**ತುಂತ್ವಾ**ದೀನಞ್ಚ **ರಟ್ಠ ರಟ್ಠುಂ ರಟ್ಠಾ**ದೇಸಾ ಚ ಹೋನ್ತಿ, **ರಾದಿ**ಲೋಪೋ, ಅನುಸಿಟ್ಠೋ ಸೋ ಮಯಾ, ಅನುಸಿಟ್ಠಾ ಸಾ, ಅನುಸಿಟ್ಠಂ। **ದಿಸ** ಪೇಕ್ಖಣೇ, ಅದಿಸ್ಸಿತ್ಥಾತಿ ದಿಟ್ಠಂ ಮೇ ರೂಪಂ।

ತಿಮ್ಹಿ - ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಿ, ದಸ್ಸನಂ ದಿಟ್ಠಿ।

ಕಿಚ್ಚಾದೀಸು - ದಸ್ಸನೀಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ದಟ್ಠೇಯ್ಯಂ, ಪಸ್ಸಿತುನ್ತಿ ದಟ್ಠುಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ ನೇಕ್ಖಮಂ ದಟ್ಠುಂ, ದಟ್ಠಾ, **ಇಕಾರಾಗಮೇ**ನ ಅನ್ತರಿಕಸ್ಸ ನ ಭವತಿ, ಯಥಾ - ಅನುಸಾಸಿತಂ, ಅನುಸಾಸಿತಬ್ಬಂ, ಅನುಸಾಸಿತುಂ, ಅನುಸಾಸಿತ್ವಾ, ದಸ್ಸಿತಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತುಸ ಪೀತಿಮ್ಹಿ, ಅತುಸ್ಸೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಕತ್ತರಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

"ತಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೭೨೬. ಸಾದಿ, ಸನ್ತಪುಚ್ಛಭಞ್ಜಹನ್ಸಾದೀಹಿ ಟ್ಠೋ।

ಆದಿನಾ ಸಹ ವತ್ತತೀತಿ **ಸಾದಿ**। ಸಕಾರನ್ತೇಹಿ, **ಪುಚ್ಛ ಭಞ್ಜಹನ್ಸ**ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಚ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ ಅನನ್ತರಿಕಸ್ಸ **ತಕಾರಸ್ಸ** ಸಹಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನ ಧಾತ್ವನ್ತೇನ**ಟ್ಠಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ। **ಹನ್ಸಸ್ಸ** ಸತಿಪಿ ಸನ್ತತ್ತೇ **ಪು**ನಗ್ಗಭಣಂ ಕ್ವಚಿ **ಟ್ಠಾ**ದೇಸಸ್ಸ ಅನಿಚ್ಚತಾದೀಪನತ್ಥಂ, ತೇನ "ವಿದ್ಧಸ್ತೋ ಉತ್ರಸ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು ನ ಹೋತಿ। ತುಟ್ಠೋ, ಸನ್ತುಸಿತೋ। **ಭಸ** ಭಸ್ಸನೇ, ಅಭಸ್ಸೀತಿ ಭಟ್ಠೋ, ಭಸ್ಸಿತೋ। **ನಸ** ಅದಸ್ಸನೇ, ನಸ್ಸೀತಿ ನಟ್ಠೋ। **ದಂಸ** ದಂಸನೇ, ಅದಂಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ದಟ್ಠೋ ಸಪ್ಪೇನ, ಡಂಸಿತೋ ವಾ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ದ**ಸ್ಸ ಡತ್ತಂ। **ಫುಸ** ಫಸ್ಸನೇ, ಅಫುಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಫುಟ್ಠೋ ರೋಗೇನ, ಫುಸ್ಸಿತೋ ವಾ। **ಇಸು** ಇಚ್ಛಾಯಂ, ಏಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಇಟ್ಠೋ, ಇಚ್ಛಿತೋ, ಏಸಿತೋ। **ಮಸ** ಆಮಸನೇ, ಆಮಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಆಮಠೋ। **ವಸ**ಸೇಚನೇ, ಅವಸ್ಸೀತಿ ವುಟ್ಠೋ ದೇವೋ,

ಪವಿಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಉದ್ದಿಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠೋ। **ಪುಚ್ಛ** ಪುಚ್ಛನೇ, ಅಪುಚ್ಛೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಹಂ, ಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಭಞ್ಜ** ಅವಮದ್ದನೇ, ಅಭಞ್ಜೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಭಟ್ಠಂ ಧಞ್ಞಂ। **ಹಸ್ಸ** ಪೀತಿಮ್ಹಿ, ಅಹಂಸೀತಿ ಹಟ್ಠೋ, ಪಹಟ್ಠೋ, ಪಹಂಸಿತೋ।

ಆದಿಸದ್ದೇನ **ಯಜ** ದೇವಪೂಜಾಸಙ್ಗತಿಕರಣದಾನೇಸು, ಇಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ತಸ್ಸ ಟ್ಠಾ**ದೇಸೋ।

೬೧೭. ಯಜಸ್ಸ ಸರಸ್ಸಿ ಟ್ಠೇ।

ಯಜಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ಸರಸ್ಸ **ಇ**ಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ **ಟ್ಠೇ** ಪರೇ। ಯಿಟ್ಠೋ ಮಯಾ ಜಿನೋ। **ಸಜ** ವಿಸ್ಸಗ್ಗೇ **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ, ಸಂಸಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ಸಂಸಟ್ಠೋ ತೇನ, ವಿಸ್ಸಟ್ಠೋ। **ಮಜ** ಸುದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಅಮಜ್ಜೀತಿ ಮಟ್ಠೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಿಚ್ಚ**ತ**ಕಾರಾದೀಸು ತುಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ತೋಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಫುಸಿತಬ್ಬಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಪುಟ್ಠುಂ, ಯಜಿತುಂ ಯಿಟ್ಠುಂ, ಅಭಿಹರಿತುಂ ಅಭಿಹಟ್ಠುಂ, ತೋಸನಂ ತುಟ್ಠಿ, ಏಸನಂ ಏಟ್ಠಿ, ವಸ್ಸನಂ ವುಟ್ಠಿ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ತಸ್ಸ, ಸಾದೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೧೮. ಭಞ್ಜತೋ ಗ್ಗೋ ಚ।

ಭಞ್ಜತೋ ಧಾತುಮ್ಹಾ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಸಹಾದಿಬ್ಯಞ್ಜನೇನ **ಗ್ಗೋ** ಆದೇಸೋ ಹೋತಿ। ಭಗ್ಗೋ ರಾಗೋ ಅನೇನ। **ವಸ**ನಿವಾಸೇ, ಪರಿವಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪರಿವುಟ್ಠೋ ಪರಿವಾಸೋ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, **ಉಟ್ಠ ಉ**ಆದೇಸಾ। **ವಸ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, ನಿವಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ನಿವತ್ಥಂ ವತ್ಥಂ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಸ್ತ**ಕಾರಸಂಯೋಗಸ್ಸ **ತ್ಥ**ತ್ತಂ, ಏವಂ ನಿವತ್ಥಬ್ಬಂ। **ಸಂಸ** ಪಸಂಸನೇ, ಪಸಂಸೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪಸತ್ಥೋ ಪಸಂಸಿತೋ, ಪಸಂಸನಂ ಪಸತ್ಥಿ। **ಬಧ** ಬನ್ಧನೇ, ಅಬಜ್ಝಿತ್ಥಾತಿ ಬದ್ಧೋ ರಞ್ಞಾ, ಅಲಭೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಲದ್ಧಂ ಮೇ ಧನಂ, **ಧತ್ತದತ್ತಾನಿ**। **ರಭ** ರಾಭಸ್ಸೇ, ಆರಭೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಆರದ್ಧಂ ವೀರಿಯಂ। **ದಹ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ , ಅದಯ್ಹಿತ್ಥಾತಿ ದಡ್ಢಂ ವನಂ, ಅಭುಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ಭುತ್ತೋ ಓದನೋ, ಭುಜಾದಿತ್ತಾ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। **ಚಜ** ಹಾನಿಮ್ಹಿ, ಪರಿಚ್ಚಜೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಧನಂ, ಅಮುಚ್ಚಿತ್ಥಾತಿ ಮುತ್ತೋ ಸರೋ।

ವಚ ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಅವಚೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ।

"ಅನ್ತೋ, ನೋ, ದ್ವಿ, ಚಾ"ತಿ ಚ ಅಧಿಕಾರೋ।

೬೧೯. ವಚ ವಾ ವು।

ಚತುಪ್ಪದಮಿದಂ। **ವಚ**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ವ**ಕಾರಸ್ಸ **ಉ**ಕಾರಾದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ, ಧಾತ್ವನ್ತೋ ಚ **ಚ**ಕಾರೋ ನೋ ಹೋತಿ, **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಚ ದ್ವಿಭಾವೋ ಹೋತಿ। **ವಾ**ಗ್ಗಹಣಮವಧಾರಣತ್ಥಂ, ಧಾತ್ವಾದಿಮ್ಹಿ **ವ**ಕಾರಾಗಮೋ। ವುತ್ತಮಿದಂ ಭಗವತಾ, ಉತ್ತಂ ವಾ।

೬೨೦. ಗುಪಾದೀನಞ್ಚ।

ಗುಪಇಚ್ಚೇವಮಾದೀನಂ ಧಾತೂನಮನ್ತೋ ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನೋ ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಸ್ಸ **ತ**ಕಾರಸ್ಸ ಚ ದ್ವಿಭಾವೋ ಹೋತಿ। **ಗುಪ** ಗೋಪನೇ, ಸುಗೋಪೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಸುಗುತ್ತೋ, ಸುಗೋಪಿತೋ, **ಇ**ಕಾರೇನ ಬ್ಯವಹಿತತ್ತಾ ನ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, "ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ವಾ**ಧಿಕಾರಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ ನಿಟ್ಠತಕಾರೇಪಿ ಕ್ವಚಿ ವುದ್ಧಿ। ಗೋಪನಂ ಗುತ್ತಿ।

ಲಿಪ ಲಿಮ್ಪನೇ, ಅಲಿಮ್ಪೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಲಿತ್ತೋ ಸುಗನ್ಧೇನ। **ತಪ** ಸನ್ತಾಪೇ, ಸನ್ತಪೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಸನ್ತತ್ತೋ ತೇಜೇನ। **ದೀಪ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಆದೀಪೀಯಿತ್ಥಾತಿಆದಿತ್ತೋ ಅಗ್ಗಿನಾ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ದೀಪನಂ ದಿತ್ತಿ। **ಅಪ** ಪಾಪುಣನೇ, ಪಾಪೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪತ್ತೋ ಗಾಮೋ, ಪಾಪುಣೀತಿ ಪತ್ತೋ ಸುಖಂ, ಪಾಪುಣನಂ ಪತ್ತಿ, ಪತ್ತಬ್ಬಂ। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, ಪಮಜ್ಜೀತಿ ಪಮತ್ತೋ। **ಸುಪ** ಸಯನೇ, ಅಸುಪೀತಿ ಸುತ್ತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚರ ಚರಣೇ, ಅಚರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಚಿಣ್ಣೋ ಧಮ್ಮೋ, **ಇಣ್ಣಾ**ದೇಸೋ, ಚರಿತೋ ವಾ। ಏವಂ ಪುಣ್ಣೋ, ಪೂರಿತೋ।

ನುದ ಖೇಪೇ, ಪನುಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ಪಣುನ್ನೋ, **ನಸ್ಸ ಣ**ತ್ತಂ, ಪನುದಿತೋ। **ದಾ** ದಾನೇ, ಆದೀಯಿತ್ಥಾತಿಆದಿನ್ನೋ, ಅತ್ತೋ ವಾ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ದಾ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ತ**ಕಾರೋ, ರಸ್ಸತ್ತಂ।

೬೩೦. ಭಿದಾದಿತೋ ಇನ್ನಅನ್ನಈಣಾ ವಾ।

ಭಿದಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರಸ್ಸ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಇನ್ನ ಅನ್ನಈಣ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಅನ್ತೋ ಚ ನೋ ಹೋತಿ। ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ।

ಭಿದಿ ವಿದಾರಣೇ, ಅಭಿಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ಭಿನ್ನೋ ಘಟೋ ಭವತಾ, ಭಿಜ್ಜೀತಿ ವಾ ಭಿನ್ನೋ ದೇವದತ್ತೋ। **ಛಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಅಛಿಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ ಛಿನ್ನೋ ರುಕ್ಖೋ, ಅಚ್ಛಿನ್ನಂ ಚೀವರಂ, ಉಚ್ಛಿಜ್ಜೀತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನೋ। ಅದೀಯಿತ್ಥಾಭಿ ದಿನ್ನೋ ಸುಙ್ಕೋ। **ಸದ** ವಿಸರಣಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು, ನಿಸೀದೀತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ। **ಖಿದ** ಉತ್ತಾಸನೇ, **ಖಿದ** ದೀನಭಾವೇ ವಾ, ಅಖಿಜ್ಜೀತಿ ಖಿನ್ನೋ।

ಅನ್ನಾದೇಸೇ **ಛದ** ಅಪವಾರಣೇ, ಅಚ್ಛಾದೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಛನ್ನೋ, ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಗೇಹಂ, ಪಸೀದೀತಿ ಪಸನ್ನೋ। **ಪದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಉಪ್ಪಜ್ಜೀತಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಝಾನಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ। **ರುದಿ** ಅಸ್ಸುವಿಮೋಚನೇ, ರುಣ್ಣೋ, ಪರಲೋಪೋ।

ಖೀ ಖಯೇ **ಈಣಾ**ದೇಸೋ, ಅಖೀಯೀತಿ ಖೀಣೋ ದೋಸೋ, ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ಖೀಣಂ ಧನಂ। **ಹಾ** ಚಾಗೇ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಹಾ**ದಿತೋ **ಈಣಾ**ದೇಸೇ **ಣ**ಕಾರಸ್ಸ **ನ**ತ್ತಂ, ಪಹೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪಹೀನೋ ಕಿಲೇಸೋ, ಪರಿಹಾಯೀತಿ ಪರಿಹೀನೋ। **ಆಸ** ಉಪವೇಸನೇ , ಅಚ್ಛೀತಿ ಆಸೀನೋ। **ಲೀ** ಸಿಲೇಸನೇ, ಲೀಯೀತಿ ಲೀನೋ, ನಿಲೀನೋ। **ಜಿ** ಜಯೇ, ಜಿಯೀತಿ ಜೀನೋ ವಿತ್ತಮನುಸೋಚತಿ, ಜಿತೋ ವಾ। **ದೀ** ಖಯೇ, ದೀನೋ। **ಪೀ** ತಪ್ಪನೇ, ಪೀನೋ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಲೂಯಿತ್ಥಾತಿ ಲೂನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವಮು ಉಗ್ಗಿರಣೇ, ವಮೀಯಿತ್ಥಾತಿ ವನ್ತಂ, ವಮಿತಂ, "ಪಕ್ಕಮಾದೀಹಿ ನ್ತೋ"ತಿ **ನ್ತಾ**ದೇಸೋ। ಅಗಚ್ಛೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಗತೋ ಗಾಮೋ ತಯಾ, ಗಾಮಂ ಗತೋ ವಾ, "ಗಮಖನಹನರಮಾದೀನಮನ್ತೋ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ಅಖಞ್ಞಿತ್ಥಾತಿ ಖತೋ ಕೂಪೋ, ಉಪಹಞ್ಞಿತ್ಥಾತಿ ಉಪಹತಂ ಚಿತ್ತಂ, ಅರಮೀತಿ ರತೋ, ಅಭಿರತೋ। **ಮನ** ಞಾಣೇ, ಅಮಞ್ಞಿತ್ಥಾತಿ ಮತೋ, ಸಮ್ಮತೋ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಅತನಿತ್ಥಾತಿ ತತಂ, ವಿತತಂ। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ನಿಯಚ್ಛೀತಿ ನಿಯತೋ।

"ನೋ, ತಮ್ಹಿ, ತಿಮ್ಹೀ"ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೩೧. ರಕಾರೋ ಚ।

ರಕಾರೋ ಚ ಧಾತೂನಮನ್ತಭೂತೋ **ನೋ ಹೋತಿ ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ, **ತಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಚ ಪರೇ। ಪಕರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪಕತೋ ಕಟೋ ಭವತಾ, ಕತಾ ಮೇ ರಕ್ಖಾ, ಕತಂ ಮೇ ಪುಞ್ಞಂ। "ದೋ ಧಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ ಏತ್ಥ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಟೋ** ತಸ್ಸ, ಯಥಾ - ಸುಕಟಂ, ದುಕ್ಕಟಂ,

ಪುರೇ ಅಕರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪುರಕ್ಖತೋ, "ಪುರಸಮುಪಪರೀಹಿ ಕರೋತಿಸ್ಸ ಖಖರಾ ವಾ ತಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಚಾ"ತಿ **ಖ**ಕಾರೋ, ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಙ್ಗಮ್ಮ ಕರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಸಙ್ಖತೋ, ಅಭಿಸಙ್ಖತೋ, ಉಪಕರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಉಪಕ್ಖತೋ, ಉಪಕ್ಖಟೋ, ಪರಿಕರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪರಿಕ್ಖತೋ।

ತಿಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಪಕರಣ ಪಕತಿ। **ಸರ** ಗತಿಚಿನ್ತಾಯಂ, ಅಸರೀತಿ ಸತೋ, ವಿಸರೀತಿ ವಿಸಟೋ, ಸರಣಂ, ಸರತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ಸತಿ, ನೀಹರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ನೀಹಟೋ। **ಧರ** ಧಾರಣೇ, ಉದ್ಧರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಉದ್ಧಟೋ, ಅಭರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಭತೋ, ಭರಣಂ, ಭರತಿ ಏತಾಯಾತಿ ವಾ ಭತಿ।

ಇಕಾರಾಗಮಯುತ್ತೇಸು "ಗಮಿತೋ"ತಿಆದೀಸು ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ -

"ಲೋಪೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೩೩. ನಮಕರಾನಮನ್ತಾನಂ ನಿಯುತ್ತತಮ್ಹಿ।

ನಕಾರ **ಮ**ಕಾರ **ಕ**ಕಾರ **ರ**ಕಾರಾನಂ ಧಾತ್ವನ್ತಾನಂ ಲೋಪೋ ನ ಹೋತಿ ಇಕಾರಾಗಮಯುತ್ತೇ **ತ**ಕಾರೇ ಪರೇತಿ ಲೋಪಾಭಾವೋ। ಅಗಚ್ಛೀ, ಗಮೀಯಿತ್ಥಾತಿ ವಾ ಗಮಿತೋ, ರಮಿತ್ಥಾತಿ ರಮಿತೋ। ಏವಂ ವಮಿತೋ, ನಮಿತೋ। **ಸಕಿ** ಸಙ್ಕಾಯಂ, ಸಙ್ಕಿತೋ, ಸರಿತೋ, ಭರಿತೋ। ತಥಾ ಖನಿತಬ್ಬಂ, ಹನಿತಬ್ಬಂ, ಗಮಿತಬ್ಬಂ, ರಮಿತಬ್ಬಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ನಿಧೀಯಿತ್ಥಾತಿ ನಿಹಿತೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಧಿ**ಸ್ಸ **ಹಿ ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ। ಏವಂ ವಿಹಿತೋ।

ಕಾರಿತೇ ಅಭಾವೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೇ "ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ತ"ಇತಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಯಥಾಗಮಮಿಕಾರೋ"ತಿ **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಭಾವಿತೋ ಮಗ್ಗೋ ತೇನ, ಭಾವಯಿತೋ, ಅಪಾಚೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪಾಚಿತೋ ಓದನಂ ಯಞ್ಞದತ್ತೋ ದೇವದತ್ತೇನ, ಪಾಚಯಿತೋ, ಪಾಚಾಪಿತೋ, ಪಾಚಾಪಯಿತೋ, ಕಮ್ಮಂ ಕಾರೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಕಾರಿತೋ, ಕಾರಯಿತೋ, ಕಾರಾಪಿತೋ, ಕಾರಾಪಯಿತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ತ"ಇತಿ ಏತ್ಥ "ತ"ಇತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಅಚಲನ ಗತಿ ಭೋಜನ**ತ್ಥಾದೀಹಿ ಅಧಿಕರಣೇಪಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಯಥಾ - **ಆಸ** ಉಪವೇಸನೇ, **ಅಧಿಕರಣೇ** ಅಚ್ಛಿಂಸು ಏತ್ಥ ತೇತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ಆಸಿತಂ ಠಾನಂ। **ಭಾವೇ** ಇಧ ತೇಹಿ ಆಸಿತಂ। **ಕಮ್ಮನಿ** ಅಯಂ ತೇಹಿ ಅಜ್ಝಾಸಿತೋ ಗಾಮೋ। **ಕತ್ತರಿ** ಇಧ ತೇ ಆಸಿತಾ। ತಥಾ ಅಟ್ಠಂಸು ಏತ್ಥಾತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ಠಿತಂ ಠಾನಂ, ಇಧ ತೇಹಿ ಠಿತಂ, ಅಯಂ ತೇಹಿ ಅಧಿಟ್ಠಿತೋ ಓಕಾಸೋ, ಇಧ ತೇ ಠಿತಾ। ನಿಸೀದಿಂಸು ಏತ್ಥಾತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಠಾನಂ, ಅಯಂ ತೇಸಂ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲೋ, ತೇ ಇಧ ನಿಸಿನ್ನಾ। ನಿಪಜ್ಜಿಂಸು ಏತ್ಥಾತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ನಿಪನ್ನಂ ಠಾನಂ, ಇಧ ತೇ ನಿಪನ್ನಾ।

ಯಾ ಗತಿಪಾಪುಣನೇ। ಅಯಾಸುಂ ತೇ ಏತ್ಥಾತಿ ಅಯಂ ತೇಸಂ ಯಾತೋ ಮಗ್ಗೋ, ಇಧ ತೇಹಿ ಯಾತಂ, ಅಯಂ ತೇಹಿ ಯಾತೋ, ಮಗ್ಗೋ, ಇಧ ತೇ ಯಾತಾ। ತಥಾ ಇದಂ ತೇಸಂ ಗತಟ್ಠಾನಂ, ಅಯಂ ತೇಸಂ ಗತಕಾಲೋ, ಇಧ ತೇಹಿ ಗತಂ, ಅಯಂ ತೇಹಿ ಗತೋ ಗಾಮೋ, ಇಧ ತೇ ಗತಾ।

ಭುಞ್ಜಿಂಸು ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ಭುತ್ತಟ್ಠಾನಂ, ಅಯಂ ತೇಸಂ ಭುತ್ತಕಾಲೋ, ಇಧ ತೇಹಿ ಭುತ್ತೋ ಓದನೋ, ಇಧ ತೇ ಭುತ್ತಾ। ಪಿವಿಂಸು ತೇ ಏತ್ಥಾತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ಪೀತಂ ಠಾನಂ, ಇಧ ತೇಹಿ ಪೀತಾ ಯಾಗು, ಇಧ ತೇ ಪೀತಾ। ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಇದಂ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಕತ್ತರಿ ಕಿತಿ"ತಿ ಇತೋ ಮಣ್ಡೂಕಗತಿಯಾ "ಕತ್ತರೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೩೪. ಕಮ್ಮನಿ ದುತಿಯಾಯಂ ಕ್ತೋ।

ಕಮ್ಮತ್ಥೇ ದುತಿಯಾಯಂ ವಿಭತ್ತಿಯಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಯಂ ಧಾತೂಹಿ ಕತ್ತರಿ **ಕ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋ**ತಿ। ಇದಮೇವ ವಚನಂ ಞಾಪಕಂ ಅಭಿಹಿತೇ ಕಮ್ಮಾದಿಮ್ಹಿ ದುತಿಯಾದೀನಮಭಾವಸ್ಸ। ದಾನಂ ಅದಾಸೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಕ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚಯ**ಕ**ಕಾರಸ್ಸ ಲೋಪೋ, **ತ**ಸ್ಸ **ಇನ್ನಾ**ದೇಸೋ, ದಾನಂ ದಿನ್ನೋ ದೇವದತ್ತೋ। **ರಕ್ಖ** ಪಾಲನೇ, ಸೀಲಂ ಅರಕ್ಖೀತಿ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತೋ, ಭತ್ತಂ ಅಭುಞ್ಜೀತಿ ಭತ್ತಂ ಭುತ್ತೋ, ಗರುಂ ಉಪಾಸೀತಿ ಗರುಮುಪಾಸಿತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೩೫. ಭ್ಯಾದೀಹಿ ಮತಿಬುಧಿಪೂಜಾದೀಹಿ ಚ ಕ್ತೋ।

ಭೀಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ, **ಮತಿ ಬುಧಿ ಪೂಜಾ**ದೀಹಿ ಚ **ಕ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋ**ತಿ। ಸೋ ಚ "ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಕಿಚ್ಚತ್ತಕ್ಖತ್ಥಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಾವಕಮ್ಮೇಸ್ವೇವ ಭವತಿ।

ಭೀ ಭಯೇ, ಅಭಾಯಿತ್ಥಾತಿ ಭೀತಂ ಭವತಾ। **ಸುಪ** ಸಯೇ, ಅಸುಪೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಸುತ್ತಂ ಭವತಾ। ಏವಂ ಸಯಿತಂ ಭವತಾ। **ಅಸ** ಭೋಜನೇ, ಅಸಿತಂ ಭವತಾ, ಪಚಿತೋ ಓದನೋ ಭವತಾ।

ಇಧ **ಮತ್ಯಾ**ದಯೋ ಇಚ್ಛತ್ಥಾ, **ಬುಧಿ**ಆದಯೋ ಞಾಣತ್ಥಾ।

ಮನ ಞಾಣೇ **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ, "ಬುಧಗಮಾದಿತ್ಥೇ ಕತ್ತರೀ"ತಿ **ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮನಿ **ಕ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಗಮಖನಾ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ರಞ್ಞಾ ಸಮ್ಮತೋ। **ಕಪ್ಪ** ತಕ್ಕನೇ, ಸಙ್ಕಪ್ಪಿತೋ। **ಧರ** ಧಾರಣೇ, ಚುರಾದಿತ್ತಾ ಣೇ, ವುದ್ಧಿ, ಇಕಾರಾಗಮೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಅವಧಾರಿತೋ।

ಬುಧ ಅವಗಮನೇ, ಅವಬುಜ್ಝಿತ್ಥಾತಿ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ ಮಹೇಸಕ್ಖೇಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ। **ಇ** ಅಜ್ಝಯನೇ, ಅಧೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಅಧೀತೋ।

ಇ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಅಭಿಸಮಿತೋ। **ವಿದ** ಞಾಣೇ, ಅವೇದೀಯಿತ್ಥಾತಿ ವಿದಿತೋ। **ಞಾ** ಅವಬೋಧನೇ, ಅಞ್ಞಾಯಿತ್ಥಾತಿ ಞಾತೋ। **ವಿಧ** ವೇಧನೇ, ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ಥಾತಿ ಪಟಿವಿದ್ಧೋ ಧಮ್ಮೋ। **ತಕ್ಕ** ವಿತಕ್ಕೇ, ತಕ್ಕಿತೋ।

ಪೂಜನತ್ಥೇಸು -

ಪೂಜ ಪೂಜಾಯಂ, ಅಪೂಜೀಯಿತ್ಥಾತಿ ಪೂಜಿತೋ ಭಗವಾ। **ಚಾಯ** ಸನ್ತಾನಪೂಜನೇಸು **ಅಪ**ಪುಬ್ಬೋ, ಅಪಚಾಯಿತೋ। **ಮಾನ** ಪೂಜಾಯಂ, ಮಾನಿತೋ। **ಚಿ** ಚಯೇ, ಅಪಚಿತೋ। **ವನ್ದ** ಅಭಿವನ್ದನೇ, ವನ್ದಿತೋ। **ಕರ** ಕರಣೇ, ಸಕ್ಕತೋ। **ಸಕ್ಕಾರ** ಪೂಜಾಯಂ, ಸಕ್ಕಾರಿತೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹುತೋ ಹುತಾವೀ ಹುತವಾ, ವುಟ್ಠೋ ವುಸಿತ ಜಿಣ್ಣಕೋ।
ಪಕ್ಕಂ ಪಕ್ಕನ್ತಕೋ ಜಾತೋ, ರಿತೋ ರುಳ್ಹೋ ಬುಭುಕ್ಖಿತೋ॥

ಗೀತಂ ನಚ್ಚಂ ಜಿತೋ ದಿಟ್ಠೋ, ತುಟ್ಠೋ ಯಿಟ್ಠೋ ಚ ಭಗ್ಗವಾ।
ವುತ್ತಞ್ಚ ಗುತ್ತೋ ಅಚ್ಛಿನ್ನೋ, ಪಹೀನೋ ಗಮಿತೋ ಗತೋ॥

ಕತೋಭಿಸಜ್ಜಿತೋ ಭುತ್ತಂ, ಠಾನಂ ಗರುಮುಪಾಸಿತೋ।

ಭೀತಞ್ಚ ಸಮ್ಮತೋ ಬುದ್ಧೋ, ಪೂಜಿತೋತೀತಕಾಲಿಕಾ॥

ಅತೀತಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯೋ।

ತವೇತುನಾದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

“ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಾತುಮಿಚ್ಛಿ, ಇಚ್ಛತಿ, ಇಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ ವಾ”ತಿ ವಿಗ್ಗಹೇ -

೬೩೬. ಇಚ್ಛತ್ಥೇಸು ಸಮಾನ ಕತ್ತು ಕೇಸು ತ ವೇ ತುಂ ವಾ।

ಇಚ್ಛಾ ಅತ್ಥೋ ಯೇಸಂ ತೇ **ಇಚ್ಛತ್ಥಾ,** ತೇಸು ಇಚ್ಛತ್ಥೇಸು ಧಾತೂಸು ಸಮಾನಕತ್ತುಕೇಸು ಸನ್ತೇಸು ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ತವೇತುಂ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, “ತವೇತುಂ ವಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ತದತ್ಥಕ್ರಿಯಾಯಞ್ಚ, ತೇ ಚ ಕಿತಕತ್ತಾ ಕತ್ತರಿ ಹೋನ್ತಿ।

“ಕರೋತಿಸ್ಸ, ವಾ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೩೭. ತವೇತುನಾದೀಸು ಕಾ।

ತವೇತುನಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪರೇಸು ಕರೋತಿಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಕಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ ವಾ, **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ **ತುಂತ್ವಾನ ತ್ವಾ ತಬ್ಬೇ**ಸು ಚ।

“ತದ್ಧಿತಸಮಾಸಕಿತಕಾ ನಾಮಂವಾತವೇತುನಾದೀಸು ಚಾ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಅತವೇ ತುನಾದೀಸೂ”ತಿ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸಸ್ಸ ನಿಸೇಧನತೋ ತದನ್ತಾನಂ ನಿಪಾತತ್ತಂ ಸಿದ್ಧಂ ಭವತಿ, ತತೋ ನಿಪಾತತ್ತಾ **ತವೇತುನ**ಮನ್ತತೋ “ಸಬ್ಬಾಸಮಾವುಸೋ”ತಿಆದಿನಾ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ। ಸೋ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಾತವೇ ಇಚ್ಛತಿ, ಕಾತುಮಿಚ್ಛತಿ।

ಕಾದೇಸಾಭಾವೇ “ತುಂತುನತಬ್ಬೇಸು ವಾ”ತಿ **ರ**ಕಾರಸ್ಸ **ತ**ತ್ತಂ। ಕತ್ತುಂ ಕಾಮೇತೀತಿ ಕತ್ತುಕಾಮೋ, ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತುಮಾಕಙ್ಖತಿ। ತಥಾ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಸೋತವೇ, ಸೋತುಂ, ಸುಣಿತುಂ ವಾ ಪತ್ಥೇತಿ। ಏವಂ ಅನುಭವಿತುಂ, ಪಚಿತುಂ, ಗನ್ತುಂ, ಗಮಿತುಂ, ಖನ್ತುಂ, ಖನಿತುಂ, ಹನ್ತುಂ, ಹನಿತುಂ, ಮನ್ತುಂ, ಮನಿತುಂ, ಹರಿತುಂ, ಅನುಸ್ಸರಿತುಮಿಚ್ಛತಿ, ಏತ್ಥ **ಇ**ಕಾರಯುತ್ತತಮ್ಹಿ “ನಮಕರಾನ”ಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ ಪಟಿಸಿದ್ಧತ್ತಾ ನ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ।

ತಥಾ **ತು**ದಬ್ಯಥನೇ, ತುದಿತುಂ, ಪವಿಸಿತುಂ, ಉದ್ದಿಸಿಭುಂ, **ಹೋ**ತುಂ, ಸಯಿಭುಂ, ನೇತುಂ, ಜುಹೋತುಂ, ಪಜಹಿತುಂ, ಪಹಾತುಂ, ದಾತುಂ। ರೋದ್ಧುಂ, ರುನ್ಧಿತುಂ, **ತುಂತುನಾ**ದೀಸುಪಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಕತ್ತರಿ ವಿಕರಣಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಸರಲೋಪಾದಿ ಚ। ಭೋತ್ತುಂ, ಭುಞ್ಜಿತುಂ, ಭೇತ್ತುಂ, ಭಿನ್ದಿತುಂ। ಸಿಬ್ಬಿತುಂ, ಬೋದ್ಧುಂ, ಬುಜ್ಝಿತುಂ। ಜಾಯಿತುಂ, ಜನಿತುಂ। ಪತ್ತುಂ, ಪಾಪುಣಿತುಂ। ಜೇತುಂ, ಜಿನಿತುಂ, ಕೇತುಂ, ಕಿಣಿತುಂ, ವಿನಿಚ್ಛೇತುಂ, ವಿನಿಚ್ಛಿನಿತುಂ, ಞಾತುಂ, ಜಾನಿತುಂ, ಗಹೇತುಂ, ಗಣ್ಹಿತುಂ। ಚೋರೇತುಂ, ಚೋರಯಿತುಂ, ಪಾಲೇತುಂ, ಪಾಲಯಿತುಂ।

ಕಾರಿತೇ ಭಾವೇತುಂ, ಭಾವಯಿತುಂ, ಕಾರೇತುಂ, ಕಾರಯಿತುಂ, ಕಾರಾಪೇತುಂ, ಕಾರಾಪಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ತವೇತುಂ ವಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಕ್ರಿಯತ್ಥಕ್ರಿಯಾಯಞ್ಚ ಗಮ್ಯಮಾನಾಯಂ **ತುಂ**ಪಚ್ಚಯೋ। ಯಥಾ - ಸುಬುದ್ಧಂ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಭೋತ್ತುಂ ವಜತಿ, ಭೋಜನಾಯ ವಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ದಟ್ಠುಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಗನ್ತುಮಾರಭತಿ, ಗನ್ತುಂ ಪಯೋಜಯತಿ,

ದಸ್ಸೇತುಮಾಹ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ತು”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೩೮. ಅರಹಸಕ್ಕಾದೀಸು ಚ।

ಅರಹಸಕ್ಕಭಬ್ಬಾನುಚ್ಛವಿಕಾನುರೂಪಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಸ್ವತ್ಥೇಸು ಪಯುಜ್ಜಮಾನೇಸು ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ತುಂ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಕಾಲಸಮಯವೇಲಾ**ದೀಸುಪಿ। **ನಿನ್ದ** ಗರಹಾಯಂ, ಕೋ ತಂ ನಿನ್ದಿತುಮರಹತಿ , ರಾಜಾ ಅರಹಸಿ ಭವಿತುಂ, ಅರಹೋ ಭವಂ ವತ್ತುಂ। ಸಕ್ಕಾ ಜೇತುಂ ಧನೇನ ವಾ, ಸಕ್ಕಾ ಲದ್ಧುಂ, ಕಾತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ। ಭಬ್ಬೋ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ, ಅಭಬ್ಬೋ ಕಾತುಂ। ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ ಭವಂ ದಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತುಂ। ಇದಂ ಕಾತುಂ ಅನುರೂಪಂ। ದಾನಂ ದಾತುಂ ಯುತ್ತಂ, ದಾತುಂ ವತ್ತುಞ್ಚ ಲಭತಿ, ಏವಂ ವಟ್ಟತಿ ಭಾಸಿತುಂ, ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಚ ಕಪ್ಪತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ। ತಥಾ ಕಾಲೋ ಭುಞ್ಜಿತುಂ, ಸಮಯೋ ಭುಞ್ಜಿತುಂ, ವೇಲಾ ಭುಞ್ಜಿತುಂ।

“ತು”ಮಿತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೩೯. ಪತ್ತವಚನೇ ಅಲಮತ್ಥೇಸು ಚ।

ಅಲಮತ್ಥೇಸು ಪತ್ತವಚನೇ ಸತಿ ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ತುಂ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಅಲಂಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥಾ **ಅಲಮತ್ಥಾ** ಭೂಸನಪರಿಯತ್ತಿನಿವಾರಣಾ, ತೇಸು ಅಲಮತ್ಥೇಸು। ಪತ್ತಸ್ಸ ವಚನಂ **ಪತ್ತವಚನಂ,** ಅಲಮೇವ ದಾನಾನಿ ದಾತುಂ, ಅಲಮೇವ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕಾತುಂ, ಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಪರಿಯತ್ತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಕತ್ವಾ ಕಮ್ಮಂ ಅಗಚ್ಛಿ, ಗಚ್ಛತಿ, ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ -

೬೪೦. ಪುಬ್ಬಕಾಲೇಕಕತ್ತುಕಾನಂ ತುನ ತ್ವಾನ ತ್ವಾ ವಾ।

ಪುಬ್ಬಕಾಲೋತಿ ಪುಬ್ಬಕ್ರಿಯಾ, ಏಕೋ ಕತ್ತಾ ಯೇಸಂ ತೇ **ಏಕಕತ್ತುಕಾ,** ತೇಸಂ ಏಕಕತ್ತುಕಾನಂ ಸಮಾನಕತ್ತುಕಾನಂ ಧಾತೂನಮನ್ತರೇ ಪುಬ್ಬಕಾಲೇ ವತ್ತಮಾನಧಾತುಮ್ಹಾ **ತುನ ತ್ವಾನ ತ್ವಾ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ।

ವಾಸದ್ದಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ **ತುನ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಕತ್ಥಚಿಯೇವ ಭವತಿ। ತೇ ಚ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞತ್ತಾ, “ಏಕಕತ್ತುಕಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಚ ಕತ್ತರಿಯೇವ ಭವನ್ತಿ। **ತುನೇ** “ತವೇತುನಾದೀಸು ಕಾ”ತಿ **ಕಾ**ದೇಸೋ, ನಿಪಾತತ್ತಾ ಸಿಲೋಪೋ। ಸೋ ಕಾತುನ ಕಮ್ಮಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಕಾತುನ ಪುಞ್ಞಂ ಕಿಲಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸತ್ತಾ।

ತ್ವಾನತ್ವಾಸು “ರಕಾರೋ ಚಾ”ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾನ ಭದ್ರಕಂ, ದಾನಾದೀನಿ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕತ್ವಾ ಸಗ್ಗಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ, ಕರಿತ್ವಾ। ತಥಾ ಸಿಬ್ಬಿತ್ವಾ, ಜಾಯಿತ್ವಾ, ಜನಿತ್ವಾ, ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ, ಸುತ್ವಾನ ಧಮ್ಮಂ ಮೋದತಿ, ಸುಣಿತ್ವಾ, ಪತ್ವಾ, ಪಾಪುಣಿತ್ವಾ। ಕಿಣಿತ್ವಾ, ಜೇತ್ವಾ, ಜಿನಿತ್ವಾ, ಜಿತ್ವಾ। ಚೋರೇತ್ವಾ, ಚೋರಯಿತ್ವಾ, ಪೂಜೇತ್ವಾ, ಪೂಜಯಿತ್ವಾ। ತಥಾ ಮೇತ್ತಂ ಭಾವೇತ್ವಾ, ಭಾವಯಿತ್ವಾ, ವಿಹಾರಂ ಕಾರೇತ್ವಾ, ಕಾರಯಿತ್ವಾ, ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ, ಕಾರಾಪಯಿತ್ವಾ ಸಗ್ಗಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಪುಬ್ಬಕಾಲೇತಿ ಕಿಮತ್ಥಂ? ಪಠತಿ, ಪಚತಿ। **ಏಕಕತ್ತುಕಾನ**ನ್ತಿ ಕಿಂ? ಭುತ್ತೇ ದೇವದತ್ತೇ ಯಞ್ಞದತ್ತೋ ವಜತಿ।

“ಅಪತ್ವಾನ ನದಿಂ ಪಬ್ಬತೋ, ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಬ್ಬತಂ ನದೀ”ತಿಆದೀಸು ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ “ಭವತೀ”ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧತೋ ಏಕಕತ್ತುಕತಾ, ಪುಬ್ಬಕಾಲತಾ ಚ ಗಮ್ಯತೇ।

“ವಾ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೪೧. ಸಬ್ಬೇಹಿ ತುನಾದೀನಂ ಯೋ।

ಸಬ್ಬೇಹಿ ಸೋಪಸಗ್ಗಾನುಪಸಗ್ಗೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರೇಸಂ **ತುನಾ**ದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ **ಯ**ಸದ್ದಾದೇಸೋ **ಹೋತಿ** ವಾ। **ವನ್ದ** ಅಭಿವನ್ದನೇ **ಅಭಿ**ಪುಬ್ಬೋ, **ತ್ವಾ**ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ **ಯೋ,** ಇಕಾರಾಗಮೋ ಚ, ಅಭಿವನ್ದಿಯ ಭಾಸಿಸ್ಸಂ, ಅಭಿವನ್ದಿತ್ವಾ, ವನ್ದಿಯ, ವನ್ದಿತ್ವಾ। ತಥಾ ಅಭಿಭುಯ್ಯ, ದ್ವಿತ್ತರಸ್ಸತ್ತಾನಿ, ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ, ಅಭಿಭೋತ್ವಾ।

ಸಿ ಸೇವಾಯಂ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಇ**ಕಾರಸ್ಸ **ಆ**ತ್ತಂ, ನಿಸ್ಸಾಯ, ನಿಸ್ಸಿತ್ವಾ।

ಭಜ ಸೇವಾಯಂ, “ತಥಾ ಕತ್ತರಿ ಚಾ”ತಿ ಪುಬ್ಬರೂಪತ್ತಂ, ವಿಭಜ್ಜ, ವಿಭಜಿಯ, ವಿಭಜಿತ್ವಾ।

ದಿಸ ಅತಿಸಜ್ಜನೇ, ಉದ್ದಿಸ್ಸ, ಉದ್ದಿಸಿಯ, ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ। ಪವಿಸ್ಸ, ಪವಿಸಿಯ, ಪವಿಸಿತ್ವಾ।

ನೀ ಪಾಪುಣನೇ, ಉಪನೀಯ, ಉಪನೇತ್ವಾ। ಅತಿಸೇಯ್ಯ, ಅತಿಸಯಿತ್ವಾ। ಓಹಾಯ, ಓಹಿತ್ವಾ, ಜಹಿತ್ವಾ, ಹಿತ್ವಾ। ಆದಾಯ, ಆದಿಯಿತ್ವಾ, “ದಿವಾದಿತೋ ಯೋ”ತಿ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸಿಕಾರೋ ಚ, ದತ್ವಾ, ದತ್ವಾನ। ಪಿಧಾಯ, ಪಿದಹಿತ್ವಾ। ಭುಞ್ಜಿಯ, ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ಭೋತ್ವಾ। ವಿಚೇಯ್ಯ, ವಿಚಿನಿತ್ವಾ। ವಿಞ್ಞಾಯ, ವಿಜಾನಿತ್ವಾ, ಞತ್ವಾ।

“ಯಥಾಗಮಂ, ತುನಾದೀಸೂ”ತಿ ಚ ವತ್ತತೇ।

೬೪೨. ದಧನ್ತತೋ ಯೋ ಕ್ವಚಿ।

ದಕಾರ**ಧ**ಕಾರನ್ತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಯಥಾಗಮಂ **ಯ**ಕಾರಾಗಮೋ **ಹೋ**ತಿ **ಕ್ವಚಿ ತುನಾ**ದೀಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು। **ಯ**ವತೋ **ದ**ಕಾರಸ್ಸ **ಜ**ಕಾರೋ, ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗತೋ। **ಬುಧ** ಅವಗಮನೇ, “ತಥಾ ಕತ್ತರಿ ಚಾ”ತಿ ಸಖಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ **ಚ**ವಗ್ಗೋ, ಬುಜ್ಝಿಯ, ಬುಜ್ಝಿತ್ವಾ। ವಿರಜ್ಝಿಯ, ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ। ರುನ್ಧಿಯ, ರುನ್ಧಿತ್ವಾ।

“ತುನಾದೀನ”ನ್ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ, “ವಾ”ತಿ ಚ।

೬೪೩. ಚನನ್ತೇಹಿ ರಚ್ಚಂ।

ಚಕಾರ**ನ**ಕಾರನ್ತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರೇಸಂ **ತುನಾ**ದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ **ರಚ್ಚಾ**ದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ ವಾ, “ರಚ್ಚ”ನ್ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಮಾಪಿ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ, **ರಾ**ದಿಲೋಪೋ। **ವಿಚ** ವಿವೇಚನೇ **ವಿ**ಪುಬ್ಬೋ, ವಿವಿಚ್ಚ, ವಿವಿಚ್ಚಿತ್ವಾ, “ಯೋ ಕ್ವಚೀ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಯ**ಕಾರಾಗಮೋ।

ಪಚ ಪಾಕೇ, ಪಚ್ಚ, ಪಚ್ಚಿಯ, ಪಚ್ಚಿತ್ವಾ। ವಿಮುಚ್ಚ, ವಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ।

ಹನ ಹಿಂಸಾಗತೀಸು, ಆಹಚ್ಚ, ಉಪಹಚ್ಚ, ಆಹನ್ತ್ವಾ, ಉಪಹನ್ತ್ವಾ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ಅವಮಞ್ಞ, ಅವಮಞ್ಞಿತ್ವಾ, ಮನ್ತ್ವಾ, **ನ್ಯಸ್ಸ ಞ**ಕಾರೋ।

ಇ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ರಚ್ಚಾ**ದೇಸೋ, ಪಟಿಚ್ಚ, ಅವೇಚ್ಚ, ಉಪೇಚ್ಚ ಉಪೇತ್ವಾ। **ಕರ** ಕರಣೇ, ಸಕ್ಕಚ್ಚ, ಅಧಿಕಿಚ್ಚ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಕರಿಯ।

ದಿಸ ಪೇಕ್ಖಣೇ –

೬೪೪. ದಿಸಾ ಸ್ವಾನಸ್ವಾನ್ತಲೋಪೋ ಚ।

ದಿಸಇಚ್ಚೇತಾಯ ಧಾತುಯಾ ಪರೇಸಂ **ತುನಾ**ದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ **ಸ್ವಾನ ಸ್ವಾ**ಇಚ್ಚಾದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ ಲೋಪೋ ಚ। ದಿಸ್ವಾನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ, ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ।

ವಾತಿ ಕಿಂ? ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠುಂ, ದಟ್ಠಾ। ಪಸ್ಸಿಯ, ಪಸ್ಸಿತುನ, ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ।

ಅನ್ತಗ್ಗಹಣಂ **ಅನ್ತಲೋಪ**ಗ್ಗಹಣಞ್ಚಾನುವತ್ತತೇ।

೬೪೫. ಮ ಹ ದ ಭೇಹಿ ಮ್ಮ ಯ್ಹ ಜ್ಜ ಬ್ಭ ದ್ಧಾ ಚ।

ಮ ಹ ದ ಭಇಚ್ಚೇವಮನ್ತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪರೇಸಂ **ತುನಾ**ದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಮ್ಮ ಯ್ಹ ಜ್ಜ ಬ್ಭ ದ್ಧಾ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ ಚ। **ಮ**ಕಾರನ್ತೇಹಿ ತಾವ ಆಗಮ್ಮ, ಆಗನ್ತ್ವಾ। **ಕಮು** ಪದವಿಕ್ಖೇಪೇ, ಓಕ್ಕಮ್ಮ, ಓಕ್ಕಮಿತ್ವಾ, ನಿಕ್ಖಮ್ಮ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, ಅಭಿರಮ್ಮ, ಅಭಿರಮಿತ್ವಾ।

ಹಕಾರನ್ತೇಹಿ ಪಗ್ಗಯ್ಹ, ಪಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ, ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಮುಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ, ಸಮ್ಮುಯ್ಹ, ಸಮ್ಮುಯ್ಹಿತ್ವಾ, **ಯ**ಕಾರಾಗಮೋ, ಆರುಯ್ಹ, ಆರುಹಿತ್ವಾ, ಓಗಯ್ಹ, ಓಗಹೇತ್ವಾ।

ದಕಾರನ್ತೇಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜ, ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಪಮಜ್ಜ, ಪಮಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ, ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ। **ಛಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಅಚ್ಛಿಜ್ಜ, ಛಿಜ್ಜ, ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಛಿನ್ದಿಯ, ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ, ಛೇತ್ವಾ।

ಭಕಾರನ್ತೇಹಿ **ರಭ** ರಾಭಸ್ಸೇ, ಆರಬ್ಭ ಕಥೇಸಿ, ಆರದ್ಧಾ, ಆರಭಿತ್ವಾ। **ಲಭ** ಲಾಭೇ, ಉಪಲಬ್ಭ, ಉಪಲದ್ಧಾ, ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಪುಞ್ಞಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತವೇತುನಾದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯೋ।

ವತ್ತಮಾನಕಾಲಿಕಮಾನನ್ತಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

೬೪೬. ವತ್ತಮಾನೇ ಮಾನನ್ತಾ।

ಆರದ್ಧೋ ಅಪರಿಸಮತ್ತೋ ಅತ್ಥೋ **ವತ್ತಮಾನೋ,** ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ತಮಾನೇ ಕಾಲೇ ಗಮ್ಮಮಾನೇ ಸಬ್ಬಧಾತೂಹಿ **ಮಾನಅನ್ತ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಚ **ಕಿತ**ಸಞ್ಞತ್ತಾ “ಕತ್ತರಿ ಕಿತ”ತಿ ಕತ್ತರಿ ಭವನ್ತಿ।

ಅನ್ತಮಾನಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಞ್ಚೇತ್ಥ "ಪರಸಮಞ್ಞಾಪಯೋಗೇ"ತಿ ಪರಸಮಞ್ಞಾವಸೇನ ಪರಸ್ಸಪದತ್ತನೋಪದಸಞ್ಞತ್ತಾ **ತ್ಯಾ**ದೀಸು ವಿಯ **ಅನ್ತಮಾನೇ**ಸು ಚ ವಿಕರಣಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಭವನ್ತಿ।

ತೇನೇವ **ಮಾನ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ "ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ ಭಾವೇ ಚ ಕಮ್ಮನೀ"ತಿ ಭಾವಕಮ್ಮೇಸುಪಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಚ "ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ ಪರಸ್ಸಪದತ್ತ"ನ್ತಿ ಕ್ವಚಿ **ಅನ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾದೇಸೋ ಚ।

ಗಮು, ಸಪ್ಪ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಅನ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಭೂವಾದಿತೋ ಅ"ಇತಿ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೋ ಚ್ಛೋ ವಾ ಸಬ್ಬಾಸೂ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಚ್ಛಾ**ದೇಸೋ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತ ಸಿ ಇತೀಧ "ವಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ "ಸಿಮ್ಹಿ ಗಚ್ಛನ್ತಾದೀನಂ ನ್ತಸದ್ದೋ ಅಂ" ಇತಿ **ನ್ತ**ಸ್ಸ **ಅಮಾ**ದೇಸೋ।

ವಾಸದ್ದಸ್ಸ ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತ್ತಾ **ಏಕಾರೋ**ಕಾರಪರಸ್ಸ ನ ಭವತಿ, ಸರಲೋಪಾದಿ, ಸೋ ಪುರಿಸೋ ಗಚ್ಛಂ, ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸೇಸಂ ಗುಣವನ್ತುಸಮಂ।

ಇತ್ಥಿಯಂ "ನದಾದಿತೋ ವಾ ಈ"ತಿ **ಈ**ಪಚ್ಚಯೋ, "ಸೇಸೇಸು ನ್ತುವಾ"ತಿ **ನ್ತು**ಬ್ಯಪದೇಸೇ "ವಾ"ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ "ನ್ತುಸ್ಸ ತಮೀಕಾರೇ"ತಿ **ತ**ಕಾರೇ ಸರಲೋಪಸಿಲೋಪಾ, ಸಾ ಕಞ್ಞಾ ಗಚ್ಛತೀ, ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಇಚ್ಚಾದಿ ಇತ್ಥಿಸಮಂ।

ನಪುಂಸಕೇ ಪುರೇ ವಿಯ **ನ್ತ**ಸ್ಸ **ಅಮಾ**ದೇಸೋ, ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಗಚ್ಛಂ, ಗಚ್ಛನ್ತಂ, ಗಚ್ಛನ್ತಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗಸಮಂ।

ತಥಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಮಾನ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಚ್ಛಾ**ದೇಸಾದಿ ಚ, ಸೋ ಗಚ್ಛಮಾನೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತೇ ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಪುರಿಸ**ಸದ್ದಸಮಂ। ಸಾ ಗಚ್ಛಮಾನಾ, ತಾ ಗಚ್ಛಮಾನಾಯೋ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಕಞ್ಞಾ**ಸದ್ದಸಮಂ। ತಂ ಗಚ್ಛಮಾನಂ, ತಾನಿ ಗಚ್ಛಮಾನಾನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಚಿತ್ತ**ಸದ್ದಸಮಂ।

ಗಚ್ಛೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೇ "ಅತ್ತನೋಪದಾನಿ ಭಾವೇ ಚ ಕಮ್ಮನೀ"ತಿ ಕಮ್ಮನಿ **ಮಾನ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಭಾವಕಮ್ಮೇಸು ಯೋ"ತಿ **ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಇವಣ್ಣಾಗಮೋ ವಾ"ತಿ **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ, **ಚ್ಛಾ**ದೇಸೋ, ಸೋ ತೇನ ಗಚ್ಛಿಯಮಾನೋ, ಸಾ ಗಚ್ಛಿಯಮಾನಾ, ತಂ ಗಚ್ಛಿಯಮಾನಂ।

ಚ್ಛಾದೇಸಾಭಾವೇ "ಪುಬ್ಬರೂಪಞ್ಚಾ"ತಿ **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ **ಮ**ಕಾರೋ, ಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಗಮ್ಮಮಾನೋ ಹಿತಾಯ ಭವತಿ, ಅಧಿಗಮ್ಮಮಾನಾ, ಅಧಿಗಮ್ಮಮಾನಂ।

ತಥಾ **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಮಹತೀತಿ ಮಹಂ, ಮಹನ್ತೋ, ಮಹತೀ, ಮಹನ್ತೀ, ಮಹಂ, ಮಹನ್ತಂ, ಮಹಮಾನೋ, ಮಹಮಾನಾ, ಮಹಮಾನಂ। **ಕಮ್ಮನಿ** "ಯಮ್ಹಿ ದಾಧಾಮಾಠಾಹಾಪಾ ಮಹ ಮಥಾದೀನಮೀ"ಇತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರಸ್ಸ ಈಕಾರೋ, ಮಹೀಯಮಾನೋ, ಮಹೀಯಮಾನಾ, ಮಹೀಯಮಾನಂ।

ಏವಂ ಚರತೀತಿ ಚರಂ, ಚರತೀ, ಚರನ್ತೀ, ಚರನ್ತಂ, ಚರಮಾನೋ, ಚರಿಯಮಾನೋ, ಪಚತೀತಿ ಪಚಂ, ಪಚತೀ, ಪಚನ್ತೀ, ಪಚನ್ತಂ, ಪಚಮಾನೋ, ಪಚ್ಚಮಾನೋ, "ತಸ್ಸ ಚವಗ್ಗ"ಇಚ್ಚಾದಿನಾ **ಚ**ವಗ್ಗತ್ತಂ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ।

ಭೂ ಸತ್ತಾಯಂ, ಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಅನ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯವುದ್ಧಿಅವಾದೇಸಾದಿ, ಸೋ ಭವಂ, ಭವನ್ತೋ। **ಇತ್ಥಿಯಂ** ಈಪಚ್ಚಯೋ, "ಭವತೋ ಭೋತೋ"ತಿ **ಭೋತಾ**ದೇಸೋ, ಭೋತೀ, ಭೋತೀ, ಭೋತಿಯೋ। **ನಪುಂಸಕೇ** ಭವಂ, ಭವನ್ತಂ, ಭವನ್ತಾನಿ, ಅಭಿಭವಮಾನೋ। **ಭಾವೇ** ಭೂಯಮಾನಂ। **ಕಮ್ಮನಿ** ಅಭಿಭೂಯಮಾನೋ।

ಜರ ವಯೋಹಾನಿಮ್ಹಿ, “ಜರ ಮರಾನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ **ಜೀರ ಜೀಯ್ಯಾ**ದೇಸಾ, ಜೀರತೀತಿ ಜೀರಂ, ಜೀರನ್ತೀ, ಜೀರನ್ತಂ, ಜೀರಮಾನೋ, ಜೀರೀಯಮಾನೋ, ಜೀಯಂ, ಜೀಯನ್ತೀ, ಜೀಯನ್ತಂ, ಜೀಯಮಾನೋ, ಜೀಯ್ಯಮಾನೋ।

ಮರ ಪಾಣಚಾಗೇ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಏಕಸ್ಸ **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ **ಲೋಪೋ**, ಮರತೀತಿ ಮೀಯಂ, ಮೀಯನ್ತೀ, ಮೀಯನ್ತಂ, ಮೀಯಮಾನೋ, ಮೀಯ್ಯಮಾನೋ, ಮರಂ, ಮರನ್ತೀ, ಮರನ್ತಂ, ಮರಮಾನೋ, ಮರೀಯಮಾನೋ। ಲಭಂ, ಲಭನ್ತೀ, ಲಭನ್ತಂ, ಲಭಮಾನೋ, ಲಬ್ಭಮಾನೋ। ವಹಂ, ವಹನ್ತೀ, ವಹನ್ತಂ, ವಹಮಾನೋ, ವುಯ್ಹಮಾನೋ। “ಇಸುಯಮೂನಮನ್ತೋ ಚ್ಛೋ ವಾ”ತಿ **ಚ್ಛಾ**ದೇಸೋ, ಇಚ್ಛತೀತಿ ಇಚ್ಛಂ, ಇಚ್ಛನ್ತೀ, ಇಚ್ಛನ್ತಂ, ಇಚ್ಛಮಾನೋ, ಇಚ್ಛೀಯಮಾನೋ, ಇಸ್ಸಮಾನೋ।

“ದಿಸಸ್ಸ ಪಸ್ಸದಿಸ್ಸದಕ್ಖಾ ವಾ”ತಿ **ಪಸ್ಸ ದಿಸ್ಸ ದಕ್ಖಾ**ದೇಸಾ, ಪಸ್ಸತೀತಿ ಪಸ್ಸಂ, ಪಸ್ಸನ್ತೀ, ಪಸ್ಸನ್ತಂ, ಪಸ್ಸಮಾನೋ, ವಿಪಸ್ಸೀಯಮಾನೋ, ದಿಸ್ಸಮಾನೋ, ದಿಸ್ಸನ್ತೋ, **ಮಾನ**ಸ್ಸ **ಅನ್ತಾ**ದೇಸೋ, ದಿಸ್ಸಂ, ದಿಸ್ಸನ್ತೀ, ದಿಸ್ಸನ್ತಂ, ದಕ್ಖಂ, ದಕ್ಖನ್ತೀ, ದಕ್ಖನ್ತಂ, ದಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಿಯಮಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ತುದ ಬ್ಯಥನೇ, ತುದತೀತಿ ತುದಂ, ತುದನ್ತೀ, ತುದನ್ತಂ, ತುದಮಾನೋ, ತುಜ್ಜಮಾನೋ। ಪವಿಸತೀತಿ ಪವಿಸಂ, ಪವಿಸನ್ತೀ, ಪವಿಸನ್ತಂ, ಪವಿಸಮಾನೋ, ಪವಿಸೀಯಮಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹೂ, ಭೂ ಸತ್ತಾಯಂ, **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಲೋಪೋ**, ಪಹೋತೀತಿ ಪಹೋನ್ತೋ, ಪಹೋನ್ತೀ, ಪಹೋನ್ತಂ, ಪಹೂಯಮಾನಂ ತೇನ। ಸೇತೀತಿ ಸೇನ್ತೋ, ಸೇನ್ತೀ, ಸೇನ್ತಂ, ಸೇಮಾನೋ, ಸಯಂ, ಸಯನ್ತೀ, ಸಯನ್ತಂ, ಸಯಮಾನೋ, ಸಯಾನೋ ವಾ, **ಮಾನ**ಸ್ಸ **ಆನಾ**ದೇಸೋ, ಅತಿಸೀಯಮಾನೋ।

ಅಸ ಸಬ್ಭಾವೇ, “ಸಬ್ಬತ್ಥಾಸಸ್ಸಾದಿಲೋಪೋ ಚಾ”ತಿ **ಅ**ಕಾರಸ್ಸ **ಲೋಪೋ**, ಅತ್ಥೀತಿ ಸಂ, ಸನ್ತೋ, ಸತೀ, ಸನ್ತೀ, ಸನ್ತಂ, ಸಮಾನೋ, ಸಮಾನಾ, ಸಮಾನಂ।

ಠಾ ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ, “ವಾ”ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ “ಠಾ ತಿಟ್ಠೋ”ತಿ **ತಿಟ್ಠಾ**ದೇಸೋ, ತಿಟ್ಠಂ, ತಿಟ್ಠನ್ತೀ, ತಿಟ್ಠನ್ತಂ, ತಿಟ್ಠಮಾನೋ। **ತಿಟ್ಠಾ**ಭಾವೇ “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಠಾ**ತೋ **ಹ**ಕಾರಾಗಮೋ, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ, ಉಪಟ್ಠಹಂ, ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೀ, ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಂ, ಉಪಟ್ಠಹಮಾನೋ। ಠೀಯಮಾನಂ ತೇನ, ಉಪಟ್ಠೀಯಮಾನೋ, ಉಪಟ್ಠಹೀಯಮಾನೋ।

ಪಾ ಪಾನೇ, “ಪಾ ಪಿಬೋ”ತಿ **ಪಿಬಾ**ದೇಸೋ, ಪಿಬತೀತಿ ಪಿಬಂ, ಪಿಬನ್ತೀ, ಪಿಬನ್ತಂ, ಪಿಬಮಾನೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಬ**ಕಾರಸ್ಸ **ವ**ತ್ತಂ, ಪಿವಂ, ಪಿವನ್ತೀ, ಪಿವನ್ತಂ, ಪಿವಮಾನೋ, ಪೀಯಮಾನೋ, ಪೀಯಮಾನಾ, ಪೀಯಮಾನಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಹು ದಾನಾದನಹಬ್ಯಪ್ಪದಾನೇಸು, **ಅಪ್ಪಚ್ಚ**ಯೇ ಪುರೇ ವಿಯ ದ್ವಿಭಾವಾದಿ, ಜುಹೋತೀತಿ ಜುಹಂ, ಜುಹನ್ತೀ, ಜುಹನ್ತಂ, ಜುಹಮಾನೋ, ಹೂಯಮಾನೋ। ಏವಂ ಜಹಂ, ಜಹನ್ತೀ, ಜಹನ್ತಂ, ಜಹಮಾನೋ, ಜಹೀಯಮಾನೋ। ದದಾತೀತಿ ದದಂ, ದದನ್ತೀ, ದದನ್ತಂ, ದದಮಾನೋ, **ದ್ವಿತ್ತಾ**ಭಾವೇ ದಾನಂ ದೇನ್ತೋ, ದೇನ್ತೀ, ದೇನ್ತಂ, ದೀಯಮಾನೋ।

ರುಧಿ ಆವರಣೇ, “ರುಧಾದಿತೋ ನಿಗ್ಗಹೀತಪುಬ್ಬಞ್ಚಾ”ತಿ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮಾ**, ರುನ್ಧತೀತಿ ರುನ್ಧಂ, ರುನ್ಧನ್ತೀ, ರುನ್ಧನ್ತಂ, ರುನ್ಧಮಾನೋ, ರುಜ್ಝಮಾನೋ। ಭುಞ್ಜತೀತಿ ಭುಞ್ಜಂ, ಭುಞ್ಜನ್ತೀ, ಭುಞ್ಜನ್ತಂ, ಭುಞ್ಜಮಾನೋ, ಭುಜ್ಜಮಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ದಿವು ಕೀಳಾಯಂ, “ದಿವಾದಿತೋ ಯೋ”ತಿ **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, “ತಥಾ ಕತ್ತರಿ ಚಾ”ತಿ ಪುಬ್ಬರೂಪತ್ತಂ, **ಬ**ತ್ತಞ್ಚ, ದಿಬ್ಬತೀತಿ ದಿಬ್ಬಂ, ದಿಬ್ಬನ್ತೀ, ದಿಬ್ಬನ್ತಂ, ದಿಬ್ಬಮಾನೋ। ಏವಂ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಬುಜ್ಝಂ, ಬುಜ್ಝನ್ತೋ, ಬುಜ್ಝಮಾನೋ, **ಚವಗ್ಗಾ**ದೇಸೋ। **ಜನೀ** ಪಾತುಭಾವೇ, “ಜನಾದೀನಮಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಆ**ತ್ತಂ, ಜಾಯತೀತಿ ಜಾಯಂ, ಜಾಯಮಾನೋ, ಜಞ್ಞಮಾನೋ।

ಸು ಸವಣೇ, “ಸ್ವಾದಿತೋ”ತಿಆದಿನಾ **ಣು ಣಾ ಉಣಾ** ಚ, ಸುಣಾತೀತಿ ಸುಣಂ, ಸುಣನ್ತೋ, ಸುಣಮಾನೋ, ಸೂಯಮಾನೋ, ಸುಯ್ಯಮಾನೋ। ಪಾಪುಣಾತೀತಿ ಪಾಪುಣಂ, ಪಾಪುಣಮಾನೋ, ಪಾಪೀಯಮಾನೋ।

“ಕಿಯಾದಿತೋ ನಾ”ತಿ **ನಾ,** ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಕಿಣಾತೀತಿ ಕಿಣಂ, ಕೀಣಮಾನೋ, ಕೀಯಮಾನೋ। ವಿನಿಚ್ಛಿನಾತೀತಿ ವಿನಿಚ್ಛಿನಂ, ವಿನಿಚ್ಛಿನಮಾನೋ, ವಿನಿಚ್ಛೀಯಮಾನೋ, ಚಿನಂ, ಚೀಯಮಾನೋ। ಜಾನಾತೀತಿ ಜಾನಂ, ಜಾನಮಾನೋ, **ಜಾದೇಸೋ,** ಞಾಯಮಾನೋ। ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಗಣ್ಹಂ, ಗಣ್ಹಮಾನೋ, ಗಯ್ಹಮಾನೋ।

ಕರ ಕರಣೇ, ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೇ “ವತ್ತಮಾನೇ ಮಾನನ್ತಾ”ತಿ **ಅನ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, “ತನಾದಿತೋ ಓಯಿರಾ”ತಿ **ಓ,** “ತಸ್ಸ ವಾ”ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ “ಉತ್ತಮೋಕಾರೋ”ತಿ **ಉ**ತ್ತಂ, “ಕರಸ್ಸಾಕಾರೋ ಚಾ”ತಿ **ಅ**ಕಾರಸ್ಸು**ಕಾರೋ।** “ಯವಕಾರಾ ಚಾ”ತಿ ಸರೇ **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ವ**ತ್ತಂ, ದ್ವಿತ್ತಂ, “ಬೋ ವಸ್ಸಾ”ತಿ **ಬ**ಕಾರದ್ವಯಞ್ಚ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ರ**ಲೋಪೋ, ಸೋ ಕುಬ್ಬಂ, ಕುಬ್ಬನ್ತೋ, ಕುಬ್ಬತೀ, ಕುಬ್ಬನ್ತೀ, ಕುಬ್ಬನ್ತಂ। **ಉತ್ತಾ**ಭಾವೇ - ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ, ಕರೋನ್ತೀ, ಕರೋನ್ತಂ। **ಮಾನೇ – ಉ**ತ್ತದ್ವಯಂ, ಕುರುಮಾನೋ, ಕುರುಮಾನಾ, ಕುರುಮಾನಂ, ಕುಬ್ಬಾನೋ ವಾ। **ಕಮ್ಮನಿ** ಕಯಿರಮಾನೋ, ಕರೀಯಮಾನೋ ವಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚುರ ಥೇಯ್ಯೇ, “ಚುರಾದಿತೋ”ತಿಆದಿನಾ **ಣೇ ಣಯಾ,** ಚೋರೇತೀತಿ ಚೋರೇನ್ತೋ, ಚೋರೇನ್ತೀ, ಚೋರೇನ್ತಂ, ಚೋರಯಂ, ಚೋರಯತೀ, ಚೋರಯನ್ತಂ, ಚೋರಯಮಾನೋ, ಚೋರೀಯಮಾನೋ। ಪಾಲೇತೀತಿ ಪಾಲೇನ್ತೋ, ಪಾಲೇನ್ತೀ, ಪಾಲೇನ್ತಂ, ಪಾಲಯಂ, ಪಾಲಯನ್ತೀ, ಪಾಲಯನ್ತಂ, ಪಾಲಯಮಾನೋ, ಪಾಲೀಯಮಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಕಾರಿತೇ ಭಾವೇತೀತಿ ಭಾವೇನ್ತೋ, ಭಾವೇನ್ತೀ, ಭಾವೇನ್ತಂ, ಭಾವಯಂ, ಭಾವಯನ್ತೀ, ಭಾವಯನ್ತಂ, ಭಾವಯಮಾನೋ, ಭಾವೀಯಮಾನೋ। ಕಾರೇತೀತಿ ಕಾರೋನ್ತೋ, ಕಾರೇನ್ತೀ, ಕಾರೇನ್ತಂ, ಕಾರಯಂ, ಕಾರಯನ್ತೀ, ಕಾರಯನ್ತಂ, ಕಾರಯಮಾನೋ, ಕಾರೀಯಮಾನೋ, ಕಾರಾಪೇನ್ತೋ, ಕಾರಾಪೇನ್ತೀ, ಕಾರಾಪೇನ್ತಂ, ಕಾರಾಪಯಂ, ಕಾರಾಪಯನ್ತೀ, ಕಾರಾಪಯನ್ತಂ, ಕಾರಾಪಯಮಾನೋ, ಕಾರಾಪೀಯಮಾನೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ವತ್ತಮಾನಕಾಲಿಕಮಾನನ್ತಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯೋ।

ಅನಾಗತಕಾಲಿಕಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

“ಕಾಲೇ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೬೪೭. ಭವಿಸ್ಸತಿ ಗಮಾದೀಹಿ ಣೀ ಘಿಣ।

ಭವಿಸ್ಸತಿ ಕಾಲೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ **ಗಮಾ**ದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಣೀ ಘಿಣ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ **ಹೋನ್ತಿ।** ಣಕಾರಾ ವುದ್ಧತ್ಥಾ। ಆಯತಿ ಗಮನಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣೀ,** ವುದ್ಧಿಣಲೋಪಾ। ಗಾಮೀ, ಗಾಮಿನೋ, ಆಗಾಮೀ ಕಾಲೋ। **ಘಿಣ**ಪಚ್ಚಯೇ - “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ಘ**ಲೋಪೋ, ಗಾಮಂ ಗಾಮಿ, ಗಾಮೀ, ಗಾಮಯೋ।

ಭಜ ಸೇವಾಯಂ, ಆಯತಿ ಭಜಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಭಾಜೀ, ಭಾಜಿ, “ನ ಕಗತ್ತಂ ಚಜಾ”ತಿ ಯೋಗವಿಭಾಗೇನ ನಿಸೇಧನತೋ “ಸಚಜಾನಂ ಕಗಾ ಣಾನುಬನ್ಧೇ”ತಿ ಗತ್ತಂ ನ ಭವತಿ।

ಸು ಗತಿಮ್ಹಿ, ಕಾರಿತೇ ವುದ್ಧಿ**ಆವಾ**ದೇಸಾ ಚ, ಆಯತಿ ಪಸ್ಸವಿತುಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಪಸ್ಸಾವೀ, ಪಸ್ಸಾವಿ। ಆಯತಿ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸೀಲಮಸ್ಸಾತಿ ಪಟ್ಠಾಯೀ, ಪಟ್ಠಾಯಿ, “ಆಕಾರನ್ತಾನಮಾಯೋ”ತಿ **ಆಯಾ**ದೇಸೋ।

“ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೬೪೮. ಕಿರಿಯಾಯಂ ಣ್ವುತವೋ।

ಕಿರಿಯಾಯಂ ಕಿರಿಯತ್ಥಾಯಂ ಗಮ್ಯಮಾನಾಯಂ ಧಾತೂಹಿ **ಣ್ವುತು**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಕಾಲೇ। **ಣ್ವು**ಮ್ಹಿ - **ಣ**ಲೋಪವುದ್ಧಿ**ಅಕಾ**ದೇಸಾ, ಕರಿಸ್ಸಂ ವಜತೀತಿ ಕಾರಕೋ ವಜತಿ।

ತುಮ್ಹಿ - “ಕರಸ್ಸ ಚ ತತ್ತಂ ತುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ **ತ**ಕಾರೋ, ಸೇಸಂ ಕತ್ತುಸಮಂ, ಕತ್ತಾ ವಜತಿ, ಕತ್ತುಂ ವಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಪಚಿಸ್ಸಂ ವಜತೀತಿ ಪಾಚಕೋ ವಜತಿ, ಪಚಿತಾ ವಜತಿ। ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಂ ವಜತೀತಿ ಭುಞ್ಜಕೋ ವಜತಿ, ಭೋತ್ತಾ ವಜತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೪೯. ಕಮ್ಮನಿ ಣೋ।

ಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ ಉಪಪದೇ ಧಾತೂಹಿ **ಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಕಾಲೇ **ಣ**ಲೋಪವುದ್ಧಿ। ನಗರಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ನಗರಕಾರೋ ವಜತಿ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಸಾಲಿಂ ಲವಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಾಲಿಲಾವೋ ವಜತಿ। **ವಪ** ಬೀಜಸನ್ತಾನೇ, ಧಞ್ಞಂ ವಪಿಸ್ಸತೀತಿ ಧಞ್ಞವಾಪೋ ವಜತಿ। ಭೋಗಂ ದದಿಸ್ಸತೀತಿ ಭೋಗದಾಯೋ ವಜತಿ, ಸಿನ್ಧುಂ ಪಿವಿಸ್ಸತೀತಿ ಸಿನ್ಧುಪಾಯೋ ವಜತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

“ಕಮ್ಮನೀ”ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೫೦. ಸೇಸೇ ಸ್ಸಂ ನ್ತು ಮಾನಾನಾ।

ಕಮ್ಮಸ್ಮಿಂ ಉಪಪದೇ **ಸೇಸೇ** ಅಪರಿಸಮತ್ತತ್ಥೇ ಧಾತೂಹಿ **ಸ್ಸಂನ್ತು ಮಾನ ಆನ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಕಾಲೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ, ತೇ ಚ ಕಿತಕತ್ತಾ ಕತ್ತರಿ ಭವನ್ತಿ। ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೇ **ಸ್ಸಂ**ಪಚ್ಚಯೋ, ಇಕಾರಾಗಮೋ, **ಸಿ**ಲೋಪೋ, ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಂ ವಜತಿ, ಸಾಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ನ ಸಮಾಸೋ। **ನ್ತು**ಪಚ್ಚಯೇ “ತನಾದಿತೋ ಓಯಿರಾ”ತಿ **ಓ,** “ಸಿಮ್ಹಿ ವಾ”ತಿ ನ್ತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಅ**ತ್ತಂ, ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಜತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ **ಗುಣವನ್ತು**ಸಮಂ।

ಅಥ ವಾ “ಭವಿಸ್ಸತಿ ಗಮಾದೀಹಿ ಣೀ ಘಿಣ”ತಿ ಏತ್ಥ “ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ವಚನತೋ “ಸ್ಸನ್ತು”ಇತಿ ಏಕೋವ ಪಚ್ಚಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ತತೋ “ಸಿಮ್ಹಿ ವಾ”ತಿ **ಅ**ತ್ತಂ, “ನ್ತಸದ್ದೋ ಅ”ಮಿತಿಯೋಗವಿಭಾಗೇನ **ಅ**ಮಾದೇಸೋ, ಸಿಲೋಪೋ, ಕರಿಸ್ಸಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೋ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತಾ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತಂ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತೇ, ಕರಿಸ್ಸತಾ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೇನ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತೇಹಿ, ಕರಿಸ್ಸತೋ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ, ಕರಿಸ್ಸತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಾನಂ, ಕರಿಸ್ಸತಾ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತೇಹಿ, ಕರಿಸ್ಸತೋ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ, ಕರಿಸ್ಸತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಾನಂ, ಕರಿಸ್ಸತಿ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೇ, ಕರಿಸ್ಸನ್ತೇಸೂತಿಆದಿ **ಗುಣವನ್ತು**ಸದಿಸಂ ನೇಯ್ಯಂ।

ಮಾನಮ್ಹಿ - **ಓ**ಕಾರಾ**ಕಾ**ರಾನಂ **ಉ**ತ್ತಂ, ಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಮ್ಮಂ ಕುರುಮಾನೋ, ಕಮ್ಮಂ ಕರಾನೋ ವಜತಿ। ಏವಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಂ ವಜತಿ, ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ, ಭುಞ್ಜಮಾನೋ, ಭುಞ್ಜಾನೋ ವಜತಿ।

ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕತ್ತರಿ **ನ್ತುಮಾನೇ**ಸು ಸಕಸಕವಿಕರಣಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಕಾತಬ್ಬೋ।

ಖಾದನಂ ಖಾದಿಸ್ಸತೀತಿ ಖಾದನಂ ಖಾದಿಸ್ಸಂ ವಜತಿ, ಖಾದನಂ ಖಾದನ್ತೋ, ಖಾದನಂ ಖಾದಮಾನೋ, ಖಾದನಂ ಖಾದಾನೋ ವಜತಿ। ಮಗ್ಗಂ ಚರಿಸ್ಸತೀತಿ ಮಗ್ಗಂ ಚರಿಸ್ಸಂ, ಮಗ್ಗಂ ಚರನ್ತೋ, ಮಗ್ಗಂ ಚರಮಾನೋ, ಮಗ್ಗಂ ಚರಾನೋ ವಜತಿ। **ಭಿಕ್ಖ** ಆಯಾಚನೇ, ಭಿಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಿಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖಿಸ್ಸಂ ಚರತಿ, ಭಿಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖಮಾನೋ, ಭಿಕ್ಖಂ ಭಿಕ್ಖಾನೋ ಚರತಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಉಣಾದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯ

ಅಥ **ಉಣಾ**ದಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತೇ।

“ಧಾತುಯಾ”ತಿ ಅಧಿಕಾರೋ।

೬೫೧. ಕಾಲೇ ವತ್ತಮಾನಾತೀತೇ ಣ್ವಾದಯೋ।

ಅತೀತೇ ಕಾಲೇ, ವತ್ತಮಾನೇ ಚ ಗಮ್ಮಮಾನೇ ಧಾತೂಹಿ ಣುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ **ಯು ಕ್ತ ಮಿ**ಇಚ್ಚಾದಯೋ ಚ ಹೋನ್ತಿ।

ಕರ ಕರಣೇ, ಅಕಾಸಿ, ಕರೋತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೇ ಣುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಣ**ಲೋಪೋ, ವುದ್ಧಿ, ಕಾರು ಸಿಪ್ಪೀ, ಕಾರೂ ಕಾರವೋ। **ವಾ** ಗತಿಗನ್ಧನೇಸು, ಅವಾಯಿ, ವಾಯತೀತಿ ವಾ ವಾಯು, **ಆಯಾ**ದೇಸೋ। **ಸದ** ಅಸ್ಸಾದನೇ, ಅಸ್ಸಾದೀಯತೀತಿ ಸಾದು। **ರಾಧ, ಸಾಧ** ಸಂಸಿದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಸಾಧೀಯತಿ ಅನೇನ ಹಿತನ್ತಿ ಸಾಧು। **ಬನ್ಧ** ಬನ್ಧನೇ, ಅತ್ತನಿ ಪರಂ ಬನ್ಧತೀತಿ ಬನ್ಧು। **ಚಕ್ಖ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ಚಕ್ಖತೀತಿ ಚಕ್ಖು। **ಇ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಏನ್ತಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ಏತೇನಾತಿ ಆಯು। **ದರ** ವಿದಾರಣೇ, ದರೀಯತೀತಿ ದಾರು ಕಟ್ಠಂ। **ಸನು** ದಾನೇ। ಸನೋತೀತಿ ಸಾನು ಪಬ್ಬತೇಕದೇಸೋ। ಜನೀಯತೀತಿ ಜಾನು ಜಙ್ಘಾಸನ್ಧಿ। ಚರೀಯತೀತಿ ಚಾರು ದಸ್ಸನೀಯೋ। **ರಹ** ಚಾಗೇ, ರಹೀಯತೀತಿ ರಾಹು ಅಸುರಿನ್ದೋ। **ತರ** ತರಣೇ, ತಾಲು, **ಲೋ** ರಸ್ಸ।

ಮರಾದೀನಂ ಪನೇತ್ಥ ಣುಮ್ಹಿ “ಘಟಾದೀನಂ ವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ **ವಾ**ಸದ್ದೇನ ನ ವುದ್ಧಿ, ಮರು, ತರು, ತನು, ಧನು, ಹನು, ಮನು, ಅಸು, ವಸು, ವಟು, ಗರು ಇಚ್ಚಾದಿ।

ಚದಿ ಹಿಲಾದನೇ, **ಯು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, “ನುದಾದೀಹಿ ಯುಣ್ವೂನಮನಾನನಾಕಾನನಕಾ ಸಕಾರಿತೇಹಿ ಚಾ”ತಿ **ಅನಾ**ದೇಸೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ ಚ, ಚನ್ದನಂ। ಭವತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಭುವನಂ, “ಞುಲಾನಮಿಯುವಾಸರೇ ವಾ”ತಿ **ಉವಾ**ದೇಸೋ। **ಕಿರ** ವಿಕ್ಖೇಪೇ, ಕಿರಣೋ। ವಿಚಕ್ಖಣೋ, ಕಮ್ಪನಂ ಕರೋತೀತಿ ಕರುಣಾ, **ಅಕಾರಸ್ಸು**ತ್ತಂ।

ಕ್ತಪ್ಪಚ್ಚಯೇ - **ಕ**ಲೋಪೋ, ಅಭವಿ, ಭವತೀತಿ ವಾ ಭೂತಂ ಯಕ್ಖಾದಿ, ಭೂತಾನಿ। ವಾಯತೀತಿ ವಾತೋ, ತಾಯತೀತಿ ತಾತೋ। **ಮಿ**ಮ್ಹಿ - ಭವನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಭೂಮಿ, ನೇತೀತಿ ನೇಮಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೫೨. ಖ್ಯಾದೀಹಿ ಮನ ಮ ಚ ತೋ ವಾ।

ಖೀ ಭೀ ಸು ರು ಹು ವಾ ಧೂ ಹಿ ಲೂಪೀ ಅದಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಮನ**ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಮಸ್ಸ ಚ **ತೋ** ಹೋತಿ ವಾ।

> ಅದಧಾತುಪರಸ್ಸೇವ, ಮಕಾರಸ್ಸ ತಕಾರತಾ।
> ತದಞ್ಞತೋ ನ ಹೋತಾಯಂ, ವವತ್ಥಿತವಿಭಾಸತೋ॥

ಖೀ ಖಯೇ, ಖೀಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಉಪದ್ದವುಪಸಗ್ಗಾದಯೋತಿ ಅತ್ಥೇ **ಮನ**ಪಚ್ಚಯೋ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ **ನ**ಲೋಪೋ, “ಅಞ್ಞೇಸು ಚಾ”ತಿ ವುದ್ಧಿ, ಖೇಮೋ। ತಥಾ **ಭೀ** ಭಯೇ, ಭಾಯನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಭೀಮೋ, **ವಾ**ಧಿಕಾರತೋ ನ ವುದ್ಧಿ। **ಸು** ಅಭಿಸವೇ,

ಸವತೀತಿ ಸೋಮೋ। **ರು** ಗತಿಮ್ಹಿ, ರೋಮೋ। **ಹು** ದಾನಾದನಹಬ್ಯಪ್ಪದಾನೇಸು, ಹೂಯತೀತಿ **ಹೋಮೋ**। **ವಾ** ಗತಿಗನ್ಧನೇಸು, ವಾಮೋ। **ಧೂ** ಕಮ್ಪನೇ, ಧುನಾತೀತಿ ಧೂಮೋ। **ಹಿ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಹಿನೋತೀತಿ ಹೇಮೋ। **ಲೂ** ಛೇದನೇ, ಲೂಯತೀತಿ ಲೋಮೋ। **ಪೀ** ತಪ್ಪನೇ, ಪೀಣನಂ ಪೇಮೋ। **ಅದ** ಭಕ್ಖಣೇ, ಅದತೀತಿ ಅತ್ಥೋ **ಮನ, ಮ**ಸ್ಸ ಚ ವಾ **ತ**ಕಾರೋ, "ತೋ ದಸ್ಸಾ"ತಿ **ತ**ಕಾರೋ, ಅತ್ತಾ, ಆತುಮಾ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಅದ**ಸ್ಸ ದೀಘೋ, **ಉ**ಕಾರಾಗಮೋ ಚ। **ಯಾ** ಪಾಪಣೇ, ಯಾಮೋ।

"ವಾ"ತಿ ವತ್ತಮಾನೇ -

೬೫೩. ಸಮಾದಿಹಿ ಥಮಾ।

ಸಮದಮದರ ರಹ ಲಪ ವಸ ಯು ದು ಹಿ ಸಿ ದಾ ಸಾ ಠಾ ಭಸ ಬಹಉಸುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಥ ಮ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ವಾ।

ಸಮ ಉಪಸಮೇ, **ಕ್ವಚಿ**ಗ್ಗಹಣಾಧಿಕಾರಾ ನ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ಕಿಲೇಸೇ ಸಮೇತೀತಿ ಸಮಥೋ ಸಮಾಧಿ। ಏವಂ ದಮನಂ ದಮಥೋ। **ದರ** ದಾಹೇ, ದರಣಂ ದರಥೋ ಪರಿದಾಹೋ। **ರಹ** ಉಪಾದಾನೇ, ರಹೀಯತೀತಿ ರಥೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಹ**ಲೋಪೋ। **ಸಪ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಸಪನಂ ಸಪಥೋ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ಆವಸನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿನ್ತಿ ಆವಸಥೋ। **ಯು** ಮಿಸ್ಸನೇ, ಯೂಥೋ, ದೀಘೋ। **ದು** ಗತಿವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ದವತಿ ವಡ್ಢತೀತಿ ದುಮೋ। ಹಿನೋತೀತಿ ಹಿಮೋ ಉಸ್ಸಾವೋ। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಸೀಯತೀತಿ ಸೀಮಾ, ದೀಘೋ। **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ, ದಾಮೋ। **ಸಾ** ಸಾಮತ್ಥೇ, ಸಾಮೋ। **ಠಾ** ಗತಿನಿವತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಥಾಮೋ, ಠಸ್ಸ **ಥ**ತ್ತಂ। **ಭಸ** ಭಸ್ಮೀಕರಣೇ, ಭಸ್ಮಾ, **ಬ್ರಹ್ಮಾ**ದಿತ್ತಾ "ಸ್ಯಾ ಚಾ"ತಿ **ಆ**ತ್ತಂ। **ಬಹ** ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾ, ನಿಪಾತನತೋ **ಬ್ರೋ** ಬಸ್ಸ। **ಉಸು** ದಾಹೇ, ಉಸ್ಮಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೫೪. ಮಸುಸ್ಸ ಸುಸ್ಸ ಚ್ಛ ರ ಚ್ಛೇರಾ।

ಮಸುಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಸುಸ್ಸ ಚ್ಛರಚ್ಛೇರ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಮಸು** ಮಚ್ಛೇರೇ, **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಚ್ಛರಚ್ಛೇರಾ**ದೇಸಾ, ಮಚ್ಛರೋ, ಮಚ್ಛೇರೋ।

"ಚ್ಛರ ಚ್ಛೇರಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೫೫. ಆಪುಬ್ಬಚರಸ್ಸ ಚ।

ಆಪುಬ್ಬಸ್ಸ **ಚರ**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಚ್ಛರಚ್ಛೇರಾ**ದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಚ್ಛರಿಯಾ**ದೇಸೋ ಚ। ಭುಸೋ ಚರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಚ್ಛರಿಯಾ**ದಿಆದೇಸೋ, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ। ಅಚ್ಛರಿಯಂ , ಅಚ್ಛರಂ, ಅಚ್ಛೇರಂ। ಅಚ್ಛರಂ ಪಹರಿತುಂ ಯುತ್ತನ್ತಿಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಂ।

೬೫೬. ಅಲ ಕಲ ಸಲೇಹಿ ಲಯಾ।

ಅಲ ಕಲ ಸಲ ಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಲ ಯ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಲ** ಪರಿಸಮತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಅಲ್ಲಂ, ಅಲ್ಯಂ। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಕಲ್ಲಂ, ಕಲ್ಯಂ। **ಸಲ, ಹುಲ, ಪದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಸಲ್ಲಂ, ಸಲ್ಯಂ।

"ಕಲ ಸಲೇಹೀ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೫೭. ಯಾಣ ಲಾಣಾ।

ತೇಹಿ **ಕಲ ಸಲ**ಇಚ್ಚೇತೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಯಾಣ ಲಾಣ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಲ್ಯಾಣಂ, ಪಟಿಸಲ್ಯಾಣಂ, ಕಲ್ಲಾಣೋ, ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣೋ। ಯದಾ ಪನ **ಲೀ** ಸಿಲೇಸನೇತಿ ಧಾತು, ತದಾ "ಪಟಿಸಲ್ಲಯನಂ, ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣ"ನ್ತಿ **ಯು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇನ ಸಿದ್ಧಂ, ಉಪಸಗ್ಗನ್ತಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ **ಲ**ತ್ತಂ, **ರಹಾ**ದಿಪರತ್ತಾ ನಸ್ಸ **ಣ**ತ್ತಂ, **ಏ**ಕಾರಸ್ಸ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಅ**ತ್ತಞ್ಚ।

೬೫೮. ಮಥಿಸ್ಸ ಥಸ್ಸ ಲೋ ಚ।

ಮಥಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಥಸ್ಸ ಲಾ**ದೇಸೋ **ಹೋ**ತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಲ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಮಥ** ವಿಲೋಳನೇ, ಮಲ್ಲೋ, ಸೋ ಏವ ಮಲ್ಲಕೋ, ಯಥಾ ಹೀನಕೋ।

"ಕಿಚ್ಚಾ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೫೯. ಅವಸ್ಸಕಾಧಮಿಣೇಸು ಣೀ ಚ।

ಅವಸ್ಸಕ ಅಧಮಿಣಇಚ್ಚೇತೇಸ್ವತ್ಥೇಸು, **ಣೀ**ಪಚ್ಚಯೋ **ಹೋ**ತಿ, ಕಿಚ್ಚಾ ಚಾತಿ **ಣೀ**ಪಚ್ಚಯೋ, **ಣ**ಲೋಪ ವುದ್ಧಿಸಿಲೋಪಾ, ಅವಸ್ಸಂ ಮೇ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ ಯುತ್ತೋಸೀತಿ ಕಾರೀಸಿ ಮೇ ಕಮ್ಮಂ ಅವಸ್ಸಂ, ಕಾರಿನೋ ಮೇ ಕಮ್ಮಂ ಅವಸ್ಸಂ, ಹಾರೀಸಿ ಮೇ ಭಾರಂ ಅವಸ್ಸಂ।

ಅಧಮಿಣೇ - ಸತಂ ಮೇ ಇಣಂ ದಾತುಂ ಯುತ್ತೋಸೀತಿ ದಾಯೀಸಿ ಮೇ ಸತಂ ಇಣಂ, ಧಾರೀಸಿ ಮೇ ಸಹಸ್ಸಂ ಇಣಂ ಇಚ್ಚಾದಿ, **ಕಿಚ್ಚ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾಯೇವ ದಸ್ಸಿತಾ।

೬೬೦. ವಜಾದೀಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದಯೋ ನಿಪಚ್ಚನ್ತೇ।

ಆಕತಿಗಣೋಯಂ। **ವಜ**ಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯಾದೇಸಲೋಪಾಗಮನಿಸೇಧಲಿಙ್ಗಾದಿವಿಧಿನಾ ಯಥಾಭಿಧಾನಂ **ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ**ದಯೋ ಸದ್ದಾ ನಿಪಚ್ಚನ್ತೇ।

ವಜ ಗತಿಮ್ಹಿ ಪಪುಬ್ಬೋ, ಪಠಮಮೇವ ವಜಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ "ಭಾವಕಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ ಅಧಿಕಿಚ್ಚ "ಞ್ಯೋಚಾ"ತಿ **ಞ್ಯ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಣ**ಲೋಪಾದಿ। "ಪವ್ವಜ್ಯ"ನ್ತಿ ರೂಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಇಮಿನಾ **ಜ್ಯ**ಸ್ಸ **ಜ್ಜಾ**ದೇಸೋ, **ವ**ಕಾರದ್ವಯಸ್ಸ **ಬ**ಕಾರದ್ವಯಂ, ವುದ್ಧಿನಿಸೇಧೋ, ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗತ್ತಞ್ಚ ನಿಪಚ್ಚನ್ತೇ, ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ।

ತಥಾ **ಇಜ್ಝ** ಕಮ್ಪನೇ, ಇಜ್ಜನಂ ಇಜ್ಜಾ। **ಯಜ** ದೇವಪೂಜಾಯಂ, ಯಜನಂ ಇಜ್ಜಾ, "ಯಜಸ್ಸಾದಿಸ್ಸಿ"ತಿ **ಇ**ತ್ತಂ। **ಅಞ್ಜ** ಬ್ಯತ್ತಿಗತೀಸು **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ, ಸಮಞ್ಜನಂ ಸಮಜ್ಜಾ, ಞ್ಜಸ್ಸ **ಜ್ಜಾ**ದೇಸೋ। **ಸದ** ವಿಸರಣಗತ್ಯಾವಸಾನೇಸು, ನಿಸೀದನಂ ನಿಸಜ್ಜಾ। **ವಿದ** ಞಾಣೇ, ವಿಜಾನನಂ, ವಿದತೀತಿ ವಾ ವಿಜ್ಜಾ। **ಸಜ** ವಿಸ್ಸಗ್ಗೇ, ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾ। **ಪದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ನಿಪಜ್ಜನಂ ನಿಪಜ್ಜಾ।

ಹನ ಹಿಂಸಾಗತೀಸು, ಹನ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಞ್ಯ**ಮ್ಹಿ ಕತೇ "ವಧೋ ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥಾ"ತಿ **ಹನ**ಸ್ಸ **ವಧಾ**ದೇಸೋ, **ಝ**ಸ್ಸಿಮಿನಾ **ಜ್ಝಾ**ದೇಸೋ ಚ, ಸೋ ವಜ್ಝೋ, ಸಾ ವಜ್ಝಾ। **ಸೀ** ಸಯೇ, ಸಯನಂ, ಸಯನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ವಾ ಸೇಯ್ಯಾ, ವುದ್ಧಿ, **ಯ**ಕಾರಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ । **ಧಾ** ಧಾರಣೇ **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ, ಸಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಂ ನಿಧೇತಿ ಏತಾಯ, ಸಯಂ ವಾ ಸದ್ದಹತೀತಿ ಅತ್ಥೇ "ಇತ್ಥಿಯಮತಿಯವೋ ವಾ"ತಿ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಸನ್ಧಾ"ತಿ ರೂಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಇಮಿನಾ **ನ**ಕಾರಸ್ಸ **ದ**ಕಾರೋ, ಸದ್ಧಾ। **ಚರ** ಚರಣೇ, ಚರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಞ್ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೇ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮೇ ಚ ಕತೇ ಇಮಿನಾ ವುದ್ಧಿನಿಸೇಧೋ, ಚರಿಯಾ।

ರುಜ ರೋಗೇ, ರುಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಇಮಿನಾ ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಬ್ಯಞ್ಜನನ್ತಸ್ಸ ಚೋ ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೇಸು ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಚಕಾರೋ**, ರುಚ್ಛಾ, ರುಜಾತಿ **ಅಪ್ಪಚ್ಚಯೇನ** ಸಿದ್ಧಂ। ತಥಾ **ಕುಚ** ಸಙ್ಕೋಚನೇ, **ಛಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, ಕೋಚನಂ ಕುಚ್ಛಾ। **ಲಭ** ಲಾಭೇ, **ಛಮ್ಹಿ ಚಾದೇಸೋ**, ಲಚ್ಛಾ। **ರದ** ವಿಲೇಖನೇ, ರಚ್ಛಾ। **ಮುಹ** ವೇಚಿತ್ತೇ, ಮುಯ್ಹನಂ ಮುಚ್ಛಾ, ಮುಚ್ಛನಂ ವಾ ಮುಚ್ಛಾ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ವಚ್ಛಾ। **ಕಚ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಕಚ್ಛಾ। **ಕಥ** ಕಥನೇ **ಸಂಪುಬ್ಬೋ**, ಸದ್ದಿಂ ಕಥನನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, ಇಮಿನಾ **ಥ್ಯಸ್ಸ ಚ್ಛಾದೇಸೋ**, **ಸಂಸದ್ದಸ್ಸ ಸಾದೇಸೋ** ಚ, ಸಾಕಚ್ಛಾ। **ತುದ** ಬ್ಯಥನೇ, ತುಚ್ಛಾ। **ಪದ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ **ಣ್ಯಮ್ಹಿ** ಕತೇ "ಬ್ಯಾಪಾದ್ಯಾ"ತಿ ರೂಪೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಇಮಿನಾ ನಿಪಾತನೇನ **ದ್ಯಸ್ಸ ಜ್ಜಾದೇಸೋ**, ರಸ್ಸತ್ತಞ್ಚ, ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಾ।

ಮರ ಪಾಣಚಾಗೇ, ಮರತಿ ಮರಣನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥೇ ಇಮಿನಾ ತ್ಯತ್ಯುಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋಚ, ತತೋ "ಯವತ"ಮಿಚ್ಚಾದಿನಾ **ಚಕಾರೋ**, ಮಚ್ಚೋ, ಮಚ್ಚು। **ಸತ** ಸಾತಚ್ಚೇ, ಇಮಿನಾ **ಯಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, ತ್ಯಸ್ಸ **ಚಕಾರೋ**, ಸಚ್ಚಂ। ತಥಾ **ನತ** ಗತ್ತವಿನಾಮೇ, ನಚ್ಚಂ। **ನಿತಿ** ನಿಚ್ಚೇ, ನಿಚ್ಚಂ। **ಮಾ** ಮಾನೇ, ಮಾಯಾ। **ಜನ** ಜನನೇ, ಜಾಯಾ, **ಕನ** ದಿತ್ತಿಕನ್ತೀಸು, ನ್ಯಸ್ಸ **ಞತ್ತಂ**, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಕಞ್ಞಾ। **ಧನ** ಧಞ್ಞೇ, ಧಞ್ಞಂ। ಪುನಾತೀತಿ ಪುಞ್ಞಂ, **ನಕಾರಾಗಮೋ** ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೬೧. ವೇ ಪು ಸೀ ದವವ ಮು ಕು ದಾ ಭೂಹ್ವಾದೀಹಿ ಥುತ್ತಿಮ ಣಿಮಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ।

ವೇಪುಸೀದವವಮುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ, **ಕು ದಾ ಭೂ**ಆದಿತೋ, **ಹ್ವಾ**ದಿತೋ ಚ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ **ಥುತ್ತಿಮಣಿಮ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ಥೇ। **ವೇಪು** ಕಮ್ಪನೇ, **ಥುಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಅಕಾರಾಗಮೋ**, ಅಥ ವಾ "ಅಥೂ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಸರಲೋಪಂ ಕತ್ವಾ "ಥೂ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ವೇಪೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ವೇಪಥು। **ಸೀ** ಸಯೇ, ಸಯನೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಸಯಥು। **ದವ** ದವನೇ, ದವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ದವಥು। **ವಮು** ಉಗ್ಗಿರಣೇ, ವಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ವಮಥು।

ಕುತ್ತಿ ಕರಣಂ, ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಕುತ್ತಿಮಂ, "**ಕು**"ಇತಿ ನಿಪಾತನತೋ **ಕರಸ್ಸ ಕುತ್ತಂ**। **ದಾ** ದಾನೇ, ದಾತಿ ದಾನಂ, ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ದತ್ತಿಮಂ, ರಸ್ಸತ್ತಂ। ಭೂತಿ ಭವನಂ, ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಭೋತ್ತಿಮಂ। ಅವಹುತಿ ಅವಹನಂ, ತೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಓಹಾವಿಮಂ, **ಣಲೋಪವುದ್ಧಿಆವಾದೇಸಾ**।

೬೬೨. ಅಕ್ಕೋಸೇ ನಮ್ಹಾನಿ।

ಅಕ್ಕೋಸೇ ಗಮ್ಯಮಾನೇ **ನಮ್ಹಿ** ನಿಪಾತೇ ಉಪಪದೇ ಸತಿ ಧಾತುತೋ **ಆನಿಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ**। ನ ಗಮಿತಬ್ಬೋ ತೇ ಜಮ್ಮ ದೇಸೋತಿ ಅತ್ಥೇ **ಆನಿಪ್ಪಚ್ಚಯೋ**, ಕಿತಕತ್ತಾ ನಾಮಮಿವ ಕತ್ವಾ ಸಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ನ ಗಮಾನೀತಿ ಅತ್ಥೇ ಕಮ್ಮಧಾರಯಸಮಾಸೋ, ನಸ್ಸ **ಅತ್ತಂ**, ಪುನ ಸಮಾಸತ್ತಾ ನಾಮಮಿವ ಕತೇ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, ಅಗಮಾನಿ ತೇ ಜಮ್ಮ ದೇಸೋ। ನ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ತೇ ಜಮ್ಮ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಅಕರಾನಿ ತೇ ಜಮ್ಮ ಕಮ್ಮಂ।

ನಮ್ಹೀತಿ ಕಿಂ? ವಿಪತ್ತಿ ತೇ। **ಅಕ್ಕೋಸೇ**ತಿ ಕಿಂ? ಅಗತಿ ತೇ।

೬೬೩. ಸುನಸ್ಸುನಸ್ಸೋಣವಾನುವಾನುನುನಖುಣಾನಾ ।

ಸುನಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಪಾಟಿಪದಿಕಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧಿನೋ **ಉನಸದ್ದಸ್ಸ ಓಣ ವಾನ ಉವಾನ ಉನ ಉನಖ ಉಣ ಆ ಆನ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸುನಸ್ಸುನಸ್ಸ ಓಣಾ**ದಿಆದೇಸೇ, ಪರನಯನೇ ಚ ಕತೇ **ಸ್ಯಾದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ**, ಸೋಣೋ, ಸೋಣಾ, ಸ್ವಾನೋ, ಸ್ವಾನಾ, ಸುವಾನೋ, ಸುವಾನಾ, ಸುನೋ, ಸುನಾ, ಸುನಖೋ, ಸುನಖಾ, ಸುಣೋ, ಸುಣಾ, ಸಾ ಸಾನೋ, ಸಾನಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೬೪. ತರುಣಸ್ಸ ಸುಸು ಚ।

ತರುಣಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸ **ಸುಸು**ಇಚ್ಚಾದೇಸೋ ಹೋತಿ। **ಚ**ಸದ್ದೋ ಅನಿಯಮತ್ಥೋ, ಸುಸು, ತರುಣೋ ವಾ।

೬೬೫. ಯುವಸ್ಸುವಸ್ಸುವುವಾನುನೂನಾ।

ಯುವಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಪಾಟಿಪದಿಕಸ್ಸ **ಉವ**ಸದ್ದಸ್ಸ **ಉವಉವಾನಉನಊನ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯುವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯುವಾನೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯುನೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯೂನೋ ತಿಟ್ಠತಿ।

೬೬೬. ಛದಾದೀಹಿ ತತ್ರಣ।

ಛದಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ತತ್ರಣ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಛದ** ಅಪವಾರಣೇ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ತ**ಕಾರೋ। ಆತಪಂ ಛಾದೇತೀತಿ ಛತ್ತಂ, ಛತ್ರಂ, ಬ್ಯಞ್ಜನತ್ತಯೇ ಸರೂಪಾನಮೇಕಸ್ಸ ಲೋಪೋ।

ಚಿನ್ತ ಚಿನ್ತಾಯಂ, ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ಚಿತ್ತಂ, **ನ**ಕಾರಸ್ಸ ಸಂಯೋಗಾದಿತ್ತಾ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ, ತಸ್ಸ "ಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಚಾ"ತಿ ಲೋಪೋ, ಚಿತ್ರಂ, "ಘಟಾದೀನಂ ವಾ"ತಿ ನ ವುದ್ಧಿ।

ಸು ಅಭಿಸವೇ, "ಪರದ್ವೇಭಾವೋ ಠಾನೇ"ತಿ **ತ**ಸ್ಸ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಅತ್ಥೇ ಅಭಿಸವೇತೀತಿ ಸುತ್ತಂ, ಸುತ್ರಂ।

ಸೂದ ಪಗ್ಘರಣೇ, ಅತ್ಥೇ ಸೂದೇತೀತಿ ಸುತ್ತಂ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಭುಜಾದಿತ್ತಾ **ದ**ಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ। **ಸು** ಸವನೇ, ಸುಣಾತೀತಿ ಸೋತಂ, ಸೋತ್ರಂ, ವುದ್ಧಿ।

ನಿ ಪಾಪಣೇ, ನೇತೀತಿ ನೇತ್ತಂ, ನೇತ್ರಂ। **ವಿದ** ಮಙ್ಗಲ್ಲೇ, **ತೋ ದ**ಸ್ಸ, ಪವಿತ್ತಂ, ಪವಿತ್ರಂ। **ಪೂ** ಪವನೇ, ಪುನಾತೀತಿ ಪವಿತ್ತಂ, ಪವಿತ್ರಂ, **ಇ**ಕಾರಾಗಮೋ, ವುದ್ಧಿ**ಅವಾ**ದೇಸಾ ಚ।

ಪತ ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪತತೀತಿ ಪತ್ತಂ, ಪತ್ರಂ, ಪತತೋ ತಾಯತೀತಿ ಪತ್ತೋ, ಪತ್ರೋ। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ತಞ್ಞತೀತಿ ತನ್ತಂ, ತನ್ತ್ರಂ। **ಯತ** ಯತನೇ, ಯತ್ತಂ, ಯತ್ರಂ। **ಯಾ** ಪಾಪಣೇ, ಯಾಪನಾ ಯತ್ರಾ। **ಯಮು** ಉಪರಮೇ, ಯನ್ತಂ, ಯನ್ತ್ರಂ। **ಅದ** ಭಕ್ಖಣೇ, ಅದತೀತಿ ಅತ್ತಂ, **ಅ**ತ್ರಂ। **ಯುಜ** ಯೋಗೇ, ಯುಜ್ಜತೀತಿ ಯೋತ್ತಂ, ಯೋತ್ರಂ, ಭುಜಾದಿತ್ತಾ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪದ್ವಿತ್ತಾನಿ।

ವತು ವತ್ತನೇ, ವತ್ತಂ, ವತ್ರಂ। **ಮಿದ** ಸಿನೇಹನೇ, ಮಿಜ್ಜತೀತಿ ಮಿತ್ತಂ, ಮಿತ್ರಂ। **ಮಾ** ಪರಿಮಾಣೇ, ಮತ್ತಾ ಪರಿಮಾಣಂ, ದ್ವಿತ್ತರಸ್ಸತ್ತಾನಿ। ಏವಂ ಪುನಾತೀತಿ ಪುತ್ತೋ, ಪುತ್ರೋ। **ಕಲ** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಕಲತ್ತಂ, ಕಲತ್ರಂ ಭರಿಯಾ। **ವರ** ಸಂವರಣೇ, ವರತ್ತಂ, ವರತ್ರಂ ಚಮ್ಮಮಯಯೋತ್ತಂ। **ವೇಪು** ಕಮ್ಪನೇ, ವೇಪತೀತಿ ವೇತ್ತಂ, ವೇತ್ರಂ।

ಗುಪ ಸಂವರಣೇ, ಗೋತ್ತಂ, ಗೋತ್ರಂ, "ಗುಪಾದೀನಞ್ಚಾ"ತಿ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಞ್ಚ, ಗತ್ತಂ ವಾ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ **ಉ**ಕಾರಸ್ಸ **ಅ**ಕಾರೋ। **ದಾ** ಅವಖಣ್ಡನೇ, ದಾತ್ತಂ, ದಾತ್ರಂ। **ಹು** ಹವನೇ, ಅಗ್ಗಿಹುತ್ತಂ। **ವಹ** ಪಾಪಣೇ, ವಹಿತ್ತಂ, ವಹಿತ್ರಂ। **ಚರ** ಚರಣೇ, ಚರಿತ್ತಂ, ಚರಿತ್ರಂ। **ಮುಚ** ಮೋಚನೇ, ಮುತ್ತಂ ಪಸ್ಸಾವೋ। **ಭಾಸ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಭಸ್ತ್ರಾ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೬೭. ವದಾದೀಹಿ ಣಿತ್ತೋ ಗಣೇ।

ವದ ಚರ ವರಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಣಿತ್ತ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಗಣೇ ಗಮ್ಮಮಾನೇ। **ವದ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, ವದಿತಾನಂ ಗಣೋ ವಾದಿತ್ತಂ। **ಚರ** ಚರಣೇ, ಚರಿತಾನಂ ಗಣೋ ಚಾರಿತ್ತಂ। **ವರ** ವರಣೇ, ವರಿತಾನಂ ಗಣೋ ವಾರಿತ್ತಂ। ಅಥ ವಾ ಚರನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾಯಾತಿ ಚಾರಿತ್ತಂ। ವಾರಿತಂ ತಾಯನ್ತಿ ಏತ್ಥ, ಏತೇನಾತಿ ವಾ ವಾರಿತ್ತಂ।

೬೬೮. ಮಿದಾದೀಹಿ ತ್ತಿತಿಯೋ।

ಮಿದ ಪದ ರನ್ಜ ತನು ಧಾಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಯಥಾಭಿಧಾನಂ **ತ್ತಿ ತಿ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ಮಿಜ್ಜತಿ ಸಿನಿಯ್ಹತೀತಿ ಮೇತ್ತಿ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ। ಪಜ್ಜತೀತಿ ಪತ್ತಿ। **ರನ್ಜ** ರಾಗೇ, ರನ್ಜತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ರತ್ತಿ। ವಿತ್ಥಾರೀಯತೀತಿ ತನ್ತಿ। ಧಾರೇತೀತಿ ಧಾತಿ। **ಪಾ** ರಕ್ಖಣೇ, ಪಾತಿ। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ವಸತಿ।

೬೬೯. ಉಸುರನ್ಜದಂಸಾನಂ ದಂಸಸ್ಸ ದಡ್ಢೋ ಢ ಠಾ ಚ।

ಉಸು ರನ್ಜ ದಂಸಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ ಅನ್ತರೇ **ದಂಸಸ್ಸ ದಡ್ಢಾ**ದೇಸೋ ಹೋತಿ, ಸೇಸೇಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಢ ಠ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಉಸು** ದಾಹೇ, **ರನ್ಜ** ರಾಗೇ, **ಢ ಠ**ಪ್ಪಚ್ಚಯಾ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ, ಉಡ್ಢೋ, ರಟ್ಠಂ। **ದಂಸ** ದಂಸನೇ, **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಕ್ವಿ**ಲೋಪೋ, **ದಂಸಸ್ಸ ದಡ್ಢಾ**ದೇಸೋ ಚ, ದಡ್ಢಂ।

೬೭೦. ಸೂವುಸಾನಮೂವುಸಾನಮತೋ ಥೋ ಚ।

ಸೂ ವು ಅಸಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ **ಊ ಉ ಅಸಾನಂ ಅತ**ಇಚ್ಚಾದೇಸೋ ಹೋತಿ, ಅನ್ತೇ **ಥ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ।

ಸೂ ಹಿಂಸಾಯಂ, ಸತ್ಥಂ। **ವು** ಸಂವರಣೇ, ವತ್ಥಂ। **ಅಸ** ಭುವಿ, ಅತ್ಥೋ। ಯದಾ ಪನ **ಸಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ, **ವಸ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, **ಅರ** ಗತಿಮ್ಹೀತಿ ಚ ಧಾತು, ತದಾ "ಸಮಾದೀಹಿ ಥ ಮಾ"ತಿ **ಥ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, "ವಗ್ಗೇ ಘೋಸಾ"ತಿಆದಿನಾ ದ್ವಿತ್ತಂ, ಸಸತೀತಿ ಸತ್ಥಂ, ವಸೀಯತೀತಿ ವತ್ಥಂ, ಅರೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೬೭೧. ರನ್ಜುದಾದೀಹಿ ಧದಿದ್ದಕಿರಾ ಕ್ವಚಿ ಜ ದ ಲೋಪೋ ಚ।

ರನ್ಜ ಉದಿಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಧ ದ ಇದ್ದ ಕ ಇರ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕ್ವಚಿ, ಧಾತ್ವನ್ತಾನಂ **ಜದಾನಂ** ಲೋಪೋ ಚ ಹೋತಿ।

ರನ್ಜ ರಾಗೇ, **ಧ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಜಲೋಪೋ ಚ, ರನ್ಧಂ। **ಉದಿ** ಪಸವನಕ್ಲೇದನೇಸು **ಸಂ**ಪುಬ್ಬೋ, **ದ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಮುದ್ದೋ, ಉದ್ದೋ। **ಖುದ** ಪಿಪಾಸಾಯಂ, ಖುದ್ದೋ। **ಛಿದಿ** ದ್ವಿಧಾಕರಣೇ, ಛಿದ್ದೋ। **ರುದಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ರುದ್ದೋ, ಲುದ್ದೋ, **ಲೋ** ರಸ್ಸ। **ಭದಿ** ಕಲ್ಯಾಣೇ, ಭದ್ದೋ। **ನಿದಿ** ಕುಚ್ಛಾಯಂ, ನಿದ್ದಾ। **ಮುದ** ಹಾಸೇ, ಮುದ್ದಾ। **ದಲ** ದುಗ್ಗತಿಮ್ಹಿ, **ಇದ್ದ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ದಲಿದ್ದೋ।

ಸುಸ ಸೋಸನೇ, **ಸುಚ** ಸೋಕೇ ವಾ, **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಕ**ಕಾರೋ, ಸುಕ್ಕಂ। **ವಚ** ವಿಯತ್ತಿಯಂ ವಾಚಾಯಂ, **ವಕ** ಆದಾನೇ ವಾ, ವಕ್ಕಂ। **ಸಕ** ಸತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಸಕ್ಕೋ। **ಉಸು** ದಾಹೇ, ಉಕ್ಕಾ।

ವಜ ಗತಿಮ್ಹಿ, **ಇರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ವಜತೀತಿ ವಜಿರಂ। **ಮದ** ಉಮ್ಮಾದೇ, ಮದಿರಾ। ಏವಂ ಮನ್ದಿರಂ, ರುಧಿರಂ, ರುಹಿರಂ, ರುಚಿರಂ। **ಬಧ** ಬನ್ಧನೇ, ಬಧಿರೋ, ಬಧಿರಾ, ಬಧಿರಂ, ತಿಮಿರೋ, ತಿಮಿರಂ, ಸಿರೋ। **ಸರ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಸರಿರಂ। "ಕಲಿಲಂ, ಸಲಿಲ"ನ್ತಿಆದೀಸು **ಲೋ** ರಸ್ಸ। ಕುಟಿಲೋ, ಕೋಕಿಲೋ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

೬೭೨. ಪಟಿತೋ ಹಿಸ್ಸ ಹೇರಣ ಹೀರಣ।

ಪಟಿತೋ ಪರಸ್ಸ **ಹಿ**ಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಹೇರಣ ಹೀರಣ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಹಿ** ಗತಿಮ್ಹಿ **ಪಟಿ**ಪುಬ್ಬೋ, ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೇ "ಕ್ವಿ ಚಾ"ತಿ **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, **ಕ್ವಿ**ಲೋಪೋ, ಇಮಿನಾ **ಹೇರಣ ಹೀರಣ**ಆದೇಸಾ, **ಣ**ಲೋಪೋ, "ತೇಸು

ವುದ್ಧೀ"ತಿಆದಿನಾ ಪಟಿಸದ್ದಾದಿಸ್ಸ ವುದ್ಧಿ, ಪಾಟಿಹೇರಂ, ಪಾಟಿಹೀರಂ, ಯದಾ ಪನ **ಹರ** ಹರಣೇತಿ ಧಾತು, ತದಾ ಪಟಿಪಕ್ಖೇ ಹರತೀತಿ "ಪಾಟಿಹಾರಿಯ"ಮಿತಿ **ಣ್ಯೇ**ನಪಿ ಸಿದ್ಧಂ।

೬೭೩. ಕಡ್ಯಾದೀಹಿ ಕೋ।

ಕಡಿಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ।

ಕಡಿ ಭೇದನೇ, ಕಪ್ಪಚ್ಚಯೇ ಕತೇ "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ, "ನಿಗ್ಗಹೀತಞ್ಚಾ"ತಿ ವಾ **ಇ**ಕಾರಾನುಬನ್ಧಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, **ಕ**ಲೋಪೋ ಚ, ನಿಗ್ಗಹೀತಸ್ಸ ವಗ್ಗನ್ತತ್ತಂ, ಕಣ್ಡೋ ಉಸು, ಪರಿಮಾಣಞ್ಚ। ಏವಂ **ಘಟಿ** ಘಟ್ಟನೇ, ಘಣ್ಟೋ, ಘಣ್ಟಾ ವಾ। **ವಟಿ** ಆವತ್ತನೇ, **ವಟಿ** ಧಾರಣಬನ್ಧನಸಙ್ಘಾತೇಸು ವಾ, ವಣ್ಟೋ। **ಕರಡಿ** ಭಾಜನತ್ಥೇ, ಕರಣ್ಡೋ। **ಮಡಿ** ಮಣ್ಡನತ್ಥೇ, ಮಣ್ಡೋ। **ಸಡಿ** ಗುಮ್ಬತ್ಥೇ, ಸಣ್ಡೋ। **ಭಡಿ** ಭಣ್ಡತ್ಥೇ, ಭಣ್ಡಂ। **ಪಡಿ** ಲಿಙ್ಗವೇಕಲ್ಲತ್ಥೇ, ಪಣ್ಡೋ, ಸೋ ಏವ ಪಣ್ಡಕೋ। **ದಡಿ** ಆಣಾಯಂ, ದಣ್ಡೋ। **ರಡಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ರಣ್ಡೋ। **ತಡಿ** ಚಲನತ್ಥೇ, ವಿತಣ್ಡೋ। **ಚಡಿ** ಚಣ್ಡತ್ಥೇ, ಚಣ್ಡೋ। **ಗಡಿ** ಸನ್ನಿಚ್ಚಯೇ, ಗಣ್ಡೋ। **ಅಡಿ** ಅಣ್ಡತ್ಥೇ, ಅಣ್ಡೋ। **ಲಡಿ** ಜಿಗುಚ್ಛಾಯಂ, ಲಣ್ಡಂ। **ಮೇಡಿ** ಕುಟಿಲತ್ಥೇ, ಮೇಣ್ಡೋ, ಮೇಣ್ಡಕೋ ವಾ। **ಏರಡಿ** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಏರಣ್ಡೋ। **ಖಡಿ** ಭೇದನತ್ಥೇ, ಖಣ್ಡೋ। **ಮದಿ** ಹಾಸೇ, ಮನ್ದೋ। **ಇದಿ** ಪರಮಿಸ್ಸರಿಯೇ, ಇನ್ದೋ। **ಚದಿ** ಇಚ್ಛಾಕನ್ತೀಸು, ಚನ್ದೋ। **ಖುರ** ಭೇದನೇ, ಖುರೋ ಇಚ್ಚಾದಿ।

"ಕೋ"ತಿ ವತ್ತತೇ।

೬೭೪. ಖಾದಾಮಗಮಾನಂ ಖನ್ಧನ್ಧಗನ್ಧಾ।

ಖಾದ ಅಮ ಗಮುಇಚ್ಚೇತೇಸಂ ಧಾತೂನಂ **ಖನ್ಧ ಅನ್ಧ ಗನ್ಧ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ಹೋತಿ। **ಖಾದ** ಭಕ್ಖನೇ, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾದೀಹಿ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖೇಹಿ ಖಜ್ಜತೀತಿ ಖನ್ಧೋ। **ಅಮ** ರೋಗೇ, ಅನ್ಧೋ। **ಗಮು, ಸಪ್ಪ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಗನ್ಧೋ। **ಕ್ವಚಿ**ಗ್ಗಹಣೇನ **ಕ**ಲೋಪಾಭಾವೇ ಖನ್ಧಕೋ, ಅನ್ಧಕೋ, ಗನ್ಧಕೋ। ಅಥ ವಾ ರಾಸಟ್ಠೇನ ಖನ್ಧೋ। **ಗನ್ಧ** ಸೂಚನೇ, ಅತ್ತನೋ ನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಗನ್ಧನತೋ ಸೂಚನತೋ ಗನ್ಧೋ।

೬೭೫. ಪಟಾದೀಹ್ಯಲಂ।

ಪಟಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ, ಪಾಟಿಪದಿಕೇಹಿ ಚ **ಅಲ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಅಟ, ಪಟ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪಟೇ ಅಲಂ ಸಮತ್ಥನ್ತಿ ಅತ್ಥೇ ಇಮಿನಾ **ಅಲ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಸಿ"ನ್ತಿ **ಅ**ಮಾದೇಸೋ, ಪಟಲಂ, ಪಟಲಾನಿ। ತಥಾ **ಕಲ** ಕಲಲೇ, ಕಲಲಂ। **ಕುಸ** ಭೇದನಭೂತ ದಾನ ಸಙ್ಖಯೇಸು, ಕುಸಲಂ, ಯದಾ ಪನ **ಸಲ ಲೂ ಲಾ**ಇತಿ ಧಾತು, ತದಾ ಕುಚ್ಛಿತಾನಂ ಸಲನತೋ, ಕುಸಾನಂ ಲವನತೋ, ಕುಸೋ ವಿಯ ಲವನತೋ ವಾ ಕುಸೇನ ಲಾತಬ್ಬತ್ತಾ ಕುಸಲನ್ತಿ **ಅ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇನ **ಕ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇನ ವಾ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಕದ ಮದೇ, ಕದಲಂ। **ಭಗನ್ದ** ಸೇಚನೇ, ಭಗನ್ದಲಂ। **ಮೇಖ** ಕಟಿವಿಚಿತ್ತೇ, ಮೇಖಲಂ, ಮೇಖಲಾ ವಾ। **ವಕ್ಕ** ರುಕ್ಖತಚೇ, ವಕ್ಕಲಂ। **ತಕ್ಕ** ರುಕ್ಖಸಿಲೇಸೇ, ತಕ್ಕಲಂ। **ಪಲ್ಲ** ನಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ, ಪಲ್ಲಲಂ। **ಸದ್ದ** ಹರಿತೇ, ಸದ್ದಲಂ, ಪರಲೋಪೋ। **ಮೂಲ** ಪತಿಟ್ಠಾಯಂ, ಮುಲಾಲಂ, ರಸ್ಸತ್ತಂ। **ಬಿಲ** ನಿಸ್ಸಯೇ, ಬಿಲಾಲಂ। **ವಿದ** ಸತ್ತಾಯಂ, ವಿದಾಲಂ। **ಚಡಿ** ಚಣ್ಡಿಕ್ಕೇ, ಚಣ್ಡಾಲೋ, ದೀಘತ್ತಂ। **ವಾ** ಗತಿಗನ್ಧನೇಸು, ವಾಲಂ। **ವಸ** ಅಚ್ಛಾದನೇ, ವಸಲೋ। **ಪಚಿ ವಿತ್ಥಾರೇ**, ಪಚಲೋ, ಪಞ್ಚಾಲೋ , ಪಞ್ಚನ್ನಂ ರಾಜೂನಂ ಅಲನ್ತಿಪಿ ಪಞ್ಚಾಲೋ। **ಮಚ** ಚೋರೇ, ಮಚಲೋ। **ಮುಸ** ಥೇಯ್ಯೇ, ಮುಸಲೋ।

ಗೋತ್ಥು ವಂಸೇ, ಗೋತ್ಥುಲೋ। **ಪುಥು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಪುಥುಲೋ। **ಬಹು** ಸಙ್ಖ್ಯಾನೇ, ಬಹುಲಂ, ಪರಲೋಪೋ। ಯದಾ ಪನ **ಲಾ** ಆದಾನೇ ಇತಿ ಧಾತು, ತದಾ ಗೋತ್ಥುಂ ಲಾತೀತಿ ಗೋತ್ಥುಲೋ। ಏವಂ ಪುಥುಲೋ, ಬಹುಲಂ।

ಮಙ್ಗ ಮಙ್ಗಲ್ಯೇ, ಮಙ್ಗಲಂ। **ಬಹ** ವುದ್ಧಿಮ್ಹಿ, ಬಹಲಂ। **ಕಮ್ಬ** ಸಞ್ಚಲನೇ, ಕಮ್ಬಲಂ। **ಸಬಿ** ಮಣ್ಡಲೇ, ಸಮ್ಬಲಂ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ, ಸಬಲೋ ವಾ। **ಅಗ್ಗ** ಗತಿಕೋಟಿಲ್ಲೇ, ಅಗ್ಗಲಂ। **ಮಡಿ** ಭೂಸಾಯಂ, ಮಣ್ಡಲಂ। **ಕುಡಿ** ದಾಹೇ, ಕುಣ್ಡಲಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೭೬. ಪುಥಸ್ಸ ಪುಥುಪಥಾಮೋ ವಾ।

ಪುಥಇಚ್ಚೇತಸ್ಸ ಧಾತುಸ್ಸ **ಪುಥು ಪಥ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಆದೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, **ಅಮ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಚ ಹೋತಿ ವಾ, ಕ್ವಚತ್ಥೋಯಂ **ವಾ**ಸದ್ದೋ। **ಪುಥ** ವಿತ್ಥಾರೇ, ಪತ್ಥಟಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ಕ್ವಿ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, ಇಮಿನಾ **ಪುಥ**ಸ್ಸ **ಪುಥುಪಥಾ**ದೇಸಾ, **ಕ್ವಿ**ಲೋಪೋ। **ಇತ್ಥಿಯಂ ಈ**ಪಚ್ಚಯೋ, "**ಓ** ಸರೇ ಚಾ"ತಿ ಸುತ್ತೇ **ಚ**ಸದ್ದೇನ **ಅವಾ**ದೇಸೋ, ಪುಥವೀ, ಪಥವೀ, ಪಧವೀ, **ಥ**ಸ್ಸ **ವ**ತ್ತಂ, **ಅಮ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ **ಪಥಾ**ದೇಸೋ, ಪಥಮೋ।

೬೭೭. ಸಸ್ವಾದೀಹಿ ತುದವೋ।

ಸಸುಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ತು ದು**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಸು** ಹಿಂಸಾಗತೀಸು, **ತು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ, "ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ತ**ಕಾರೋ, ಸತ್ತು। **ಜನ** ಜನನೇ, ಜತ್ತು। **ದದ** ದಾನೇ, ದದ್ದು ಕುಟ್ಠವಿಸೇಸೋ। **ಅದ** ಭಕ್ಖಣೇ, ಅದ್ದು। **ಮದ**ಉಮ್ಮಾದೇ, ಮದ್ದು ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೭೮. ಝಾದೀಹಿ ಈವರೋ।

ಚಿಪಾಧಾಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಈವರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಚಿ ಚಯೇ, ಚೀಯತೀತಿ ಚೀವರಂ। **ಪಾ** ಪಾನೇ, ಪಾತೀತಿ ಪೀವರೋ ಪೀನೋ। **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ಧೀವರೋ ಕೇವಟ್ಟೋ।

೬೭೯. ಮುನಾದೀಹಿ ಚಿ।

ಮುನಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಇ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, **ಚ**ಸದ್ದೇನ ಪಾಟಿಪದಿಕೇಹಿ ಚ। **ಮುನ** ಞಾಣೇ, ಮುನಾತೀತಿ ಮುನಿ, **ವಾ**ಧಿಕಾರಾ ನ ವುದ್ಧಿ। **ಯತ** ಯತನೇ, ಯತತೀತಿ ಯತಿ। **ಅಗ್ಗ** ಗತಿಕೋಟಿಲ್ಲೇ, ಅಗ್ಗಿ। **ಪತ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಪತಿ। **ಸುಚ** ಸೋಚಕಮ್ಮನಿ, ಸುಚಿ। **ರುಚ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ರುಚಿ। **ಇಸ** ಪರಿಯೇಸನೇ, ಸೀಲಾದಿಗುಣೇ ಏಸತೀತಿ ಇಸಿ। **ಕು** ಸದ್ದೇ, ಕವಿ, ವುದ್ಧಿ, **ಅವಾ**ದೇಸೋ ಚ। **ರು** ಸದ್ದೇ, ರವಿ, ದಧಿ, ಕುಟಿ। **ಅಸು** ಖೇಪನೇ, ಅಸಿ। **ರಾಜ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ರಾಜಿ। **ಗಪು, ಸಪ್ಪ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಸಪ್ಪಿ। **ಅಚ್ಚ** ಪೂಜಾಯಂ, ಅಚ್ಚಿ। **ಜುತ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಜೋತಿ, ನನ್ದಿ, ದೀಪಿ, ಕಿಮಿ, **ಅ**ಕಾರಸ್ಸ **ಇ**ತ್ತಂ। **ತಮು** ಕಙ್ಖಾಯಂ, ತಿಮಿ। **ಬುಧ** ಬೋಧನೇ, ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಬೋಧಿ। **ಕಸ** ವಿಲೇಖನೇ, ಕಸಿ। **ಕಪಿ** ಚಲನೇ, ಕಪಿ, ಕಲಿ, ಬಲಿ, ಮಸಿ, ಧನಿ, ಹರಿ, ಅರಿ, ಗಿರಿ ಇಚ್ಚಾದಯೋ।

ಪಾಟಿಪದಿಕತೋ ಪನ ಮಹಾಲಿ, ಭದ್ದಾಲಿ, ಮಣಿ, ಅರಣಿ, ತರಣಿ, ಧರಣಿ, ಸರಣಿ, ಧಮಣಿ, ಅವನಿ, ಅಸನಿ, ವಸನಿ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೮೦. ವಿದಾದೀಹ್ಯೂರೋ।

ವಿದಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಊರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ವಿದ** ಲಾಭೇ, ವನ್ದಿತುಂ ಅಲಂ ಅನಾಸನ್ನತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೇ **ಊರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ। ವಿದೂರೋ, ವಿಜ್ಜೂರೋ ವಾ, ವಿದೂರೇ ಜಾತೋ ವೇದೂರೋ ಮಣಿ। **ವಲ, ವಲ್ಲ** ಸಾಧಾರಣಬನ್ಧನೇಸು, ವಲ್ಲೂರೋ। **ಮಸ** ಆಮಸನೇ, ಮಸೂರೋ। **ಸಿದ** ಸಿಙ್ಗಾರೇ, ಸಿನ್ದೂರೋ, ನಿಗ್ಗಹೀತಾಗಮೋ। **ದು ಗ**ತಿಮ್ಹಿ, ದೂರೋ। **ಕು** ಸದ್ದೇ, ಕೂರೋ। **ಕಪು** ಹಿಂಸಾತಕ್ಕಲಗನ್ಧೇಸು, ಕಪ್ಪೂರೋ, ದ್ವಿತ್ತಂ। **ಮಯ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಮಯೂರೋ, ಮಹಿಯಂ ರವತೀತಿ ವಾ ಮಯೂರೋತಿ।

“ವಣ್ಣಾಗಮೋ ವಣ್ಣವಿಪರಿಯಯೋ ಚ,
ದ್ವೇ ಚಾಪರೇ ವಣ್ಣವಿಕಾರನಾಸಾ।
ಧಾತುಸ್ಸ ಚತ್ಥಾತಿಸಯೇನ ಯೋಗೋ,
ತದುಚ್ಚತೇ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ನಿರುತ್ತ”ನ್ತಿ -

ವುತ್ತನಿರುತ್ತಿಲಕ್ಖಣಾನುಸಾರೇನ “ತೇಸು ವುದ್ಧೀ”ತಿಆದಿನಾ, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಚ ರೂಪಸಿದ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಉದಿ ಪಸವನಕ್ಲೇದನೇಸು, ಉನ್ದಿತುಮಲಂ ಸಮತ್ಥೋತಿ ಉನ್ದೂರೋ। **ಖಜ್ಜ** ಭಕ್ಖಣೇ, ಖಾದಿತುಂ ಅಲನ್ತಿ ಖಜ್ಜೂರೋ। **ಕುರ** ಅಕ್ಕೋಸೇ, ಅಕ್ಕೋಸಿತುಮಲನ್ತಿ ಕುರೂರೋ। **ಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಸೂರೋ।

೬೮೧. **ಹನಾದೀಹಿ ಣುನುತವೋ।**

ಹನಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಣು ನು ತು**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಣು**ಪ್ಪಚ್ಚಯೇ **ಹನ** ಹಿಂಸಾಗತೀಸು, ಹನತೀತಿ ಹಣು। **ಜನ** ಜನನೇ, ಜಾಯತೀತಿ ಜಾಣು, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ, ದೀಘೋ। **ಭಾ** ದಿತ್ತಿಮ್ಹಿ, ಭಾತೀತಿ ಭಾಣು। **ರಿ** ಸನ್ತಾನೇ, ರಯತೀತಿ ರೇಣು ರಜೋ। **ಖನು** ಅವದಾರಣೇ, ಖನ್ತಿ, ಖಞ್ಞತೀತಿ ವಾ ಖಾಣು। **ಅಮ** ಗತ್ಯಾದೀಸು, ಅಮತೀತಿ ಅಣು, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪೋ।

ನುಪ್ಪಚ್ಚಯೇ - **ವೇ** ತನ್ತಸನ್ತಾನೇ, ವಾಯತೀತಿ ವೇನು, ವೇಣು ವಾ। **ಧೇ** ಪಾನೇ, ಧಾಯತಿ ವಚ್ಛಂ ಪಾಯೇತೀತಿ ಧೇನು, ಭಾತೀತಿ ಭಾನು।

ತುಪ್ಪಚ್ಚಯೇ - **ಧಾ** ಧಾರಣೇ, ಕ್ರಿಯಂ, ಲಕ್ಖಣಂ ವಾ ಧಾರೇತೀತಿ ಧಾತು। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಸೀಯತಿ ಬನ್ಧೀಯತೀತಿ ಸೇತು। **ಕೀ** ಧನವಿಯೋಗೇ, **ಕಿ** ಉನ್ನತಿಮ್ಹಿ, ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಕೇತು। **ಹಿ** ಗತಿಮ್ಹಿ, ಹಿನೋತೀತಿ ಹೇತು। **ಜನ** ಜನನೇ, ಜಾಯತೀತಿ ಜನ್ತು। **ತನು** ವಿತ್ಥಾರೇ, ತನೋತೀತಿ ತನ್ತು। **ವಸ** ನಿವಾಸೇ, ವಸತಿ ಏತ್ಥ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ ವತ್ಥು, “ಕ್ವಚಿ ಧಾತೂ”ತಿಆದಿನಾ ಸತಕಾರಸಂಯೋಗಸ್ಸ **ತ್ಥಾ**ದೇಸೋ।

೬೮೨. **ಕುಟಾದೀಹಿಠೋ।**

ಕುಟಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ **ಠ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ಕುಟ** ಛೇದನೇ, ಕುಟತಿ ಛಿನ್ದತೀತಿ ಕುಟ್ಠೋ ಬ್ಯಾಧಿ। **ಕುಸ** ಛೇದನಪೂರಣಗನ್ಧೇಸು, ಕುಸತೀತಿ ಕೋಟ್ಠೋ ಉದರಂ, ಧಾತ್ವನ್ತಲೋಪದ್ವಿತ್ತಾನಿ। **ಕಟ**ಮದ್ದನೇ, ಕಟತಿ ಮದ್ದತೀತಿ ಕಟ್ಠಂ। **ಕಣ** ನಿಮೀಲನೇ, ಕಣ್ಠೋ।

೬೮೩. **ಮನುಪೂರಸುಣಾದೀಹಿ ಉಸ್ಸನುಸಿಸಾ।**

ಮನು ಪೂರ ಸುಣಇಚ್ಚೇವಮಾದೀಹಿ ಧಾತೂಹಿ, ಪಾಟಿಪದಿಕೇಹಿ ಚ **ಉಸ್ಸನುಸ**ಇ**ಸ**ಇಚ್ಚೇತೇ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಮನು ಬೋಧನೇ, ಉಸ್ಸ ನುಸಾ, ಮನತೇ ಜಾನಾತೀತಿ ಮನುಸ್ಸೋ, ಮಾನುಸೋ ವಾ, ಧಾತ್ವನ್ತಸ್ಸ **ಆ**ತ್ತಂ।

ಪೂರ ದಾನಪೂರಣೇಸು, ಪೂರತೀತಿ ಪುರಿಸೋ, ರಸ್ಸತ್ತಂ, ಪೋಸೋ, **ರಕಾರಿ**ಕಾರಾನಂ ಲೋಪೋ, ವುದ್ಧಿ ಚ, ಪುರೇ ಉಚ್ಚೇ ಠಾನೇ ಸೇತೀತಿ ಪುರಿಸೋ।

ಸುಣ ಹಿಂಸಾಕುಲಸನ್ಧಾನೇಸು, ಸುಣತಿ ಕುಲಂ ಸನ್ದಹತೀತಿ ಸುಣಿಸಾ। **ಕು** ಕುಚ್ಛಿತೇ, ಕವೀಯತೀತಿ ಕರೀಸಂ ಮಲಂ, **ಕುಸ್ಸ ಕರತ್ತಂ**, ದೀಘೋ ಚ। **ಸು** ಹಿಂಸಾಯಂ, ಅನ್ಧಕಾರವಿಧಮನೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಭಯಂ ಹಿಂಸತೀತಿ ಸೂರಿಯೋ, **ರಕಾರಾಗಮೋ**, ಸಕಾರಸ್ಸ **ಯತ್ತಞ್ಚ**। **ಮಹ** ಪೂಜಾಯಂ, ಮಹತೀತಿ ಮಹಿಸೋ, ಮಹಿಯಂ ಸೇತೀತಿಪಿ ಮಹಿಸೋ। **ಸಿ** ಬನ್ಧನೇ, ಸೀಯತಿ ಬನ್ಧೀಯತೀತಿ ಸೀಸಂ ಇಚ್ಚಾದಿ।

೬೮೪. ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಕಾರ।

ಅಕ್ಖರೇಹಿ ಅಕ್ಖರವಾಚಕೇಹಿ ವಣ್ಣೇಹಿ **ಕಾರ**ಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। **ತದ್ಧಿತಾ**ದಿಸುತ್ತೇ **ಚ**ಗ್ಗಹಣೇನ ನಾಮಬ್ಯಪದೇಸೇ **ಸ್ಯಾ**ದ್ಯುಪ್ಪತ್ತಿ, ಅಕಾರೋ, ಅಕಾರಂ, ಅಕಾರೇನ ಇಚ್ಚಾದಿ, ಆಕಾರೋ, ಓಕಾರೋ, ಕಕಾರೋ, ಯಕಾರೋ, ಹಕಾರೋ, ಳಕಾರೋ। ಏವಕಾರಾದೀಸು ಪನ ಕರೀಯತಿ ಉಚ್ಚಾರೀಯತೀತಿ ಕಾರೋ ಸದ್ದೋ, ಏವ ಚ ಸೋ ಕಾರೋ ಚಾತಿ ಏವಕಾರೋ। ಏವಂ ಧಿಕಾರೋ, ಹುಂಕಾರೋ, ಸಾಧುಕಾರೋ।

ಇಕಾರೋ ಧಾತುನಿದ್ದೇಸೇ, ವಿಕರಣನ್ತಿತೋತಿ ಚ।
ಭವನ್ತೇತ್ಥ ಗಮಿಸ್ಸಾದಿ, ಹನತ್ಯಾದೀತಿ ಞಾಪಕಾ॥

ಉಣಾದಿಪ್ಪಚ್ಚಯನ್ತನಯೋ।

ತಬ್ಬಾದೀ ಣಾದಯೋ ನಿಟ್ಠಾ, ತವೇ ತುನಾದಯೋ ತಥಾ।
ಮಾನನ್ತಾದಿ ಉಣಾದೀತಿ, ಛದ್ಧಾ ಕಿತಕಸಙ್ಗಹೋ॥

ಇತಿ ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ ಕಿಬ್ಬಿಧಾನಕಣ್ಡೋ

ಸತ್ತಮೋ।

ನಿಗಮನ

ಸನ್ಧಿ ನಾಮಂ ಕಾರಕಞ್ಚ, ಸಮಾಸೋ ತದ್ಧಿತಂ ತಥಾ।
ಆಖ್ಯಾತಂ ಕಿತಕಂ ಕಣ್ಡಾ, ಸತ್ತಿಮೇ **ರೂಪಸಿದ್ಧಿಯಂ**॥

ತೇಧಾ ಸನ್ಧಿಂ ಚತುದ್ಧಾ ಪದಮಪಿ ಚತುಧಾ ಪಞ್ಚಧಾ ನಾಮಿಕಞ್ಚ,
ಬ್ಯಾಸಾ ಛಕ್ಕಾರಕಂ ಛಸ್ಸಮಸನಮಪಿ ಛಬ್ಭೇದತೋ ತದ್ಧಿತಞ್ಚ।
ಆಖ್ಯಾತಂ ಅಟ್ಠಧಾ ಛಬ್ಬಿಧಮಪಿ ಕಿತಕಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪಭೇದಾ,
ದೀಪೇನ್ತೀ ರೂಪಸಿದ್ಧೀ ಚಿರಮಿಧ ಜನತಾಬುದ್ಧಿವುಡ್ಢಿಂ ಕರೋತು॥

ವಿಖ್ಯಾತಾನನ್ದಥೇರವ್ಹಯವರಗುರುನಂ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದ್ಧಜಾನಂ,
ಸಿಸ್ಸೋ **ದೀಪಙ್ಕರಾ**ಖ್ಯದ್ದಮಿಳವಸುಮತೀ ದೀಪಲದ್ಧಪ್ಪಕಾಸೋ।
ಬಾಲಾದಿಚ್ಚಾದಿವಾಸದ್ವಿತಯಮಧಿವಸಂ ಸಾಸನಂ ಜೋತಯೀ ಯೋ,
ಸೋಯಂ **ಬುದ್ಧಪ್ಪಿಯವ್ಹೋ** ಯತಿ ಇಮಮುಜುಕಂ **ರೂಪಸಿದ್ಧಿಂ ಅಕಾಸಿ**॥

ಇತಿ ಪದರೂಪಸಿದ್ಧಿಪಕರಣಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।